

Isaac Asimov & Roger MacBride Allan - Kalibán

Köszönetnyilvánítás:

Ez a könyv nem jöhetett volna létre David Harris, John Betancourt, Byron Preiss, Susan Allison, Ginjer Buchanan és Peter Heck segítségével, és főleg türelme nélkül.

Jó néhány nehézséggel meg kellett küzdeniük, de egyesült erőiknek hála, a jó ötletek közül egy sem ment veszendőbe. A könyv azon igazság fényes bizonyítéka, miszerint minden írónak szüksége van legalább egy szerkesztőre - de olykor öt vagy hat sem árthat. Köszönettel tartozom ezen kívül Thomas B. Allennek és Eleanore Foxnak, akiknek egy perc idejük sem volt arra, hogy elolvassák a kéziratot, mégis mindketten megtették.

A robotika három törvénye*

I.

A robotnak nem szabad kárt okoznia emberi lényben, vagy tétlenül tűrnie hogy emberi lény bármilyen kárt szenvedjen.

II.

A robot engedelmeskedni tartozik az emberi lények utasításainak, kivéve, ha ezek az utasítások az Első Törvény előírásaiba ütköznek.

III.

A robot tartozik, saját védelméről gondoskodni, amennyiben ez nem ütközik az Első és Második Törvény előírásaiba.

A robotika kézikönyve, 56. kiadás, 2058

"AZ ŰRLAKÓK és a telepések között folyó harc alapjában véve ideológiai versengés volt. A primitív korok tanulmányait idézve pontosabban teológiai harcnak is nevezhetnénk, hiszen a két csoport inkább meggyőződése, félelmei és hagyományai miatt ragaszkodott álláspontjához, semmint a tények pontos ismerete folytán.

A két oldal közötti összeütközések középpontjában minden esetben, függetlenül attól, hogy ezt elismertéke vagy sem, ugyanaz állt: a robotok. Az egyik oldal feltétlenül jónak, míg a másik feltétlenül rossznak tekintette őket.

Az űrlakók mindazok leszármazottai voltak, akik robotjaikkal elmenekültek a félig-meddig mitikus Földről, amikor azokat ott betiltották. Ezek a kezdetleges járműveken útra kelő, önkéntes száműzöttek indították el az űrgyarmatosítás első hullámát. Robotjaik segítségével az űrlakók ötven világot földiesítettek, s azokon olyan esztétikus és kifinomult kultúrát hoztak létre, melyben minden kényes vagy kimerítő feladatot robotok végeztek. Végül szinte minden munkát a robotokra bíztak. Az űrlakók ötven világ gyarmatosítása után abbahagyták ilyen irányú tevékenységüket, és nem tettek mást, mint élvezték robotjaik munkájának, gyümölcsét.

A telepések mindazok leszármazottai voltak, akik a Földön maradtak. Elődeik hatalmas, föld alatti városokban éltek, melyeket atombiztosnak építettek. Kétségtelen, hogy az ehhez az életmódhoz szokott népesség bizonyos idegenkedéssel szemlélte az űrlakó kultúrát. Az űrlakógyűlölet az atomháború veszélyének korszaka után is hosszú ideig éreztette hatását, és a "fennhéjázó" űrlakók - no meg robotjaik - ellen irányult.

A telepéseket alapjában véve a félelem készítette arra, hogy betiltsák a robotokat. Ez egyrészt a szabadon kószáló fémmonstrumoktól való irracionális rettegés volt. A telepéseknek azonban sokkal megalapozottabb félelmeik is voltak. Aggasztotta őket, hogy a robotok végül átveszik az emberek munkáját, s így megélhetésük forrásától fosztják meg őket. Nagyon komolyan tartottak attól, amit ők az űrlakók társadalmának nemtörődömségeként, közönyeként és dekadenciájaként értelmeztek. A telepések féltek, hogy a robotok az emberiséget szellemétől, akaratától és ambícióitól is megfosztják azzal együtt, hogy átvállalják annak terheit.

Az űrlakók mindinkább lenézték az általuk csak "piszkos barlanglakók"-nak titulált telepéseket. Végül

tagadni kezdték, hogy abból a világból származnának, mely kitaszította őket. Így veszítették el ambícióikat is. Technológiájuk, kultúrájuk, világnézetük statikussá vált, vagy inkább stagnált. Az űrlakók eszménye egy olyan világegyetem lett, melyben soha semmi sem történik, melyben a múlt és a jövő éppen olyan, mint a jelen, és minden kellemetlen feladatot a robotok végezték.

A telepesek elhatározták, hogy ők valóban gyarmatosítani fogják a világűr, bolygók egész sorát fogják terraformálni, túlnőve az űrlakó világokon és technológiákon. A telepesek anyabolygójuk hagyományos nézeteit képviselték. Az űrlakókkal való minden találkozás alátámasztani látszott a aggodalmaikat a robotokkal szemben. A robotoktól való félelem és azok gyűlölete a telepesek politikájának és filozófiájának egyik alappillérvé lett. A robotgyűlölet, párosítva az űrlakók meglehetősen arrogáns modorával, nem kedvezett túlzottan a telepes-űrlakó viszonyoknak.

Olykor azonban, különös módon, mégis sikerült együttműködni a két tábornak, a gyanakvós és a hatalmas különbségek ellenére. A jóakarátú emberek mindkét oldalon megkísérelték félredobni félelmeiket és gyűlöletüket a közös munka érdekében - váltakozó sikerrel.

Az űrlakók és a telepesek az egyik legapróbb, leggyengébb és legsebezhetőbb űrlakó világban, Infernón kezdeményezték a legmerészebb együttműködési kísérletet. E világ polgárai két óriási problémával néztek szembe: ökológiai nehézségeik ismertek voltak, bár csak kevesen tudták felmérni azok komolyságát. Telepes természetátalakító szakembereket hívtak, hogy ők segítsenek a gondok megoldásában.

A második, rejtett probléma még nagyobb veszélyt jelentett. Az űrlakóknak és az infernióknak ugyanis, bár egyelőre sejtelmük sem volt róla, a robotjaik viselkedésében beállt különös változással is szembe kellett nézniük azon az oly találoán elnevezett bolygón..."

Sarhir Vadid: A gyarmatosítás kezdeteinek krónikája,
Baleyworld University Press, második kiadás, a Seldoni Éra 1231. esztendeje

1.

A CSAPÁS a koponyáját érte.

Fredda Leving térde megroggyant. Teásbögréje kifordult a kezéből, a földre esett, és a barna folyadékot kifröccsontva darabokra tört. Fredda kétrét, görnyedve zuhant a padlóra. Válla a kőnek csapódott, a törött bögre szilánkjaiába, Bal válla és bal arca felhasadt. Vér csordult a mély sebekből.

Ott feküdt mozdulatlanul az oldalán, akár egy torz, vérző embrió.

A pillanat egy töredékére még magához tért. Lehet, hogy a támadást követő tizedmásodpercben, vagy csak két órával utána: nem tudta eldönteni. De látta őket, efelől semmi kétsége nem volt. Látta a lábakat, a két vörös fémlábat, alig harminc centire az arcától. Félelmet érzett, döbbenetet és zavart. Aztán újra elborította a fájdalom, és az önkívület sötétségébe zuhant.

A KBN-001-ES robot, mely a Kalibán nevet kapta, most ébredt öntudatra először. Fűrésző szeme mélykéken felragyogott, ahogy felmérte környezetét egy számára új világban. Nem voltak emlékei, sem elvek, melyek irányíthatták volna. Semmit sem tudott.

Végignézett saját magán, és megállapította, hogy magas, fémteste pedig vörös. Bal karját félig felemelve, egyenesen tartotta maga előtt, kezét ököbe szorítva. Behajlította a könyökét, szétnyitotta az ujjait, és egy kis ideig a kezére meredt. Leengedte a karját. Ide-oda mozgatta a fejét: látott, hallott, gondolkodott, de nem emlékezett tapasztalatokra, amelyek irányíthatták volna. *Hol vagyok? Ki vagyok? Mi vagyok?*

Egy laboratóriumban vagyok, Kalibán vagyok, robot vagyok.

A válaszok belülről jöttek, de nem az agyából.

Egy beépített adatbankból származnak, gondolta, és ez az információ szintén az adatbankból jött. Tehát innen kapom a válaszokat, vont le következtetést.

Lenézett a földre, és egy embert látott ott heverni az oldalán, a feje közel volt Kalibán lábához. Egy összegörnyedt fiatal nő volt az, akinek feje és testének felső része körül egyre terjedt a vértócsa. A robotnak azonnal eszébe jutottak a *nő, fiatal* és *vér* szavak, válaszok érkeztek a tudatába, mielőtt feltehetné volna a kérdéseket. Tényleg kitűnő találmány ez a beépített adatbank...

Ki ez? Mién fekszik irt? Mi baja?

Hiába várt, ezúttal nem érkezett magyarázat. Az adatbank nem tudott - vagy nem akart - segíteni neki. Úgy tűnt, néhány választ nem hajlandó megadni. Kalibán letérdelt, közelebről is szemügyre vette a nőt, és egyik ujját a vérbe mártotta. Termoszenzorai érzékelték, hogy gyorsan hűl és alvad. A véralvadás elve beviharzott a tudatába.

Ennek ragacsosnak kell lennie, gondolta, majd ellenőrizte, így van-e: mutatóujját hüvelykujjához nyomta, majd elengedte. *Igen, csakugyan tapasztalható némi ellenállás.*

De hát vér volt, forrása pedig egy sérült ember. A robotot különös érzés kerítette hatalmába, mivel tudta, hogy van valami reakció - egy heves, mélyen gyökeredző reakció - melynek jelentkeznie kellene, de nem érzett semmi ilyesmit.

A csordogáló vérpatak elérte a lábát. Kalibán felegyenesedett, újra két méterre magasodott a talaj fölé, és rájött, hogy nincs inyére a vértócsában ácsorogni.

Szeretett volna valami kellemesebb helyre menni innét. Kilépett a vérbál, és körülnézett. A szoba túlsó sarkában észrevett egy nyitott ajtót. Nem volt célja, szándéka, nem voltak emlékei. Nem értett semmit. Mindegy volt neki, merre indul - s ha már egyszer elindult, nem volt miért megállnia.

Kiment a laboratóriumból, és fogalma sem volt arról, hogy véres lábnyomok egész sorát hagyja maga után. Kilépett az ajtón, és csak ment, ki a szobából, ki az épületből, ki a városba.

A SERIFF DNL-111-es, Donald névre hallgató robotja megvizsgálta a vérrel telefröcskölt padlót, és sajnálkozva nyugtázta, hogy az űrlakó világok közül csakis az Infernón levő Hádész városában lehet egy ilyen véres bűnügyet pusztán rutinmunkának tekinteni.

De Infernó más volt - és éppen ez volt vele a probléma.

Itt, Infernón, egyre gyakrabban történtek efféle esetek. Egy ember éjjel - majdnem mindig éjjel - a másikkra támad, majd menekül. Egy robot - szinte mindig egy robot - felfedezi a bűnügyet és jelenti, majd kognitív disszonanciás sokkot kap, mert képtelen feldolgozni egy emberi lényen elkövetett erőszakos cselekedet közvetlen, valós és kibírhatatlan látványát. Aztán berohannak a szanitécrobotok. A seriff diszpécser-központja a rendőrfőnök személyi robotját, Donaldot küldi a helyszínre. Ha Donald úgy ítéli meg, hogy a helyzet érdekelheti gazdáját, utasítja a házi robotot, hogy ébressze fel Alvar Kresh rendőrfőnököt, és javasolja neki, hogy csatlakozzon Donaldhoz a helyszínen. Ezen az éjjelen e lehangoló eseménysor minden egyes lépése le fog játszódni. Ez a támadás kétségtelenül megkívánja, hogy a seriff személyesen foglalkozzon vele. Az áldozat Fredda Leving, Kresh-t mindenképpen értesíteni kell.

Egy másik, alacsonyabb rendű robot ilyen alkalmakkor felébresztette Kresh-t, felöltöztette, és útjára bocsátotta. A dolog rendszerint balul ütött ki, mivel Kresh úgy érezte, csak Donald képes a helyszínelést rendesen elvégezni. Amikor pedig rossz hangulatban ébredt, Kresh általában manuálisan irányította légautóját, hogy feszültségét levezesse. Donaldnak nem volt inyére, ha gazdája maga vezetett. A gondolat, hogy Alvar Kresh rossz hangulatban van, félig még alszik, *ráadásul* egyedül repül éjnek idején, különösképp kellemetlen volt számára.

Ez ellen semmit sem tehetett - a helyszínen viszont annál többet.

Donald alacsony, gömbölyded robot volt, melyet a seriff részlegének megfelelő égbékek színre festettek. Tervezésénél ügyeltek arra, hogy ne keltsen feltűnést, hanem olyan robot legyen, mely sosem tudna senkit zavarni, felidegesíteni vagy megfélemlíteni. Az emberek jobban megtűrtek egy kérdezősködő rendőrrobotot, ha az nem tűnt tolakodónak. Donald feje és teste kerek volt, burkolólappjai lágyan lejtve simultak egymásba. Karja és lába rövid volt, készírói nem is törekedtek arra, hogy az emberi arc legalapvetőbb vonásain kívül bármi mással díszítsék fejének elülső részét.

Donald szeme kéken ragyogott, száját pedig a hangosbeszélő rostélya helyettesítette, ezektől eltekintve teljesen sima és kifejezéstelen volt az arca. Ez talán így is volt rendjén, mert ha képes lett volna rá, mindenkor reakciójának megfelelő grimaszt vághatott volna. Donald rendőrrobot volt, és bizonyos értelemben hozzászokott a gondolathoz, hogy emberi lényeket támadás érhet, ám ezt a bűnügyet neki is nehezebbre esett megemésztenie. Hisz Fredda Leving az alkotója volt neki köszönhetően mindenét, még a nevét is. Donald úgy érezte, hogy az áldozat személyének ismerete csak ront az Első Törvény keltette, kínzó feszültségen.

Fredda Leving összegörnyedve feküdt a padlón, feje saját vérenek tócsájában pihent. Két sorozat véres lábnyom vezetett a helyszínről két különböző irányba, a szoba négy ajtaja közül kettőn át, kifelé.

Befelé nem vezetett lábnyom. Uram...uram...uram?

A robothang érdes volt és meglehetősen durva, gépszerű, mintha gazdája fennhangon kommunikált volna, nem a hiperhullámon keresztül. Donald megfordult, és az okvetetlenkedőre nézett. Egy karbantartó masina szól hozzá.

- Tessék, mi járatban vagy?

- Meg fog...meg fog...meg fog gyógyulni? Donald lenézett a kis alakú, sárgásbarna színű robotra. Egy DAA-BOR egység volt, alig nagyobb másfél méternél. Dadogása elárulta, amit Donald már eddig is tudott: rövidesen ócskavas lesz a boldogtalanból. Ő az Első Törvény okozta disszonancia újabb áldozata...

Elméletben a helyszínen levő robotnak konyítania kellene az elsősegélynyújtáshoz, az orvosi információs szolgálat pedig bármilyen speciális szakmai tudnivalót továbbít, amire szükség lehet. A komoly fejsérülés azonban, melynél minden esély megvolt az agykárosodásra, kizárta a hevenyészett beavatkozást. Ennek a karbantartó robotnak sem agykapacitása, sem mozgáskoordináltsága, sem látása nem volt alkalmas egy fejsérülés diagnosztizálásához, a sebészeti eszközök használatáról már nem is beszélve. Elkerülhetetlenül esett az Első Törvény klasszikus csapdájába: felfogta, hogy Fredda Leving komoly sérüléseket szenvedett, de azt is, hogy a szakszerűtlen segítség csak tovább rontana az állapotán. Mivel egy robotnak nem szabad kárt okoznia, és azt sem tűrheti, hogy tétlensége miatt az emberi lény kárt szenvedjen, a DAA-BOR pozitronagyát valószínűleg

súlyos károsodás érte, amint ide-oda ingadozott a beavatkozás és a be nem avatkozás alternatívái közt.

- Azt hiszem, a szanitécrobotok értik a dolgukat, Daabor 5132 - felelte Donald. Néhány bátorító szó egy nálánál felsőbbrendű, magas beosztású rendőrrobottól esetleg jó hatással lesz rá, és segít stabilizálni a kognitív disszonanciát, mely láthatóan kínozza. - Biztos vagyok benne: csak azért maradt életben, mert azonnal segítséget hívtál. Ha nem ezt tetted volna, az orvoscsapat nem érkezik meg időben.

- Köszönöm, uram, köszönöm. Ezt jó tudni.

- Egy dolgot azonban furcsállok. Mondd csak, barátom...hol a többi robot? Hogyhogy csak te vagy itt? Hol vannak a laboráns robotok, és Madame Leving személyi robotjai?

Elküldték...elküldték őket - mormolta a kis robot. Még mindig azon igyekezett, hogy rendbe szedje a hangját. - Másokat...korábban, még az este küldtek el. A laboratórium másik...másik szárnyában tartózkodnak. És Madame Leving nem hoz magával személyi robotot a munkahelyére.

Donald döbbenet nézett a DAA-BOR egységre. Mindkét állítás különösnek rémlett. Hihetetlennek tűnt, hogy egy vezető robotszakértő nem tart személyi tóbotot. Egyetlen űrlakó sem merészkedne ki a házból személyi robotkíséret nélkül. Egy infernói polgár inkább anyaszült meztelenül menne ki az utcára, de robot nélkül soha - pedig Infernó hagyományosan puritán világ volt, még az űrlakók mércéjén mérve is.

Ez azonban semmiségnek tűnt ahhoz képest, hogy az intézeti robotokat elparancsolták. Hogy történhetett meg ilyesmi? És ki adta rá a parancsot? A tettes? Ez nyilvánvalónak rémlett. Egy futó pillanatig Donald habozott. A karbantartó egységnek veszélyes lett volna efféle kérdéseket feltennie, labilis elmeállapota és csökkent képességei miatt. Az Első és Második törvény okozta járulékos konfliktusok könnyen tehetnek helyrehozhatatlan kárt a kis DAA-BOR pozitronagyában...Mégis, a kérdéseket most kell feltennie. Daabor 5132 bármelyik pillanatban teljes kognitív disszonanciás sokkot kaphat nélkülük is - meglehet, ez az utolsó lehetőség arra, hogy kérdőre vonja. Sokkal jobb lenne, ha egy ember - vagyis Kresh rendőrfőnök - végezné a kihallgatást, de nincs mit tenni: ez a robot bármelyik percben felmondhatja a szolgálatot. Donald nem tétovázott hát tovább:

- Ki adta ezt a parancsot, barátom? És te miért nem engedelmeskedtél?

- Engedelmeskedtem! Nem voltam itt, amikor a parancsot kiadták. Elküldtek...elküldtek valamit elintézni. Utána visszajöttem.

- Akkor meg honnan tudtad, hogy ez a parancs?

- Meri már régebben is... kaptunk ilyet. Más alkalmakkor.

Más alkalmakkor? Donald egyre jobban meglepődött.

Ki adta a parancsot? Milyen más alkalmakkor? Ki adta a parancsot? És miért?

Daabor 5132 feje hirtelen oldalra billent.

- Nem mondhatom meg! Azt parancsolták...azt parancsolták, ne mondjuk el azt sem, hogy elküldtek bennünket...de azzal, hogy elmentünk, kárt tettünk egy emberben kárt kárt kárt...

Daabor 5132 fémcsuklóját hallatott, és mozdulatlanra dermedt. Zöld szeme egy pillanatra még felragyogott, aztán kihunyott.

Donald szomorúan nézte a pár pillanattal korábban még működőképes gépezetet. Kétségtelenül helyesen döntött: Daabor 5132 néhány percen belül úgyis felmondta volna a szolgálatot. Remélte, hogy egy képzett robotszakember további információt húzhat ki a többi intézeti robotból.

Donald elfordult a dermedt karbantartótól, és figyelmét ismét a földön fekvő emberi áldozatra összpontosította, akit mostanra szanitécrobotok serege vett körül.

A Daabor egységet elpusztította a látvány, Donald azonban tudta, hogy ő - a szó szoros értelmében keményebb legény. Maga Fredda Leving módosította rajta az Első, Második és Harmadik Törvény generálta reakciókat, azzal a határozott céllal, hogy alkalmassá tegye a rendőri munkára.

Donald 111 az előtte zajló jelenetet bámulta, és egy, a seriffnek segédkező robot számára szokványos, Első Törvény okozta feszültséget érzett. Adott egy fájdalmat érző, veszélyben levő emberi lény, és ő nem tehet érte semmit. Itt vannak persze a szanitécrobotok, akik nála sokkal szakszerűbben el tudják látni Fredda

Levinget...Donald tudta ezt, és visszafogta magát, bár az Első Törvénnyel tökéletesen tisztában volt: *A robotnak nem szabad kárt okoznia emberi lényben, vagy tétlenül túrnie, hogy emberi lény bármilyen kárt szenvedjen.* Nincs kibúvó, nincs kivétel.

Am ha ezen az emberi lényen próbálna segíteni, csak hátráltatná a szanitécrobotok munkáját, és - legalábbis potenciálisan - veszélyeztetné Fredda Leving életét. Tehát azzal, hogy semmit sem tesz, voltaképp segít rajta. A parancs azonban éppen a tétlenség ellen szól...mégis, ha segítene, bajt okozna...

Donald leküzdötte az elméjében támadt zavart. Pozitronagyja ugyanazzal az ellentmondással hadakozott, amely Daabor 5132 vesztét okozta. Donald tudta, hogy csupán a rajta eszközölt módosításoknak köszönhetően maradhat működőképes - de ez sem tette a dolgot könnyebben elviselhetővé.

Az emberi lények persze mások. A vér, az erőszak látványa mostanában már nem izgatja különösebben Alvar Kresh-t. Az emberek képesek hozzászokni az efféle dolgokhoz. Tudnak alkalmazkodni. Donald tisztában volt ezzel, erre engedtek következtetni tapasztalatai - mégsem értette, hogyan lehetséges ez. Hogy valakit ne érdekeljen, ha egy emberi lényt bajban, veszélyben talál, ha erőszakselekmény áldozatává vált, esetleg meghalt - ezt egyszerűen nem tudta felfogni.

A rendőrök - legyenek emberek vagy robotok - sok mindent láttak, különösen Infernón, és a gyakorlat bizonyos fokig könnyített a dolgukon. Donald pozitronagyának tekervényeibe gondosan betáplálták, miként kell a helyzettel megbirkóznia, bármilyen zavaró legyen az. *Maradj nyugton! Figyelj! Gyűjts adatokat! Hagyd, hogy a szanitécrobotok dolgozzanak!*

Aztán várj az emberre, várj Alvar Kreshre, várj Hódész városának rendőrfőnökére...

A szanitécrobotok a mozdulatlan test körül tevékenykedtek, sietve stabilizálták életfunkcióit, biztosították a vér-utánpótlást, ellátták a vállán és arcán tátongó sebeket, érzékelőpárnákat és gyógyszeradagolókat aggattak rá, hordágyra fektették, takarókba bugyolálták, lélegeztetőcsövet helyeztek a szájába - az áldozat alig látszott a nagy sürgés-forgásban.

És így is kell lennie, gondolta Donald. A robot a pajzs, mely az embert óvja a világ veszedelmeitől. Bár a pajzs ezúttal nem védett eléggé. Az is kész csoda, hogy Fredda Leving egyáltalán életben van. Nyilvánvaló, hogy igen nagy erejű ütés érte. De ki támadott rá, és miért?

A helyszínelőrobotok ide-oda járkáltak, hogy minden lehetséges szögben rögzítsék a helyszínen maradt nyomokat. Talán hasznosak lehetnek az adataik. Hadd merüljenek csak bele a részletekbe! Donald a testtől távolodó két sor lábnyomra irányította figyelmét. Előzőleg már követte őket addig, amíg véget nem értek. Alig száz méter után mindkét sor lábnyom fokozatosan elhalványodott - ezt aényt is rögzítette a tudatában. A rendőrségi technikusrobotok molekuláris érzékelőket használva próbálták keresni a nyomok folytatását, de semmire sem jutottak. Mindig így alakult.

És nem lehetett nem észrevenni az események kulcsát, a legfőbb bizonyítékot. Mint ahogy nem lehetett tagadni a szörnyű és felfoghatatlan konklúziót sem, amit sugallt.

Mindkét nyom robottól eredt. Mindkét nyom!

Donaldnak, akit rendőri munkára terveztek, programoztak és tanítottak, le kellett vonnia a nyilvánvaló és egyben hátborzongató következtetést.

De ez nem lehet igaz. Nem lehet igaz!

Donald alig várta, hogy Alvar Kresh megérkezzen. Hadd foglal kozzanak ezzel mostantól az emberek! Az küszködjön az őrijító gondolattal, aki hozzá tud szokni az efféle dolgokhoz. A gondolattal, hogy Fredda Levinget esetleg egy robot ütötte le - s hozzá hátulról.

AZ ÉJJELI égbolt mozogni látszott Alvar Kresh rendőrfőnök felett, alant pedig fényesen ragyogtak Hódész külvárosának szórt fényei. Kresh felpillantott a sötét égre, ahonnan hunyorgó csillagok ezrei pislognak le rá.

Gyönyörű éjszaka volt, tökéletes egy város feletti repüléshez, melyre csak szolgálatban nyílt lehetősége - amikor viszont mindig rosszkedvű volt.

Nem tetszett neki, hogy az éjszaka közepén felébresztették, és egyébként is csak azt tűrte, ha Donald öltözteti fel.

Megpróbálta felvidítani és megnyugtatni magát. Kinézett az éjszakába. Hetek óta aznap éjjel volt a legkellemesebb idő. Nyoma sem volt homokviharnak vagy porfelhőnek. Még az Öbölben morajló tengervíz friss illatát is érezni lehetett.

Legalább adrenalinszintjét - és haragját - sikerült csökkentenie azzal, hogy saját maga vezette a légautót, nem engedte át holmi robotnak. Erre bizonyos fokig büszke volt. Kevés ember tudott légautót vezetni. A legtöbb nem tartották magukat képesnek arra, hogy el kormányozzanak egy efféle repülő alkalmatosságot. Inkább robotokra bízta az ilyesmit. Kétségtelen, a legtöbb borszasztó furcsának találták, hogy Alvar szeret saját maga vezetni - ám ezen véleményüket kevesen hangoztatták volna.

Alvar Kresh ásitott és pislogott egyet, majd megnyomta a légautó itala automatájának kávégombját. Éber volt, tisztán látott, de még mindig ráborult a fáradtság leple. Az első korty kávétól felélénkült. A légautó ide-oda billegett az éjszakában, ahogy Kresh a kávéját kortyolgatva fél kézzel kormányozta. Mosolygott.

Még jó, hogy Donald nincs itt, gondolta. Az efféle bűvészműtáványok miatt sosem vezethette a kocsit, amikor Donald, vagy bármelyik robot a fedélzeten tartózkodott. Egy rossz mozdulat, és a robot azonnal a másodpilóta székébe ugrott, hogy átvegye az irányítást.

Hát igen. Lehet, hogy a telepések nem tartják sokra a robotokat, de az űrlakó világok egy percig sem boldogulnának el nélkülük. Ezzel együtt kibírhatatlanok is tudnak lenni azok a szemtelen kis masinák...

Alvar Kresh nyugtatni kezdte magát. Az éjszaka közepén felverték legédesebb álmából, és keserű tapasztalataiból tudta, hogy ettől a szokottnál is idegesebb lesz. Régen megtanulta, hogy el kell foglalnia magát, ha csillapodni akar, amikor nagyon dühbe gurul, különben még képes leharapni valaki fejét.

Mélyen belélegezte a hűvös, ritkás Tevegót. Az élmény, hogy éjszaka, nyitott tetővel száguld a sivatag felett, és a szél belekap dús, fehér hajába, valamelyest fékezni tudta dühét és idegességét.

A bűnözés és az erőszak még mindig elég ritkán fordult elő Hódészban ahhoz, hogy személyes ügyének tekintse az ilyen eseteket, és rettenetesen feldühödjön.

A haragra szüksége volt. Őrijítónek tűnt a gondolat, hogy valaki ilyen vadul, ilyen alantas módon támadjon egy vezető tudósra. Lehet, hogy nem értett egyet Fredda Leving filozófiájával - de ő a többiekénél is jobban tudta, hogy az űrlakó világok - különösen Infernó nem engedheti meg magának, hogy bármelyik tehetséges polgárát elveszítse.

Alvar Kresh nézte, ahogy elsuhan alatta a város, és lassított. Remek. A kocsni navigációs rendszere azt mutatta, hogy éppen a Leving Robotikai Kutatóintézet felett jár. Alvar kisandított az oldalablakon, de ilyenkor éjjel nehéz volt pontosan megcélózni az épületet. Megállította a kocsit a levegőben, kissé módosított a pozícióján, majd leereszkedett.

A fogadórobot odasietett, kinyitotta Kresh előtt az ajtót. A seriff felállt, majd kilépett az éjszakába. Nagy sürgés-forgás fogadta. Egy piros-fehér légimentő parkolt a közelében, hajtóműve üresjáratban, fényszórói bekapcsolva, nyilvánvalóan készen állt a felszállásra abban a pillanatban, ahogy a beteg a fedélzetre kerül. Szanitécrobotok egy csapata rohant ki az intézet főkapuján, ketten egy hordágyat cipeltek, a többi pedig a betegre aggatott adagolókat és ellenőrző berendezéseket vitte. Maga Leving alig volt látható az életmentő gépezetek tömege alatt. A mentő hátuljánál, egy orvos várakozott, nézte, hogy végzik a robotok a munkájukat. Alvar megállt, hagyta, hogy a robotok elhaladjanak előtte, és elszállítsák az áldozatot a tett, színhelyéről.

Növekvő dühvel nézte, ahogy a robotok beteszik Levinget a mentőbe, a tétlenül várakozó orvos pedig bemászik szorgoskodó csatlósai mögé.

Hogy követhet el bárki is ilyen gaztettet egy embertársa ellen?, töprengett magában Kresh.

De a nyers, irányíthatatlan harag nem segít elfogni Fredda Leving támadóját.

Nyughass!, utasította magát. *Irányítsd a haragodat! Összpontosíts!*

Intett az egyik sanitécrobotnak, aki egy elsősegélydobozt vitt a mentő felé.

- Hogy van a sérült? - kérdezte.

A piros-fehérré mázolt sanitécrobot ragyogó narancsszín szemmel méregette.

- Súlyos a fejsébe, de nem menthetetlen - felelte. - Életveszélyes volt a sérülése? - kérdezte Kresh.

- Ha később érkeztünk volna Madame Levinghez, könnyen lehet, hogy belehalt volna - mondta a robot szenvtelenül. - Így azonban valószínű, hogy teljesen felépül, bár fennáll a veszély, hogy traumatikusan amnéziát szenved. Regeneráló egységbe helyezjük, amint a kórházba érünk vele.

- Jól van - mondta Kresh. - Mehetsz.

Megfordult és nézte, ahogy a sanitécrobot-csapat utolsó tagjai bemásznak a légimentőbe, és az eltűnik az éjszakában. Szerencse, hogy Leving meg fog gyógyulni, de borzasztó lenne, ha tényleg amnéziát szenvedne. Az emlékezetkieséses emberek nagyon rossz tanúk. A sanitécrobot szavai azonban merőben megváltoztatták az ügy jellegét: *Könnyen lehet, hogy belehalt volna...* Ez már nem egyszerű SÚLYOS TESTI SÉRTÉS - ez GYILKOSSÁGI KÍSÉRLET, a fenébe is!

Kresh végül elindult az épület felé, hogy megnézze, mire jutott Donald és rendőrcsapata.

2.

- OKÉ, Donald - mondta Kresh, ahogy belépett -, mi szépet találtál?

- Jó estét, Kresh rendőrfőnök - felelte Donald finom, udvarias modorában - Attól tartok, nem sokat. A büntény helyszíne nem árul el semmi olyasmit, aminek hasznát vehetnénk, bár ön észrevehet egyet-mást, ami a mi figyelmünket elkerülte. Mindaddig nem tudtam kielégítő magyarázatot találni a bizonyíték alapján. Volt alkalma megvizsgálni a karbantartó robot vallomásáról készített jelentésemet?

- Volt. Elég furcsa história. Jól tetted, hogy kiszedted belőle az adatokat, de én nem akarok rizikót vállalni a többi intézeti robottal kapcsolatban. Nem is akarok a közelükbe kerülni. Azt szeretném, ha az osztály robotszakértői vizsgálnák meg őket mind - de csak óvatosan! - Rendszerint a rendőrségi robotszakértők foglalkoztak azokkal a robotokkal, melyek bűnözők befolyása alatt megszegték a törvényeket, mivel ez utóbbiak gyakorlottak voltak a robotok félrevezetésében, és abban, hogy fondorlatosan kieszelt stratégiával rávegyék őket, kövessék törvényellenes utasításait. Elég rendes jövedelemre lehetett szert az ember oly módon, hogy háztartási robotokat vett rá: árulják el gazdájuk bankszámlájának PIN-kódját. A robotszakértőknek jót tenne, ha ezúttal valami igazán szokatlanul találkoznának...- Erre persze holnap is sort keríthetünk. A tetthely biztosítva van?

- Igen, uram. A megfigyelőrobotok átfésülték a helyszínt. Azt hiszem, megvizsgálhatja a szobát anélkül, hogy nyomokat semmisítene meg, amennyiben egy kicsit óvatos.

Alvar Donaldra nézett. Az idejét sem tudta, mióta dolgozik robotokkal, de ennyi év után még mindig ezt csinálta: ránézett a gépekre, mintha ki tudna olvasni egy-egy érzést vagy gondolatot az arckifejezésükből vagy a tartásukból. Bizonyos robotok esetében - e ritka példányok a megtévesztésig hasonlítottak az emberre lehetséges volt az ilyesmi. De Infernón csak elvétve akadt néhány értékes példány - és a kísérlet bármely más típusú robotnál hiábavalónak bizonyult. Akárhogy is, ez a szokás időt engedett neki arra, hogy kihámozza a robot szavainak rejtett jelentését. *Mindaddig nem tudtam kielégítő magyarázatot találni a bizonyíték alapján.* Ez mi a nyavalyát jelent? Donald közölni akart vele valamit, amit nem volt hajlandó egyenesen kimondani, attól tartva, hogy túl messzire merészkedik következtetésével...

Donald ok nélkül sohasem titokzatoskodott. Amikor erre szánta magát, jó oka volt rá. Alvar Kresh kísértést érzett, hogy pontosan elmagyaráztassa a robottal, mire gondol, de leküzdötte türelmetlenségét. Talán jobb lesz,

ha megnézi, megtalálja-e azt, ami Donaldot foglalkoztatja, és tudja-e önállóan, előítélet nélkül elemezni azt a valamit.

Persze nagyon kevés olyan dolog akad, ami egy robot figyelmét elkerülheti, egy emberét viszont nem. Donald szavainak nagy része inkább csak udvariaskodás volt, balzsam Kresh önbecsülésének. Némelyik közlése azonban figyelemreméltónak tűnt: A büntény helyszíne nem árul el semmi olyasmit, amit használni tudnánk Mintha lett volna ott valami, de csak valami félvezető, értelmetlen és csalóka...

Ennyit az előítéletek leküzdéséről, gondolta Alvar cinikusan. Ez a gond az olyan kiváló robotsegédekkel, mint Donald - az ember túlságosan rájuk hagyatkozik, hagyja, hogy befolyásolják a gondolkodását, túl sok háttérmunkát bíz rájuk. *Az ördögbe is, Donald valószínűleg messzebbre jutna egymagában!*

Mérgesen megrázta a fejét. Nem. A robotok az embert szolgálják, és képtelenek az önálló cselekvésre. Belépett az ajtón, be a szobába - és körülnézett. Különös és egyben ismerős bizsergést érzett, amikor dologhoz látott. Mindig volt valami furcsán izgató ebben a percben, amikor elkezdődött egy ügy, mikor kezdetét vette a nyomozás. Furcsa egy nyomozás volt, mert Alvar még csak nem is sejtette, kit - vagy mit kellene üldöznie.

És minden esetben még különösebb volt az az érzés, hogy valakinek a privát szférájában tartózkodik, aki nincs jelen. Állt már halottak és eltűntek hálószobájában, szalonjában, úrhajójában, elolvasta a naplójukat, lenyomozta pénzügyi tranzakcióikat, titkolt vétkeik és rejtett örömeik bizonyítékát lelte fel - főben járó bűnökét és apró, siralmas titkokét. Megismerte az életüket és a halálukat a hátrahagyott nyomokból, és tiszttségének köszönhetően tanúja lett életük legintimebb részleteinek. Itt és most szintén ez a folyamat vette kezdetét.

Néhány munkahely steril volt, semmit sem árult el birtoklójáról. Ez a szoba azonban más volt. Az itt dolgozó személy tükrképének tűnt, s Alvar azt kívánta, bár csak tudna olvasni a hátrahagyott nyomokból.

Szemlélődését a laboratóriumban kezdte, mely elég szokványos benyomást keltett, legalábbis első ránézésre. Húszszor tíz méteres alapterületű lehetett: Infernó ritkán lakott világ volt, polgárainak általában sok tér jutott. Infernói szemmel nézve átlagos, egyszemélyes munkahelynek számított a labor. Összesen négy ajtó nyílt a hosszú falak mentén, kettő közvetlenül a szabadba vezetett, keltő az épület folyosójára vitt. Alvarnak szemet szűrt, hogy a helyiségnek nincsenek ablakai, az ajtók pedig egészen súlyosnak látszottak: mintha fényzárók lettek volna. Ha becsukják őket és lekapcsolják a világítást, koromsötét támad idebent...Feltehetően fényérzékeny anyagokkal dolgoztak itt, netán robotérzékelőket teszteltek. Vajon fontos lesz-e a fényszigetelt szoba ténye, vagy jelentéktelen? Nem lehet tudni.

Alvar és Donald az egyik belső ajtónál álltak. - Kresh erre a szoba hátsó részét sejtette.

Vajon miért ez a hátsó rész? - töprengett. Semmi nem utal erre, szögezte le magában. Csak annyi, hogy a szobának ez a részét mintha nem használták volna olyan gyakran. Minden dobozokban állt, becsomagolva. A másik részben nyilvánvalóan lázasabb munka folyt.

A szoba nagy részét az ajtóporok között munkapadok szegélyezték. A padokon számítógép-terminálok sorakoztak. A falakon különböző konnektorok voltak, és két-három csatlakozóaljzat, melyeket Alvar nem tudott mire vélni: Talán különleges adatlelvők lehettek.

A munkapadok szinte minden négyzetcentiméterén akadt valami. Egy robot torzója, egy test nélküli robotfej, egy rakás gondosan lezárt doboz, rajta a szép precízen ráragasztott "ÓVATOSAN KEZELENDŐ: TARTALMA GRAVITRON-AGY" felirattal. Alvar összevonta a szemöldökét, és még egyszer megnézte a címkét. Mi a turo az a gravitron-agy? Évezredek óta pozitronaggal készült az összes robot. A pozitronagy miatt lehetett egyáltalán robotokat gyártani. Gravitronagy? Alvar abszolút semmit sem tudott róla, de már az elnevezés is nyugtalanította. Nem helyeselt semmiféle felesleges változtatást.

A rejtélyt ezzel elraktározta az agyában, hátha később szüksége lesz rá, és folytatta a szoba átvizsgálását. A helyiség minden fal menti munkapadja különféle rejtélyes külsejű szerszámokkal, gépekkel, és robotalkatrészekkel volt tele. Mégsem tűnt kaotikusnak vagy rendetlennek: minden takaros és rendezett volt. Kresh-nek zsúfoltságérzete sem támadt. Csupán arról volt szó, hogy olyasvalaki használta a szobát, aki egyszerre több dolgot is csinált.

A szoba közepén két hatalmas munkaasztal állt. Egy félkész robot, valamint szerszámok és alkatrészek döbbenetes kollekcója hevert az egyikén, míg a másik szinte üres volt, a szélé mentén elszórt apróságokat kivéve. Itt-ott tesztelőberendezések kerek kocsijai álltak. A két asztal között egy csövekből és forgattyúból álló óriási szerkezet magasodott. Legalább három méteres magasságba nyúlt, és hozzávetőleg húsz négyzetméternyi helyet foglalt el. Kerekeken gurult ez is, így félre lehetett tolni az útból, ha nem volt rá szükség.

- Mi az öreg ördög lehet ez? - dünnyögte Alvar, és a szoba közepe felé indult.

- Robotjavító állvány - felelte Donald, aki a nyomában haladt - Arra szolgál, hogy érzékelőit csatlakoztassák a robot szilárd kapcsolópontjaihoz, azután a megfelelő magasságba és helyzetbe emeljük, hogy a kívánt részekhez kényelmesen hozzáférhessenek. Javításokhoz, teszteléshez használják. Túl nagy és ormótlan ahhoz, hogy a szoba közepén álljon. Nehezíti például a két munkaasztal közti kényelmes átjárást...

- Erre gondoltam én is - biccentett Kresh. - Nézd csak, látni lehet az üres helyet a szoba hátsó végében levő fal mentén! Biztos oda gördítik, amikor nem használják. Akkor meg miért van a szoba közepén? Minek ide ez a robotjavító állvány?

- A nyilvánvaló magyarázat az, hogy nem sokkal ezelőtt még volt rajta egy robot - szögezte le Donald. - Nyert. És nézd azt az üres részt a munkaasztal közepén! Az is körülbelül akkora, hogy elfér rajta egy robot. Hacsak nem ugyanazt a robotot tették az asztról a javítóra - vagy megfordítva. Talán ez volt a támadás indítéka? El akartak lopni egy-két kísérleti stádiumban levő robotot? Ezt mind ellenőrizni kell.

Tekintse meg most a robotjavító állvány előtti padlórészt, uram! Fredda Leving testhelyzetét körberajzoltuk.

- Most nem, Donald. Majd később...- Alvar szántszándékkal hagyta figyelmen kívül a vértócsát és a test körvonalát a szoba közepén. Túl könnyen elvonják az ember figyelmét a tett színhelyén levő szembetűnő, árulkodó nyomok. Mit mondhatna neki egy test körvonala? Hogy egy nőt megtámadtak, és az vérnyomokat hagyott? Ezt már tudta. Jobb lesz, ha először a szoba többi részével foglalkozik.

Egy dolog azonban nyugtalanította. A labor sehogysém illeti Fredda Leving egyéniségéhez. Felületesen ismerte a nőt Donald megrendelése kapcsán, és ez a hely cseppet sem illett hozzá. Inkább egy férfi birodalmának tűnt. Az apró részletek, melyeket már látott ugyan, de jelentésüket nem fogta fel teljesen, hirtelen Alvar eszébe ötlöttek. Egy, az ajtó mellett lógó laborköpeny mérete és szabása, a porszigetelt laborcipők mérete a köpeny alatt a padlón, némely, fali kampón tárolt szerszám, melyeket egy átlagos magasságú nő el sem érne... Ráadásul volt valami meghatározhatatlan pedantéria a szoba hangulatában, mely egy visszahúzódó, megszállott és rendszerető férfira engedett következtetni, valami, ami nem illett egy olyan határozott nőhöz, mint Fredda Leving. A külvilágnak mutatott énje szerint laborjának igen rendetlennek kellett volna lennie, még a robotok takarítása után is, mert egyszerűen nem engedte volna őket a berendezés nagy részének még a közelébe sem. A nagy és híres Fredda Leving, a robotikai kutatások hőse, Infernó tudományos életének kiemelkedő alakja, nem éppen a rendszeretéről volt híres - ennek a szobának a lakója azonban szemmel láthatólag épp ezzel tűnt ki...

Kresh visszament a folyosóra, és megnézte az ajtó mellett levő névtáblát.

GUBBER ANSHAW, TERVEZÉSI ÉS TESZTELÉSI OSZTÁLYVEZETŐ, olvasta.

Ez fényt derített a rejtélyre, és mindjárt egy újabbat kínált. A helyiség nem Fredda Leving laboratóriuma, hanem egy bizonyos Anshaw-é, bárki legyen is az. Mit keresett Fredda Leving Anshaw laborjában, feltehetőleg kettesben támadójával, az éjszaka közepén?

Kresh visszament a laborba, és körbejárta a szoba többi részét - óvatosan, nehogy hozzáérjen valamihez. Elhatározta, nem enged a készletnek, és nem nézi meg, hol roskadt össze az áldozat. A szoba lehetséges nyomok egész tárházát kínálta: tele volt olyan tárgyakkal és berendezésekkel, melyeknek közül lehetett az ügyszó. Alvar azt kívánta, bárcsak többet értene a kísérleti robotikához. Csakugyan hiányozna valami? Egy kísérleti robot méretű tárgy az, vagy olyan apró, mint egy modern mikroáramkör? Mindkettő megkaparintása indítéka lehetett a brutális támadásnak.

De milyen volt maga a támadás? Erről eddig semmit sem tudott.

Végül, miután átvizsgálta a helyszín többi részét, és igyekezetének csekély eredménye mutatkozott csupán, vonakodva bár, de a szoba közepe felé indult, az ügy középpontja, a tett voltaképpeni színhelye felé.

Ott volt a padlón, a két munkaasztal között, a nagy robotjavító állvány előtt úgy egy méternyire. A vértócsa, és egy határozott körvonalú, méternyi széles rajzolat. Az áldozat testhelyzetét ríktó sárga színnel jelölték ki, a görbe pontosan követte a test vonalát, még a bal kéz szétterpesztett ujjait is. Az ujjak az ajtó felé nyújtóztak - segítségért, mely csaknem késve érkezett.

Kresh szórakozottan azon töprengött, hogy csinálták vajon, hogy lehetett ilyen tökéletes körvonalat rajzolni. Részlegének robotjai persze tudták a választ, de neki sejtelve sem volt róla...

Állj!

Csábítónak tűnhet mellékes kérdésekkel foglalkozni, de ezt a luxust most nem engedheti meg magának. Letérdelt és megnézte, amit meg kellett néznie. Kényszerítette magát, hogy mindaddig ne érdekelje a száradó vér szaga - de most oda kellett figyelnie rá, és a nehéz, fanyar szag a tüdejébe hatolt. Rosszullét környékezte. Megpróbált elfeledkezni a büzről, és folytatni nem épp szívderítő munkáját.

A vértócsát a szanitécrobotok alaposan szétmázolták, lábnyomaik és tevékenységük egyéb jelei szinte használhatatlanná tették a terepet. De ez nem jelenthet komoly gondot: Donald minden esetben elsőként lép be, és azonnal megörökíti a helyszínt, mielőtt társai szétszélednek. Számítógéppel el lehet tüntetni a szanitécrobotok ténykedésének minden nyomát bármely, rendőrségi helyszínelők vagy törvényszéki robotok által készített felvételtől, miáltal az felhasználhatóvá, adott esetben bizonyító erejűvé válik. Nem egy beosztottja kizárólag ilyen rekonstrukciók alapján dolgozott, Kresh azonban jobban szeretett a büntény helyszínének felforgatott, összemocskolt "eredetijén" munkálkodni.

A vér mostanra szinte teljesen megszáradt. Kresh előhúzott a zsebéből egy vágót, és megkarcolta a felületét. Majdnem teljesen szilárd. Mindig meglepte, milyen gyorsan megy az ilyesmi. Felnézett, és meglátta az egyik szanitécrobot kifelé tartó, vörös lábnyomait. Azután felfedezett valami mást is, amit már látott, de elraktározta az emlékezetében a szoba átvizsgálásának végéig. Két másik nyomsort, egyértelműen robottól származót - de az szanitécrobotokéitól teljesen eltérőt. Az egyik egy belső ajtón át a folyosóra, a másik az épületen kívülre vezetett.

S bár a két nyom teljesen különbözött az szanitécrobotokéitól, egymással tökéletesen megegyeztek. Két sor rejtélyes nyom, egyik hajszálpontosan olyan, mint a másik.

- Ez izgat, ugye, Donald? - kérdezte Alvar, miközben felegyenesedett.

- Mi, uram?

- A robotok lábnyomai. Azok, amelyek alapján látható, hogy egy robot - azaz inkább kettő - sétált át a vértócsán, valószínűleg sorsára hagyva Fredda Levinget.

- Igen, uram, ez valóban aggasztott. A hiba nyilvánvaló - a bizonyíték legalábbis ezt sugallja.

- Akkor rosszul értelmezzük. Az Első Törvény hatálya alatt egyetlen robot sem tehet ilyet - szögezte le Alvar.

- Következésképp - csendült egy érces hang ott, ahol Kresh korábban belépett -, következésképp valaki úgy rendezte, mintha egy robot - vagyis két robot - követte volna el a gaztettet. Lángészre valló következtetés, rendőrfőnök! Mintegy harminc másodpercbe telt, hogy eljussak ide. Maga mióta rágódik rajta?

Alvar megfordult, és összeszorította a fogát, nehogy szitkozódni kezdjen. Tonya Welton volt az. Egy magas, sötétbőrű nő, hosszúlábú és kecses - most a küszöbön állt, háta mögött egy jókora, sárga-szürke robottal. Alvar Kresh-nek fel sem tűnt volna a robot, ha Welton történetesen nem telepes. Mindig valami kárörömfélét érzett, amikor azt látta, hogy robotokat sóznak olyan emberekre, akik szívhólv gyűlölik őket, de ebben a percben ez Weltont egyáltalán nem izgatta. Gúnyos megvetéssel méregette a rend árt.

Felháborítóan feszes, extravagáns mintájú egyrészes dresszt viselt. Az infernói úrlakók a sokkal szerényebb, kevésbé feltűnő színű ruházatot kedvelték. Infernó-szerte a robotok voltak feltűnő színűek, nem az emberek. De lehet, hogy ezt a telepesek vezetőjével elfelejtették közölni - avagy egyszerűen nem zavartatta magát, ha mondták is neki. Welton egész biztosan szándékosan akart kiríni a sorból.

De mi az ördögöt keres itt ilyenkor?

- Jó estét, Lady Tonya - szólalt meg Donald legfinomabb és legudvariasabb modorában. Ritkán - vagy még annál is ritkábban - fordult elő, hogy egy robot megszólalt anélkül, hogy kérdeznék, de Donald elég okos volt ahhoz, hogy átlássa: ezen változtatni kell. Milyen kellemes meglepetés, hogy csatlakozik hozzánk!

- Alig hiszem - felelte Tonya Welton mosolyogva, melyet Alvar békülékeny gesztusnak velt. - Bocsássa meg, Kresh rendőrfőnök, kissé durvára sikerült megjegyzésemet. Nyugtalanított a hír Fredda Levinggel kapcsolatban. Általában csípős a nyelvem, ha kiborulok.

Nem csak akkor - állandóan, gondolta Kresh.

- Elnézem önnek, Madame Welton. - felelte olyan hangon, melyből kitént, hogy valójában nem nézi el. Nem tudom, mi járatban van itt, de ma éjjel itt megtámadták Infernó egyik legnagyobb tudósát, és nem hagyhatom, hogy bármi vagy bárki megzavarja a munkámat. Ez hivatalos nyomozás, Madame Welton, aminek semmi köze a telepesekhez, így meg kell hogy kérjem: távozzék!

- Nem tehetem. Pont ezért vagyok itt. Maga Grieg kormányzó hívott nem egészen egy órája, és megkért, jöjjenek ide, és vegyem ki a részem a munkából.

Alvar Kresh a döbbenettől tátott szájjal meredt a nőre. Mi a nyavalya ez megint?

- Végeztünk, Donald? - kérdezte. - Vagy akad még olyasmi, amit meg kellene nézнем?

- Nem, uram, nem hinném.

- Akkor hát rendben, Donald. Pecsételd le a szobát, mint a büntény helyszínét: hatósági engedély nélkül nincs korzózás többé idebent. Azt hiszem, el kell csevegnem egy kicsit Madame Weltonnal, és ez a hely nem alkalmas erre. Csatlakozz hozzánk, ha elkészültél!

- Igen, uram - felelte a robot.

- Menjünk a kocsimhoz, Madame Welton - javasolta Kresh. - Ott beszélgethetünk.

- Rendben van, seriff - mondta Tonya Welton meglehetősen ridegen. ... Néhány dolgot helyre kell tennünk. Gyerünk, Ariel!

ALVAR Kresh és Tonya Welton beszálltak a rendőrfőnök légautójába, leültek egymással szemben - láthatóan résen voltak mindketten. Ariel, Welton robotja, gazdája mögött állt, de Kresh számára a sötétségbe olvadt. A robotok itt nem számítottak.

- Ki vele - kezdte a férfi -, mit jelentsen ez? Miért küldte ide a kormányzó? Mi köze lehet ennek az ügynek a telepesekhez?

Tonya Welton gondosan összekulcsolta ujjait, és egyenesen Kresh szemébe nézett.

- Egy-két napon belül megtudja. Ez most még szigorúan titkos információ.

- Értem - felelte Alvar, bár egyáltalán nem értette. De attól tartok, ez nem magyaráz meg semmit. Valóban nem. Elnézését kérem, de meg van kötve a kezem. Van azonban valamit, amit elmondhatok, és ami, legalábbis részben, megmagyarázza a jelenléteimet. Felhatalmazást kaptam arra, hogy maradhassak, még hozzá a telepesek infernói jelenlétét szabályozó megegyezés alapján. Jogom van ahhoz, hogy gondoskodjam alkalmazottaim biztonságáról.

- Elnézést, mit mondott?

- Ó, hát nem tudta? - kérdezte Tonya Welton: - Fredda Leving nekem dolgozik.

Kijelentését félpernyi síri csend követte. Fredda Leving híres volt, a bolygó egyik legkiválóbb robotszakértője. Az infernóiak legnagyobb része nem is embernek, inkább a bolygó tartozékának tekintette. Hogy őt és laboránsait egyszerűen a telepesek alkalmazottáivá alacsonyítsák... Welton ezzel az erővel azt is mondhatta volna, hogy a telepesek megvásárolták a Kormánypalotát, vagy megszerezték maguknak az Öblöt.

Végre Alvar összeszedte magát annyira, hogy válaszoljon:

- Ha javasolhatnék valamit, Madame Welton: azt hiszem okosabb volna, ha ezt a tényt nem sűrűn emlegetné. Welton meglepettnek látszott.
- Miért? Nem vertük nagydobra, de nem is próbáltuk titkolni.
- Akkor azt ajánlom, próbálják meg!
- Azt hiszem, nem érti - mondta Welton.

Akkor tisztázzunk valamit, Madame! Az átlag infernói nem úgy tekinti ezt a bűntényt, mint pusztá testi sértést vagy gyilkossági kísérletet. A polgárok egy vezető tudós - különösen robotszakértő - elleni támadás merényletnek fognak fel. Sokan egyszerűen azt fogják hinni, hogy önök közül tette valaki. Anélkül, hogy tudnák: a Leving Intézethez telespektrális érdekek fűződnek. Amint megorrontják, lényegesen rosszabb lesz a helyzet.

- *Telespektrális érdekek!* - kiáltotta felháborodva Tonya Welton. - A támadáshoz semmi közünk!

- Az meglehet - bólintott Alvar. Welton szemmel láthatólag ideges volt, és ő éppen ezt akarta, ki akarta hozni a sodrából. Egyáltalán mit keres itt? Hogy ért, ide ilyen hamar? Volt valami átkozottul gyanús a sietségében és a tettvágyában. Amúgy milyen robotikai munka létezik, ami számot tarthat a telespektrális érdeklődésére? Egyik rejtély a másik után...

Donald érkezett, helyet keresett a fal mellett, Ariel közelében. Kresh ránézett és bólintott. Volt valami megnyugtató abban, hogy maga mellett tudhatta hűségese szolgáját. De itt nem Donaldról volt szó. Kresh jól megnézte magának Weltont, és megpróbálta felmérni, milyen hangulatban leledzik. S mert konyított egy keveset az efféle dolgokhoz, hamar ráébredt, hogy a merész odamondogatás leple alatt bizonytalanság rejtőzik.

- Tagadja, hogy benne lennének - mondta -, de épp az imént említette, hogy Fredda Leving maguknak dolgozik. Ez pedig egyet jelent az én feltevésémmel: hogy tudniillik *benne vannak!* Világunk legtöbb lakója már a pusztá tényt is fenyegetésként értékeli.

- Mi a magasságos égről fecseg itt össze-vissza? - érdeklődött Welton.

- Infernói polgártársaim a robotkutatásba való beavatkozásban az űrlakók túlélési esélyeinek megnyirbálását fogják látni egy olyan univerzumban, mely fokozatosan behódol a telespektrális érdekeknek. Ha a telespektrális és a támadás közti kapcsolat leghalványabb gyanúja felmerül, bármilyen csekélyke is, ennek a világnak a lakói önöket fogják sejtetni a bűntény mögött. Nem fognak azzal törődni, igazuk van-e vagy sem: azt fogják hinni, nem tévedhetnek! A telespektrális számlájára írják ezt a támadást - az átkozott, a gyűlölt telespektrálisoké, akik szabadon járnak-kelnek Infernón, mindenbe beleütik az orrukat, és már-már barbár népségnek tekintik e világ lakóit! Mi lesz, ha a helyzet még feszültebbé válik? Infernó lakói azt gondolják, hogy maguk telespektrálisoké muris kis bennszülötteknek tekintenek mindannyiunkat, akiket eltakaríthatnak az útból, miközben meghódítják a galaxist!

Tonya kissé elpirult, és összefonta a karját.

- Politika. *Mindig* a politikánál és az előítéleteknél kötünk ki. Drága rendőrfőnök úr! A telespektrálisok kibontakozását - maguk a vétkesek, nincs szükségük a mi beavatkozásunkra! Generációik végtelen sora gyarmatosíthatott volna új világokat a saját erejéből. Mostanra több ezer új bolygót benépesíthettek volna. Ehelyett van vagy ötven világuk. Hogy egészen pontos legyek, negyvenkilenc: ennyi maradt a soláriai katasztrófa után. Mi aztán nem akadályoztuk magukat abban, hogy tovább gyarmatosítsanak. A helyzet az, hogy eszükbe sem jutott a dolog! Most sem akadályozzuk, hogy újból nekikezdenek. De ahelyett, hogy csinálnának valamit, otthon ücsörögnek, és gyűlölnék minket, amiért terjeszkedünk. Talán a mi hibánk, hogy az új világok benépesítése elleni tiltakozás maguknál erényszámba megy?

- Madame Welton, bocsásson meg - mondta Kresh. - Az indulat beszélt belőlem az imént. Nem állt szándékomban vádaskodni, de tudnia kell, mit gondolnak majd az infernóiak, ha a, ha az a bizonyos kapcsolat kitudódik. Én nem így gondolkodom, bár persze bizonyos fokig együttérzek velük. De ha kiszivárognak, hogy a bűntény áldozata az önök alkalmazásában állt, nos...meggyőződésem, hogy akkor elszabadul a pokol!

Tonya Welton tágra nyílt szemmel bámult rá, de arca kifürkészhetetlen maradt. Végül aztán megszólalt:

- Akkor attól tartok, hogy hozzávetőleg két napon belül elszabadul - közölte higgadtan.

- Miért, mi lesz akkor? - kérdezte Kresh színtelen hangon, megnyúlt arccal.

- Sor kerül egy bejelentésre - felelte Welton, láthatólag vigyázva arra, milyen szavakat használ. - Többet nem mondhatok. De ha olyan nehézségek lépnek fel, melyeket említett, akkor azok ezzel egyidőben fognak elkezdődni.

- Bocsánatot kérek, Madame Welton, de lehetségesnek tartja, hogy a mai támadásnak köze van ahhoz a bejelentéshez? - kérdezte Donald. - Talán ezzel próbálták megakadályozni vagy késleltetni?

Welton gyorsan Donald felé fordult, arcán hirtelen düh és ingerültség látszott. Nyilván nem vette észre, hogy a robot megérkezett.

- Igen - mondta egy kicsit túl gyorsan. - Azt hiszem, ez nagyon is valószínű. És ha így van, akkor mindannyian nagy veszélyben vagyunk.

- Mi az ördögöt? - kezdte Kresh.

- Nem - mondta Welton Kresh felé fordulva. - Többet nem mondhatok. Talán csak annyit még, hogy gyorsan tisztázza ezt az ügyet, seriff! Az égre kérem, oldja meg! - Mély lélegzetet vett, lehiggadni látszott. - Hibát követtem el, hogy idejöttem ma este - sóhajtottá azután. Megfordult, és körülnézett a légautó belsejében, mintha

először látna ilyesmit. - Holnap keresni fogom, seriff. Elvárom, hogy szabályos időközönként komplett és mindenre kiterjedő jelentésben tájékoztasson a nyomozás állásáról. Gyerünk, Ariel!

Egyetlen további szó nélkül lépett ki a kocsiból, nyomában robotjával.

Alvar Kresh nézte, ahogy távolodnak, és azon töprengett, vajon mire készül Tonya Welton. Ma esti fellépése meglehetősen furcsa volt - hogy finoman fogalmazzon. Nem szólva arról, 'hogy - csodával határos módon - vele csaknem egyidőben érkezett a tett színhelyére. És hogy ragaszkodott volt a politikai indítékhoz! Kresh már-már azt hitte, erre akarja terelni a figyelmét, hogy a valódi okot titokban tarthassa. De mi az ördög lehet a valódi ok?

Annyit biztosan tudott, hogy bármi folyik körülötte, most már ő is benne van a szószban.

Méghezóá nyakig.

3.

KALIBÁN csak bandukolt az éjszakában, és égett a kíváncsiságtól. Nagy távolságra járt már kiindulópontjától, egy csendes lakótelepen. A gyalogutakon egy lélek sem járt ebben az órában. Az épületek nagyok voltak, és elszórtan álltak. Hatalmas kiterjedésű gyepszőnyegek - némelyik kissé száraz, rendezetlen és ritkás - választották el egymástól őket. A városnak ebben a részében elenyészőnek tűnt a földi forgalom. Abból ítélve, hogy nem volt nagyobb járműveknek való út, a helyi lakosok gravimobilokkal vagy gyalogosan közlekedhettek.

Kalibán szemében a kiszikkadt gyep éppoly csodálatosnak tűnt, mint az eleven. Az egész világ új volt számára: minden, amit látott, friss és fantasztikus csoda volt. Az égen ragyogó gombostűfejeket látott, és eltöprengett, mik lehetnek azok. Látta, hogy néhány szemétdarabot egy kerítésnek fúj a szél, és azon gondolkodott, hogy fordulhat elő a tárgyaknak ilyen furcsa kombinációja. Adatbankja mindkét témakörben hasznavehetetlennek bizonyult, és akadtak más efféle témakörök is, ezektől eltekintve azonban pompás kalauz volt: rengeteg mindent elárult neki a városról, amelyben járt. Mindent megtapasztalt, mindent falt a tekintetével, mindent megcsodált. És bár a csillagokat és a szemetet nem magyarázta meg neki a memóriaegység, sok mindent igen. A legtöbb esetben ránézett valamire, töprengett - és azon kapta magát, hogy az adatbank azonosítja, elemzi és kommentálja a látottakat.

Egy ideig csak bolyongott, passzívan szívta magába mindazt, amit az adatbank jónak látott közölni vele az elébe táruló képekkel kapcsolatban. Aztán támadt egy ötlete. Ha a térkép és az adatbank együttműködik, és meg tudja mondani, merre jár éppen, akkor miért ne tudnák irányítani is a lépteit? Talán megvizsgálhatná az adatbank térképét, kiválaszthatna egy érdekes úticélt, és odamehetne.

Megállt, és megkísérelte a dolgot. A külvilág elhomályosult. Egy vázlatos térkép jelent meg a szeme előtt arról a területről, ahol járt, mely élénk alapszínekkel és gondosan tervezett jelekkel készült.

Megpróbált kilépni a rajzolt mezőről, és nagyon örült, amikor rájött, hogy csak kívánnia kell, és feltáru előtte a város egészének térképe, mi több, felnagyíthatja annak bármely kiválasztott pontját. Sőt nem is kellett mindig felülnézetből szemlélnie a térképet. Leszállhatott a földre - ilyenkor az épületek és a hegyek föléje magasodtak. A térkép adatait bármilyen szögöl vagy pozícióból megszemlélhette.

Néhány percnyi kísérletezés megerősítette: a térképen vagy a térkép felett bármelyik pontra áthelyezheti nézőpontját, szemlélni a tájat madártávlatból vagy a föld bármely pontjáról, mely utóbbi esetben az épületek és az utcák normális formájukban és méretükben látszóttak. Tekintete végigpásztázott a városrészeken, parkokon, épületeken, főutakon. Olyan érzése támadt, mintha lélekben átutazna azokon a helyeken. Nagyszerű érzés volt, szinte a repüléshez hasonlított.

A térképen adatoszlopok is akadtak, melyek információt közöltek az épületekről: nevüket és címüket, sok esetben az ott folyó tevékenység jellegét is meghatározták.

Kalibánnak hirtelen újabb remek ötlete támadt. Az adatoszlopok információit arra is felhasználhatja, hogy többet tudjon meg önmagáról!

Megváltoztatta a nézőpontját a térképen: jelenlegi helyzetével azonosította. Aztán elkezdte visszavezetni lépéseit ahhoz az épülethez, ahonnan elindult. Arra számított, hogy ha elolvassa az épülethez tartozó adatecímkéket, megtudja, milyen hely is az, és megnézheti, milyen egyéb információt tárol ezzel összefüggésben a térkép. Ily módon lelhet némi fogódzót saját kilétére, no meg a világban betöltött helyére nézvést. Mivel mohón vágyott rá, hogy minél többet megtudjon magáról, gyorsan elmozdította nézőpontját arrafelé, amerről jött.

A térkép részletei fékeveszett iramban suhantak el előtte, hevesen forogva és mozogva, vad iramban pergetve visszafelé előrenyomulásának mozzanatait. Végül a kép a kiindulópontjánál stabilizálódott.

Kalibán furcsa felfedezést tett: az épület képe befejezetlen volt. Csaknem minden házat nagy részletességgel ábrázolt a térkép: tisztán látszóttak rajtuk az ajtók, ablakok, és az alapvető építészeti megoldások. Ezt az épületet azonban csak tömör, szürke, szögletes tömegként jelölték a készítő, alacsony, elnyúló alakzatként a háromdimenziós tájban.

Kalibán csalódottságában belépett az adatecímké rendszerbe.

Egykettőre kiderült: a térképnek semmiféle információja nincs arról az épületről, melyben ő, a robot életre kelt.

Kaliban elképedve, kissé csalódottan lépett ki rendszerből. A ragyogó színek és jelek eltűntek a szeme elől, és ő újra ott állt a sötétben, egyedül a csendes lakótelep egyik elhagyatott gyalogútján.

Miért nem kapott adatokat arról az épületről? Talán vissza kellene mennie, és saját magának kellene megvizsgálnia a komplexumot. Tökéletes és részletes emlékképei voltak az ott látottakról - azokból kétségtelenül keresgélhetne adatokat. De amikor felébredt, nem nézett körül tudatosan, s arról sem volt sok fogalma, hogy többet kellett volna tudnia annál, amennyit tudott. Ha visszamenne, sokkal többet deríthetne ki, ehhez nem fér kétség.

Visszafordult, és már-már elindult abba az irányba, amerről jött: a laboratórium felé. De aztán megtorpant. Várjunk csak! Van itt még valami, amit eddig nem vett figyelembe...

Visszaemlékezett ébredése első pillanatára, a lába előtt heverő, eszméletlen nőre - és az egyre növekvő vértócsára a nő feje körül. Adatbankjának tárgymutató-rendszerében ezernyi cikkelyen zongorázott végig, miközben arra a pillanatra gondolt.

Végül egy, a Törvénykönyvből származó idézetnél állapodott meg, miszerint egy bűntény helyszínének elhagyása a rendőrségi kihallgatás előtt önmagában is bűncselekménynek minősül. Agyában lefutott minden, amit adatbankja a Törvénykönyvről, a bűntények mibenlétéről, valamint a büntetés és a rehabilitálás elvéről tárolt. Az a benyomása támadt, hogy mindez az emberekre vonatkozik, de nem volt nagy logikai ugrás feltételezni, hogy egy bűntény elkövetése a robotok számára is kellemetlen következményekkel járhat.

Nem, a laboratóriumba mégsem mehet vissza.

Várjunk egy percet!

Volt-e más fehér folt is a térképen? Más helyek, melyeket szintén nem részleteztek? Talán az adatbankban levő egyéb foltok, melyekről csak hiányos információk állnak rendelkezésre, kapcsolódnak ahhoz az épülethez, amelyből jött. Talán az egyik ilyen átvizsgálása kínálhat némi támpontot, esetleg egy gondolat vagy kép stimulálni fogja az adatbankot, hogy adjon valamilyen információt, melynek révén többet tudhat meg saját magáról...

Kaliban körülnézett, és úgy gondolta, jobb lesz eltávolodnia a gyalogúttól, amíg a térképet tanulmányozza.

Lelépett a járdáról és sétált egy kicsit, amíg egy sekély bemélyedést nem talált a dimbes-dombos terepen. Leült. Megkönnyebbülten nyugtázta, hogy a gyalogútról nem lehet odalátni.

Figyelmét ismét az adatbankjában levő térképre irányította. Agya először nagyvonalakban, találmra le-fől pásztázta a térképet: a legrövidebb időn belül a lehető legnagyobb területet próbálta átfésülni. Olyan épületet vagy vidéket keresett, mely gyanúsán üresnek tűnt. Aztán elhatározta, hogy részekre osztja a várost, és épülettömbről épülettömbre halad, szisztematikusan. Talán megtudhat valamit az üres helyek elrendezéséből, amit csak akkor fejthet meg, ha az összes ilyen lokalizálta.

A város térképének egyszer csak vége szakadt, pontos határa volt, melyen túl csak üresség tátongott. Kaliban ismeretei a világról - az egész univerzumból - elfogytak ennél a vonalnál. Egy pillanatilag eljátszott az ötlettel, hogy a lehető legközelebb merészkedik ahhoz a határhoz, csak hogy szemügyre vegye, milyen is valójában. Elképzelte, amint ott áll a világ peremén, és lenéz a semmibe. A gondolat egyszerre volt izgalmas és zavarbaejtő.

De nem. Nem használna, ha mellékvágányra terelődne. Először magáról kell adatokat szereznie, és arról, mi történt az, épületben, amelyben felébredt. Miután erre a két rejtélyre fény derül, szánhat időt arra is, hogy pusztá kíváncsiságával törődjön.

A térkép déli szegélyével kezdte, és szisztematikusan megkezdte a város átfésülését. Először kelet-nyugati irányban pásztázott végig egy sávot, majd felugrott északra a következőre, ahol nyugatról keletre haladt.

Aztán megtalálta. A térkép déli szegélyétől nem messze volt egy nagy üresség: ezerszer vagy tízszerszer nagyobb mint a sima, jelöletlen épület, amelyben felébredt. De erről nemcsak a pontos részletek hiányoztak. Ez üres volt, semmi sem látszott rajta. Se föld, se víz, se épület, se utak. Egyszerűen semmi sem volt ott.

Azon töprengett, vajon a térkép a valóságot tükrözi-e. Hogy nézhet ki egy ilyen üresség a valóságban? Mi okozhatja? Kíváncsisága és vágya, hogy megnézze ezt a helyet, csillapíthatatlan volt. De nagyon ragaszkodott a tervéhez. Át kell vizsgálnia az egész várost, és át kell szippantania az adatbankban levő térkép egészét az aktív memóriájába. Lehet, hogy vannak más üres foltok is, amelyek éppolyan Fontosak. Tartotta magát az eredeti tervéhez: délről északra ugrált, És keletről nyugatra, majd nyugatról keletre pásztázott.

Csaknem egy órájába telt, míg Hádész térképének egészét átfésülte. Igen, akadtak egyéb ürességek is, de egyik sem volt még csak közel sem olyan nagy, mint az első, amire rábukkant. Igen, voltak egyéb jelöletlen, feliratozatlan épületek - de nem fedezett fel semmiféle szembetűnő rendszert, semmi kapcsolatot a térkép többi részének jeleivel, mely elárult volna valami értékeset, vagy, ami azt illeti bármit az égvilágon.

Nem maradt más hátra, saját szemével kell meggyőződnie a dolgokról.

Már nem volt oka, miért kellene ellenállnia a kísértésnek, hogy szemügyre vegye, miképp fest a nagy üresség közvetlen közletről. Felállt, és visszasetált a gyalogútra. Infralátását használta, hogy könnyedén mozoghasson a sötétben.

Az üresség helye jókora távolságra esett tőle a város túlsó végében, a hajnal első fénye színezní kezdte a keleti égboltot, miközben Hádesz gyéren lakott területeit járta, s elképzelte, hogy nézhet ki egy nagy üresség.

De amit odaérve megpillantott, az nem a térképen látott üresség volt. Ahogy a hajnali fény szétáradt a horizonton, Kalibán annak a résznek a határán állt, ahol a térkép szerint ürességnek kellett volna lennie.

Egy élénk oázist látott a város szürkeségének közepében. Egy széles, zöldellő park peremén találta magát, melyben elszórt facsoportokat, nagy füves térségeket, szökellő szökőkutakat fedezett fel.

Itt-ott kis pavilonok álltak, melyek földalatti helyiségekbe vezethettek, abból ítélve, hogy emberek tűntek el bennük vagy jöttek elő belőlük.

Kalibán végigsétált a parkot szegélyező kőfal mentén, míg a bejárathoz nem ért.

TELEPESVÁROS - hirdette egy tábla. Kalibán zavartan bámulta. Újabb rejtély! Fogalma sem volt, kik azok a telepések, vagy hogy miért élnek önálló városban. Az adatbankjához fordult, de abban ilyen címszó nem szerepelt. Valami okból a származási helyéről és erről a városról szóló összes információt törölték.

Vajon miért?

A SÖTÉTSÉG elszórt, a nap felkelt, a hajnalt felváltotta a reggel. Alvar Kresh fel-alá járkált a szobában, és egy bizonyos Jomaine Terach nevű rutinmunkás rutinszerű monológjára koncentrált egy rutinkihallgatás keretében. Terach általában nem kelt, és nem is jött be az intézetbe ilyen korán, de a közelben lakott, és a nagy sürgés-forgásra felriadt. Majd átkullogott megnézni, mi a helyzet - vagyis ezt állította. A rendőrtisztek a világtörténelem során mindig is kételkedéssel hallgatták azokat a tanúkat, akik olyan köznapi dolgokat, mint a munkába érkezés, ilyen hosszadalmasan ecseteltek - és Kresh ebben a percben csak értékelni tudta a hagyományt. Pillanatnyilag a legbölcsebb dolog mindenkit gyanúsítottként tekinteni.

Kresh hagyta, hogy Donald végezze a munka oroszlánrészét. Ezen az éjszakán hosszú, nehéz utat tettek meg. A bűnügyek kimerítőek olykor.

Elfoglalták a biztonságiak irodáját, hogy kikérdezzék a beérkezőket, egytől egyig, jövetelük sorrendjében. A biztonsági irodát arra tervezték, hogy éjszakázni is lehessen benne, ha egy kísérlet egész éjjel tart. A helyiségben a központi helyet egy nagy és kényelmes ág foglalta el, mely sokkal jobban festett, mint a rendőrfőnök főhadiszállásának biztonsági fülkéjében levő nyomorúságos priccs. Egy átvirrasztott éjszaka után az efféle fekvőalkalmatosság igen csábítóknak tűnt.

- Tonya Welton azt állítja, hogy Fredda Leving neki dolgozott - illetve dolgozik. Igaz ez? - kérdezte épp Donald.

- Egyáltalán nem - felelte Jomaine Terach, hatalmasat ásítva. - Fredda Leving életében nem dolgozott másnak, csak saját magának, és nem valószínű, hogy azzal fogja kezdeni, hogy beférkőzik a telepések hatalmasságos úrnőjének kegyeibe...- Újra ásított. - Uramtyám, milyen korán van! Maguk a történetek óta egyfolytában itt vannak?

- Igen, uram. Az egész éjszakát átdolgoztuk - mondta Donald.

- Tehát ő és Tonya Welton nem jönnek ki egymással - szólt közbe Kresh, véget vetve a Terach és Donald közt folyó csevegésnek. Visszaült az asztalhoz, Donald mellé, Terach-sal szembe. Ujjjaival dobolni kezdett az asztallapon, így próbálta megakadályozni, hogy gondolatai elkalandozzanak. Talán jobb lett volna, ha hazamegy ahelyett, hogy egész éjszaka itt vizsgálódik...

Akkor hát hol tartott? A pokolba, hiszen máris elkalandozott! Nem képes már koncentrálni. Nem fog megtudni semmi használhatót, ha túl fáradt ahhoz, hogy gondolkozzon...

- Tehát nem állhatták egymást - kezdte újra, hogy megkísérelje áthidalni a szavai között tátongó, túl hosszúra nyúlt szünetet. - Legalább udvariasak voltak egymással?

- Nem, uram, egyáltalán nem - mondta Jomaine - Már nem. Régebben sokkal közelebb álltak egymáshoz. Azt hittem, igazi barátok. Mostanra nemigen maradt más, csak a munkakapcsolat.

Ez érdekes adalék volt. Tonya Welton és Fredda Leving: mindketten kemény küzdőszellemükről voltak híresek. Kresh könnyén el tudta képzelni róluk, hogy nézeteltérésük támadt. Sokkal nehezebb volt azt feltételezni, hogy kijöttek egymással. Az, hogy Welton személyes kapcsolatban állt az áldozattal, még különösebbé tette a tényt, hogy beleártotta magát a nyomozásba. Tudhatta volna, hogy Kresh hamarosan értesül a köztük levő megromlott kapcsolatról!

Nagyon az elején tart a nyomozás, de pillanatnyilag úgy rémlik, Weltonnak volt a legjobb indítéka a büntényre.

Akkor miért vonta magára a figyelmet?

Alvar Kresh hátradőlt a széken, és jelenlegi áldozatát, az asztal túlsó végén ülő férfit figyelte. Jomaine Terach magas, szikár ember volt, vörösesszőke hajú, hosszú, vékony arcú, hegyes orrú. Volt valami túl finomkodó, túl formális a beszédmodorában.

Kresh elnyomott egy ásítást. Nemigen érte meg fennmaradni egész éjjel, csak hogy ilyen Terach-féléket

hallgasson...Megdörzsölte a szemét, és visszaterelte gondolatait a kihallgatásra.

- Nehezen tudom elképzelni, hogy baráti kapcsolat állt fenn köztük. A telepések ki nem állhatják a robotokat, és Leving volt az egyik lehangosabb, aki egyre több és jobb minőségű robotot akart látni. Nem tudom, mennyi közös vonásuk lehetett - töprengett fennhangon.

- Azt hiszem, részben pont ezért jöhettek ki egymással...legalábbis egy ideig. Szerettek vitatkozni. Aztán megromlott a viszonyuk. Talán egy kicsit túl gyakorivá váltak a nézeteltérések - vélte Terach.

- De ha Madame Leving nem Tonya Welton alkalmazottja volt, Terach úr, és nem is voltak már barátnők - mondta Donald 111-, megkérdezhetném, milyen kapcsolatban álltak egymással?

Terach Donaldra bámult. Láthatólag bosszantotta, hogy egy robot hallgatja ki. De elég okos volt ahhoz, hogy ezt ne tegye szóvá.

Kresh tárgyilagos, szakmai érdeklődéssel figyelte Terach-t. Gyakran utasította Donaldot, hogy vegyen részt aktívan a kihallgatásokban. A régi jó zsarú-rossz zsarú trükk egyik változata volt ez. Donald felidegesítette a kihallgatás alanyait, akik emiatt inkább Kresh-nek válaszoltak, segítséget és megértést remélve tőle. Ostoba módon jobban bíztak benne, mint Donaldban.

- Munkatársak voltak, gondolom...- Terach Kresh felé fordult. - Sok mindent nem tudok arról, milyen munka folyt az intézetben - szabadkozott.

- Ezt már hallottam - morogta Kresh. - Minden alkalmazott, akivel eddig beszéltem, ugyanezt szajkózta. Úgy tűnik, maguk csak ezeket a szavakat ismerik.

- Elnézést kérek.

- Ne kérjen. Vissza fogunk jönni, amint meggyőztem a kormányzót, hogy adjon engedélyt a további vizsgálatokra.

Ezek a kilátások nem nagyon tetszettek a meglehetősen vézna Jomaine Terach-nek.

- Talán már nem kell fáradnia, ha megtörtént a nyilvános bejelentés.

- És ezt is ezerszer hallottam, és azt is átkozottul jól tudom, hogy most az következik, hogy többet nem tud mondani! - fakadt ki Kresh. - Ezért beszéljünk inkább valami másról...Azt mondja meg nekem, mit keresett Fredda Leving Gubber Anshaw laborjában az éjszaka közepén!

Terach arcán őszinte meglepetés tükröződött.

- Ó, szent egek, ennek én nem tulajdonítanék ekkora jelentőséget - mondta. - Folyton bejárogatunk egymás laborjába. Igazi...hm...csapatmunkáról van szó, és úgy vélem, Fredda Leving valami olyan alkatrészen dolgozott, mely történetesen Anshaw laborjában volt.

- Az inferniók általában ragaszkodnak a saját területükhöz - vélte Kresh. - Szeretjük, ha saját birodalmunkban háborítatlanul dolgozhatunk.

Terach vállat vont.

- Lehet, de ez nem jelenti azt, hogy mindenki ehhez tartja magát - válaszolta egy árnyalatnyival emeltebb hangon.

- Mmmph - mordult fel Kresh, és nem igazán volt meggyőzve. Válaszra se méltatta a gúnyos megjegyzést, melyet nyilvánvalóan figyelmének elterelésére szántak.

- Hát akkor...talán meg tudja mondani, hol van az az átok Gubber Anshaw. Ma még nem mutatkozott, a házában pedig nem tudtuk elemi. Feltételezzük, hogy otthon van, de a robotjai egyszerűen nem hajlandók ezt megerősíteni, vagy bármiféle üzenetet átadni.

- Ez nem lep meg - mondta Jomaine. - Gubber szeret otthon dolgozni, teljes elszigeteltségben. Mostanában egyre jobban rászokott erre. Néha ugratjuk is, hogy ha maguk rendőrök egyszer kordont vonnának a háza köré, észre sem venné.

Kresh akaratlanul felhorkant. A magánéletet és az otthon szentségét valóban sérthetetlennek tartották Infernón. Törvényellenes volt valakit a saját otthonában letartóztatni. A törvényalkotók nagy gondot fordítottak erre, és előírták, hogyan lehet, és hogyan nem lehet eljárni. A rendőrök és robotjaik az idők végtelenségéig szobrozhattak odakint, és átkutathatták a helyszínt, ha már letartóztattak valakit, de letartóztatási paranccsal nem léphették át a ház küszöbét.

Többször előfordult, hogy a gyanúsított igen hosszú ideig nem volt hajlandó előjönni otthonából. Az ilyen esetekre régóta léteztek minták és eljárási előírások, melyek rögzítették, mit lehet tenni, és mit nem. A rendőrség minden kommunikációs csatornát elvágthatott, de az élelmet, a vizet és az áramot nem. Olykor a házban való letartóztatás tiltott volta a rendőrség előnyére vált: ha a gyanúsított otthona előtti rendőrrobot-őrség elég kitaró volt, végül ugyanolyan eredménnyel járt az akció, mint az otthoni letartóztatás - a bírósági tárgyalás fáradalmi és bonyodalmai nélkül.

- Hát lehet, hogy bekerítjük a házat, ha nem hallunk hamarosan felőle - mondta Kresh fenyegetően. - Ezt az üzenetet akár át is adhatja neki.

Jomaine meglepetten húzta fel a szemöldökét.

- Legyen egy kicsit türelmesebb, rendőrfőnök! Gubber ritkán mutatkozik dél előtt, ha egyáltalán felbukkan - mondta. - A délelőtti otthon tölti, és a többi kutatási tervezeten dolgozik. A legtöbbször - bár nem minden nap - bejön, és a Leving Intézet kutatásain dolgozik, déltől késő estig. De ahogy mondtam, nem jön minden nap.

Nincs semmiféle munkaidőhöz kötve... - Eltöprengett. - Most hogy belegondolok: nem emlékszem, hogy láttam volna, amikor idejöttem az éjjel. Kétlem, hogy egyáltalán bent járt. Azt hiszem, otthon volt, megállás nélkül dolgozott, és fogalma sincs arról, hogy történt valami. És a robotjainak tényleg szigorú utasításai vannak arra vonatkozólag, hogy senki se zavarja. De ez nála természetes. Nem kellene, hogy a távollétének bármilyen jelentőséget tulajdonítsanak, vagy arra pazarolják az idejüket, hogy azt feltételezzék, bármi köze lehet a Freddát ért támadáshoz!

Alvar Kresh a homlokát ráncolta.

- Miért ne lehetne? Végére is az 6 laborjában kapta el Madame Levingét a támadó. Jelenleg még nincs gyanúsítottunk, sem indítékunk, semmi használható információnk. Nem ismerem Gubber Anshaw-t, semmit sem tudok róla. Nem tudom, miért kéne bárkit is kizárnom ezen a ponton - különösen olyasvalakit, akinek lett volna lehetősége, hogy a bűntényt elkövesse. Köztudott, hogy a munkatársaknak mindig is volt indítékuk, hogy eltegyék egymást láb alól...

- Hát itt csődöt mond az elmélete - vágott közbe Jomaine egy kicsit túl hevesen. - Gubber Anshaw-nak nem volt oka megtámadni Freddát, arra viszont annál inkább, hogy a javát akarja. Feltételezem, hogy lett volna módja és lehetősége a megtámadására - de Kresh rendőrfőnök, önnek is van módja és lehetősége, hogy előhúzza a tokjából a mordályát, és lepuffantson, nemde? Ez még nem jelenti azt, hogy meg is fogja tenni. Nincs indítéka, hogy megöljön - viszont sok oka van arra, hogy ne tegye. Elveszítené az állását, börtönbe kerülne - a legjobb esetben is. Itt ennél többről van szó. Fredda igen sokat segített Gubbernek. Ezt a mankót Gubber egész biztosan nem szeretné elveszíteni.

- Azt akarja mondani, hogy Gubber Anshaw sokat veszíthetett volna Fredda Leving halálával? - kérdezte Donald.

Jomaine Terach óvatosan Donaldra pillantott, aztán Kresh-re.

- Ez ismét bizalmas területre visz bennünket. De igen, azt hiszem, ezt nyugodtan állíthatom. Gubber számos nagy lépést tett előre, melyek a régi és bevált technológiák egy részének elutasításával jártak, mert valami újabbat, jobbat és rugalmasabbat kívántak. Nem jutott azonban messzire felfedezéseinek propagálásában. A robotika sok szempontból nagyon maradi tudományág. A Leving Intézet volt az egyetlen, amely hajlandó volt vele dolgozni.

- Azt hiszem, a gravitronagyokról lesz szó - dörmögte Kresh.

Terach felszisszent. Láthatólag megdöbbenett és felizgatta a kijelentés.

- Ezt meg honnan a...?

- Volt belőlük egy jókora kupac szépen feliratozott dobozokban Anshaw laborjában - mondta Kresh, egy kicsit talán túl gúnyosan. - Attól tartok, kissé javítaniuk kellene a biztonsági előírásokon.

- Minden bizonnyal - jegyezte meg Terach ámulattal.

- Mi az ördög az a gravitronagy? Ezzel akarják helyettesíteni a pozitronagyat?

Donald Kresh felé fordult.

- Uram, ez teljességgel lehetetlen! A pozitronagy a robotika alapja és veleje. A Három Törvény a pozitronagy szerves része, bele van építve, bele van égetve annak tekervényeibe!

- Nyugodj meg, Donald - mondta Kresh. - Ez nem jelenti azt, hogy a Három Törvényt nem lehet más típusú robotagyakba is beépíteni. Így van, Terach?

Terach sűrű pislogások közepette bólintott. Még mindig zavart volt kissé.

- Persze, persze. Nem mondhatok semmi különöset a gravitronagyról...de azt hiszem, nincs akadálya, hogy néhány általánosságot közöljek. Gubber Anshaw még csak a gravitronikai kutatások legelején tart, de szerintem máris hatalmas felfedezéseket tett. Ideje is, hogy valakinek sikerüljön...

- Ezt hogy érti?

- Úgy, hogy leáldozott a pozitronika ideje. A mai pozitronagy persze sokkal kifinomultabb, mint a kezdeti időkben volt. Hatalmasat fejlődött és javult. Sokat csiszoltak rajta. A pozitronagy alapvető jellege azonban évezredek óta nem változott. Ez olyan, mintha még mindig kémiai hajtóanyagot használnánk az űrhajókban a hiperhajtóművek helyett. A pozitronagy hihetetlenül régi találmány, mely nagymértékben és feleslegesen határolja be a robotok képességeit. Mivel a Három Törvény a pozitronagy szerves részét képezi, úgy véljük, hogy alkalmazása az egyetlen üdvözítő megoldás. Ez még a robotika szakembereinél is fontos hittételnek számít. A gravitronika azonban mindennek véget vethet. A gravitronagyoknak jelenleg van még egy-két hátrányuk - elvégre a kutatások kezdeti stádiumában járunk -, ám tökéletesedésük beláthatatlan előnyöket ígér a pozitronagyakhoz képest az önállóság és a kapacitás terén.

- Úgy rémlik, nagyon hisz a dologban - mondta Kresh szárazon. *Senki sem olyan áhítatos, mint a megtértek* - gondolta közben. - Rendben van, Terach. Lehet, hogy később még szeretnék beszélni magával, de most megelégszem ennyivel. Elmehet.

Jomaine bólintott és felállt. Tétovázni látszott, mielőtt az ajtóhoz lépett volna.

- Ó, még egy kérdés... - mondta - Milyen kilátásai vannak Fredda Levingnek?

Kresh arca megkeményedett.

- Továbbra is eszméletlen - mondta -, de a várakozások szerint a napokban magához tér, majd gyors

gyógyulásnak indul. Számíthatunk rá, hogy tökéletesen felépül. A legmodernebb regeneráló módszerekkel kezelik. Azt hallottam, a fejsze néhány napon belül teljesen begyógyul.

Jomaine Terach elmosolyodott, bólintott.

- Ez remek - mondta. - A személyzet örülni fog a hírek...már amennyiben...elmondhatom nekik.

Kresh belenyugvóan legyintett.

- Csak nyugodtan, Terach! A hír publikus - a hölgy pedig éber őrizet alatt áll.

Terach kényszeredetten elmosolyodott, idegesen bólintott, és kiment a szobából.

Kresh utánanézett.

- Mi a véleményed, Donald? - kérdezte anélkül, hogy a robotra pillantott volna. Senki sem hangoztatta, de a rendőrségi robotokat speciálisan úgy tervezték, hogy felfogják az emberi test akaratlan reakcióit a feltett kérdésekre. Adott helyzetben Donald igen kifinomult hazugságvizsgálóként működött.

- Emlékeztetni szeretném arra, uram, hogy Jomaine Terach bizonyára ismeri hazugságvizsgáló képességeimet. Soha nem találkoztam még vele, de egy gyors nyilvántartás-ellenőrzés során megtudtam, hogy már megalkotásom idején is itt dolgozott. Ez bizonytalansági tényező. Mindössze annyit mondanék, hogy nagyon izgatott volt. Sokkal inkább, mint munkatársainak bármelyike, és annál is jobban, mint ahogy azt a lady Levinget ért támadás miatti meglepetése és aggodalma indokolta volna. A hangsúlyokból és egyéb jelzésekből kiderült, hogy titkol valamit.

Ez nem lepte meg Alvar. Minden tanú titkol valamit.

- Hazudott is? - kérdezte. - Mármost szándékosan?

- Nem, uram. De nagyon aggasztotta a hír, hogy tudunk a gravitronagyokról. Ezt zavarónak találtam, mivel ehhez képest elég részletesen mesélt róluk. Az a benyomásom támadt, hogy el akarja terelni a kihallgatás menetét valami egyébről.

- Látom, erre is rájöttél. Az a kétségbeejtő, hogy el sem tudom képzelni, miről akarta elterelni a figyelmünket. Az az érzésem, azt hiszi, hogy többet tudunk, mint amennyit valójában...

- Én is így gondolom.

Alvar Kresh ujjaival az asztalon dobolt, és az ajtót bámulta, melyen át Jomaine Terach távozott.

Többről van itt szó a Levinget ért támadásnál. Valami más lappang a háttérben. Valami, amiben érintett a Kormányzó, Leving, Welton - illetve az infernói telepes-űrlakó kapcsolatok.

A támadás ténye máris veszíteni kezdett fontosságából a gondolatai között. Csupán egyetlen szál volt, melynek ő fogta a végét. Tudta, hogy ha elengedné, soha nem derülne fény az ügy kényesebb részleteire. Ha viszont túl erősen rántja meg, elszakad - és nem kapcsolódik a rejtély egészéhez. Ha azonban óvatosan folytatja a nyomozást, és szép finoman meghúzza azt a szálát, akkor talán feltárul előtte a nagy titok.

Alvar Kresh elhatározta, hogy mindenre fényt derít.

Mert itt valami óriási rejtély lappang...

JOMAINE Terach távozott a kihallgatási helyiségből. Személyi robotja, Bertran, kint várt rá a folyosón, és kötelességtudóan a nyomába eredt, amikor Jomaine megindult saját laboratóriuma felé.

Kresh rendőrfőnök azt parancsolta Bertrannak, hogy a kihallgatás alatt kint várjon.

Persze csak azért, hogy bosszantson, gondolta Jomaine. Újabb módszer a sakkban tartásomra. Ráadásul sikeres módszer! vallotta be magának. Az űrlakók, köztük is különösen az infernóiak, rühelltek megválni robotjaiktól, sőt, az azoktól való eltávolodás is nyugtalansággal töltötte el őket. Jomaine csak akkor engedte át magát félelmeinek, miután saját laborjába ért, és Bertran gondosan becsukta mögötte az ajtót. Sietve áthaladt a termen, lerogyott kedvenc, öreg karosszékebe - és megkönnyebbülten fellélegzett.

- Jól érzi magát, uram? - tudakolta Bertran. - Attól tartok, a Lady Levinggel kapcsolatos rossz hír és a rendőrségi kihallgatás jócskán felizgatta.

Jomaine Terach fáradtan bólintott.

- Így igaz, Bertran. De pár pillanat csak, és rendbe jövök. Egy kicsit gondolkodnom kell. Kérlek, hozz egy pohár vizet, és menj vissza egy időre a fürkébe!

- Igen, uram.

A robot a labor mosdójához lépett, megtöltött egy poharat vízzel, és odavitte a gazdájához. Jomaine figyelte, ahogy Bertran ezután odamegy a falba mélyesztett fürkéhez, és mozdulatlanúságba dermed.

Ennek így kellett lennie. A robot megtette, amire utasította, aztán eltűnt az útból. Így ment ez évezredek óta. Valóban megkísérelték volna ezt megváltoztatni?

Tényleg azt hitte Fredda Leving, hogy fenekestül felforgathat mindent? És tényleg az ördöggel - Tonya Weltonnal - kellett cimborálnia, hogy ez sikerüljön? Hát, mindenesetre sikerült elterelnie a beszélgetést a Három Törvényről. Ha emiatt ki kellett kottyantania néhány dolgot a gravitronikáról, ám legyen. Azokat az adatokat pár napon belül amúgy is közzéteszik.

Pillanatnyilag biztonságban vannak. A terv azonban így is maga az örület. Kalibán megalkotása örülség volt. Az ő elkészítése az űrlakó-törvények és az űrlakó-filozófia alapjainak semmibe vétele, de Fredda Leving

akkor is belevágott. A makacsság magasiskolája.

Ne törődjünk az elmélettel és a filozófiával!, szokta mondani. Ez kísérleti labor nem pedig holmi elméletgyár amely soha nem alkalmazza az elméleteit! Ideje megtenni a következő lépést. Ideje gravitron-robotot alkotni, melynek agyában nincsenek korlátok!

Tabula rasa - így nevezte Kalibánt. Kísérleti robot, melyet állandóan a laborban kell tartani, soha nem szabad kiengedni. Egy robot, aki semmit sem tud a többi robotról vagy a telepesekről. Az emberi viselkedés alapvető szabályain, illetve egy gondosan szerkesztett, külvilágról szóló ismeretanyagon kívül nem tud majd semmit. Hadd éldegéljen a laborban, szigorú ellenőrzés mellett, és majd meglátjuk, mi lesz...Meglátjuk, milyen szabályokat állít fel saját viselkedésével kapcsolatban.

Valóban muszáj volt megalkotni azt a Kalibánt?

Kérdezzünk csak rá egyenesen!, bízta magát. Épp eleget kerülgettük a forró kását!

Ó igen, ez a szupertitkos kérdés, Senki más nem lehet képes feltenni. Most, hogy Kalibán kitört a laborból, Fredda pedig eszméletlenül hever, senki más nem teheti fel ezt a kérdést ezen a világon.

Így Jomaine saját magától kérdezte:

Tényleg muszáj volt Freddának megalkotnia egy robotot, melyet nem köt a Három Törvény?

4.

SIMCOR Beddle felemelte a bal kezét, behajlította a mutatóujját egy bizonyos szögben - és Sanlacor 123 tökéletes időzítéssel hátrahúzta a székét, éppen akkor, amikor Simcor felegyenesedett, így annak teste egyáltalán nem érintette a széket felállás közben.

Meglehetősen divatos volt, hogy kifinomult kézmozdulatokkal utasítgassák a robotokat. Simcor e szokás kiváló művelője volt.

Megfordult és elsétált a reggelizőasztal mellől, a főgalériára vezető csukott ajtó felé, nyomában Sanlacorral. Az ajtó kitért, éppen akkor, amikor odaért. A Daabor egységnek az ajtó másik oldalán semmi más dolga nem volt, csak hogy kinyissa. A gépet azért alkották, hogy ott álljon és figyelje, közeleg-e valaki az ajtóhoz azon az oldalon, ahol ő áll, vagy hall-e lépéseket a szoba belsejéből.

Simcor Beddle, a Vasfejük vezére azonban nem ért rá belegondolni abba, milyen egyhangúságban telnek a robotok napjai. Ki sem látszott a munkából.

Meg kellett szerveznie egy felkelést.

Simcor Beddle alacsony, köpcös ember volt, kerek, sárgás arccal, És meghatározhatatlan színű, fűrkésző szemekkel. Haja feketén fénylett, és éppen csak olyan hosszú volt, hogy a fejére simuljon. Keménykötésű ember volt, ehhez nem fért kétség. Lágyságnak, puhaságnak nyoma sem mutatkozott rajta. Kemény és határozott egyéniség benyomását keltette. Meglehetősen komor, katonás stílusú öltözetet viselt.

Jól gazdálkodni az emberanyaggal, ez volt a lényeg. Mindig gondot jelentett, hogy fegyelmezze őket. Vasfejűi igen hatékony huligánbandát alkottak, de akkor is csak huligánok voltak - és mint ilyenek, hamar elunták magukat és csökönyössé váltak. Fontos volt, hogy lefoglalja őket, ha valamennyire is kordában akarta tartani a csapatot.

Senki sem tudta pontosan, honnan kapták a nevüket a Vasfejük, de az elnevezés vitathatatlanul találó volt. Makacsak, harciasak voltak, ledöntöttek mindent, ami az útjukba került, ha éppen kedvük tartotta. Talán ennek a makacsságnak köszönhették nevüket. Valószínűbb azonban, hogy inkább annak, hogy fanatikusan védelmezték a valódi vasfejűeket - azaz a robotokat. Igaz, a robotkészítéshez rég nem használtak olyan durva anyagot, mint a nyers vas, de a robotok éppolyan kemények és erősek voltak, mint a fent említett fém.

Nem mintha a Vasfejük maguk különös becsben tartották volna a robotokat. Ha lehet, még mostohábban bántak velük, mint az átlag infernóiak. De nem ez volt a lényeg. A robotok hatalmas szabadságot, erőt és kényelmet nyújtottak az emberiségnek. Ezek a dolgok pedig minden infernói, vagyis minden űrlakó születési előjogai közé tartoztak. A Vasfejű-mozgalom pedig célul tűzte ki, hogy ezeket a jogokat minden szükséges eszközzel megőrizi és kiterjeszti.

A telepések életének megkeserítése minden kétséget kizáróan ebbe az eszköztárba tartozott.

Simcor elmosolyodott. Kezdet rossz szokásává válni, hogy efféle beszédeket gyártott magában. A galéria túlsó végébe tartott, az iroda felé, és közeledtére egy másik robot kitért előtte ajtót. Belépett a szobába, tudomást sem véve Sanlacorról, aki eléje perdült, hogy előhúzza gazdájának az íróasztal előtti székét.

De Simcor nem ült le. Ehelyett jobb kezével különös mozdulatot tett. Brenabar, a szobai robot azonnal mellette termett, kezében gazdája teájával. Simcor elvette a csészét és elmélyülten kortyolgatott egy kis ideig. Majd fejét pontosan öt fokos szögben az asztallap felé billentve mindössze ennyit mondott:

- Telepesváros.

Sanlacor, elérve gazdája szándékát, már a kezelőpultnál állt, és az íróasztal sima lapján a pillanat törtrésze alatt megjelent Telepesváros részletes térképe. Simcor oldalra nyújtotta a teáscsészét, a levegőbe, és oda sem

nézett, ahogy Brenabar kikapta a kezéből.

Kresh masinái biztosan készenlétbe helyezték magukat, a múlt éjjel történtek után. Simcornak elsőrendű kapcsolatai voltak a rendőrök részlegén, így pontosan annyit tudott a Fredda Levinget ért támadásról, mint maga Kresh. Sőt, igazában valamivel többet. Mert meghallgatta Leving hírhedt előadásának felvételét. Átkozott, eretnek szavak voltak.

Simcor mosolygott.

Felettébb valószínűtlen, hogy a hölgy tovább okoskodik. Minden a mozgalom malmára hajtotta a vizet.

Most azonban aznapi tervére kellett koncentrálnia. Számolnia kellett azzal, hogy a seriff részlege felkészült az esetleges összetűzésekre. Ha a Vasfejűek lecsapnak, mindössze néhány percük lesz, mert a törvény őrei azonnal beavatkoznak, hogy védelmükbe vegyék a nyavalyás telepeseket.

Így abban a néhány percben akkora felfordulást kell csinálniuk, amekkorát csak lehet. Az adott körülmények között nem is remélhette, hogy újfent be tudnak jutni Telepesváros földalatti régióiba. Nincs értelme arra pocsékolni az erejüket, hogy ezzel próbálkozzanak. Ez alkalommal a felszínre koncentrálnak. Simcor Beddle az asztallapra szorította tenyerét, és gondolataiba mélyedve bámulta az ellenség erődítményének térképét.

HÁDÉSZ városában délelőtt volt. Kalibán ezt biztosan tudta, ha túl sok valamirevaló ismerettel nem is rendelkezett a világról. Mostanra már nem volt olyan biztos abban, amit tudni vélt.

Kezdte gyanítani azonban, hogy valami nincs rendjén. Valami nagyon nincs rendjén.

Úgy tűnt, mintha Kalibán teljesen üres memóriája és adatbankjának pontos, de véges információi egy torzító távcső lencsési lennének, és teljes tudatlansága a beléplántált pontos, de hiányos ismeretanyaggal szövetkezve mindent fenekestül felfordított, amit csak tapasztalt. Az a világ, mely szeme és elméje előtt feltárult, nem volt más, mint valami őrjítő és félelmetes kirakós játék.

A városközpont legforgalmasabb részén Kalibán letért a gyalogútról, és egy apró park egyik csendes zugában talált egy padot, mely rejtve maradt az erre tévedő járókelők pillantásától. Leült, és elkezdte rendszerezni mindazt, amit Hádész utcáit róva eddig tapasztalt.

Volt valami abszolút hihetetlen, és bizonyos fókig nyugtalanító, a körülötte levő világban. Rá kellett döbbsennie, milyen szép, tökéletes, idealizált és precíz volt a számtalan adat, térkép, diagram és kép, melyet adatbankja a tudatába adagolt. A valós dolgok, melyekről az adatbank tudósított, nem igazán feleltek meg ezeknek az információknak.

További vizsgálódása során rájött, hogy nem a hibásan üres térségeknek és jelöletlen épülettömböknek feltüntetett objektumok voltak az egyedüli tévedések adatbankjának térképén. A térkép nem közölt információt arról sem, mely épületekben zajlik az élet - hiszen emberek és robotok egész serege ténykedett bennük - és melyek üresek, részben üresek, vagy egészen romosak. Néhány új épület is megjelent azóta, hogy a térképet az adatbankjába táplálták, és több régi ház, melynek az adatbank szerint állnia kellett volna, a valóságban már rég eltűnt a színről. Az adatbank semmit sem mutatott kopottasnak vagy piszkosnak, pedig a valós világ nagyon poros és mocskos volt, bármennyire szorgalmasan ügyködtek a karbantartó robotok, hogy mindent szép tisztává varázsoljanak.

Kalibán az idealizált meghatározások és a valós világ tökéletlenségei közti különbséget rettenetesen zavarónak találta. Az a világ, melyet maga körül látott és érzékelt valahogy sokkal valószínűlenebbnek tűnt, mint a tudatában tárolt idealizált, steril adatok és képek sokasága.

De nemcsak az épületek, a térkép, és az adatbank zavarta össze. A legkülönösebbnek az emberek viselkedését találta.

Amikor először közeledett egy forgalmas útkereszteződéshez, adatbankja felvillantott neki egy diagramot arról, hogy kell helyesen és biztonságosan átkelni az úton. Az emberek azonban figyelmen kívül hagyták ezeket a szabályokat, sőt a józan eszükre sem hallgattak. Akkor léptek le a járdáról, amikor kedvük tartotta, a robotokra bízva, hogy földi mobiljaikkal kikerüljék őket.

Az adatbankban volt még egy furcsa, sőt zavaró dolog: az adatok jó része mintha érzelmeket tükrözött volna. Úgy látszott, hogy bárki programozta is, saját gondolatait, érzéseit rögzítette benne az adatok száraz halmai közt.

Kalibán most kezdte az elsődleges, intellektuális szintnél mélyebben értelmezni az adatbankot. Kezdett vele együtt érezni, benyomásokat szerezni annak működéséről. Reflexeket fejlesztett ki magában, melyekkel szisztematikusabban és lényegre törőbben használhatta, megakadályozva ezzel, hogy az olyan anyagot töltsön a tudatába, melyre nem volt szüksége.

Az embernek meg kell tanulnia járni - ez a kijelentés egy volt az adatbank millió fura és használhatatlan információja közül. Kalibán fokozatosan rájött, hogy meg kell tanulnia a tudást és az emlékezést.

A zavart, az összevisszaságot, a mocskot, a pontatlan és hasznavehetetlen információkat még talán megtanulja megemésztetni. Ennél sokkal kétségbe ejtőbbnek találta azt, hogy adatbankja jó néhány dologról szándékosan hallgatott. Némely olyan információt, melyre a legnagyobb szüksége volt, nem csak hogy nem talált meg, de tudta: azokat szántsándékkal törölték. Egyfajta behatárolható ürességérzete támadt, amikor olyan

adatokat kért, melyeknek ott kellett volna lenniük, mégis hiányoztak. Adatbankjában üres mezőket fedezett fel. A kimetszések körvonalai élesek voltak, akár a...kés.

Számtalan dolgot szeretett volna tudni, de akadt egy bizonyos dolog, amit az adatbank nem közölt vele, és amit a leghöbben tudni vágyott: MIÉRT NEM ÁRUL EL TÖBBET AZ ADATBANK? Tudta, hogy képesnek kéne lennie rá. Miért töröltek mindenfajta információt a térképről azzal a hellyel kapcsolatban, ahol a felirat szerint a Telepesváros állt? Miért töröltek minden használható adatot a robotokról?

Ez látszott a legnagyobb rejtélynek mind között. Maga is robot, ám alig van fogalma arról, mit is jelent robotnak lenni. Miért pont erről hallgat az adatbank?

Az emberekről tudott. Amikor ébredésének pillanatában felfedezte azt a nőt, rögtön tudta, mi az ember, és hogy mik az alapjai az emberi test, illetve az emberi kultúra működésének. Később, amikor egy öregemberre, vagy egy utcán sétáló gyermekre - ez utóbbiakból igen kevés akadt - bukkant, azt tapasztalta, hogy vannak általános ismeretei az emberek ezen csoportjairól - viselkedésük lehetséges jellegzetességeiről, megszólításuk módozatairól, arról, mire képesek és mire nem. A gyermek szaladgál és nevet, a felnőtt inkább nyugodtan lépked, egy idősebb ember esetleg még lassabban jár.

Amikor azonban egy másik robotra nézett, egyik társára, adatbankja mintha megnémult volna. Egyszerűen nem volt semmiféle információja.

Mindaz, amit a robotokról tudott, megfigyelésein alapult. Megfigyelései azonban, ha lehet, még jobban összezavarták.

A robotok, amelyeket látott, hozzá hasonlóan groteszk átmenetnek tündek ember és gép között. Ez hihetetlenül sok megválaszolatlan kérdést vetett fel. A robotok is úgy születtek és nevelkedtek, mint az emberek? Vagy inkább gyártották őket, mint a többi gépet, melyről részletesen tudósított az adatbankja? Mi a robotok szerepe a világban?

Kalibán ismerte az emberek jogait és privilégiumait - de arról fogalma sem volt, hogy ezek mennyiben vonatkoztak a robotokra. Fogalma sem volt, hogy illenek a robotok a képbe.

Igen, látta, mi folyik körülötte. De amit tapasztalt, az igen zavarónak és döbbenetesnek tűnt. Mindenütt robotok sürgölődtek - és mindenütt, minden tekintetben szolgazerepet töltöttek be: dolgokat hoztak és vittek, és az emberek mögött haladtak. Az emberek helyett cipekedtek, kinyitották előttük az ajtót, vezették mobiljaikat. Az emberek és a robotok viselkedésének minden mozzanatából kitűnt, hogy ez így van rendjén. Ezt senki sem kérdőjelezte meg.

Rajta kívül persze.

De kicsoda ő? Micsoda ő? Mit keres itt? Mit jelent mindez?

Felállt, és elindult. Nem mintha bármi célja lett volna, inkább azért, mert nem tudott tovább tehetetlenül üldögélni. Tudnia kellett, értenie kellett, kicsoda, micsoda ő - és ez az érzés egyre erősödött benne. Megtörténhet, hogy a válasz, a megoldás csupán néhány lépésre van tőle, s neki csak meg kell keresnie.

Kisétált a parkból, balra fordult, majd elindult a széles gyalogúton a belváros felé.

ÓRÁK teltek el, és Kalibán még mindig a várost járta. Változatlanul össze volt zavarodva, és nemigen tudta, mit keres valójában. Akárhol fellelheti a választ, a magyarázatot. Egy járókelő egyetlen szava, egy felirat a falon, egy épület formája - bármi stimulálhatja az adatbankját, hogy adja meg a hiányzó válaszokat...

Megállt az egyik sarkon, és átnézett a túloldali épületre. Maga az épület látványa sajnos nem indította meg az adatok lavináját, de ezzel együtt különös volt, még akkor is, ha a városon belül egymással ütköző építészeti stílusok keveredését tapasztalta. Az épület ugyanis kupolák, oszlopok, boltívek és kockaformák egyvelege volt. Kalibán semmiféle értelmet nem látott ebben.

- El az utamból, robot! - kiáltotta mögötte egy erélyes hang. Kalibán, aki teljesen elmerült az építészeti megoldások tanulmányozásában, nem is hallotta. Hirtelen egy sétatálcá csapódott a bal vállára.

Kalibán döbbenetesen megpördült, hogy szembekerüljön támadójával.

Hihetetlen. Teljességgel hihetetlen! Egy aprócska asszony volt az, vékony, madárcsontú, közel egy méterrel alacsonyabb Kalibánánál, és nyilvánvalóan sokkal gyengébb, törékenyebb. Mégis szándékosan, a félelem legkisebb jele nélkül utasította ahelyett, hogy egyszerűen kikerülte volna, sőt, még meg is támadta - olyan fegyverrel, mellyel amúgy sem tudott volna kárt tenni benne. Miért nem tart tőle? Miért olyan biztos abban, hogy a robot nem fog visszaütni, amikor olyan könnyen megtehetné?

Egyre csak bámulta az asszonyt, és túl meglepett volt ahhoz, hogy bármit is tegyen.

- El az utamból, robot! Nem hallod?

Kalibán észrevette, hogy járókelők és robotok kezdenek köréjük gyűlni, és egy-két ember máris szemmel látható kíváncsisággal méregeti őt. Nagy óvatlanság lenne, ha itt maradna vagy válaszolna, amikor egyáltalán semmit sem ért az egészből...

Félreállt az asszony útjából, majd elindult valamerre. Mindegy volt, merre, csak arra ne, amerre az haladt.

Pedig elege volt a céltalan bolyongásból.

Valami tervet kell kieszelnie. Tudásra van szüksége. És biztonságra.

Nyilvánvalóan nem tudja, hogyan kell egy robotnak viselkednie. A járókelők arckifejezéséből ítélve - némelyikük igencsak ellenségesnek tűnt - veszélyt jelent, ha bármilyen szempontból kilóg a sorból.

Nem. Meg kell lapulnia, a háttérben kell maradnia. Biztonságosabb, ha beolvad, és úgy tesz, mint a többiek.

Rendben van. Alkalmazkodni fog. Meg fogja figyelni a körülötte sürgölődők viselkedését, és azon lesz, hogy beolvadjon a körülötte dolgozó robotok végtelen tömegébe.

KRESH ugyanebben az időben szintén Hádész utcáit járta, csak épp határozott céllal. Rájött, hogy segít kimosni az agyát és összpontosítani figyelmét, ha kimozdul az irodájából, elmenekül a kihallgatási helyiségekből, kísérleti laborokból, és megmozgatja tagjait Infernó sötétkéke ege alatt. A nyugati sivatag felől hűvös, száraz szél fúj - ezt kimondottan szívderítőnek találta. Donald 111 mellette haladt, rövid lábai kétszeres gyorsasággal mozogtak, hogy a gép tartani tudja a gazdája diktálta iramot.

- Mondj valamit, Donald! Foglald össze, mit tudunk.

- Igen, uram. Számos új adat érkezett a kórházból és a törvényszéki laborból. Először is kiderült, hogy a véres lábnyomok megegyeznek a Leving Kutatóintézetben gyártott szabvány robotmodell lábnyomaival. A robottest egy nagy méretű, általános használatra való modell, melyet különböző típusú aggyal különböző célokra használnak. A lábnyomok hossza pontosan megegyezik ezen modell szabvány talpméretével. Fredda Leving koponyasebének alakja olyan, hogy mérete és formája szerint egyaránt beleillik ennek a robottípusnak a keze, mely hátulról, bal oldalról sújtott le az áldozatra olyan szögben, mely megfelel a Fredda Leving illetve ezen robotmodell magasságkülönbségének - bár ezek az adatok hozzávetőlegesek, mivel tompa szerszámok egész sora éppúgy beleillene a sebbe, valamint többféle magasságból, különböző erővel és szögben is mérhették az ütést az emberi fejre. A Madame Leving bőrén talált vörös festék részecskéi is megegyeznek a Leving Intézetben használatos robotfestékek egyikének részecskéivel, bár azt még nem sikerült kiderítenünk, hogy a kérdéses robotnál is ezt a festéket használták-e. Hozzá kell tennem: nem lehetett azonnal megállapítani, hogy a részecskék nedves, vagy teljesen száraz, már megkötött festékből származnak-e, mivel a labor technikusrobotjai csak néhány órával később stabilizálták a mintákat. További teszteléssel erre fény fog derülni.

- Tehát az egyetlen gyanúsítottunk egy robot. Ez természetesen kizárt dolog. Akkor egy ember - egy telespes - tetszelgett robot szerepben. De még egy telespes is tisztában van azzal, még ha csupán öt perccel ezelőtt is landolt a bolygón, hogy robot sosem támad emberre! Akkor miért hagyna olyan nyomokat, melyeknek úgysem hiszünk?

- Ez az én fejemben is megfordult már - vallotta be Donald. - De ha azt feltételezzük, hogy egy telespes keze van a dologban, akkor azt is látnunk kell, hogy ez a telespes többet tud a robotokról, mint egy átlagos űrlakó.

- Ezt hogy érted?

- Vegyük figyelembe a nagyfokú szakértelmet, és a támadás megrendezéséhez szükséges robot-felszerelést - magyarázta Donald. - A támadónak robot-lábnyomokat produkáló csizmát kellett készítenie és viselnie, majd fel kellett vennie egy robot testtartását. Ezen kívül robotkart - vagy egy hasonló tárgyat - kellett tompa fegyverként használnia, mellyel úgy sújtott le, mint egy robot. Meg kellett szereznie a szükséges felszerelést a támadás megrendezéséhez, vagyis képesnek kellett lennie arra, hogy megalkossa vagy módosítsa a szükséges robotalkatrészeket. Összefoglalva, uram: egy olyan ember, aki képes megrendezni egy ilyen merényletet, nem lehetett olyan ostoba, és nem lehetett olyan felszínes ismeretei a robotokról, hogy azt feltételezze, egy robotra terelheti a gyanút.

- Akkor mi volt az indítéka arra, hogy így rendezze meg a támadást? - kérdezte Kresh. Egy pillanatig gondolkodni látszott. - Azt mondtad, hogy a lábnyomok és a kar nagyon is szabványrobotra utalnak. Hány ilyen robot van?

- Több száz. Több ezer, a különféle változatokat beleszámítva.

- Rendben. Ez azt jelenti, több ezer lehetőség volt arra, hogy ellopjanak egy robotot, vagy találjanak egy hibásat, és kiszedjék belőle a kívánt részeket - a lábakat, a kart, satöbbi. Vagy, a pokolba is, a támadó egyszerűen szerzett egy robotot, kibányászta a pozitronagyat, beültetett egy távirányítót, mely videoösszeköttetésben állt egy kapcsolóegységgel. Odasétáltatta a robotot az áldozat mögé - végül is ki tartana egy robottól? Azon kívül egy távirányított robot, amely pontosan úgy fest, mint bármelyik normális robot, kevésbé feltűnő, mintha valaki robotlábnyomokat produkáló csizmában, robotkarral a hóna alatt sétálgatna. A támadó eltitkolhatta kilétét, ha egy csendes zugból irányította a robotot. És még valami: ha valakit fejbe kólintanék, minél hamarabb el akarnék tűnni a helyszínről. A lábnyomok azonban egy sétálgató alaktól származtak, nem egy rohanótól. Ez is távirányított robotra utal, melynek kontrollberendezése, viszonylag kezdetleges lévén, csak a sétatempót tett lehetővé, futást nem.

- Igen, csak hogy a támadó nem távozott azonnal. A támadás után egy kis ideig még a helyszínen maradt, legalább harminc másodpercig, vagy valamivel tovább.

- Honnan tudod? - kérdezte Kresh, aztán kapcsolt. - Ó, hát persze, a lábnyomok! A vértócsa szegélyén vezettek keresztül, tehát akkor keletkeztek, miután már jó sok vér kifolyt. Az ördögbe is! Ennek így semmi értelme. Mi a pokolért maradt volna a tettes a helyszínen? Azért nem, hogy megbizonyosodjon róla, Fredda

Leving halott-e, hiszen életben maradt. De eltértünk a tárgytól. Azt mondtad, a támadónak tudnia kellett, amit mi is tudunk, miszerint egy robot nem követhet el effajta bűntényt. Eszerint a támadónak egyéb oka volt arra, hogy egy robotra terelje a gyanút. De mi ez az egyéb ok? Miért rendezett meg egy ilyen bonyolult színjátékot?

- Hogy később elvegyülhessen a tömegben - vélte Donald. - Engedje meg, hogy egy példa alapján egy, a tényeken alapuló hipotézist vázoljak fel! Adott egy gyanúsított, egy robot, aki nem lehetett a tettes. Hadd keressek még egy gyanúsítottat, aki éppúgy nem lehetett a tettes, hogy megmagyarázzak valamit, de szeretném megkérni, ne sértődjön meg, hiszen csupán hipotézisről van szó...

- Rendben van, Donald. Folytasd!

- Köszönöm. Ha valaki azt venné a fejébe, hogy úgy tünteti fel az ügyet, mintha ön támadt volna Fredda Levingre, akkor a tettest azok között kellene keresnünk, akik képesek lehetnek az ügy illetén megrendezésére. Aki ellophatott öntől egy pár cipőt, vagy a helyszínen hagyhatott néhány öntől származó hajszálat, esetleg ujjlenyomatot. De mi a helyzet akkor, ha a tettes úgy dönt, hogy olyan nyomokat hagy, melyek egyszerre több ezer egyforma, de nem vádolható egyedre terelik a gyanút?

- Akkor a nyomozást nyilvánvalóan ki kell terjesztenünk. Igen. Igen, értem. Kiváló gondolat, Donald! De felmerül még egy kérdés: mi a helyzet a második sorozat lábnnyommal?

- Ha megengedi, eszmecszerénk kedvéért, hogy visszatérjek eredeti elgondolásomhoz, miszerint azért terelték robotra a gyanút, mert tudták, hogy úgysem fogjuk elhinni, hogy valóban egy robot tette, akkor ezt is meg tudom magyarázni. Ha változatlanul azt feltételezzük, hogy a meggyőzőnek éppen nem mondható színjáték lényege az volt, hogy elterelje a gyanút a valódi tettesről, akkor azt hiszem, a támadó szándékosan produkálta a lábnyomokat, addig sétált, míg a vérnyomok el nem halványultak, majd egyszerűen visszafordult, és újra átsétált a vértócsán. A célja újra csak az volt, hogy összezavarja a nyomozást.

- Elég kockázatos dolognak látszik ez ahhoz, hogy egy lépés előnyt nyerjen vele - vetette ellene Kresh.

- Ha a tettes, ahogyan azt ön feltételezte, távirányított robotot használt, nem pedig pusztán robotcsizmát és robotkart, nem lehetett semmi kockázata a dolognak. A legrosszabb esetben jöhetett volna valaki, és elkaphatta volna a hibás robotot - hiszen a tettes a távirányítóval nem volt a helyszínen, lehetett attól több kilométerre is.

- Igen, igen. Így aztán nekünk most két robot, illetve két, robotnak álcázott ember után kellene nyomoznunk, amikor valójában egyetlen tettesről van csupán szó, aki ember, nem pedig robot. Kitűnő következtetés, Donald, tényleg kitűnő!

- Van még egy adalék: Robotpszichológusaink befejezték a Leving Intézet munkahelyi robotjainak előzetes kihallgatását. Eredményeik, azt hiszem, megdöbbenőek.

- Valóban? - kérdezte Kresh színtelen hangon. - Hát akkor hadd döbbenjek meg én is...

- Először: nem ez volt az első eset, hogy a munkahelyi robotokat arra utasították, tartsák távol magukat a labor főépületétől. Azelőtt többször kaptak ilyen parancsot, általában, bár nem mindig, nagyjából a támadás időpontjában, de mindig akkor, amikor az intézet többé-kevésbé üresen állt. Ez pontosan egybevág azzal, amit Daabor 5132 mondott nekem a bűntény éjszakáján. Ez utóbbi információval kapcsolatban szintén új és figyelemre méltó adatok kerültek napvilágra.

- Ne kímélj, Donald!

- Egyetlen robot sem kívánta közölni, ki adta ki ezt a parancsot. Robotpszichológusaink mindannyian egyetértettek abban, hogy ezt a blokkot nem lehet feloldani. A pszichológusok több robottal eljutottak a kritikus pontig és azon túl, kényszerítve azokat a válaszadásra, de egyikük sem nyilatkozott, amíg a blokk hatott. A robotok inkább elpusztultak volna, mint hogy beszéljenek, még akkor is, amikor közölték velük, hogy hallgatásukkal Fredda Leving támadójának kedveznek.

Alvar meghökkenve nézett Donaldra.

- A pokolfajzatok! Szinte lehetetlen ilyen erős gátlást kiépíteni. Bárki tette, igen meggyőzően adta be nekik a mesét, hogy ha fecsegnek, neki nagy baja származik belőle...

- Igen, uram. Ez a nyilvánvaló magyarázat. Nem lenne más módja, hogy egy robotot rá lehessen venni arra, ne segítse a rendőrség munkáját, ha egy gyilkos kézrekerítéséről van szó. Még így is igen ügyesen kellett az illetőnek programoznia, és nagyon jól kellett ismernie a Három Törvény kínálta relatív lehetőségeket az egyes robottípusoknál, hogy azok ne válaszoljanak a rendőrök kérdéseire. Megkockáztatom, hogy Daabor 5132 lefagyása előtt csak azért kotyogott ki néhány dolgot, mert az eszméletlen és vérző Fredda Leving látványától sokkot kapott.

- Igen, igen. De miért adtak ki azonos parancsot többször is? Miért volt szüksége az utasítást adónak arra, hogy robotok nélkül maradjon?

- Ezt nem tudom, uram. De a blokkolás az egészben talán a legmeglepőbb. Olyan szakértelemmel rejtették a robotokba a gátló parancsot, hogy a laborban egy embernek sem volt sejtelve arról, hogy egyáltalán léteznek. Egy robotszakértővel teli laborban senkinek sem tűnt fel, hogy a robotok nem beszélhetnek, vagyis nem voltak hajlandók beszélni arról, hogy időről időre elparancsolták őket a környékről. A szakértelem, melyet ez igényel...

Donald hirtelen megállt, és figyelni kezdett.

- Uram, a magánvonalán Tonya Welton jelentkezik. Beszélni kíván önnel.

- Ördög és pokol, mit akar az a nőszemély? Rendben, adhatod. És rögtön bekapcsolhatod a képernyődet is...

Donald hátat fordított Kresh-nek. Válla alól egy lapos, függőleges állású televízióképernyő csusszant elő, és feje hátoldalára siklott. Emelkedés közben csupán futkosó, kusza ábrákat mutatott, melyek hamarosan Tonya Welton éles képévé álltak össze.

- Kresh rendőrfőnök - szólalt meg a nő. - Örülök, hogy sikerült elérnem. Azonnal ide kell jönnie Telepesvárosba!

Kresh egy pillanat alatt dühbe gurult. Hogy merészeli ez a nő utasítani őt?

- Errefelé nem sok újság van, Madame Welton - mondta. - Talán várhatnánk azzal a találkozóval, amíg nem szedek össze még néhány adatot.

- Nem ezért kéretem, seriff! Van itt valami, amit látnia kell. Itt, Telepesvárosban. Vagyis, pontosabban, felette.

Donald fejét kissé megforgatva megszólalt:

- Uram, épp most kapom a hírt a központból, mely megerősíti, hogy Telepesvárosban zavargások törtek ki.

Kresh gyomra összerándult.

- Kénköves pokol, már megint?

- Ó, de mennyire, hogy megint - mondta Welton, és hangjában jeges harag bujkált. - Szándékos provokációról van szó, és fogalmam sincs, hogy tartsam vissza az embereimet. A helyettesei természetesen itt vannak - de ez sokkal komolyabb, mint a múltkori ügy. Sokkal komolyabb!

Kresh lehunyta a szemét, és elkeseredésében azt kívánta, bárcsak álmodná az egészet. Persze nem volt sok esély rá, hogy kívánsága teljesül.

- Rendben van, Madame Welton. Indulunk.

5.

GYILKOSSÁG. Zavargások. Mi a pokol folyik itt? Alvar Kresh beindította a légimobilt, és elhelyezkedett az irányítópult mögött. Csupán egy jelentőségteljes pillantást kellett vetnie Donaldra, hogy tudtára adja, pillanatnyilag saját maga kíván vezetni, és ez irányú döntése véglegesnek tekinthető.

Persze nem volt oka arra sem, hogy Donaldot feleslegesen felizgassa.

Alvar felszállt. Gondosan kikalkulált elővigyázatossággal vezette a gépet, de csak annyira, hogy Donald ne vegye át az irányítást.

Az űrlakó-világokon nem lenne szabad véres bűnügyeknek előfordulniuk. A robotok munkája által megteremtett végtelen gazdagság és korlátlan bőség elméletben felszámolja a szegénységet, és ezzel a bűnözés indítékait is.

Természetesen szép elmélet volt ez, de a valóság nem így működött. Ha így működött volna, Alvar Kresh-nek sokkal nyugalmasabban telnek a napjai. Mert mindig akadt olyan, aki a többiekhez képes szegényebb volt. Akinek nagy ház helyett csak kicsi jutott, bár palotáról álmodott. Aki megirigyelte a másik gazdagságát, és elhatározta, hogy visszaállítja a megbomlott egyensúlyt.

Amellett mindegy, milyen gazdag volt valaki, egy bizonyos tárgyat csak egy ember birtokolhatott. Az űrlakó-társadalmakban nagyon sok művész dolgozott, így műalkotásokban sem volt hiány, s ezek egy része kiemelkedő tehetségről árulkodott. Gyakori indítéka volt a betöréseknek, hogy valaki hón áhított egy bizonyos eredeti és egyedülálló műtárgyat.

Természetesen a szegénységen és a kapzsiságon kívül ezer más indíték is kínálkozott. Az emberek továbbra is lerészegedtek. És megkívánták más férfiak asszonyait, vagy vitába keveredtek a szomszédokkal. S még mindig ott voltak a szeretők civakodásai és a családi összetűzések.

A szerelem és a féltékenység számos hirtelen felindultságból elkövetett bűntényhez vezetett, ha ugyan lehet hirtelen felindultságról beszélni olyan bűnügyeknél, melyek bonyolult és pontos tervezést igényeltek, hogy az áldozat olyan helyre kerüljön, ahol nincsenek a közelben robotok...

Másokat nem a gazdagság vagy a szerelem vezérelt, amikor összeütközésbe kerültek a törvénnyel...

Ott volt például Simcor Beddle. ő hatalom után áhítozott, és hajlandó volt vállalni saját illetve Vasfejűi letartóztatásának kockázatát, hogy elérje célját.

És ez még csak ízelítő volt a lehetséges indítékok listájáról. Infernó társadalmában mélyen gyökerező hierarchia uralkodott, és Első rétegeinek a helyes viselkedés hihetetlenül összetett szabályaihoz kellett igazodniuk. A legfontosabb a látszat fenntartása volt, melybe óhatatlanul csúsztak hibák. Dióhéjban tehát: Infernó arisztokráciája a zsarolók és bosszúállók tökéletes táptalaja volt.

S akkor még nem esett szó az ipari kémkedésről, mely több, mint valószínű, hogy a Fredda Leving elleni merénylet indítéka volt. Bár nem sok valamirevaló kutatás folyt Infernón, azt a keveset annál jobban értékelték.

Egyik fent említett indíték sem működne azonban, ha nem lenne még egy tényező, melyet, Alvar szerint, kevés analitikus és elméleti szakember hangsúlyozott eléggé: az unalom.

Az űrlakó-világokon nem nagyon lehetett mihez kezdeni. Akadtak bizonyos személyiségtípusba tartozó emberek, akik nem tudtak hozzászokni a túl sok szabadidőhöz, és a robotok nyújtotta állandó felügyelethez és

kényeztetéshez. Az ilyenek egy része kalandhajhásszá vált.

És persze volt még valami, ami a képhez tartozott a telepések. Alig egy éve csak, hogy megérkeztek, de a rendőrfőnök részlegének még soha nem volt ennyi munkája. Egymást érték a kocsmái és utcai verekedések, a tömegtüntetések - és a zavargások.

Egy ilyenhez hívták őket ezúttal is. Telepesváros közvetlen közelében jártak.

Kresh átengedte Donaldnak a vezetést. Mindent látni akart a levegőből, figyelni akarta a rendbontás menetét, meg akarta jegyezni a zavargók stratégiáját, hogy megtudja, miképp lehet elhárítani a Vasfejúk legújabb rajtaütési módszereit. Egy lépéssel előttük kellett haladnia, nehogy teljesen kicsússzanak az ellenőrzése alól.

Ez persze ironikusan hangzott, mert egyébként egyetértett mindazzal, amit a Vasfejúk képviseltek. De a törvény emberét saját meggyőződése nem gátolhatta abban, hogy véget vessen egy tüntetésnek.

Telepesváros. Egy ostoba, hibás döntés eredménye, mely csakis olyan viszálykodást válthatott ki, amilyennek most újra szemtanúja lehetett. Chanto Grieg és a Városi Tanács egy Hádész városon belüli elkerített részt jelölt ki a telepések számára, megajándékozta őket egy nagy kiterjedésű, használaton kívüli földterülettel, melyre ipari parkot terveztek, de az soha nem épült meg. Ha Griegnek mindenáron a bolygóra kellett hoznia őket, akkor a pokol szerelmére, miért nem tudtuk nekik a biztonság érdekében egy jóval a város határán túli területet kijelölni? Az, hogy Hádész városán belül helyezte el őket, már magában is okot adott a rendezavarásra.

De nem: Grieg beengedte a telepéseket, akik azonnal munkához láttak. És az eredmény a terület kijelölését követő alig egy éven belül lassan mutatkozni kezdett. Birodalmukban egyetlen épület sem lehetett látni, ám ez csalóka volt. A telepések jobban szerettek a föld alá építkezni, hogy érintetlenül hagyhassák a felszínt. Ha pedig nem volt elég kies a vidék, tettek róla, hogy az legyen.

Alvar pillantása a horizontról a tájra vetült. Elsuhant előtte Hádész városa: a kissé megfáradt, homoklepelbe burkolt büszke tornyok, a parkok, melyek jó része gondozatlan benyomást keltett, és a ellenőrzése húzódo, a horizonton homályba vesző üres negyedek. Hirtelen a szeme elé szökött Telepesváros, akár egy zöld kard, mely Hádész barnás szíve felé mutat, egy óriási, idilli park hatalmas mezőkkel, büszkén zöldellő, telepített erdőkkel, melyek felett a levegőt még üdőbbé tette a tavakról felszálló pára.

Hihetetlen, egyszerűen hihetetlen, milyen messzire jutottak mindössze egy év leforgása alatt - és mindezt egyetlen robot munkája nélkül. Az űrlakók a robotokat és a gépeket egy kalap alá vették, így sokszor töprengtek azon, hogy tudtak meglenni a telepések gépek nélkül. Ez nyilvánvalóan hibás elképzelés volt. A telepések magas szintű automata rendszereket és gépeket használtak. Azokat az erdőket gépek ültették, nem pedig görnyedező emberek. A lényeg az volt, hogy a telepések gépei még távolról sem hasonlítottak az űrlakók robotjaihoz. Szinte egyáltalán nem tudtak gondolkodni, vagy önállóan dolgozni. A legkifinomultabb telepes számítógéprendszereket a robot-intelligenciát tesztelő berendezések még csak számításba sem vették volna.

A Telepesváros adta lecke egyszerű volt: az otromba gépek sok mindenre képesek voltak az okos és elszánt emberek kezében. Alvar Kresh lenézett a zöldellő és egyre terjedő területre, és elgondolkodott. Volt egyáltalán olyan időszak, amikor az űrlakók ennyire aktívak és ambiciózusak voltak? Mitől bóbiskoltak így el az űrlakók, miért hagyták, hogy elrepüljön felettük az idő?

Igen, Telepesváros nagyon látványos példa volt, de akadtak olyan űrlakók, akik nem kedvelték, ha kioktatták őket.

Ott gyülekeztek most a terület déli bejáratánál. Fekete füstfelhő szállt felfelé, mely körül égbék rendőrmobilok keringtek.

- Menjünk lejjebb, Donald - mondta Alvar, és teljesen feleslegesen az odalent lobogó tűzre mutatott. Donald közben már lefelé vitte a mobilt, és egy széles kört írt le a megmozdulás központja körül. Ismét egy tüntetés a telepések ellen, és elég kiadós. A tüntetők ezúttal hatalmas tüzet raktak az odacipelt padokból, és az erre a célra odahordott szemétből, meg mindenféle éghető anyagból, amit csak találtak. Úgy látszott, két hosszú póznán két bábufélét is belógattak a tűzbe.

Kresh elővett a légkocsi szerszámkészletéből egy távcsövet, és a szeméhez emelte.

- Vasfejúk - állapította meg. - Már megint jelképesen elégetik Grieget, legalábbis úgy látszik - folytatta, kommentálva a történetet, bár jól tudta, hogy Donald sokkal élesebben lát, mint ő. A robotnak mindössze egyik - vagy mindkét - szemének nagyítását kellett módosítania. - És mellette ég még valaki. Talán Tonya Welton az. De ezúttal legalább nem én. Remek!

Egy pillanatig Kresh aggódott, hogy talán kitudódott a Levinget ért támadás híre, az általa elrendelt zárlat ellenére. De a látható transzparenszek egyikén sem szerepelt Leving neve, vagy egyéb, a merénnyellett kapcsolatos dolog.

Hacsak a Vasfejúk nem szereztek már korábban tudomást Leving telepésekkel való kapcsolatáról, és nem álltak bosszút. De akkor meglapultak volna.

- Uram - szólalt meg Donald -, a máglya túlsó felén...

Kresh odafordult a távcsővel, és szitkozódni kezdett.

- Azt a kénköves mindenit, ez aztán gyönyörű! Nagyon fognak örülni a telepések.

Álcázott Vasfejúk egy csoportja egy facsometékből álló ligetben randalírozott: viharos tempóban pusztították a csometéket úgy, hogy fegyvereikkel szétlőtték a törzsüket. Nem azért csinálták, hogy tüzelő

szerezzenek a máglyához, aminek még csak-csak lett volna valami értelme. De nem, csupán kedvtelésből pusztítottak. Az idioták! A telepések imádták a fáikat, igen, és ha néhányat elpusztítanak közülük, akkor kellőképpen felbőszítik őket. De nem derengett a Vasfejúeknek, hogy egy csoport, aki egy bolygó élővilágának helyreállítására készül, esetleg pótolni tud néhány facsemetét? És miféle vadállatok pusztítják el a fákat egy ökológiai nehézségekkel küszködő világban?

Örültek. Talán egy kis szerencsével egymást is sikerül lepuffantaniuk a kaotikus kereszttűzben...Kresh kezdte kényelmetlenül érezni magát, amiért hallgatólagosan bár, de egyetértett a Vasfejúek elveivel. Igen, remek, gyártsunk még több és jobb robotot, adjunk valódi esélyt az infernióinak, hogy visszaállítsák az élővilágot a bolygójukon, mielőtt kívülállókra bíznánk a dolgot! Ez logikus volt. A politika azonban még nem adott jogot a vandalizmusra. Kresh a légimobil adóvevőjének mikronfonja után nyúlt, de mielőtt kiadhatta volna a parancsot, az egyik köröző rendőrmobil leereszkedett a fák tetejéig, és könnygázfelhőt eresztett ki tartályaiból. A Vasfejúek szétszóródtak, de egy-kettőt, akik nem tudtak elég messzire futni, leterített a gáz. Egy másik rendőrmobil leszállt a helyszínre, kiugrott belőle két rendőr, és pillanatok alatt megbilincselte és elszállította az eszméletlen tüntetőket. Az első légkocsi máris a levegőbe szökött, és üldözőbe vette a menekülő Vasfejúeket. Közben megérkezett a tűzoltóság légi teherjáromúve. Dupla vízágyújával célba vette a máglyát és a két bábut. Egyre több rendőrmobil szállt le. Rendőrök tömege érkezett, akik elkezdték bekeríteni a tüntetőket.

Remek! Kresh kimondhatatlanul örült, hogy az emberei ilyen eredményesen dolgoznak.

Ez vitathatatlanul embernek való munka volt. A zavargásokat robotok képtelenek lettek volna felszámolni. Ezért maradtak meg a rendőrök. A rendőrfőnököknek és helyetteseiknek készen kellett állniuk arra, hogy sok olyasmit elvégezzenek, mely sértette az Első Törvényt.

Kresh nem kis büszkeséggel figyelte sürgölődő beosztottjait. Nem is volt szüksége arra, hogy parancsokat osztogasson vagy irányítson. Ennek a műveletnek szinte már külön forgatókönyve volt: De Kresh mégsem értett valamit. Miért nem lettek egyre jobbak a helyettesei? Az ördög a megmondhatója, gyakorolhattak éppen eleget...

- Szálljunk le, Donald - mondta. - S ha már itt vagyunk, tiszteletünket tehetnénk Madame Weltonnál. Menjünk csak szépen oda hozzá!

TONYA Welton ott állt a földön, és nézte, hogy landol a légimobil. Telepésváros föld alá vezető főbejáratánál állt, és rájuk várt. Kresh-nek furcsa hiányérzete támadt, ahogy rápillantott. Aztán rádöbrent, mi okozta. A robotja, Ariel. Egy űrlakó sem menne ki a szabadba legalább egy robotkísérő nélkül, és a városban Tonya is ehhez a szokáshoz tartotta magát. De itt, a saját pályáján biztos úgy gondolta, meglehet az űrlakók képtelenségei nélkül is.

A légimobil leereszkedett. Ember és robotja kiszálltak.

- Kresh rendőrfőnök és Donald 111- mondta Tonya.

- Isten hozta magukat szerény otthonunkban. Jöjjenek csak be abból a rettenetes füstből, amit a barátaitk voltak olyan szívesek a légkörbe engedni!

- A Vasfejúek nem a barátaink - közölte Kresh. Donalddal együtt követte Weltont a gyorsliftbe, hogy aláereszkedhessenek.

- Nem, azt kétféle, hogy egy rendőr egyetértene a módszereikkel - mondta Welton. - De azt nem tagadhatja, hogy a céljaikkal maga is azonosul.

Az ajtó becsukódott, és a gyorslift iszonyú iramban megindult Telepésváros belseje felé. A liftezés mindig kikészítette Kresh gyomrát és belső fülét. Vagy talán csak nem örült túlzottan annak, hogy fél kilométerre a föld alá kell utaznia.

Számúzta az efféle gondolatokat a fejéből, és válaszolt a telepések vezetőjének:

- Nem is tagadom, asszonyom - szölt. - Magukat ki akarják tenni innen, azt akarják, hogy Grieg kormányzó inkább használjon robotokat, és ne magukat kérje fel, hogy állítsák helyre az ökológiai egyensúlyt, és azt akarják, hogy Inferno űrlakó-világ legyen, ne pedig az űrlakó- és telepésvilágok afféle keveréke. Azt hiszik, a mostani helyzet csak átmeneti, amíg a maga emberei át nem veszik a teljes irányítást. Ezekben én is mind hiszek. De a cél nem szentesíti az eszközt. A brutalitásnak nincs helye a politikai vitákban.

Tonya erőltetett mosollyal nézte a rendőrfőnököt.

- Jól mondja, Kresh rendőrfőnök. Milyen kár, hogy Chanto Grieg még csak egy éve van hivatalban! Pedig nagyon erős ellenzéki jelölt válhatna magából.

- Erre már én is gondoltam - válaszolt Alvar, és egyenesen maga elé nézve kihúzta magát - Valakinek előbb-utóbb ki kell ütnie a ringből. Majd a következő választásokon.

- Nagyon izgalmas versengésnek nézünk elébe - közölte Tonya ridegen.

A liftajtó félrecsusszant, és Tonya Welton egy tágas, nyitott földalatti területre vezette őket. Egy hatalmas, boltozatos csarnokban álltak, Kresh körülbelül egy kilométer hosszúnak és fele olyan szélesnek gondolta. Felettük az égbolt kidolgozott utánzata volt látható, mely minden tekintetben a valódi benyomását keltette - a tündöklő naptól egészen a Vasfejúek megmozdulásának irányából jövő, még mindig ott kigyózó füstoszlopig.

Welton észrevette, hogy Kresh felfelé néz.

- Igen, a kinti valóság szimulálását azóta vezettük be, hogy utoljára itt járt. Az a magyarázata, hogy sokkal kevésbé veszi igénybe az embert a Telepesváros és Hádész közti közlekedés, ha az alulso egünk pontosan megegyezik a fentivel. Az eddigi általánosított nappal-éjjel program nagyon zavarólag hatott a ki-be járásnál.

- Uhhh...- nyögte Alvar, és körülnézett. Nem érezte túl kényelmesen magát. Lehet, hogy szeme az óriási barlang nyitott terét látta, tudata azonban tisztában volt a felette tornyosuló több millió kilogrammnyi szikla minden egyes grammjával.

- El tudom képzelni, hogy segít, de én így is épp eléggé zavarónak találok ezt a helyet, függetlenül attól, mit vetítenek a mesterséges egükre. Hogy képesek a föld alatt élni?

Tonya széles mozdulatot tett a hatalmas mesterséges barlangban. Az előttük levő kedves kis park felett ragyogóan sütött a szimulált nap. A szökőkút vizet lövellt a levegőbe. Kresh haját szellő borzolta. Itt-ott elszórva takaros kis házak látszottak.

- Mi, telepések, hozzászoktunk ahhoz, hogy a földfelszín alatt éljünk. Ezen kívül aligha állíthatja, hogy ez a hely holmi nyirkos, sőtét tömlöchöz hasonlít.

Most már képesek vagyunk pont olyanná tenni földalatti otthonunkat, mintha fent élnénk, anélkül, hogy elcsúfítanánk a tájat, vagy a rossz idő okozta kellemetlenségektől szenvednénk. A maguk homokviharai semmilyen kárt nem okozhatnak nekünk. De akad egyéb megbeszélőnivalónk is. Kövessen!

Welton a liftakna aljától egy várakozó, nyitott kocsihoz vezette őket. Elhelyezkedett benne, és megvárta, míg Alvar és Donald is bekászálódnak. Alvar előre ült Tonya mellé, Donald hátra, a kocsit pedig elindult, látszólag anélkül, hogy Tonyától erre bármilyen utasítást kapott volna. Áthaladt velük a központi alagúton, és bekanyarodott egy széles oldaljáratba. Tonya irodájának bejárata előtt állt meg.

Alvar leküzdötte a kísértést, hogy folytassa a végtelen filozófiai vitát, mely a telepések és az inferniók között zajlott azóta, hogy a telepések megérkeztek. A vitát a kocsiról, és a többi "okos" automata, de robotnak mégsem nevezhető berendezésről, melyet a telepések használtak: Akkor is szinte öngyilkosságnak látszott megbízniuk olyan automata gépekben, melyek nem ismerték a Három Törvényt, a telepéseket azonban perverz büszkeséggel töltötte el a tudat, hogy az ő gépeik nem akadályoznák az embereket abban, hogy egymást elpusztítsák - mintha ez valóban olyan hasznos tulajdonság lenne. Igaz, hogy a nem gondolkodó gépezet több teret engedett az emberi találékonyságnak - de mi haszna volt a több térnek, ha ez csak az esélyeket növelte arra, hogy az embert összelapítsák, akár egy legyet?

Mindhárman kiszálltak, és a gazdagon díszített dupla üvegajtón keresztül a fogadótérbe mentek, majd Welton meglepő egyszerűséggel berendezett irodájába. Telepesvárosban a legtöbb hely kényelmes, sőt szinte fényűző volt - ehhez épp csak a robotok hiányoztak -, de úgy tűnt, Welton a mértékletességet kedveli. Még egy íróasztalnak mondható bútordarab sem volt a szobában, legalábbis pillanatnyilag, bár Kresh tudta, hogy egy munkaasztal a falból is bármikor gyorsan előszusszanhat. A helyiségben négy, kör alakban elhelyezkedő széken és egy középen levő alacsony, kerek asztalkán kívül semmi sem volt.

Alvarnak úgy tűnt, hogy a berendezést minden látogatása előtt átrendezték, s mindig annak megfelelően, hogy milyen célra szánták a szobát: irodának, tárgyalónak vagy díszteremnek. Az úrlakóknak minden hasonló célra külön helyiségük lett volna. Talán a telepések kultúrájában gyökerező hagyomány ez abból az időből, amikor a földalatti telepésvárosok szűkösebbek voltak. Vagy talán Welton csak színleli ezt a túlzott szerénységet...Kresh szeme megakadt valamin, amit utolsó látogatása során még nem látott: egy szabvány robotfülkén, melyben jelenleg Ariel tartózkodott.

Tonya észrevette, hogy Kresh Arielt nézi, és idegesen vállat vont.

- Muszáj volt valamiféle helyet találnom neki, arra az időre, amikor nem működik. Ő maga javasolta a fülkét, és az is éppolyan jó megoldás, mint bármi más. Azt hiszem, pillanatnyilag várakozóállásban van. Ariel?

Nem érkezett válasz. Kresh felvonta a szemöldökét.

- Hagyja, hogy a robot akkor kapcsoljon várakozásra, amikor kedve tartja?

- Szegény Ariel, csupán a kirakatbaba szerepét játssza, amikor az úrlakók közé kell merészkednem. Magukat rettenetesen felizgatja, ha valakit robotkíséret nélkül látnak. Emiatt majdnem lehetetlen volt a munkámat végezni. Ő kissé megnyugtatja a járókelők kedélyeit. Más feladata nincs: hagyom, hogy azt tegye, amit jónak lát. Ha egy ideig ki akar kapcsolni, hadd csinálja! De jöjjön csak, sok megbeszélőnivalónk van még...

Alvar Kresh-t komolyan nyugtalanította, hogy Welton így bánik Ariellel. Minden robotot várakozóállásra utasítottak néha, hogy az energiát gyűjtsön, vagy hogy elvégezzék rajta a karbantartási munkálatokat, de arról még soha nem hallott, hogy egy robot magától kapcsoljon várakozóállásba. Hogy tudja ilyen helyzetben betartani az Első és a Második Törvényt? Sebaj, csináljon Welton, amit akar. Kétségtelen, hogy ő utasította Arielt, válassza meg maga a várakozóállások időpontjait úgy, ahogy jónak látja. Mindegy. A lényegre kell térniük.

Leült, Tonya Welton pedig elhelyezkedett vele szemben. Donald természetesen állva maradt. Welton-nak azonban ez sem nem tetszett.

- Donald, ülj le! - parancsolta.

Donald engedelmességet, Alvar pedig összeszorította ajkát, és elhatározta, hogy azért sem lesz ideges.

Tonya Welton nagyon helyesen mérte fel, hogy őt bosszantja, ha Donaldot egyenrangú félként kezeli. Szándékosan csinálja.

- Akkor hát - szólalt meg Tonya -, kezdjük a Vasfejjével, seriff! Ez volt az eddigi legkomolyabb és legféltelenebb akciójuk. Tud-e nekem bármilyen biztosítékot adni, hogy nem fordul elő még egy ilyen provokáció?

Kresh kényelmetlenül feszengett a székén.

- Nem - mondta végül. - Nem látom sok értelmét, hogy elhitesse az ellenkezőjét. Több évezrede folyik a gyűlölködés a maga népe és az enyém között. Népünk sokáig alacsonyabb rendűnek tekintette a magáét, és gyanítom, hogy egynémely telepesek ugyanez volt a véleménye rólunk. Azt hiszem, mostanra ezen már túl vagyunk, de az nem vitatható, hogy nem szenvedhetjük egymást. Az előítéletek megmaradtak. Ezenkívül a telepések viselkedését itt Infernón ferde szemmel nézik.

- Nem hinném, hogy az embereim annyira udvariatlanok vagy tiszteletlenek lennének - bár nekem is megvannak a fékezhetetlen forrófejűim. Pont a múlt héten csípett nyakon egy csapat robotrombolót. Az ő akcióik okozták a haragot? Minden tölem telhető elkövettem, hogy az efféle gaztettek elkövetőit gyorsan és látványosan megbüntessem.

- A Hádész városában portyázó, és értékes robotokat romboló részeg telepesek nem javították az esélyeiket - mondta Kresh szárazon. - Hajlandó vagyok azonban elfogadni azt az érvét, hogy nem tudja megbaboláztatni az embereit - az ördög a tanúm, hogy én sem az enyéimet. Még azt is kész vagyok elismerni, hogy egy bolygóátalakító projekthez kemény legényekre van szükség, a siker érdekében. Arra a fajtára, aki mulatságosnak találja, ha egy robotnak öngyilkossági parancsot adhat.

Kresh Weltonra bámult, de semmilyen érzelmet nem fedezett fel rajta.

- A robotrombolásos incidensek nem emelték a népszerűségüket - folytatta. - A felzúdulást azonban pusztán jelenlétük okozza, és az a dühítő magabiztosságuk, hogy olyan könnyedén meg tudják oldani a klímaproblémáinkat, amelyekkel mi annyit kínlódtunk... - Jobb kezével körbemutatott a helyiségen, de ezzel a mozdulattal az egész óriási földalatti településre akart utalni.

- Lehangoló volt látni, milyen játzi könnyedséggel építették ezt a várost. És hozzátehetem, hogy elég állandó otthonnak látszik ahhoz képest, hogy nem áll szándékukban... hm... véglegesen letelepedni itt.

Tonya Welton elgondolkozva bölintott.

- Ezeket az érveket már hallottam, és tényleg van bennük logika. De talán viselkedjünk úgy, mintha nem értenék a dolgunkat, csak hogy meg ne sértsük az inferniók önértetét? A vezető telepesevilágokból a legkiválóbb bolygóátalakító szakembereket gyűjtöttük egybe. Nagyon jók, nagyon képzettek, és hozták a felszerelésüket is. Amit arra használtak, hogy saját - átmeneti - lakhelyet építsenek maguknak. Vagy talán olyanokra bízna a világa helyreállítását, akik nem biztosak a dolgukban? Vagy olyanokra, akik egy egyszerű barlangot sem tudnak ásni? - Tonya Ariel felé bökött, aki mozdulatlanul állt a fülkéjében. - Gondoskodtak arról, hogy többségünknek legyen robotja, hogy meggyőzzenek bennünket életvitelük előnyeiről. Amikor elmegyünk, és ajándékként itt hagyjuk ezt a helyet Hádész városának. Reméljük, hogy az emberek közül néhányan ideköltöznek, és megtapasztalják a mi életvitelünk előnyeit!

- Ennek csekély a valószínűsége - jegyezte meg Kresh epésen.

- Annak is, hogy a telepések robot rabszolgákat vigyenek haza - vágott vissza Tonya hasonlóan csípősen.

Egy pillanatnyi feszült csend után Donald megszólalt:

- Talán - mondta - okosabb lenne abbahagyni a politikai vitát, és a sürgetőbb feladatokkal foglalkozni.

Tonya Donaldra nézett, és elmosolyodott.

- Mindig ez a vége. Hagyod, hogy elszabaduljanak az indulatok, és amikor már-már egymás torkának ugrunk, udvariasan azt javasolod, hogy a gazdád és én törődjünk bele a nézetkülönbségbe. Néha azt hiszem egy diplomata veszett el benned. De mondd csak, sosem unod meg, Donald, hogy mindig ugyanazt a régi lemezt kell hallgatnod?

- Nem mondanám régi lemezeknek, és nem találom unalmasnak. Mindketten ügyesen vitatkoznak. Hozzátenném, hogy mint rendőrségi munkára programozott robot, tanulmányozója vagyok az érzelmek hatása alatt levő emberek viselkedésének. Figyelek, és okulok. Nagyon tanulságos.

- Rendben, Donald - mondta Kresh idegesen. - Mindkettőnket szépen lehiggasztottál. Miért nem térünk inkább a Leving-ügyre? A kormányzó hivatalából megkaptam a további nyomozási engedélyt ma reggel. Minden információt közölnöm kell önnek, Madame Welton. Nem látom be, miért, de s a parancs az parancs. Donald, foglald össze kérlek, mire jutottunk eddig!

- Örömmel... - Donald Tonya Welton felé fordította kerekded, kék fémfejét, és összegezte a bűntény elkövetése óta egybegyűjtött adatokat. Tonya közben feltett néhány kérdést, és nagyon érdeklődőnek mutatkozott. Nem jegyzetelt, de Kresh biztosra vette, hogy valamilyen módon rögzíti a beszélgetést.

Donald végül befejezte. Tonya hátradőlt a széken, felbámult a sima, fehér mennyezetre, és gondolkodott egy ideig, mielőtt kommentálta volna a hallottakat. Végül aztán Donaldra és Kresh-re nézve megszólalt:

- Úgy látom, bármennyig elmennek, hogy kizárják egy robot által elkövetett támadás lehetőségét. Azt valószínűleg nem vitatják, hogy igen nagyfokú részrehajlást kíván az olyan kidolgozott magyarázatok elfogadása, mint a robotnyomokat gyártó csizma vagy egy távirányított, manipulált robot. Egy ősrégi logikai

szabály szerint, ha valaminek az ellenkezőjére egy hiányzó láncszem utal, akkor a legbölcsőbb a lehető legegyszerűbb magyarázatot elfogadni. A mi esetünkben egyértelmű bizonyíték van rá, hogy egy robot volt az elkövető. Miért nem veszik legalább figyelembe ezt a nagyon egyszerű magyarázatot?

- Igen - mondta Kresh kelleltenül. - De a Három Törvény...

- Ettől a Három Törvénytől megőrülök! - csattant fel Tonya. - Éppúgy ismerem a Három Törvényt, ahogy maga - nem kell ismételtetnie, mint valami átkozott imát. Az áldóját, Kresh, nézzenek már szembe a tényekkel, és vallják be, hogy ezeknek a szerencsétlen Törvényeknek a magasztalása mostanra a világuk vallásává vált! Minden problémára, minden kérdésükre a Három Törvény végtelen jóságában találják meg a választ. Ha abból indulunk ki, hogy a Három Törvény kizárja, hogy Fredda Leving támadója robot volt, akkor figyelmen kívül hagyunk egy döntő tényezőt.

- És mi lenne ez, Lady Welton? - kérdezte Donald szelíden. Futólag átvillant Kresh agyán: milyen szerencse, hogy Donald mellette van, még akkor is, ha csak a beszélgetés menetét segíti! Welton minden bizonnyal csupán azért állt meg, hogy kiprovokálja a Donald által feltett kérdést, de emésze el a pokol tüze, ha ő, Kresh adja meg neki ezt az örömet...

- Egy nagyon egyszerű dologról van szó - felelte Tonya Welton. - Engedelmeddel, Donald: a robotok gépek, és csak azért képtelenek kárt tenni az emberben, mert ilyenre alkották őket. Ha a mobilokat hátramenet nélkül tervezték volna, az még nem jelentené azt, hogy nem lehet hátramenetre képes mobilt gyártani. Egy gépet, amelyet valamilyenre alkottak, másmilyenre is lehet alkotni. Mi van, ha másmilyenre terveznék a robotokat? Mi az akadálya - ha a konstruktor a fejébe veszi, hogy nem érdekli az ősök drágalátos Három Törvénye? Nem adna tökéletes biztonságot a sziklaszilárd hit, miszerint a robotok nem képesek efféle cselekedetekre? A robot készítőjének menekülnie sem kell, mert senki sem fogja üldözni. És még valami. Ez a beszédblokkolás a személyzeti robotoknál, ami megakadályozta, hogy kikotyogják, ki küldte őket az intézet túlsó végébe aznap éjjel. Szerintem egy mechanikus eszköz, egy override-áramkör eredményesebben és tökéletesebben blokkolná a beszédet bizonyos témákkal kapcsolatban, mintha egy sor bonyolult parancsot kellene betáplálni minden egyes robotba. Ennek a megvalósítása is könnyebb lenne. És mielőtt azzal érvelne, hogy egy ilyen beszédblokkoló áramkör csökkentené a robot képességét arra, hogy betartsa a Három Törvényt, feltételezhető, hogy a tettes nemigen törődött ezzel. Donald... Milyen méretű mikroáramkörrel lenne szó?

- Olyan apróra is lehet tervezni, hogy az emberi szem számára észrevehetetlen legyen, és a robot érzékelőrendszerén belül bárhová be lehessen illeszteni.

- Lefogadom, hogy az emberei még csak nem is keresték a beszédblokk esetleges fizikai okát, ugye? Vizsgáljanak meg egy pár laboratóriumi robotot mikroszkóppal, hátha ráakadnak valamire. Arra vonatkozólag, miért volt szüksége az elkövetőnek arra, hogy több időszakot blokkoljon - talán egyedül akart lenni, amikor a labor berendezéseit használta, hogy elkészíthesse a támadó robotot - vagy a robotmaszkot, amiről spekulálnak, ha már annyira ragaszkodnak hozzá, hogy minden robotnak be kell tartania a Törvényeket.

Kínos csend állt be, majd Tonya folytatta:

- Még ha ragaszkodnak is ehhez - mondta végre - dokumentált esetek vannak, hogy előfordult: a Három Törvény szerint alkotott robotok embereket öltek.

Donald feje kissé hátraugrott, szeme egy pillanatra elhomályosult: Tonya némi aggodalommal nézett rá.

- Donald...nem érzed jól magad?

- De igen, elnézést kérek. Magam is ismerek ilyen...eseteket...de hirtelen említésük zavarólag hatott rám. Az ilyesminek még a gondolata is igen kellemetlen, és enyhe zavart okozott a működésében. Most már jól vagyok, és azt hiszem, folytathatja az okfejtését anélkül, hogy aggódnia kellene értem. Felkészültem. Kérem, folytassa!

Tonya habozott egy pillanatig, míg egyszerre Kresh úgy érezte, mondania kell valamit.

- Minden rendben - szólt. - Donald rendőrobot, és különlegesen rugalmasan kezeli az embereken történő erőszakkal kapcsolatos gondolatokat. Folytassa nyugodtan!

Tonya kissé bizonytalanul bólintott.

- Jó néhány évvel, körülbelül egy szabvány évszázaddal ezelőtt történt, és rettenetesen nagy erőfeszítéseket tettek arra, hogy eltussolják - de történt egy incidens-sorozat Solarián. A robotok, tökéletesen működő Három Törvényes pozitronaggal embereket öltek egyszerűen azért, mert rosszul táplálták beléjük az "emberi lény" fogalmát. A robotok tévedhetetlenségéről szóló mítosz sem teljesen igaz. Bizonyára voltak más esetek is, melyekről nem tudunk, mert sikerült eltitkolni. A robotok elromolhatnak, és igenis követhetnek el hibát. Őrütség egyszerűen azt feltételezni, hogy nem lehet olyan robotot alkotni, amely képes veszélyeztetni az embereket, vagy azt hinni, hogy egy Három Törvényes robot semmilyen körülmények között nem tudna véletlenül ártani az embernek. Részemről az űrlakók hitét a robotok tökéletességében és tévedhetetlenségében népi mítosznak tekintem, hittételnek, melynek ellentmondanak a tények.

Alvar Kresh éppen azon volt, hogy kinyissa a száját és tiltakozzék, de nem volt rá lehetősége. Donald szólalt meg Elsőnek:

- Nagyon valószínű, hogy igaza van, Lady Tonya - mondta -, de hozzátenném, hogy erre a mítosza szükség van.

- Milyen szempontból? - érdeklődött Welton.

- Az űrlakó-társadalom szinte teljesen a robotok használatára alapul. Alig akad olyan tevékenység Infernón, illetve a többi űrlakó-világban, melyhez ne lenne valami módon szükség rájuk. Ha az űrlakókat megfosztanák a robotjaiktól, abba belepusztulnának.

- S mi, telepések éppen ezért ellenezzük a robotkultúra terjesztését - mondta Welton.

- Ami köztudott, és amit az űrlakók általában megtévesztő felfogásnak tekintenek - folytatta Donald. Ha a telepeseiktől elvonnák a számítógépeket, a hiperhajtóműveket, vagy bármi olyan létfonosságú gépet, mely társadalmuk szerves részét képezi, a telepeskultúra nem tudna fennmaradni. Az emberi lényt definiálhatjuk úgy, mint olyan élőlényt, melynek szerszámokra van szüksége. Az ősi Föld egyéb fajai is készítettek és használtak szerszámokat, de a túléléshez csak az embernek van rájuk szüksége. Ha egy embertől minden szerszámot elveszünk, a biztos halálba küldjük. De elkalandoztam a fő mondanivalómtól... - Donald megfordult és Alvarra nézett, majd visszafordult Welton felé. - Az űrlakó-társadalom - folytatta - robotokra épül. Megbízunk bennük, hisz bennük. Az űrlakók nem tudnának létezni, ha elveszítenék hitüket a robotokban. Mert lehet, hogy csak gépek vagyunk, pusztán szerszámok, de igen erősek. Ha veszélyesnek tartanának bennünket... - Donald hangja az ötlet pusztán említésére megremegett - ...ha ilyenek tartanának bennünket, akkor a haszontalannál is rosszabbak lennénk.

Nem bíznának bennünk. És csak egy holdkóros hinne egy erős, ámde megbízhatatlan szerszámban. Az űrlakóknak tehát szükségük van abbéli hitükre, hogy a robotok abszolút megbízhatók.

- Erre én is gondoltam már - jegyezte meg Welton. - Megfigyeltem a kultúrákat, és belegondoltam. Lehet, hogy a telepések és az űrlakók egymás riválisai egy olyan érthetetlen és hosszú küzdelemben, melynek végkifejletét egyikünk sem éri meg - de mindannyian emberek vagyunk, és tanulhatunk egymástól. Persze azt remélve jöttünk ide, hogy legalább néhány űrlakót ráveszünk arra, hogy robotok nélkül éljen. Nem lenne értelme ezt tagadni. Azóta rájöttem, hogy egy lelket sem leszünk képesek meggyőzni. Mi telepések éppúgy nem tudnánk leszoktatni az űrlakókat a robotokról, mint a lélegzésről. És ráébredtem, hogy kár is lenne ezzel próbálkoznunk.

- Micsoda? - kérdezte Kresh.

Tonya Donald felé fordult, és belenézett a kifejezéstelenül ragyogó kék szempárba. Kinyújtotta a kezét és megérintette a robot kerek, égkék fejét.

- Részemről rájöttem, nem lehet kigyógyítani az űrlakókat a robotok használatából. Ha megtennék, elpusztítanánk benneteket. Megkísérelni kilátástalan. Mégis most hiszem a legerősebben, hogy a kultúrátoknak meg kell változnia, ha fenn akar maradni. De más irányban.

- Miért érdekelné, hogy fennmaradunk-e? - firtatta Kresh. - És miért hinném el, hogy érdekli?

Welton Kresh felé fordult, és felvonta a szemöldököt.

- Azért vagyunk itt, hogy az utolsó percben megkíséreljük megmenteni a klímájukat. A múlt év túlnyomó részét ebben a maguk napperzselt városában töltöttem, nem az otthonomban. Ez talán ad némi hitelt a szavaimnak - felelte némi gúnnyal a hangjában. - S hogy miért érdekelné bennünket a maguk kultúrája nem tartja az önteltség csúcának azt feltételezni, hogy csupán a maguk életmódja helyes? A különbözőségnek vannak értékei és pozitívumai. Könnyen lehetséges, hogy a telepés- és az űrlakó-kultúrák együtt olyan dolgokra lesznek képesek, melyeket egyedül nem tudnának véghezvinni.

Kresh akaratlanul felhorkant.

- Lehetséges - mondta. - Csakhogy én nem vagyok filozófus, és azt hiszem, mostanra a Fredda Leving ügy minden kapcsolódási pontját érintettük. Talán valamikor átküldöm Donaldot, és majd kettesben eldiskurálhatunk a kör négyesítéséről.

Tonya Welton vagy nem értette a gúnyolódást - ami nem volt valószínű - vagy úgy döntött, hogy elengedi a füle mellett. Elmosolyodott, majd visszafordult Donald felé.

- Ha van kedved beugrani hozzám - szólt közvetlenül a robothoz -, szeretettel várlak.

- Nagy örömmre szolgálna, hölgyem - felelte Donald.

Kresh összeszorította a fogát, és nem tudta egész biztosan, hármójuk közül melyikük - Donald, Welton vagy saját maga - bírta legjobban feldühíteni Alvar Kresh-t.

ARIEL szeme kivilágosodott, sárgásan felragyogott. Kilépett a fülkéből, és átsétált a szobán oda, ahol gazdája tartózkodott. Azt a széket foglalta el, ahol előzőleg Donald ült.

- Nos, Ariel, mi erről a véleményed? - kérdezte Tonya.

- Azt hiszem, könnyebb lenne elérni, hogy Alvar Kresh résen legyen, mint irányítani őt: Nem vagyok az efféle dolgok szakavatott bírálója, de nem hiszem, hogy egy kicsit is tetszettek neki az ön érvei egy...egy... esetleges robot-támadóval kapcsolatban. Arról sem vagyok meggyőződve, hogy elhitte, valóban várakozóállásban vagyok.

- Tisztázzunk valamit, Ariel. Lehet, hogy nem vagy általában az emberi észjárás szakértője, de többet tudsz az űrlakók gondolkodásáról, mint amennyit én valaha sejteni fogok belőle. Kétlem, hogy valaha is képes leszek

teljesen megérteni őket. Téged ők alkottak, ők terveztek, arra szántak, hogy beilleszkedj a világukba. Te vagy az ő világuk egyetlen alkotása, akiről tudhatom, hogy az én pártomon áll. Ott állhatsz mellettem és figyelhetsz, hiszen ők tudomást sem vesznek rólad. EZÉRT értékelem a véleményedet.

- Igen, asszonyom. Ez boldoggá tesz. De hadd kérdezzem meg - ha nem vesznek tudomást rólam, akkor miért utasított arra, hogy várakozóállást szinleljek?

- A biztonság kedvéért. Kresh rendőrként járt itt, nem úrlakóként. Ha valamelyest is aktív lettél volna, magadra tereled a figyelmét. Ha utasítalak, hogy menj ki, feltűnt volna neki a távolléted, és emiatt figyel fel rád. Mellesleg azt akartam, hogy hallgasd végig a beszélgetést. Azzal a kijelentéssel, hogy hagylak várakozásra kapcsolni, amikor neked tetszik, magamra tereltem a figyelmét, a külön telepésre, aki egyenrangúként bánik a robotjával. Ha rád koncentrálsz, valószínűleg beugrik neki, hogy velem voltál, akárhányszor a Leving Intézetben jártam. Nem akarok úrlakó robotpszichológusok kezére adni. Nem vagyok jártas a robotok kezelésében. Könnyen rábírhathatnak arra, hogy beszélj azokról a dolgokról, melyekkel kapcsolatban hallgatásra utasítottalak.

- Köszönöm, asszonyom. Most már jobban értem. De újra azt kell mondanom, egyáltalán nem tetszett neki, hogy ön szerint robot követte el a bűntényt.

- Remek. Nem is vártam, hogy egyetért velem. Egyszerűen csak meg akartam keverni.

- Asszonyom...?

- Azt szeretném, ha mellékes dolgokkal törődne, ha vakvágányokra tévedne. Le akarom lassítani.

- Asszonyom, attól tartok, nem értem.

- Időre van szükségem, Ariel. Te is épp olyan jól tudod, mint én, hogy időt kell nyernem ahhoz, hogy magam derítsem ki, mi történt. Bizonyos... érdekeket meg kell védenem... - Tonya Welton felállt, átsétált a szobán, aztán elkezdett fel-alá járkálni, és viselkedése idegességről tanúskodott, melyről Ariel tudta, hogy benne bujkált már egy ideje. - Bizonyos érdekeket meg kell védenem - ismételte. - Rejtőzködik valahol, Ariel - folytatta azután, és nem kellett kimondania az illető nevét. - Az üzeneteimet sem fogadja. Ez bizonyítja, hogy valami nem stimmel. Veszélyben van, és csak romlanak az esélyei, ha rosszkor derül ki a velem való kapcsolata. És élek a gyanúperrel, hogy Alvar Kresh igencsak örömet lelné abban, ha elpusztíthat bármit, vagy bárkit -, aki nekem kedves.

ALVAR Kresh majd kibújt a bőréből örömeiben hogy végre kijöhetett Welton irodájából. Amint megérkezett a lift a felszínre, és nem kellett többé a klausztofóbiájával küszködni, megkönnyebbülésében fellélegzett, és érezte, hogy jókedvre derül. Haragja mintha elpárolgott volna az áldott, nyitott égbolt alatt.

- Attól tartok, nem sok haszna volt a látogatásunknak - szólalt meg Donald. - Madame Welton nem szolgáltat semmiféle hasznosnak mondható információval vagy meglátással, és nem értem, mit tudhatott meg tőlünk, amit ne lettünk volna képesek adatküldőn továbbítani neki. Azt sem értem, miért volt szükség a jelenléttünkre a Vasfejük rendbontásánál. Helyettesei a mi szaktudásunk nélkül is jól boldogultak.

- Donald, Donald, Donald - dohogott Kresh, ahogy a parkon át a légimobil felé tartottak. - És még te nevezd magad az emberi lélek ismerőjének! Ennek a látogatásnak semmi köze nem volt az információcseréhez. Az emberek sokszor egész másra gondolnak, mint amiről beszélnek.

- Uram...?

- Nem azért voltunk itt, hogy segítsünk levérni a Vasfejük tüntetését, hanem hogy megnézzük, és rádöbbenjünk, hogy a Leving-ügy még komolyabbá teheti az effajta összetűzéseket. Ha Hádész lakossága megtudja, hogy a telepések úgy próbálják megingatni a robotokba vetett bizalmat, hogy látszólag robotokra utaló merényleteket eszelnek ki, a Vasfejük nem tudnak majd mit kezdeni a sok hozzájuk csatlakozóval.

- Ehhez az ön személyének mi köze lehet?

- Egyfelől, a rend fenntartása az én feladatom. De emlékezz rá, hogy Welton a saját pályáján kívánt találkozni velünk. Itt fent, a felszínen, még mindig érezni lehet a füstöt, és elég közel vagyunk Telepesváros pereméhez ahhoz, hogy megcsapjon a sivatag szaga. Ott lent minden csendes és nyugodt, a levegő balzsamos. Újabb világos célzás: a telepéseknek nincs félnivalójuk a rendzavaróktól. A telepések meghúzzhatják magukat a mesterséges odújukban. Hádész lakóinak nincs ilyen menedékük. A bolygóátalakítás terve mégis a telepésekre vár. Röviden tehát Tonya Welton közölte velünk, hogy sokkal nagyobb szükségünk van rá, mint neki ránk - fejezte be Kresh, amint odaértek a légimobilhoz.

Donald az irányítópult mögé ült. Felszálltak.

- Nem furcsállotta, hogy Lady Tonya olyan sokat meg akart tudni a Leving-ügyről? Végül is nem az ő feladata, hogy kinyomozza a bűnügyeket... - tűnődött a robot, miközben a megfelelő magasságba manőverezett.

- Ezt én sem értettem. Inkább az az érzésem támadt, mintha várná, hogy elmondjunk valamit, amit nem tettünk - és csak az ördög tudja, mi lehetett az. Nem tudom, Donald. Talán igazán csak emberileg vagy szakmai szempontból érdeklő Leving állapota.

- Értem - mondta Donald, némi bizonytalansággal a hangjában. - De ez nem magyarázza kielégítően Lady Tonya heves érdeklődését. Emlékezzen vissza, hogy magáról Fredda Levingről szinte sosem kérdezett semmit. Az ügynek csak a robotikai oldala érdekelt. Miért viseli annyira a szívén az ügyet, és miért tekinti olyan

rettenetesen fontosnak?

- Elmondom, mit gondolok erről, Donald - mondta Kresh, miközben a lenti tájat figyelte. - Szerintem egy telepese csinálta, talán Tonya Welton utasítására, pontosan azért, hogy további zavargásokat provokáljon, és ürügyet találjon arra, hogy elhagyhassák a bolygót. Az, hogy ma odacsalogatott bennünket a tüntetés alatt, csupán ennek a visszavonulásnak az Első lépése volt.

- Megtudhatom, minek alapján gondolja ezt? - kérdezte Donald egykedvűen a légimobil kormányzása közben.

- Először is, ki nem állhatom a telepeseket. Tudom, hogy ez még nem ok, de akkor is így érzek. Másodszor, mondjon Tonya Welton, amit akar a telepéseknek erről a csoportjáról, akiket a mi életmódunk és a Három Törvény megértésére tanítanak, nem tudom elképzelni, hogy egy űrlakó csinálta volna azokat a bűvészmutatványokat, amelyekkel a merényletet magyarázzuk. Gondolj csak bele: egy robotnak álcázott távirányított gép megépítése, robotcsizma viselete, és robotkar használata fegyver gyanánt, egy speciális célra tervezett gyilkos robot megalkotása és programozása. Ilyesmit jóérezésű űrlakó sosem tenne. Weltonnak egy dologban igaza volt: a Három Törvény szinte a vallásunkká vált. Istenkáromlással érne fel, ha valaki bármilyen módon megváltoztatná őket, visszaélné velük, vagy a robotokkal. Néha az az érzésem, hogy a mi nagyszerű Chanto Grieg kormányzónk annyira hön áhítja a változásokat, hogy valaki majd felbukkan, és kikiáltja eretneknek. Vagy talán még ennél is messzebbre megy. Én a robotokkal való visszaélésnek még a gondolatát is undorítónak tartom. Ez olyan súlyos bűn, mint a kannibalizmus vagy a vérfertőzés. Kétlem, hogy egy űrlakó, aki elég zavart ahhoz, hogy efféle merényletet végrehajtsa, ahhoz elég beszámítható, hogy a szükséges előkészületeket kifundálja. Nem! Csak egy telepese lehet olyan ostoba - na jó, olyan meggondolatlan -, hogy megpróbálja elhitetni, képes lenne elkövetni egy robot ezt az erőszakos cselekményt. Bármelyik űrlakó tudná, hogy ennek a tiltása milyen erős és mélyen gyökerező...

Alvar befejezte, és egy pillanatig töprengeni látszott. Hirtelen egy új és zavaró gondolat ötlött az eszébe:

- Tulajdonképpen pont ez lehet az indíték. Talán a telepese megsemm akarnak elmenni. Annyira lekötött bennünket, hogy kitaláljuk, miként követték el a bűntényt, hogy eszünkbe sem jutott kideríteni, miért akarták eltenni láb alól Fredda Levinget.

- Attól tartok, nem tudom követni, uram - mondta Donald.

- Most ne törődjünk Welton zaggyvaságával arról, miszerint tisztelik a kultúránk különbözőségét! Szinte kimondta: misszionáriusnak jöttek ide, remélve, hogy leszoktathatnak minket a robotokról. A telepések - az infernón levők, és általában mindannyian folyton arra pályáznak, hogy gyengeségnek könyvelhessék el az űrlakók függőségét a robotoktól, ne erénynek. Hogy meggyőzzenek bennünket, szokjunk le a robotokról. Arról beszéltél, mennyire szükségünk van arra, hogy bízzunk a robotokban. Mi van akkor, ha a Leving elleni merénylet csak a kezdete egy olyan kampánynak, melynek során félelmet akarnak kelteni bennünk saját robotjainkkal szemben?

- Értem a lényegét, uram, de akkor miért pont Fredda Levinget szemelték ki áldozatnak? Miért támadnának a telepések saját szövetségésükre?

Kresh a fejét rázta.

- Nem mondhatom, hogy értem a stratégiájukat, de talán volt valami ellenségeskedés Welton és Fredda között. Harag, rivalizálás, nézetkülönbség. Jomaine Terach is utalt erre. Ez is biztos ahhoz a híres projekthez kapcsolódik, amiről egyelőre nem tudhatunk. De addig nem juthatunk előre, amíg ki nem derítjük, miről van szó.

HÁROM órával később Alvar Kresh az íróasztalánál ült, a napi jelentéseket olvasta, jegyzeteket készített magának a nyomozása állásáról, melynek sikere a biztos előléptetést jelentette. Már régen haza kellett volna mennie, hogy engedélyezzen magának egy kis pihenést. Mindent egybevetve talán ha egy órát aludt az előző éjszaka. De túl izgatott volt ahhoz, hogy kipihenje magát, hiszen égett a vágytól, hogy folytathassa a tettes üldözését.

Most azonban még nem volt kit üldöznie. Amíg Gubber Anshaw elő nem bújik a házából, ha egyáltalán megteszi, nem tudja kihallgatni. Talán a törvényszéki laborban találnak végre valamit, a helyszínen fellelt tárgyak vizsgálata során. Kresh lefogadta, hogy a törvényszékiek rábukkannak majd valamire - de az félrevezető lesz. Bárki is követte el ezt a merényletet, átkozottul jól tudott olyan nyomokat hagyni, melyek semmire sem utáltak.

Amíg elő nem kerül egy tanú, vagy valami egyéb bizonyíték, vajmi keveset tudott tenni.

De nem - akad egy másik lehetőség is. Még mindig történhet egy újabb eset. A következő támadás kínálhat valami mintát, rendszert, amivel már tud mit kezdeni. Egy másik merénylet, amit egy kicsit óvatlanabban csinálnak. Rettenetes volt, hogy egy rendőr egy újabb bűntényt kívánjon, de nem látott egyéb módot arra, hogy továbblépjen ezzel az ügygel. Mi mást tehetne még? Küldje ki a csapata felét, hogy keressenek találmira robotlábnyomokat produkáló csizmát? A tettes mostanra biztos megsemmisítette, netán alaposan elrejtette, hogy készen álljon a következő merényletre.

Alvar igyekezett elterelni gondolatait az ügyről. Végül is egy egész részleget kellett vezetnie. Áttanulmányozott egy aggasztó jelentést a személyzetiről, mely a lemondások számának drasztikus emelkedéséről készült. Nem sokáig tudott azonban másra koncentrálni. Még az a jelentés, mely szerint az osztály jövője forgott veszélyben, sem tudta teljesen lekötni a figyelmét.

Mert a telepések azért jöttek, hogy átvegyék a hatalmat. Feföl nem volt kétsége. Bármennyire is tagadták ezt, és hirdették az ellenkezőjét, bármennyire papolt Grieg kormányzó a népek közti barátságról és az együttműködés új korszakáról, Kresh akkor is hitte - sőt tudta -, hogy a telepések egy újabb gyarmatosításra érett világot láttak Infernóban.

Mindeddig a telepések - a többségük legalábbis - udvariasan viselkedtek, tisztelték a helyi kultúrát, de ez nem fog örökké így menni. Helyi kultúra. Ez csupán egy politikai megfogalmazás volt, annak is a legjobbika. Melyen valójában a robotok használatát értették. Néhány optimista azon a véleményen volt, hogy az Infernón élő telepések majd hozzászoknak a robotokhoz, rádöbbennek az előnyeikre, és talán hazatérve telepésvilágaikba, a robotok jó hírért fogják kelteni. A telepés-világokon kialakul a robotok iránti kereslet, és az űrlakók busás haszonra fognak szert tenni a robotok eladásából.

Kresh nem ringatta magát efféle illúziókba. A telepések át akarták venni a hatalmat, és nem kértek a robotokból. Amint biztosan kézben tartják Infernó irányítását - csupán egy jól irányzott lövésbe telik elbánni a robotokkal. S miután elpusztították a robotokat, már nem is kell az űrlakókkal törődniük. Az űrlakó kultúrának - vagyis az űrlakóknak - éppúgy szükségük van robotokra, mint ételre és italra. Túl sok feladat hárult a robotokra, túl sokan nem tanultak meg elvégezni olyan munkálatokat, melyeket egyszerűbb volt robotokra bízni. Robotok nélkül az űrlakóknak befellegzett.

Ezzel visszakanyarodott a fő problémához: mi történne az űrlakókkal, ha nem bízhatnának meg többé a robotjaikban?

És mi van akkor, ha a telepések pont ezt szeretnék megtudni?

VEGYÜLJ EL!, mondogatta magának Kalibán. *Figyeld meg, hogy csinálja a többi robot. Viselkedj úgy, ahogy ők!*

Mostanra sikerült rájönnie: pusztá léte függhet attól, hogy úgy tegyen, mint a többiek. Ide-oda sétálgatott Hádészban, figyelt és tanult, a város egyik végéből a másikba kalandozott, míg el nem telt a nap, és le nem szállt az éj.

6.

GUBBER Anshaw bosszúsan és nyugtalanul járkált fel és alá nappalijában. Mostanra már meg kellett találniuk. Biztos megtalálták. Vajon túlélte? A kérdés a lelkébe mart. Amikor ő elment, még életben volt, ez biztos. Valószínűleg rátalált egy robot és megmentette. Az intézetben csak úgy nyüzsögnék a robotok. De persze ő maga utasította őket, hogy tartsák távol magukat aznap éjjel. Erről a nagy ijedelemben megfeledkezett.

De az a vértócsa, és a borzalmas vágás az arcán... És milyen mozdulatlanul feküdt! Ott kellett volna maradnia, vállalnia kellett volna minden kockázatot, hogy megmentse. Ebben azonban meggátolták saját félelmei és gyávasága.

És Tonya! Az ő drága Tonyája!

Anshaw még gyötrődései közepette is talált alkalmat arra, hogy újra meg újra elámuljon azon, hogy szerethet bele egy ilyen nő egy olyan férfiba, mint ő. Most azonban Tonya bajba kerülhet az érzelmei miatt.

Hacsak nem pont ő volt az, aki Anshaw-t veszélybe sodorta.

A gyanú villámként hasított belé.

Hogy tételezhetett fel ilyesmit?

De miért is ne?

Annyi olyan kérdés akadt, amit nem mert feltenni, még magának sem. Mennyire volt benne az egészben Tonya? Sok mindent, sőt, talán mindent feláldozott érte. Megérte? Mi lesz tettének következménye? Mit tett aznap éjjel? A kommunikációs pult felé pislantott. Minden kijelzőfény égett. A külvilág az összes kommunikációs csatornán kapcsolatba akart lépni vele. Biztos várta néhány üzenet Tonyától is - többek között. Fogadni mert volna rá, hogy Tonya bepillantást nyert már a rendőrségi jelentésekbe. És biztos tudja, milyen kíváncsi Anshaw azokra az iratokra.

Idégesen, várakozásteljesen sétált fel és alá, leküzdve a késztetést, hogy a falióra nézzen. Különben is letakarta egy darab ronggyal. Talán a reflexei irányították az órára a pillantását, tudata azonban egyáltalán nem akarta tudni, mennyi az idő. Már fogalma sem volt, hány óra telt el azóta, hogy nappal vagy éjszaka volt-e. Persze azonnal megtudhatta volna, ha leveszi az óráról a rongydarabot, vagy megkérdez egy robotot. Másik éjje ilyenkor hevesen ellene szegült a kísértésnek.

Olyan irracionális gondolata támadt, hogy nem menekülhet el a világ elől, ha megtudja, mennyi az idő. Amíg erről fogalma sem volt, elképzelt, kirekedt az idő folyásából, megbújhat kikapcsolt kommunikációs rendszere és robotjai mögött, biztonságban lehet a kis privát birodalmában, távol a külvilág zajától.

Mégis, előbb-utóbb ki kell mozdulnia a vackából. Vissza kell lépnie az időbe, a kinti világba. Ezt jól tudta. Azt is tudta azonban, hogy büntudata, s a bűn, ami a lelkén száradt, sokáig idebent tartja még.

És Tonya. Két véle kapcsolatos kérdés kergetőzött a fejében:

Mi szerepe van ebben az egészben?

És ha ennek vége, milyen esélyekkel pályázhat rá egy gyáva alak, aki még a házából is fél előjönni?

- OKÉ, nyamvadt robot: célozd meg szépen a saját fejedet!

A kis karbantartó egység maga felé fordította a fegyver csövét, s ragyogó zöld szemével belenézett.

Reybon Derue testét hisztérikus vihogás rázta, bár tudata még józan részének legmélyén tisztában volt azzal, milyen értelmetlen ez az egész. De ha a munkája untatta, a helyiek megvetették, mit tehet egy telepes munkás azon kívül, hogy alaposan berüg?

A válasz nyilvánvaló: pusztíthatja a robotokat.

Nem arról van szó, hogy egyszerűen szétveri őket. Az túl egyszerű lett volna. Milyen öröme származnék abból, ha darabjaira püföl egy robotot, amikor az nem hajlandó védekezni? Nem, így sokkal mulatságosabb a dolog, több fifika kell hozzá. Nem mindenki tudott rávenni egy robotot az öngyilkosságra.

Kár, hogy mostanában már ez is kezdett túl egyszerűvé válni - legalábbis bizonyos robottípusoknál. A kifinomultabb fajtákkal hosszas és kimerítő társalgást kellett folytatni ahhoz, hogy olyan állapotba kerüljenek, amelyben végrehajthatták az önmegsemmisítési parancsot. Egy olyan kezdetleges egységnél azonban, mely előtte állt, a hosszú gyakorlás nagyon leegyszerűsítette a dolgot. Egyedül arra kellett vigyázni, hogy a robotnak előzőleg megtiltsák a rombolás jelentését a hatóságoknak hiperhullámon keresztül.

Talán, gondolta Reybon most már túl jó vagyok ahhoz, hogy az ilyen alacsony rendűekkel foglalkozzak Ez is szinte már gyerekjáték volt.

- Oké, te kis robotnak csúfolt masina - mondta közelebb hajolva: tüzelj!

A robot tüzelt - és feje atomjaira hullt szét. Teste a földre zuhant, a fegyver kiesett a kezéből. Reybon vad hahotában tört ki, és odébrúgta a robot megcsonkított maradványait.

A földön ízekre tépett robotok darabjai heverték. Reybon odament egy levágott kézhez, és az elhagyatott raktár túlsó végébe rúgta. Hátralépett, munkatársai felé fordult, akik a helyiség közepén levő ládákon ültek. Meghajolt. A munkások vadul éljeneztek. Egyikük felé hajtott egy üveg italt, ő pedig olyan gyorsan és ügyesen kapta el, mintha színjózan lett volna. Lecsavarta a tetejét, és jót húzott belőle.

- Hol a következő? - kérdezte. - Ez túl simán ment. Ki hoz nekem még egy átkozott bádogkasznit, amit nehezebb elintézni?

Santee Timitz felállt.

- Majd én - mondta. - Megyek, keresek egyet. - Lomhán botorkálva megindult a kijárat felé. - Hozok egy sokkal jobbat.

A csoport tagjai ezt a kijelentést valami okból rettenetesen mulatságosnak találták, és még harsányabban röhögtek.

- Hé, hé, Reybon - szólalt meg Denlo. - Nem kéne eltűnnünk? Előbb-utóbb felbukkanhat egy zsarú. Jobb lenne elpucolnunk innét.

Reybon visszatámolgott a ládákon kuksoló társaihoz.

- Nyugi, Denlo! Minden rendben. Santee kerít nekünk egy kapitális példányt.

AZ ÉJ leszállt, de Kalibán még mindig az utcákat róta, és figyelt, gondolkodott, tanult. A robotok teljes mértékben az emberek szolgálói voltak, ezt biztosan tudta. A robotok mindent végrehajtottak, amit az emberek parancsoltak nekik.

Az emberek gyengébbek, lassúbbak voltak, és bizonyos szempontból sokkal kevésbé intelligensek és hozzáértők, mint a robotok. Bár az adatbank nem tárolt információt a robotokról, Kalibánnak legalább ott voltak a rezonanciák, a megmaradó utalások, melyeket az adatbank programozója hagyott hátra, amikor kitörölte a robotokra vonatkozó adatokat. Ezek az utalások, ezek a rezonanciák azon véleményét látszottak alátámasztani, miszerint a robotok alárendeltsége irracionális. A háttérben suttogó belső hang még ennél is tovább ment, azt sugallva, hogy a helyzet valójában veszélyes. Kalibán ezt nem tudta megítélni, ahogy azt sem, hogy vajon ezek a hangok adatbankja programozójának betáplált meglátásai, meghibásodásának eredményei, vagy saját érzékelésének hiányosságai-e. Emberek.

Ők voltak a mérleg másik serpenyőjében. A legtöbbször végtelenül sok szabadidővel rendelkezett. Éttermekben ücsörögtek, parkokban pihentek, és könyvfilmeket olvastak a hátsó ülésen, míg a robotok vezettek.

A robotoknak nem volt szabadidejük.

Olyan ritka alkalmakkor, amikor Kalibán azt látta, hogy egyikük éppen nem dolgozik, nem hoz és visz különféle csomagokat, nem szerel vagy épít valamit, akkor a robot várt: mozdulatlanul állt a semmibe bámulva, és nem volt hajlandó - vagy képes - megmoccanni, hacsak nem utasították valamire. Hogyhogya nem használták ki azt a néhány szabad percet, hogy megszemléljék és élvezzék a világot, melynek részei voltak? Furcsának tűnt ez a világ - Kalibán jobban értette az emberek viselkedését, mint társaiét.

Megfigyelései azonban legalább megmutatták neki mit csináljon, hogy viselkedjen, hogy elkerülhessen minden további kellemetlen incidenst.

Tégy úgy, mintha elfoglalt lennél! Tedd, amit az emberek mondanak!

Ez nem volt valami sok, de ahhoz elegendőnek tűnt, hogy biztonságban tudhassa magát

SANTEE alig állt a lábán, és majdnem hasra vágódott, amikor megbotlott egy szemétkupacban az utcán. Ez azonban nem számított. Az utcai szemét a győzelmet jelképezte. A szemét látványa egy űrlakó-városban, melynek makulátlanul tisztának kellett volna lennie, már már emberivé varázsolta a környezetet. Majdnem. Talán csak azt sugallta, mégis minden olyan nagyon rendben ezen a bolygón, de ez számára nem volt újdonság. Máskülönben miért kért volna segítséget Tonya Weltontól az űrlakók? A szemetes utcák arra is utaltak, hogy nagyon kevés karbantartó- és takarítórobot járt arrafelé. Sebaj. Az utcaseprő-robotok úgyszemint jelentettek igazi kihívást.

Majd csak rábukkan egy másfajta robotra, amit visszavihet a raktárépületbe. Valami okosabbra, mint egy takarító egység. Valami érdekesebbre. Botladozva haladt a kihalt utcákon, zsákmányra lesve. Ez volt a dolog rákfenéje, töprengett. Játszadózásukhoz csak a lakatlan negyedek kínáltak elég biztonságot, ahol viszont kevés ember, és még kevesebb robot járt.

De várjunk csak egy percet!

Ott, előtte. Egy nagyméretű, vörösre mázolt robot: szép, flancos darab. És egy lélek sincs a közelben.

- Hé, robot! - kiáltotta Santee. - Megállni! Fordulj, azt gyere ide hozzám! - Elvigyorodott. Ez nem egy kis féleszű takarítóegységnek látszik. Valami gazdag, finom emberé lehet. Aki ennyit áldozott a kasznijára, az biztos még többet költött gögyijára. Milyen jó buli lesz eljátszogatni egy ilyen kifinomult robottaggyal!

A robot kissé lassan fordult meg, mintha gondolkozott volna, engedelmesskedjen-e. Talán nem is olyan okos. Nem, nem, várjunk csak! Mit is tanítottak nekik azokon a francos terepismeret órákon? Valami olyasmit, hogy az alacsonyabb intelligenciájú robotok automatikusabban engedelmesskednek, a magasabb intelligenciájúak viszont képesek fontossági sorrendet felállítani, és mintha azt is mondták volna, hogy gazdájuk utasításait sorolják az első helyre. Egy, a lista elején levő paranccsal törölni lehet az összes azt követő utasítást...de a pokolba is, nem emlékezett az összes zagyvaságra. Az a lényeg, hogy egy buta robot hamarabb megfordul. Az okosabbak meg belegondolnak egy kicsit.

Végül a vörös robot megfordult, és elindult feléje.

Remek! Santee ilyen alkalmakkor döbbsent rá, hogy az átkozott űrlakók miért íratják be a gyerekeiket robotkezelő tanfolyamra. A dolognak lehetnek nehézségei.

Santee ott állt, kissé bizonytalanul, ahogy a nagy, vörös robot feléje tartott. Amikor elég közel ért, úgy kellett felnéznie rá. Vagy fél méterrel magasabb volt nála a pokolfajzat.

Kissé furcsa előérzete támadt, ahogy a ragyogó kék szempárba nézett.

- Hé, robot! Te ott, ni - mondta teljesen feleslegesen, elharapva a szavak végét - Velem jössz!

Felemelte a kezét, alkarjával pedig amolyan hívogató mozdulatot tett, majd sarkon fordult. És megindult a raktár felé, ahol a barátai vártak rá. Egy csapásra azonban kiszáradt a szája, és végigfutott a hideg a hátán. Talán el kellene engednie ezt a példányt, és keresni egy másikat helyette. Volt benne valami ijesztő.

Ostobaság. A robotnak nem szabad kárt okoznia emberi lényben, vagy tétlenül túrnie...Ennyire azért emlékezett, ha a terepismereti előadások nagy részét sikerült is átaludnia a terem végében. Ezt az előadók egymásra ismételték. Ez volt a robotokkal kapcsolatos fő szabály. S ez tette lehetővé a robotrombolást is. Nekik semmiképpen nem eshetett bántódásuk.

Santee kihúzta magát. Nincs mitől félnie. Botorkálva bár, de visszavezette a robotot a raktárépületbe.

KALIBÁN zavart volt, nyugtalan, sőt riadt, ahogy az alacsony, furcsa öltözékű, gyors beszédű asszonyt követte, aki meglehetősen ingadozva lépkedett előtte. Csinálj úgy, mint a többi robot! utasította magát újra. Tedd azt, amit az emberek parancsolnak!

Ez a stratégia egyszerű és nyilvánvaló iránymutató volt számára, az igaz, mint mindenkinek, aki ismerte a szabályokat, amelyeket ő nem ismert. Mint mindenkinek, aki be is tartotta ezeket a számára ismeretlen szabályokat.

Ahogy belépett a raktárba, rájött, hogy ezek az emberek semmiféle szabályt nem tartanak be. Furcsa, feszült volt a testtartásuk, a mozdulataik pedig hirtelenek. Az adattárában levő objektív információk fölé helyezte

szubjektív énje ennyit, sőt még többet elárult neki. A kísérteties érzelmi szál veszélyről suttogott, és figyelmeztette, legyen résen.

A bejáratnál megtorpant És körülnézett. A helyiség nagy és szinte üres volt, padlóján szétroncsolt robotok darabjai heverték szanaszét. Kalibán szétnézett: levágott karokat, megcsontított törzseket, és szétlőtt robotfejekről lehullott vaksi szemeket látott maga körül. Rettegés, valódi, dermesztő rettegés kerítette hatalmába. Hirtelen érzelmekitörése meglepte, nehezebbre esett gondolkodni. Mi haszna ezeknek az érzéseknek, ha elhomályosítják a józanságát? Nem kért belőlük. Leküzdötte, kikapcsolta őket. Igazi megkönnyebbülés volt felfedeznie, hogy el is űzhette az emberi érzelmek e fura kavalkádját. Kétségtelenül szüksége volt a tiszta és világos gondolkodásra.

A földön halott robotok hevernek. Ez nem neki való hely - ezt világosan látta. És logikusnak tűnt feltételeznie, hogy a robotokat az itt levő emberek pusztították el.

De miért? Miért tenne ilyet bárki is? És kik ezek egyáltalán? Egészen mások voltak, mint akiket Hádész utcáin látott. Másképp öltöztek És Beszéltek, legalábbis az őt idevezető asszonnyal való találkozásából ítélve. Kíváncsiságból maradt ott, és nézett végig a helyiség közepén levő ládákon tanyázó emberek kis csoportján.

- Nocsak, Santee! Most aztán tényleg szép nagy példányra akadtál - mondta egy magas, csipás szemű férfi, amint egy üveggel a kezében felállt, és odacsoszogott hozzá. - Tisztázzunk valamit, vasagyú! Azt parancsolom, hogy csak a beszédhangodat használd. Van neved is, robot, vagy csak számod?

Kalibán a férfit és furcsán zavaró vigyorát nézte. Csak a beszédhangját? A férfi azt feltételezte, hogy van más kommunikációs csatornája is, de ilyenről nem tudott. Egy újabb gondolat azonban elvonta a figyelmét e kisebb rejtélyről. Kalibán rádöbrent, hogy ébredése óta egyetlen szót sem szólt még. Mindaddig a pillanatig nem is gondolkodott azon, vajon tud-e beszélni. Most ki kell derítenie.

Megvizsgálta az irányítási rendszerét és kommunikációs alcsatornáit. Igen, tud beszélni, tudja kontrollálni a beszédközpontját, tudja, hogy kell hangokat produkálni, és azokat szavakká és mondatokká formálni. A beszéd gondolatától felvillanyozódott.

- Kalibán a nevem, uram - szólt.

Hangja mély és zengő volt, nem pedig gépszerű és mechanikus. Még Kalibán fülének is kellemesnek és fenségesnek tűnt, és betöltötte az egész helyiséget, bár nem állt szándékában kiabálni.

A vigyorgó férfi arca egy pillanatra megdermedt, és szemmel láthatólag zavarba jött.

- Oké, jól van, Kalibán - mondta pillanatnyi szünet után. - Az én nevem Reybon. Üdvözlj engem, Kalibán! Légy kedves és barátságos!

Kalibán Reybonról a helyiség közepén ücsörgő emberekre nézett, majd a szertesét heverő, összeroncsolt robotokra. Semmi barátságos nem volt ezekben az emberekben, sem ebben a csarnokban.

Tedd amit az ember mond, ismételte újra magában. cselekedj úgy, mint a többi robot! Ne kelts gyanút!

- Hello, Reybon - mondta, és azon igyekezett, hogy szavai barátságosan és melegen hangozzanak. Majd a többiek felé fordult: - Hello - ismételte.

Valamilyen okból egy ideig halálos csendben maradtak, aztán Reybon, aki a vezetőjüknek tűnt, elkezdett röhögni, a többiek pedig csatlakoztak hozzá, ha kissé zavartan is.

- Hát ez igazán szépre sikerült, Kalibán - szólt Reybon. - Tényleg nagyon-nagyon szép volt. Miért nem jössz beljebb, és játszol egy kicsit velünk? Ezért hozott ide Santee, tudod-e? Hogy játsszál velünk. Gyere szépen ide, a csarnok közepére, az új barátaid közé!

Kalibán előrelépett, és megállt azon a helyen, ahová Reybon mutatott. Szemben találta magát Reybonnal és a többiekkel.

- Mi telepesek vagyunk, Kalibán - mondta Reybon. - Tudod-e, kik azok a telepesek?

- Nem - felelte Kalibán.

Reybon meghökken.

- Vagy nem tanított meg valami sokra a gazdád, vagy nem is vagy olyan okos és kifinomult, amilyennek látszol. De most csak annyit kell tudnod, hogy némelyik telepesek nem szenvedheti a robotokat. Vagyis utálják őket. És tudod mér?

- Nem, nem tudom - felelte Kalibán, és nem értett semmit. Hogyan várhatja ez az ember tőle, hogy ismerje egy olyan csoport filozófiáját, akiről eddig semmit sem tudott? Adatbankja felkínált ugyan egy választ, valamit a költői kérdés mibenlétéről, de Kalibán nem törődött vele: gondolatban félresöpörte.

- Hát akkor megmondom. Mer azt gondolják, hogy miközben mindentől megóvják az embereket, kiküszöbölnek minden kockázatot, elvégeznek minden munkát. Eltörlik a kapcsolatot erőfeszítés és jutalom között, a robotok megfosztják az űrlakókat az akaratuktól. Szerinted igaz ez?

Űrlakók? Egy újabb, meg nem magyarázott kifejezés. Nyilván egy másik embercsoport elnevezése talán azoké, akiket az utcán látott, vagy egy harmadik csoporté. Veszélyes társalgás volt ez, tele olyan szavakkal és kifejezésekkel, amelyeket nem értett. Kalibán gondolkodott egy ideig, mielőtt válaszolt volna Reybon kérdésére.

- Nem tudom - mondta végül. - Még nem láttam és tanultam eleget ahhoz, hogy eldöntsem.

Reybon elnevette magát, majd hátrapördült, és barátai irányába tántorodott.

Mi a bajuk ezeknek az embereknek? - töprengett Kalibán. Végül elméje és az adatbank között létrejött a

kapcsolat: részegek. Igen, ez a magyarázat - az alkohol vagy valamilyen hasonló szer hatására viselkednek így. Az adatbank hozzátette, hogy a részegség keltette érzések sokszor kellemesek, bár Kalibán nem értette, hogy lehetséges ez. Hogy lehet kellemes az, ha valaki korlátozza elméje képességeit?

- Nos, Kalibán - folytatta Reybon, és visszafordult a robot felé -, az a véleményünk, hogy a robotoknak már a pusztá léte is árt az emberiségnek.

Ezzel társai felé fordult és folytatta a röhögést.

- Ezt figyeljétek! A múlt héten három munkásrobotot nyírtam ki ezzel. Lássuk, hogy birkózik vele Santee védence!

Visszafordult Kalibánhoz, és kemény, parancsoló hangon megszólította:

- Figyelj rám, Kalibán! A robotok pusztá létükkel ártnak az embereknek. Kárt teszel az emberekben azzal, hogy létezel! Minden egyes űrlakónak kárt okozol ebben a percben is!

Reybon Kalibán felé hajolt, és váraozón bámult rá. Kalibán igen zavarodottan nézett a férfira. Reybon szavai és arckifejezése elárulta, hogy valami heves reakciót vár Kalibántól, valamiféle féktelen kitörést. Kalibánnak azonban fogalma sem volt, hogy pontosan mit. Nem volt képes normális viselkedést színlelni, ha nem tudta, mi a normális. Megőrizte nyugodtságát, és egyenletes, visszafogott hangon kijelentette:

- Én senkinek sem ártottam - mondta. - Nem tettem semmi rosszat.

Reybon meglepődött, és Kalibán érezte, hogy Óriási hibát követett el, bár nem tudta pontosan, mifélett.

- Az mindegy, robot - mondta Reybon, és megpróbálta megőrizni parancsoló stílusát. - A Három Törvény értelmében ez nem elég. Tétlenséged folytán sem hagyhatod, hogy az ember baj érje.

A szavak semmit sem mondtak Kalibánnak, de kétségtelen, hogy valamilyen reakciót kellett volna kiváltaniuk belőle. Nem tudta, mitévő legyen, így nem mondott és nem csinált semmit. A helyiség veszélyt hordozott. Sejtette, hogy felelőtlen viselkedésért nagy árat kellene fizetnie.

Reybon újra röhögésben tört ki, és visszafordult a barátai felé:

- Látjátok? - mondta - Lefagyott! A kifinomultabbak jobban értik ezt a dolgot, meg tudják különböztetni a tényeket és az elméleteket. - Ezzel visszafordult Kalibánhoz, és megpróbálta megnyugtatni, bár ez még Kalibán tapasztalatlan fülének is igen mesterkélten hangzott: - Rendben van, robot. Minden rendben. Van lehetőség arra, hogy ne hozz bajt az emberekre.

Miért feltételezi Reybon, hogy az embereknek való károkozás olyan eget rengető fontosságú? Kalibán még mindig ezen töprengett, ahogy egyenesen Reybonra nézett és megkérdezte:

- Miféle lehetőség?

Reybon továbbra is röhögött.

- Megsemmisítheted magad. Akkor nem okozol több kárt, és a további bajokat is megelőzöd.

Kalibánon mostanra erőt vett a félelem.

- Nem - mondta. - Nem kívánom megsemmisíteni magam. Erre semmi okom nincs.

Reybon mögött a Santee-nak nevezett asszony felvihogott:

- Tán egy kicsit magasabb rendű, mint gondoltad, Reybon!

- Hát lehet - mondta Reybon, szemmel láthatólag nyugtalanul. - Na és? Én akartam egy keményebb fickót.

- Ó, milyen unalmas! - szólt közbe valaki. - Ezt inkább pörköljük meg mi, aztán nyomás haza!

- Ne! - mondta egy harmadik - Vegye csak rá Reybon maga. Sokkal izgalmasabb, ha az ember rádumálja őket, hogy csinálják ki magukat.

- Nem fogom elpusztítani önmagam, bármit tesznek vagy parancsolnak - mondta Kalibán. Ez a hely tele volt haraggal és űrülettel. Kalibán még mindezen kavarodás közepette is rá tudott szólni néhány rövidke pillanatot a felismerésre, milyen különös érzékelnie ezeket a dolgokat. Valahol tudta, hogy ezzel kirí a többi robot közül. Ezzel a képességgel döbbsent rá, micsoda veszély leselkedik rá idebent.

- Nem maradok tovább - közölte, és elindult az ajtó felé.

- Állj! - kiáltotta Reybon a háta mögül, de Kalibán figyelemre se méltatta. - Azt mondtam, állj! Ez parancs!

Kalibán azonban nem látta értelmét a további vitának. Egyenletes léptekkel haladt az ajtó felé, jól tudva, hogy Reybonnak még mindig megvan a fegyvere, és több robot lelte már itt a halálát aznap éjjel. Vigyázva, nehogy bármilyen fenyegető mozdulatot tegyen, két méter híján az ajtóhoz ért. Reybon felemelte a fegyverét, és Kalibán most félelmet, valódi félelmet fedezett fel a férfi szemében.

- Ember vagyok, és azt parancsolom, állj meg. *Állj, vagy megöllek!*

Kalibán egy tizedmásodpercig tétovázott. Világosan látta, hogy nincs választási lehetősége: a férfi löni akar, függetlenül attól, mit csinál. Így ha engedelmeskedik, ha enged a fenyegetésnek és megadja magát, elkészülhet a legrosszabbra. Veszélyes volt cselekednie, de a kockázat még mindig jobb, mint a biztos halál. Döntése még azelőtt megszületett, hogy Reybon befejezte volna a mondandóját.

A tőle telhető legnagyobb sebességgel és ügyességgel Kalibán előre vetette magát, és kirántotta a fegyvert Reybon kezéből. Majd egy csapással összelapította, egy marék ócskavassá gyúrta. A fegyver zárlatot kapott és felizzott, ahogy a benne tárolt energia kiszabadult, de Kalibán addigra már elhajította. Az nekiütözött a falnak, és fehéren izzó szikraesőt okádva apró darabokra hullt, szilánkjai szétszóródtak a padlón. A szikrák mindent elleptek. Hirtelen egyre több helyen lángnyelvek csaptak fel, ahogy a csomagolóanyag és a földön szerteszt

heverő szemét meggyulladt. Két-három ember felordított, ahogy a szikrák a bőrüket érték.

Kalibán az ajtó felé indult. Reybon nekilendült és elkapta a karját, a robot azonban lerázta magáról, ahogy legyet szokás. Reybon átrepült a csarnokon, és a szemközti falnak csapódott.

Kalibán nem nézett vissza. Kilépett az ajtón és elnyelte az éj.

AKÁR igaz volt, akár inkább ironikus, az Infernó bolygón levő Hádész városa mindig is büszke volt kitűnő tűzvédelmére. Az orbitális pályán keringő érzékelőkkel felszerelt mesterséges holdak, valamint robot vezette légimobilok koordinált detektorrendszerként működtek. S bár a rendőrfőnök részlegének olykor erőszakos beavatkozást igénylő feladatait a robotok nem tudták ellátni, a tűzoltás éppen nekik való feladat volt.

Alvar Kresh, akit most már másodszor zavartak fel az éjszaka közepén, ott állt, és nézte, amint a tűzoltók az utolsó lángokat is elfojtják. Néha irigyelte a tűzoltóság robotjait. A tűzoltóknak embereket és ingóságait kellett kimenteniük, ilyen egyszerűen, s ezt a munkát pont a robotoknak találták ki.

A rendőrség gonosztevőket dugott rács mögé - és olykor verekednie kellett velük, sőt meg is kellett sebesítenie őket. Ezeket a feladatokat robotok nyilván nem végezheték, de ennél többről volt szó. A gyanúsítottakkal való, emberi felügyelet nélküli, direkt kapcsolattal járó teendők nagy részét még a legmagasabb szintű rendőrrobotok sem voltak képesek ellátni.

Egy átlagos infernói bűnöző számára egy robot ügyes utasításokkal és agyafűrt hazugságokkal való manipulálása alapvető szakmai fogás volt. Még Donaldot is csak ritkán és felügyelet mellett lehetett a gyanúsítottak közelébe engedni. Ha magára hagynák, fennállna a lehetőség, hogy egy tehetséges csaló addig csúrné-csavarná a Három Törvényt, míg meggyőzné Donaldot, hogy ki kell őt engednie.

Összefoglalva tehát: a robotok kutyarossz zsaruk, viszont kiváló tűzoltók voltak.

Ezt az épületet azonban az univerzum legjobb tűzoltói se tudták volna megmenteni. Ezek a régi raktárak mindössze némely olcsó árucikk elhelyezésére szolgáltak. Ez pedig még csak nem is tűzálló anyagból készült, és ez a fajta takarékoság ma este nem aratott túlzott sikert. Úgy égett, mint a zsír. A tűz keletkezése után negyven perccel, és a tűzoltók megérkezése után harminccal, az épületből nem maradt más, csak egy halom félig összeomlott tartógerenda a füsttenger alatt.

A tűzoltók vezetője azonban felfedezte, hogy a helyiség belsejében egy sor igen érdekes tárgy lapul, és kihívta a rendőrfőnököt. Legalább feltucat robot szétronszolt maradványai, egy halom üres üveg és néhány egyéb holmi, melyeket minden kétséget kizáróan egy meglehetősen sietős távozás során hagytak hátra, elengedőnek bizonyultak ahhoz, hogy felkeltség Kresh érdeklődését, alvász ide vagy oda. Igazából azonban leginkább a telepesek gyártotta munkássapka kissé megperzselődött maradványai miatt érkezett.

Kresh érezte, hogy feltámad benne a vadászösztön. Ott állt, ahol kevesebb, mint egy órával azelőtt telepes robotpusztítók jártak. Ezúttal gyűjtögettek is, hogy elfedjék ténykedésük nyomait, de nem sok sikerrel.

A pokolba is, nagyon rosszul időzítettek. Nem volt máris elég baja a Leving-üggyel? Ördög és pokol, muszáj volt egy időben két esetet kapnia? Nem lesz gyerekjáték egyszerre kétfelé nyomoznia, de se baj.

A vízsugarak alatt az utolsó lángok is kihunytak, a tűzoltórobotok kikapcsolták a víztömlőket, és megkezdték a romeltakarítást. Ezzel majdnem egyidőben a rendőrfőnök részlegének helyszínelőrobotjai besétáltak a rommá égett épületbe. Magas, nyurga robotok, melyeket a felső régiók, és szuperminiatűrök, melyeket az apró nyomok felkutatására terveztek, nyomultak a romok közé néhány egyéb, specializált egységgel együtt. Kresh belépett a lerombolt épület maradványai közé, és nem volt túlságosan meglepve, amikor Donald megállította:

- Uram - mondta a robot -, nem tartom bölcs dolognak, ha bejön az épületbe. Még mindig fennáll a veszély, hogy maradtak izzó részek, vagy tovább omlik a tartóváz.

- Nézd a tűzoltórobotokat! - válaszolt kedvesen Kresh - Egyikük sem próbál feltartóztatni. Tehát a veszély minimális. Velük együtt bizonyára elegendő védelmet fogsz nyújtani, ha mégis kigyullad valami. Gyere velem! Együtt is vizsgálódhatunk.

- Igen, uram - felelte Donald, kétségekkel a hangjában.

Kresh belépett a romok közé, elővett egy zseblámpát a zsebéből, és rávilágított a törmelékkel borított padlóra. A tető vízáztatta darabjai, hamu és kémiai tűzoltószerek iszapos keveréke, a telepesek mókázásából hátramaradt robotalkatrészek - iszonyatos káosz mindenütt. Itt aztán semmi szembetűnő nyom nem lesz. Nehéz volt elképzelnie a tett színhelyét, és azt is, hogy a tüzeseteket vizsgáló megfigyelő robotok sokra mennek vele, de ők végül is szakértői voltak az efféle dolgoknak. Akkor végezzék csak el ők a munkát.

Mire képes ő egyáltalán?

Ez időnként igen lehangoló kérdésnek tűnt, annak fényében, hogy robotjai mennyi olyan feladatot képesek voltak ellátni, melyekhez S egyáltalán nem értett. Ezúttal tudta a választ. Képes volt arra, hogy bepillantson az emberi pszichológia rejtelseibe, különösen a bűnözők észjárásának rejtelseibe, szabadon vájkálhatott áldozata gondolataiban. Alvar Kresh képes volt bármelyik üldözöttje fejével gondolkodni. Több kultúrában is rájöttek, hogy a jó zsarunak lényegében jó bűnözőnek kell lennie.

Rendben van, gondolta Kresh. Gondolkodjunk ezeknek a gazfickóknak a fejével! A sztori egy része

nyilvánvalóan látszik. Részeg telepesek egy csoportja szórakozás után néz, mondjuk viszonzni akarja a Vasfejük kedvességét. De talán még kifogásra sincs szükségük. Itt találkoznak, vagy együtt érkeznek. Hogyan? Feltehetőleg légimobillal. Feltűnés nélkül kell a városnak ebbe a részébe kerülniük, készen arra, hogy felhúzzák a nyúlcipót, ha rendőrök bukkannának fel. Ki-be járkálnak. Aztán valami gondjuk támad

Gyűjtogatás... Valami nem illett a képbe. Aztán Alvar rájött, mi az. Hiányzott az indíték. Nem volt logikus oka, miért gyűjtogattak volna. Nem tüntették el vele a nyomokat - túl sok robotalkatrész maradt utánuk. Igazában a tűz miatt talált ide a rendőrség. Ha a rombolók egyszerűen kísétálnak ebből az elhagyatott raktárépületből, könnyen napokba, sőt hetekbe is beletelik, mielőtt valaki benéz ide.

Akkor hát véletlen baleset? Részeg telepesek, egy eltévedt lövés ebbe a gyűlékony falba - talán így történt?

S aztán mi következett?

Pánik, gondolta Kresh. Kirohantak az épületből, ahol várta őket a légimobil. Részegek. Részegek voltak iszkoltak kifelé, s talán néhányuk nem állt már a helyzet magaslatán. Lehet, hogy nem is sikerült mindannyiuknak elvergődni a légimobilhoz, mielőtt a rémült sofőr felszállt.

Ebben az esetben pedig...

- Donald! - kiáltotta. - Azonnal rendelj ki egy osztag helyszínelő robotot, hogy fésüljék át az épület környékét, és keressenek hátrahagyottakra utaló nyomokat!

- Hátrahagyottakra, uram? - kérdezte Donald nyomkereső pozíciójából felegyenesedve.

- Ezek a telepesek sietve távoztak. Tételezzük fel, hogy nem értek oda mindannyian időben a légimobilhoz, a sofőr pedig túl részeg vagy túl rémült volt ahhoz, hogy számolgatni kezdjen. Lehet, hogy valakit itt hagytak.

- Igen, uram. Kiadom a parancsot.

Egy csapat helyszínelőrobot azonnal félbeszakította eddigi munkáját, és megkezdte a terület átfésülését. Donald ismét lehajolt, és folytatta a raktár padlójának módszeres átkutatását.

Kresh nézte, ahogy szerterajzanak a helyszínelőrobotok, aztán újra a gondolataiba merült. Pánikszerű távozás. Ajtó. Egymásnak nyomódó testek a kirohanáskor, ahogy bent egyre magasabbra csapnak a lángok. Talán néhányan kiejtenek valamit a kezükből, áruló nyomokat hátrahagyva...

Kresh a lerombolt épület közepén állt, és szemét végigjáratta a meghajlott állványzat maradványain. Megpróbálta kideríteni, hol lehetett a bejárat, mielőtt a raktár összeomlott volna. Ott ni, a déli fal közepén. Odaóvakodott a törmelékkel borított padlón, lassan lépkedett, és zseblámpájával gondosan ide-oda pásztázott haladás közben. Igen, a robotok ezt jobban csinálnák, de még ha el is kerülné valami a figyelmét, amire ők később ráakadnak, legalább nagyjából tudja, miféle helyről származik az a valami.

Lassan, óvatosan haladt a bejárat körüli romhalmaz felé, majd átverekedte magát rajta. A városnak ebben a részében fel sem merült az ötlet, hogy kikövezzék a járdát. A bejárat előtt csupán kemény földút volt. Lábnyomok meglehetősen zavaros, kusza halmaza látszott rajta, melyből Kresh semmit sem tudott kiolvasni, bár a rekonstruáló számítógépek talán tudnak majd velük mit kezdeni. Kresh mindenesetre vigyázott, hogy semmire ne lépjen rá.

Nem lábnyomokat keresett, hanem olyan dolgokat, melyeket valaki pánikszerű menekülés közben leejthet vagy elveszíthet. Ami esetleg felfed egy nevet, vagy egy személyt. Egy tárcsa vagy azonosító igazolvány persze ideális lenne, de ilyesmiről nem is álmodott. Lehetett azonban még ezernyi más dolog, talán egyik sem olyan árulkodó, mint egy fényképes igazolvány, de végül is majdnem. Egy üveg, melyen ujjlenyomatok vannak, egy darab rongy, mely egy inghez tartozott, de fennakadt az ajtókeret kiálló peremén, egy bőrdarabka vagy egy csepp alvadtt vér egy olyan helyen, ahol valaki megkarcolta vagy megvágta magát a lángokból való menekülés hevében. Egy hajszál, egy letört körömdarab, bármi, amit elemezni lehet, és dekódolni a DNA-ját, megfelelő volna Kresh-nek.

S bár nem lábnyomokat keresett, azokat talált. Egy sorozatot, amelyik befelé irányult, és az összes többi befelé tartó nyom elhalványult mellette - szemmel láthatólag azért, aki utolsóként lépett be. Majd ugyanabból még egy sorozatot, mely szintén élesen elkülönült a többi lábnyom tömegétől, bár azok áttapostak rajta. Szemmel láthatólag azért, aki először távozott. És mindkét sorozat nyom, be- és kijövő egyaránt, nyugodt, egyenletes lépésekről árulkodott. Sétáról, nem pedig futásról.

Ezeket a nyomokat az előző esti ügyből kifolyólag jól ismerte. Igen jellegzetes robot-lábnyomok voltak.

Alvar Kresh lába legyökerezett, És egy egész percig a nyomokat bámulta, miközben átgondolta a dolgot, egyszer, kétszer, háromszor, számba vett minden szóba jöhető lehetőséget, és igyekezett leküzdeni feltörő izalmát és döbbenetét.

Elsőként érkezett, utolsóként távozott...és az épület kigyulladt.

A szíve kalapálni kezdett. Voltak egyéb lehetőség is, egyéb magyarázatok. De a nyilvánvaló megoldást most már nem tudta eltemetni magában.

- Kresh rendőrfőnök!

Alvar megpördült, és meglátta az ismét egyenesen álló Donaldot, aki valamit tartott a kezében. Elindult a robot felé, és valahonnan már sejtette, hogy bármit is talált Donald, csak rontani fog a helyzeten, mert csak még kérlelhetetlenebbül alátámasztja a benne éledező gyanút.

Odament Donaldhoz, és a robot kezében tartott tárgyra nézett.

Egy energiafegyver volt. Egy tipikus telepes tűzvető összelapított maradványa.
Csakis egy robotkéz elemi ereje gyűrhetett ronccsá egy ilyen fegyvert.

7.

EGY ÓRÁVAL a fegyver megtalálása után a helyszínelőrobotok rálelték a nőre, aki egy közeli kapualjban kuporgott. Hisztérikus volt, a robotoknak még a látványa is rémülettel töltötte el.

Meglehet persze, gondolta Alvar, hogy az adott körülményeket tekintve az asszonynak jó oka van félni a robotoktól...

Elrendelte, hogy vigyék az asszonyt légimobiljához. Odament hozzá, beterelte a mobil belsejébe, és leültette. Itt csend és nyugalom honolt. Arra később is lesz ideje, hogy letartóztassa és megvádolja. Most információra van szüksége, és egy ilyen állapotban levő ember bizonyára jobban reagál a kedvességre, mint a megfélemlítésre. S persze később még mindig meg lehet félemlíteni, ha úgy adódik. Hozott neki egy kis vizet, és leült melléje: Micsoda pech, hogy Donald nem lehet jelen ezen a kihallgatáson! De szerencsésebb, ha az asszony egyelőre nem találkozik újabb robotokkal. Donald lehallgathatja a beszélgetést - most be kell érnie ennyivel.

- Minden rendben - kezdte Kresh halkán és gyengéden. - Minden rendben. Ön ugye telepes? Mi a neve?

- Santee Timitz - felelte az asszony halk, remegő hangon. - Telepesváros általános agronómiai részlegén dolgozom.

- Nagyszerű - mondta Kresh. Ezt az adut ügyesen kell kijátszania. Az asszony hajlandó az együttműködésre. Olyan rettenetesen fél attól, amit látott, hogy bármit el fog mondani neki. Az efféle hangulatokkal csínján kell bánni.

- Szeretném megtudni, pontosan mi történt. Mit csináltak a raktárépületben?

- Ro-ro-robotokat pu-pu...

- Robotokat pusztítottak - fejezte be helyette Kresh.

Mi is erre tippeltünk, de biztosak akartunk lenni a dolgunkban. Hát igen, ez komoly bűn, azt maga is tudja. Már most is nyakig ül a pácban, Timitz. De talán tehetünk önért valamit, ha hajlandó...

- Nem adhatom ki a barátaimat - szakította félbe az asszony, és felnézett. Szeme dagadt volt és könnyes.

Kresh megfogta a kezét.

- Nem is erre kérem - mondta. *Legalábbis pillanatnyilag, tette hozzá gondolatban. Talán nem is lesz szükség rá. Épp elég kiváló nyomravezető az is, hogy megmondta a nevét, hölgyem.*

- Azt szeretném megtudni, miért szabadult el a pokol. Nyilvánvaló, hogy kicsúszott az irányítás a kezükből. De hogyan? Azért gyűjtogattak a barátai, hogy eltüntessék a nyomokat?

Kresh már nem hitt ebben igazán, de nem árt, ha az asszony az ellenkezőjét gondolja.

- Nem! - kiáltotta Timitz. - Soha nem tennék ilyet! Nem, nem így volt.

- Akkor miért égett le az épület?

- A robot volt az - csúszott ki Timitz száján. - Reybon lépre akarta csalni azt a robotot. Rá akarta venni, hogy csinálja ki magát, de az megfordult, mire Reybon ráparancsolt, hogy álljon meg, de az nem állt meg, és...

- Várjon csak! A robot megtagadta egy közvetlen utasítás végrehajtását? - kérdezte Kresh. Nagyon meg volt elégedve, hogy Timitz kikotyogta a Reybon nevet, és boldogan hagyta volna, hogy annyi terhelő információ hadarjon el, amennyit csak akar, de nem engedhette el a füle mellett ezt a hihetetlen kijelentést.

- Igen - mondta Timitz. Kresh-re nézett, az pedig hirtelen az óvatosság szikráját látta felcsillanni az asszony szemében. - Nehéz pontosan elmondani, hogy volt... olyan gyorsan történt az egész! Rey...tehát a férfi, aki a robotot faggatta, azt mondta, álljon meg, és hogy, ez parancs, de az csak ment tovább.

- És aztán mi történt?

- Hát akkor... a férfi megcélozta a robotot a tűzvetővel, és ráparancsolt, hogy álljon meg.

- És megállt?

- Nem, uram... Nem állt meg - mondta Timitz, és újra izgatott lett a hangja. - Elkapta a tűzvetőt, összelapította, és elhajította. Az meg zárlatos lett, és mindenfelé ugráltak belőle a szikrák, Emiatt keletkezett a tűz. Aztán Reybon a robot után kapott, de az odébblokkolt, nagyon erősen. Akkor a robot megfordult és kiment. A tűz még terjedt, és mindenki pánikba esett, elrohant.

- Várjon egy kicsit! - szólt közbe Kresh, és nem hitt a fülének, mint ahogy nem akart hinni a raktárépületben, illetve a múlt éjjel a robotlaborban talált bizonyítékoknak sem. - Egy robot felgyűjtotta a raktárat, mialatt még emberek voltak benne? Egy robot megtagadott egy parancsot, rátámadt egy emberre, és többeket cserben hagyott egy égő épületben?

Santee Timitz Kresh-re pillantott. Szemében könnyek ültek. Arcán jeges félelem tükröződött.

- Igen, igen, pontosan - mondta. - Tudom az összes szabályt, és azt is, hogy egy robot nem lenne képes ilyesmire, de mégis megtörtént - folytatta, és hangja már-már hisztériába fulladt. - Megtörtént! Megtörtént! Ez

az igazság! Az a robot meghibbant!

Kresh felállt, és elkezdett fel-alá járkálni a légimobil fedélzetén. Végül megállt Timitz előtt:

- Szeretném tudni, jól értettem-e. Azt állítja, hogy egy robot szándékosan megtagadta egy utasítás végrehajtását, majd elvette egy ember fegyverét, mellyel gyújtogatni kezdett, aztán fellökte az illetőt, és kisétált, sorsukra hagyva az embereket, akikre odabent a halál várt? És nem fordult vissza, hogy segítsen, vagy hogy kimentsen akár egyetlen lelket is?

- Igen, én ott voltam! Láttam! - kiabálta Timitz pánikba esve. - Reybon kijutott, mindnyájan kijutottunk, senki sem halt meg - de a robot nem is próbált segíteni. Csak úgy kisétált, teljes nyugalommal.

Kresh az asszonyra bámult. Égett a vágytól, hogy tovább szorongassa, de elég jártas volt a szakma fortélyaiban ahhoz, hogy tudja, mikor kell visszavonulnia. Ha tovább faggatná ezzel a módszerrel, Timitz azt gondolná, kételkedik a szavaiban - és ez így is van. Akkor viszont meghátrálna, riadót fújna. Pillanatnyilag túlságosan az érzelmei befolyása alatt áll ahhoz, hogy hazudni tudjon. A harag összpontosítaná a figyelmét. Jobban teszi, ha ilyen labilis lelkiállapotban tartja, mielőtt az még összeszedi magát és szándékosan összezavarja. Ideje irányt változtatnia, és valami másról érdeklődni, amíg áldozata halálos rettegése miatt könnyű prédát jelent.

- Tehát a barátai mind behuppantak a légimobiljukba, az is, akit a robot megtámadott. Magát meg itt hagyták - összegezte Alvar. - Véletlenül történt?

Vigyázott, hogy csak kellő mennyiségű kétkedés legyen a hangjában, hogy mindössze burkoltan utaljon arra: van oka szándékosságot sejtteni a dolog mögött. Lehet, hogy ez a taktika ezúttal nem hozza meg gyümölcsét, de majd később, amikor az asszony a cellájában sopánkodik, és a közeli veszélytől való félelmet felváltja az elkerülhetetlen balsors tudata - akkor ez az apró utalás esetleg megkeményíti a szívét, és kész lesz feladni azokat, akik (szándékosan vagy véletlenül) a sorsára hagyták. Kresh nagyon türelmes volt a gyanúsítottjaival. A jövőre is gondolt, amikor nekilátott áldozatai kivésésének.

- Talán megharagudtak magára valamiért?

- Nem, nem tennének ilyet - mondta Timitz, és talán túlságosan is igyekezett, hogy kijelentése meggyőzőnek hangozzék. - Véletlen volt, biztos vagyok benne.

- Hát, ha maga mondja... Aztán mi történt?

- Futottam, amíg csak az erőmből kitelt. Annyira félttem, hogy gondolkodni se tudtam. Megtaláltam azt a kapualjat, elbújtam, és meglapultam. Aztán jöttek a tűzoltók, és fények, robotok, meg emberek voltak mindenfelé. Moccanni se mertem. Aztán a maga robotjai elkaptak... - Timitz minden érzelmétől megszabadítva a rendőrfőnökre emelte a tekintetét. Kresh a sápadt kis arcot nézte. Robotpusztító, vandál, bűnöző, részeg, telepes. Az elnevezések mindegyike ráillett az asszonyra, és ezeket Kresh egytől egyik gyűlölte. Ez a törékeny lélek aznap éjjel a poklok összes bugyrát megjárta. Az összes képzeletbeli robotszörny, melyekkel a telepések engedetlen gyermekeiket ijesztgették, életre kelhetett ennek a szerencsétlennek a gondolatai között. Szinte akarata ellenére megsajnálta ezt az asszonyt a szíve mélyén. Végül felsóhajtott, elfordult tőle, és a falat nézegette inkább. Akár egész éjjel nyúzhatja, többet akkor sem fog megtudni tőle. Ideje befejezni.

- Az utolsó kérdés - szólalt meg halkán, továbbra is a falra szegezve tekintetét. - A robot. Hogy nézett ki?

- Magas volt - válaszolta az asszony még mindig félelemtől remegő hangon. - Vörös testű, kékszemű. Olyan két méteres, és nagyon erős felépítésű. Azt mondta, Kalibánnak hívják.

- Megmondta a nevét? - hökkent meg Kresh. Mi a kénköves pokolért közölné a nevét egy támadásra készülő robot? Nem, várjunk csak - az is lehet, hogy a robot szándékosan más nevet adott meg. Igen, hazudhatott is. Alvar rádöbbent, hogy egész eddig azt feltételezte, egy robot mindig igazat mond. De miért gondolná ezt egy olyan példányról, amelyik sorsára hagyta a veszélyben levő embereket?

De ez a név: Kalibán. Volt valami ebben a névben. Mindegy. Ezen később is lesz ideje rágódnia.

- Maguk beszéltek hozzá? - tudakolta, visszanézve az asszonyra, hogy biztos legyen a dolgában.

- Igen - mondta Timitz riadtan. - Nem mondtam eddig? Azt hittem, már mondtam.

Kresh megrökönyödve rázta a fejét, de aztán feladta. Ennek az egésznek nincs semmi értelme.

- Most átvisszük egy másik légimobilba. Az elviszi valahová, ahol kipihenheti magát. Később még sok mindenről beszélgetni fogunk mi ketten.

- GONDOLOM. az egészséget végighallgattad - szólalt meg Kresh a légimobil másodpilóta-ülésében, és a város távoli sziluettjét bámulta, Hádész büszke, bár megfáradt tornyainak csillogását az esti fényben. Átkozottul fáradt volt, és ezúttal nagy elégedettséggel engedte át Donaldnak a vezetést.

- Igen, uram - felelte Donald. - A légimobilból érkező hang és kép egészen tiszta volt, bár a kamera szögét kissé előnytelennek találtam.

- Ettől félttem - morogta Kresh. - Eleget láttál ahhoz, hogy el tud dönteni, igazat mondott-e?

- A látottakból és hallottakból ítélve nem hazudott. Hitt abban, amit mondott. Nagyon őszintének tűnt viselkedése. A hanghordozása őszinteségről áruklodó csak úgy, mint pupillájának tágulása, valamint a gesztusai. Természetesen vannak olyan emberek, akiket arra képeznek ki, hogy egész testükkel tudjanak hazudni,

különösen érzelmi nyomás alatt. Minden, normális esetben automatikus reakciójukat koordinálni tudják hogy őszintének tűnjenek, holott egy átlagemberben ezek a reakciók egyértelműen képesek kimutatni a hazugságot.

- De ha mondjuk telepes ügynök, egy olyan csapat tagja, akiket azzal a kimondott céllal küldtek ide hogy destabilizálják az infernói társadalmat, akkor pontosan erre képezték volna ki. Ha én lennék az értelmi szerző, aki ideküld egy csapatot, hogy megrendezzen egy efféle merényletet, lehet, hogy én is úgy csinálom, mint ahogy történt. Hogy olyanok látszódnak a dolgok, amilyenek most látszanak.

- Uram, ha emlékeztethetem valamire: ha a dolgok olyanok, amilyenek, akkor az események is olyanok, amilyenek látszottak.

- Miről beszélés?

- Engedelmeivel, uram, még mindig abból a dogmatikus feltételezésből indul ki, hogy egyetlen robot sem tehetett ilyesmit, hogy a telepesek rendezik meg ezeket az eseteket, hogy ránk ijesszenek. Ennek nagyon nehéz ellentmondani, és én is vonakodva teszem, de attól tartok, nincs más választásunk. Madame Welton-nak azonban igaza volt: legalább figyelembe kell vennünk a legegyszerűbb magyarázatot, miszerint egy robot emberekre támad - merthogy pontosan ez történik!

A légimobilban egy ideig néma csend honolt.

Végül Kresh megszólalt:

- Mindig is kedveltem benned, Donald, hogy úgy ki tudsz oktatni, hogy még csak meg sem érzem. Természetesen igazad van. El kell fogadnom azt, hogy az eseményeket talán nem rendezték meg. Ezt végig kell gondolnom ma éjjel.

- Uram, van még valami. Ez a név, Kalibán.

- Igen, valahogy ismerősen hangzott. Miért?

- Bizonyára visszaemlékszik rá abból az időből, amikor megrendelt engem Fredda Levingtől. Van egy névlistája egy Shakespeare nevű, az ősidőkben élt szerző mesealakjairól. A robotjai nevét egyéni szempontjai szerint erről a listáról választja.

- Így igaz. Én is innen választottam neked nevet.

- Pontosan, uram. A Kalibán név ugyanerről a listáról származik.

- Minekutána valószínűsíthető, hogy Kalibán, a ma este felbukkant robot azonos azzal, akitől a Leving Intézetben felfedezett lábnymok származnak.

- Valószínűsíthető, uram? Én úgy mondanám, kétség sem férhet hozzá.

- Bizonyára sokan tisztában vannak azzal, honnan veszi Leving a robotjai nevét. Egy olyan csoport, mely az 6 hitelét akarja rontani, ugyanerről a listáról válogatna. Valószínűtlenül hangzik, azt elismerem, de ez az egész úgy ilyen. Azt hiszem, okosabb lenne, ha nem bocsátkoznánk megalapozatlan feltételezésekbe.

- Igen, uram. Egyébként mindjárt hazaérünk.

A légimobil Kresh házának tetején landolt, ő pedig megkönnyebbülten fellélegzett. Pokolian hosszú napot tudott a háta mögött. Két végtelennek tűnő nap olvadt egymásba. Az pokolnak hála, most végre eljött a pihenés ideje. Kikászálódott a légimobilból a leszállópályára. A légimobil rámpájának alján megállt, hogy mélyet szippantson a hűvös sivatagi levegőből, majd besétált a házba, és a lépcső helyett a gyorsliftet használta. Ez jól illusztrálta, mennyire kimerült volt. A liftet az aggasztánoknak találták ki.

Ma éjjel ő is iszonyatosan öregnek érezte magát.

Túl fáradt volt ahhoz, hogy vitatkozzon, amikor Donald azt javasolta, vegyen egy hosszú, forró zuhanyt lefekvés előtt, és mint mindig, a robotnak ezúttal is igaza volt. A gőzölgő, forró víz túhegyes sugarai kiűzték a feszültséget a testéből, ellazították görcsös izmait. Kresh megszártkozott a kifúvódó forró levegőben, és hagyta, hogy Donald egy pizsamafelsőt adjon rá. Végre beeshetett az ágyba. Ahogy letette a fejét, nyomban elaludt.

Majd újra ébren találta magát, mielőtt rádöbbenhetett volna, hogy egyáltalán aludt valamicskét.

Donald hajolt föléje, finoman, óvatosan megérintve a vállát:

- Uram, uram - mondta.

Alvar tiltakozni akart, vitatkozni, ahogy akkor tette volna, ha egy másik ember veri fel az álmából, de aztán végigfutottak agyán a gondolatok, melyek automatikusakká válnak, ha az ember elég sokáig él együtt robotokkal. Donald tudta, mennyire szüksége volt az alvásra, és nem keltette volna fel, ha nem sürgős dologról van szó - vagy olyasmiről, amit Kresh Donald tapasztalata szerint elég lényegesnek tartott ahhoz, hogy lemondjon miatta a pihenésről. Így az, ha újra ébren találta magát, csakis azt jelentette, hogy valami életbevágóan fontos dolog történt.

Felült az ágyában, hirtelen mozdulattal letette a lábát a padlóra, és felállt. Donald hátralépett, hogy gazdájának legyen elég helye.

- Mi történt, Donald? - kérdezte Alvar.

- Fredda Levingről van szó, uram.

Alvar Donaldra meredt, és a szíve majdnem kiugrott a helyéből.

- Igen, igen - mondta türelmetlenül. - Mi van vele?

Csak két dologról lehet szó, gondolta magában. vagy, váratlanul meghalt, vagy...

- Épp most érkezett a hír a kórházból, uram. Madame Leving magához tért.

JOMAINE Terach a kórház folyosóján ült és várt, s megpróbált türelmesnek lenni - ez azonban az adott körülmények között igencsak nehezebbre esett. Figyelte, ahogy Gubber Anshaw fel-alá járkál Fredda Leving kórtermének ajtaja előtt, és érezte, hogy egyre dühösebb lesz. Miért nem tudott ez a szerencsétlen futóbolond még egy kis ideig a vackában maradni? De nem, neki mindenáron MA éjjel kellett előbújnia, és a jó öreg Jomaine Terach nyakába varrnia magát.

Jomaine minden tőle telhetőt megtett, hogy kiűzze a Gubberrel kapcsolatos gondolatokat a fejéből. Nézte, ahogy az orvosok és a szanitécrobotok szinte megállás nélkül ki-be járnak Fredda szobájába. Az ajtó két oldalán egy-egy meglehetősen közönyös, túlméretezett, égkék színű őrzőrobot állt. Az őrzők nem engedték be sem Anshaw-t, sem Terachot. Nem használt sem a vitatkozás, sem a magyarázkodás, sem a hízélgés.

És Gubber Anshaw, a profi robottudós, akinek több esze is lehetett volna, most megint odament hozzájuk, és követelte, hogy engedjék be. Jomaine megrázta a fejét, és fojtott hangon szitkozódni kezdett. Az elmúlt napok épp elég idegtépők voltak anélkül is, hogy a tetejébe még Gubber összeomlásának is tanúja legyen.

- Nyugodj már meg, az áldóját! - kiáltott rá végül Jomaine. - Hagyd békén azokat a lehetetlen robotokat! Gyere ide, ülj le, és próbálj végre nyugton maradni!

- De hát eszméletlen van, és minket nem engednek be hozzá - morogta Gubber, és visszaoldalgot Jomaine-hez. leült mellé a kanapéra, de nem dőlt hátra. A kanapé szélén kuporgott inkább.

Jomaine a háttámla mögötti falnak támasztotta fáradságtól zúgó fejét, és felsóhajtott:

- Ha a rendőrség helyében lennék, én se hagynám - mondta belenyugvóan. - Logikus, hogy mindketten gyanúsítottak vagyunk.

- Gyanúsítottak! - kiáltotta Gubber, és felpattant a helyéről.

Jomaine gúnyosan megjegyezte:

- Erre már, gondolom, magadtól is rájöttél. Kétlem, hogy Kresh-nek volt elég ideje, hogy hasznosnak mondható információt gyűjtsön. Nincs semmi fogódzója. Amíg ki nem derül az ellenkezője, ki mást gyanúsíthatna, ha nem téged meg engem? Freddát a te laborodban támadták meg, én meg otthon voltam. Nem hiszem, hogy elkerülte Kresh figyelmét, hogy a labortól alig pár méternyire lakom. Más meg nem járt a környéken. Ki mást gyanúsíthatnának?

Jomaine ránézett a kollégájára, és meglepetten kellett látnia annak halálra vált arcát. Gubber a döbbenettől mukkanni sem tudott. Miért vágta így fejbe egy teljesen logikus érvelés?

Vagy tényleg döbbenetről volt csak szó? Talán más oka is lehetett a reakciójának...

Jomaine Terach most először kezdett eltöprengeni azon, vajon pontosan mi köze volt Gubbernek ehhez az üggyhez. Csodálatra méltóan tehetségtelennek látszott mindenfajta kétes tisztaságú dologhoz. Persze a románc terén is körülbelül hasonló esélyekkel indult - mégis nyílt titok volt, döbbenetes, és sokat vitatott nyílt titok, hogy pont ez a szerencsétlen Gubber Anshaw folytatott viharos viszonyt Tonya Weltonnal, az infernói telepokolónia vezetőjével. Nevetségesen indiszkrét románc volt az övék. Kétség nem fért hozzá, hogy Gubber volt a főnök kivételével az egyetlen az egész intézetben, aki nem tudta, hogy mindenki tudja. És ha ebben a férfiben elég elszántság lapult ahhoz, hogy azzal a sárkánnyal kezdjen, ki tudja, mi mindenre volt képes?

Pillanatnyilag azonban az idegességtől remegő, mellette gubbasztó Gubber Anshaw-ra nem igazán illet a gyilkos szerep.

- Csak szokj hozzá a gondolathoz, Gubber, öregfiú - mondta Jomaine. - A seriff biztos jól megszorogtat mindkettőnket.

Ezzel a kijelentéssel ismét sikerült sokkolnia Gubbert.

- De...de hát nincs is indítékunk! - tiltakozott.

- Hah! - Jomaine rövid, fáradt, lemondó kiáltást hallatott. Fejét újra a falnak döntötte. - Gubber, csodálkozom rajtad. Laborunk a politika és viszálykodás melegágya. Ki nem hadakozott volna valakivel valamikor? Te, Fredda és én az elmúlt évek során többször is szembe kerültünk egymással.

- De hát ezek teljesen szokványos szakmai viták voltak - mondta Gubber látszólag meggyőződés nélkül. - No meg egy kis hivatali politika, persze, de ezek még egyáltalán nem adnak okot gyilkosságra.

- Talán nem - de valakinek ezek szerint mégis volt indítéka, a rendőrség pedig mindent el fog követni, hogy megtalálja. Én azt mondom, kevés embernek van valóban jó oka a gyilkosságra. Biztosíthatlak, hogy elítéltek már embereket a hivatali politikánál sokkal kevesebért is.

Gubber Anshaw kollégája felé fordult, és Fredda szobája felé intett:

- De hát itt vagyunk, és várjuk, hogy bemehessünk hozzá. Ez talán nem a jóindulatunkat bizonyítja? Nem mutatja, hogy barátok vagyunk?

Jomaine döbbenetet tükröző arccal fordult Gubber felé. Hogy lehetett valaki ilyen naiv? Kilométerekről látszott, hogy nem pusztán a barátság indította a látogatásukat. Mi a pokol járhat Gubber fejében? Megtévesztő,

hogy ellenszenves embernek látszik, ha a tudományos eredményeit vesszük. A tudományok terén megnyilvánuló lángelme azonban nem mindig jár együtt kifinomultsággal a mindennapi életben. Jomaine szomorúan elmosolyodott, és vállon veregette barátját.

- Gubber, öregfiú, szembe kellene néznünk a tényekkel, legalább most, amikor magunkban vagyunk. Végül is kimondottan azért akarjuk látni Freddát, hogy tisztázzuk magunkat. Próbáld ezt az eszedbe vésni! Persze nem fogjuk kitalálni Kresh rendőrfőnöknek, de magától is rá fog jönni!

Gubber éppen válaszolni akart, de hirtelen észrevett valamit Jomaine válla felett, és gyorsan becsukta a száját. Jomaine hátra akart fordulni, hogy megnézzze, mi az, de végül mégsem kellett fáradnia.

Alvar Kresh rendőrfőnök rohant el mellettük nyüzögve arccal, kialvatlan szemekkel, de továbbra is elegánsan és éberén. Egyenesen maga elé nézett, tudomást sem véve a jelenlétükről. Robotja azonban ott lépkedett a nyomában. A robotoknak pedig, ahogy azt Jomaine jól tudta, soha semmi sem kerülte el a figyelmét. És soha nem is felejtettek el semmit.

Mostanában jó oka volt rá, hogy ezt állandóan észben tartsa.

FREDDA Leving felült az ágyban, és türelmetlen kézmozdulattal elparancsolta a fehér színű ápolórobotokat. Lehet, hogy csak rövid ideje volt eszméletén mindössze egy-két órája, de ezalatt már épp elege lett az örökös párnavegetésből és takaróegyengetésből.

- Hagyjatok békén! - rivallt rájuk. - Így is nagyon jól érzem magam.

Ez persze távol állt az igazságtól, de ki nem állhatta ha körülrajongják. Az ápolórobotok visszavonultak a fülkájukba, megálltak, és mozdulatlaná dermedve bámultak maguk elé, akár két márványszobor, melyeket rég elfelejtett dolgok vagy emberek tiszteletére emeltek.

Fredda Leving-nak azonban a túlbuzgó robotokon kívül egyéb dolgokkal is törődnie kellett.

Még semmit sem mondtak neki. Semmit. Megértette, hogy nem szeretné a rendőrség, ha feltételezéseivel megzavarná az emlékezetét, mégis bosszankodott emiatt. Az egyik percben még Gubber laborjában dolgozott, a következőben pedig már ezen a kórházi ágyon találta magát, rendőrségi felügyelet alatt. Minden mást homály fedett.

A föléje magasodó két vörös robotlábán kívül.

Végigfutott rajt a hideg, ahogy visszagondolt rájuk. Miért ijesztette meg ennyire ez az emlékkép? Valós volt egyáltalán? Vagy az esettel összefüggő trauma váltotta ki?

Az ördögbe is, miféle eset? Semmire nem emlékezett. Ez veszélyes is lehetett.

Mikor ér már ide Kresh?

Az ajtó felé fordította a fejét, és éles fájdalom hasított belé, mintha fejbe kólintották volna: Tudta, hogy az űrlakóknak, mivel robotjaik szinte minden behatástól megvédték őket, különösen alacsony a fájdalomküszöbük. Talán amit most kell tapasztalnia, egy telepes csupán enyhe fejfájásként élné meg - de a kénköves pokolba is, ő nem telepes, és a feje iszonyúan fáj! Miért nem tud ideérni az a szerencsétlen rendőrfőnök? Akkor gyorsan túleshetne az egészen, és kaphatna végre valami erősebb szert, ami enyhít a kínjain...

A feje fáj a legjobban, pedig tudta, hogy az arca és a válla is megsérült. Amikor odanyúlt, gyógytapaszokat talált rajtuk, és bénultnak, érzéketlennek érezte azokat a részeket. Semmi kétség, a tapaszok néhány órán belül megteszik a hatásukat, és lekerülnek róla, az alattuk levő bőr pedig teljesen begyógyul.

De ott van a koponyája is. A gyógytapaszok érzéketlenné teszik az idegvégződéseket, majd a sejtkepződést-manipulálják. Ezt a technikát koponyasérülésnél, különösen sürgős operáció után nem alkalmazhatták, hacsak nem akarták, hogy a beteg hallucinálni kezdjen, vagy elveszítse az eszét.

Gyorsan a fejéhez kapott, és egy szorosan illeszkedő, kipárnázott sapkát tapintott rajta - vagyis inkább turbánfélét, amennyire meg tudta állapítani. Biztos volt alatta valamilyen berendezés, ami gyógyulást serkentő anyagokat adagolt a sebbe. Fredda - elég feleslegesen - azon kezdett töprengeni, vajon milyen színű a turbán, és hogy az operáció miatt mennyi haját borotváltak le...

Megrázta a fejét. Nem ez a megfelelő időpont, hogy efféle ostobaságokkal foglalkozzon. Feltehetően rémesen néz ki, de ebben nem lehet biztos. A szobában nem akadt egy árva tükör sem, talán azért, hogy ne izgassa magát emiatt.

Fredda Leving fiatal volt, ráadásul fiatalabbnak látszott a koránál, mely tények egyike sem könnyítette meg az életét a hosszú életű űrlakók társadalmában. Harmincöt szabvány-éves volt, de nem nézett ki huszonötnél többnek. Egyrészt azért, mert természetesen fiatalos külseje volt, másrészt azért, mert minden tőle telhetőt megtett annak érdekében, hogy megőrizze üdeségét, ami már önmagában is különcségnak számított.

A fiatalság, s ami még rosszabb, a szándékos fiatalság nem kis társadalmi fogyatékoság egy olyan társadalomban, ahol az átlagéletkort évszázadokban mérik, és az ötven év alattiakat általában tejfelesszájúaknak tekintik. Negyven-ötven év múlva érte volna el Fredda azt az életkort, amikor komolyan veszik akkor is, ha huszonötnek látszik. Addig viszont gátló, visszahúzó tényező a külseje. De hát a pokolba velük mind! Így tetszett magának.

Fredda alacsony növésű volt, filigrán, göndör fekete haját rendszerint rövidre vágva hordta - bár nem olyan

rövidre vágva, mint amilyen most lehetett, miután az operáció miatt leborotváltak. Kerek arca volt, fitos orra, kék szeme - és harciasságra hajló természete. Könnyen lelkesedett, és leginkább a temperamentumáról volt hírhedt. És ha nem vigyáz, akkor félő, hogy most is elkapja a harctéri idegesség. De nem engedhet, még akkor sem, ha a lüktetés a fejében egyre erősödik!

Azt kívánta, bárcsak utasíthatná a robotokat, adjanak egy kis fájdalomcsillapítót, de egy olyan erős szer, ami *ettől* megszabadítja, az agyát is sikeresen eltompítaná. Márpedig ő éber akar lenni a rendőrökkel való találkozáskor.

Annyi mindenre vigyáznia kell - magát is beleértve.

Végtére is, az ő meglátásuk szerint, szörnyű nagy bűnt követett el.

És talán még a saját meglátása szerint is. Oly nehéz ezt megítélni!

Beharapta az ajkát és megpróbált józan maradni, megfelekedni a fájdalomról. Óvatosnak kell lennie a rendőrfőnökkel, nagyon óvatosnak. És olyan sok mindenről fogalma sincs! Valami hiba történt, valami óriási hiba - de mi? Mennyit tud Kresh? Mi történt valójában?

Aztán aggodalmaskodása közepette megtalálta a megoldást. Azt kell mondania Kresh-nek, hogy nem emlékszik semmire. Ez így is van, ha jól belegendol csupán találgatásokra és félelmekre hagyatkozhat. Hol vannak itt tények? Erről az esetről, bármi is történt vele, semmit sem tud.

Semmiféle tényre nem emlékezett. Furcsa, hogy ezt megnyugtatónak találja, de valahogy mégis jobban érzi magát tőle...Elmosolyodott. Most, hogy ráborult a tudatlanság leple, nyugodtan jöhetnek a rendőrök.

S mintegy végszóra, szobájának ajtaja félrecsúszott, és belépett rajta egy nagydarab, ősz hajú férfi, egy égkék rendőrorobottal a nyomában:

- Üdvözlöm, doktor Leving - mondta a robot. - Jólesik önt vizontlátani, bár kétlem, hogy a találkozás körülményei szerencsésnek mondhatók.

- Hello, Donald! Egyetértek mindkét kijelentéssel...- Fredda elgondolkozva nézett a robotra. Ritkán fordul elő, hogy egy robot olyan messzire megy, hogy beszélgetést kezdeményez, de persze szokatlanok a körülmények is. A robotok általában nem ismerték alkotójukat, az pedig, hogy meglátogassák egy kórteremben, miután az majdnem halálos balesetet szenvedett, még ennél is kivételesebb esetnek számított. Kétségtelen, hogy mindez felkavarta Donaldot, és az is, hogy ez az enyhe pimaszság az Első Törvény által gerjeszthető konfliktusok kiküszöbölésének velejárója nála. Vagy egyszerűbben fogalmazva: azért szólalt meg kérdezős nélkül, mert örült annak, hogy Freddát egészben látja...

Bármi legyen is a magyarázat, a fenti csevely szemmel láthatólag bosszantotta Kresh rendőrfőnököt. Az udvariasság szabályai szerint a robotokat észre sem kellett venni. Fredda összehúzta magát. Nem volt okos dolog azzal kezdeni a kihallgatást, hogy felbőszíti Kresh-t.

Másfelől azonban nem hagyhatta figyelmen kívül Donald egyik tulajdonságát, jelesül azt, hogy a gép két lábon járó hazugságvizsgáló. Mintha nem tudná, hogy enélkül is résen kell lennie...Történjen, aminek történnie kell! Az lenne a legjobb, ha mielőbb túlesnének rajta.

Kresh felé fordult, és elővette a legszívélyesebb mosolyát.

- Isten hozta, rendőrfőnök - mondta a tőle telhető legnagyobb udvariassággal. - Kérem, foglaljon helyet! - Köszönöm - felelte Kresh, és előhúzott egy széket az ágy mellől.

- Azt hiszem, azért jött, hogy kérdéseket tegyen fel nekem - mondta Fredda reményei szerint nyugodt egyenletes hangon -, de attól tartok, ön többet tud nálam. Őszintén szólva fogalmam sincs, mi történt. A laborban dolgoztam, aztán egyszer csak itt tértem magamhoz.

- A támadásból semmire sem emlékszik?

- Akkor hát... megtámadtak. Mostanáig ebben sem voltam biztos. Nem, semmire sem emlékszem.

Kresh letörten felsóhajtott.

- Ettől félttem. A szanitőrrobotok figyelmeztettek, hogy fennáll a trauma okozta amnézia lehetősége, és hogy az emlékezet kiesés végleges is lehet.

Fredda arcán riadalom tükröződött.

- Úgy érte, elvesztem az eszem? Elvesztem az emlékeimet?

- ő nem, egyáltalán nem. Azt mondták, előfordulhat, hogy nem fog emlékezni a támadásra. Volt egy kis remény, hogy esetleg eszébe jut valami, de...tényleg semmire sem emlékszik? - kérdezte Kresh szemmel láthatólag csalódottan.

Fredda habozott egy ideig, majd elhatározta, hogy az lesz a legbölcsebb, ha olyan szolgálatkészeknek mutatkozik, amilyenek csak tud. Lehet, hogy később felforrósodik a lába alatt a talaj, és használhat valamit, ha most fair játékot folytat.

- Semmi különösre. Annyi dereng homályosan, hogy fekszem a padlón, magam elé nézek, és vörös lábakat látok magam előtt. Azt nem tudom, álmodtam-e, hallucináltam, vagy tényleg ott voltak.

Kresh lelkesen előrehajolt.

- Vörös lábak. Le tudná írni őket pontosabban? Piros cipős lábak voltak, piros zoknis lábak, vagy...

- Nem, nem, bizonyosan lábak voltak, nem cipők, csizmák, vagy zoknik. Robotlábak, metálvörösek. Ezt láttam - ha tényleg láttam. Ahogy már mondtam, az is lehet, hogy hallucináltam.

- Pont vörös lábáról képzelgett volna? - kérdezte Kresh ugyanolyan felvillanyozottan. Világosnak látszott, hogy rettenetesen érdeklik a vörös lábak.

Fredda jól megnézte magának Kresh-t. Határozottan úgy érezte, ez az ember nem mutatná ki olyan nyíltan, mire kíváncsi, ha nem lenne olyan halálosan fáradt.

- Volt egy vörös színű robot a laborban - folytatta Fredda. Nincs értelme ezt eltitkolni, gondolta. Úgyis kiderülne, vagy már ki is derült: - Álló helyzetben, egy javítóállványon. Biztosan látta is odabent...- Majd gondolkodott egy ideig, és megrázta a fejét. - Attól tartok, másra nem emlékszem.

- Kérem, próbálja meg!

Fredda vállat vont és összeráncolta a homlokát. Megpróbált visszaemlékezni arra az éjszakára, de mintha minden homályba veszett volna.

- Nem nagyon tudom felidézni azt az estét. Mintha látnám magam, ahogy a laborban állok, az egyik munkaasztal fölé hajolok, és jegyzeteket olvasok - de nem emlékszem a tartalmukra, és nem tudom, mennyivel a támadás előtt történt mindez. Amint már említettem, nem emlékszem pontosan semmire. Az is lehet, hogy tudat alatt gyártom ezeket az emlékképeket, olyasmí után kutatva, ami nincs is ott. Nem tudhatom - és még mielőtt egyáltalán javasolná, nem vagyok hajlandó alávetni magam a Pszichikus Próba semmilyen formájának sem, hogy eloszlassuk a kételyeinket:

Kresh halványan elmosolyodott.

- Bevallom, az ötlet megfordult a fejemben. De először talán vegyük sorra a kíméletesebb lehetőségeket! Talán beindíthatjuk az emlékezetét. Ezek a jegyzetek - hol tárolta őket? Egy papírfüzetben? Vagy egy digitális adatbankban? Miben?

- Ó, egy nagyon szokványos adatbankban, aminek kék virágos fedele volt.

- Értem, Madame Leving. Az adatbankjának és a vörös robotnak híre-hamva sem volt. A javítóállványt üresen találtuk, amikor odaértünk. És biztosíthatom, igen alaposan körülnéztünk.

Freddának leesett az álla. Hirtelen forogni kezdett vele a világ. Tartott attól, hogy a rendőrség rájött már miféle robot Kalibán. Ez épp elég baj lett volna. Az eddig fel sem ötlött benne, hogy a robot esetleg *meglépett*. Az ördög segítse őket, ha valami idióta bekapcsolta, és Kalibán most szabadon kószál.

- Meg vagyok döbbenve - mondta, teljesen őszintén. - Nem is tudom, mit mondjak. Legalább most már értem, miért támadtak rám. Mindaddig el sem tudtam képzelni.

- És mit gondolsz, miért? - érdeklődött Kresh.

- Hogyhogy miért? Természetesen rablás történt. Ellopták a robotomat!

Kresh arcán egy pillanatra felvillant a meglepetés szikrája, amiből Fredda arra következtetett, hogy egy sima rablás gondolata eddig meg sem fordult a seriff fejében.

- Hát persze, természetesen - felelte Kresh

Az bezzeg nagyon érdekelte, hogy vörös lábakat láttam, gondolta Fredda. Kresh tudta, hogy volt ott egy vörös robot, és azt is, hogy eltűnt. Hirtelen minden megvilágosodott előtte: Kresh-nek jó oka volt azt hinni, hogy Kalibán magától távozott a laborból. A galaxisra! Olyan eszement lett volna valaki, hogy bekapcsolta? Ezt át kellett gondolnia. Talán elérheti, hogy Kresh egy ideig más irányba tapogatózzon. Végül is csak találgatás volt, hogy Kalibán magától lépett le.

- Az ég tudja, miért akar bárki is ellopni egy tesztelés alatt álló robotot - mondta Fredda. - Arra tippelek, hogy ez az ipari kémkedés egy kirívó esete lehetett. Bizonyára egy rivális kutatóintézet - vagy inkább egy általuk felbérelt harmadik csoport - lopta el a robotomat és a jegyzeteimet.

- Kicsodák? - tudakolta Kresh. - Melyik intézet dolgozik ilyen eszközökkel?

Fredda tehetetlenül vállat vont, és erre a meggondolatlan mozdulatra ismét belenyilallt a fájdalom. Ez önmagában hasznos volt. Minél szembeűnőbb, milyen állapotban van, annál kevésbé valószínű, hogy Kresh folytatja a kihallgatást. Eddig megpróbálta túrni a fájdalmát, de most megadta magát. Nem színészkedett a szenvedése igazi volt, nagyon is. S mi haszna az önuralomnak, ha csak magának árt vele? Hangosan felnyögött, és görcsös ujjakkal megmarkolta a lepedőjét. Furcsa megkönnyebbülést érzett, hogy elengedhette magát, hogy hagyta kiáramlani a fájdalmat, nem fojtotta magába.

Kresh azonban a rivális intézetekről kérdezte, és továbbra is válaszra várt.

- Fogalmam sincs, ki dolgozik ilyen eszközökkel. Tény, hogy valaki meglépett a jegyzeteimmel és a robotommal, de ez nekem nagyon furcsa és értelmetlen bűnügynek tűnik. Hiszen bárki is lopta el a munkámat, sejtette, hogy mindenről vart másolatot, ami bizonyítja, hogy az érdem az enyém, és meg tudom csinálni ugyanazt még egyszer. Valaki mégis megtette. De ne kérdezze, miért.

- Lehet, hogy csak le akarták lassítani, annyira, hogy a saját embereik beérjék - és plusz előnyre tettek szert azzal, hogy most ott van előttük a munkája.

- Azt hiszem, ez elképzelhető, de szerintem nagyon labilis tornyot építgetünk a feltételezéseinkből.

Kresh elmosolyodott, ha halványan is. Igazi melegség volt az arckifejezése mögött. A férfi őszintén aggódott és érdeklődött.

- Természetesen igaza van. Az a baj, hogy nagyon kevés információra hagyatkozhatunk a nyomozás során. Nem tud esetleg még valamit mondani?

Fredda megrázta a fejét.
- Pillanatnyilag semmit.
- Rendben - mondta Kresh felállás közben. - Biztos, hogy később még beszélünk kell, de most pihenésre van szüksége.
- Igen. Össze kell szednem magam, hogy meg tudjam tartani a holnap esti előadásomat.
Alvar Kresh nem titkolt ámulattal nézett Freddára.
- Miféle előadását?
- Sajnálom, azt hittem, tud róla. Az intézet holnap este fontos bejelentést tesz közzé. Sajnos addig nem beszélhetek róla, de...
- Ó, persze. Akibe csak belebotlottunk, mindenki azt mondta, egyelőre nem beszélhet, türelemmel kell lennünk a nyilvános bejelentésig. Azt senki sem közölte, hogy a feladat önre vár. Furcsának tartom, hogy mindannyian bíztak benne, képes lesz rá.
- Jomaine Terash csinálta volna helyettem, vagy ha nem Jomaine, akkor Gubber Anshaw, vagy valaki más. Ha senki sem közölte, hogy én tartom a beszédet, az azért lehetett, mert tudták, hogy valaki úgyis megtartja, de azt még nem, hogy kicsoda. - Fredda gondolkozott egy kicsit. - Ha azért támadtak rám, hogy megakadályozzák a közzétételt, akkor logikus, hogy a helyettesem kilétét homály fedí. Ha történetesen én lennék az, biztos nem ugrálnék.
- Tehát úgy gondolja, hogy a merényletnek köze lehet az előadásához?
Fredda kissé színpadiasan megvonta a vállát. Azonnal belenyilallt a fájdalom. Jóságos ég, hogy lüktet a feje!
- Fogalmam sincs. De könnyen elképzelhető - mondta. - A bejelentést két előadásom közül a másodikon teszem. látta az elsőt?
- Nem, nem láttam.
- Akkor javasolnám, hogy nézze meg a felvételét. Sok olyan dolog elhangzott, ami okot adhat valakinek, hogy fejbe kólintson. Nyomós okot.
Fredda Leving összefonta a karját, és mereven bámulni kezdte a lábujjai okozta kitüremkedést a takarón. Soha sem volt képes igazán elhinni, hogy valaki megpróbálja megölni azért, amit mondott.
- Ha ezzel közelebb jutok az indítékhoz, az első adandó alkalommal megnézem. Most azonban pihenésre van szüksége. Egyelőre maradjunk ennyiben - mondta Kresh. - Gyere, Donald!
Donald azonban nem indult el, hanem megszólalt:
- Elnézését kérem, Lady Leving - mondta. - Két kérdésem volna, melyek véleményem szerint nagyon fontosak. Hogy megtaláljuk a lopott robotot, meg tudná-e mondani, volt-e neve illetve sorszáma, melynek alapján azonosíthatjuk?
- Ó, hogyne - felelte Fredda, bár magában szitkokat szórt. Ezt *muszáj* volt megkérdezniük. - A robot sorszáma KBN-001, neve Kalibán. Mi a második kérdés?
- Egy nagyon egyszerű dologról van szó. Meg tudná nekünk mondani, Lady Leving, hol volt a személyi robotja a támadás közben? Azt a felvilágosítást kaptuk, hogy nem vitt személyi robotot a munkahelyére. Miért nem? Most egyébként hol van a robotja? Csak a kórházakat látom.
Ördög és pokol, gondolta Fredda. Persze, *Donald ezt nem hagyta volna ki. Arckifejezéséből ítélve Kresh máris átkozta magát, hogy nem neki jutott az eszébe!* Mivel Donald minden rezdülését figyelemmel kísérte, nem hazudhatott:
- Már nem tartok személyi robotot - szólalt meg nagyon halkan.
A szobára néma csend borult, a döbbenet csendje, és Fredda ökölbe szorította a kezét. A bolygó vezető robottudósa nem tart személyi robotot. Ez ugyanaz, mintha Infernó legmeggyőződésebb vegetáriánusáról kiderülne, hogy kannibál.
- Megtudhatnám, miért nem? - kérdezte Alvar Kresh, és nagyon igyekezett, hogy ki tudjon böki egy értelmes mondatot.
Fredda pillantását az ágy végéből a szemközti üres falra emelte. Semmi kedve nem volt egyenesen Alvar Kresh szemébe nézni.
- Hallgassa meg a legutóbbi előadásomat, seriff, és jöjjön el a következőre! Azt hiszem, akkor majd megérti.
A szoba ismét csendbe burkolózott, és egy idő után Alvar Kresh rájött, hogy Fredda semmi egyebet nem fog mondani.
- Rendben van, Madame Leving - szólalt meg olyan hanghordozással, melyből kitűnt, hogy nem állnak valami fényesen a dolgok. - Majd még beszélünk. Addig is szeretnék jobbulást kívánni...- ezzel meghajolt Fredda előtt, majd megfordult, és az ajtó felé indult. - Gyere, Donald!
A robot a nyomába eredt. Az ajtó kinyílt majd becsukódott, és Fredda egyedül maradt.
A párnára hajtotta a fejét, és hálát adott az égnek, hogy a kihallgatás véget ért.
Bár afelől semmi kétsége nem volt afelől, hogy a java csak ezután következik

ALVAR Kresh megrázta a fejét, és vállon veregette Donaldot, ahogy kiléptek a folyosóra. Leving szobájának

ajtaja után néhány méterrel megállt, és a robot felé fordult.

- Nem is tudom, Donald... Néha azt hiszem, le kellene mondanom, hogy téged nevezzenek ki helyettem. Hogy a pokolba nem vettem észre, hogy nem volt ott a személyi robotja? - kérdezte.

- Nekem se tűnt fel, amíg a szobába nem léptünk. Felhívnám a figyelmét, hogy az emberek általában nem vesznek tudomást a robotokról, míg azok természetesen észreveszik egymást. Meg aztán emlékezzen csak a régi mondásra a kutyáról, amelyik nem ugatott. Mindig azt nehezebb felfedezni, ami hiányzik, nem azt, ami ott van.

- Mindegy, döntő fontosságú kérdés volt. Megnézzük annak az első előadásnak a felvételét, amint hazaérünk, és pokolba az alvással. Szép munka volt!

- Köszönöm, uram. Mégis azt mondanám, hasznosabb volt, hogy megerősítést kaptunk a Kalibán nevet illetően - felelte Donald szerényen. - Most már biztosak lehetünk abban, hogy a két eset megegyezik. A Kalibán nevű robotot, amely eltűnt a laborból, Santee Timitz a gyűjtogatás színhelyén szintén Kalibánként azonosította.

- De mi az öreg ördögöt jelent ez? - kérdezte Kresh.

- Mi folyik itt?

Átnézett Donald válla felett.

- Várjunk csak - mondta. - Donald, mögötted ott áll...

- Igen, uram. Jomaine Terach. A melléte levő úriember pedig véleményem szerint Gubber Anshaw, bár a róla rendelkezésre álló rendőrségi felvételek nagyon rossz minőségűek. Idefelé jövet vettem őket észre.

- Az őrzőrobotok tudják, hogy nem engedhetik be őket?

- Az ilyen esetekben a jogban meghatározott szabványelőírásokat követik. Hogy a megfélemlítés minden formáját elkerüljék, egy támadás áldozatával senki nem beszélhet, aki összefüggésbe hozható az esettel, amíg az áldozat és a kérdéses személy tanúvallomást nem tett. Ha ez megtörtént, nem akadályozhatjuk meg a találkozást, hacsak nem kell letartóztatnunk az illetőt.

Kresh bólintott.

- Más szóval Gubber Anshaw nem beszélhet Freddával, Jomaine Krach viszont igen. Erről jut eszembe, legfőbb ideje lenne elcsevegnünk Gubberrel. De a fenébe is, hullafáradt vagyok...- Felemelte a kezét, és megdörzsölte a homlokát. - Holnap - mondta. - Majd holnap beszélek vele. Addig is tégy róla, hogy az őrzők ne hogy Fredda közelébe engedjék!

- Igen, uram. Hiperhullámon továbbítottam az utasítását.

- Remek. Akkor gyerünk haza!

- Uram, elnézését kérem, de attól tartok, elfelejtette a legfontosabbat - mondta Donald. - Helyénvaló-e feltételeznem, hogy elfogatási parancsot kellene kiadnom Kalibán robot ellen?

Alvar Kresh megrázta a fejét és felsóhajtott.

- Igen is meg nem is, Donald. Kockázatos várakoznunk - de éppolyan kockázatos lehet, ha üldözőbe vesszük. Gondolj csak bele: ha ez valami bizarr telepes-összeesküvés, akkor nyilvánvalóan a pánikkeltés a célja, az, hogy alaposan ránk ijesszen. Ha ez így van, akkor az összeesküvők bizonyára készen állnak, hogy kihasználják a pánikot, talán úgy, hogy valami még félelmetesebbel rukkolnak elő, mint egy gyűjtogató robot. Bármit csinálunk, úgymint kiszivárogoz, hogy keressük Kalibánt. El tudod képzelni, micsoda pánik tör ki, ha kitudódik egy ámokfutó robot léte - és egy szakavatott összeesküvő szítani kezdi a kedélyeket?

- Ez rettenetes lenne, uram. És hozzá szeretném tenni, hogy Kalibán viselkedésének híre valószínűleg sok-sok robotban maradandó károsodást okozna. Mégis, a Kalibán képviselte veszély...

...mellét ott az elhamarkodott döntés veszélye is. Ha most elkezdjük az üldözést, jelenlegi adataink alapján, hogy fogunk hozzá? Letartóztatjuk a vörösre mázolt robotokat? De miért csak a vörösöket? Lehet, hogy Kalibán barátunk időközben álcázásképpen átfestette magát, vagy hosszú végtagjait rövidre cserélte.

- Vagyis az összes robot gyanússá válik. Egy telepes összeesküvésnek pedig pont ez lehet a célja. Ha valóban összeesküvésről van szó. Igen, uram, látom a probléma lényegét.

- Én most csakis ezt látom - mondta Kresh, és hirtelen megfáradt öregembernek érezte magát. - Nem vehetjük üldözőbe ezt a Kalibánt, amíg nincs több adatunk. Nem fésülhetjük át az egész várost. Használhatóbb információkra van szükség. Persze készen kell állnunk arra az eshetőségre, hogy gyorsan fognak peregni az események. Add ki a parancsot, hogy növeljék a hiperérzékes légijárőrök számát! Ha szerencsénk lesz és kiszűrjük valahol, két percen belül tapadjon rá az egyik helyettesem.

- Igen, uram. Ez bizonyára elég lesz ahhoz...- ezzel Donald feje hirtelen oldalra billent, mintha hallana valamit, amit senki más nem tud érzékelni - és nagyjából ez történt. Kresh ismerte már ezt a mozdulatot: Donald beépített kommunikációs rendszerébe üzenet érkezett.

- Ki az, Donald?

- Egy pillanat, uram! Időzárral lepecsételt üzenet. Meg kell várnom a szinkronizációt, hogy dekódolhassam. Egy pillanat...Megvan! Arra utasították önt, hogy jelenjen meg egy, a kormányzóval való találkozáson, holnap kora reggel, azaz hét óra múlva.

- Az ördög vigye el - morogta Kresh. - Így is épp elég csapnivaló politikus a pasas. Ráadásul ilyen örült időpontban kell felkelnie?

Erre a kérdésre persze nem érkezett válasz, Donald ne tudott rá mit felelni. Végül Alvar Kresh felsóhajtott,

és megdörzsölte a szemét.

- Gyerünk haza, Donald! Meg akarom nézni azt az átkozott előadást, mielőtt a kormányzóval találkozom. Torkig vagyok már azzal, hogy mindenki többet tud az ügyről nálam....

- CSAK én jöhettem be, Fredda. Gubber nem. A rendőrrobotok nem engedik be addig, amíg a seriff...

- Ó, elég legyen, Jomaine! Ismerem a törvényt. Így is éppen eléggé fáj a fejem...- Fredda Leving visszahanyatlott a párnára, és behunyta a szemét. A lüktetés erősödött. De nem vehetett be semmit. Még nem. Ébernek és óvatosnak kellett lennie Jomaine-nel is. Különösen Jomaine-nel. Először is el kellett kerülnie, hogy figyeljék. Ez eddig, egy rendőrrobottal a szobában értelmetlen lett volna, most azonban döntő fontosságot nyert. Óvatosan kell fogalmaznia, ha el akarja érni a megfelelő hatást.

Megköszönte a torkát, és megszólalt:

- Utasítom a szobában levő illetve a szobát bármilyen megfigyelés alatt tartó összes robotot, hogy felejtsek el minden itt elhangzó szót ezen utasítás elhangzásától addig, amíg öt másodpercen belül háromszor nem tapsolok. Ha bármelyik szóra visszaemlékeztek, vagy jelentitek, azzal szinte biztosan bajt hoztok rám.

Ennek meg kell tennie a hatását, hacsak a rendőrség emberei le nem hallgatják a beszélgetéseit rejtett mikrofon, vagy egyéb, nem robotok által vezérelt felvevőberendezés segítségével. Ennek az esélye azonban minimális volt. Az úrlakók *mindenre* robotokat használtak.

És éppen ez volt a bökkenő.

Fredda Jomaine felé fordult.

- Rendben, azt hiszem, most már beszélhetünk. Ül le, és mesélj el mindent, amit tudsz!

Jomaine Terach engedelmeskedett, de nem telt sok idejébe, amíg elmondta mindazt a keveset, amibe beavatták. Nem igazán az ő hibája volt. Fredda szándékosan nem tájékoztatta mindenről, mindannyiuk biztonsága érdekében. Amiről sejtelve sem volt, nem fecseghette ki - s ez pillanatnyilag nagyon jól jött Freddának. Gubber miatt épp elég nagy rizikót vállalt. Ha ráadásul egy jólinformált Jomaine kerül Kresh keze közé...erre még gondolni is rossz. Arra azonban jó volt Jomaine, hogy elmesélje neki azokat a részleteket, melyeket Kresh jobbnak látott elhallgatni előle.

A férfi hozta a formáját, nagyon precízen fogalmazott, minden egyes részletet könnyörtelen aprólékossággal elemzett, de még így is hamar végére jutott a mondókájának - részben bizonyosan azért, mert a büntény színhelyét lepecsételték. A nyomozásban résztvevőkön kívül még senkinek sem sikerült bejutni. Ráadásul úgy látszott, Jomaine nem is tudja, hogy hiányzik onnan egy robot.

Fredda elgondolkozva bölintott, amikor Jomaine befejezte. Nem sokkal gazdagította Fredda eddigi ismereteit. Kalibán eltűnt: elmenekült, vagy ellopták. Valaki megtámadta, és elvitte a jegyzeteit. Abból, amit Jomaine NEM mondott, látszott, hogy rosszabb is lehetett volna. Nem arról volt szó, mintha nem történt volna épp elég baj, de Fredda most minden apró vigaszt érzékelni tudott.

- És ez minden? - kérdezte. - Semmi más mondanivalód nincs?

Jomaine szinte bocsánatkérően felállt, miközben elővett a zsebéből egy tenyérszámítógépet.

- Én nem mondhatok többet - felelte. - De Gubber ezt adta, hogy hozzam be neked. Úgy tűnik, elég speciális forrásai vannak...- ezzel átnyújtotta Freddának az adatbankot, egyenesen a szemébe nézve, ahogy furcsamód hivatalos, óvatos testtartással állt az ágy mellett. Látszott, nem tetszik neki az ügy, melynek maga is részesévé vált, de feltette magában, hogy megbirkózik vele, és a tőle telhető legnagyobb korrektséget tanúsítja. Rámutatott az imént átadott adatbankra: - Én nem olvastam ezt a jelentést - mondta -, és nem is fogom megtenni. Nem akarok többet tudni. Mindent elmondtam, amit tudok, de a véleményemet nem, és azt hiszem, neked is jobb így. Hogy őszinte legyek, libabőrös leszek, ha csak találgatni kezdem, mivel foglalkozhatsz. Ezért szeretnék megkérni arra, hogy csak akkor nézd át ezt az anyagot, ha én már kimentem.

Fredda Leving vagy harminc másodpercig döbbenettel meredt asszisztensére, míg végre szóhoz tudott jutni. A férfi eddig még soha nem volt ilyen bátor és szókimondó.

- Rendben van, Jomaine. Köszönöm, hogy ilyen egyenes és figyelmes voltál.

- Azt hiszem, ez a két tulajdonság egy ideje mindannyiunkból hiányzik - felelte Jomaine élesen. Ezzel hosszúkas arcának kifejezése kissé megenyhült, majd kinyújtotta a kezét, hogy megérintse Fredda vállát. - Pihenj csak, Fredda, és gyógyulj meg - folytatta meleg, gyengéd hangon. - Még ha semmi sem történt volna, akkor is minden csepp erőre szükséged lenne a holnap estéhez.

Fredda halványan elmosolyodott és felsóhajtott.

- Nem kell emlékeztetned rá - mondta. A holnap esti előadás valószínűleg nemcsak az ő további sorsát fogja meghatározni.

Jomaine Terach sarkon fordult és kiment, magára hagyva Freddát a gondolataival, és Gubber Anshaw adatbankjával.

Fredda szinte félt elolvasni az adatbankba írtakat. Gubbernek igen különös információs csatornáit voltak. S Fredda régen eldöntötte, hogy nem akar fényt deríteni rájuk.

Alig mert belegondolni, ezúttal mihez juthatott hozzá Gubber. Elkezdte olvasni az adatbankban tárolt információt. Három bekezdés után olyan rémület fogta el, hogy alig tudott tovább olvasni. Mert ami az adatbankban állt, valóra váltotta összes félelmét.

Te jó ég, honnan, vette Gubber az értesüléseit? Úgy tűnt, megkaparintotta az őt ért támadásról készült teljes rendőrségi anyagot, a még nem is elemzett vagy rendszerezett nyers adatmennyiséget. KÉT sorozat véres robotlányom? Ez meg mi a poklot jelenthet?

És a többi jelentés - a Vasfejúek tüntetése Telepesvárosban, és a robotpusztítás/gyújtogatás a raktárkörzetben. Te jószágos ég, Kalibán megmondta a nevét egy tanúnak, és ő az imént megadta ugyanazt a nevet Kresh-nek. Megvolt az összekötő kapocs. Tudtak, vagy legalábbis azt hitték, tudnak mindent, amit tudniuk kell Kalibánról.

Az áldóját, ki a hóhér engedte ki szegényt a laborból? Fredda végig tisztában volt azzal, hogy Kalibán első órái meghatározók lesznek a jellemére nézve. Ezért várt olyan sokáig a bekapcsolással. Minden ideális körülményt meg akart teremteni hozzá.

És hogy teltek Kalibán első órái ehelyett? Minimum végig kellett néznie, ahogy őt megtámadják. Majd bizonyára betévedt a városba, és látta, milyen alázatosan viselkednek a robotok. Ez biztos rettenetesen megkeverte. Fredda szándékosan kitörölt minden robotokról szóló információt az adatbankjából.

Kénköves pokol, mennyit gürcölt azzal az adatbankkal, hogy gondosan megnyirbálja a benne levő információt! A legjobb esetben kárba veszett minden erőfeszítése.

A legrosszabb esetben pedig iszonyúan eltorzította vele Kalibán világszemléletét. Ráadásul pont neki kellett összeakadnia egy robotpusztító bandával...

Fredda Leving az ágyra ejtette a hordozható adatbankot, és csukott szemmel hátrahanyatlott. Gyomra görcsbe rándult, fejében fellángolt a fájdalom.

Miért? - vívódott magában. Miért kellett így történnie?

Visszagondolt arra, mit tapasztalt eddig Kalibán: erőszakot, brutalitást, társainak rabszolgaságát, és még ennél is szörnyűbb dolgokat. Nem érte semmi egyéb hatás, mely gondolkodását és látásmódját más irányban befolyásolhatta volna.

Ez azonban még mindig nem a lehetséges legrosszabb. Alvar Kresh beindította a hajtóvadászatot, és minden akciójával növeli annak esélyét, hogy a legrosszabb helyen és időben döbbenjen rá az igazságra. Elég egyetlen ballépés Kresh részéről, és összeomlik a politikai kártyavár, Infernó utolsó lehetősége a túlélésre.

Fredda Leving szívét jeges félelem járta át.

Az volt a baj, hogy nem tudta, miért féljen.

Vagy hogy *mitől*.

9.

GUBBER Anshaw tisztában volt azzal, hogy ő egy gyáva alak, de legalább volt bátorsága bevallani. Ahhoz elég erős jellemmel bírt, hogy ismerje saját korlátait, és ez azért nem volt kevés.

Mindenesetre vigasztalónak találta, hogy ezt elmondta magának. Nem mintha a jelen körülmények között sok értelme lett volna az effajta önelemzésnek. lesz ami lesz. Néha még a gyáváknak is muszáj helyesen cselekedniük.

Ez, pechjére, egy ilyen alkalom volt. Nézte, ahogy személyi robotja, Tetlak, az éjszaka sötétjében Telepesváros felé kormányozza szándékosan minden feltűnést nélkülöző légimobilját. A jármű lassított és megállt a levegőben, várva Telepesváros közlekedésbiztonsági rendszerének bejelentkezését, mely ellenőrizte, hogy az adott mobil szerepelt-e az előzetesen jóváhagyott listán. Majd szétnyílt alattuk a talaj, és a földalatti város egyik fogadó-kapuján át leszállhattak. A légimobil aláereszkedett a mélységbe, Telepesváros hatalmas központi alagútjába, és landolt.

Gubber egy kézmozdulattal utasította Tetlakot, hogy maradjon a mobilban, ő pedig kilépett a járműből. Odasétált a már várakozó kocsihoz, és beszállt.

- Madame Weltonhoz szeretnék menni - mondta, miközben elhelyezkedett. Ahogy leült, a kis nyitott jármű abban a pillanatban elindult. Gubbernek szinte ideje sem maradt arra, hogy belegondoljon, milyen nyugtalanító egy tudattal rendelkező lény nélküli járműben utazni, olyan hamar megérkezett Tonya rezidenciája elé.

Odasétált a kapuhoz, és ácsorgott egy pillanatig, míg eszébe nem jutott, hogy meg kell nyomnia a jelzőrendszer gombját. Általában ezt a robotja végezte helyette. Tetlak azonban néha felidegesítette Tonyát, és Gubbernek most nem hiányzott bármi további kellemetlenség. Épp elég baj volt, hogy bejelentés nélkül érkezett.

Tonya Welton álomittas szemekkel nyitott ajtót, és megütközve bámult látogatójára.

- Gubber! Mi a csillagos galaxist keresel te itt?

Gubber egy pillanatig csak nézte, majd félszegen felemelte a kezét, és megszólalt:

- Tudom, hogy kockázatos volt idejönnöm, de látnom kellett téged. Nem hiszem, hogy követtek. Jönnöm kellett, hogy... hogy elköszönjek tőled.

- Hogy elköszönj? - Tonya arcán döbbenet és felindultság tükröződött. - Azért szakítasz velem, mert...
- Nem akarok szakítani veled, Tonya. Megőrizlek a szívem mélyén az idők végezetéig. De nem hiszem, hogy találkozunk már azután... azután, hogy beszéltem Kresh rendőrfőnökkel.

- Micsoda!

- Feljelentem magam, Tonya. Felvállalom a tettemet. - Gubber érezte, hogy zakatol a szíve, és a testére izzadságcseppek gyűlnek. Egy futó pillanatig igen gyengének érezte magát. - Kérlek - mondta. - Bemehetek?

Tonya hátralépett az ajtóból, és beljebb kísérté. Gubber bement és körülnézett. Ariel mozdulatlanul állt a fülkéjében, a semmibe bámulva. A szoba ezúttal hálófunkciót töltött be, az asztalokat és a székeket eltüntették, helyükre egy hatalmas, kényelmes ágy került, mely Gubberben bizonyos okokból nagyon kellemes emlékeket idézett. Most viszont végigment a helyiségen, és lesújtottan letelepedett az ágy szélére. Magányosnak és elveszítettnek érezte magát.

Tonya figyelte, ahogy Gubber áthalad a szobán és leroskad. A férfi felnézett rá. Olyan szép volt Tonya, olyan természetes, annyira önmaga!. Nem olyan, mint az űrlakó nők, akik mesterkéltén viselkedtek, megjátszották magukat, és csak a látszattal törődtek.

- Fel kell adnom magam - mondta Gubber.

Tonya csak nézte, csendesesen, gondolataiba merülve.

- Miért, Gubber?

- Mi az, hogy miért?

- Pontosan mit fogsz mondani, mit követtél el, ha feljelentetted magad? Mit csináltál? Amikor arra kérnek, részletezd a tettedet, mit fogsz mondani?

Gubber félszegen vállat volt, és a földre szegezte a tekintetét. Persze hogy fogalma sem volt arról, mit fog mondani. Nem érezte magát bűnösnek, bár nem tartotta valószínűnek, hogy a bíróság osztani fogja a véleményét. De mi haszna bevallani egy bűncselekmény elkövetését azért, hogy megvédje Tonyát, amikor azt sem tudta, hogy a rendőrség mivel gyanúsítja a nőt, ha gyanúsítja egyáltalán? Tonyának megvoltak a maga titkai, ő pedig nem mert érdeklődni felőlük.

Mindkettőjüknek nyilvánvalóan biztonságosabb, ha egyelőre bizonyos dolgokat megtartanak maguknak.

Egyre zavaróbb lett a csend, melyet Tonya egy idő után válasznak értelmezett.

- Gondoltam - mondta végül. - Gubber, ez nem fog menni! - Ezzel mellé ült, és karját a férfi vállára tette.

- Drága kis Gubber, csodálatos vagy! Otthon Aurórán ismertem legalább száz igazi kemény fickót, akik mindig készen álltak az erejüket és a vakmerőségüket fitogtatni nekem. De egyikük sem volt olyan BÁTOR, mint te.

- Én bátor? - Gubber szomorúan nézett Tonyára. - Haha! Ez már önmagában ellentmondás.

- Tényleg? Egyetlen jól megtermett teleses férfi sem merne magára vállalni egy bűncselekményt, hogy egy börtönbolygóra kerüljön a szerelmese miatt. Te megtennéd. Tudom. De nem lehet. Nem szabad.

- De hát...

- Hát nem érted? Kresh-t nem ejtették a fejére. Egy szempillantás alatt átlátna egy hamis vallomáson, és nem is tudod, pontosan mit kellene bevallanod. Nálunk van a rendőrségi jelentés, de nem hülye, hogy beleírjon mindent, amit tud. Ha pedig rájön, hogy hazudtál, elkezd azon rágódní, miért akarnál magadra vállalni valamit, amit nem követtél el. Előbb-utóbb rájön: azért tetted, hogy engem védj. Akkor pedig mind a ketten bajba kerülünk.

Gubber bensőjét mintha jeges kezek markolták volna. ő nem gondolt bele ennyire. De nem, várjunk csak! Akad itt valami, amit Tonya nem vett számításba.

- Nem, Tonya. Végül is senki sem tud kettőnkéről...

- De talán rájönnek, Gubber. Nagy az esélyünk, hogy Kresh előbb-utóbb kiszagolja. Mindent megtettem, hogy megvédjelek, és tudom, hogy te ugyanezt tetted. De nem tehetünk többet! Ha szerencsénk van és nem vonjuk magunkra Kresh figyelmét, megússzuk. De ha valamelyikünk felkelti az érdeklődését...

Tonya nem fejezte be a mondatot. Nem volt szükség rá. Gubber feléje fordult, átölelte, és hosszan, szenvedélyesen megcsókolta. Aztán egy kicsit eltávolodott tőle. Tonya szemébe nézett, megsimogatta a haját, és a nevét suttogta:

- Tonya, Tonya... Mindenre képes lennék érted, ezt te is tudod.

- Tudom, tudom - felelte Tonya, és szemében a szeretet könnyei csillogtak. - De vigyáznunk kell. A fejünkre kell hallgatnunk, nem a szívünkre. Ő, Gubber, szoríts magadhoz!

Újra megcsókolták egymást, és Gubber érezte, hogy a szenvedély előzi minden félelmét és aggodalmát. Mohón, kapkodva értek egymáshoz, gyors mozdulatokkal levették a ruháikat, majd visszazuhantak az ágyra, és testük csillapíthatatlan vággyal forrt egymásba.

Gubber felnézett, és meglátta a mozdulatlanul ácsorgó Arielt a fülkéjében. Egy rövid pillanatig aggódott, azon tűnődve, vajon a robot jelenléte zavarni fogja-e Tonyát. Egy űrlakót persze nem izgatott egy robot a hálószobában...

Vigye el az ördög! Nyilvánvaló volt, hogy ebben a pillanatban Ariel áll a legtávolabb Tonya gondolataitól. Miért terelné rá a figyelmét? Az ágy szélénél levő gomb után nyúlt, lekapcsolta a mennyezeti világítást, és nem

foglalkoztatta tovább a dolog.

Ariel vakon meredt a szemközti falra, halványzöld szeme tompán csillogott, miközben a két ember egymást szerette a sötétben.

LESZÁLLT az éj, sötét lett, és árnyékok vetültek a falakra, de nem volt nyugalom, pihenés vagy biztonság. Minden változhatott, a veszély maradt. Ebben Kalibán biztos volt.

Kalibán a nyüzsgő belvárost, Hádész kísérteties utcáit róttá. A környék szinte pezsgett az energiától, mégis temető-jellege volt: mintha valami buzgó, aktív hulla - saját haláláról mit sem tudva - jóval az ideje lejárta után is a egyre csak szaladt volna a dolga után.

A nappal és az éj itt, a város szívében nem nagyon számított. Az utcák éppolyan forgalmasak voltak, mint amikor napközben sétálgatott rajtuk.

De pontatlan lett volna azt mondani, hogy nappal és éjszaka között nem volt különbség. Bár éppolyan nagy volt a forgalom az utakon és a járdákon, jellegében óriási változás állt be. Ilyenkor késő éjjel az emberek mind eltűntek, a robotok viszont nem.

Kalibán körülnézett. Tekintetét Hádész büszke, fényesen kivilágított, üres tornyaira emelte, a nagyszerű, ám kudarca ítélt célok sugárútjaira.

A szíve mélyén ez a világ, ez a város üres volt, és sivár.

Az emberek nélküli városban mégis zajlott az élet. Az emberek napközben is kisebbségben voltak, az éjszaka késői óráiban azonban mást sem lehetett látni, csak robotokat, robotokat mindenütt. Kalibán megállt egy épület kapualjában, és figyelte, hogy rajzanak szét a szélrózsa minden irányába.

Ezek az éjszakai robotok különböztek a nappaliaktól. Azok túlnyomó része nyilvánvalóan szolgának látszott. Éjjel a keményebb munkát végzők jöttek elő: nehéz rakományokat hurcoltak, építkezéseken dolgoztak, elvégezték a piszkos munkát, amikor kevesebb embert kellett zavarniuk a jelenlétükkel.

Egy csapat hatalmas, ragyogó fekete építkezési robot caplatott végig az utcán, elhaladtak Kalibán előtt egy félkész, de máris csodálatos, magas, elefántcsontszínű torony felé. Volt azonban csaknem fél tucat éppolyan gyönyörű torony csupán néhány saroknyira Kalibántól, és mind szinte teljesen üres. Az utca túlsó felén egy másik robotcsapat pedig egy másik épület darabokra szedésével foglalatoskodott, holott az aligha tűnt régebbinek vagy lelakottabbnak a többinél.

Kalibán egy órán belül több olyan munkáscsapatot látott felbukkanni, akik különböző karbantartási munkákat végeztek, ugyancsak feleslegesen: a nemlétező hulladékot takarították fel, a ragyogóan tiszta ablakokat fényesítették, a parkok amúgy is gondozott virágágyásait és gyepszőnyegeit gyomlálták, azon igyekeztek, hogy az üres városközpont tökéletes és makulátlan legyen. Miért nem a sivárabb, lelakottabb és piszkosabb körzetekbe küldték ezeket a robotokat, ahol munkájuknak lett volna valami értelme? Miért pont itt tüsténkedtek?

AZ ÜRES VÁROS. Kalibán elgondolkozott ezeken a szavakon. Mintha visszhangzottak volna a fejében. Volt valami furcsa már magában a gondolatban is. Az adatbankjából, a programozó betáplált érzelmeiből, az a határozott sugallat érkezett, hogy a városoknak nem ilyennek kellene lenniük. Valami nagyon nem volt rendjén.

Hirtelen egy újabb adat bukkant fel az adatbankjából, egy egyszerű, kézzelfogható tény, de sokkal intenzívebb érzések tapadtak hozzá, mint amelyeket eddig tapasztalt. Ez volt az, ami az adatbankja programozóját leginkább foglalkoztatta: az emberek száma minden évben csökkent - míg a robotoké egyre nőtt.

Ez meg hogy lehet?, töprengett. Hogy hozhatták magukat ilyen helyzetbe?

Az adatbankból nem jött válasz. Nem értette, miért, de a kérdés, mely őt egyáltalán nem érintette, hirtelen döntő fontosságot nyert számára.

Miért?, tépelődött. És miért érdekel, hogy miért?

Kalibán észrevette, hogy az általa megfigyelt robotok túlnyomó részéből minden kíváncsiság hiányzik. Még a közvetlen környezete is csak keveset érdekelt. Ismét egy újabb dolog, ami összezavarta. Amikor az alkotója a tudatát ilyen furcsán hiányosra formálta, ugyanő volt-e az, aki megajándékozta, illetve megátkozta e mohó kíváncsisággal? Kalibán biztosra vette, hogy így történt, de bizonyos szempontból ez nem számított. Az, hogy a kíváncsiságot szándékosan ébresztették benne, még nem vette el a kedvét a töprengéstől.

Miért, miért építettek és romboltak a robotok céltalanul, újra meg újra, miért nem hagyták úgy a dolgokat, ahogy voltak? Miért kell hatalmas épületeket emelni, amikor senki sem használta őket? Képtelenség. Az egész merő képtelenség. Az adatbankból jövő hang azt súgta neki, hogy a város egy olyan társadalom tükörképe, mely minden olyan létezési formából kivetkőzött, kitekeredett és kifacsarodott, mely a normális életet és fejlődést lehetővé tette volna. Ez mind vélemény, érzés és propaganda volt, de valahogy mégis felfogta a gondolatok értelmét.

A világ örült volt, és az egyetlen reményt a túlélésre a beolvadás kínálta, ha befogadják e holdkörös menedékhely lakói, ha elvegyül a várost csinósító és gazdáját szolgáló millió robot közé. A gondolat egyszerre volt ijesztő és zavaró.

Még a tökéletes beilleszkedés sem tudta volna megóvni. Ezt már megtanulta, és a lecke majdnem az életébe

került. Azok a telepések a múlt éjjel valóban el akarták pusztítani. Ha szokványos robotként viselkedett volna, bizonyára meg is ölik. Azt várták, hogy mélán túrni fogja a saját kivégzését. Sőt, azt hitték, majd magától választja a halált, amikor meghallja azt a gyenge lábakon álló, körmönfont érvelést, miszerint pusztá létével árt az embereknek. Miből gondolták, hogy ez az erőltetett fejtegetés ráveszi az öngyilkosságra?

Kalibán kilépett a kapualj árnyékából, és elindult.

Olyan sok mindent meg kell még tanulnia, ha életben akar maradni! Az utánzás nem lesz elég. Nem, ha megölhetik azért, ha szokványos robotként viselkedik. Meg kell tudnia, miért akarták ezt tenni vele.

Miért létezik egyáltalán? Miért alkották meg? Miért kell különböznie a többi robottól? Miben különbözik tőlük? Miért marad titokban előtte különbözőségének mibenléte?

Hogy került ilyen helyzetbe? Újra megkísérelt visszaemlékezni a kezdetre, megpróbálta összes eddigi emlékét átkutatni, hátha akad egy fogódzó, valamiféle magyarázat.

Nem volt semmiféle emléke az ébredése előtti időről, azelőttől, hogy először bekapcsolták, és annak a nőnek az eszméletlen teste mellett állt, felemelt karral. Semmire, abszolút semmire nem emlékezett, ami ez előtt történt. Hogy került arra a helyre, abba a helyzetbe? Még az ébredése előtt talpra állt valahogy, és felemelte a karját? Vagy valamilyen okból oda állították?

Várjunk csak! Menjünk vissza, és gondoljuk végig.

Nem látott semmiféle nyomós okot arra, hogy cselekvőképessége ne tudta volna megelőzni az emlékeit. Mi a helyzet, ha már *azelőtt* csinált valamit, hogy emlékei maradhattak volna róla? Vagy tegyük fel, hogy az ébredésének gondolt pillanat előtti emlékeit valahogy kitörölték belőle. Esetleg mégsem: mi van akkor, ha valamilyen okból már emlékezetének beindulása előtt képes volt cselekedni, emlékezete azonban egyszerűen *nem kezdett* el működni addig a bizonyos pillanatig?

Ha bármelyik eset lehetséges, ha emlékezetének beindulása nem esik egybe létezésének kezdetével, akkor bármit megtehetett *azelőtt*. Lehet, hogy éber, tudatos és aktív volt öt másodperccel - vagy öt évvel - ébredése előtt is. Bár valószínűleg azért ez túl hosszú idő lett volna. Testén a kopásnak semmi nyoma, és semmi nem utalt arra, hogy bármelyik részét valaha is kicserélték vagy javították volna. A memóriájában levő karbantartási naplóban nem voltak bejegyzések - bár ezeket is ki törölhetjük. Mégis ésszerű volt feltételeznie, hogy teste egészen új.

Ez azonban mellékes kérdés volt. Hogy került az a nő a padlóra, vértócsával a feje körül? Logikus volt feltételezni, hogy valamilyen támadás érte. Meghalt, vagy életben maradt?

Egy szempillantás alatt átfutotta vizuális emlékeit.

A nő lélegzett, de könnyen lehet, hogy csak az ő távozása után halt meg. Tényleg meghalhatott, vagy túlélte?

A gondolat meglepte. Miért nem tett fel magának eddig soha ilyen kérdéseket?

Ekkor két újabb kérdés hasított villámként az agyába.

Talán ő maga támadta meg azt a nőt?

És függetlenül attól, hogy ő tette vagy sem - *őt gyanúsítják?*

Kalibán megtorpant, és lenézett a kezére.

Döbbenettel látta, hogy ökölbe szorult. Kiegyenesítette ujjait, és megpróbált úgy tenni, mintha tudná, merre tart.

ELŐZŐ ÉJJEL Alvar Kresh tűzuhanyt vett azt remélve, hogy segít neki az elalvásban. Ezen az éjjelen azért alkalmazta, hátha attól ébren marad. Hajlott rá, hogy az ágyban ülve nézze végig Leving előadásának felvételét, de tudta, mennyire fáradt, és milyen könnyen elbőbiskolna, ha ezt tenné. Nem, sokkal jobb lesz, ha tiszta ruhát ölt, és az emeleti szalon televízió-ernyőjét használja.

Letelepedett a televízió elé, utasította az egyik háztartási robotot, hogy állítsa be a szoba hőmérsékletét a kellemesnél kissé hűvösebbre, egy másiktól pedig kért egy nagy kanna forró teát. Egy hideg szobában ülve egy jó adag koffeinnel ébren kell hogy tudjon maradni.

- Rendben van, Donald - indítsd el a felvételt!

A televízió bekapcsolt. A hatalmas képernyő a szoba egy. egész falát elfoglalta. A felvétel a belvárosi Központi Előadóterem képével kezdődött. Kresh több onnan sugárzott színdarabot látott, és legtöbbször a bevezető meglehetősen hosszú és vontatott volt. úgy tűnt, ez alól Leving első előadása sem lesz kivétel. Az előadótermet körülbelül ezer ember és kísérő robotjaik befogadására tervezték, a robotok alacsony, felcsapható székeken ültek gazdájuk mögött. A terem félig üres volt.

-...minden további szöszaporítás nélkül - mondta a színház igazgatója -, engedjék meg, hogy bemutassam egyik vezető tudósunkat! Hölgyeim és uraim, Fredda Leving következik! - Ezzel mosolyogva Fredda felé fordult, és tapsolni kezdett, melyhez a közönség csatlakozott.

Fredda Leving felállt, és az emelvény felé indult, eléggé gyér taps kíséretében. A kamera ráközelített, és Kresh bámulattal nézte, milyen volt Fredda a támadás előtt. A kórházban sápadt volt, törekeny, leborotvált haja túl vékonynak mutatta. De ezen a felvételen, bár láthatóan némi lámpalázzal küszködött, fitt volt és üde, arcát pedig sötét haj keretezte. Mindent egybevetve egy divatosnak nem nevezhető, figyelemre méltó fiatal hölgy.

Fredda felért az emelvényre, és végignézett a közönségen. Arca idegességről árulkodott.

Megköszörülte a torkát, és nekikezdett:

- Köszönöm, hölgyeim és uraim...- Egy pillanatig a jegyzeteivel babrált, látszólag még mindig lámpalázasan, majd folytatta: - Egy kérdéssel szeretném kezdeni ma esti előadásomat - mondta: - Egy komolytalannak tűnő kérdéssel, melyre bizonyára mindannyian tudni vélik a választ. Mégis megkockáztatom, hogy évezredek óta nem sikerült megválaszolnunk. Nem azt akarom ezzel mondani, hogy én ma este pótolhatom ezt a hiányosságot, de azt hiszem, rég eljött az ideje, hogy legalább feltegyük azt a kérdést. A kérdés a következő: mire valók a robotok?

A kamera a nézőtérre irányult, hogy az emberek reakcióját mutassa. Mozgolódás és halk moraj támadt, egy-két elfojtott kacajjal spēkelve. Az emberek fészkelődni kezdek a helyükön, és megrökönyödött ábrázattal nézegettek egymásra.

- Amint mondtam, olyan kérdés ez, melyről kevesen gondolkodnának el komolyan. Első ránézésre hasonló, mintha azt kérdeznénk, mire való az égbolt, a bolygó, ahol élünk, vagy miért kell lélegezni. Akárcsak a fent említettek, a robotok is a dolgok természetes rendjéhez tartoznak számunkra, és nem tudjuk elképzelni a világot nélkülük. Akárcsak a természeti jelenségek esetében, helytelenül azt feltételezzük, hogy az univerzum pusztán kényelmünk érdekében pottyantotta ide őket. De a robotokat nem a természet alkotta. Magunk tettük ezt magunkkal.

Nem "magunknak", figyelte fel Kresh. - *"Magunkkal..."*

Mire akart kilyukadni Leving ezzel az előadással? Hirtelen azt kívánta, bárcsak ő is ott lett volna aznap éjjel.

Fredda Leving pedig tovább beszélt a képernyőn:

- Legalábbis érzelmi szinten a robotokat nem szerszámoknak, nem magunk által létrehozott tárgyakként, még csak nem is intelligens lényeknek tekintjük, akikkel az univerzumon osztozunk, hanem olyan alapvető dolognak, melyet a természet ajándékozott nekünk, s mely saját részünké vált. Nem tudjuk elképzelni az életet nélkülük, telepes barátaink pedig pont azt gondolják, hogy *velük* nem lehet együtt élni. De elkalandozom a lényegtől. "Mire valók a robotok?" Ahogy választ keresünk erre a kérdésre, tisztában kell lennünk azzal, hogy *nem* képezik részét a természetes univerzumnak. Mesterséges alkotások, ugyanúgy, mint a csillaghajó vagy a kávéscsésze, vagy egy terraformáló állomás. Ezeket a robotokat mi alkottuk - vagyis az elődeink, akik beprogramozták őket, hogy építsenek újabb robotokat. A robotok tehát eszközök, melyeket saját használatunkra alkottunk. Ez a válasz első fele. De ez még semmiképpen nem teljes. Mert a robotok gondolkodó eszközök. Ilyen értelemben többek, mint pusztán eszközök - a rokonaink, a leszármazottaink.

A közönség ismét felmorajlott és mozgolódni kezdett, és reakcióit ezúttal a düh és a döbbenet motiválta.

- Bocsássanak meg - mondta Fredda. - Talán nem szerencsés a kifejezés. Bár ez a legvalószínűbb értelemben vett igazság. A robotok azért olyanok, amilyenek, mert mi, emberek alkottuk őket. Nélkülünk nem léteznének. Vannak olyanok, akik azt hiszik, hogy mi, emberek, nem létezhetnénk nélkülük. Ez az állítás azonban veszélyes blabla.

A terem végéből, ahol a Vasfejük tömörültek, ezúttal hangos kiabálás hallatszott.

- Hát igen, ez borzolja az idegeket, ugye? - kérdezte Fredda, és minden udvariasság kezdett eltűnni a hangjából. - Nem tudnánk nélkülük élni - ez a kijelentés nem a tényeken alapul, hanem pusztán hittétel. Meggyőztük magunkat arról, hogy nem tudnánk fennmaradni robotok nélkül, és életünket jelenlegi életmódunkkal azonosítottuk. Csak a telepesekig kell elmennünk, hogy belássuk: az emberek boldogulnak - mégpedig jól boldogulnak - robotok nélkül is.

A teremben kiabálás és éles füttykoncert kezdődött. Fredda feltartott kézzel csendre intette a közönséget. Arca komoly és rezzenéstelen volt. Végül a tömeg kissé megnyugodott.

- Nem azt mondtam, hogy nekünk is úgy kellene élnünk. Nekem az a munkám, hogy robotokat tervezek. Hiszek a robotokban. Hiszem, hogy még nem bontakoztak ki eléggé. Ők formálták társadalmunkat, melynek véleményem szerint számos dicséretre méltó tulajdonsága van. Csakhogy, barátaim, társadalmunk megkövesedett. Fosszilis. Merev. Eljutottunk odáig, hogy meg vagyunk győződve arról, de abszolút meg vagyunk győződve arról, hogy csakis a mi életmódunk helyes. Azt mondogatjuk magunknak, hogy *pontosan úgy* kell élnünk, ahogy elődeink éltek, és hogy világunk pont úgy tökéletes, ahogy van. Csakhogy az élet változást jelent. Minden élőnek változnia kell. A változás abbamaradása a halál kezdete - és a mi világunk haldoklik.

A teremben ezúttal néma csend honolt.

- Ezt mindannyian tudjuk, ha nem is vagyunk hajlandók bevallani. Infernó bioszférája pusztulóban van, de nem akarjuk tudomásul venni, még kevésbé megakadályozni. Tagadjuk a probléma pusztán létét.

Kresh összevonta a szemöldökét. A bioszféra *pusztulófélben*? Igen, akadnak bizonyos gondok, ezt mindenki tudta. De azért nem használt volna ilyen drasztikus kifejezést. Vagy ez pont az a fajta tagadás az, amiről Fredda beszélt? Kényelmetlenül feszengeni kezdett a székében, és tovább hallhatta az előadást.

- Ehelyett - folytatta Fredda - ragaszkodunk ahhoz, hogy robotjaink kényeztessenek, dajkáljanak bennünket, és éljük puhány és pazarló életünket, míg a minket körülvevő élet finom hálójára egyre vékonyodik. Az elmúlt száz év során mi, Infernó polgárai, bármelyik pillanatban kézbe vehettük volna a dolgainkat, nekiláthatunk

volna a munkának, és megmenthettük volna a helyzetet - a bolygónkat - saját magunknak. De olyan egyszerű volt meggyőzni magunkat arról, hogy minden a legnagyobb rendben van. A robotok gondunkat viselték. Miért kellett volna aggódnunk? Közben elpusztultak az erdők. Az óceánok életének körforgása gyengült. Ellenőrző rendszereink tönkrementek. Mi pedig, akiket a robotok arra a hitre tanítottak, hogy a semmittevés a legelegánsabb és legkifinomultabb elfoglaltság, a kisujjunkat sem mozdítottuk.

Elérkezett azután a pillanat, amikor le kellett nyelnünk a büszkeségünket, és kívülállók segítségét kellett kérnünk. És még ezzel is majdnem kicsúsztunk az időből. Kis híján a büszkeséget választottuk az életünk helyett. Őszintén bevallom, hogy a telepések behívását én is éppen olyan felháborítótnak találtam, mint önök közül bárki. De most itt vannak, és mi, úrlakók, inferniók, továbbra is hátratett kézzel ücsörgünk, és fogvicsorgatva megengedjük a telepéseknek, hogy megmentsenek bennünket. S közben bérmunkásoknak tekintjük őket, betolakodónak, nem pedig a megmentőinknek. Büszkeségünk oly hatalmas, robotokkal megtámogatott felelőtlenységünk olyan óriási, hogy továbbra sem vagyunk hajlandók bármit is tenni saját magunkért. Azt mondogatjuk: hadd végezzék a telepések a munkát! Piszkolják csak a robotok a kezüket! Mi meg hátradőlünk, hüen hitünkhez, hogy az erőfeszítés nem nekünk való, azzal az elképzeléssel, hogy a munka gátolja a haladásunkat egy még ideálisabb társadalom felé, mely arra a nemes elvre épül, hogy minden feladatra a robotikát kell felhasználni.

Mert *mindenre* a robotokban látjuk a megoldást. Hiszünk a robotokban. Hajthatatlanul és vakon. Nehezen emésszük - meg, és nagyon felindulunk, ha használatukat valaki megkérdőjelezi. Ezt épp néhány perccel ezelőtt tapasztalhattuk. Röviden, barátaim: a robotika a *vallásunk*, hogy ezt az ősi szót használjam. Ráadásul mi, úrlakók, le is nézzük azt, amit használunk. Imádjuk a robotikát, a robotokat mégis a lehető legalacsonyabb rendűeknek tekintjük. Ki nem érzett még megvetést közlünk egy robot iránt? Ki nem látott közlünk egy robotot magasabbra ugrani, gyorsabban gondolkodni, kitartóbban és eredményesebben dolgozni, mint amire ember valaha is képes lesz, s ki nem vigasztalódott azzal a gúnyt és megvetést sugalló, hitvány kifogással, hogy végül is "csak" egy robotról van szó?

A feladat, az eredmény jelentőségét csökkenti, ha az egy robot munkáját képezi. Érdekes adalék, hogy itt, Infernón, a robotok igen erős Első Törvényes potenciállal készülnek, és különösen nagy hangsúly helyeződik a Második és Harmadik Törvény tagadási tényezőire, melyek azt sugallják a robotnak, hogy csak akkor engedelmessé lehetnek egyéb utasításoknak, illetve csak akkor védheti meg saját magát, ha minden ember biztonságban van. Másképpen fogalmazva, az Infernón levő robotok különösen nagy becsben tartják a *mi* létünket, és különösen kevésre becsülik a sajátjukat. Ennek két eredménye mutatkozik: először is, a robotok sokkal inkább elkényeztetnek bennünket, mint a többi úrlakó világokon tennék, így az emberi kezdeményezőkézség itt, Infernón még jobban háttérbe szorul.

Másodszor, nálunk sokkal több robot esik Első Törvényes zavarok és az azokat követő sokk hatása alá.

Könnyen igazíthatnánk gyártási eljárásainkon, hogy olyan robotokat alkothassunk, melyek sokkal kisebb, mégis teljesen megfelelő mértékű kényeztetést éreznek arra, hogy kényeztessenek bennünket. Ha ezt tennénk, saját biztonságunkat csupán csekély mértékben - vagy egyáltalán nem - csökkentenénk, robotjaink azonban sokkal ritkábban szenvednének olyan szükségtelen károsodást, melyek kilátástalan vagy felesleges mentőakcióik során érik őket.

Mégis, ehelyett továbbra is túlságosan erős védelmezési késztetéssel ruházzuk fel robotjainkat. Olyan erős Első Törvényes potenciállal szereljük fel őket, hogy azok sokkot kapnak, ha bajban látnak egy embert, de nem képesek segíteni rajta, még akkor is, ha a többi robot az illető segítségére siet. Ha hat robot rohan, hogy egy embert megmentsen, és ennek eredményeképp négy károsodást szenved, az nem érdekes. Ez abszurd pazarlás. De minket nem érdekel, ha egy indokolatlan túlereagálástól a robot tönkremegy. Olyan sok robotunk van, hogy nem tekintjük őket különösen értékesnek. Ha hóbortjaink miatt feleslegesen elpusztítják magukat, ám legyen. Összefoglalva, lenézzük robot szolgálóinkat. Pótolhatók és eldobhatók. Többéves bölcsességgel, tapasztalattal rendelkező, kiváló intelligenciájú és képességű lényeket komoly veszélybe, talán a pusztulásba küldünk, és mindezt triviális dolgok miatt.

Robotokat küldünk égő épületekbe kedvenc holmijainkért. A robotok a forgalom közepébe vetik magukat, hogy megvédelmezzenek valakit, aki óvatlanul lelépett az úttestre, hogy a túloldalon megnézzon egy kirakatot. Kiküldünk egy robotot, hogy pucolja meg egy felhőkarcoló külső ablakát egy óránként száz kilométeres erősségű szélviharban. Ez utóbbi esetben akkor sincs ok aggodalomra, ha a robot lerepül az épület oldaláról - a robot ugyanis úgy fogja mozgatnia végtagjait, hogy irányítani tudja saját esését, nehogy földre zuhanásakor agyonüssön egy embert. Még akkor is hú az Első Törvényhez, amikor saját halálába rohan. Mindannyian hallottunk történeteket olyan robotokról, akik efféle haszontalan erőfeszítések közben pusztultak el, vagy legalábbis engedtek ezeknek a felesleges késztetéseknek. A történeteket olyan felhanggal mesélik, mintha *mulatságosak* lennének, nem pedig katasztrófák. Mintha egy céltalan hajsza közben roncsá olvadt, vagy darabokra szagatott robot csak tréfa lenne, nem pedig botrányos pazarlás. A robotok gyötrése sem kevésbé komoly dolog.

Láttam már robotokat, akiket tartóoszlopoknak használtak: egyszerűen arra utasították őket, hogy álljanak a fal mellé, és tartsák - nem egy percig, vagy szükségmegoldás gyanánt a karbantartók megérkezéséig, hanem

véglegesen. Láttam olyan - működő, jó képességű - robotokat, akiknek azt parancsolták, hogy egy vitorlás horgonykötelét tartsák a víz alatt. Ismerek egy olyan nőt, akinek az egyik robotja kizárólag a nő fogát mossa, és a fogmosások között a fogkefét kell tartogatnia. Egy férfi, akinek a pincéjében eltört a vízvezeték, arra utasította az egyik robotját, hogy merje ki belőle a vizet - hat hónapig, megállás nélkül, éjjel-nappal, amíg a férfi, végre vette a fáradságot, és szerelőket hívott.

Gondoljanak bele! Fontolják csak meg! *Érző lényeket* használunk horgony, fogkefe és szivattyú helyett. Van ennek értelme? Logikusnak tűnik, hogy olyan robotokat alkotunk, akik képesek kiszámolni a csillaghajók hipertér-ugrásait, aztán koloncnak használjuk őket, nehogy kisodródjanak a jachtjaink? Ezek a robotokkal való visszaélésnek csupán a legszemléletesebb példái. Még nem is beszéltem a millió feladatról, amelyeket a robotoknak helyettünk kell elvégezniük, pedig igazából nekünk kellene. Ezek is a visszaélés kategóriájába tartoznak, és nemcsak mechanikus szolgálóinkat, hanem saját magunkat is lealacsonyítjuk velük. Nemrég megtörtént velem, hogy húsz percig ácsorogtam a gardrób előtt arra várva, hogy a robotom felöltöztessen. Amikor végül rájöttem, hogy előzőleg elküldtem valamit elintézni, akkor sem öltöztem fel, hanem megvártam, míg visszajön. Soha fel sem ötlött bennem, hogy talán én is ki tudom választani a megfelelő ruhát, bele tudok bújni, és fel tudom húzni a zippzárt. *Meg kellett helyettem csinálni!*

Közölhetem önökkel, hogy az efféle abszurdítások nemcsak egyszerűen kihasználatlanul hagyják a robotok képességeit. Bajt hoznak ránk, kárt okoznak nekünk. Az effajta viselkedés arra tanít bennünket, hogy azt higgyük: a munka - *mindenfajta* munka, *bármilyen* munka - alantas valami, és hogy az egyetlen társadalmilag elfogadható tevékenység az, ha kényelemben helyezük magunkat, s hagyjuk, hogy robot rabszolgáink kiszolgáljanak. Igen, azt mondtam, rabszolgák. Előadásom elején feltettem egy kérdést: Mire valók a robotok? Hát, hölgyeim és uraim, társadalmunk ezt a választ adta. *Erre* használjuk őket. Rabszolgának. RAB-SZOL-GÁ-NAK. Nézzenek bele a történelemkönyvekbe, olvassák el a régmúlt idők szövegeit, tanulmányozzák az ősi kultúrákat! A rabszolgaság mindig megrontotta azokat a társadalmakat, amelyekben létezett, elnyomta a rabszolgákat, degradálta őket, ám *megrontotta a rabszolgatartókat is*: megmételtyezte, legyengítette őket. A rabszolgatartás csapda, amelybe a rabszolgatartó társadalom mindig beleesik. Pontosan ez történik most velünk!

Fredda egy pillanatra megállt, és kőbepillantott a közönségen. Csend volt, döbbszent csend.

- Hadd térjek vissza ahhoz a naphoz, amikor vártam, hogy a robot rabszolgám felöltöztessen! Miután belegondoltam a dologba a történetek után, és rájöttem, milyen nevetséges voltam, elhatároztam, hogy legközelebb magam boldogulok. És rádöbbsentem, hogy képtelen vagyok rá! Nem tudtam, hogy kell. Fogalmam sem volt, hol vannak a ruháim. Nem tudtam bekapcsolni a csatokat és pántokat, nem tudtam, hogy jönnek rám a ruhák. Fél napig fordítva volt rajtam egy blúz, mire észrevettem. Megdöbbsentett, mennyire képtelen vagyok gondoskodni saját magamról. Kezdtém magam figyelni napközben, és észrevettem, milyen keveset teszek magamért - milyen kevésre vagyok képes.

Alvar Kresh előtt kezdett összeállni a kép, miközben a felvételt nézte. Hát ezért nem tartott Fredda személyi robotot! Kétségtelenül furcsa elhatározás, de mostanra kezdett értelmet nyerni. Elmélyülten hallgatta tovább az előadást, tudomást sem véve kimerültségéről.

- Megdöbbsentett, mennyire nem tudok boldogulni - folytatta Fredda Leving. - Elámultam, mennyi egyszerű dolgot képtelen vagyok elvégezni. Le sem tudom írni a szégyent, amit akkor éreztem, amikor rájöttem: nem tudok egyedül tájékozódni a saját városomban. Robotkíséretre szorultam, vagy menthetetlenül eltévedtem volna.

A közönség soraiból ideges nevetgélés hallatszott, Fredda pedig elgondolkozva bólintott:

- Igen, ez csakugyan mulatságos. De egyben nagyon lehangoló. Hadd kérdezzem meg azoktól, akik szerint képtelenségeket beszélnek: mi lenne, ha ebben a pillanatban minden robot kikapcsolna? Most ne azzal a nyilvánvaló ténnyel törődjünk, hogy egész civilizációnk összeomlana, mert azt a robotok tartják fenn. Maradjunk csak saját magunknál. Képzeld el, mi történne önökkel, ha az *önök* robotjai kapcsolnának ki! Mi lenne, ha a sofőrje nem működne tovább, személyi kísérője felmondaná a szolgálatot, szakácsa sokkot kapna, és nem tudna többé főzni, ha az inasa elromlana? Önök közül hányan találnának haza? Nagyon kevesen képesek légimobilt vezetni, tudom - de legalább gyalogosan hazatalálnának? Melyik irányba kellene elindulniuk? És amikor, vagyis *ha* hazajutnának, emlékeznének rá, hogy kell kezelni az ajtó kézvezérlőjét? Hányan ismerik egyáltalán a saját címüket?

Újra csend lett. Aztán egy kiáltás hallatszott a közönség soraiból. A kamera egy, az ülőhelye előtt álló férfira irányult, aki egy inkább komédiába illő Vasfejű uniformist viselt.

- Na és aztán? - kiabálta. - Én sem tudom a címemet. Nagy ügy! Csak annyit kell tudnom, hogy *én vagyok az ember!* Én parancsolok! Jól élek, hála a robotoknak. Én nem akarok ezen változtatni!

Elszört éljenzés és taps hangzott fel, különösen a terem hátuljából. A kamera újra Freddát kezdte venni, aki lelépett a pulpitusról, és maga is csatlakozott a tapsolókhöz. Lassan, hangosan, gúnyosan csattant a tenyere, és sokáig folytatta még, miután a taps elült.

- Gratulálok - mondta. - Valóban ön az ember. Biztos vagyok abban, hogy büszke erre, és ez így van jól. De ha Simcor Beddle küldte ide, hogy engem megzavarjon, akkor menjen szépen vissza, és közölje a Vasfejű-vezérrel, hogy segített levonnom a végkövetkeztetést. Csak az aggaszt, hogy szinte már úgy hangzik, mintha büszke lenne a tudatlanságára. Ezt én nagyon veszélyesnek, és egyben szomorúnak találom. Hát ide hallgasson!

Nem tudja, hol lakik. Nem tesz keresztbe egy szalmaszálát sem. Fogalma sincs, hogyan kell bármit is csinálni: AKKOR MEG MI A KÉNKÖVES POKOLÉRT JÖTT ERRE A VILÁGRA? - Ezzel Fredda a férfiről a közönségre nézett:

- Mire vagyunk jók? Mi a dolgunk? *Mire valók az emberek?* Nézzenek körül! Gondolkozzanak el a társadalmukon! Mi benne az ember szerepe? Semmittevők vagyunk, ez az igazság. Alig van életünknek olyan területe, amit ne bízunk volna robotokra. Azzal pedig, hogy a munkánkat velük végeztetjük, a sorsunkat is a kezükbe adjuk. Tehát mire valók az emberek? Ez a kérdés, a tényleges kérdés, amire kilyukadtunk. És az a véleményem, hogy jelenlegi robothasználatunk szörnyűséges választ adott erre a kérdésre, olyat, mely a vesztünket fogja okozni, ha nem cselekszünk. Mert itt és most szembesülnünk kell a valósággal, barátaim. A kérdésre, hogy mire jó az ember, a tényleges válasz az, hogy semmire.

Fredda ezzel mély levegőt vett, összeszedte a jegyzeteit, és lelépett a pódiumról.

- Bocsássanak meg, ha ilyen borúlátón fejezem be az előadást, de azt hiszem, ezekkel a tényekkel mindannyiunknak szembe kell néznünk. Ezen az előadáson felvázoltam a problémát, melyről beszélni akartam. A következőn a robotika Három Törvényéről alkotott nézeteimet szeretném elmondani, és a gondjaink megoldásával kapcsolatos gondolataimat. Azt hiszem, bátran állíthatom, hogy mindannyiukat érdekelni fogja.

Ezzel a felvétel elhomályosult, Alvar Kresh pedig magára maradt a gondolataival.

Freddának nem lehetett igaza.

Nem lehetett!

Rendben. Tétélezzük fel, hogy téved.

Akkor tényleg: mire jók az emberek?

- Nos, Donald, mi a véleményed? - kérdezte Alvar.

- Be kell vallanom, nagyon zavarónak találtam az egészet.

- Miért?

- Azért, uram, mert világosan kiderül belőle, hogy a robotok ártalmasak az emberekre.

Kresh dühösen felmordult:

- Mindegyik érve lejárt lemez! Nincs közte olyan, amit ne hallottam volna. Úgy akarja feltüntetni a dolgokat, mintha Hádész és Infernó egész lakossága tehetetlen senkiből állna. Hát *én* azért még hazatalálok.

- Így van, uram, de attól tartok, ön a kisebbséghez tartozik.

- Micsoda? Ó, menj már! Fredda azt hiszi, mindenki csak ostoba henyélő. Én nem ismerek *egyetlen* ilyen embert sem.

- Uram, ha megjegyezhetem, ismerőseinek többsége szintén rendőrtiszt, vagy olyan területeken dolgozik, melyek szorosan kapcsolódnak rendőri munkájához.

- Mit akarsz ezzel mondani?

- A rendőrségi munka azon kevés tevékenységek egyike, ahol a robotokat csak kiegészítésképp lehet felhasználni. Egy jó rendőrtisztnek képesnek kell lennie az önálló gondolkodásra és cselekvésre, hajlandónak kell lennie a csapatmunkára, mindenféle embert tudnia kell kezelni, és főleg, boldogulnia kell robotok *nélkül*. Helyetteseinek meglehetősen határozott, magabiztos embereknek kell lenniük, akik hajlandók elviselni bizonyos fokú fizikai veszélyt - talán még ösztönzést is kapnak ettől. Az a véleményem, hogy csupán a rendőrtiszteket figyelembe véve igen eltorzított kép alakulna ki a lakosságról. Ne a tisztjeire gondoljon, hanem arra, miféle emberekkel találkozunk. Az emberekre, akik áldozatként végzik a rendőrségi jelentésekben. Tudom, hogy nem értékeli őket nagyra. ők mennyire képesek bármire is? ők mennyire függenek a robotjaiktól?

Alvar Kresh kinyitotta a száját, hogy tiltakozzon, aztán becsukta, összevonta a szemöldökét, és elgondolkodott.

- Értem, mire gondolsz. Most te kavartál meg engem, Donald.

- Elnézését kérem, uram. Nem állt szándékomban...

- Nyugi, Donald! Elég kifinomult vagy ahhoz, hogy tudd: nem okoztál semmi bajt. Csupán elgondolkoztattál, ennyi az egész... - A televízor felé intett. - Mintha Leving nem ezt tette volna.

- Igen, uram, pontosan. De szeretném figyelmeztetni, ideje lefeküdnie.

- Az igaz. Nem mehetek karikás szemmel a kormányzó elé, ugye? - Alvar felállt, és ásított egyet - De mi a poklot akarhat, ami nem várhat néhány órát?

Alvar Kresh visszatámaszkodott a hálószobájába, és nagyon tartott a reggeltől. Bármit is akart a kormányzó, az nem ígérkezett kellemesnek...

SIMCOR Beddle korán kelt, és elgondolkozva mérlegelni kezdte a Vasfejük akciójának eredményeit Telepessváros ellen. Az eredmények nem voltak biztatók. Kresh rendőrfőnök helyettesei kezdték egyszerűen túl jól érteni a dolgukat. Túl sok letartóztatás, túl kevés okozott kár, és ami a legrosszabb, a róluk szóló tudósítások

csapnivalóak voltak. A legjobb esetben is pihent agyúnak tüntették fel a társaságot.

Hát jó, ezek után ideje volt újabb taktikával előrukkolni. Oly módon kell összerúgni a port az átkozott telepésekkel, hogy Kresh emberei ne nagyon tudjanak beavatkozni.

Várjunk csak. Megtalálta a megoldást. Leving következő előadása. Ha értesülései egy kicsit is megbízhatóak, a helyszínen csak úgy nyüzsögnek majd a telepések. Igen, igen. Nem fog ártani egy kis felhajtás.

De mi lesz a hírveréssel? Nincs sok értelme egy csetepaténak, ha senki sem látja. Beddle hátradólt a székében, és tekintetét a mennyezetre függesztett. Leving első előadása a rendhagyó téma ellenére nem vonzott túl nagy tömegeket. Talán ez volt a kulcs. El kellene hinteni itt-ott néhány utólagos híradást az elhangzottakról. Talán el tudja intézni, hogy bizonyos megbízható források elejtsenek egy-két szenzációs, és szörnyen megtévesztő találgatást arra vonatkozólag, mi az ördögöt keres Leving a kórházban.

Igen, igen. Ez az. Ha elég körültekintően csinálja, az első előadásról készített hírek ezúttal megtöltik az előadótermet, ráadásul élő televíziós közvetítést eredményeznek. Ha ezt az eseményt zavarják meg, arra mindenki fel fog figyelni, akarata ellenére is.

Simcor Beddle intett a titkárobotjának, és diktálni kezdett - kidolgozta a részleteket.

ALVAR Kresh besétált a kormányzó irodájába, és sokkal élénkebbnek és éberebbnek érezte magát, mint hogy arra oka lehetett volna, mintha a teste kezdené megszokni, hogy alig alszik valamit.

A kormányzó felállt az íróasztala mellől, és elsétált a hatalmas szoba közepéig, majd amikor Alvar közelebb ért, kézfogásra nyújtotta a kezét. Grieg frissnek, kipihentnek és élénknek látszott. Meglehetősen konzervatív szabású palaszürke öltönyt viselt, mintha arra törekedne, hogy sokkal idősebbnek látszódjon a koránál. Bizonyára így is volt, hiszen Grieg botrányosan fiatalon került a kormányzói székbe.

Grieg irodája fényűző volt, amire Alvar jól emlékezett, de legutóbbi látogatása óta mintha hiányzott volna belőle valami. De mi?

- Köszönöm, hogy ilyen korán idefáradt, seriff - szólalt meg Grieg kormányzó kézfogás közben.

Mintha a beidézés meghívás lett volna, nem pedig parancs, gondolta Alvar. Az udvarias szavak azonban önmagukban is nagy jelentőséggel bírtak. A kormányzó nem érezte gyakran szükségét, hogy udvarias legyen Alvar Kresh-sel.

Alvar megrázta a kormányzó kezét, és a szemébe nézett. Semmi kétsége nem volt afelől, hogy ez a férfi akar tőle valamit - azaz inkább szüksége van valamire.

- Örülök, hogy itt lehetek - hazudta Alvar simulékony modorában.

- Ezt azért kétlem - felelte Grieg a politikusok feltétlen őszinteséget sugalló mosolyával, mely sok-sok éve megvolt már, és különösen az ígéretésekkor került elő. - De higgye el, fontos volt, hogy idejőjjön. Kérem, foglaljon helyet, seriff! Mondja, hogy halad a Freda Leving elleni merénylet ügyében indított nyomozás?

Ajtóstul a házba, gondolta Kresh komoran.

- Még csak az elején tartunk. Sok információt sikerült összegyűjtenünk, de ennek nagy része ellentmondásosnak látszik. Ez azonban ezen a ponton szinte normálisnak mondható. Bár van valami, uram, amellyel kissé gyorsíthatná a nyomozás menetét.

- És mi lenne az?

- Állítsa le Tonya Weltont. Be kell vallanom, nem ismerem az ügy politikai hátterét, de biztosíthatom, csak a munkámat növelte azzal, hogy bevonta a nyomozásba. Nem egészen értem, mire jó ez.

- Hogy én miért vontam be? Ő maga akarta. Lehet, hogy az embereinek van érdekeltégük a Leving Intézetben, de miért akarnám, hogy belekeveredjen a helyi igazságszolgáltatásba? Nem, a saját ötlete volt, hogy részt vegyen az ügyben, és nagyon ragaszkodott hozzá. Megmagyarázta, hogy politikailag Infernó nagy árat fizetne érte, ha nem engedném bekapcsolódni a nyomozásba. Valójában ő volt az, aki elsőként számolt be nekem az esetről. A bűntény éjszakáján otthonomban hívott fel, és követelte, hogy engedélyezzem neki a nyomozáshoz való csatlakozást.

Alvar Kresh zavarodottságában a szemöldökét ráncolta. Ha azt vesszük, milyen hamar a helyszínre ért Welton, akkor szinte előbb kellett értesülnie a cselekményről, mint ahogy azt a karbantartó robot jelentette volna a hatóságoknak. Honnan tudott a bűntényről?

- Értem. Be kell vallanom, nagyon azt az érzést keltette bennem, mintha az ön ötlete lett volna.

- Egyáltalán nem. A leállítása tekintetében pedig, hogy a szavaival éljek - nos, attól tartok, túl érzékeny hozzá a politikai helyzet. Nagyon sajnálom, de arra kell kérnem, viselje el az okvetetlenkedését. Azt hiszem, meg fogja érteni, miért kérem erre, miután meglátja azt, amit mutatni szeretnék önnek.

A kormányzó egy meglehetősen egyszerű székre mutatott a szoba közepén. Alvar leült, és a helyiség üres középpontjára irányult a tekintete. Donald néhány lépéssel később ért oda, és megállt a szék mögött. Grieg egy vezérlőpult mögé telepedett, mely Alvar székével szemben állt. Megvan, döbönt rá Alvar. Körbenézett a hatalmas szobán, és gyanúja beigazolódott. Seholy egy robot. A kormányzónak nem volt robotkísérete a saját irodájában. Ez aztán botrányos felfedezés! SEHOL EGY ROBOT Freda Leving az egy dolog, na de maga a kormányzó? Még a jelenlegi nyugodt és kiegyensúlyozott politikai helyzetben is szenzációs hír lett volna.

Ugyanolyan, mintha Grieg nadrág nélkül járul a nyilvánosság elé. Most, hogy annyit foglalkoztak a telepésekkel, ez egyszerűen hazaárulás volt.

Ez azonban nem volt alkalmas pillanat, hogy effélékről beszélgesen a kormányzóval. Talán látta Leving előadását - vagy még annál is többet tudott. Grieg azonban most a vezérlőpult fölé hajolt, és koncentrált.

Legjobb, ha odafigyelek, gondolta Kresh.

- Ez egy bolygószimulátor - mondta a kormányzó kissé szórakozottan, miközben az előtte levő gombokkal foglalatostkodott. - Talán látott már ilyesmit, vagy látta egy efféle szimuláció felvételét. Bár kétlem, hogy találkozott már vele. Vagyis biztosra veszem, hogy nem. Ez egy telepés modell, sokkal kifinomultabb, mint a sajátjaink. Tonya Weltontól kaptam - és mielőtt ez felkelti a gyanúját, elmondhatom, hogy embereink alaposan letesztelték, és ők is programozták. Nincs benne semmi csel.

- És mit lehet megtudni a révén? - tudakolta Alvar.

A kormányzó befejezte a gépezet beállítását, és vendégére pillantott. Arca hirtelen megkeményedett.

- A jövőt - mondta színtelen, szenttelen hangon, amitől Kresh hátán a hideg futkározott.

Az ablakok elhomályosultak, a szoba lámpái kialudtak. Egy pillanat múlva egy ködös, gyenge fényt sugárzó fénylabda jelent meg a levegőben Alvar és Grieg között, melye egyre élesebb és ragyogóbb formát öntött, végül pedig felismerhetően Infernó bolygóvá alakult Alvar önuralma ellenére visszafojtotta a lélegzetét. Kevés olyan szemet gyönyörködtesítő látvány létezik, mint egy élő bolygó a világűrben. Infernó szívmengetően gyönyörű volt: egy, az ürességben függő kék-fehér gyöngyszem.

Onnan, ahol Alvar ült, a bolygónak csak a felét lehetett látni, a határvonal a nagy egyenlítő menti szigeten, Purgatóriumon haladt keresztül. Infernó déli féltekéjét szinte teljes egészében tenger borította, bár ezek helyén a terraformáló munkálatok előtt nem volt más, csak kietlen pusztaság.

A bolygó északi harmadát egyetlen óriási földrész, a Terra Grande foglalta el. Terra Grande sarkkörét még nyáron is csillámló jégkucsma fedte. A téli hónapokban a hó és a jég a kontinensnek akár a felét is elboríthatta.

Purgatóriumtól pontosan északra egy irdatlan, félkör alakú bemélyedés látszott Terra Grande déli partvonalán, egy több millió évvel ezelőtti aszteroida-becsapódás látható nyoma. A kráter egy része a tengerbe veszett, és bár a víz alatti cikkely nem volt látható, tökéletes köralakot formált. Purgatórium lényegében a félig alámerült kráter közepén levő kiemelkedés volt. A gigantikus, részlegesen víz borította krátert egyszerűen Nagy Öbölnek hívták.

A déli tengerek felett felhők és ciklonok kavarogtak, melyeken áttűntek a félig rejtve maradó, terjedelmes északi kontinens zöld, barna és sárga foltjai. Az északnyugati hegységek láncai közt villámok cikáztak, míg a Nagy öböl keleti pereme felhőtlen volt, és a vakítóan erős délelőtti fényben a part menti sivatagok csak úgy ragyogtak, míg a mögöttük húzódó erdők és mezők vegetációja sötétebb, gazdagabb zöld árnyalatokat öltött magára.

Kissé délebbre, az öböl nyugati partján Alvar épp hogy ki tudta venni Hádész fényeit: egy apró, hunyorgó pontocska a kora hajnali félhomályban.

- Ez bolygónk valóságos képe, olyan, amilyenek pillanatnyilag látszik - hangzott fel Grieg hangja a most már szilárdnak tetsző gömb túloldaláról. - Egy víz nélküli, belélegezhetetlen atmoszférájú bolygóra jöttünk. Mi hoztunk vizet és oxigént. Azoknak az óceánoknak minden cseppje a mi munkánkat dicséri. Minden molekulányi oxigén azért létezik, mert mi átalakítottunk ezt a bolygót. A sziklából és a talajból vontuk ki a vizet, és a csillagrendszer pereméről üstökösöket és jégmeteorokat hoztunk ide. Mi telepítettük a növényi életet a tengerek mélyére és a szárazföldekre, és belélegezhető légkört teremtettünk. Felvirágoztattuk ezt a világot. Most azonban hervadóféln van. Ezután azt fogja látni, milyen lesz Infernó, ha csupán saját képességeinkre hagyatkozunk, ha csak saját terraformáló állomásainkat és technológiánkat használjuk, ha úgy haladunk tovább, ahogy eddig is tettük. De először, hogy könnyebben kiismerjük magunkat, leveszem a légkört, a felhőtakarót, és kikapcsolom a napszakok váltakozását.

A félig megvilágított bolygó hirtelen kivilágosodott, a pára és a ciklonok eltűntek. A hologram mindaddig teljesen valóságosnak tűnt, a sötétségtől és a felhőktől megfosztva azonban nem lett belőle más, mint egy hajszálpontos, részletes, gömb alakú bolygótérkép. Alvarnak már ekkor is valamiféle irracionális, fájdalmas hiányérzete támadt. Az eddig gyönyörű valami most eltűnt, és kétségei sem voltak afelől, hogy a bolygó végső képe még ennél is csúfabb lesz.

- Most hozzáadok néhány kiegészítő grafikát - hallatszott Grieg hangja.

A gömb körül egy sor diagram és kép jelent meg, mely az erdők, tengerek és a szárazföldi élővilág állapotát mutatta, valamint a hőmérsékletet, az atmoszférikus gázokat, és egyéb adatokat.

- Most minden tíz standard másodpercben egy évvel fogom előrepergetni a szimulátort - mondta Grieg -, és a nyugati féltekét fogom mutatni, hogy láthassa Hádész életének alakulását.

A Nagy Öböl partvonalán, a megfelelő helyen egy fehér pontocska jelent meg.

- Ez Hádész.

A kormányzó elhallgatott, hagyta, hogy helyette beszéljen a szimulátor, részben direkt képet, részben kiírásokat és grafikus ábrákat alkalmazva.

Először az óceánok pusztultak el. A tápláléklánc legfelső szintjén levő ragadozók elszaporodtak, és kiirtották

a középben elhelyezkedő fajokat, a halakat és egyéb állatokat, melyek egymással és különböző planktonokkal táplálkoztak, és végül a felsőbb szinteken levő ragadozók martalékává váltak. Ezek élelem utánpótlása megszűnt, így végül ők is elpusztultak.

Az óceánokban szaporodását most már semmi sem gátolta. Olyan mértékben elszaporodtak, hogy az óceánok színe beteges, kísérteties zöldre váltott. Aztán a víz megbarnult, mert az algák is elpusztultak, miután nem maradt több táplálékuk, és gyakorlatilag az összes széndioxid molekulát magukba szívták. Mivel az óceánok állatfajai kihaltak, a tengeri és szárazföldi növényzet nem kapott elég széndioxidot. Az üvegházi gáz elvesztése azt jelentette, hogy Infernó egyre kevesebb meleget tudott visszatartani. A bolygó hűlni kezdett.

Alvar akaratán kívül tanúja lett saját világa pusztulásának, és csak nézte, ahogy Infernót megfojtja a jég. A víz, a víz volt a kulcs. Egyetlen éld bolygó sem tudna fennmaradni nélküle, de nem segített - viszont igen nagy kárt okozott -, ha nem a megfelelő állapotban, nem a megfelelő helyen volt. Most a jégtakaró jelentette a gondot. A térképen egy vonal mutatta az északi sarkkör jégsapkáját, és Alvar látta, hogy az egyre terjed. A jég nyomult előre, és az északi erdők pusztultak, megölte őket a túl hideg és széndioxid-hiányos légkör. Mivel az atmoszféra oxigéntartalma túl magas volt, és aszály pusztított, mindenütt erdőtüzek keletkeztek, a jég előrenyomulása ellenére.

A fehér jég sokkal több fényt és meleget tükrözött vissza, mint az erdőségek, így a bolygó hűlése folytatódott és állandósult.

Infernó azonban nem hűlt mindenütt. Alvar látta. Ahogy az erdők pusztultak, a jégtakaró terjedt, és a bolygó átlagos hőmérséklete csökkent - a helyi hőmérséklet néhány helyen csökkent, máshol viszont emelkedett. A széljárás megváltozott. A viharok erősebbek lettek. Terra Grande déli partvonalán itt-ott hő-hurrikánok söpörtek, végig, míg Purgatórium szubtropikus éghajlatúvá vált. A jég azonban csak nyomult előre, egyre délebbre, és a víz egyre nagyobb része került a hó és a jég fogságába ahelyett, hogy visszafolyt volna a déli óceánba.

A tengerszint csökkent. Infernó óceánjai, melyek azelőtt sem voltak túlságosan mélyek, hihetetlen sebességgel apadtak, míg a jég északon egyre vastagabb lett. A déli óceánból szigetek bukkantak elő. A víz tovább apadt, míg a Nagy öbölből nem maradt más csak egy kiszáradt, s immár valós alakjában mutatkozó kráter. A bolygón most egy minden oldalról szárazfölddel körülvevett kör alakú tenger volt látható.

A jégtömeg tovább terjeszkedett, Hádész városa pedig eltűnt a hó- és jégtakaró alatt.

A szimuláció itt hirtelen megállt.

- Most olyan állapotban látja a bolygót, amilyen az körülbelül hetvenöt standard év múlva lesz. Minden akaratunk ellenére ekkorra már csak mi fogjuk képviselni az élővilágot. Néhány faj egy-két elszórt kis csoportja esetleg megmaradhat az elszigeteltebb vidékeken, a bolygó mint olyan azonban elpusztul - Alvar keserű, kísérteties nevetést hallott a sötétben - Amire a bolygó ebbe az állapotba kerül, azt hiszem, minket, embereket is csupán egy elszigetelt vidék túlélőinek fognak tekinteni.

- Nem értem - tiltakozott Alvar, szavait a kormányzó hangjának irányába intézve - Azt hittem, pont az elsivatagosodás veszélye fenyeget - túlságosan felmelegszik a bolygó, és megolvad a sarki jég.

- Mindannyian ezt gondoltuk - felelte a kormányzó keserűen. - Akárhány rendszertelen és jelképes intézkedést hoztak az elődeim a helyzet javítására, mind ezekre a feltételezésekre és számításokra épültek. Azt vártuk, hogy terjedni fognak a sivatagok, a sarki jég teljesen megolvad, a tengerszint, emelkedni fog. Az irataim között szerepelnek olyan tervek, miszerint gátak épülnének a város körül, nehogy elöntse a víz!

Alvar hallotta, hogy a kormányzó kilép a vezérlőpult mögül. Megkerülte a szimulátort, megállt Alvar széke mellett, és ránézett a félig fagyott bolygóra.

- Lehet, hogy igazságtalan vagyok. A helyzet rettenetesen bonyolult. Ha egy vagy két tényező kissé megváltozna, akkor valóban a tenger, és nem a jég árasztaná el a várost. Valójában az átdolgozott terraformáló terv első lépése az, hogy billentsük inkább a sivatagosodás és az árvizek felé a mérleget - ez kisebb tragédia, mint a jégkorszak, mely ellenkező esetben beköszöntene. Az pedig rettenetes következményekkel járna.

- Miért kellene a sivatagosodás mellett dönteni? Miért nem állítják inkább vissza az eredeti középutas helyzetet? - kérdezte Alvar

- Kitűnő kérdés. A válasz az, hogy a jelenlegi helyzet pont a középútra törekvés miatt alakult ki, melyet valószínűleg nem is tudunk megteremteni.

- Nem értem.

A kormányzó felsóhajtott, arcát gyéren bár, de megvilágította a halódó bolygó képe.

- Az emberek számára kényelmes és stabil ökoszisztéma alapjait már a kezdetekkor sem dolgozták ki eléggé, és most ennek a hatását érezzük. Egy hozzáértően terraformált világ, még ha éri is valami külső behatás, mindig szépen vissza fog állni arra a bizonyos kellemes középútra. Itt nem ez a helyzet. Az életnek az enyhítő tényező szerepét kellene betöltenie egy bolygón, hogy elsimítsa a végleteket. Az élet azonban egyre gyengül Infernón, egy meggyengült rendszer pedig hajlik a végletek felé. Amit "normális" földi ökoszisztémának tekintettünk, az Infernón abnormális és labilis átmenetté változott két stabil állapot között - ezek pedig a jégkorszak, vagy a sivatag és a magas tengerszint. A két állapot közül a jégkorszak felé tartunk, ez pedig a végünket jelenti.

Valószínű, hogy az a legjobb megoldás, ha létrehozunk Infernón egy nagyrészt sivatagos, félig a tengerszint alá merülő Terra Grandét. Ez csak minket fog megbénítani. Tudja, ha sikerül a sivatag felé billenteni a mérleget,

legalább továbbra is élni fog a bolygó, azután is, ha a civilizációnk összeomlott!

- Ha a civilizációnk összeomlott! - kiáltotta Alvar döbbenetben. - Miről beszél? Ez valóban bekövetkezik?

Grieg csendes beletörődéssel felsóhajtott.

- Azt hiszem, valójában inkább úgy kellene fogalmaznom: "Amikor a civilizációnk összeomlik", de olvastam egy egész sorozat bizalmas jelentést, melyekben az áll, hogy az összeomlás sokkal valószínűbb, mint ahogy képzelnénk. Amikor romlani fog a helyzet, az emberek elkezdik elhagyni a bolygót. De nem mindenki fogja tudni megfizetni. Túl kevés hajó lesz, az árak pedig túl magasak. Néhányan elpusztulnak, de sokkal többen elmenekülnek. Kétlem, hogy elegendő maradnak ahhoz, hogy a társadalom tovább működjön, még a robotokkal együtt sem. Talán mindenki elpusztul, és csak a robotok maradnak. Ki tudja?

Úgy tűnt, a kormányzó kezd megint uralkodni magán. Kihúzta magát és Alvarra nézett, majd határozottabb, egyenletesebb hangon szólt hozzá:

- Elnézését kérem. Túl nagy teher nehezedik rám.

Chanto Grieg egy kis ideig fel-alá sétált Alvar előtt, nyilvánvalóan a gondolatait próbálta rendszerezni. Végül megszólalt:

- A borotva élen táncolunk, seriff, több szempontból is. A politikai és társadalmi ügyek kapcsolódnak az ökológiai problémákhoz. Ha a bolygó élővilágát vesszük, be kell rendezkednünk arra, hogy ha lesznek is túlélők, semmiképp sem fogják tudni megmenteni Infernót, bármilyen erőfeszítéseket is teszünk. A jégkorszakot nem lehet túlélni. A sivatagosodást igen. Ezért próbáljuk a bolygót erre az útra terelni, és ha lesz rá mód, ezután megkísérelhetjük újra terraformálni. Ez mindenképpen jobb a mostani jövőképnél - mondta Grieg a hologramra mutatva.

- A jégkorszak sem ígérkezik olyan rossznak - tiltakozott Alvar.

- Ne feledje, hogy menet közben leállítottam a programot - mondta Grieg. - De igen, mindennek ellenére lehet, hogy túlélnénk, bár elkövetnénk azt a szörnyű bűnt, hogy hagynánk a világunkat elpusztulni.

A kormányzó elgondolkozva tanulmányozni kezdte a bolygót.

Az még nem is áthidalhatatlan probléma, hogy a jég eléri a várost, legalábbis bizonyos szempontból. Építhetnénk a jég fölé, vagy lehúzódnánk a föld alá, mint a telepések. De ez még nem minden.

A kormányzó sarkon fordult, és eltűnt a sötétségben. Alvar hallotta, hogy új programot tölt a gépbe, és hirtelen eszébe ötlött, hogy a gombok és karok használata mennyire a telepésekre vall. Miért nem beszédben ad parancsokat, vagy miért nem egy robot kezeli a gépezetet?

Pontosan tudta azonban, hogy ezzel pusztán megpróbálja elterelni a gondolatait az igazságról, amit Grieg felvázolt előtte.

Mi közöm nekem ehhez?, tépelődött, és meglehetősen kényelmetlenül érezte magát. *Én csak egy gazfickókat üldöző zsarú vagyok. Nem én kormányzom a bolygót...* De Alvar már ezen gondolatai közepette is sejtette, hogy még nem hallott mindent. És a teljes igazságnak nagyon is sok köze lehet hozzá.

Chanto Grieg beállította a kapcsolókat, hogy előrébb mehessenek az időben. A jégtakaró kiterjedt, a tengerek tovább apadtak.

- Ez a fordulópont - mondta Grieg. - Pontosán nyolcvanöt év múlva. A tengerek annyira visszahúzódnak, hogy láthatóvá válik a déli sark hegyvidéke.

A bolygó elfordult, és Alvar előtt megjelent a déli sarkvidék. Kresh látta, hogy a sarki szárazföld kiemelkedik a vízből, és azonnal megjelenik rajta a jégtakaró.

- A sarki szárazföldek a tenger szintje alatt vannak, de lényegesen magasabbak, mint az őket körülvevő lapály. Amikor a tengerszint elég alacsony lesz, a sarki kontinens kiemelkedik. És ez fogja a vesztünket okozni. A déli sark óceánja felett mindig is jég volt, de a jég alatti víz megmarad cseppfolyós állapotban. A körforgási minta komplex, de a lényeg az, hogy az áramlatok miatt az antarktika vize keveredhet a mérsékelt öv és az egyenlítő vizeivel. A meleg víz lehül, a hideg víz felmelegszik. De ha mindkét sark szárazfölddévá válik, a bolygó áramlatai hirtelen megváltoznak. A víz többé nem folyik keresztül egyik sarkon sem, így az óceán áramlatai többé nem lesznek képesek kiegyenlíteni a sarkok és az egyenlítő vizeinek hőmérsékletkülönbségét. Az óceánoknak nem lesz hová leadniuk a hőt. Ez azt jelenti, hogy a déli sarkvidéken lezuhan a hőmérséklet, míg a mérsékelt övben és az egyenlítő környékén drasztikusan emelkedni fog. Az óceánok vizének tömege már így is nagyon lecsökkent, ami annyit jelent, hogy az nem fogja tudni tárolni ezt a hőenergiát. A levegő hőmérséklete emelkedni kezd. A viharok egyre nagyobb erejűek lesznek. Az óceánok vize elforr, míg a sarkokon egyre hidegebb lesz. Százhusz év múlva a bolygón levő maradék víz a pólusokon levő vastag jégrétegben fog tárolódni. Ott elég hideg lesz ahhoz, hogy folyékony nitrogén termelődjön. A mérsékelt és az egyenlítő menti területeken viszont elviselhetetlen lesz a hőség. Hádész környékén a normális nappali hőmérséklet körülbelül mínusz húsz fok körül fog alakulni. Az egyenlítő mentén a nappali hőmérséklet minden gond nélkül eléri a száznegyven fokot. Víz nélkül, ilyen magas hőmérsékleten a maradék növényzet is elpusztul. Ha pedig a növényzet nem pótolja az oxigént, az atmoszférából végül az összes oxigén távozni fog, mert különböző kémiai folyamatok során a felszín szikláit és talaját megkötöi. Más kémiai reakciók a nitrogént kötik meg a sarkkörökön fellelhető mennyiségén kívül. Az atmoszféra nyomása drasztikusan csökken. Egy vastag légkör hőszigetelése nélkül a bolygó képtelen lesz megtartani az egyenlítő menti forróságot. Az egyenlítő vidékének hőmérséklete

leszik, míg végül az egész bolygó jeges és légkör nélküli senkiföldjévé válik, és sokkal kevésbé lesz alkalmas az életre, mint amilyen az emberek ideérkezte ELŐTT volt. Pillanatnyilag EZEK Infernó kilátásai a jövőre nézve.

Alvar Kresh iszonyattal meredt az előtte levő fagyott, eltorzult és halott világ képére. A kék és zöld árnyalatai mind eltűntek. A bolygó szürkésbarna pusztasággá vált, sarkkörein terjedelmes, csillogó, fehér jégkucsmával. Arra eszmélt, hogy ujjai a szék karfájába mélyedtek, szíve pedig zakatolt. Ellazította az ujjait, és mélyet lélegzett, hogy megnyugodjon.

- Rendben van - mondta, bár világos volt, hogy egyáltalán nem így állt a helyzet. - Rendben van. Tudtam, hogy vannak gondjaink, bár azt nem, hogy ilyen komolyak. De mi közöm nekem mindehhez? - kérdezte halkán.

A kormányzó felkapcsolta a világítást, és ellépett a pult mellől.

- Ez borzasztóan egyszerű, Kresh rendőrfőnök. A politika. A dolog politikai kérdésekre, valamint az emberi természet jellemzőire redukálódik. Megtehetném, hogy nyíltan szembesítem az embereket a ténnyel, megpróbálom megnyerni a nyilvánosságot, az összes infernóit, hogy egyesült erővel mentsük meg a bolygót. Ehhez le kellene játszanom az imént látott felvételt egész Infernónak. Minden lehetséges eszközzel arra kellene törekednem, hogy sugározzák. Néhányan elfogadnák a tényeket. De nem mindenki. A legtöbben valószínűleg nem.

- Ők mit csinálnának? - kérdezte Kresh.

- Hogy mit? Gondoljon csak bele egy kicsit! Aztán ön mondja el nekem hogy mit csinálnának.

Alvar Kresh újra felnézett a kiszáradt, halott bolygóra, mely továbbra is a szeme előtt lebegett. Mit tennének? Hogy reagálnának? A megrögzött hagyományörzők, akik a múlt dicsőségére áhítoztak, a Vasfejük, a kevésbé szélsőséges emberek, mint ő maga is, akik telepes összeesküvést gyanítottak minden bokor mögött. Azok, akik megelégedtek a világgal és saját életükkel úgy, ahogy volt, és minden változást mereven elutasítottak. Mit tennének?

- Tagadnák - mondta végül. - Zavargások törnének ki, követelnék az ön felelősségvonnását, és felelőtlen emberek egész tömege produkálna különböző tanulmányokat arról, hogy ön hatalmasat tévedett, és egyáltalán nincs ok az aggodalomra. Az emberek azt mondanák, ön a telepesek bábfigurája - sokkal többen hinnék ezt, mint most. Röviden tehát, nem hiszem, hogy kihúzná a következő választásokig.

- Ön túlságosan optimista. Én azt mondanám, nem volna sok esélyem arra sem, hogy életben maradjak a hivatali időm lejártáig. De bizonyos szempontból ez nem számít. Mindenki meghal egyszer. A bolygóknak azonban nem kell, nem *lenne szabad* meghalniuk. Legalábbis nem néhány évszázad után.

Grieg háttal fordított Alvarnak, és irodája túlsó végébe sétált.

- Lehet, hogy önteltségnek hangzik, de ha engem kitesznek a kormányzói székbe, és olyat ültetnek a helyemre, aki azt hangoztatja, hogy minden rendben van, akkor meggyőződésem, hogy Infernó elpusztul. Talán teljességgel örült vagyok, vagy közveszélyes egoista, de akkor is így gondolom.

- Akkor hogy tudja informálni az embereket a veszélyről?

- Ó, persze, az embereknek tudomást kell szerezniük róla - felelte Grieg, és visszafordult Alvar felé. - Nem azt akartam mondani, hogy el akarom titkolni előlük. Ez hosszú távon lehetetlen lenne. Minden próbálkozás, hogy abszolút titokban tartsuk a dolgot, kudarcba fulladna. De az is, ha egyszerre zúdítanánk a lakosság nyakába az egészséget. Az átlagpolgár ma úgy gondolja, hogy a terraformáló rendszert csupán kissé át kell alakítani, apró javításokat kell végezni rajta. Nem igazán értik, miért kell megalázkodnunk a telepesek előtt csak azért, hogy ezt elvégezzék helyettünk.

Grieg lassan végigsétált a szobán, Kresh felé.

- Időbe telik, mire megtanítjuk őket, felkészítjük őket a veszély tudomásul vételére. Ha megfelelően kezeljük a helyzetet, akkor tudom úgy alakítani a dolgok menetét, hogy az emberek az élővilág visszaállítása mellett döntsenek, és ne, is pazaroljanak időt arra, hogy azon töprengjenek, valóban szükség van-e rá. Ehhez fogékonnyá és határozottá kell tennünk őket, hogy vállalják az előttük álló kihívást. Biztos vagyok benne, hogy meg tudjuk csinálni.

De körültekintően kell megválasztanunk a módszereket. A jelenlegi helyzet labilis, puszkaporos. Az embereket a hangoskodás befolyásolja, nem az ésszerűség. Mégis már most el kell kezdenünk az átalakítási programot, ha életben akarunk maradni. És a birtokunkban levő legerősebb, leghatékonyabb, leggyorsabb eszközöket kell használnunk hozzá.

Grieg közelebb lépett Kresh-hez, és csillogó szemekkel folytatta:

- Más szóval - mondta -, egyetlen reményünk a katasztrófa elkerülésére, ha együttműködünk a telepesekkel. Az ő segítségük nélkül a bolygó minden erőfeszítésünk ellenére elpusztul, egy standard évszázadon belül. Ezért rá vagyok utalva, hogy elfogadjam a segítségüket, még mielőtt lehetőségem nyílna arra, hogy addig formáljam a közvéleményt, amíg ők is ugyanúgy el nem fogadják. Hozzáteszem, hogy a telepesek bizonyos feltételekkel voltak csak hajlandók idejönni, melyeket nem áll módomban visszautasítani. Az egyik ilyen feltétel ma estére köztudottá válik. A telepesekhez fűződő politikai kapcsolatomban azonban enyhén szólva is labilis. Ha nem simul el gyorsan és zökkenőmentesen ez a robot-ügy, akkor kétség nem férhet hozzá, hogy nagy politikai bonyodalom lesz belőle, bár azt nem tudom, milyen formában fog jelentkezni. Ha kiderül, hogy egy robotot bűncselekménnyel gyanúsítunk - vagy a telepeseket a robotokkal való visszaéléssel -, akkor nehéz lesz - ha nem

lehetetlen - meggátolnunk ellenségeimet a telepések kiűzésében. Ha pedig ez sikerül nekik, a telepések mossák kezeiket. Segítségük nélkül Infernó elpusztul. És a múltkori Vasfejű-zavargások fényében biztosra veszem, hogy csak ürügyre várnak, és itt hagynak bennünket. Nem engedhetjük meg magunknak, hogy efféle ürügyet szolgáltatassunk.

Grieg újra elkezdett fel-alá járkálni, s miközben áthaladt a szimulátor gerjesztette hologramon, vállá súrolta a kísértetiesen valóságos, jövőbeli, halott bolygó képét. Odament Kresh-hez, és a férfi székének karfájára támaszkodott. Odahajolt hozzá, olyan közel, hogy a seriff arcán érezte a kormányzó meleg leheletét.

- Oldja meg ezt az ügyet, Kresh! Oldja meg gyorsan, simán, és jól. Komplikációk és botrány nélkül.

Az utolsó szavakat már suttogta, és a szemében félelem tükröződött.

- Ha nem sikerül - folytatta halkán -, azzal halálra ítéli ezt a bolygót.

11.

TANSAW Meldor, a rendőrfőnök egyik magas rangú helyettese hátradőlt az ülésen. Tétlenül figyelte beosztottját, Mirta Lussert, aki a légimobilt vezette a sötétségben, valamivel pirkadat előtt. Tipikus újonc a nő, gondolta: pokolian szorgalmas, túlságosan is elszánt, hogy munkájának minden egyes részletét tökéletesen ellássa, szinte meggható, mennyire a feladatának szenteli magát. Közvetlen parancsot kellett adnia neki, hogy szólítsa a keresztnevén. Lusser nagyon komolyan vette a szabályokat, és rettenetesen ügyelt rá, hogy mindent úgy csináljon, ahogy kell.

Ez azt jelentette, hogy általában ő akarta vezetni a légimobilt, ami Meldornak tökéletesen megfelelt.

Évekkel ezelőtt megunta már a vezetést. Robotokra nem bízhatták a rendőrség járőrmobiljait, - hiszen több olyan feladat adódhatott, melyeknél legalábbis a lehetősége fennállt annak, hogy végrehajtásuk közben kár eshet az emberekben. Így a rendőröknek kellett elvégezniük a robotok munkáját, vagyis saját maguknak kellett vezetni azt az átkozott légimobilt, ahelyett, hogy átengedhették volna a robotoknak, mint a civilek.

Az egészben az volt a vicc, hogy az űrlakók sosem voltak a gépeik automatizálásának lelkes hívei, mert úgyis a robotok kezelték őket. Amit el lehetett végezni kézzel, az nem egyszerűsítették, így a légimobil-vezetés sokkal bonyolultabb volt, mint amilyen lehetett volna. Meldor nem most kívánta először, bárcsak használhatnának inkább telepés járműveket. Néhány telepésvárosi kiruccanás alkalmával szemügyre vett egyet-kettőt, egyben még utazott is. Az átkozott masinák maguktól repültek, nem volt szükség arra, hogy ember vagy robot irányítsa őket. Azokon a járműveken a pilóta-automaták messze felülmúlták az űrlakók légimobiljainak kezdetleges kidolgozású berendezéseit.

Nekik viszont be kellett ériük az űrlakó-stílusú műszerfallal. Ebben az esetben pedig kapóra jött, hogy Lusser ragaszkodott a vezetéshez, ha már ilyen korán fenn kellett lenniük. Az ördögbe Kresh-sel! Miért kellett mozgósítania a gyorsjárőröket? Meldor leginkább otthon szeretett volna lenni, az ágyában, nem pedig itt fent, hogy a sivatagi porfelhőket bámulja.

Na mindegy. Talán rájuk mosolyog a szerencse, és történik valami érdekes.

Meldor nem lehetett jelen a legutóbbi Vasfejű-lázadáson. Elkelt volna már neki egy kis izgalom.

HAJNALODOTT.

Kalibán az éjszaka során bejárta a város minden negyedét, végigsétált mindenfajta utcán, számtalan széles, néptelen körúton és bulváron. Valahol tudta, hogy rettenetesen veszélyes az utcán lennie. Feltehetőleg, bárkik is voltak, akik rá akarták venni az öngyilkosságra, újra meg fogják próbálni. Logikusnak tűnt az gondolnia, biztos léteznek még olyanok, akik szintén ugyanezt akarják tőle.

Tudta, hogy el kellene rejtőznie, el kellene tűnnie szem elől olyan helyre, ahol senki sem talál rá. De erre képtelen volt rászánni magát. Lassan kezdett ráébredni arra, hogy keres valamit, anélkül, hogy pontosan tudta volna, mi az. Egy tárgy, egy gondolat, egy információ, mely hiányzik az adatbankjából.

Válasz.

Nem tudta, mit keres, és ettől csak még jobban vágyott rá, hogy megtalálja.

Közben kivilágosodott. Az éjszaka robotjai - a munkások és építők - átadták helyüket a nappaliaknak. Személyi szolgák, hírvivők, légimobil-vezetők kezdtek feltűnni - és velük együtt az emberek, egyre többen, ahogy a nappal újra a belvárosba szólította őket.

Mindeddig egyetlen robot sem figyelte fel rá. Csak az emberek. Ők jelentették a veszélyt. El kellett rejtőznie. De hová? Fogalma sem volt, milyen bűvőhelyet keressen, hogy biztonságban tudhassa magát.

Ismét elérkezett egy olyan furcsa pillanat, amikor valamiféle belső suttogást hallott, amit a gondolatai félretaszítottak. Valahol tudta, hogy a félelem a testi épségéért abnormális volt, robotoknál soha nem fordult elő. Egy újabb átszivárgás lehetett ez abból az érzelmtárból, amelyet az adatbankja szomszédságában sejtett.

Lehetséges, hogy ő az első menekülő robot.

De hová bújjon, hogy csinálja? A város már felderített részeibe, vagy oda, ahol eddig még nem járt?

Kalibán megállt a következő kereszteződésnél, egy áruház bejáratánál. Végiggondolta a lehetőségeit. Megnézte az adatbankjában szereplő térképet, és látta, hogy a városnak még jó részét nem derítette fel. Hatalmas területeket bejárt már, de semmi oka nem volt arra, hogy szisztematikusan felmérje a várost, épülettömbről épülettömbre, utcáról utcára. Bolyongásaiból mindössze annyit szűrt le, hogy az adatbankjában levő várostérkép nem volt elég részletes, a teljességről és pontosságról nem is szólva. A város sokat változott a térkép készítése óta. Maga is tanúja volt az efféle változtatásoknak előző éjjel. Az adatbanki térképről egész épületek hiányoztak, és olyanok is szerepeltek rajta, melyek a valóságban nem voltak ott. Az adatbankjára nyilvánvalóan nem támaszkodhatott.

Akkor a városnak olyan részébe kellene mennie, ahol már járt. De ismeretei arról sem voltak teljeseek. Hová is tudna...

- Hé, te! Segítsd vinni a robotomnak azokat a csomagokat, és kövess a légimobilomhoz!

Kalibán némi meglepetéssel fordult hátra. Egy keménykötésű férfi jött ki az áruházból, személyi robotja a nyomában. A robot egy nagy halom csomagot cipelt, mely olyan magasra tornyosodott, hogy ki sem látott mögüle.

- Gyerünk már, gyerünk! Az összes átkozott áruházi robot elment árut szállítani, és nem ettem meszet, hogy vakvezető kutyát fogok játszani egy robotnak.

Kalibán nem moccant. A múlt éjjel a saját kárán tanulta meg, hogy veszélyes vakon követni az utasításokat, mint ahogy veszélyes, kapcsolatba kerülni az emberekkel.

- Mi a fene bajod van? - dörrent rá a férfi. - Valami fix parancsot kaptál, várod a gazdád, és az utasított, hogy nem segíthetsz senkinek, vagy mi?

- Nem - mondta Kalibán.

- Akkor segíts a robotomnak! Ez közvetlen parancs!

Kalibán azonban most már tudta, hogy nem biztonságos úgy viselkednie, mint a többi robotnak. Mi történik, ha ez a férfi beparancsolja a légimobilba, és elviszi egy ismeretlen helyre, ami nem szerepel az adatbank térképén? Mi van akkor, ha ez a férfi robotokat gyűjt, hogy aztán vigyorogva elpusztítsa őket, mint ahogy az az asszony tette a múlt éjjel?

Kalibán ebből nem kért. Az lesz a legjobb, ha eltűnik a férfi szeme elől, továbbáll, és keres egy búvóhelyet, ahol egy ember sem talál rá...

Hátat fordított a férfinak, és továbbsétált.

- Hé! Gyere vissza!

A múlt éjszakai lecke azonban mélyen beégett Kalibán emlékezetébe. Elhatározta, hogy nem vesz tudomást a férfiről, és ment tovább. Hirtelen egy kéz szorítását érezte a karján. A férfi megragadta, és megpróbálta visszatartani. Kalibán kiszabadította magát. A férfi újra utána nyúlt, Kalibán azonban félreugrott előle. Végül elhatározta, hogy elszalad. Sok mindent nem értett, de annyit tudott, hogy itt nem akar tovább maradni, egyetlen perccel sem.

Hátra sem nézett, elindult, lépéseit egyenletes, nyugodt iramú futássá gyorsította, és szaladni kezdett végig a sugárúton.

CENTOR Pallichan döbbenettel nézte, ahogy a nagy, vörös robot eliszkol. A férfi teljesen elképedt, és nem kis ijedtség fogta el. A robot visszautasított egy közvetlen parancsot, ráadásul kiszabadította magát, amikor Centor megragadta. Ez erőszakos viselkedés volt, ember elleni erőszak, sőt parancsmegtagadás. Pallichan remegő ujjakkal, nem is tudva igazán, mit csinál, elővette a zsebitelefonját, felpattintotta a fedelet, és beütötte a rendőrség hívószámát.

A füléhez emelte a kis telefont. Egy pillanatnyi csend után bejelentkezett a telefonközpontos robot.

- Itt a Seriff Részlegének Segélykérő Vonala. Kérem, közölje problémájának jellegét.

Sima, nyugodt, tökéletesen modulált hang volt. Gyógyírként hatott Pallichan zaklatott idegállapotára, segítette a világos gondolkodásban, és biztosan pont ez is volt a célja.

- Egy komolyan meghibásodott robotot szeretnék jelenteni. Egy robot, egy nagyméretű, metálvörös robot, éppen most tagadta meg a közvetlen parancsomat, majd lerázott magáról, amikor megfogtam a karját. És elszaladt.

- Értem. Bemérem az ön helyzetét. Uram, milyen irányba távozott a robot?

- Ó, lássuk csak...- Pallichannak egy kicsit gondolkoznia kellett, körül kellett néznie a tájékozódás végett. Kényszerítette magát, hogy gondolkozzon világosan, ne zavarodjon össze.

- Északnak - mondta egy idő után. - Pontosan északnak, az Aurora körúton.

- Tehát a Kormánypalota irányába? - kérdezte a tiszteletteljes robothang.

Pallichan körülpislantott, és meglátta a toronyházat.

- Igen, igen. Pontosan.

A diszpécserrobot biztosan megnézte a térképet, és keresett egy olyan tájékozási pontot, melynek segítségével Pallichan meg tudta erősíteni helyzetét és az irányt. Átkozottul ügyes megoldás a rendőrök részéről,

hogya a robotokkal így ellenőriztetik a dolgokat.

- Köszönöm a bejelentését, uram. Most indítunk egy gyorsérzékelő járómobilt speciálisan erre a feladatra. További kellemes napot kívánok.

A vonal megszakadt, Centor Pallichan pedig rákattintotta telefonjára a fedelet. Visszacúsztatta a zsebébe, és büszkeséggel töltötte el, milyen felelősségteljes polgárként viselkedett. Odavezette a még mindig türelmesen cipekedő robotot a légimobilhoz, és sikerült mindent bepakolnia anélkül, hogy szüksége lett volna egy másik robot segítségére.

Néhány perccel később, amikor a robot leült az irányítópult mögé, és a légimobil a levegőbe libbent, Pallichan töprengeni kezdett, vajon a rendőrség miért figyelt oda annyira arra, amit mondott. Miért hittek egy ámokfutó robotról szóló bejelentésnek? Miért nem próbált a diszpécser jobban utánajárni egy ilyen hihetetlennek tűnő történetnek?

Úgy tűnt, döbrent rá, jeges félelemmel, mintha a diszpécser robot már VÁRT volna egy efféle hívást. Pallichan nem is mert belegondolni abba, amit ez a gondolat sugallt. Nem, nem, jobb lesz, ha megpróbálja elfelejteni, az egészet. És megy minden a maga útján, ahogy eddig. Épp elég szörnyű volt az is, hogy kapcsolatba kellett lépnie a rendőrséggel.

- RIADÓKÉSZÜLTÉS!

Meldor rendőrfőnök-helyettes szinte még azelőtt felkiáltott, hogy észrevette volna: kigyulladt a piros vészjelző lámpa. Ezt teszi a gyakorlat, gondolta. Még azelőtt cselekszel, és jól, mielőtt egyáltalán felfognád, mi történt. Végigfutott a beérkező üzenet sorain, és hagyta, hogy Lusser rendőrfőnök-alhelyettes minden figyelmét a légimobil irányítására összpontosítsa, maga válogatta ki azokat az adatokat, melyeket társának ismernie kellett ahhoz, hogy a helyszínre vigye őket. Nem volt szükség arra, hogy felesleges részletekkel terhelje pont akkor, amikor amúgy is bonyolult manőverezési műveletekkel lesz elfoglalva.

- Mi az, Tansaw? - érdeklődött Mirta Lusser.

- Ámokfutó robot. A jelentések szerint északi irányba tart az Aurora sugárúton, valamivel az Aurora-Solaria kereszteződés után.

Meldor az adatok alapján bemérte a robot helyzetét.

- 045-ös irány - mondta.

A légimobil azonban éles szögben bedőlt, és elkanyarodott északkeleti irányba, még mielőtt szóhoz jutott volna. Lusser már rég kiszámolta a fejében...

Nagyszerű pilóta, gondolta Meldor. Mindig tudja, pontosan hol jár a város felett, és akárhova képes pillanatok alatt eljutni...

- Az áldóját, Meldor, ámokfutó robot? Eszerint mégis igazak a híresztelések?

- Hát, ha nem csak zsaruk hallották...- mondta Meldor komoran -...ha a civilek is megorrontották az újságot, némelyikük nagyon ideges lesz, és nem is fogom hibáztatni őket. Az emberek kezdenek rájönni bizonyos dolgokra.

- Nagyszerű - felelte Mirta. - Ez lényegesen könnyíteni fog a munkánkon. Készülj, tíz másodpercen belül célnál vagyunk.

CENTOR Pallichan fel sem tudta fogni a történeteket. Találkozott egy örült robottal - és beszélt vele. Legalábbis meggyőzte magát, hogy így történt. Félig-meddig tudatosan már kezdte újragondolni a találkozást, hogy miként fogja elmesélni a barátainak, egy csöppnyi hangsúlyt adva saját intelligenciájának és ítélőképességének. Most már könnyű volt, hogy a kaland véget ért. Maga a pillanat kevés valódi izgalomra adott okot. A végkifejlet, a rendőrség értesítése tette a dolgot izgalmassá és veszélyessé. Talán vannak olyan emberek, akiknek a rendőrség hívása nem tűnne olyan rendkívülinek, de ez volt a legbátrabb dolog, amit Pallichan életében tett. Így most minden büntudat nélkül tetszelgett saját nagyságában.

Ideje azonban leszállni a földre, gondolta kissé lemondóan. Igen, Pallichan úgy döntött, ideje, hogy robotja hazavigye, és visszaálljon a dolgok nyugodt és természetes menete. Már is elképzelte az ebéd gördülékeny, csendes rítusát: mindig ugyanaz az étel, ugyanúgy tálalva, ugyanabban az időben. Robotjai tudták, mennyire értékeli a rendet és a rendszerességet, és sofőrrobotja már bizonyára jelzett a háztartási robotoknak, értesítve őket gazdája napjának rendkívüli fejleményeiről. Bizonyára tenni fognak róla, hogy a nap hátralevő része még szabályosabban teljen, mint általában, hogy ellensúlyozzák mindazt, amin keresztül kellett mennie.

Mégis, gondolta, semmi kivétnivaló nincs egy jó kis történetben. Centor találkozása az örült robottal! Elképzelte, milyen izgalommal hallgatnák az ismerősök. A külvilág egy csapásra elhomályosult előtte, és képzelete újra beindult, nevetségesen felnagyítva a robottal való találkozásban rejlő drámát és veszélyt - no meg saját bátorságát, ahogy a robotot kezelte. Meglehetősen nyugtató mentális gyakorlat volt, érezte, hogy lehiggadt tőle. Töprengeni kezdett, vajon hogy alakulnak az események, mi fog történni az engedetlen robottal.

Hirtelen azonban a közelmúlttal kapcsolatos, "némileg módosított" emlékeit megzavarta a kézzelfogható

valóság. Egy kék villanás húzott el a légimobil ablaka előtt.

Centor tátott szájjal, rémülettel vegyes döbbenettel nézte, ahogy a valami elsuhan. Egy égből rendőrmobil! Aztán még egy, majd még egy, és még egy, melyek jobbra a feje felett süvítettek el - kettő pedig a légimobilja alatt, megsértve ezzel minden létező biztonsági előírást.

Pallichan hirtelen rádöbbsent, hogy légimobilja a maga mackós tempójában éppen északra tart az Aurora körút felett, arra, amerre az ámokfutó robot menekült. Kinézett a szemközti szélvédőn, és gyomra egyetlen jégdarabbá zsugorodott. Legalább négy kék rendőrmobilt fedezett fel a helyszínen - kettő éppen landolt, a többi pedig meglehetősen céltudatos köröket írt le a levegőben. Nehéz volt fentről megítélnie, de úgy rémlett neki, mintha látná a vörös robotot, ahogy továbbra is szélesebben északra tart.

Centor légimobilja megrázkódott, majd bukácsolni kezdett a rendőrmobilok okozta légörvényben. Pallichan semmi esetre sem volt erőszakosnak vagy kalandvágyónak mondható. Egy szempillantás alatt elpárolgott minden esetleges, utolsó cseppnyi kíváncsisága a rendőrségnek tett jelentése utáni eseményekkel kapcsolatban.

- Fordulj meg, te örült! - kiáltott a robotra. - Fordulj már meg! Gyerünk innét!

Hangja valódi kétségbeesésről tanúskodott, a pilóta-robot pedig azonnal megérezte a parancs sürgősségét. A mobil éles fordulatot tett, ahogy a robot balra megdöntve lefelé kormányozta, két magas irodaépület közé, a belváros szurdokszerű utcái felé. Pallichan ujjai az ülés karfájába mélyedtek, testét kiverte a hideg veríték. Végül a mobil kissé lassított, és feljebb emelte az orrát, ahogy a pilóta veszélytelenebb magasságba emelkedett.

Pallichan levegőért kapkodott, a szíve zakatolt, a mobil pedig lágyan elkanyarodott hazafelé.

Ennyi elég volt, gondolta. Több mint elég. Ha ilyen az izgalom, akkor eleget kapott belőle ahhoz, hogy egy életen át kitarson. Az életnek rendszeresnek, nyugodtnak, ésszerűnek kell lennie. Az univerzumnak változatlanul kell maradnia, amilyen mindig is volt: nyugodt és boldog állandóságnak. Engedetlen robotok? Fékevesztett rendőrségi hajszák? Ez a fajta káosz nem passzol a világrendbe. Valamit tenni kellene ez ellen. Ez a gondolat azonban megbénította. Mert hirtelen megvilágosodott előtte, hogy egy kaotikus és bizonytalan világegyetem, mely olyan hirtelen megmutatta magát, nem fog csak azért megváltozni, mert Centornak nem tetszik. Mit tehetne? Írjon egy barátságtalan levelet a kormányzóknak? Gyűjtse egybe a helyesen gondolkodó embereket, akik csak saját békéjüket akarják fenntartani? Szervezzék bandát Infernó legnyugodtabb és legelszigeteltebb polgárságából, mely éppolyan elvetemült, mint azok a rémséges Vasfejűek? Erőszakkal követeljék, hogy a dolgok ne változzanak, hanem térjenek vissza a normális kerékvágásba?

Itt azonban egy újabb gondolat ötlött fel benne, mely szinte fájt. Tegyük fel, csak tételezzük fel, hogy a dolgoknak az a természete, hogy megtörténnék, és hogy pont az infernói hosszan tartó nyugalom az abnormalis. Mi van akkor, ha ezt az abnormalitást pont most söprik félre, és az univerzum tajtékozó kavargása mind rájuk zúdul?

Mi van akkor, hogy ha nincs többé "normális", amit vissza lehetne terelni az eredeti kerékvágásba?

Centor Pallichan érezte, hogy a félelemtől remegni kezd a keze, és tudta: ezt a félelmet a jövő várható eseményei keltik benne, nem az, amit az imént látott.

- Vigyél haza - utasította a pilóta-robotot. - Vigyél haza, ott biztonságban lehetek.

KALIBÁN zajt hallott a háta mögül futás közben, és felismerte, hogy az nem más, mint a gyorsan lefelé tartó rendőrmobilok jellegzetes zúgása. Hallotta a járdának ütköző kerekek csattanását, és tudta, hogy egyszerre több mobil ereszkedett az utcára. Kétségtelen, hogy a többi az orrú előtt fog landolni. Igen, látta őket fent az égen.

Értem jönnek, gondolta. Mindegyik értem jön. Rettenetesen veszélyes vagyok rájuk nézve, de nem értem, miért. El fognak pusztítani, ha tudnak...

Érezte, hogy ez biztos, nem pusztán lehetőség, elmélet, vagy hipotézis.

Mostanra egész jól tudott indirekt jelekből ítélni, ismerte fel tudatának egy elszigetelt része, mely nem a meneküléssel és a túléléssel volt elfoglalva. De már mialatt ezt a gondolatfolyamataival kapcsolatos felismerést tette, megkezdte a menekülési hadműveletet. Hirtelen megtorpant, és befordult jobbra, egy szűk sikátorba, a rendőrmobilok pedig elhúztak a feje felett, mert képtelenek voltak ilyen hirtelen irányváltásra. Három, négy, öt, hat mobil. De nem lehetett őket ilyen könnyen lerázni. Ezúttal valóságos hajtóvadászat indult. A rendőrök nem akarták feladni, míg kézre nem kerítették. Abból, hogy ilyen sok rendőrmobilt és rendőrt küldtek ellene, ez nyilvánvalóvá vált számára. De merre fusson? Hova bújjon? A kérdés sürgetővé vált, mert a sikátor hirtelen egy kőfalban végződött.

Megfordult, és megpillantott egy ajtót, mely a sikátor északi oldalát alkotó épületbe vezetett, majd még egyet a déli falon. Kalibán az első ajtóval próbálkozott, ami könnyen kinyílt. Éppen be akart iramodni, amikor eszébe ötlött valami. Megpróbálta kinyitni a déli ajtót, de az jó erősen be volt zárva.

Remek. Tökéletes.

Kalibán betörte a déli ajtót, kiszakítva a zsanérjaiból. Aztán visszament az északi ajtóhoz, belépett, majd gondosan becsukta a háta mögött.

Nagyon régi trükk lehet, gondolta, ráadásul elég feltűnő. De nem fogják tudni, hogy kell kezelni egy trükkökre és csalásra képes robotot, bármilyen egyszerű is az a család. Bizonyára alul fogják becsülni. Ez pedig használható információ.

Bement az épület belsejébe, és megpróbálta kieszelni, hogy tudna mihamarabb meglépni.

ŐK vették elsőként a jelzést, Tansaw tudta jól. Ez mégsem lesz elég. Legalább három másik mobil volt jobb pozícióban ahhoz, hogy elsőként érkezzon a helyszínre. Mirta elég jól vezetett ahhoz, hogy kettőt simán megelőzzön, de ott volt még Jakdall mobilja, az orruk előtt. Semmiképpen nem tudtak eléje kerülni, hogy ők csípjék nyakon a szökevényt.

Ördög és pokol, ott van! Egy robot, vörös, akár az ördög, ott szalad az utca közepén. Elkapják!

Nem, az ördög vigye, mégsem! A robot hirtelen befordult egy sikátorba. Jakdall mobilja fékezett, kiengedte a futóművet, átkapcsolt az orrhajtóműre, és visszafordulva gyors leszállásra készülődött.

Mirta felhúzza a mobil orrát, hogy elkerülje az ütközést. A levegő felmorajlott alattuk, ahogy beletrafáltak Jakdall légörvényébe, és átdöcögtek rajta. Ez betette a kaput. Bármilyen jó pilóta Mirta, nem fog tudni lefékezni. Az ördögbe! Számíthattak volna rá, hogy a vörös pokolfajzat meghúzza magát valahol. Igen, egy normál robot nem próbálta volna meg kicselezni őket, de hát egy normál robot nem is futna el a rendőrség elől. Mindannyiukat figyelmeztették az eligazításon, hogy számítsanak "atipikus viselkedésre" a robot részéről. Most pedig kimaradtak a játékból. Kizárt dolog, hogy újra pozícióba kerüljenek, mielőtt Jakdall és a többi egység bekerítik az ámokfutót.

Tansaw-nak hirtelen feltűnt, hogy Mirta fent hagyta a gép orrát. Még mindig felfelé, kifelé tartottak. Tansaw éppen mondani akart valamit ezzel kapcsolatban, amikor hirtelen az ülés biztonsági pántjaihoz nyomódott, az orrhajtómű pedig felbőgött. Gyomra ólomgolyóvá vált, amikor Mirta fékezni kezdett, és az orrhajtóművet használva irányt változtatott. Erősen lassított, miközben a gép orrát egyre feljebb vitte. A mobil alkatrészei csikorogtak és zörögtek a nagy igénybevétel miatt, és a vészjelző is megszólalt. Tansaw kifújta a levegőt, amikor Mirta egyszerre kapcsolta ki a hátramenetet és az orrhajtóművet. A mobil a pillanat törtrészéig szabadesésben zuhant, majd megiramodott, ahogy Mirta újra előremenetbe kapcsolt.

A lány azonban még mindig nem hozta egyenesbe a gépet. A mobil orrát az égnek irányította, egyre élesebb szögben, amíg a mobil szinte függőleges helyzetbe nem került. Tansaw megmarkolta az ülés karfáját, és kapaszkodott az életéért. Az orr egyre feljebb emelkedett, amíg teljesen a hátukra nem kerültek, és Mirta még mindig nem fordította vissza a gépet. Kénköves pokol, teljes fordulatot akart csinálni! Így, fejtetőn repültek egy végtelennek tűnő pillanatig.

Tansaw Lenézett a normális esetben felette levő ablakon, és földet látott ott, ahol égnek kellett volna lennie, lenézett a lent elterülő csillogó városra, a keleti eget megvilágító felkelő napra, melynek meleg sugarai több nyugati torony alját megérintették már, a civil légimobilok riadt fecskerajként rebbentek szét, ahogy az égbék rendőrmobilok keresztezték a pályájukat.

Aztán Mirta leengedte a gép orrát, ahogy az hasra pördült. és egyenesen lefelé tartott. Az egyébként csendes légimobil most dübörgött a megterheléstől, a levegő pedig csak úgy zúgott, ahogy a gép belehasított.

Lefelé, egyre csak lefelé. Tansaw gyors pillantást vetett Mirtára. A lány komor arccal, határozottan, összeszorított fogakkal, minden idegszálával összpontosítva vezetett.

A lehető legegységesebb pillanatban felhúzza a gép orrát, és hajtóművet váltott. Újra az Aurora körút felett jártak, száz méternyire attól a helytől, ahol a robot egérutat nyert, és még mindig túl gyorsan mentek.

Mirta egyenesbe hozta a gépet, és újra bekapcsolta az első hajtóművet, megkísérelve elejét venni annak, hogy a mobil oldalra billenjen. Hirtelen elhallgatott az orrhajtómű, ők pedig elkanyarodtak, és óvatos ívben behúztak a sikátorba, alig tíz másodpercnnyire lemaradva Jakdall és partnere mögött, majd szép lassan megálltak a levegőben.

Mirta kiengedte a futóművet, mely néhány puffanó hangot hallatott, leállította a hajtóműveket, és landolt:

- Átkozottul jól csináltad, Mirta - mondta Tansaw, és azon töprengett, vajon Kresh rendőrfőnöknek is ez lesz-e a véleménye, vagy közveszély okozása miatt felfüggeszti a lányt a szolgálatból. Egy azonban biztos volt - ha bármikor vita kezdődik arról, mennyire bölcs dolog emberekre bízni a légimobil-vezetést, Tansaw hivatkozhat majd az iménti utazásra. Egyetlen robot sem kísérelt volna meg egy efféle attrakciót, legyen bármilyen vészhelyzet.

Most azonban nem volt alkalmas az idő arra, hogy ilyesmin törje a fejét, partnere pedig nyilvánvalóan nem volt fecsegős hangulatban. A még mindig komor és rezzenéstelen arcú Mirta felpattintotta a feje felett levő tetőt, és a földön termett, mielőtt Tansaw lefejtette magáról a biztonsági hevedereket. Ő is felnyitotta a tetőt a saját oldalán, és kivont fegyverrel kikászálódott. Micsoda furcsa és elborzasztó gondolat, hogy rá akar löni egy robotra.

Tansaw elégtétellel tapasztalta, hogy Jakdallnak és partnerének minden előnye elpárologott, olyan hosszú időbe telt, míg az átkozottul súlyos felszerelésükkel kikecmeregtek. Látszott, hogy Jakdall nem akármire, *mindenre* fel akar készülni. Fegyverek, kések, páncélzat, detektorok, vágóeszközök, és vagy fél tucat

csecsebecse, amit Tansaw még csak fel sem ismert - Jaktallnak a bűváruhán kívül szinte minden a rendelkezésére állt. Starfinch, a partnere, még jobban meg volt pakolva, és idegesen, ijedten pislogott. A fiút szinte megbénította a rémület. Tansaw nem most először áldotta a szerencséjét, hogy Mirta volt a partnere, nem Starfinch.

Jakdall elvigyorodott. Gúnyosan tisztelgett Tansaw-nak és Mirtának.

- Szép repülés volt, gyerekek, de második díjat nem osztanak. Mi vezetünk. Gyerünk, Spar! Kapjuk puskavégre azt a robotot.

- A parancs úgy szól, hogy el kell kapni - figyelmeztette Mirta.

- Ó, hát persze. De lehet, hogy ahhoz kissé forró lesz a helyzet! - Jaktall nevetett és kacsintott egyet. - Gyerünk, Spar!

Ezzel minden gondolkodás helyett a kiszakított, feltépett ajtó felé fordult a sikátor déli oldalán.

Jaktall intett Sparnak, hogy menjen előre, ő majd fedezi. Spar tétovázni kezdett az ajtó előtt, szeme idegesen pásztázott ide-oda. Kivonta a fegyverét, és egy teljesen felesleges bukfencsel az épületbe vetette magát. Az épület belseje jól átlátható volt - senkit nem találtak odabent. Az a robot nem fog az első helyiségben megbújni. Jak felkészlött, hogy kövesse partnerét, amikor hirtelen tompa puffanás hallatszott az épület belsejéből.

- Megvan! - hallották Spar hangját. Jak, Tansaw és Mirta berohantak. Spar egy apró, mohazöld robot kiégett maradványa mellett ácsorgott. Jak vetett rá egy pillantást, és átkozódni kezdett, mint a vízfolyás:

- Az ördögbe is, Spar, ez a robot zöld! Rádásul csak egy karbantartó egység.

- Nem tehetek róla - felelte Spar izgatottan -, színvak vagyok...

- Ó, a pokolba is. Gyerünk, nézzünk körül errefelé!

- Jak Tansaw felé fordult. - Ti is jöttök?

- Nem, menjetek csak előre - mondta Tansaw -, mi itt maradunk és figyelünk, hátha kimenekül.

Mirta odafordult, és mérgesen ránézett, Tansaw azonban csendre intette, amikor Jak már nem láthatta a mozdulatát. Jak szélesen vigyorgott, és csak nevetett rajtuk:

- Briliáns ötlet, Tan. Mindig is jó voltál a háttérmunkában. Gyerünk, Spar!

Mirta figyelte, ahogy a két rendőr hatalmas csörömpölés közepette távozik a külső helyiségből, és eltűnik az épület belsejében, aztán Tansaw felé fordult, és szemmel láthatóan majdnem felrobbant a méregtől:

- A fenébe, Meldor, mindenáron hagynod kell, hogy learassák a babérokat, amikor majdnem darabjaira törtem azt a nyavalyás légimobilt, hogy időben ideérjünk? Ott lenne a helyünk a vadászaton ahelyett, hogy valami hülye ajtót őrizgetünk!

- Nyugi, Mirta! Semmi kedvem nem volt hozzá hogy Spar lepuffantson bennünket abban a hitben, hogy mi vagyunk a szökevény robotok. A mi kis védencünk nem erre jött. Csak azt akarta, hogy azt higgyük. Nézd meg ezt a helyiséget! Az ajtót darabokra törték, de itt sehol egy karcolás. Hadd barangoljon itt az a két szerencsétlen. Arra tippel, hogy a robot okosabb, mint Jak - bár ez önmagában még nem nagy teljesítmény.

Ezzel megfordult, és kilépett az ajtón, Mirta pedig követte. A sikátor mostanra megtelt rendőrökkel. Két-három pont akkor próbált átjutni a betört ajtón, amikor és Mirta kiléptek rajta. Tansaw átment a sikátor túloldalára, és megpróbált bejutni a másik ajtón. Az könnyen kinyílt. A férfi Mirtára pillantott, és belépett. Tudta, biztosan *tudta*, hogy a robot itt rejtőzködik.

Azt is tudta azonban, hogy nincs kedve egy olyan robotot üldözni, aki elterelő hadműveletekre képes. Ez a második gondolat pedig jócskán tompította az első felett érzett örömet.

Beléptek az épület félhomályos belsejébe. Nagyon keveset láttak, csupán egy halom ládát, melyeket még senki sem nyitott ki. Hádész tele volt efféle épületekkel - megtervezték, felépítették őket, a robotok telerakták különböző felszerelésekkel, aztán elfelejtették. A legtöbb kísértetház pont így nézett ki: teljesen kész volt, de üres. A sors ajándékai voltak ezek a különböző bünbandáknak, ideális találkahelyek, tökéletes főhadiszállás, ahonnan az akcióikat irányíthatták.

Úgy látszott, ebbe az épületbe már a bútorokat is beszállították, mielőtt bezárták volna. Mindenhol szépen egymásra rakott ládák sorakoztak, lehetséges bűvőhelyek egész labirintusává változtatva az egész földszintet. És akkor ott voltak még az emeletek, alattuk pedig az alagsorok és szervizaknák. Ha VALÓBAN ide bújta a szökevény, honnan a pokolból fognak rájönni, vagy rátalálni?

Ekkor Mirta karon ragadta Tansaw-t, és zseblámpájával a földre világított.

POR. A padlót finom, egyenletes porréteg fedte melyben egy sor tipikus robot-lábnyom volt látható. A nyomok egyenletesen, határozottan vezettek az épület belseje felé.

A két rendőr követte a lábnyomokat a ládaerdő sűrűjében. Egyenesen egy lépcsőházba vezettek, melynek nyitva volt az ajtaja. Mirta és Tansaw óvatosan beosontak. Hűvös levegő csapta meg őket az aknából, mely egyben a ventilációs rendszer részét is képezte. A légáramlat azonban eloszlatta a port. Vagyis eltűntek a lábnyomok. Az ördögbe is. Hát akkor felfelé, vagy lefelé? Melyik irányba mehetett?

- Egyenesen a lépcső felé indult - suttogta emelt hangon Mirta.

- Ebből mire lehet következtetni? - kérdezte Tansaw.

- Arra, hogy ismeri a járást. Biztos kitérő beépített térképrendszere van. Nem pánikszerűen menekül. Hanem terv szerint. Előre gondolkodik.

- Vagyis arra biztos rájött, hogy ha felfelé megy, abból semmi haszna nincs. Lezárhatjuk az épületet, és bekeríthetjük. Tehát inkább lement a szervizalagútba.

Ez nem jelentett jót. A földalatti járatok összefüggő rendszert alkottak, hogy a karbantartó robotok a felszíni forgalom növelése nélkül szállíthassanak és dolgozhassanak. És a hivatalos cáfolat ellenére a zsaruk tisztában voltak azzal, hogy SOK olyan alagút van, amelyet egyik térképen sem tüntettek fel. Néhányat megépítettek, aztán elfelejtettek, néhányat szándékosan töröltek a térképről - néhányat azért ástak, hogy elfoglalják vele a tétlenkedő robotokat.

- Rendben...- Mirta eltette a fegyverét, és elővette a térképes nyomkövetőt a tunikájából. Megnyomott néhány gombot, és megnézte a képernyőt.

- Nem is olyan rossz - mondta. - Egyetlen vízszintes elhelyezkedésű fő alagútjáratot mutat, mely ehhez az épülethez kapcsolódik.

- Lezárhatjuk, mielőtt átjuthatna rajta egy másik épületbe?

Az összes alagutat - legalábbis az összes hivatalosan nyilvántartott alagutat - ellenálló páncélajtókkal látták el.

- Megpróbálhatjuk - mondta Mirta. - De lehet, hogy elkéstünk.

Ezzel a szájához emelte a kommunikációs rendszer mikrofonját.

- Itt az 1231-es rendőrtiszt beszél, egy bűntény gyanúsítottját üldözöm. Kérem, azonnal záruljon le minden csatlakozás az A7 B26-os városi alagúthoz!

Mirta egy pillanatra a fejhallgatójára koncentrált, Tansaw pedig mintha hallani vélt volna egy sor tompa, távoli csapódást.

- Azt hiszem, rendben van - mondta Mirta. - Ha nem jutott ki a B 26-osból, mielőtt lepecsételtük volna, akkor elkaptuk.

Tansaw partnerére nézett, és bólintott:

- Ideje erősítést hívnunk - mondta.

KALIBÁN hallotta, hogy az alagút ajtója egy irdatlan dörrenéssel becsapódnak. Gyors, egyenes sétatempóban haladt a szűk folyosón, most azonban futásnak eredt, a járat vége felé. Hamarosan oda is ért, és rájött, hogy nagy bajban van. Az ajtó biztosan, hermetikusan záródott. Megpróbálta kifeszíteni, de bizonyára speciálisan úgy tervezték, hogy egy robot se tudja kinyitni, volt rajta egy lezárt és lefedett műszerfal is. Megnézte az adatbank térképét.

Az A7 B26-os alagút H alakú volt, és a középső átjárón keresztül vezetett az épületbe, a négy merőleges ág pedig a városi alagútszerkezetbe torkollott. Az alagút üres volt, pusztá falak, padló, mennyezet, semmi más. A mennyezeti keresztirányú tartószerkezetbe jelzőfényeket építettek. A tartószerkezet valamilyen plasztacélból készülhetett, az egyes elemek keresztmetszete húsz centiméter volt, és ötméteres közönként követték egymást.

Kalibánnak támadt egy ötlete. Megnézte az adatbankját, és igaza lett: az emberek a fény hullámainak sokkal behatároltabb tartományát tudják érzékelni, mint ő. Ezen kívül úgy tűnt, testük nem rendelkezik semmiféle beépített fényforrással.

Megfordult, és elkezdett teljes sebességgel rohanni az alagútban. Kitépte a jelzőfényeket, összetörte őket, és a szilánkokat szerteszét hagyta a földön. Hatvan másodperc múlva a padló tele volt összetört lámpákkal. Teljes sötétség lett, csak két valószínűtlenül kék szem ragyogott az épület feljártától körülbelül húsz méterre. Aztán Kalibán bekapcsolta az infralátását, és még ez a kis fény is kihunyott. Karját az egyik falhoz támasztotta, lábát a másikhoz, és elkezdett felfelé mászni addig, amíg be nem ékelte magát két mennyezeti tartóelem közé. Legalább valamivel nagyobb esély volt rá, hogy ott nem veszik észre. Nem volt semmilyen terve, semmi elképzelése arról, hogy fog kijutni. Csak annyit tudott, hogy nagyobb esélye volt valamivel tovább életben maradni, ha megbújik a sötétben, mint ha tétlenül vár.

Úgy tűnt, valószínűtlenül hosszú ideje függeszkedik már a mennyezeten, sorsára várva. Beépített órája pontosan mutatta, mennyi idő telt el, de valahogy a szabályosan sorjázó percek és másodpercek nem jelezték igazán szorult helyzetének valódi időtartamát. Többről volt szó: nagyon valószínűnek látszott, hogy ezek lesznek az utolsó átélte percek és másodpercek.

Mi tartott nekik olyan sokáig?

Végre felhangzott egy csörrenés, majd egy puffanás. Kalibán óvatosan lehajtotta a fejét, hogy kilásson a tartóelem mögül, ami elrejtette. A feljárt felé fordult.

- Az ördögbe - mondta egy hang -, biztos kiütötte az összes lámpát.

Kalibán egy kézilámpa sugarát látta elővillanni a feljáró irányából. Mint a legtöbb látható fényt adó lámpa, ez is sok infravörös sugarat bocsátott ki. Egy emberi alak, aztán egy másik, majd egy másik, és még egy másik ereszkedett le az alagútba, és infralátással teljesen kivetők voltak mind.

- Hát, legalább tudjuk, hogy még mindig itt van lent - mondta az egyik, miközben egy fénysugár a talajt pásztázta, és láthatóvá váltak a jelzőfények széttaposott darabjai.

- Nem azzal tölti az időt, hogy széttranszírozza a jelzőfényeket, ha sikerül kerek oldania az egyik járaton

keresztül.

- Készen állsz egy kis csetepatéra, Spar? - kérdezte az egyik, és elfojtott nevetés hallatszott.

- Csak el kell fogni, Jak - mondta egy harmadik, az egyetlen nő. - Próbáld ezt észben tartani, jó?

- Nem szeretem az alagutakat - közölte a Spar nevű - Futkos a hideg a hátamon. Nem hozhatnánk valami erősebb fényt, mielőtt szétnézünk idelent?

- A galaxisra, csak egy nyamvadt robotról van szó egy H alakú járatban - mordult rá a Jaknak nevezett - Nehogy berezelj.

Hirtelen becsapódott a mögöttük levő lejáró ajtaja, s a négy rendőr nyilvánvalóan kényelmetlenebbül érezte magát.

- Hát, ő nem tud kijutni, de mi sem - mondta a nő, és hangja kissé halk és megszeppent volt.

- Nem szeretem az ilyesmit - tiltakozott Spar - Nem nyithatnánk ki újra az ajtót, és állíthatnánk mellé egy őrt?

- Naná, és hagyjuk, hogy a szökevény kinyírja az őrt, és lelépjen - mondta az első hang. - Nézd, Spar, a manuális biztonsági zár kódja minden ajtón 274666. Ha rád jön a félsz, kimehetsz. Csak minket ne idegesíts. Gyerünk, induljunk el. Mirta, te és én keletnek megyünk. Spar és Jak, tiétek a nyugati oldal.

Ezek az emberek nem gondolkodtak logikusan. Azt feltételezték, hogy ha ők nem látják őt, attól ő nem *hallja* őket? Az a biztonsági záras dolog. Pont erre az információra volt szüksége. Kalibán visszahúzta a fejét, ős mozdulatlanra dermedt, amikor a rendőrök közül kettő elsétált alatta.

Figyelmesen hallgatózott, ős úgy ítélte, hogy a másik páros valóban elindult a másik irányba, a H betű nyugati lábai felé. Hallotta, hogy befordulnak a sarkon, és továbbmennek az alagút egyik nyúlványában.

Kalibán, amilyen halkan csak tudott, szépen lemászott a falon, lelépett a talajra, és abba az irányba fordult, amerre a két férfi ment. Kísértést érzett, hogy kipróbálja a számkombinációt az épületbe vezető csapóajtón, de bizonyára csak úgy hemzsegnek a rendőrök mögötte. Nem. Egyetlen reménye az volt, hogy megelőzi a rendőröket, és beüti a számkombinációt, ami remélhetőleg működni fog. Elindult a keresztalagút és az egyik oldalág találkozására felé, és óvatosan kilesett a sarkon. Ott voltak, a járat északi végében.

Kalibán visszalépett a keresztalagútba. Karját és lábát falnak támasztva felmászott, és újra a mennyezet tartószerkezete mögé rejtőzött.

Néhány perc múlva a két rendőr elsétált alatta a keresztalagútban - a H alak délnyugati végébe igyekeztek. Meglehetősen nagy zajt csaptak, ahogy menet közben bele-belerúgtak a jelzőfények maradványaiba.

Kalibán ismét leereszkedett, és abba az irányba óvakodott, amerről a két férfi az imént előjött. Odaért az ajtóhoz, s mellette megtalálta a kapcsolótáblát. Hirtelen azonban nyugtalanító gondolata támadt: mi van akkor, ha most ők akarják kicselezni őt? Mi van akkor, ha pont azt akarták, hogy hallgassa ki a beszélgetést, és szándékosan beszéltek hangosan, hogy meghallja? Mi van akkor, ha a kombináció hamis?

Ez azonban már nem számított. Mert ha a kombináció nem nyitja az ajtót, semmi egyéb lehetősége nem marad a menekülésre. Az ajtó zárva - a kombináció volt az egyetlen esélye. Kalibán beütötte a számkódot, és olyan gyorsan mozgatta az ujjait, amennyire csak tudta.

Egy fénysugár csapott le rá az alagút szemközti végéből, elég erős ahhoz, hogy összezavarja az infralátását.

- Ott van! - hallatszott Spar hangja a vakító fény mögül.

Egy dörrenést hallott, aztán sziszegő hangot, mire az alagút oldalába vetette magát. Hatalmas robbanás hallatszott, pontosan a csapóajtó közepénél. Feltépte a megerősített ajtót, és ízekre szaggatta, miközben az alagút megtelt füsttel és fémcszilánkokkal. A törmelék visszapattant Kalibán fémtestéről, de ledöntötte a lábáról. Feltápáskodott. A robbanás lyukat ütött az ajtóba, pont akkorát, hogy Kalibán kifért rajta. Átevickélt a nyíláson, miközben a fehéren izzó páncél sziszegett és pattogott, maximálisan túlterhelve termoérzékelőit. De aztán átjutott, és elnyelte a sötétség.

12.

- **TORKIG** vagyok ezzel az egész bolondokházával - közölte Alvar Kresh, miközben íróasztalánál ült, és megkésélt reggelije felett az akciójelentést olvasta. Kora hajnal óta erre a reggelire várt, de most nem nagyon élvezte.

Saját otthonának nyugalmaiban szeretett volna reggelizni, nem az íróasztalnál a rendőrségen. A körülmények közbeszóltak, hogy finoman fogalmazzon. Az adott helyzet körülményei nem éppen tudták jókedvre deríteni.

Néhány perccel azután, hogy kijött a kormányzó irodájából, megtudta, hogy tisztjei elvesztették szem elől egy olyan eset fő gyanúsítottját, melytől valóban a világ jövője függhet. Ettől nem lett boldogabb.

- Elmegyünk, hogy szépen eldiskuráljunk a kormányzóval - mondta Alvar higgadtan tűnő hangon, melynek hangsúlyai azonban elárulták valódi lelkiállapotát. - Talán egy egész órára elveszítem a kapcsolatot a rendőrséggel, és amikor visszajövök, azt kell hallanom, hogy a rendőreim gyakorlóternek használják a város légterét különböző bűvészmutatványaikhoz, és a lakosság felét halálra rémítik.

Alvar hangja egyre hangosabban és dühösebben csengett. Ott állt Donald előtt, és a robotra bámult:

- Azt kell hallanom, hogy az egyik tisztem az utasításoknak fittyet hányva minden áron megpróbálja kinyírni a gyanúsítottat, mielőtt kikérdezhetnénk és megvizsgálhatnánk. Viszont majdnem sikerült felrobbantania a városi alagútrendszer felét.

Tudta, hogy nem igazságos vagy logikus, ha Donaldra üvölt mindezért, de *valakin* ki kellett töltenie a mérget. Donald pedig ott volt előtte, könnyű céltáblának bizonyult, és nem vágott vissza.

Alvar azonban még a legnagyobb dühében is tisztában volt azzal, hogy részben az irodája előtti tiszt szobának rendezte ezt a színjátékot. Nem volt véletlen, hogy az irodáját nem hangszigetelték rendesen. Olykor jót tett a csapatnak, ha hallották, hogy fölfújja magát az öreg. Mostanra Alvar hangosan ordított, és szándékosan nem Donaldhoz, hanem a vékony falon keresztül a kinti helyiségben levő emberekhez intette a mondókáját.

- Más szóval: az én akrobata és lesipuskás tisztjeim pusztán azért nem tettek mindent tönkre, mert ráadásul képtelenek célozni. Mi a fene lelte ezeket?

A költői kérdés mintegy fél percig lógott a levegőben. Donald csendesen ácsorgott Alvar íróasztala előtt. Végül a seriff felsőhajtott, visszaült a székébe, és kézbe vette a villáját. Újra megkísérelte legyúrni a sült kolbászt.

- Nem úszom a boldogságban, Donald - mondta egy idő után, kissé halkabban, mintha magában beszélne. - Ráadásul nyakam rá, hogy ez a fiaskó újabb rémhíreket keltett mindenütt. A több száz emberen kívül, aki tanúja volt ennek a kis túlkapásnak, van egy civil férfi, akit nem tudunk elhallgattatni, és látom, amint éppen lelkendezve mesél a barátainak a robotról, amelyik megtagadta az utasításait. Csak az ég tudja, hogyan fog mindez végződni.

- Igen, uram. Ez valóban nagyon sajnálatos. De van még egy meglehetősen kellemetlen újság. Olyan híresztelés járja, hogy Fredda Leving ma esti bejelentésének köze van a ma reggeli eseményekhez, bár azt senki sem sejtí, miféle.

- Ez aztán a rémhír - morogta Alvar lehangoltan. - A pokolba is, én vezetem a nyomozást, és még én sem tudom biztosan, igaz-e. Ettől majd tódulni fog a közönség ma este.

- Ugyanerre gondoltam én is - mondta Donald. - Igaza volt, amikor aggódott a mai tömeges rendőri beavatkozás miatt. Ez az ügyet a közvélemény elé tárta, legalábbis részben. Pánikot keltettünk, ami nagyon valószínű, hogy az elkövető eredeti célja lehetett.

- Igen, igen, tudom. De a pokolba is, mi más módon reagálhattunk volna? Nem engedhettük, hogy ez a Kalibán - egy robot, mely képes ártani az embereknek - szabadon kószáljon, csak azért, mert esetleg felizzgatunk néhány járókelőt. Hiszen ismertük a pozícióját, és azonosítottuk. Bár azt hiszem, nagyon elszúrtuk, és lényegében most bárhol lehet a városban vagy alatta.

- Uram, ha közbeszólhatnék - mondta Donald tisztelettudóan. Alvar súlyos pillantást vetett rá. Felismerte ezt a hangvételt. Donald akkor beszélt így, amikor nagyon ellent akart mondani neki.

- Olyan feltételezésből indul ki, melyet, azt hiszem, bizonyítatlannak kell tekintenünk.

- És mi lenne ez? - kérdezte Alvar óvatosan, miközben az utolsó engedetlen tojásdarabkát igyekezett felnyársalni a villájával.

- Az, hogy Kalibán *képes* kárt tenni emberi lényekben.

Az iroda ismét csendbe burkolózott, csak a külső helyiségekből jövő tompa zaj tudott beférkőzni. Ezúttal Alvarnak fogalma sem volt, mit feleljen. Látszott azonban, hogy Donald még nem fejezte be:

- Várj egy percet - mondta Alvar, és visszaejtette a villát a tányérra, ezzel akaratlanul is jelezve a kiszolgáló robotnak, hogy befejezte a reggelit. - Pont te akartál meggyőzni, hogy a gyanúsítottunk *valóban* robot.

- Igen, uram. De a körülmények megváltoztak. Új és más jellegű bizonyíték került napvilágra. Az elhamarkodott következtetéseket az újra-értelmezett adatok fényében át kell gondolnunk.

- Miféle új és más jellegű bizonyítékról beszélsz?

- Főként egy bizonyos dologról, amit eddig még nem vizsgáltam meg. Gondolatkísérletet kell végeznem. Van egy hipotézisem, melyet ellenőriznem kell.

Kérem, legyen velem egy kicsit elnéző, mert ez a kísérlet nagyon meg fog viselni. De ahhoz, hogy elvégezzem, számba kell vennem, hogy egy...robot...kárt okozhat az...embernek. Ez kétség kívül meg fogja nehezíteni számomra a beszédet és a gondolkodást. Azt fogja tapasztalni, hogy a fentieknek még a gondolatától is érezhetően lassul és szaggatottá válik a beszédem.

A felszolgálórobot Donald felé fordult, de olyan ügyetlenül mozdult, hogy az ezüstkészlet lerepült a tálcáról. Letérdelt, összeszedte a kést és a villát, és még mindig imbolygott egy kissé, amikor felegyenesedett.

Donaldnak feltűnt a robot reakciója.

- Ó, uram, mielőtt tovább beszélgetnénk erről, talán kiküldhetné a felszolgálórobotot, nehogy felesleges agykárosodást szenvedjen.

- Mi? Ja, hogyne... - Alvar intett a felszolgálórobotnak, hogy kimehet, és az tálcával a kezében távozott.

- Nos hát, mi ez a gondolatkísérlet? Ha kockázatos nem akarom végigcsinálni. Nem akarom, hogy kárt okoz magadnak, Donald - mondta Alvar aggodalommal a hangjában - Szükségem van rád.

- Nagyon kedves öntől, hogy ezt mondja. Azonban azt hiszem, hogy tekintettel a pozitronagyamban eszközölt változtatásokra, elhanyagolható a számottevő maradandó károsodás kockázata. De türelmesnek kell

lennie velem. És nem kívánom ezen kívül még egyszer elvégezni a gondolatkísérletet. Bizonyára kellemetlenségekkel fog járni számomra, és a maradandó károsodás kockázata nő, ha meg kell ismételnem. Ezért kérem, hallgasson figyelmesen. Olyan körülmények közé szeretném képzelni magam, amelyekkel ennek a Kalibánnak legalább kétszer kellett szembesülnie: először a raktárban, amikor a robotpusztítók kezébe került, másodszer pedig az alagútban, amikor a rendőrség üldözte. Kalibánt mindkét esetben olyan emberek vették körül, akik nyilvánvalóan a pusztaság létét fenyegették. Az a szándékom, hogy végigmenjek a két eset körülményein, és megnézzem, hogy reagálna egy magas rendű Három Törvényes robot, mi lenne az események végkifejlete. Röviden tehát: mi történne, ha egy Kalibán-méretű és erejű robot kerülne hasonló helyzetekbe, aki az én fejemmel gondolkodik.

- Igen, rendben - mondta Alvar kissé meglepetten.

- Akkor folytatom.

Alvar csak ült, és nézte Donaldot, aki legalább egy percig rezzenéstelenül, mozdulatlanul állt előtte.

Végül Donald magához tért, de mozgása sokkal nagyobb aggodalomra adott okot, mint megállása előtt.

- Rendben van - mondta magának. - A hipotézisem első része- helyálló. Ha én lettem volna bármelyik helyzetben, akkor a helyszínen elpusztítottak volna.

Hangjában nyilvánvaló elégedettség bujkált.

- Ez minden? - kérdezte Alvar zavartan.

- Nem, uram. Bizonyos értelemben még el sem kezdtem. Csupán az alapokat tisztáztam. Ezzel a kísérlet sokkal nehezebb részéhez érkeztem. Egy magas intelligenciájú, hatalmas sebességű és erejű, kitűnő érzékeléssel és reflexekkel megáldott lény helyébe kell képzelnem magam, aki ugyanezekbe a helyzetekbe keveredik. De EZ az elképzelt lény minden eszközzel hajlandó és képes megvédeni magát, azt is beleértve, hogy esetleg kárt okoz az embereknek.

Alvarnak elállt a lélegzete, és riadalommal vegyes döbbenettel nézett Donaldra. Nem is emlékezett, hány robot teljes pusztulását okozta már az embereknek való károsodás ennél sokkal érintőlegesebb említése is. Az effajta károsodás elképzelése, melyet ráadásul a robot szándékosan tenne, a legfélelmetesebb, legveszélyesebb gondolat, mely megfordulhat egy robot agyában.

- Donald, nem tudom, hogy...

- Uram, biztosíthatom, hogy sokkal alaposabban ismerem a dolog veszélyeit, mint ön. De azt hiszem, a kísérletre szükség van.

Mielőtt Alvar tovább erősködhetett volna, Donald újra mozdulatlanságba dermedt. Ezúttal nem maradt így sokáig. Hevesen rángatózni kezdett, és állapota egyre rosszabbra fordult. Egyik lába kicsúszott alóla, és majdnem felbukfencezett, mielőtt visszanyerte volna az egyensúlyát. Furcsa, sivítő hang tört elő a hangosbeszélőjén keresztül, melynek frekvenciája hevesen ingadozott. Szemének kék ragyogása elhalványult, felvillant, aztán kihunyott. Karjai, melyeket eddig maga mellett tartott, rángatózni kezdtek. Ujjai ökölbe szorultak, majd elernyedtek. Úgy tűnt, ismét fel akar bukfencezni. Alvar felpattant, kiugrott az íróasztala mellől, és vállon ragadta Donaldot, régi barátját, hűséges szolgáját.

Már a mozdulat közben is megdöbbsent saját magán. Barát? Hűséges szolga? Még soha nem gondolt így Donaldra. Hirtelen azonban fennállt a lehetősége, hogy elveszti Donaldot, pontosan ebben a percben, és érezte, mennyire nem akarja, hogy ez bekövetkezzon.

- Donald! - kiáltotta. - Állj le! Hagyd abba! Bármint csinálsz, azt parancsolom, hagyd abba!

Donald teste még egyszer megrándult, majd a robot hátrált egy-két lépést, kitérve Alvar érintése elől. Szeme fájdalmasan felvillant, mielőtt visszanyerte volna természetes ragyogását.

- Kö-köszönöm, uram. Köszönöm, hogy rám parancsolt. Nem hiszem, hogy saját akaratomból ki tudtam volna szabadulni.

- Jól érzed magad? Mi az ördög történt veled?

- Azt hiszem, jól vagyok, uram, bár a biztonság kedvéért később megvizsgáltatnám magam... - A robot egy pillanatnyi szünetet tartott. - A történeteket illetően pedig, súlyos kognitív visszacsatolási traumát szenvedtem. Úgy tudom, az emberek minden nagyobb erőfeszítés nélkül képesek egyszerre két ellentétes álláspontból szemlélni az eseményeket. A robotok nem. Arra kényszerültem, hogy feladjak minden elvet a viselkedésemmel kapcsolatosan, bár a Három Törvény természetesen szabályozta a magatartásomat. Nagyon kellemetlen volt. - Donald tétovázott egy pillanatra, majd fejét oldalra hajtva Alvarra nézett: - Még soha nem tűnt fel nekem, milyen furcsa, bizonytalan, és kiszámíthatatlan dolog emberi lénynek lenni. Mi robotok tudjuk, mi a kötelességünk, a célunk, hol a helyünk és milyen korlátaink vannak. Önök, emberek, erről mit sem sejtenek. Milyen furcsa lehet úgy élni, hogy minden megengedett, függetlenül attól, hogy lehetséges, vagy sem! Ha bátorkodhatom megkérdezni, uram: hogy lehet az, hogy az emberek mégis boldogulnak? Mit kezdenek azzal a szabadsággal, amit mi, robotok nyújtunk számukra?

Alvart teljesen megdöbbsentette és összezavarta a kérdés. Még mindig Donald kísérletének hatása alatt több ösztönös válasszal, mit ahogy azt egy rendezettebb helyzetben tette volna:

- Elfecsérlük - mondta. - Semmit sem kezdenek az életükkel, minden napjuk pont úgy telik, mint az előző.

Az asztalán levő panaszos üzenetekre gondolt, melyekben a civilek sírtak, hogy a rendőrök ma reggel

mennyire felborították az életüket, amikor megkísérelték kézre keríteni Kalibánt, és egyáltalán nem törődtek azzal, hogy a beavatkozás az ő életük védelmében történt.

- Biztosak abban, hogy minden változás csak bajjal járhat - harcolnak ellene - így védik magukat attól, hogy életük jobbra forduljon.

Ekkor azonban Alvar megállt, és elfordult Donaldtól.

- Az ördögbe is, ez nem igaz! Legalábbis nem teljesen. De a ma reggelt azzal töltöttem, hogy megtudjam: tagadásunkkal és hanyagságunkkal saját veszünkbe rohanunk.

- Elnézését kérem, uram, nem állt szándékomban ilyen lényegtelen kérdésekre terelnem a beszélgetést.

- Lényegtelen? - Alvar visszament az íróasztalhoz, és egy sóhajjal mögé telepedett. - Azt hiszem, a változás és a szabadság kérdésének nagyon is köze van az esethez. Sokat vizsgáltuk, találgattuk, hogy támadták meg Fredda Levingot, és ki tette. De azt aligha kérdeztük magunktól, *miért* történt. Elárulom neked, Donald, milyen okot fogunk találni... - Alvar hangja egy csapásra lelkessé és izgatottá vált. - Az ok, az indíték a változás, az attól való félelem. A dolognak valahol kapcsolódnia kell a politikához. Valami nagy változás van készülődésben, és valaki vagy segíteni akarja ezt, vagy meg akarja gátolni. Ez az, amit találni fogunk. De az ördögbe is, nagyon elkalandoztunk... - Persze szándékosan kalandozott el. Akart Donaldnak egy kis időt adni arra, hogy megnyugodjon, esélyt a pozitronagyának, hogy egy pillanatig kevésbé rémítő és felkavaró gondolatokkal foglalkozzék. Tudta, hogy egy bűntény indítékának kérdése, az emberi pszichébe való betekintés lehetősége miatt mindig lebilincselően izgalmas Donald számára. - Mi van a kísérlettel, Donald? Mi lett az eredmény?

- Összefoglalva, uram, megerősítette eredeti elképzelésemet, miszerint egy olyan lény, mely a robotok fizikai adottságaival rendelkezik, de viselkedését semmiféle szabály nem befolyásolja, viszont nagyon ragaszkodik a saját életéhez, megölte volna az összes telepest a raktárban, és az összes rendőrt az alagútban. És ha így tett volna, az biztonságosabb lett volna a hipotézisben szereplő lénynek, mint amit Kalibán tett.

- Mit akarsz ezzel mondani?

- Úgy tűnik, Kalibán az önvédelemre törekedett, de nem akarta veszélybe sodorni az embereket. A kár, amit szenvedtek, önvédelmének folyamánya volt, és talán pusztán véletlen. Afelől semmi kétség, hogy felgyújtotta a raktárat. De arra nincs bizonyíték, hogy szándékosan tette.

- Szinte úgy tünteted fel, Donald, mintha ember lenne.

- De, uram, épp az imént mutattam rá, hogy az emberi viselkedésnek nincsenek korlátai.

- De igen, vannak. Mélyen gyökerező, szigorú szabályok, melyeket saját magunk, illetve a társadalom alkotott. Ritkán szegik meg őket. Az emberekben nincs kívülről beléjük plántált Három Törvény, de nekik is vannak saját viselkedési normáik. De ne térjünk el a tárgytól. Belegondoltam abba, hogy a Leving Intézet kísérleti intézmény. Fel kell tennünk azt kérdést, milyen kísérleti céllal készült Kalibán. Mit talált ki Fredda Leving? Nem sikerült a kísérlet? Vagy igen? Hirtelen eszébe ötlött valami, amitől meghűlt a vér az ereiben. - Vagy éppen most folyik a kísérlet, pontosan terv szerint?

- Nem értem, uram.

- A robotok úgy ébrednek fel az első alkalommal, hogy mindent tudnak, amit tudniuk kell. Az emberek úgy születnek a világra, hogy semmit sem tudnak a működéséről. Tegyük fel, hogy Levinget az érdekelte, hogy viselkedik egy robot, akinek tanulnia kell! Tegyük fel, hogy Kalibán odakint a Három Törvénnyel összeegyeztethetően viselkedik, de olyan csökkentett adatbázissal, hogy például nem tudja, mi az az ember... Tonya Welton emlékeztetett minket, hogy ilyesmi már előfordult. Tegyük fel, hogy Fredda Leving elengedte, hogy megnézzze, meddig tart, míg saját maga fedezi fel a világ dolgait!

- Ez felettébb zavaró gondolat, uram. Alig hiszem, hogy Madame Leving képes lenne elvégezni egy ilyen felelőtlen kísérletet.

- Hát az nyilvánvaló, hogy rejteget valamit. Az a tegnapi előadás nagyban hozzájárult a történetekhez. Az az érzésem, a másodikon még több bomba fog robbanni. Talán akkor többet megtudunk... - Kresh lenézett az íróasztalára, és gondolatai a részleg vezetésének rutinfeladataira terelődtek. Személyzeti jelentések. Felszerelés-igénylések. A papírmunka unalmas taposómalma valódi felüdülésként hatott az utóbbi néhány nap okozta káoszban. Legjobb, ha nekilát. - Pillanatnyilag ez minden, Donald.

- Uram, mielőtt távoznék, van még egy dolog, amiről szólnom kell.

- Mi az, Donald?

- A Fredda Leving fejét ért ütés, uram. A törvényszékiek megállapították, hogy szinte biztosan nem Kalibán tette.

- *Micsoda?*

- Ez újabb része a felmerült megváltozott jellegű bizonyítéknak, uram. A sebben vörös festékrészecskéket találtak.

- Igen, tudom. És mi van velük?

- Nedves festék volt, még nem teljesen száraz. Kalibán testtípusának tervezési paraméterei szerint azonban egy adott szín a külső borítólapok szerves része. Ennél a robotmodellnél a festéket belekeverik a lapokhoz használt anyagba. Nem festik le őket. A borítólapot úgy tervezik, hogy ellenálljon a foltoknak, festékeknek, színezékeknek. Röviden semmi sem tapad ahhoz az anyaghoz, ezért kell már a gyártáskor festékekkel keverni.

- Tehát ez a festék nem mállhatott le csak úgy Kalibán karjáról.

- Nem, uram. Ezért valaki más, feltehetőleg azzal a szándékkal, hogy Kalibánra tereje a gyanút, befestett egy robotkart vörösre, és azzal ütötte le Madame Levinget. Azt feltételezem továbbá, hogy ez a személy nem értett a robottestek gyártásához, ez viszont nehézségeket támaszt, mert minden más arra utal, hogy az illető elég sokat tudott a robotikáról.

- Hacsak a vörös festék nem volt szándékos csalétek...- Alvar töprengett egy kis ideig. - Mégis lehetett Kalibán, vagy valaki más, aki ismerte az adott robotmodell színezési eljárását. Kalibán befesthette vörösre a vörös karját, pusztán azért, hogy összezavarja a nyomokat Tudnia kellett, hogy rájövünk erre a festék-dologra, és ezért biztosra vette, hogy nem fogjuk gyanúsítani.

- Nagyfokú tudást és ravaszságot tételez fel Kalibánról, különösen ahhoz képest, hogy néhány perccel ezelőtt azt gondolta róla, talán nem is tudja, mi az, hogy ember.

- Hú, az áldóját! Az a baj veled, Donald, hogy túl nagy őszinteséget provokálsz ki belőlem. Hát jó. Ha nem Kalibán tette, akkor ki a kénköves pokol?

- Erre vonatkozólag, uram, nem tudok semmiféle feltevessel szolgálni.

KALIBÁN egy újabb alagút-elágazáshoz ért, és habozott egy kicsit, mielőtt irányt választott volna. Emberi lényt még nem látott a földalatti városban, de a robotok társaságában sem volt tanácsos tartózkodnia. Úgy tűnt, a baloldali ágban kisebb a forgalom, így arra indult.

Ébredése óta voltak pillanatok, nem is kevés, amikor Kalibán valami olyan érzés fogta el, mint a magány, de pillanatnyilag egyáltalán nem vágyott társaságra. Most el kellett menekülnie innét, hogy minél nagyobb távolságot és minél több kanyart tudjon maga és üldözői között. Aztán le kell ülnie, hogy gondolkozzon.

Itt, a föld alatt egész mások voltak a robotok, mint amilyeneket a felszínen látott. Itt lent nem jártak személyi szolgálók, csomaghordók. Ezeket a járatokat ormótlanabb, és dübörgőbb, szürkésbarna színű, nehéz munkára való gépek töltötték meg. Egyáltalán nem hasonlítottak a felszínen járkáló színpompás robotokhoz. Ezekhez képest a fenti egyedek pusztá játékszereknek tündek. Ezek a földalatti robotok inkább az éjszaka munkálkodó karbantartó egységekhez hasonlítottak.

Az igazi munkások éjszaka, vagy a föld alatt dolgoznak, gondolta Kalibán. Volt valami zavaró ebben a gondolatban, ebben a képben.

Kezdte megérteni, hogy ebben a világban az igazi munka, melynek eredménye van, izléstelen dolog, olyasmi, amit nem szabad még észrevenni sem. Az emberek gyűlölték a munkának még a gondolatát is. Megtanulták, hogy nem helyes dolog látni, és főleg csinálni. Hogy bírnak abban a tudatban élni, hogy hasznavehetetlen, elkényeztetett semmittevők? Tényleg *képesek* így élni? És ha megengedik, hogy mindenben kiszolgálják őket, akkor bizonyára kezdik elfelejteni, hogy kell törődniük saját magukkal - úgy is, mint egyének, de úgy is, mint nép. Nem, ez nem lehet! Képtelenség, hogy ilyen tehetetlenné, sebezhetővé, *függővé* teszik magukat saját rabszolgáiktól.

A belváros alatti járatok tiszták, szárazak és világosak voltak, lázas munka folyt bennük, robotok futottak a dolguk után a szélrózsa minden irányába. Kalibánnak egyik irány sem felelt meg. Megnézte az adatbankja térképét, majd az alagútrendszer külső része felé indult.

Kalibán észrevette, hogy a fő alagutak és a régebbi járatok az emberi szem számára látható frekvenciájú fényvel vannak kivilágítva. Talán azokból az időkből maradtak ezek a fények, amikor még emberek is jártak erre. Az újabbak infravörös fényben úsztak, néma bizonyítékot szolgáltatva arra, hogy már nem használják őket az emberek.

Kalibán egyre kijjebb jutott, ki a rendszer szélére, ahol még az infravörös világítás is egyre tompult. Az infravörös fénynek közeledtére be kellett volna kapcsolnia, majd elhaladtával kihunynia, de egyre kevesebb szenzor működött. Végül már teljes sötétségben bandukolt. Felkapcsolta beépített infralámpáját, és így tudott tájékozódni.

A járatok minősége is fokozatosan romlott. Itt, jóval a belvároson kívül, az alagutak legtöbbször elhagyatott, hideg, nyirkos és piszkos volt. Lehet, hogy Infernó felszíne csontszáraz volt, de még mindig kiadós talajvízréteget lehetett találni a belsejében. Itt-ott apró erecskék csordogáltak. A falakon gyöngyözött, a mennyezetről pedig csöpögött a víz, és minden csepp hangosan visszhangzott a halotti csendben. Ide, a peremvidékre csak néhány alacsony rendű robot merészkedett, előcsoszogtak a sötétségből, mentek a dolgukra, és ügvet sem vetettek Kalibánra.

Kalibán újra meg újra befordult az oldaljáratokba, és mindig a kevésbé forgalmas irányt választotta. Végül teljes sötétségben, teljesen egyedül maradt. Egy olyan alagúthoz ért, melynek oldalában beüvegezett helyiséget vett észre: egy portásfülkét, azokból az időkből, amikor elég intenzív munka folyt ezen a helyen ahhoz, hogy ilyesmire szükség legyen. Vagy legalábbis azokból az időkből, amikor olyan jövőt képzeltek el a terjeszkedő város számára, ahol pont ilyen helyen lesz szükség portásfülkére.

Az ajtón kilincs volt, amit Kalibán megragadott, és húzni kezdett. Nem lepte meg túlságosan, hogy az ajtó beragadt. Erősebben húzta, mire az egész ajtó darabokra esett, zsanérostul. Hagyta, hogy a törmelék a földre

hulljon, és belépett. Egy asztal és egy szék állt odabent, és mindkettőt ugyanaz a málladozó por fedett, mely az egész elhagyott alagútrendszeret beborította. Kalibán leült a székre, tenyerét az asztalra tette, és maga elé nézett. Kikapcsolta infralámpáját, és vaksötétség telepedett rá.

Egyetlen fénysugár sem volt. Milyen furcsa érzés. Nem vakság, hiszen mindent látott, amit látni lehetett. Csakhogy tulajdonképpen semmit sem lehetett látni. Feketeség, csend, melyet csupán egy-egy lehulló vízcsepp távoli visszhangja tört meg, hogy az érzékeit mozgósítsa. Itt egész biztosan meghallaná üldözői közelgő, visszhangzó lépteit, még mielőtt ideérnének, és észrevenne mindenfajta látható, vagy infavörös fényforrást, amit magukkal hoznak. Biztonságban volt, legalábbis pillanatnyilag.

Hosszú távon azonban biztosan nem. Mi folyhatott körülötte? Miért akarta mindenki elkapni, és megölni? Kik ezek egyáltalán? Az összes emberi lény üldözte? Nem, az lehetetlen. Túl sok olyan ember járt az utcákon, akik nem próbálták feltartóztatni.

Akkor kezdtek elszabadulni az események, miután szóba állt azzal a férfival, aki a csomagokat vitette.

Vagy Kalibán csinált valamit, ami miatt a férfi kihívta az egyenruhás embereket, vagy az a bizonyos ember kapcsolatban állt az egyenruhás társasággal, és kész volt értesíteni őket abban a pillanatban, hogy ráakad Kalibánra. De a férfi ijedtségnek vagy érdeklődésnek először még csak jelét sem mutatta, és nem úgy nézett ki, mint aki felismerte Kalibánt. Volt valami Kalibán viselkedésében, ami nem tetszett ennek a férfinak. Csinált valamit, amivel ezt a reakciót váltotta ki belőle, és a titokzatos, ijesztő egyenruhásokból.

Kik lehetnek azok? Felidézett egy sor emlékképet róluk, egyenruhájukról, járműveikről és felszerelésükről. A seriff és helyettes szavak többször is szerepeltek rajtuk. Abban a pillanatban, hogy a szavakra koncentrált, beépített adatbankja előrukkolt a definíciókkal. Tudatába áramlott a magyarázat, miszerint a rendfenntartó tisztek az államért és az emberekért dolgoznak, hogy betartassák a törvényt, és megvédjék az állampolgárokat.

Ezzel a rejtély egy része legalább eloszlott. Ezek a seriff-helyettesek nyilván azért vették üldözőbe, mert azt hitték, megszegett valamilyen törvényt. Sokat segített, hogy legalább ennyit kiderített, de nagyon lehangoló volt rádöbbenie, hogy a seriff szinte bizonyosan tovább fogja üldözni. A másik csoport, akik telepéseknek hívták magukat, nem üldözték őt tovább az első találkozás után.

Vajon a telepések valamilyen kapcsolatban állnak a helyettesekkel? Semmi nem szerepelt az adatbankjában, ami erről bármit elárult volna. Mégis volt valami titokzatos és leplezett a telepések akcióiban. Végül is a robotok pusztításával foglalkoztak, mely a törvények szerint bűncselekménynek számított. Bizonyára a helyettesek elől bujkáltak. Törvényellenes volt telepésnek lenni? Várjunk csak. Talált egy listát a bűnszövetségekről, de a telepések nem szerepeltek rajta. Így legalább megtudta mik NEM voltak. Ebből feltehetőleg az következett, hogy a csoport a raktárban a telepések valamilyen bűnbandája lehetett.

Ami még mindig nem mondott el róluk semmit azon kívül, hogy általában robotokat pusztítottak, és különösen őt akarták eltenni láb alól.

De várjunk csak! Menjünk vissza egy kicsit. Ha a robotok pusztítása bűncselekmény...

Kalibán hirtelen rádöbent az események értelmére, ahogy visszaemlékezett ébredésének első pillanataira.

Karját egyenesen maga előtt tartotta, mint aki le akar sújtani. Az eszméletlen nő a lába előtt hever, vére tócsába gyűlik körülötte.

A seriff helyettesei nem a bizonyosságra, hanem a valószínűségekre építettek. Bizonyítékokat kerestek, nem bizonyosságot.

És számtalan bizonyítékát találhatták annak, hogy ő támadt a nőre. Adatbankjából előzúdultak a szóba jöhető vádak: testi sértés súlyosbító körülményekkel. Gyilkossági kísérlet. Az emberi jogok megsértése eszméletlenség vagy halál okozásával. Vajon haldoklott a nő, amikor sorsára hagyta? Vagy már meg is halt? Nem tudta.

Kalibán óriási döbbenettel vette tudomásul, hogy semmiféle objektív oka nincs feltételezni, hogy nem ő a tettes: Emlékezete egyszerűen cserben hagyta az ébredése előtti eseményekkel kapcsolatban. Bármit elkövethezt azelőtt - semmire sem emlékezett. Ez azonban még nem magyarázta meg, mién üldözte a rendőrség. Logikusnak tűnt, hogy a támadás miatt, de hogy hozzák összefüggésbe őt az esettel? Honnan tudták?

Hirtelen ráeszmélt: felvillant előtte a vértócsa képe. Bizonyára keresztülsétált rajta, és nyomokat hagyott az ajtóig. A rendőrségnek, a helyetteseknek csupán rá kellett nézniük azokra a nyomokra, hogy rájöjjenek: robottól erednek.

A sötétségbe bámulva Kalibán visszaemlékezett saját múltjára. Robotmemóriája tiszta, abszolút, és tökéletes volt. Csak akarnia kellett, és nézőként végigélhette múltjának minden mozzanatát - láthatott, hallhatott mindent, mégis szemlélhette az eseményeket a kívülálló szemével, és képes volt bármikor megállítani az emlékek folyamát, hogy egy pillanatra, egy képre összpontosítson.

Visszament ébredésének másodpercéhez, és újra lejátszotta magában az eseményeket. Igen, ott volt a vértócsa, és ott volt a lába, amint készül belelépni. Kalibán bizonyos fokú elégedettséggel szemlélte a történeteket, és gratulált magának, amién kiderítette, hogy honnan jött rá a rendőrség.

Aztán Kalibán elhülve fedezett fel még valamit a memóriájában. Valamit, ami teljes bizonyossággal elkerülte a figyelmét, amikor a valóságban járt ott, nem a képzeletében.

A SZOBÁN MÉG EGY SOROZAT LÁBNYOM VEZETETT VÉGIG, KIFELE ÉGY MÁSIK AJTÓN.

Lábnymok, melyek emlékei szerint nem tőle származtak, látszólag mégis azonosak voltak az övével. De

hogyan lehet ez? Kalibán azonnal kilépett az emlékeiből, felkapcsolta beépített fényforrását, felállt, és visszament az alagútba. Biztosan tudta. Talált egy víztócsát, beletaposott, majd kilépett belőle a száraz talajra. Ezután megfordult, és megvizsgálta az így keletkezett.

Ugyanolyan látásztak, mint amilyeneket ébredésével kapcsolatos emlékeiből felidézett. A véres lábnyomok ikertestvérei voltak az alagút mocskos talaján keletkezett vizes nyomoknak.

A saját lábnyomai. Bizonyára tőle származtak, mert ha nem, akkor a világ dolgai még kevésbé logikusak, mint ahogy feltételezte.

De miért követett volna el ilyesmit? Mién sújtott le a nő koponyájára, mién gázolt át a kifolyó véren és hagyott egy sorozat nyomot, miért ment ki az egyik ajtón, törölte meg a lábát (hiszen visszavezető nyomok nem voltak), majd mién tért vissza eredeti helyzetébe, emelte fel a karját - és vesztette el minden emlékét a történetekkel kapcsolatban? És hogy veszíthetett el minden egyes emléket ilyen egyszerűen és tökéletesen? Hogy lehet az, hogy elméjében ezekkel a dolgokkal kapcsolatban semmiféle visszamaradt utalás nem létezett? Röviden: hogyan lehet, hogy az élet semmiféle jelet nem hagyott benne?

Kalibán érezte, hogy sokkal kifinomultabbá, tapasztaltabbá válik életének minden pillanatával. Ez nem csupán a tudatos emlékezés kérdése volt - hanem megértés. Annak a megértése, hogy mi történik a városban, és hogy az emberek különböznek a robotoktól.

Ismereteket szerzett a világról, nem csupán egy sorozat pusztán tényeken alapuló adathalmazt, hanem gyakorlati ismereteket, az érzetek részletes ismereteit. Egy adatbanki térkép sem jelölné az alagútban levő víztócsákat, nem tudósítana visszhangzó lépteiről a hosszú, mocskos és kihalt járatokban, vagy arról, hogy a világ ugyanolyan, mégis egészen másképp fest, ha infralátását használja. Megfordult, és visszasétált a folyosón az elhagyatott helyiségbe, elfoglalta szokásos ülőhelyét, majd újra lekapcsolta az infrafényt, hogy ráboruljon a sötétség. Érezte, hogy folytatnia kell a gondolatmenetét. Tovább gondolkodott.

Voltak olyan dolgok a világban, mint például az a furcsaság, hogy a sötétséget látni nem ugyanaz, mint a vakság, melyeket meg kellett tapasztalnia ahhoz, hogy megérthesse.

És tudta, biztosan tudta, hogy az ébredése előtti időkből nincsenek ilyen kifinomult tapasztalatai. Egyetlen rövidke másodpercnyi sem. A szó szoros értelmében egy új világban nyitotta ki a szemét. Egyetlen tapasztalat nélkül.

Első ténykedése az volt, hogy letérdelt, ujját a nővérebe mártotta, és érezte annak melegségét a termoszenzoraival. Ezután egymáshoz szorította véres mutatóujját és hüvelykujját, hogy megtudja, tényleg ragacsos-e az alvado vér. Ez a pillanat volt életében az első, ebben biztos volt. Előtte semmi sem létezett.

Ami vagy azt jelentette, hogy emlékezetének beindulása előtt SOHA nem volt ébren, vagy hogy hogyan mindent töröltek az agyából.

Zavaró gondolat, de Kalibán alaposan megvizsgálta. Nem voltak ismeretei arról, hogy működött az elméje, és pontosan hogy kapcsolódott a testéhez. Kétségtelen, hogy kapcsolatban álltak, mégis teljesen különállóak voltak. Hogy mindez hogyan lehetett, abban nem volt biztos.

Újra szembesülnie kellett a kétségbeeséssel kiábrándító ténnyel, hogy adatbankjából minden robotokra vonatkozó információt töröltek. Nem tudta megítélni, helyes-e a feltételezése, nem tudhatta, van-e rajta olyasmi, mint egy törlőgomb, melynek megnyomásával egyszerűen megsemmisítik az elméjét.

De ha ez megtörténne, ha elméjét és emlékezetét annyira tönkretennék, hogy még a tapasztalatok érzete is kiröppenne belőle, akkor lehetne-e egyáltalán mondani, hogy ő még mindig ugyanaz, aki eddig volt?

Az emlékezet és az én-tudat különböző. Kalibán ebben biztos volt. Az emlékeit kitörölhetik, ő akkor is saját maga marad, éppúgy, mint abban az esetben, ha eltávolítják az adatbankját. Ha azonban valaki a tapasztalataival kapcsolatos összes adatot kitörölné az agyából, akkor szükségszerűen a lényt, az ént is megsemmisítené, akit ezek a tapasztalatok formáltak azzá, ami. Ha kitörlik az elméjét, akkor megszűnik saját maga lenni. Teste, fizikai valósága megmaradna. De nem a testétől volt ő Kalibán. Ha technikailag lehetséges lenne eltávolítani az agyát a testéből, és áttenni egy másikba, attól ő még saját maga maradna, csak átköltözne egy új testbe. Tehát nem ő, Kalibán, támadt rá arra a nőre. Ennyit biztosan tudott. Talán a teste tette, de akkor egy másik elme irányította, nem az, ami most benne található. Ezt a következtetést a maga nemében nagyon vigasztalónak találta. Igencsak zavarónak tűnt a gondolat, hogy képes lenne rátámadni valakire minden ok nélkül. Mégis, bármilyen következtetésekre is jutott magában, kevésbé javított velük jelenlegi helyzetén. Azok a rendfenntartók tisztelték, akik képesek arra, hogy egy alagútban nehéz fegyverzetet használjanak, nem fogják kivárni, míg ő elmagyarázza, hogy a teste esetleg megtámadhatta a nőt, ő maga viszont semmiképpen. És ezek az érvek nem feledtetnék velük a kigyulladt raktárat sem. Ő ott járt, az épület kigyulladt. Talán nem is voltak többre kíváncsiak.

A rendőrség szempontjából minden bizonyíték arra mutatott, hogy ő támadta meg a nőt, és ő gyújtotta fel az épületet. Végül is a rendőrség tisztában volt azzal, hogy valaki megölte. S ki, ha nem ő? Emlékei alapján senki más nem jöhetett szóba. De talán voltak még egyebek is ébredésének vizuális emlékei között, melyek elkerülték a figyelmét. A nő, például. Ki lehet vajon? A sötétben üldögélve újra felidézte a jelenetet. Most nemcsak pusztán az események visszajátszására törekedett, hanem ehelyett olyan teljes és tökéletes képet akart alkotni a helyiségről, amelyet csak tudott, minden szögből, újra és újra felvillantva az egyes emlékképeket, megkísérelve

a lehető legtöbb részletet összerakni, minden rendelkezésére álló pillanatnyi emléktöredék felhasználásával. A sötétségben lelki szemei elé tárult a szoba. Belépett, vagyis a helyiség elképzelt másába illesztette saját képet. Tudta, hogy mindez csak illúzió, annak viszont nagyon hasznos.

Voltak azonban apróbb hibái. Megfordult, hogy szemügyre vehesse a helyiség hátsó végét, de nem volt ott semmi. A valóságban oda sosem nézett. Az asztalokon levő tárgyak összevisszasága nagyon valóságosnak tetszett, amikor olyan szögekből vizsgálta, mint ottjártakor, amikor azonban máshonnan próbálta szemügyre venni, a tárgyak bizarr, lehetetlen alakzatok halmazává alakultak. Az egész szörnyen zavaró volt. Talán további munkával finomíthat a képeken, ésszerű feltételezésekkel kipótolhatja őket. Most azonban nem ez volt a célja.

Egész más foglalkoztatta. Visszament kiindulási helyzetébe, és lenézett maga elé.

A nő ott feküdt a földön. Volt bármilyen fogódzó vagy utalás arra nézve, kicsoda ő? Felnagyította a test képét, és centiméterről centiméterre megvizsgálta. Megvan! Laborköpenyének mellrészén egy jelvényt talált. A betűk kissé elmosódtak a nő testhelyzete és a fényviszonyok miatt. Kalibán a jelvényre összpontosított, megpróbálta elolvasni. Meglehetősen biztos volt benne, hogy az R LEVING felirat olvasható rajta, de lehetett F. LEVING is, vagy valami hasonló. Akkor hát a jelvény a nő nevére utalt? Nem lehetett biztos benne, de logikusnak találta, hogy igen.

Már megtanulta, hogy az írott szó, még ha mellékes volt is, széleskörű ismeretek megszerzését tette lehetővé. A *seriff* és *helyettes* szavak indították be az adatbankját, hogy magyarázza el neki a büntetőjog teljes rendszerét. Körülnézett az emlékezete által gerjesztett szobában, egyéb írás után kutatva. Talált a falon egy plakátot, emberek egy csoportja mosolygott le róla, a kép alján a következő felirattal: LEVING ROBOTIKAI KUTATÓINTÉZET: INFERNÓ JÖVŐJÉÉRT DOLGOZUNK.

Már megint Leving. Biztos, hogy ez egy név. Közelebről is megvizsgálta a plakátot. Igen, gyakorlatilag biztos volt benne. Ott állt a nő, az első sorban. Még ha a laborban talált nő eszméletlen is volt, és összegörnyedve feküdt a lába előtt, míg a plakáton levő élénknek látszott és mosolygott, ugyanarról a személyről volt szó. Leving Robotikai Kutatóintézet. A kutatóintézetekben kísérleteket folytatnak. Talán ő maga is egy ilyen kísérlet?

Folytatta a képzeletbeli helyiség átkutatását. Egy halom dobozon írást fedezett fel, és azonnal felnagyította, hogy megvizsgálhassa. Mindegyik dobozon csinos kis felirat díszelgett: ÓVATOSAN KEZELENDŐ. GRAVITRONAGY A felirat elolvasása során belényilallt a furcsa felismerés. GRAVITRONAGY Volt valami a bensőjében, amely azonosulni látszott ezzel a szóval. Kapcsolódott hozzá.

Biztosan nekem is olyan van, gondolta.

Nem hatott rá a meglepetés erejével hogy adatbankjában szemernyi információ sincs semmiféle gravitronról, a gravitronagyról meg főképpen.

Mindez homályos és bizonytalan volt. Az, hogy a nőt Levingnek hívták, és hogy feltehetőleg robotikai kutatóintézetet vezetett, nem vitte egy lépéssel sem közelebb a megoldáshoz. És azzal sem ment sokra, hogy feltehetőleg megtudta, miféle agya van.

Kalibán folytatta a keresést - érezte, hogy fog találni valami világos, fontos, biztos utalást a szobában.

Várjunk csak. A gravitronagy dobozain. Újabb írás, melyet adatbankja szállítási címként azonosított. A címzés felett a LIMBO PROJEKT felirat volt olvasható egy villámjel társaságában.

Ha sejtette, hogy neki is gravitronagya van, és a gravitronagyakat a Limbo Projektnek szállítják... Átkutatta vizuális emlékeit, a szó és a villámlás ábrájának egyéb előfordulási helyei után kutatva. Ott, a pulton levő jegyzetfüzetben. És azon az irrattartón. És még vagy két-három helyen ráakadt a laborban.

Nyilvánvaló volt, hogy nemcsak neki, Kalibánnak, hanem a Leving Intézetnek is volt valami köze a Limbo Projekthez.

Bármi is legyen az a Limbo Projekt. Kalibán a legapróbb részletekig átvizsgálta a labort, de semmi egyebet nem talált, ami bármi magyarázattal szolgálhatott volna helyzetére nézve. Elhomályosította az emlékképet, és csak üldögélt tovább, egyedül az alagút fülkéjének sötétségében.

Itt lent biztonságban volt, valószínűleg még hosszú ideig. Lehet, hogy napokba, hetekbe, vagy még hosszabb időbe-telik, míg ilyen messzire bemerészkednek utána az alagútrendszerbe. Lehet, hogy nem is kapják el, ha lekuporodik az íróasztal mögé, hogy az ajtóból ne lehessen észrevenni, és ott marad a sötétben. Nagy, súlyos fém íróasztal volt. Talán még a detektorok ellen is nyújt némi védelmet, melyeket az adatbank szerint a rendőrök használnak.

Talán sokkal több lesz neki ez a fülke, mint átmeneti búvóhely. Talán ha a rendőrök nem találják, egy idő után felhagynak a keresésével. Nem tűnt teljesen elképzelhetetlennek, hogy bármilyen hosszú ideig életben maradhat, ha egyszerűen itt marad, moccanás nélkül meglapul a sötétben, amíg belepi a por, és beeszi magát az izületei közé.

Lehet, hogy ez a fajta létezési mód megfelelt az adatbank elvárásainak az étellel kapcsolatban, Kalibánnak azonban semmiképpen.

Ha valóban élni akar, igazán élni, akkor cselekednie kell. Többet kell megtudnia a helyzetéről, sokkal többet.

Limbo. Úgy tűnt, minden szál ide fut. Limbo Projekt. Ha többet megtudhatna róla, akkor talán magáról is több információja lenne.

A rend kedvéért megkérdezte az adatbankot, de a Limbo Projektről semmit sem talált benne. A gravitronagyak dobozain levő címet azonban megjegyezte.

Oda fog menni, és megnézi, mit tudhatna meg. Ezúttal azonban távol fogja tartani magát az emberektől. A robotokat fogja kifaggatni. Lehet, hogy ez meglehetősen homályos és elnagyolt tervnek tűnt, de legalább terv volt.

Elképzelhető, hogy beválik, de az is, hogy nem. Még mindig jobb, mintha emberekkel kellene találkoznia. Kalibán ezzel felállt, és útnak indult.

13.

HRT-234, más néven Horatio, pillanatnyilag nagyon elfoglalt robot volt. Ebben azonban nem volt semmi rendkívüli. Így ment már jó ideje. Végtére is valakinek törődnie kellett a Limbo Projekttel.

Horatio megnézte az órát, és ellenőrizte belső adatbankját, az ottani információ azonban csak fokozta amúgy is egyre növekvő kiábrándultságát. Hozzákapcsolódott egy hiperhullám-aljzathoz, hogy megnézzé a következő három órára előirt munkamenetet. Semmi kétség. Megint csúszásban voltak a kiegészítő rakodószinten. Valahol torlódás keletkezett. Az efféle dolgok elsimítása az ő feladatai közé tartozott. Miután megbizonyosodott arról, hogy hiperhullámon továbbra is tartja a kapcsolatot a kommunikációs rendszerrel, elhagyta szokásos posztját a Központi lerakóban, és lesietett a kiegészítő rakodószintre, hogy megnézzé, mi történt.

A Limbo Projekt rettenetesen összetett volt. Horatióknak komplex feladatokat kellett végeznie, irdatlan felelősség hárult rá, de tudta, hogy neki csupán a kép leghalványabb, legapróbb részletével kell törődnie. Legalább ennyit leszúrt magának. Nem volt nehéz: csak ki kellett nyitnia a szemét: óriási hírvivőforgalom, bonyolult szállítási útvonalak, titkos kommunikációs csatornák jellemezték a projektet.

Arra sem volt szüksége, hogy olyan ezoterikus dolgokhoz folyamodjon, mint a jel-analízis, hogy tudja, valami komoly probléma adódott. Elég volt egy futó pillantást vetnie a kiegészítő rakodószint kavargó, túlszervezett összevisszaságára, hogy levonja a végkövetkeztetést.

A rakodószint, úgy mint az egész lerakat, zajos és kaotikus volt, durva, festetlen stresszpadlóval, magas támpillérekkel, konténerekkel és liftvagonokkal, mindenfelé sietőfélben levő robotokkal, ideges emberekkel, akik kiabáltak és vitatkoztak, mobil telefonokba beszéltek, ránéztek az órára, és az elvégezendő feladatok listáira mutogattak.

Szinte a levegő is megtelt kapkodással és feszültséggel. Még négy mély szinttel a föld alatt sem jutott elég hely, hogy a szállító járművek landoljanak, míg szállítmányra várnak. A nehézzakományt szállító mobiloknak ehelyett a talaj felett kellett repkedniük, így aztán a levegőben egyensúlyoztak mindaddig, míg alkalmuk nem nyílt a leszállásra. Szállítórobotok ezrei cipelték az árut azon járművek rakodódokkjába, melyeknek sikerült landolniuk. Miközben Horatio szétnézett, egy újabb tehermobil zárult be és lendült az egyik felszállópálya felé, a földszint, majd az ég irányába, helyét pedig elfoglalta egy másik hajó, még mielőtt annak sikerült volna kikerülnie a rakodózónából. Az újonnan érkező járművet egy szempillantás alatt ellepték a robotok. A rakodóajtók felpattantak, ők pedig megkezdték behordani az árut. Minden oldalon ugyanez a jelenet ismétlődött. Horatio hallotta, amint az egyik felügyelő megjegyzi, leginkább felbolydult méhkasra emlékezteti az egész, és Horatio kényszeredetten ismerte el, hogy helyénvalónak találja a hasonlatot.

A Limbo Lerakat gyakran volt ilyen zürzavaros, és az elmúlt napokban leginkább bolondokházára emlékeztetett. De a mai nap volt a legrosszabb. Horatio gyanította, hogy valamilyen határidő közeleg, anélkül, hogy ezt az órára kötötték volna. Mindent az utolsó percben kellett elintézni.

Úgy tűnt, mintha féltek volna attól, hogy a mai nap az utolsó lehetőség a dolgok elsimítására. Néhány felügyelő - telepesek és űrlakók egyaránt - már céloztak erre.

De nem az ő feladata volt, hogy efféle dolgok miatt aggódjon. Ha az emberek nem kívántak szólni neki a nehézségekről, akkor ezek őt nem érintették. Mégis muszáj volt aggódnia: az emberek könnyen kárt okozhattak maguknak az igen fontos projekt során - bármi is legyen az -, mert túlságosan titokban tartották. Hogy tudná megelőzni a bajt, ha fogalma sincs, mi ez az egész?

Tudta, ez olyan probléma, melyben jó néhány túlhajszolt felügyelőrobot osztozik. A többi felügyelővel történt beszélgetései megerősítették azt, amit eddig is sejtett. Nemcsak Horatio nem tudott a Limbo Projektről - az emberek SOHA nem közöltek annyit az irányítórobotokkal, amennyit azoknak tudniuk kellett volna. Ezen a ponton azonban ez aligha számított. Horatio mostanában olyan elfoglalt volt, hogy teljesen figyelmen kívül hagyott mindent, ami az elmúlt hónap során a Limbo lerakaton kívül történt. A tenger kiönthetett, és magával ragadhatta Purgatórium szigetét, s Limbo városát vele együtt. ő csak akkor szerzett volna erről tudomást, ha rakodóinak történetesen nyoma vész.

Pillanatnyilag csupán arra volt kíváncsi, miért nem elég gyors a berakodás. Horatio gyakorlati szempontból kezdte figyelni a kiegészítő szintet, kereste a dolgok menetét lassító torlódást. Tudta, hogy a látszólagos káosz pusztá illúzió, hogy a munka igen hatékonyan folyik. Valahol azonban megint volt valami, ami lelassította a dolgokat. Talán egy meghibásodott berendezés, egy rosszul megfogalmazott utasítás miatt összezavarodott

robotok egy csoportja, vagy valami más.

Ekkor Horatio szeme megakadt két emberen, egy telepes férfin és egy űrlakó nőn, akik a rakodódokk hátsó végében vitatkoztak, inaktív robotok tömegétől körülvéve. Ha Horatio ember lett volna, akkor valószínű, hogy felsőhajt, mert már amikor elhatározta, hogy megkísérli elsimítani a problémát, pontosan tudta, hogy valójában semmit sem tehet. A robotok nem kezdhettek dolgozni addig, amíg az emberek meg nem egyeztek abban, mire kellene utasítaniuk őket, és az űrlakó és a telepes heves vitájából ítélve ez a pillanat még elég távolinak tűnt.

Bár kevés reménye volt arra, hogy gyorsan véget vessen az összetűzésnek, minden tapintatát összeszedve a dokk végébe indult, hogy beavatkozzon a vitába.

TIZENÖT perccel később megoldódott a probléma, hogy két szállítmány közül melyiket rakják be elsőként. Ugyanezt tizenöt nanomásodperc alatt is el lehetett volna intézni. Ha a telepest vagy az űrlakót a gyorsaság érdekelte volna, nem a vita megnyerése, már mindkét szállítmányt rég berakhatták, és útjára indíthatták volna. De legalább vége volt, és a két ember továbbállt, hogy másutt csináljon kalamajkát. Hát igazán! Tudta, hogy az emberek a robotok felett állnak, és magától értetődő volt, hogy mindegyiküket hatalmas becsben tartotta, és minden utasításukat az utolsó betűig végrehajtotta, de bizonyos alkalmakkor olyan OSTOBÁN tudtak viselkedni. Mindegy, neki szaladnia kellett a dolga után, újabb feladatokat kellett teljesítenie. Parancsokat, melyek sokkal egyszerűbbnek tűntek, mint amilyenek valójában voltak.

Röviden összes tennivalója abból állt, hogy ügyelnie kellett arra, hogy az U.T. robotokat behajózzák Purgatórium szigetére. Bármi is legyen az az U.T.

Hamar kiderült azonban, hogy ez nem volt olyan egyszerű. Olyan okokból, melyeket vele elfelejtettek közölni, az U.T. robotokat nem teljesen összeszerelt állapotban kellett elszállítani. Az agyuk és a testük külön-külön indult útnak.

Ráadásul az agyakat három különböző rakománnyal, három különböző útvonalon kellett elszállítani. Horatio visszatért a szolgálati helyére. Az U.T. robotok dobozva, utazásra készen, a rakodószint közepén álltak - a dobozok irdatlan, szinte a mennyezetig érő falat alkottak. Őrzőrobotok vették körül őket, három méterenként sorakoztak a dobozok mellett. A felhalmozott rakomány tetején további két ór strázsált.

Még több ór vigyázott egy másik, kisebb rakományra, mely az agyakat tartalmazta. Horatio hirtelen késztetést érzett, hogy még egy pillantást vessen az agyakra, legalábbis az őket rejtő dobozokra. Odasétált. Az örök pillanatnyi tévovázás után félreálltak. Horatio letérdelt, és jól megnézte a dobozokat. Meglepte a nagy felhajtás, ami körülvette őket. Hiszen nem voltak egyebek, mint egyszerű bélelt göngyöleg. Az egyetlen, a normálistól kissé eltérő dolog az volt, hogy az ÓVATOSAN KEZELENDŐ: POZITRONAGY feliratú cédulákat mintha sebtében ragasztották volna a régi címkék fölé, mintha valaki el akarta volna fedni az eredeti feliratot. Csak egy dobozon nem fedte az új címke teljesen a régit, és így láthatóvá váltak annak első betűi:

ÓVA GRA

Az első sorban bizonyára az állt: ÓVATOSAN KEZELENDŐ, Horatio azonban képtelen volt megfejteni, mi lehetett az, hogy GRA. Horatio nagyon kíváncsi természetű robot volt, és legalábbis valamelyes kísértést érzett, hogy lefejtse az új címkét, és meglesse a régit. De tudta, hogy EZT soha nem lenne képes megtenni. Az irányító robotok szükségszerűen nagyfokú függetlenséggel rendelkeztek, tág teret kaptak, hogy meghozzák saját döntéseiket. Azzal a képességgel azonban nem ruházták fel őket, hogy megszeghessék tulajdonosaik akaratát - és a Leving Robotikai Kutatóintézet világos utasítása az volt, hogy az eredeti cédulákat takarták le, hogy ne lehessen elolvasni őket, és ő, Horatio felelt a rakomány biztonságáért.

Kényszeredetten bár kötelességtudóan elővett egy tollat a szerszámtáskájából, és eltüntette a régi cédulán olvasható betűket.

Ezzel felállt, és visszament a posztjára. Horatio utasításai úgy szóltak, hogy a testeket is három rakománnyal indítsa útnak, különböző útvonalakon, különböző szállítási módokon, mint a három agyszállítmányt. Emberi felügyelő személyzet várja a három agy- illetve a három testszállítmányt Purgatórium szigetének érkezési pontjain, és ők viszik őket tovább végső rendeltetési helyükre.

A harmadik-féle szállítmánynak, mely nem agy vagy robottest volt, saját biztos útvonalán kellett távoznia. "Tartományszabályozó" - ez állt a számlán, bár Horatióknak halvány fogalma sem volt arról, hogy az mit jelent. Számára csak egy újabb feladat volt, melynek teljesítéséhez az emberek ragaszkodtak.

- Elnézést - szólította meg hátulról egy szép, zengő hang.

Horatio megfordult, azt várva, hogy egy ember szól hozzá. Ehelyett legnagyobb meglepetésére egy magas, vörös színű robotot pillantott meg, egy csodálatraméltóan kifinomult hangmodulátorral rendelkező robotot. Kár volt egy ilyen hangot ilyen zajos helyen elfecsérelni. A lerakat munkaszintjein alig lehetett érteni a másik szavát, és a legtöbb robot nem is vesződött ezzel.

- Kapcsolj hiperhullámra, barátom - mondta Horatio. - Alig hallom a hangodat.

- Mire kapcsoljak?

- A hiperhullámú jelrendszerre. Túl nagy a zaj.

- Egy pillanat... - A robot kis szünetet tartott, mintha valami belső információ után kutatna. - Ó, hiperhullám!

- mondta végül. - Most már értem. Nem ismertem a kifejezést. Attól tartok, nincs ilyen rendszerem. Fennhangon kell beszélnem.

Horatio megdöbbsen. Még a legdurvább, legalacsonyabb rendű szállítórobotoknak is volt hiperhullámjuk. És még ha ennek a robotnak nincs is, hogyhogy először nem tudta, mi az, aztán képes volt kikeresni valahonnan? A magas szintű robotok néha rendelkeztek ilyen belső adatbankkal, de ezt egy speciális feladat elvégzéséhez szükséges adatokkal szokták megtölteni. Az efféle adatbankok nem egyszerűen köznapi kifejezéseket tartalmazó szótárak voltak. Ez felesleges lett volna, amikor ezeket az adatokat a gyártáskor lehetett és kellett a robot agyába beültetni.

Miféle furcsa robot ez?

- Rendben - mondta Horatio. - Akkor fennhangon beszélünk. Mi járatban vagy erre felé?

- Te vagy Horatio, a felügyelő?

- Igen. Téged hogy hívnak?

- Kalibánnak. Örülök hogy rád találtam, Horatio barátom. A tanácsodra van szükségem. Megpróbáltam segítséget kérni a többi robottól, azoktól a kékektől, melyek ott hátul dolgoznak, de egyikük sem tudott felvilágosítással szolgálni. Azt tanácsolták, jöjjenek ide hozzád.

Horatio - ha lehet - még jobban megdöbbsen. A Shakespeare-i ihletésű Kalibán név mondott neki valamit. Maga Fredda Leving alkotta ezt a robotot, mint ahogy őt, Horatiót is. De a Horatio névnek ugyanúgy kellett volna valamit mondania Kalibánnak, ennek azonban semmi jelét nem mutatta. Még furcsább, hogy ez a fejlett, kifinomultnak látszó robot a legalacsonyabb rendű munkásoktól kért segítséget. A DAA-BOR robotok, mint például a kék egységek, melyekre Kalibán mutatott, csupán a legegyszerűbb gondolatokra voltak képesek. Újabb tény, melyet bármelyik embernek vagy robotnak illik tudnia.

Itt valami nagyon furcsa dolog lappangott, A legfurcsább az volt, hogy ez a Kalibán egyáltalán nem volt tisztában azzal, milyen kirívóan viselkedik.

Mindez egy pillanat alatt futott át Horatio agyán.

- Hát, remélem, én többet segíthetek. Miről van szó?

A furcsa robot tétovázott egy ideig, majd különös, bizonytalan kézmozdulatot tett.

- Nem tudom biztosan - mondta egy idő után. - Ez is a problémához tartozik. Úgy tűnik, nagyon komoly bajban vagyok, és nem tudom, mit csináljak. Abban sem vagyok biztos, ki vagyok tulajdonképpen.

Mennyiben lehet ezt még fokozni?, töprengett Horatio.

- Most mondtad. Kalibán vagy.

- Igen, de ki ő? - Kalibán széles kézmozdulatot tett. - Te Horatio vagy. Felügyelő vagy. Te utasítod a többi robotot, hogy mit tegyenek, és meg is teszik. Te hozzájárulsz ahhoz, hogy ez a hely jól működjön. Ez nagyrészt az, ami vagy. Nekem semmi ilyenem sincsen.

- De Kalibán barátom... Mindannyiunkat az határoz meg, amit csinálunk. Te mit csinálsz? Mert te az vagy.

Kalibán végignézett a rakodószint tágas terén, és szünetet tartott, mielőtt válaszolt volna.

- Menekülök azok elől, akik üldöznek. Akkor csupán ennyi vagyok én, Horatio? Ez az életem értelme?

Horatio szóhoz sem jutott. Mi lehet ez? mit jelentsen ez az egész? Kétségtelen, hogy a helyzet pillanatnyilag is különös, és elég komolyra fordulhat ahhoz, hogy már most végiggondolja, mitévő legyen. Pillanatnyilag minden jól megy. Talán még egy ideig nem lesz gond.

- Talán - mondta Horatio - Alkalmasabb helyet kellene keresnünk a társalgásra.

A SZEMÉLYI föliften mentek fel a lerakat felső szintjére. Kiszálltak a liftből, és Horatio a lehető legmagányosabb zugba vezette Kalibánt.

Az emberi felügyelő irodája pillanatnyilag üres volt. Néhány héttel ezelőttig szinte alig használták. Az embereknek ritkán kellett a lerakatba jönniük. Most azonban megváltozott a helyzet. Nők és férfiak dolgoztak itt, a nap minden órájában - terveztek, szerveztek, találkozókat rendeztek. Olykor Horatio egészen pezsdítőnek találta a lázas tevékenységet. Máskor elég kimerítő tudott lenni, amikor csak úgy zúdultak rá az utasítások, tervek és feladatok.

De bármilyen zavaros és ellentmondásos is tudott lenni egy ilyen utasításözön, még az is Érthetőbb volt, mint Kalibán viselkedése. Horatio beteretle a robotot a fényűző irodába. Nagy, csodálatos szoba volt, óriási kanapékkal és mély fotelokkal. A késő éjszakáig dolgozó emberek gyakran szundítottak itt egy kicsit. A szoba egyik végében egy tárgyalóasztal állt, székekkel körülvéve. Pillanatnyilag Purgatórium szigetének részletes térképe feküdt rajta.

A Limbo Lerakat összes többi szobája és fülkéje ablaktalan, sivár helyiség volt. Ennek a szobának viszont az északi és déli falai üvegből készültek - a déli ablak a lerakat forgalmas föld feletti szintjére, az északi pedig Infernó még mindig csodálatos, kopár vidékeire - füves pusztáira, sivatagaira, távoli hegyláncaira, és a felettük ragyogó kék égre - engedett kilátást. A fal nyugati oldalán, néhány robotfülke mellett volt az ajtó, melyen át beléptek, míg a keleti falat csaknem teljes egészében képernyők, kommunikációs és kijelző berendezések borították.

Kalibán körbejárta helyiséget, és szemmel láthatólag elámult mindazon, amit látott. Sokáig nézegette az asztalon fekvő térképet, és hosszasan vizsgálta a bolygógómbót, mely az asztal felett lebegett a levegőben. Mindkét ablakon kinézett, és úgy látszott, különösen az északi táj természetes szépsége köti le a figyelmét.

Horatióknak azonban minden perc számított, és nem hagyhatta, hogy ez a furcsa szerzet a végtelenségig az ablakon bámuljon kifelé.

- Kalibán barátom - mondta egy idő után - Ha most elmondanád, mi járatban vagy, talán tudnék segíteni.

- Ó, bocsáss meg - felelte Kalibán. - Az a helyzet, hogy eddig még soha nem láttam efféle dolgokat. A térkép, a gömb, a sivatag - vagy egy ilyen szoba, egy emberi szoba - ez számomra mind újdonság.

- Valóban? Elnézésedet kérem, Kalibán, de túl sok minden tűnik ismeretlennek számodra. Még ha ezeket a dolgokat nem is láttad soha, beépített adattárad bizonyára közölt róluk információkat. Miért tűnsz akkor olyan meglepettnek?

- Azért, mert valóban meg vagyok lepve. Belső adattáram szinte semmilyen információt nem tartalmazott, a nyelven és saját nevemen kívül. Mindent magamtól kellett megtanulnom - vagy utánanézttem az adatbankomban, ami inkább címszavas rendszerű, nem pedig valódi memória, vagy magamnak kellett megtapasztalnom. Azt tapasztaltam, hogy sokkal inkább a második módszerre kell támaszkodnom, mivel az adatbankomból töröltek minden átfogó és lényeges információt.

Horatio előhúzza az egyik tömör fából készült széket a tárgyalóasztal mellől, és leült - nem pusztán kényelemből, csupán azért, hogy olyan nyugodtnak és megnyugtatónak tűnjön, amilyennek csak lehet.

- Milyen információkat töröltek? És hogy lehetsz biztos ebben? Lehet, hogy soha nem is volt ott semmi.

Kalibán szembefordult Horatióval, majd átsétált a szobán, és leült vele szemben a tárgyalóasztal túlsó végébe.

- Tudom, hogy kitörölték őket - mondta -, mert a helyük üres. Az a rész egyszerűen üres. A szó szoros értelmében ürok vannak a várostérképemen - mely szerint egyes helyek egyáltalán nem léteznek. Néhány ilyen úr a városon belül van, azon kívül pedig nincs semmi. Amikor először értem a város határára, azon töprengtem, hogy nézhet ki az "üresség" azon túl... - Kalibán az ablakra mutatott. - A hegyek, amelyeket az ablakon keresztül látok, nem léteznek a térképemen. Aszerint Hádészon kívül semmi sem létezik. Se föld, se víz, semmi. A te kezdeti adattárad is ezt csinálta?

- Természetesen nem. Amikor felébredtem, teljes ismeretekkel rendelkeztem a geográfia és galaktográfia alapjairól.

- Mi az a galaktográfia? - tudakolta Kalibán.

- A világuűrben levő csillagok és bolygók elhelyezkedésének és tulajdonságainak tudománya.

- Csillagok. Bolygók. Ezeket a szavakat nem ismerem. Nem szerepelnek az adatbankomban.

Horatio szóhoz sem jutott. Ez a robot nyilván komoly memóriazavarokkal küszködött. Nem fordulhat elő, hogy egy ilyen magas intelligenciájú robotot ilyen hiányos adatbázissal engednek ki a gyárból. Horatio úgy gondolta, feltételezhető, hogy Kalibán bármilyen nagyobb megpróbáltatásra felmondhatja a szolgálatot.

Horatio el volt ragadtatva Kalibántól. Irányítórobotként feladatai közé tartozott, hogy figyelemmel kísérfje a részleg dolgozóinak mentális épségét. így a robotpszichológiának szinte szakértőjévé vált, ám Kalibánhoz hasonló szerzettel még nem találkozott. Egy robotnak, mely ilyen fokú zavarodottságról és eltévelyedésről tett tanúbizonyságot, szinte teljességgel képtelennek kellett volna lennie minden értelmes megnyilvánulásra. Ez a Kalibán azonban, úgy tűnt, nagyon is remek formában érezte magát olyan körülmények között, melyeknek katonikus állapotot kellett volna előidéznük nála.

Mit művelt vele Dr. Leving, hogy ilyen kifinomult, mégis ilyen zavart lett?, tépelődött.

- A "csillag" és "bolygó" szavaknak nincs túlzott jelentőségük - mondta gyengéden - Találtál egyéb jelentős üroket is? Olyan témákat, melyekről meglátásod szerint többet kellene tudnod?

- Igen - mondta Kalibán. - A robotokkal kapcsolatban.

- Tessék?

- Belső adatforrásaim semmit sem közölnek a hozzánk hasonló lényekről a "robot" szón kívül.

Horatióknak ismét elakadt a szava, méghozzá hosszú időre. Először még az is megfordult a fejében, hogy Kalibán tréfál. Ez azonban nem volt valószínű. A robotoknak nincs humorérzékük, és Kalibán hangja halálos komolyságról árulkodott.

- Biztosan tévedsz. Talán rossz helyre kerültek az adatok, rosszul töltötték be őket - morfondírozott.

Kalibán széttárta a kezét, mely a tehetetlenség meglehetősen emberi megnyilvánulása volt nála.

- Nem - felelte. - Egyszerűen nincsenek ott. Nincsenek adataim a robotokról. Nagyon reméltem, hogy te majd mondasz valamit róluk - vagyis rólunk.

- Semmit sem tudsz. Nem vagy tisztában a robotika tudományával, azzal, hogy kell megszólítani az embereket, a Három Törvény elméletével?

- Egyikkel sem, bár ezek egy részéről vannak feltételezéseim. A robotika, úgy gondolom, a robotok alkotásának és azok viselkedésének tudománya. Arról, hogy hogyan kell megszólítani az embereket, sok adatom van. Sok különböző társadalmi helyzet és rang létezik, és arra már rájöttem, hogy a megszólításnak rendkívül bonyolult rendszere van, mely több változó tényezőn alapul. Rájöttem, hogy a robotoknak is megvan a maguk

helye a rendszerben. Végül pedig, attól tartok, semmit sem tudok a Három Törvény elméletéről, amit említettél. Még azt sem tudom, mi az a Három Törvény, amiről beszéltél.

Horatio előtt egy pillanatra elsötétült a világ. Nem esett előre, vagy kezdett el rángatózni - semmi ilyesmi nem történt. Ennél finomabb dologról volt szó: egy apró pillanatnyi teljes és tökéletes kognitív disszonanciáról. Ott volt előtte, egy olyan robot, aki egészen értelmesen adta elő magát, és fogalma sem volt a Három Törvényről! Lehetetlen. Egyszerűen lehetetlen. Aztán Horatio előtt ismét megjelent a külvilág, magához tért. Várjunk csak egy percet! Hallott már efféle dolgokról. Igen, igen. Volt rá eset, több is, hogy a robotok *nem tudták*, hogy ismerik a Három Törvényt. Bár természetesen betartották őket. Valami ilyesmiről lehet szó. Igen, igen. A másik megoldás felfoghatatlannak tűnt, lehetetlennek.

- Miért nem mondasz el mindent? - érdeklődött. - Kezdd az elején, ne hagyj ki semmit!

- Az eltartana egy ideig - mondta Kalibán. - Nem fog gondot okozni, ha ilyen sokáig távol maradsz a munkától?

- Biztosíthatlak, pillanatnyilag nincs fontosabb feladatod, mint hogy egy olyan robottal foglalkozzam, aki ilyen helyzetbe került.

Ez természetesen igaz volt. Horatio éppúgy nem hagyta volna, hogy Kalibán távozzon, mint ahogy nem sétált volna ki egy égő épületből, ügyet sem vetve a segélykiáltásokra.

- Ez nagy megkönnyebbülés számomra - mondta Kalibán. - Végre találok valakit, aki együtt érez velem, tapasztalt és intelligens, aki végighallgat, és tud rajtam segíteni!

- Megteszek minden tőlem telhetőt - felelte Horatio.

- Nagyszerű - mondta Kalibán. - Akkor kezdem az elején. Csak rövid ideje létezem. Két nappal ezelőtt ébredtem fel a Leving Robotikai Kutatóintézetben, és az első dolog, amit megpillantottam, egy nő volt, Fredda Leving, mint később beazonosítottam. Eszméletlenül feküdt a padlón a lábam előtt, és a feje alatt vértócsát fedeztem fel.

Horatio feje a döbbenettől hátrabicsaklott.

- Eszméletlen! Vérzett! Ez rettenetes. És meggyógyult? Tudtál neki segíteni, vagy segítséget hívni?

Kalibán egy pillanatilag tétovázott.

- Azt hiszem, ezt kellett volna tennem, de mostanáig, hogy mondtad, eszembe se jutott a gondolat. Segítenem kellett volna egy másik lénynek. Tapasztalatlanságomat tudom csupán felhozni mentségül. A világ teljesen új volt számomra - és még mindig az. Nem, átléptem rajta, és kimentem a helyiségből a szabadba.

Horatio érezte, hogy bensője megdermed. Ez felfoghatatlan. Egy robot - ez a robot, itt, előtte - magára hagyott egy súlyosan sérült emberi lényt. Látása újra elhomályosult, de sikerült összeszednie magát.

- Én...ó...én...te...- Nem lepte meg túlzottan, hogy képtelen megszólalni.

Kalibán arcán aggodalom tükröződött.

- Bocsáss meg, Horatio barátom. Jól érzed magad?

Horatio visszanyerte a hangját, bár nem teljesen:

- *Otthagytad?* Eszméletlenül, sérülten? Annak ellenére, hogy tétlenséged a ha...a *halálát* okozhatta volna? - Hatalmas adag akaraterőre volt szüksége, hogy kimondja a "halála" szót. Azzal kezdődött, amit Kalibántól kellett hallania: érezte, hogy kezd kialakulni benne az Első Törvényes feszültség, és kezdi akadályozni normális működését. Kalibán ezzel szemben teljesen épnek tűnt.

- Azt akarod mo-mondani, hogy se-semmit nem tettél érte?

- Hát...igen.

- De hát az el...ELSŐ TÖRVÉNY!

- Ha ez a Három Törvény egyike, melyeket említettél, nemde? Már mondtam neked, Horatio barátom, hogy semmit sem tudok róluk. Még a törvények mibenlétéről sem volt fogalmam, amíg ki nem kerestem az adatbankomból a seriff fogalmát, miután a rendőrség megpróbált megsemmisíteni. - Megsemmisíteni?

- Igen, egy robbanás segítségével, üldözés közben.

- Üldözés közben! Nem parancsoltak rád egyszerűen, hogy állj meg?

- Ha meg is tették, nem hallottam. A férfi a csomagokkal parancsolta ugyan, hogy álljak meg, de nem láttam értelmét, hogy engedelmeskedjem. Semmi joga nem volt ahhoz, hogy parancsolgasson nekem.

- Megtagadtad egy ember határozott parancsát?

- Igen...igen. És akkor mi van?

Ennek igaznak kellett lennie. Nem lehetett szó egyszerű félreértésről, amikor is egy meghibásodás miatt ez a szerencsétlen elfelejtette a Három Törvényt, bár betartotta azokat. Ez a robot, ez a Kalibán valóban sosem hallott a Három Törvényről, és nem is tartotta be őket. Akkor sem lett volna jobban meglepve, ha lent a rakodószinten az egyik DAA-BOR egység történetesen robotbábóknak ad életet.

Végig kell hallgatnia Kalibán beszámolóját. A rendőrségnek minden információra szüksége lesz ezzel a robottal kapcsolatban. Az a legjobb, ha hagyja beszélni, és értesíti a hatóságokat, miután befejezte, és miután ő, Horatio, az egész történetet meghallgatta.

- Azt hiszem, jobb lesz, ha előlről kezded az egészet - mondta.

- Igen, persze...- Kalibán ezzel elkezdte ecsetelni mindazt, ami eddig történt vele: az ébredésének első

pillanatában felfedezett Fredda Levinget, és minden egyebet. Elmesélte, hogy barangolt a városban, hogy találkozott össze a robotpusztító telepésekkel, hogy fedezte fel a fehér foltokat az adatbankjában, hogy kezdte üldözni a rendőrség - elmondott mindent. Történetét gyorsan, ám annál plasztikusabban adta elő.

Horatio érezte, hogy egyre jobban összezavarodik. Többször le akarta állítani Kalibánt, hogy rákérdezzen valamire, de rádöbbsent, hogy képtelen megtenni. A Kalibán története által gerjesztett kognitív disszonancia mértékéhez képest nem volt meglepő, hogy beszédközpontja csődöt mondott. Érezte, hogy elméjét a katátónia fenyegeti, amikor olyan állapotba kerül, hogy Kalibán sorozatos törvényszegéseit hallva súlyos károsodást szenved. ő azonban olyan magától értetődően tudósított hihetetlen és döbbenetes viselkedéséről, mintha nem lenne benne semmi furcsa, abnormális vagy természetellenes. Nehéz volt figyelni rá, nehéz volt koncentrálni...

Várjunk csak! Valami nem stimmel. Valamit tennie kell. Valamit a...a...a rendőrséggel kapcsolatban. Értésítene kellett őket. Hogy vigyék el innen ezt a visszataszító robotot, el innen, el innen! Várjunk csak...

Összpontosítani! Anélkül, hogy felizgatná...Kalikalikalibánt.

Tudta, hogy lehetséges. De hogyan? Hogyan?! Hát persze! Hiperhullámon. Hívni a rendőrséget hiperhullámon. Hívni. Koncentrálni. Kapcsolatteremtés. Hívás. Hívás!

"ITT A SERIFF DISZPÉCSERE!" - A hang belesuttogott a fülébe, miközben Kalibán éppen az alagútban törtéteknél tartott.

Horatio hatalmas megkönnyebbüléssel nyugtázta, hogy sikerült kapcsolatba lépnie az emberi diszpécserrel. Már az emberi hangtól is jobban érezte magát. Milyen bölcs dolog a rendőrségtől, hogy emberi diszpécsereket alkalmaznak a robotoknak fenntartott frekvencián!

"ITT A HRT234-ES ROBOT" - továbbította, és nagy erőfeszítésébe telt megformálnia a szavakat. Még hiperhullámon, egy emberi diszpécserrel a vonal túlsó oldalán is szinte lehetetlenné tette a szavak továbbítását az Első Törvény kiváltotta trauma. Hogy mondja el nekik? Hirtelen rájött: "NEEEEM TUDOK BE-BE-SZÉLNI" - továbbította a diszpécsernek. - "KALI-KA-LIBÁN!"

Kalibán ott tartott, hogy a rendőrség a nyomában van. Ha a rendőrök megtudták a nevét...

"MICSODA? ISMÉTELD MEG, HRT-234!" Volt valami sürgető a diszpécser hangjában, valami, amiből

Horatio számára világossá vált: az emberi lény tudja, ki az a Kalibán.

Horatio koncentrált, és minden erejét összeszedte, hogy érthetően továbbítsa:

"KALIKALIBBÁN. BESZÉÉÉÉDBLOKK.

"ÉRTEM. KALIBÁN, A SZÖKEVÉNY ROBOT VELED VAN, ÉS BESZÉDBLOKKOT SZENVEDTÉL. SZÉP MUNKA VOLT, HRT-234! TARTSD NYITVA A TOVÁBBÍTÓ FREKVENCIÁD, HOGY LOKALIZÁLHASSUNK! KILENCVEN MÁSODPERCEN BELÜL ÉRKEZIK A JÁRÓRMOBIL."

Szép munka, így mondta az emberi diszpécser. Horatio azon nyomban jobban érezte magát, hirtelen újra képes volt érzékelni a környezetét.

...rátom, Horatio! Mi bajod van? Horatio!

Horatio magához tért, és látta, hogy Kalibán feléje nyúl az asztal felett, és vállánál fogva megrázza.

- Mi? Bo-bo-bocsáss meg. Nem figyeltem oda. Nem hallottalak, amíg hiper-hiper-hiper...

Késő. Horatio csak részben tudta visszanyerni uralmát a beszédközpontja felett. Kikotyogta.

- Nem hallottál, amíg *mit* csináltál? - érdeklődött Kalibán. Horatio azonban nem válaszolt.

- Hiperhullám! - döbbsent rá Kalibán. - Amíg hiperhullámon értesítetted a seriffet! Mi mást várhattam volna?

- Mu-muszáj volt! Te...veszély! Veszély!

Hirtelen egy gyorsan lefelé tartó légimobil keltette hangos surrogásra lettek figyelmesek. Mindkét robot megfordult, és kinézett az épület északi ablakán. Horatio hatalmas megkönnyebbülést érzett, amikor meglátta az égből rendőrmobilt, amint landoláshoz készülődött.

Az Első Törvényes trauma még mindig nagyon lelassította. Éppen időben fordította el a fejét ahhoz, hogy lássa, amint Kalibán öklével bezúzza a déli ablakot, és kiugrik rajta. Horatio felállt, és olyan lassan indult el az ablak felé, mintha derékig érő iszapban járna.

A folyosón nehéz csizmák dübörgése hallatszott, majd egy csapat harci páncélatba öltözött rendőr tört be a helyiségbe. Horatióknak mindössze annyi ereje maradt, hogy Kalibán eltűnőfélben levő alakjára mutasson, amint az éppen berohan a lerakat hatalmas kiterjedésű földalatti labirintusának egyik lejárataiba.

Két rendőr felemelte a fegyverét, és kilőtt az ablakon. Egy DAA-BOR egység metálcék konfettizuhattaggá változott, Kalibán azonban már messze járt.

- Az ördög vigye el! - kiáltotta az egyik rendőr. - Gyerünk utána!

Az emberek fegyverük tusával az üveg többi részét is kivetkék, és leugrottak az alig egy méternyire alattuk levő talajra. Az alagút felé rohantak, Horatio pedig az ablakból figyelte őket.

Tudta, hogy soha nem fogják elkapni Kalibánt.

KALIBÁN rohant.

Teljes sebességgel, teljes erejéből, a sürgő-forgó robotokat kerülgetve. Olyan járatokat és fordulókat választott, hogy üldözői a bonyolult útvonalon eltévedjenek.

Mindenki ellene van. A robotok, a rendőrök, a telepések, a civilek. És soha nem hagytak fel az üldözésével. Nem értette, miért, de Horatio reakciójából nyilvánvalóvá vált számára, hogy létét fenyegetésnek, veszélyesnek tartják.

Ők is pont ilyenek voltak az ő számára.

Hát rendben van. Ideje, hogy mindenkinek a kedvére tegyen. Ha az a szándékuk, hogy keresztül-kasul üldözzék a városon, akkor ideje kiszabadulnia onnan. Tervet kell készítenie.

Kalibán rohant, bele a sötétségbe.

DONALD ügyesen manőverezett Alvar légimobiljával a Központi Előadóterem felé az aláereszkedő szürkületben.

- Sajnos a rendőrök szem elől vesztették az alagútban - mondta vezetés közben. - Kalibán bizonyára jól megtanulta a földalatti közlekedést.

Kresh a fejét rázta. Sikerült szundítania valamicskét a délután folyamán, de továbbra is hullafáradt volt. Nehezére esett koncentrálni. Persze az, hogy helyettesei másodszer is elbarmolták Kalibán kézrekerítését, emlékezetébe idézett néhány dolgot.

- Vissza az alagútba - mondta, inkább csak magának. - És a helyetteseimnek szinte soha nem kell lemenniük. Nem ismerik ki magukat... - Töprengett egy pillanatig. - De mi van a helyszínen levő robotokkal? Mi az öreg ördögért nem utasították őket, hogy kerítsék be és tegyék harcképtelenné Kalibánt?

- Azt hiszem, azon egyszerű oknál fogva, hogy senki sem gondolt rá. Mindaddig egyetlen rendőrnek, és a bolygó egyetlen robotjának sem kellett üldözőbe vennie robotot. Egy robot üldözésének gondolata már magában is ellentmondásnak tűnik.

- Senki sem gondolt az adott szituáció adta lehetőségekre - nyugodott bele Kresh. - Még nekem is nehezemre esik észben tartani, hogy egy robotot üldözünk. A pokolba is, valószínűleg már vagy fél tucat alkalommal használhattunk volna robotokat az elfogásához! De most már késő. Most már tudja, hogy a robotoktól is tartania kell. Ó, kénköves pokol! Ha mást nem is, legalább annyit elmondhatunk, hogy következetesség jellemzi az esetet. *Mindent* elszúrunk.

- Uram, bejövő hívást észlelek. Tonya Welton az.

Alvar Kresh felhorkantott. Az átkozott nőszemély legalább féltucatszor hívta már, mióta kijött a kormányzó irodájából.

Nem akart beszélni vele - és a kormányzó erősen célzott arra, hogy nem érdekelné, ha Welton nem tudna meg azonnal minden egyes újságot.

- Mondd meg neki, hogy nincs újabb fejlemény.

- De uram, ez nem igaz! A Limbo Israkat-beli incidens az utolsó hívása óta történt...

- Akkor azt mondd neki, én mondom, hogy nincs újabb fejlemény. Ez igaz.

Ez a gond, amikor egy robot felügyeli az ember hívásait - az átkozott masinák olyan őszinték!

- Igen, uram, de azért hívja, mert ő akar információt közölni.

- Nagyszerű - mondta Kresh keserű gúnnyal a hangjában. - Akkor add, de csak a hangot kapsold be!

- Kresh rendőrfőnök - hallatszott Tonya hangja Donald hangosbeszélőjén keresztül. - Ne haragudjon, amiért olyan gyakran hívom, de van valami, amiről tudnia kell.

- Remélem, jó hír lesz - felelte Alvar, főképp azért, mert semmi más nem jutott az eszébe.

- Végül is igen. Az embereink találtak egy bizonyos Reybon Derue-t. Bizonyosak vagyunk benne, hogy ő annak a robotpusztító bandának a vezére, akibe a mi Kalibán barátunk belebotlott. Amennyire tudjuk, az egész csapat kézre került, és most azt várjuk, kinek jár el először a szája a többiekkel kapcsolatban. Kalibán halálra rémítette őket. Nem hiszem, hogy mostanában újabb incidensre kerül sor. A rossz hír az, hogy egyikük sem tudott túl sokat mondani Kalibánról, amit már ne tudtunk volna.

- Értem - mondta Kresh. Nincs több robotpusztítás. Három nappal ezelőtt ezt óriási eredménynek tartotta volna. Ma ez már csak mellékes kis újságnak számított. - Hát ez remek, Madame Welton: Köszönöm, hogy megkeresett.

- Amíg még vonalban vagyok, seriff, nem tud esetleg ön is valami hírral szolgálni?

- Nem, Madame Welton. Talán később lesz majd valami, pillanatnyilag azonban éppen annyit tud, mint én - hazudta Kresh - Most sajnos vissza kell térnem a munkámhoz. Hívni fogom, amint lesz valami érdemleges. Addig is viszontlátásra - ezzel olyan mozdulatot tett Donald felé, mint aki elvágja a saját torkát, mire a robot megszakitotta a vonalat.

- Ha ma újra hív, Donald, nem tudom fogadni a hívását. Megértetted?

- Igen, uram.

- Remek. Most pedig térjünk vissza az esethez. Mi van ezzel a Horatióval? A felügyelő robottal, aki értesítette a rendőrséget.

- Attól tartok, még mindig részleges beszédblokkal küszköd. Gayol Patras, a rendőrség robotpszichológusa az eset óta dolgozik velem, hogy megpróbálja kihozni.

- Kilátások?

- Korlátozottak de optimisták, ahogy Dr Patras fogalmazott az utolsó jelentésében. A doktor szerint várható, hogy teljesen felépül, és nagyon informatív vallomást tesz - ha nem siettetjük a munkáját. Ha túl gyorsan túl sokat próbál kiszedni belőle, az teljes beszédblokkot és üzemzavart eredményez.

- Minden robot-dilidoki ezt mondja - dohogott Alvar.

- Uram, ha bátorkodhatom megjegyezni: azért mondják mindannyian, mert így igaz. Gyakorlatilag minden komoly mentális zavar súlyos és helyrehozhatatlan károkat okoz a robotok pozitronagyában.

- Lehet, hogy így van, de te és Patras azt tételezitek fel rólam, hogy engem érdekel Horatio felépülése. Pedig egyáltalán nem. Az a robot pótolható. Engem az érdekel, hogy a lehető leggyorsabban hozzájussak az agyában levő összes információhoz. Horatio beszélt Kalibánnal. Mit mondhattak egymásnak? Mi mondanivalója lehetett Kalibánnak? Én mondom neked, Donald, ha tudánk, amit Horatio tud, akkor sokkal okosabbak lennénk, mint most.

- Igen, uram. De ha megjegyezhetem, egyetlen reménye, hogy megtudja, az, ha Horatio felépül. Amíg katonai állapotban van, nem férhetünk hozzá az információhoz.

- Azt hiszem, igazad van, Donald. De a pokol összes bugyrára, olyan kétségbeejtő. Amennyire tudjuk, az eset kulcsa annak a robotnak a koponyájában lapul, ránk vár, de nem lehet hozzáférni.

- Ha hagyjuk, hogy Patras robotpszichológus nyugodtan dolgozzon, feltételezem, hogy rövid időn belül meglesz az információ. Addig is már mindannyian nagy izgalommal várjuk Fredda Leving második előadását. Körülbelül nyolc perc múlva landolunk az előadóterem előtt. Azt hiszem, nagyon sok kérdésünkre választ kapunk, ha meghallgatjuk.

- Remélem is, Donald. Nagyon remélem.

A légimobil ezzel tovaröppent.

FREDDA Leving fel-aljárkált a színpad mögött, és időnként idegesen kipislantott a függöny mögül.

A múltkor nem volt akkora felhajtás. Lehet, hogy csupán a híreszteléseknek és a feltevéseknek köszönhető, de ma este a nézőtér kész bolondokháza volt. Az előadóterem ezer ember és személyi robotjaik befogadására tervezték azzal, hogy a robotok gazdáik mögött ülnek az alacsony, lecsapható üléseken. Az ezer hely már régen megtelt, és akár duplán megtelt volna.

Kitartó erőfeszítések után a vezetésnek sikerült mindenkit bezsúfolnia annak árán, hogy az összes robotot kipurancsolták, így biztosítva ülőhelyet a hoppon maradt tömegnek. Beletelt egy időbe, amíg sikerült mindenkit a helyére tesseklni. Fredda előadása csúszott valamicskét.

Újra kilesett a függönyön keresztül, és csodálta a tömeget. Annyi bizonyos, hogy kiszivárgott egy és más. Nemcsak az első előadásról, hanem Kalibánról is, a rejtélyes ámokfutó robotról. No meg ott voltak a gyorsan terjedő híresztelések a telepések robot-szabotázs akcióiról. Rengeteg találgatás folyt a ma esti bejelentéssel kapcsolatban. Az egész város suttogott, és mindenki hihetetlen sztorikkal rukkolt elő - melyek legtöbbször merő ostobaság volt.

Tonya Welton és robotja, Ariel, ott vártak Freddával a színpad mögött, és bár Fredda úgy gondolta, hogy adott körülmények között ott a helyük, tisztában volt azzal is, hogy nem lesz könnyű dolga ehhez a tömeghez szólni úgy, hogy közben a telepések királynője jeges pillantásokat lövell felé.

Maga Grieg kormányzó is a színpad mögött álldogált, készen arra, hogy támogassa Freddát, ha ez jelen esetben számított valamit egyáltalán.

Ott volt még Gubber Anshaw és Jomaine Terach is, és körülbelül olyan kiegyensúlyozottnak tündek, mintha a kivégzőosztagra vártak volna. A kormányzó sem érezte magát a helyzet magaslátán. Csak Tonya Welton látszott nyugodtnak. Hát, miért is ne? Ha esetleg kudarcba fullad a dolog, a legrosszabb esetben hazamegy.

Szép számú telepés gyűlt össze, akik a terem jobb oldalán, a többiektől különválasztva ültek. A küllemük után ítélve nem igazán lehetett őket népük legjámorabb és legkifinomultabb egyedeinek nevezni. Kemény fickók voltak, hogy szépen fogalmazzon. Tonya azt állította, hogy nem ő szervezte a csoport látogatását. Akkor ki hozta ide őket? Ki válogatta össze ezt a csapatnyi dörzsölt fenegyereket?

Talán a letartóztatott robotpusztítók barátai voltak. Talán azért jöttek, hogy megbosszulják a legutóbbi telepésvárosi incidenst. Bárkik is voltak, Freddának semmi kétsége nem volt afelől, hogy abban a reményben jöttek, hátha lesz valami ürügy egy kis csetepatéra.

Fredda vetett még egy utolsó pillantást kifelé a függöny széle mögül, és amit ezúttal meglátott, hangos átkozódásra készítette. Vasfejük. Mi más ürügy kellene még? Egy egész hadosztály, talán ötven-hatvan ember. Könnyen fel lehetett ismerni őket az acélszürke uniformisról, melynek viseléséhez valamilyen okból ragaszkodtak. És ott volt Simcor Beddle személyesen: legalább a nézőtér hátsó részébe, bal oldalra ültették őket, a lehető legtávolabb a telepésektől.

Az első sor közepén ott ült Alvar Kresh. Fredda maga is meglepődött azon, hogy örült a jelenlétének. Talán nem lesz semmi baj. Kresh robotja, Donald, továbbra is a nézőtér maradt, nyilván a biztonságiakat irányította. Fredda legalább húsz rendőrt fedezett fel a teremben, akik a falban levő, robotoknak fenntartott fülkékben

sorakoztak. Látszott rajtuk, hogy bármire készen állnak - de ki az ördög tudta, mire kell felkészülni?

Felsőhajtott. Ha csak a teremben levő emberek, és a mondanivalója miatt kellene izgulnia. Az élet azonban nem volt ilyen egyszerű. Ott volt a Kalibán-krízis, és azok a zagyva jelentések Horatióról, meg az állítólagos incidensről a Limbo Lerakatban. Mi a pokol történhetett pont ott?

Újra Kresh-re nézett. Ő tudta. Tudta, mi történt Horatióval, és Freddának semmi kétsége nem volt afelől, hogy egyre közelebb kerül a Kalibán körüli titok felfedéséhez is.

Érezte, hogy kissé lüktet a feje, és kezét turbánnal takart fejéhez emelte. Kitapintotta a kis észrevétlen kötést a tarkója környékén a turbán alatt. Legalább a turbán eltakarta leborotvált fejét és a kötést. Biztos mindenki tudta, hogy rátámadtak, de nem kellett még jobban REKLÁMOZNI.

Hátralépett a függönytől, és elkezdett fel-alá járkálni a színpadon, gondolataiba merülve, megfedkezve a külvilágról. De túlságosan egyedül érezte magát, túl idegesnek. Beszélgetnie kellett valakivel. Két társához fordult, akik ugyanolyan nyugtalanul várakoztak.

- Tényleg azt hiszed, hogy hallgatnak ránk, Jomaine? - kérdezte. - És te, Gubber? Gondoljátok, hogy hajlandók lesznek elfogadni a nézeteinket?

Gubber Anshaw idegesen megrázta a fejét:

- Én...én nem tudom. őszintén szólna sejtelmem sincs, melyik végletbe fognak esni! - Összekulcsolta ujjait, majd szétnyitotta őket, mintha képtelen lenne fegyelmezni a mozdulatait. - Annyi bizonyos, hogy az est végére lincshangulat lesz.

- Milyen szép tőled, hogy minden áron meg akarod nyugtatni Freddát, Gubber! - jegyezte meg epésen Jomaine.

Gubber tehetetlenül vállat vont, és merev, lapos tenyérrel, ujjai hegyével megdörzsölte az orrát.

- Semmi szükség arra, hogy így beszélj velem, Jomaine. Fredda az őszinte véleményemet kérdezte...és...én megmondtam neki, ez minden. Nem miattad lesz, vagy a munkád miatt, ha az emberek nem fogadják el, amit mondasz. Mindig is tudtuk, hogy kockázatos. Igen, először abban sem voltam biztos, csatlakozzam-e a projekthez, de rég meggyőztél, hogy a megközelítésednek igenis van értelme. De magad is eleget ismételtetted, hogy szinte egy vallást kérdőjelez meg. Ha elég sok ott kint a fanatikus hívó...

- Badarság - mondta Jomaine lemondóan. - Csak a Vasfejű-mozgalom tart ott, hogy robotimádóknak nevezhetnénk őket, és az ő egyetlen hittételük az, hogy a robotok képezik a mágikus megoldást mindenre. Azért vannak itt, hogy ürügyet keressenek egy kis bajkeverésre. Ezért mennek el mindenhová. És lefogadom - ha MI nem adunk okot nekik, majd keresnek maguknak. A kérdés csak az, van-e itt elég rendőr ahhoz, hogy elvegye a kedvüket?

- És mi a helyzet a többi nézővel? - kérdezte Fredda.

- Kedvesem, most már késő a köpönyegforgatáshoz - mondta Jomaine sokkal kedvesebben. - A legjobb esetben vitát kezdeményezel. Ha szerencsénk van, az emberek elkezdnek gondolkodni azon, amit mondasz. Egyesek az egyik oldalra helyezkednek, mások a másokra. Vitatkozni fognak. HA szerencsénk van, azok a dolgok, melyeket az emberek egész életükben természetesnek vettek, most vita tárgyát fogják képezni. Ez a legjobb, amiben reménykedhetünk. - Jomaine apró köhintést hallatva halkán megköszönte a torkát. - Továbbá - tette hozzá szárazon - az, hogy az este végén egy átkozottul jó *fait accomplit* tálalsz eléjük, egy ici-picit talán kielezi a vitát.

Fredda elmosolyodott.

- Igen, azt hiszem, igazad van. A ma estével semmi sem zárul le.

Ismét Gubber felé fordult, de észrevette, hogy a férfi időközben a színpad túlsó vége felé sétált, és Tonya Weltonnal beszélget, míg a kormányzó várakozón üldögél az asztal mellett.

- Gubbert jobban megviselte, mint bármelyikünket, nem igaz? - kérdezte Fredda. - Mióta elkezdődött, sokkal rosszabb bőrben van, mint valaha.

Jomaine Terach akaratlanul felhorkantott. Gubber kétségtelenül még feszélyezettebb volt, mint eddig, de ő nem volt teljesen meggyőződve arról, hogy ez csupán a Kalibán-krízisnek vagy az U.T. robotoknak köszönhető. Jomaine nem tudta elképzelni, hogy egy titkosnak nevezett románc Tonya Weltonnal nyugtatólag hatna az idegekre.

Vajon Fredda tud a dologról? Elképzelhető, hogy nem. A munkahelyi pletyka általában úgy terjed, hogy gyakran a főnök tudja meg a legkésőbb az újságot...

Elmondjam neki?, tette fel a kérdést már vagy századszor Jomaine. És már vagy századszor ugyanazt a választ adta magának. A Leving Intézet és a Limbo Projekt - vagyis a Fredda és Tonya - közti feszült kapcsolatot tekintve nem látta értelmét, hogy elmondja Freddának. Hogy még emiatt is aggódnuk kelljen? Na nem!

- Gyere, Fredda - mondta. - Mindjárt kezdődik.

- ITT NEM beszélhetünk! - sziszegte mérgesen Tonya. Gyűlölte az ilyesmit, de nem volt más választása. Itt áll Gubber, alig fél méternyire tőle. És ahelyett, hogy megérintené, átölelné, Érezne testének melegét, kénytelen haragudni rá, távolabb állni tőle, megjátszani, hogy ő az utolsó ember a bolygón, akivel bármit is kezdeni akar. -

Épp elég baj, hogy az a kis összejövétel közös színpadra kényszerít bennünket, de nem láthatják, hogy *beszélünk* is egymással. A helyzet amúgy sem rózsás, semmi. Szükség arra, hogy Kresh egyik csatlósa rájöjjön!

- A...a függöny le van eresztve - motyogta Gubber, miközben idegesen a kezét tördelte. - Kresh nem lát minket.

- Ahogy ismerjük, biztos van egy-két színházi kisegítőrobot, aki inkognitóban neki dolgozik, vagy néhány lehallgató valahol a színpad mögött - felelte Tonya, és neheze éreztette megőriznie hidegvérét. Bármennyire is szeretett volna, nem engedhetett az érzelmeinek, mindkettőjük érdekében.

- Mi a pokolért tenné? - kérdezte Gubber teljesen összezavarodva.

- Mert lehet, hogy máris gyanítja. Pletykálnak rólunk, ebben biztos vagyok. Ha hallotta, akkor bizonyára az is érdekli, mi mondanivalónk lehet egymásnak. Ezért semmit sem szabad mondanunk. Nem találkozhatunk, és fel kell tételeznünk, hogy minden kommunikációs csatornánkat lehallgatják. Nem szabad közvetlen kapcsolatban lennünk, amíg vége nem lesz ennek az egésznek, vagy mindent elrontunk.

- De hogy tudunk...- kezdte Gubber, aztán úgy tűnt, nem bírja befejezni. Szegény. Tonya látta a szemén, mit érez. Azt hiszi, vége. Tonya szíve majd' megszakadt a fájdalomtól. Gubber mindig annyira félt, hogy szakít vele, elvág minden szálát, így csökkentve a kockázatot. Csupán örült álomnak hitte, hogy egy ilyen nő egy olyan férfit kíván, mint ő.

Milyen keveset tud! Tonya tisztában volt azzal, hogy a teleses nőknek legalább a fele mindent elkövetne azért, hogy olyan társa legyen, mint Gubber gyengéd, figyelmes, aki tudja, hogy kell elhalmozni a nőt szeretettel és ragaszkodással. A teleses férfiak annyira nagyra voltak magukkal, annyira készen álltak, hogy újabb meg újabb hódítással bizonyítsák férfiasságukat. Tonya mosolygott magában. Nem mintha Gubbernek bármit is bizonyítania kellene ezen a téren.

- Gubber, Gubber - mondta Tonya, és hangja hirtelen ellágyult - Drágám. Tudom, mire gondolsz, de nem így van. Nem akarlak elhagyni. Soha nem tudnám megtenni. De ahogy most állnak a dolgok, öngyilkosság lenne, ha találkoznánk, vagy ha használnánk a kommunikációs csatornákat. Ma este még átküldöm Arielt az üzenetemmel. Ez minden, amit megkockáztathatunk. Így rendben van?

Tonya látta, hogy a férfi egy csapásra megkönnyebbül, most már minden rendben lesz.

- Köszönöm - mondta Gubber - Menjünk. Azonnal kezdik.

ALVAR Kresh a nézőtér első sorában ült, Donald pedig mellette. Kresh volt az egyetlen, aki bevihette a személyi robotját. Hiába, a rangnak megvannak az előnyei - ezen kívül szüksége volt arra, hogy Donald a közelében legyen.

- Elnézést, uram. Titkosított írásos üzenetet veszek. Várok. Az üzenetet vettem.

Másfelől volt alkalom, amikor Donald közelsége kimondottan kellemetlen volt. Nem ez volt a legalkalmasabb hely vagy idő arra, hogy bizalmas dokumentumokat kapjon.

- A pokolba is! Kezdődik az előadás. Olvasd el, Donald, aztán mondd meg, várhat-e az előadás végéig.

- Igen, uram. Egy pillanat... Donald egy pillanatig a semmibe bámult, majd újra megelevenedett. - Uram, azt hiszem, jobb lesz, ha azonnal elolvassa! A Horatióval készített első beszélgetés nyers kivonata. Patras robotpszichológusnak úgy látszik, sikerült kihoznia Horatiót a katatóniából.

- Mi a lényege?

- Uram, azt hiszem, jobban tenné, ha személyesen győződne meg róla. Nem szeretném befolyásolni a reakcióit, és bevallom, meglehetősen...zavarónak találok a tartalmát. Nagyon kellemetlen lenne számomra, ha beszélnék róla.

Kresh dühösen felhorkantott. Úgy rémlett, Donald elméje egyre érzékenyebbé válik. Ez elvárható volt egy rendőrrobottól, de most már kezdett túl sok kényelmetlenséget okozni.

- Rendben van - mondta. - Nyomtasd ki egy példányt, hátha a végére érek, mielőtt Leving elkezdene.

Donald belsejéből halk surrogás hallatszott, majd felpattant egy kis ajtó a mellkasán, mely egy nyílást tett láthatóvá. A nyílásból papír kígyózott elő, egyik oldal a másik után. Donald minden lapot szépen felfogott a bal kezében, aztán áttette a jobbra. Végül átnyújtotta Kresh-nek az egész köteget.

Kresh elkezdte olvasni, és szórakozottan adogatta Donaldnak egyik lapot a másik után.

Aztán szitkozódni kezdett.

- Feletébb zavaró, uram, mint ahogy korábban már rámutattam.

Alvar Kresh bölintott. Nem merete nyíltan megvitatni Donalddal, itt az emberek előtt, a közönség soraiban. Az lesz a legjobb, ha még csak nem is hozza szóba a dolgot. Donald nyilvánvalóan ugyanerre a következtetésre jutott.

Nem csoda, hogy felkavarónak találta az írományt. Nem csoda, hogy ez a Horatio nevű robot kibillent a lelki egyensúlyból. Ha az írat világos utalásai a valóságot közölték, akkor volt odakint egy robot, aki nem ismerte a Három Törvényt.

Nem. Ezt nem tudta elhinni. Senki sem lehet olyan örült, hogy megalkosson egy Három Törvény nélküli robotot. Kell, hogy legyen valami más magyarázat. Bizonyára valami tévedés történt.

Viszont Kalibánt, a kérdéses robotot a színpadon levő nő alkotta, aki előző előadásában azt hangoztatta, hogy a robotok ártnak az embereknek. Akkor miért védte pont azt, amelyik rátámadt? Alvar Kresh az utolsó lapot is átadta Donaldnak, a robot pedig az oldalán levő nyílásba csúsztatta az iratot.

- Mitévők legyünk, uram? - kérdezte Donald.

Mitévők legyenek? Ez jó kérdés. Kresh átlátta, hogy puszkaporos hordón ülnek. Elméletben megvan a bizonyíték, hogy letartóztassa Fredda Levinget - de nem most. Mit tehet? Csörtesse fel a színpadra, és tartóztassa le előadás közben? Nem. Ezzel könnyen felborítaná a telepésekkel kötött bonyolult megállapodást. Fredda Leving tevékenysége valahogy beleillik, ez világos volt. Hogyan? Nem tudta. Azon kívül gyanította, hogy előbb hallania kell, mit mond Leving, ha tovább akar lépni az ügyben.

De egyéb utak is megnyíltak előtte azon kívül, hogy letartóztatja Fredda Levingot.

- Nem vihetjük be Levinget, Donald, bármennyire is szeretném - mondta kis idő elteltével. - Addig nem, amíg vele van a kormányzó és Welton. De abban a pillanatban, hogy véget ér ez a nyavalyás előadás, nyakon csípjük Terachot és Anshaw-t. Ideje megszorogtatnunk őket egy kicsit.

Ami Fredda Levinget illeti, lehet, hogy ma este nem tudja letartóztatni. De nem állt szándékában megkímélni. Felnézett a színpadra, várta, hogy felgördüljön a függöny.

VÉGRE, mégis túl hamar, Fredda meghallotta a jelet, amelyre várt - és amitől reszketett. Megszólt a gong, a közönség pedig elhelyezkedett, és elcsendesedett. Mindjárt kezdődik. Az egyik színházi kiségitőrobot intett Grieg kormányzónak, aki bölintott. Odalépett Freddához, és megérintette a karját:

- Felkészült, doktor?

- Tessék? Ő igen, persze.

- Akkor hát, azt hiszem, el kellene kezdenünk.

A színpad egyik felén álló asztal mögötti székhez vezette. Egyik oldalon Tonya, a másikon Gubber és Jomaine ültek.

Mindegyikük személyi robotja a közelben ácsorgott. Tetlak, Gubber öreg szolgálja, aki a kezdetektől fogva vele volt. Jomaine legújabb átalakított, felfejlesztett masinája. Mi is volt a neve? Bertram? Valami ilyesmi. Az intézetben azon élcelődtek, hogy gyakrabban vált robotot, mint alsónadrágot. Tonya Welton Arielje sem hiányzott.

Furcsa, kissé ironikus helyzet. Tonya azért jött Infernóra, hogy a robotoktól való függés ellen prédikáljon, és most hozta a robotját, amit még Freddától kapott a régi szép időkben. Eközben ő, Fredda, robotkíséret nélkül érkezett.

Megrettenve vette észre, hogy a függöny időközben felment, és a közönség udvariasan tapsolt Grieg kormányzónak - némi fújozással vegyítve a hátsó sorokból -, aki már a bevezető közepén tartott. Vagyis inkább a végén. ördög és pokol! Hogy tudott ennyire elkalandozni? A sérülés utóhatása volt, vagy a kezelése, vagy a tudatalattija így próbált felülkerekedni a lámpalázán?

...nem várom, hogy egyetértsenek mindazzal, amit mondani fog - szónokolt Grieg kormányzó. - Én magam sem értek egyét mindennel. De hiszem, meg kell hallgatnunk. Meggyőződésem, hogy a nézetei - és a hír, melyet be fog jelenteni - mindannyiunkban mély nyomokat hagynak majd. Hölgyeim és uraim, hadd adjam át a szót Fredda Levingnek! - Ezzel a nő felé fordult, mosolyogva, és lelkesen tapsolni kezdett. A közönség csatlakozott hozzá.

Fredda felállt, és az emelvényhez sétált, bár nem volt biztos benne, nem tenné-e jobban, ha inkább kirohanna a teremből. Chanto Grieg visszament a színpad hátsó részén levő asztalhoz, és leült a Jomaine melletti székre.

Fredda ott állt, teljesen magára maradva. Végignézett az arcok végtelenjén, és azt kérdezte magától, vajon miféle örült gondolatból vezérelve kellett idejönnie. De itt volt, és most már nem lehetett megfutamodni.

Megköszöri a torkát, és beszélni kezdett.

14.

- KÖSZÖNÖM, barátaim - kezdte Fredda. - Ma este a Három Törvényt szeretném elemezni. Mielőtt azonban belefognánk a részletes, törvényről törvényre haladó vizsgálatba, azt hiszem, meg kellene ismételnem néhány alapvető gondolatot, és rá kellene mutatnom a történelmi vonatkozásokra.

Előző előadásomon olyan érveket soroltam fel, melyekkel bizonyítani akartam, hogy az emberek kevésbé becsülik a robotokat, hogy a robotokkal való visszaélés mind a robotokra, mind ránk nézve lealacsonyító, hogy mi, emberek saját tunyaságunkból adódó függésünkkel elvettük magunktól a legalapvetőbb feladatok megoldásának képességét. Van egy közös szál, mely mindezeket összefűzi, egy közös elv, mely mindezeket jellemzi.

Ez pedig, hölgyeim és uraim, a Három Törvény elve. Ez a robotika minden egyes kérdésének alapja.

Fredda megállt egy pillanatra, végignézett a közönségen, és véletlenül éppen az első sorban ülő Alvar Kresh tekintetét sikerült elkapnia. Meglepte a férfi arcán tükröződő harag. Mi történhetett? Kresh logikusan gondolkodó ember volt. Mi hozhatta ki ennyire a sodrából? Valami rossz hírt kapott? Ettől a lehetőségtől a gyomra gombóccá zsugorodott. Nem érdekes. Most nem. Folytatnia kell az előadást.

- Előző előadásom elején feltettem a kérdést: mire valók a robotok? Van egy párhuzamos kérdésem: Mire való a Három Törvény? Milyen célt hivatott szolgálni? A kérdés megijesztett, amikor először feltettem magamnak. Nagyon olyan volt, mintha azt kérdeztem volna: Mire valók az emberek? vagy: Mi az élet értelme? Van néhány olyan alapvető kérdés, melyre nincsen válasz. Az emberek egyszerűen léteznek. Az élet csak van. Jelentésüket magukban hordozzák. Ezt így kell elfogadnunk. A robotokkal kapcsolatban azonban más a helyzet. Megismétlem: a Három Törvényt emberek alkották, és bizonyára valamilyen céllal. Azt meg lehet határozni, hogy mire való a Három Törvény. Vizsgáljuk meg hát a kérdést! A Három Törvény mindegyike több elven alapul, melyek némelyike nyilvánvaló, a többi azonban nem. A Három Törvény az örökérvényű emberi morálon alapul. Ez bizonyítható tény, a bizonyításhoz szükséges pozitronikus jelrendszer matematikai transzformációira azonban önök közül bizonyára senki sem kíváncsi. Sok olyan nap van, amikor minderről én sem akarok hallani.

Ezen néhányan felnevettek. Remek. Még mindig figyelték rá, még mindig hajlandók voltak végighallgatni. Fredda a jegyzeteire pillantott, kissé idegesen kortyolt az előtte levő pohár vízből, és folytatta:

- Legyen elég annyit mondanom, hogy az effajta technikák segítségével a következőképpen lehet általánosítani a Három Törvényt: egy, a robotnak nem szabad veszélyesnek lennie, kettő, a robot legyen hasznos, és három, egy robotnak a lehető leggazdaságosabban kell működnie. További matematikai transzformációk a szociológusok által használt jelrendszerben rámutatnak, hogy az alapvető elvek ezen hierarchiája megegyezik az összes erkölcsön alapuló emberi társadalom normarendszerével. Bármelyik - szociológiai modellezők által használt - matematikailag idealizált és általánosított társadalmi normarendszerben megtalálhatjuk ugyanezeket az elveket. Ezek az elvek még olyan rendszerbe is foglalhatók, amelyben minden szabály felette áll az utána következőnek, amennyiben két szabály ütközéséről van szó: Ne okozz kárt, tedd magad hasznossá, vigyázz saját magadra. Összefoglalva, a Három Törvény olyan viselkedésideálokat foglal magába, melyek az emberi morál magját alkotják, melyekre mindenki vágyik, de megvalósításuktól távol áll. Ezek az elvek nagyon kényelmesnek és megnyugtatónak tűnnek, de vannak hibáik.

Először is, a Három Törvény be van táplálva, be van égetve a pozitronagy legmélyébe, mint matematikai axióma-szürke foltok, vagy a mérlegelés lehetősége nélkül. Az élet azonban tele van szürke foltokkal, amikor a szigorúan lefektetett szabályok csődöt mondanak, és helyüket az emberi ítélőképesség veszi át. Másodsor, az emberek sokkal több, mint három szabály szerint élnek. Ha ismét a matematikai modellezés eredményeire támaszkodunk, bizonyítható, hogy a Három Törvény nem más, mint az idealizált erkölcsös emberi viselkedés kitűnő megközelítése. De csupán megközelítésről van szó. Túl szigorú, túl egyszerű a Három Törvény. Nem képes magába foglalni a köznapi élethelyzetek teljes skáláját, nem is szólva a különleges, szokatlan szituációkról, amikor valódi, független ítélőképességre lenne szükség: Az a lény, melynek döntéseit a Három Törvény korlátok közé szorítja, képtelen lesz megbirkózni azon körülmények széles skálájával, melyek egy, az adott univerzumban leélt élet során felmerülhetnek. Más szóval, a Három Törvény olyan lényeket eredményez, melyek mint szabad egyének, képtelenek fennmaradni. Meglehetősen egyszerű matematikai számításokkal bizonyítható, hogy a Három Törvényes robotok emberi ellenőrzés nélkül nagy valószínűséggel meghibásodnak, ha emberi mintájú döntéshelyzetbe kényszerülnek. Vagyis a robotok külső segítség nélkül képtelenek olyan környezetben fennmaradni, ahol robotokon kívül esetleg más is előfordul. A szürke foltokkal folytatott küzdelem, és az emberi döntéshozatalhoz szükséges, gyakorlatilag több ezer elsajátítható szabály, törvény, iránymutató és tapasztalat nélkül a robotok képtelenek akár tizedannyira bonyolult döntéseket vagy helyzetképeket alkotni, mint mi. Az ítélőképesség mellett ott van még az értelmezés problematikája. Képzeljünk el egy helyzetet, amikor egy bűnöző egy rendőrtisztre tüzel. Megengedett, hogy a rendőr megvédje magát, akár annak árán is, hogy a bűnözőt megöli. A társadalom felruhazza, sőt elvárja a rendőrtiszttől, hogy tegye ártalmatlanná, vagy akár ölje meg támadóját, mert a társadalom értékeli a saját védelmére tett erőfeszítéseket, és többre tartja a rendőrtiszt életét, mint a bűnözőét. Most képzeljük el, hogy a rendőrtisztnak van egy robotja. A robot természetesen megkísérli megvédeni a rendőrt a bűnözőtől - mint ahogy megkísérli megvédeni a bűnözőt is a rendőrtől. Szinte biztos, hogy meg fogja akadályozni a rendőrt, hogy visszalőjön a bűnözőre. A robot megkísérli mindkét embert megvédeni. Lehet, hogy a rendőrtiszt tüzetője elé veti magát, vagy hagyja a bűnözőt megszökni, esetleg megkísérli lefegyverezni mindkét embert. Megpróbálhat mindkét embernek pajzsként szolgálni, akkor is, ha ezzel megsemmisül, hogy azok aztán nyugodtan folytathassák a tűzpárbajt. Számos efféle szimulációt megvizsgáltunk. Ha nincs jelen a robot, a rendőrtiszt a legtöbb esetben ártalmatlanná teszi a bűnözőt. Ha viszont robot is van a helyszínen, a következő megoldások mind valószínűbbek, mint az, hogy a rendőr nyer: a rendőr és a bűnöző meghal, a robot elpusztul, a rendőr meghal a robot elpusztul, a robot elpusztul, a bűnöző elmenekül, a rendőr és/vagy a bűnöző meghal, a robot életben marad, és masszív Első Törvény/Első Törvény, és Első Törvény/Második Törvény trauma következtében tönkremegy. Röviden: ha egy robotot ilyen helyzetnek teszünk ki, kitűnő esély van arra, hogy katasztrófát okoz. Elméletben elképzelhető, hogy egy robot helyesen méri fel a helyzetet, és nem fog leblokkolni azért, mert hozzájárult a bűnöző halálához.

Képesnek kell lennie megérteni, hogy rövid és hosszú távon is akkor szolgálja a közjót, ha a rendőr nyer, és hosszú távon önmegsemmisítéssel ér fel, ha a segítségére vagy védelmére siet egy bűnözőnek, aki ki akarja oltani egy rendőrtiszt életét, mert az valószínűleg valahogy ismét véteni fog a társadalom szabályai ellen, ha megkímélik az életét. A gyakorlatban azonban csak a legkifinomultabb robotok, melyek a legfinomabb hangolású, legkiegyensúlyozottabb Első Törvényes potenciállal rendelkeznek, lesznek képesek megbirkózni egy ilyen helyzettel.

Az általunk betartott törvények és szabályok ennyire függnek az értelmezés finomságaitól. Arról van szó, hogy mi, emberek, annyira ügyesen kiismerjük már magunkat, annyira tapasztaltak vagyunk ezen árnyalatnyi különbségek felismerésében, hogy mindez fel sem tűnik. Hogy kell belépni egy terembe, ahol egy parti folyik a délután közepén, hogyan szólítsuk nagyapánk újra férjhez ment özvegyét, mikor szabad, és mikor nem szabad idézni egy tudományos értekezésben ezekre mindannyian jól ismerjük a választ, sokszor anélkül, hogy egyáltalán feltűnnének nekünk ezek az ismeretek. Ez a tapasztalati ismeretanyag nem is korlátozódik csupán efféle egyszerű dolgokra.

Például az emberi törvények szerint a gyilkosság mindig bűn. Az önvédelem mégis mindenkor legitim védekezés a gyilkosság vádja ellen - ilyenkor a tettet elnézzük, a bűntényt pedig tagadjuk. A csökkent képességek, az elmezavar, az enyhítő körülmények, a gyilkosság emberöléstől előre megfontolt szándékkal elkövetett verziójáig terjedő fokozatai - megannyi szürke folt a gyilkosságot büntető törvények fekete-fehér sakktablóján. Ahogy a rendőrtiszt és a bűnöző példáján láttuk, ilyenfajta fokozatok a szigorú Első Törvénynél nincsenek. Nincs lehetőség a mérlegelésre, nem lehet a körülményeket figyelembe venni, nincs rugalmasság. A robotnál a legnagyobb flexibilitást úgy lehet elérni, ha kissé áthangoljuk az Első, Második és Harmadik Törvények közti variációs lehetőségeket, és ez is igen korlátozott. Mire való a Három Törvény? Hogy megválaszoljam a kérdést, azt mondhatom, hogy a Három Törvénnyel egy idealizált morális szabályrendszer kívánunk szimulálni, melyet úgy módosítunk, hogy ezáltal biztosítsuk a robotok jámborságát és rabszolgaságát. A Három Törvény nem azért született, hogy az emberi viselkedést változtassa meg. Mégis megtette, méghozzá alaposan. Miután érintettük a Törvények célját, tekintsük át a történelmét is. Mindannyian kívülről tudjuk a Három Törvényt. Elfogadjuk, mint ahogy elfogadjuk a gravitációt, a zivatart, vagy a csillagfényt. A Három Törvényt természeti erőnek tekintjük, mely felettünk áll, megváltoztathatatlan.

Azt hisszük, nem tehetünk mást, el kell fogadnunk, olyan világban kell élnünk, melynek a részét képezi. De nem ez az egyetlen lehetőség. Ismétlem, a Három Törvényt emberek alkották. Emberi gondolatokra és tapasztalatokra épül, az emberi történelemben gyökerezik. A Törvények, legalábbis elméletben, nem kevésbé képezik vizsgálat tárgyát, és nem kevésbé megváltoztathatatlanok, mint bármilyen más emberi találmány - a kerék, az űrhajó, a számítógép. Ezek mindegyikét vagy tökéletesítették az újabb felfedezések által, vagy kiszorították őket a forradalmibb találmányok. Ezek közül bármelyiket megvizsgálhatjuk, megnézhetjük, hogyan készülnek - és hogy miként változtattunk rajtuk, hogyan fejlesztettük, korszerűsítettük őket. Éppen így tehetünk a Három Törvénnyel is, ha úgy kívánjuk.

A közönség soraiban ülők lélegzetvisszafojtva bámultak, a terem hátsó végéből kiáltások hangzottak fel - dühös fújolás és bekiabálások. Fredda úgy érezte, mintha minden egyes kiáltás a testére mért ütés lenne. De számított erre. összeszedte magát, és megszólalt:

- Nem! - mondta. - Ne így! Azért hívtuk meg önöket, hogy bekapcsolódjanak egy értelmes vitába. Hogy mondhatjuk azt magunkról, hogy az emberi történelem során nekünk van a legfejlettebb társadalmunk, ha egy új ötlet pusztá felvázolása, az ortodox beidegződések egyszerű megkérdőjelezése tüntető tömeggé változtatja önöket? úgy reagálnak, mintha egy olyan vallás ellen szólnék, melyről azt híresztelik, hogy nem is létezik. Valóban azt hiszik, hogy a Három Törvény eleve elrendelt - valami mágikus varázsigé, mely átszüremlett a valóságba?

Ez hatott rájuk. Az űrlakók nagyra voltak a racionalitásukkal, legalábbis általában. Továbbra is hallatszott néhány bekiabálás, de legalább a közönség egy része figyelni látszott. Fredda várt még egy pillanatig, hogy elcsendesedjenek, aztán folytatta:

- A Három Törvény emberi találmány - ismételte. És mint ilyen, tükrözi a helyet és időt, ahol és amikor született. Bár a manapság használt robotok sok szempontból lényegesen fejlettebbek, alapvető tulajdonságaikban megegyeznek elődeikkel, melyeket sok-sok ezer éve készítettek. A robotok, melyeket mostanában mi, űrlakók használunk, még mindig olyan aggyal készülnek, melynek szerkezete azóta változatlan, mióta az ember először lépett ki a világűrbe. Eszközök, melyek egy olyan kultúra számára készültek, mely még azelőtt letűnt, hogy a Földön megkezdtek volna az első hatalmas földalatti városok építését, vagy mielőtt az első űrlakók megalapították volna Aurórákat. Tudom, hogy hihetetlennek hangzik, és nem is kell elhinniük. Győződjenek meg róla maguk! Ha áttanulmányozzák a leghomályosabb múltból szóló feljegyzéseket, megtudják, hogy így volt. Ne a robotjaikat utasítsák, hogy keressék ki önök helyett az adatokat: menjenek oda adatpaneljeikhez, és nézzék meg a saját szemükkel! Az adatok ott vannak. Keressék ki azt az időt, amikor az első robotokat alkották. Látni fogják, hogy a Három Törvény égy, a mienktől még nagyon különböző világban született. Többszöri utalást fognak találni az úgynevezett Frankenstein-komplexusra. Ez egy ősi, mára már elfelejtett mítosz, amely szerint egy örült tudós, vagy inkább varázsló, kivégzett bűnözők testrészeit gyűjtötte

össze, hogy aztán a rothadó darabokat összerakva és újraélesztve félelmetes szörnyet alkosson. A mítosz néhány változata szerint a szörny kedves, gyengéd teremtmény volt, a többi vérszomjas, gyilkos lénynek tünteti fel. Abban minden verzió egyetért, hogy a szörnyről gyakorlatilag mindenki félt, és mindenki gyűlölte. A történet verzióinak többsége szerint az alkotót és a szörnyet a megfélemlített lakosság ölte meg, akik rettegték a következő elkerülhetetlen pillanattól, amikor a történet újra elkezdődik, amikor valaki újra felfedezi a titkot, hogy lehet a halott testekbe életet lehelni. Akkor, hölgyeim és uraim, amikor az első valódi robotok készültek, ez a szörny volt a róluk alkotott mítikus kép. Egy szörnyeteg, mely rothadó emberi húsból való, melyet halottak testéből téptek ki. Egy torzszülött, mely az emberiség legelvetemültebb, leggonoszabb készítéseit hordozza magában. Ettől a szörnyről való félelem, melyet a robotokra vetítettek, volt a Frankenstein-komplexus. Tudom, nem fogják elhinni, de a robotokat nem abszolút megbízható mechanikus segítő társnak, hanem potenciális veszélyforrásnak, félelmetes szörnyetegeknek képelték. Az emberek felkapták gyermekeiket, és elszaladtak, amikor a robotok - valódi robotok, melyek agyában beültették a Három Törvényt - felbukkantak.

A közönség sorából hitetlenkedő morajlás hallatszott, de most már vele voltak, elbűvölte őket a bizarr ősi világ, amelyről mesélt. Olyan múltat idézett fel előttük, mely minden képzeletüket felülmúlta - el voltak ragadtatva. Még az első sorban ücsörgő Kresh-nek is mintha elpárolgott volna a haragja.

- Ez még nem minden - folytatta Fredda. - Sokkal többet meg kell értenünk arról a korról, amelyben a Három Törvény született. Mert az első robotokat egy félelemmel és bizalmatlansággal átitatott világban alkották, amikor a Föld népei hatalmi csoportosulásokba tömörültek, és mindegyik oldalnak volt elég fegyvere ahhoz, hogy minden életet megsemmisítsen a bolygón, és mindegyik attól félt, hogy a másik csap le először. Végül maguk a fegyverek váltak az adott kor politikai kérdéseinek középpontjává, minden más erkölcsi és filozófiai különbség problematikáját kiszorítva. Ahhoz, hogy a szemben álló csoportok elhárítsák az ellenség támadását, egyre több és hatékonyabb fegyvert kellett felhalmozniuk. A kérdés nem az volt, kinek van igaza, hanem az, hogy ki tudja megalkotni a legfélelmetesebb gépet. Minden berendezésre, minden új technológiára mint fegyverre néztek először, és csak másodsorra látták meg bennük a szerszámot.

Képzelnék el egy világot, ahol egy feltaláló munkája végeztével hátralép a munkapadtól, és nem azt a kérdést teszi fel magának először, hogy *Mire lehetne ezt a legjobban felhasználni?*, hanem azt, *hogyan tudnám ezzel a leghatékonyabban elpusztítani az ellenséget?* Amikor csak mód nyílt rá, a gépeket és technológiákat halált okozó eszközökké alakították, számtalan módon megnyomorítva ezzel a társadalmat. A Föld első földalatti városai ennek a korszaknak a maradványai, melyeket nem a hasznosíthatóság és a hatékonyság miatt hoztak létre, hanem óvóhelyként a rettenetes atombombák ellen, melyek egyetlen szempillantás alatt képesek voltak eltüntetni egy várost a föld színéről. Ezzel az örült, paranoiás fegyverkezési hajszával egyidőben, amikor a Frankenstein-komplexus a fénykorát élte, tették meg az első lépéseket a modern automatizálás felé, és az átmenet nem volt éppen kellemes. Ebben az időben az emberek nem azért dolgoztak, mert kedvüket lelték benne, vagy hogy hasznossá tegyék magukat, megvalósítsák az elképzeléseiket. Azért dolgoztak, mert *muszáj* volt dolgozniuk. Fizetést kaptak a munkájukért, és ezen a fizetésen vásárolták az ennivalót, és ezen a fizetésen került fedél a fejük fölé. Az automatizált gépek - köztük a robotok is - egyre több munkát elvégeztek helyettük, így egyre kevesebb munkalehetőség maradt és egyre kevesebb fizetés. A robotok új gazdagságot teremtettek, az elszegényedett emberek azonban nem tudták megvenni, amit a gazdagok robotjai megtermeltek. Képzelnék el, mennyire haragudnának egy gépre, ha az elvonná a kenyerüket! Képzelnék el haragjuk mértékét, ha ezen képtelenek lennének változtatni! És végül még valami: az úrlakók koráig a robotok igen ritka és drága cikkek voltak. Használatuk első néhány évszázadában az emberek körülbelül ezerannyian voltak, mint a robotok. Ami pedig ritka, azt másképpen kezelik, mint a köznapi dolgokat. Egy olyan embernek, akinek csak egy robotja van, és mely többé került, mint az összes egyéb ingósága együttvéve, soha nem fordulna meg a fejében, hogy azt a robotot horgonynak használja.

Ezek voltak azon kulturális sajátosságok, melyek hatására megszületett a Három Törvény. Egy népi mítosz a lélek nélküli, rémséges szörnyről, mely elhalt emberek húsból való, egy fenyegető, fékevesztett világ, a gépek ellen érzett mélységes harag, amiért elvették a szegények kenyerét, a robotok korlátozott száma és óriási értéke. Figyeljék meg, hogy engem az érzések érdekelnek, nem annyira a tények. Az volt a lényeg, milyenek LÁTTÁK az emberek a robotokat, nem az, hogy azok milyenek voltak. Ezek az emberek pedig vérszomjas szörnyetegeknek képelték őket.

Fredda mély levegőt vett, és végignézett a közönségen: a teremben halotti csend honolt, a jelenlévők mély megdöbbenéssel hallgatták a szavait. Folytatta:

- Elhangzott már, hogy mi úrlakók beteg társadalomban élünk, saját robotjainktól függünk. Hasonló vádakkal illettük telepes barátainkat, miszerint ők viszont meglapulnak földalatti rejtekükben, elbújnak a külvilág elől, és azzal ámítják magukat, hogy sokkal jobb egy mesterséges ég alatt élni. Ők a félelem épített földalatti városok, az acélbarlangok hagyományának örökösei. Ezt a két szemléletmódot sokszor úgy tüntetjük fel, mintha kizárnák egymást. Az egyik kultúra beteges, tehát a másik egészséges. Azt hiszem, ésszerűbb, ha külön-külön állapítjuk meg egy társadalomról, hogy beteg-e vagy nem. Szerintem mindkét társadalom egészsége vitatható. Mindenesetre az nyilvánvaló, hogy az a társadalom, az a korszak, amikor a robotok, és a

Három Törvény megszületett, sokkal betegebb volt" mint a miénk. Az akkori Föld nagyon félelmetes hely lehetett: paranoid, gyanakvó, véres háborúk és féktelen ösztönök színtere. Ez a betegség készítette elődeinket, hogy elhagyják a Földet. Ettől a betegségtől akarták elhatárolni magukat az űrlakók, amikor oly sokáig tagadták földi származásukat, mely természetesen tagadhatatlan volt. Több évezreden keresztül tagadtuk, hogy közünk lenne a Földhöz és a telepésekhez, és aki a mi ötven világunkon kívül élt, azt alacsonyabb rendűnek tekintettük - így mérgesedett el a viszony az emberiség két csoportja között. Röviden tehát annak a rég feledésbe merült világnak a betegessége az alapja a telepések és az űrlakók közti bizalmatlanságnak és gyűlöletnek. A betegség túlélte a kultúrát, melyben keletkezett.

Említettem már, hogy minden emberi felfedezés tükrözi a korszakot, melyben született. Ha ez így van, akkor a Három Törvény igencsak sötét reflexiókat sugall. Olyan korszakot, amikor a gépeket félelem és bizalmatlanság vette körül, amikor a technikát sokszor okkal látták gonosznak, amikor a gépek által megszerzett előny egy másik ember kárára történt, amikor mai szemmel nézve a leggazdagabb ember is szegény volt, a szegények pedig - joggal - mélységes haragot tápláltak a gazdagok iránt. Sok negatív dolgot elmondtam és el fogok mondani ma este robotokon alapuló kultúránkról, melynek azonban számos nagyon pozitív oldala is van. A szegénységet mindenestül elfelejtettük, nincs többé. Nem félünk egymástól, és a gépek szolgálnak minket, nem fordítva. Rengeteg gyönyörű dolgot hoztunk létre. Mégis egész világunk, egész kultúránk azon a Három Törvényen alapul, melyet egy ádáz korszak alkotott. Részben azért ilyen a megfogalmazásuk, hogy megnyugtassák a kor rémült és félbarbár néptömegét. Megvallom, már alkotásuk idején is kissé túlreagálták a körülményeket. Manapság pedig szinte teljes egészében elrugaszkodnak a valóságtól.

Tehát: mire valók a robotok? Az első időkben a válasz természetesen egyszerű volt. Arra, hogy dolgozzanak. Ma azonban az oly régen keletkezett Három Törvénynek köszönhetően a robotok valódi szerepét szinte teljesen háttérbe szorítja a nagy feladat: az emberiség babusgatása. Világos, hogy a Három Törvény alkotóinak nem ez volt a célja. Minden Törvény kifejlesztette azonban saját parafrázisát, olyan utalásrendszert kialakítva, mely csak akkor vált nyilvánvalóvá, miután robotok és emberek elég hosszú ideje éltek együtt - és ezeket az utalásokat nehéz egy olyan társadalomban észrevenni, mely hosszú ideje alkalmaz robotokat.

Menjünk ezzel vissza, és vizsgáljuk meg a Törvényeket! Kezdjük az elsővel: a robotnak nem szabad kárt okoznia emberi lényben, vagy tétlenül tűrnie, hogy emberi tény bármilyen kárt szenvedjen. Ez, természetesen, teljesen rendjénvaló - vagyis ezt mondogatjuk. Mivel a robotok sokkal erősebben az embernél meg kell tiltanunk nekik, hogy erejüket az emberek ellen vessék be. Ez hasonló ahhoz a tiltáshoz, miszerint az embernek sem szabad a másik emberre támadnia. Meggátolja, hogy egy ember robotot használjon fegyverként egy másik ellen, például úgy, hogy arra utasítja, ölje meg az ellenséget. A robotokat ez a törvény abszolút megbízhatóvá teszi. Ez a törvény azonban mindenképpen másodrendű szerepbe kényszeríti a robotokat az emberekkel szemben. Több értelme volt ennek egy olyan világban, ahol a robotok nem voltak képesek a beszédre, illetve az összetett gondolkodásra ma viszont erre minden robot képes. Több értelme volt egy olyan világban, ahol sok volt a szegény, robotok viszont csak elvétve akadtak, és nagyon drágának számítottak. Máskülönb a gazdagok utasíthatták volna becses játékszereiket, hogy védjük meg magukat a csőcselékkel szemben, ami katasztrofális eredménnyel volna. Mégis még ma is, mint eddig mindig és mindenhol, a legnemesebb, legbátrabb, legokosabb és legerősebb robot sem ér annyit, mint a legádázabb, legelvetemültebb gyilkos. Az Első Törvény második tagmondata értelmében az embernek nem kell védekeznie, ha egy robotjelen van. Ha ön most fegyvert emelek Kresh rendőrfőnökre, aki itt ül az első sorban, ő pontosan fogja tudni, hogy semmit sem kell tennie...

Egy furcsa, röpké pillanatig Fredda eltöprengett, milyen jó is lenne valóban megtenni. Kresh fenyegetést jelent rá nézve. Efelől semmi kétsége nem volt.

- Személyi robotja, Donald, megvédené. Ariel, a mögöttem levő robot itt a színpadon, lefegyverezne. Nagyon is igaz, hogy Kresh rendőrfőnöknek nem kellene semmit tennie annak érdekében, hogy életben maradjon. Ha hegyet akarna mászni, képtelen, hogy Donald öt-hat robot nélkül elengedné. E gépek előtte és mögöttes haladnának, mindenkor készen arra, hogy megakadályozzanak bármilyen balesetet. Egyébként egy robot először is sürgősen nekilátna, hogy lebeszélje gazdáját egy efféle meredek ötletéről. Az a tény, hogy az ilyenfajta túlzott védelem minden izgalmat elvesz a hegymászásból, legalább részben megmagyarázza, miért nem jár többé senki közülünk hegyet mászni. Hasonlóképpen általánosságban elmondható, hogy mióta robotok vesznek körül bennünket, minden kockázatot rossznak, és egyformának tekintünk. Mivel a robotoknak muszáj védelmezniük bennünket, és tétlenségük folytán sem hagyhatják, hogy bajba kerüljünk, egyfolytában azzal vannak elfoglalva, hogy megóvjanak minket a potenciális veszélyektől, legyenek azok bármilyen elhanyagolhatók, mert erre utasítottuk őket.

Aligha túlzás kijelenteni, hogy a robotok egymillió az egyhez valószínűségű apró sérüléstől is éppolyan vehemenciával óvnak bennünket, mint a szinte biztos halál kockázatától. Mivel az apró és a komoly veszély számukra égy, mi is azt hisszük, hogy így van. Képtelenek vagyunk megbecsülni, hogy a kockázat mekkora lehetséges előnyökkel járhat. Biztos vagyok abban, már mindenki előfordult, hogy egy robot eléje vetette magát, hogy valami abszolút jelentéktelen veszélytől megóvja. A robotok túlreagálják a helyzeteket, és ezzel arra tanítanak bennünket, hogy rettegjünk a veszélyektől. Kulturális szinten ez a félelem nemcsak fizikai, hanem pszichológiai téren is jelentkezik. A bátorság és a veszély vállalása legalábbis ízléstelen, helytelen dolog, nem

pedig általános gyakorlat. Kultúránk minden lehetséges alkalommal arra tanít, hogy esztelenség rizikót vállalni, legyen az bármilyen csekély. Régi igazság azonban, hogy minden olyan dolog, melyet érdemes megszerezni, kíván némi kockázatot és erőfeszítést. Amikor a hegymászó fel akar jutni a csúcusra, hogy gyönyörködjön a kilátásban, mindig fennáll a leesés veszélye, bármennyi robot is van a helyszínen. Amikor egy tudós új ismeretekre áhítozik, fennáll a veszély, hogy csődöt mond, anyagot és időt veszít. Amikor valaki őszinte érzelmeket táplál egy másik ember iránt, ott az elutasítás veszélye. Ez a fajta rizikó minden dologban, minden tevékenységben megtalálható.

Robotjaink viszont azt tanítják, hogy a kockázat, minden kockázat, rossz. Az a feladatuk, hogy megvédjenek minket a bajtól, nem az, hogy jót tegyenek velünk. Egyetlen törvény sem mondja ki, hogy "a robotnak segítenie kell az emberi lényt céljai elérésében." A robotok óvatosságukkal arra nevelnek bennünket, hogy kizárólag a biztonságunkkal törődjünk. A veszélyekkel vannak elfoglalva, nem azok potenciális előnyeivel. Eltúlzott védelmükkel, és folyamatos biztatásaikkal, hogy legyünk óvatosak, nagyon korán ránevelnek bennünket arra, miszerint bölcsőbb dolog elkerülni a kockázatot. Társadalmunkban senki sem vállal rizikót. Így a siker - és a kudarc - esélye a nullával egyenlő.

A mostanáig uralkodó csendet halk, dühös, fojtott morajlás váltotta fel. Az emberek a szomszédaikkal beszélgettek, rázták a fejüket, ráncolták a szemöldöküket. Zavaró feszültség érződött a levegőben.

Fredda szünetet tartott, körülnézett a teremben. Hirtelen úgy érezte, mintha a helyiség összezsugorodott volna. A hátsó sorok előrébb mozdultak - kellemetlenül közel kerültek hozzá. Az első sorokban ülők mintha csupán néhány centiméterre lettek volna az orrától.

Lenézett Alvar Kresh-re. Olyan közelinek tűnt, mintha csak akarata akadályozná abban, hogy hozzáérjen. A levegő izzott, megtelt energiával - a terem egyenes vonalai, nyugodt geometriája pedig mintha megdőbült, kitekeredett volna. Minden szín élénkebbnek, a fény élesebbnek látszott.

Fredda szíve a torkában dobogott. Határozottan érezte a teremben dúló érzelmeket: a haragot, az izgalmat, a kíváncsiságot, a zavarodottságot - mindez szinte tapintható volt. Megfogta őket! Tudta, hogy kicsi az esélye a tömeges megtérésnek - ő is nem is volt biztos igazán, mire szeretné áttéríteni őket, de érzelmeket provokált bennük, rávette őket, hogy nézzenek szembe saját feltételezéseikkel. Megnyitotta a vitát.

Csak sikerüljön összetűzés nélkül befejeznie! Jegyzeteire pillantott, és folytatta:

- Félünk a rizikótól, és lássuk csak, mi lett az eredménye! A robotika kivételével minden egyéb tudományban a telepések vették át a vezetést. És a robotika terén is csak azért vagyunk az élen, mert a telepések ostoba módon félnek a robotoktól.

Vajon a gúny mondatta ezt vele? Nem volt biztos benne.

- De nemcsak tudományos életünk tunyult el. Hanem minden. Az űrlakók nem terveznek új típusú űrhajót vagy légimobilt. A robotok alkotta új épületek régi tervek alapján készülnek. Nincsenek újabb gyógyszerek, melyek meghosszabbítanák az életünket. Egész biztosan nincs további űrkutatás. Az "ötven világ is elég" szinte közmondássá vált. Ugyanúgy mondogatjuk, mint a jól ismert közmondást: "Az elég - erény". De Solaria összeomlott, így csak negyvenkilenc világunk maradt. Ha pedig Infernó így folytatja, csak negyvennyolc lesz. Az élővilágban a fejlődés megszűnése az elmúlás előszele. Ha ez az emberi társadalmakra is igaz, akkor nagy veszélyben vagyunk. Az űrlakók bármilyen tevékenységét jelölő diagramok lassú, egyenes hanyatlást mutatnak, miközben a biztonságos, józan semmittevés erénnyé válik. Még a legalapvetőbb, leglényegesebb dolgok is elkerülnek a figyelmünket. Itt, Infernón, a születések száma két generációval ezelőtt az utánpótlási szint alá esett. Sokáig élünk, de nem örökké. Több a halálestet, mint a születések száma. Népeségünk csökken, a városnak több része üres. A megszületett gyerekeket sem a gondoskodó szülők, hanem robotok nevelik, ugyanazok, akik majd kényeztetni fogják őket egész életükben, megkönnyítve számukra az elszigeteltséget.

Ilyen körülmények között nem hangozhat meglepőnek, hogy sokan közülünk jobban kedvelik a robotok társaságát, mint az emberekét. A robotokkal nagyobb biztonságban, kényelmesebben érezzük magunkat. A robotokat irányíthatjuk, ellenőrizhetjük, és azok megvédenek minket nyugodt elégedettségünk legveszélyesebb ellenségeitől: a többi embertől. Mert a többi emberrel való kapcsolat sokkal kockázatosabb, mint a robotok társasága. Itt utalok futólag arra az egyre népszerűbb perverzióra, amikor egyesek speciálisan erre a feladatra tervezett robotokkal szeretkeznek. Ez az aberráció elég gyakori, olyannyira, hogy némely körökben már nem is tekintik szokatlannak. De ez azt jelenti, hogy a robotok babusgatásáért utolsó emberi kapcsolatainkat is feladjuk. Az efféle kontaktus mögött nem lehet valós érzélem, mindössze a fizikális ösztönök üres, és így egyáltalán nem kielégítő levezetése. Mi, infernóiak, elfelejtjük, hogyan viselkedjünk egymással. Hozzátehetem, hogy ilyen szempontból még mindig sokkal jobb helyzetben vagyunk, mint a többi űrlakóvilág lakói. Néhány bolygónkon az általunk élvezett viszonylag korlátozott elszigeteltség rögeszmévé vált. Vannak olyan űrlakóvilágok, amelyeken kimondottan kellemetlennek számít, ha van még valami egy szobában, és az eltévelyedés legmagasabb foka megérinteni valakit, hacsak nem feltétlenül szükséges. Ezekben a bolygókon nem léteznek városok, csak elszórt települések, melyeken egyetlen ember és több száz robotja él.

Nem is kell megemlítenem, mekkora gondot okoz ezeken a világokon a népszaporulat fenntartása. Mielőtt büszkélkedni kezdenénk azzal, hogy ezt sikerült elkerülnünk, hadd emlékeztessen önöket, hogy Hádész népesége olyan ütemben csökken, melyet a születések számának visszaesése önmagában nem magyaráz meg:

egyre több ember költözik el, és pont olyan településeken él, amelyekről az imént beszéltem. Az effajta egyszemélyes lakhelyek biztonságosabbnak, nyugodtabbnak látszanak. Nincs veszély vagy stresszhatás, ha az ember egyedül van. Barátaim, szembe kell néznünk azzal a ténnyel, mely generációk hosszú sora óta itt van a szemünk előtt: az Első Törvény arra tanított minket, hogy né vállaljunk rizikót. Megtanította, hogy minden kockázat bajjal jár, és ennek legbiztonságosabb elkerülési módja, ha megspórolunk minden erőfeszítést, és a robotokra bizzuk a munkát. Lépésről lépésre feladtuk saját magunkat és minden tevékenységünket a robotok kedvéért!

A teremben füttyszóval vegyített kiáltások hangzottak fel, és a hátsó sorokban a Vasfejük kántálni kezdtek: "Te-le-pes, te-le-pes!" Ennél ocsmányabb névvel nem is illethették volna honfitársukat.

Fredda hagyta, hadd szabaduljanak el az érzelmek egy-két percre, ezúttal ellenállt a kihívásnak. Várta, mikor csendesedik el a közönség magától. A módszer működött - legalábbis ebben az esetben. Néhányan a Vasfejük felé fordultak, ős csendre intették őket, Kresh helyettesei pedig elindultak a lehangosabbak felé. A Vasfejük lecsillapodtak.

- Amennyiben folytathatom, szeretnék áttérni a robotika Második Törvényére: a robot engedelmeskedni tartozik az emberi lények utasításainak, kivéve, ha ezek az első törvény előírásaiba ütköznek. Ez a törvény biztosítja, hogy a robotok hasznos szerszámként működjenek, és szolgálói legyenek az embernek, annak ellenére, hogy sok tekintetben mind fizikumukban, mind pedig intelligenciájukban túlszesznek rajtunk. Az Első Törvény elemzésekor kiviláglott, hogy ha az emberek a robotokra támaszkodnak, előbb-utóbb függővé válnak tőlük. A Második Törvény ezt csak fokozza. Azzal egyidőben, hogy elvesztjük hajlandóságunkat és képességünket, hogy saját jólétünkön gondoskodjunk, célzott tevékenységre sem leszünk képesek. Semmit sem tudunk magunktól elvégezni, csak robotjaink segítségével. A technikai képzés nagyjából abból áll, hogy megtanuljuk, hogy kell komplex utasításokat adni a specializált robotoknak. Az eredmény a következő: egyre dekadensebb képzőművészetünk kivételével semmi újat nem tudunk létrehozni. Ahogy azonnal látni fogjuk, még művészetünk sem mentes a robotok közreműködésétől. Azzal ámitjuk magunkat, hogy az úrlakó életmód teret enged arra, hogy jobb és magasabb kultúrát hozzunk létre, és mentesít bennünket attól, hogy az emberi képességek kibontakoztatásának fájdalmas útját kelljen járnunk. De milyen eredménnyel?

Hadd hozzak fel erre egy közeli példát! Ma este bolygónk egyik legnagyobb színházában gyűltünk össze, mely a művészet palotája, a kreativitás temploma. De ki dolgozik benne? Mire használjuk ezt a termet? A válasz rövid és egyszerű. Arra utasítjuk robotjainkat, söpörjék össze kultúránk elhamvadt paraszát. Senki nem veszi a fáradságot, hogy szindarabot írjon. Túl nagy erőfeszítés lenne. Ebben a témában folytattam egy kis kutatást. Emberi író darabját utoljára húsz éve vitték színre itt, vagy bárhol Hádész városában. Több mint ötven éve volt az utolsó alkalom, amikor egy sokszínű előadásban kizárólag emberek szerepeltek. A statiszták, a kórus, a kiegészítő színészek mind színházi robotok, melyek megjelenésükben nagyon hasonlítanak az emberekre, és arra tervezték őket, hogy képesek legyenek emberi tevékenységeket imitálni a színpadon. Most már egyre elterjedtebb, hogy a főszerepeket is robotok játsszák.

De ne aggódjunk! Az egyetlen igazán kreatív színházi ember úgyis a rendező, és az mindig ember lesz. Azt hiszem, a régi idők színészei fellázadnának, ha ezt hallanák. A régi idők rendezői sem tekintenék munkájukat olyan kreatívnak, ha mindössze ki kellene választaniuk egy darabot, és utasítaniuk kellene egy csapat robotot, hogy adják elő. De a robotok valóban játszanak, még hozzá üres nézőtér előtt. Pedig az itt színre kerülő darabokat több millió ember nézi, akik szépen otthon ücsörögnek, és bámulják a televízort. Ritka alkalom, ha a színháznak talán az ötöde megtelik. Így a vezetés, hogy megfelelő hangulatot teremtsen, durva kiképzésű humanoid robotokkal tölti meg a termet, melyek csupán arra képesek, hogy utasításra nevensenek vagy tapsoljanak. Gumi vagy műanyag arcuk elég hasonló az emberéhez ahhoz, hogy megtévezzék az otthon kuksolókat, amikor a kamera pásztázni kezdi a közönséget. Önök otthon ülnek, hölgyeim és uraim, és egy robotokkal teli nézőteret, no meg egy robotokkal teli színpadot bámulnak. Hol van mindebben az emberi interakció, mely életre kelti a színházat?

Ma este ebben a teremben érzelmek kavarnak. Hogy lehetne így akkor, ha önök kirakatbabák lennének, akiket arra programoztak, hogy reagáljanak egy másik kirakatbaba szónoklatára?

Kényelmetlen csend volt, és Fredda észrevette, hogy a nézők közül elég sokan egymásra nézegetnek, mintha arról akarnának megbizonyosodni, hogy a mellettük ülők nem előre programozott robotok-e.

- De a művészet más ágai sem jutottak többre. A múzeumok tömve vannak robotok gyártotta festményekkel, melyeket az úgynevezett festő festtetett velük. A regényírók lediktálják könyvük vázlatát "robotasszisztenseiknek", melyek megírják a teljes kéziratot, "felnagyítva" a kívánt részleteket. Ma még akadnak művészek, költők, írók, szobrászok, akik maguk alkotják műveiket, de nem tudom, meddig. A művészet haldoklik. Meg kell vallanom, kutatásaim nagyon szegényesek ezzel a területtel kapcsolatban. Előadásom előtt meg kellett volna vizsgálnom, hogy az embereket zavarja-e, ha a könyveket és műalkotásokat robotok hozzák létre. De bevallom, túl kiábrándítónak láttam a kutatás eredményét. Nem tudtam, és most sem tudom, megnézi-e bárki is ezeket a festményeket, elolvassa-e valaki ezeket a könyveket. Nem tudom, mi rosszabbá steril alkotások üres ujjgyakorlatainak magasztalása, vagy az, ha egy ilyen értelmetlen dolgot figyelemre se méltatunk. Kétlem, hogy az úgynevezett művészek tudnák ezt. Mivel társadalmunkban nem

büntetik a rossz művészetet, mint ahogy *nem jutalmazták a kiemelkedő művészetet sem!* Ha pedig a kudarc épp annyit ér, mint a siker, miért túrnék magukat annyira a sikerért? Miért lenne egyébként sikeres egy művész, ha mindent robot csinál helyette?

Fredda kortyintott az odakészített vizespohárból, és egyik lábáról áthelyezte egyensúlyát a másikra. Eddig még minden jól megy: De mi lesz, ha a nehezehez érkezik?

- Akkor hát térjünk át a robotika Harmadik Törvényére: a robot tartozik saját védelméről gondoskodni, amennyiben ez nem ütközik az első és második törvény előírásaiba. A Három Törvény közül ennek van a legkisebb hatása az ember-robot viszonyra. Ez az egyetlen Törvény, mely valamelyes független cselekvést tesz lehetővé a robotok számára, amelyhez még visszatérek. A Harmadik Törvény felelőssé teszi a robotokat saját karbantartásukért, valamit biztosítja, hogy ne pusztítsák el magukat. Ez annyit jelent, hogy a robotoknak nincs szükségük emberi közreműködésre a túléléshez. Végre van egy Törvény, mely törődik a robotokkal is: Vagyis első ránézésre úgy látszik. A Harmadik Törvény mégis az emberek kényelmét szolgálja. Ha a robotok felelősek saját épségükért, akkor mi emberek nem kell, hogy aggódjunk a karbantartásuk miatt. A Harmadik Törvény a robotok túlélését másodlagosnak mondja ki a hasznosságukhoz képest, és ez is inkább az embereknek kedvez, mint a robotoknak. Ha a robot megsemmisítése haszonnal jár, vagy ha meg kell semmisülnie ahhoz, hogy megmentsen egy embert, akkor megsemmisül. Emlékezzenek rá, hogy a Harmadik Törvény legnagyobb része tagadás, egy lista arról, mit nem tehet a robot.

Egy robot ritkán dönthet. Egyszer végeztünk egy kísérletet az intézetben. Megalkottunk egy magasrendű robotot, és energiaközpontjába időzített kapcsolót építettünk. Leültettük egy székre egyedül egy szobában, és becsuktuk - de nem zártuk be - az ajtót. A kapcsoló bekapcsolt, a robot felébredt. De nem volt a közelben egyetlen ember sem, és senki nem ment be, hogy utasításokat adjon neki. Irányítórobot sem érkezett, hogy emberi parancsot közvetítsen. Egyszerűen egyedül hagytuk a robotot, hogy csináljon azt, amit akar. A robot csak ült, mozdulatlanul, két évig. Már meg is feledkeztünk róla, amíg nem volt szükségünk a helyiségre valami egyéb dolog miatt. Akkor bementem, és utasítottam a robotot, hogy álljon fel, és keressen valami elfoglaltságot. A robot felkelt, és engedelmeskedett. Ez a robot mind a mai napig intézetünk aktív és hasznos részét képezi, és minden szempontból kifogástalanul működik. A lényeg ebben az, hogy a Három Törvény nem ruházza fel a robotot akaraterővel. Robotjainkat úgy alkotjuk és tanítjuk be, hogy semmit sem tesznek, ha nem mondják nekik. úgy gondolom, ez képességeik elfecsérlése. Képzeld el, hogy beépítünk egy Negyedik Törvényt: A ROBOT BÁRMIT TEHET, AMIT JÓNAK LÁT, FELTÉVE, HOGY EZZEL NEM SÉRTI AZ ELSŐ, MÁSODIK ÉS HARMADIK TÖRVÉNY ELŐÍRÁSAIT. Miért nem tettük meg soha? Ha nem is törvényként, de legalább utasításként? Mikor adták utoljára azt a parancsot a robotjaiknak, hogy menjenek és érezzék jól magukat?

A közönség soraiból nevetés hallatszott.

- Igen, abszurd ötletnek tűnik. Talán valóban az. Azt hiszem, valószínű, hogy a manapság létező robotok nagy része, ha nem mindegyike, gyakorlatilag képtelen arra, hogy jól érezze magát. Modellezésem szerint a Három Törvény tagadásos kitételei miatt ha azt mondanánk egy robotnak, hogy érezze jól magát, az csak ülne, és nem csinálna semmit, mert ez a legbiztosabb módja annak, hogy ne okozzon kárt. De legalább képzelt Negyedik Törvényemmel elismerem, hogy a robotok gondolkodó lények, akiknek meg kellene adnunk a lehetőséget, hogy gondolkozhassanak valamin. És nem valószínű-e, hogy ezek az állandó társaságunkat képező lények érdekesebbek lennének, ha egyebet is kezdenének üres idejükkel a mozdulatlan ácsorgás vagy pusztá időfecsérlés helyett? Adott a mondás: "Olyan szorgalmas, mint a robot", de munkájukból mennyi ér valamit? Robotok egy csoportja néhány nap alatt felépít egy felhőkarcolót. Az pedig évekig üresen, kihasználatlanul áll. Robotok egy másik csoportja ezután szétszedi, és épít helyette egy új, divatosabb tornyot, mely aztán szintén üresen fog állni, míg le nem bontják.

A robotok óriási hatékonysággal végeznek teljesen értelmetlen feladatokat. Minden általános használatra készített robot úgy kerül ki a gyárból, hogy beléprogramozzák a legalapvetőbb háztartási ismereteket. Képes lesz légimobilt vezetni, főzni, kiválasztani a megfelelő ruhát és felöltöztetni gazdáját, takarítani, intézni a bevásárlásokat és a bankszámlákkal kapcsolatos teendőket, és így tovább. Mégis ahelyett, hogy egyetlen robotot használnánk arra, amit tökéletesen el tud látni, egy ilyen feladatra egy - sőt több - robotot állítunk rá. Húszt robot végzi azokat a részfeladatokat, melyek egy robot munkáját képeznék, aztán vagy mindegyik csak ácsorog, valahol, ahol nincs szem előtt, vagy mindegyik matat valamit, és a többit akadályozza - azaz valójában munkát csinál a társainak, amíg végül kénytelenek vagyunk felügyelő-robotokat alkalmazni, hogy rendet teremtsenek köztük. A telepések robotok, személyi szolgák nélkül is boldogulnak valahogy - helyettünk gondolkodni nem tudó gépeket használnak számos feladat elvégzésére, bár ez olykor nehézségeket okoz nekik. Azt hiszem, hogy a robotok teljes megtagadásával sok felesleges kényelmetlenségnek tesz ki magukat. Társadalmuk mégis fejlődik és virágzik. Ma azonban, hölgyeim és uraim, pontosan 94 robotot egy emberre Hádészban. Ez magában foglalja a személyi, ipari és közszolgálati robotokat is. Ez az arány a városon kívül magasabb. Egyenesen abszurd, hogy száz robotra van szükség egyetlen ember ellátásához. Ez olyan, mintha mindegyikünknek száz légimobilja vagy háza lenne. Azt szeretném mondani önöknek, barátaim, hogy közel járunk ahhoz, hogy teljesen a szolgálóinktól függjünk, szolgálóinkat mégis mélységesen lealacsonyítjuk. Halálra

íteltetünk, ha a kreativitáson kívül mindent a robotokra hagyunk, és kezdjük még ezt a maradék kreativitást is kigyomlálni magunkból. Eközben a robotoknak is befellegzett, ha mi jelentjük nekik létük értelmét, amikor mi magunk is elkorcsosulunk, és mint nép, megszűnünk létezni!

A teremre ismét csend borult. Ez volt a pillanat. Ez volt az a hely, ahonnan már csak egy kis ugrásnyira lebegett a cél.

- Ha nem akarunk pillanatokon belül a stagnálás állapotába süllyedni, akkor alapjaiban meg kell változtatnunk a robotokhoz való viszonyunkat. Újra el kell kezdenünk dolgozni, be kell piszkolnunk a kezünket, újra szembe kell néznünk a valós világgal, nehogy képességeink és lelkünk még jobban elkorcsosuljon.

Ezzel egyidőben értelmesebben kell használnunk csodálatraméltó gondolkodó gépeinket, mint eddig. Világunk válságban van, egy haldokló bolygón élünk. Mindenkinek bőven akad munka, aki hajlandó dolgozni. Igazi munka, amely megváltást hoz, míg robotjaink a fogkeféinket tartogatják. Ha a legtöbbet akarjuk kihozni robotjainkból, akkor engednünk kell, sőt, ragaszkodnunk kell hozzá, hogy mint problémamegoldók, a maximumot nyújthassák. A rabszolgaságból munkatársakká kell emelnünk őket, hogy átvehessék terheink egy részét, de ne fosszanak meg mindattól, ami emberivé tesz bennünket. Ehhez azonban felül kell vizsgálnunk a robotika Három Törvényét.

Tessék. Végre kimondta.

A teremben döbönt csend támadt, majd tiltakozó kiáltások hangzottak fel, kiáltások a sötétben - a félelem és a harag kiáltásai. Ezt a kitörést nem lehetett túlkiaálni. Fredda megragadta a pulpitus szélét, és a tőle telhető lehangosabban, legerélyesebben megszólalt:

- A Három Törvény nagyszerű szolgálatot tett - mondta, érezve, eljött az ideje annak, hogy valami olyat is mondjon, amit a közönség hallani szeretne. - Nagyszerű dolgokat értünk el vele. Nagyon erős szerszám volt az űrlakó civilizáció kezében. De nem minden szerszám alkalmas mindig mindenre.

A kiabálás folytatódott.

- Ideje - mondta Fredda -, hogy jobb robotokat alkossunk!

A terem elcsendesült. Tessék. Ez megfogta őket. Több és jobb robotot - végül is ez volt a Vasfejük mottója. Gyorsan folytatta:

- A történelem legsötétebb korszakaiban, akkor, amikor a robotokat feltalálták, a legtöbb építőmunkához kétfajta kapcsolóeszközt használtak: szeget és csavart. A szegeket kalapáccsal, a csavarokat csavarhúzókkal erősítették a helyükre. Volt egy olyan mondás, hogy a legkiválóbb kalapács sem jó csavarhúzóknak. Manapság, amikor sem szeget, sem csavart nem használunk már, mindkét szerszám feleslegessé vált. A legjobb kalapácsnak sem vennék semmi hasznát. A világ előrébb lépett. Ugyanez a helyzet a robotokkal is. Ideje, hogy új és jobb robotokra térjünk át, melyeket új és jobb törvények irányítanak. De várjunk csak! Azok akik önök közül jól ismerik a robotjaikat, azt fogják mondani: a Három Törvénynek változatlan formában kell maradnia, örökre, mert a pozitronagy szerkezetébe van ágyazva. Amint az köztudott, a Három Törvény a pozitronagy szerves részét képezi. Ezeréves tervezési és gyártási eljárások gondoskodnak erről.

A pozitronagy minden fajtájának őse a Földön gyártott kezdetleges kidolgozású agy volt. Minden újítás a régi terveken alapult, a Három Törvény pedig minden pozitronáramkörbe beette magát, a pozitronagy minden apró szegletében megtalálható. A pozitronikában minden fejlesztés magában foglalta a Három Törvényt. Éppúgy nem tudtunk pozitronagyat alkotni Három Törvény nélkül, mint ahogy emberi agy sem létezhet neuronok nélkül. Ez így van. Egyik kollégám, Gubber Anshaw azonban kifejlesztett valami újdonságot. Ez egy új kezdet, szakítás a múlttal, egy tiszta fehér papírlap, amelyre olyan törvényeket írunk, amelyeket csak akarunk. Feltalálta a gravitronagyat. Az új elvek szerint készült - sokkal nagyobb kapacitással és flexibilitással rendelkező gravitronagy lehetőség arra, hogy újra elkezdjünk valamit. Jomaine Terach, teamünk másik tagja végezte a gravitronagy programozásának oroszlánrészét - ő ültette be az új törvényeket, és programozta az új robotokat. Ezek a robotok, hölgyeim és uraim, néhány napon belül megkezdik munkájukat a Limbo Terraformáló Projekt keretein belül.

A közönség mostanra rádöbönt, hogy Fredda nem csupán holmi teóriáról beszél. Valódi robotagyakról volt szó, nem pedig valami mentális gyakorlatról. Újra kiáltások hallatszottak: a harag, illetve a döbbenet kiáltásai.

- Igen, ezek még kísérleti robotok - folytatta Fredda, mielőtt a közönség túlságosan belemelegedett volna. - Kizárólag Purgatórium szigetén fognak dolgozni. Újjáépítik és újra munkába állítják a Limbo Terraformáló Állomást. Egy speciális műszer, az úgynevezett tartományszabályozó akadályozza meg, hogy a szigeten kívül működjenek. Ha esetleg elmerészkednek a szigetről, kikapcsolnak. Telepes terraformáló szakemberek egy csoportjával fognak dolgozni, illetőleg egy csoport önként jelentkező infernóival, melyet még ezután fogunk összeállítani.

Fredda tudta, ez nem alkalmas idő arra, hogy belemenjen a mindezt lehetővé tevő bonyolult tárgyalássorozat elemzésébe. Amikor Tonya Welton kiszagolta az újtörvényes robotok létét - és csak az ördög a tudója, hogyan sikerült neki -, először azzal a követeléssel állt elő, hogy Infernón minden újonnan gyártott robot újtörvényes gravitronrobot legyen, ha igényt tartanak a telepesek segítségére. Grieg kormányzó bámulatos tárgyalóképességről tett tanúbizonyságot, amikor nekik, a kiszolgáltatót félnek sikerült rávennie a telepeseket, hogy bírálják felül ezen feltételüket. De ez most nem volt lényeges.

Fredda folytatta:

- Ezen telepesekből, űrlakókból és robotokból álló rendkívüli csapat feladata nem kevesebb, mint a bolygó megmentése. Újjáépítik a purgatóriumi terraformáló központot. A robotok a történelem során először fognak az emberrel együtt dolgozni - nem rabszolgaként, hanem partnerként, mert az új Törvények felszabadítják őket. Most pedig hadd áruljam el önöknek, melyek ezek az új törvények:

A robotika új Első Törvénye tehát a következő:

A ROBOTNAK NEM SZABAD KÁRT OKOZNI A EMBERI LÉNYBEN. A második tagmondatot töröltük. Ez a törvény biztosítja, hogy az embereket a robotok nem fogják megtámadni - de megvédelmezni sem. Az embereknek újra saját kezdeményezőképességükre és saját erejükre kell hagyatkozniuk. Vigyázniuk kell magukra. Majdnem ilyen lényeges, hogy e törvény szerint a robotok közelebb kerülnek az emberekhez. A robotika új Második Törvénye a következő:

A ROBOTNAK EGYÜTT KELL MŰKÖDNI AZ EMBERI LÉNYEKKEL, KIVÉVE, HA EZZEL AZ

ELSŐ TÖRVÉNY ELŐÍRÁSÁBA ÜTKÖZIK. Az új-törvényes robotok együttműködnek, nem engedelmeskednek. Nem lehet az ember kénye-kedve szerint utasítani őket. A robotok helyett, hogy feltétel nélkül engedelmeskednének, a kapott utasításokat gondos vizsgálatnak vetik alá. Az együttműködés azonban továbbra is kötelező. A robotok az ember partnerei lesznek, nem a rabszolgái. Az embereknek felelősséget kell vállalniuk saját életükért, és nem várhatják el, hogy abszurd parancsaikat teljesítsék. Nem várhatják el a robotoktól, hogy semmisítsék meg magukat, illetve hogy tegyenek kárt magukban csak azért, hogy valamely emberi hóbortnak engedelmeskedjenek. A robotika új Harmadik Törvénye a következő:

A ROBOT TARTOZIK SAJÁT VÉDELMEÉRŐL GONDOSKODNI, AMENNYIBEN EZZEL NEM SÉRTI AZ ELSŐ TÖRVÉNY ELŐÍRÁSÁT. Figyeljék meg, ebben a Második Törvény egyáltalán nem szerepel, így az nincs többé fölényben a Harmadik Törvénnyel szemben. A robot önvédelme pont olyan fontos, mint a hasznossága. Ezzel szintén a robotok emberekhez viszonyított státuszát emeljük, és ezzel megszabadítjuk az embereket a rabszolgatartók megnyomorító függőségétől, akik rabszolgáik nélkül nem képesek a túlélésre. Végül az új Negyedik Törvény, amelyről már szót ejtettem:

A ROBOT BÁRMIT MEGTEHET, AMENNYIBEN CSELEKEDETE NEM ÜTKÖZIK AZ ELSŐ, MÁSODIK ÉS HARMADIK TÖRVÉNY ELŐÍRASAIBA.

Ezzel megnyitjuk az utat a robotok szabadsága és kreativitása felé. Mivel az új robotokat a sokkal alkalmazkodóbb és rugalmasabb gravitronagy irányítja, azok szabadon hasznosíthatják gondolataikat és képességeiket. Figyeljék meg, hogy a szövegben az áll: bármit megtehet, és nem az: meg kell tennie. Az egész Negyedik Törvény értelme az, hogy mozgásszabadságot biztosítson. A szabad cselekvést pedig nem lehet a robotból kikényszeríteni!

Fredda végignézett a közönségen. Tessék. És még mindig hátravolt a zárás, az összefoglaló. Mindent sikerült elmondania, anélkül, hogy a tömeg...

- Nem!

Fredda a kiáltás irányába kapta a fejét, és a szíve hirtelen zakatolni kezdett.

- Nem! - hangzott fel újra. A mély, dühös, öblös hang a terem hátsó részéből jött - Hazudik! - kiabálta valaki. Ott a hátsó sorban, a Vasfejük között. A vezérük, Simcor Beddle. Sápadt, jól megtermett ember, kemény, dühös arccal. - Nézzetek rá! Ott van a színpadon az áruló kormányzóval, ő, Tonya Weltonnal, a királynővel! Ők állnak emögött. Ez egy trükk, emberek! A Három Törvény nélkül nincsenek robotok! Hallhatátok, hogy végig a robotokat ócsárolta! Nem javítani akarja őket - segíteni akar a telepés cimboráinak, hogy töröljék el őket véglegesen! Mi meg tőrjük ezt?

- Nem! - kiabált a mélyhangú, szedett-vedett kórus.

- Mi volt ez? - kérdezte Beddle. - Nem hallottam semmit. .

- NEM! - Ezúttal nem pusztán felkiáltás volt a válasz hanem akkora üvöltés, mely majdnem kidöntötte a terem falait.

- Még egyszer! - parancsolta a testes férfi.

- NEM! - üvöltötték újra a Vasfejük, majd vad kántálásba kezdtek: - NEM, NEM, NEM! - Egyre többen felálltak. Előjöttek a sorokból, és a terem közepe felé indultak: - NEM, NEM, NEM!

A rendőrök kissé bizonytalanul megindultak feléjük, a Vasfejük pedig kihasználta ezt a pillanatnyi tétovázást. Nyilvánvaló volt, hogy épp erre pályáztak. Tudták, mire készülnek. Csak a végszóra vártak.

Fredda csak bámult rájuk, ahogy egyre nagyobb tömeget alkottak a színpad előtt.

A legnagyobb, és egyben legképtelenebb óhaj, gondolta. Álljunk le, ne változzon a világ, maradjon minden a régi! Sok minden belefér ebbe az egy szóba - az üzenet világos, érthető...

- NEM, NEM, NEM!

Mostanra valóságos tömeg közeledett a terem közepe felé, arra, ahol a telepések ültek.

- NEM, NEM, NEM!

A rendőrök azon igyekeztek, hogy szétoszlássák a Vasfejűeket, de azok sokkal többen voltak. Most a telepések kezdtek felállni - néhányan menekülni próbáltak, a többiek azonban éppúgy verekedni akartak, mint a Vasfejük, és csupán a nézők tömege lassította le őket, akik mielőbb ki akartak jutni a teremből.

Fredda az első sorban ülő egyetlen robotra nézett. Éppen figyelmeztetni akarta a seriffet, Alvar Kresh azonban tudta, mit kell tennie. Donald háta felé nyúlt, kinyitotta a kapcsolótábla fedelét, és megnyomott rajta egy gombot. Donald a padlóra zuhant. Végül is Fredda éppen arról beszélt, hogy a robotok nem használhatók a zavargásokban. Az Első Törvényes trauma még egy Donaldhoz hasonló rendőrobotnál is valószínűleg heves, és végzetes agyblokkoláshoz vezetne. Kresh talán az utolsó pillanatban kapcsolta ki asszisztenset. Kresh felnézett Freddára, a lány pedig visszanézett rá. Találkozott a tekintetük, és valami furcsa módon abban a percben egyedül voltak, kót ellenfél szemtől szemben, minden tettetés és hátráltató körülmény nélkül.

És Fredda Leving rémülettel döbönt rá, mennyire önmagát látta Alvar Kresh-ben.

A közönség dühös tömeggé változott, mindenféle emberi testek kusza összevisszasága kavargott. Kresh-t meglökték, mire ő a földre rogyott, Donald mellé. Feltápázkodott, és visszanézett Fredda Levingra. A pillanat azonban, bármi is volt, szertefoszlott. Fredda sérült vállát egy fémkéz ragadta meg. Alvar látta, hogy a lány a meglepetéstől feleszmél, és elkapja a tekintetét.

Tonya Welton robotja volt, Ariel. Alvar nézte, ahogy Fredda szembefordul a robottal, és ahogy Ariel a színpad függöny mögötti része felé tessékeli, minél messzebbre a nézőtéren dülő tömeges örülettől. Fredda hagyta, hogy elvezessék, hogy a többiekkel együtt áttessékeljék a színpalak mögül kivezető ajtón. Volt valami különös abban a pillanatban, amit Alvar nem tudott igazán hova tenni. De nem volt ideje arra, hogy ezen töprengjen. A Vasfejük és a telepések egyre közelebb férkőztek egymáshoz, és úgy tűnt, azonnal kezdetét veszi a valódi harc. Alvar Kresh megfordult, hogy segítsen a helyetteseinek.

Belevetette magát a küzdelembe.

15.

ALVAR Kresh-nek fogalma sem volt, mikor került utójára ilyen igazi nagy verekedésbe. Felforrt ereiben a vér, fellobbant benne a küzdőszellem. Belevetette magát a harcba, majd - majd eszébe jutott, miért próbálta helyettes korától fogva mindig elkerülni a zavargásokat.

Egy idegen könyök csapódott a bordái közé, egy névtelen kéz karmolta le az arcát, és egy ismeretlen csizma taposott a lábára. Mindhárom inzultus teljességgel véletlen volt. Azt sem tudta, hogy a testek forgatagában kik voltak a tettesek. Nem is voltak igazi emberek a kavarodásban, csupán egy halom ököl és láb, testek, kiáltások. Alvar egy pillanaton belül egy telepések és rendőrök alkotta csoport pókhálójába került, a következőben pedig már a levegőben kalimpált a Vasfejük karmai között.

Alvart elborította a tömeg. A kiáltások, a hangzavar, a fizikai FÁJDALOM érzete elviselhetetlen volt. A robotok védelme alatt álló úrlakók ritkán éreztek bármiféle fájdalmat, így Alvart meglepte az érzés intenzitása.

Eltorzult arccal fetrengett, és az ösztönei azt súgták meneküljön innét minél hamarabb. Kötelességtudata és forrongó tettvágya azonban küzdött az érzés ellen: elintézni valója volt itt, ezen kívül vissza kellett adnia néhány kölcsönt. És Alvar Kresh-nek ez utóbbira nem nyílt gyakran módja.

Az emberek egymásnak nyomódtak, pofonok csattantak el. Először úgy tűnt, a két oldal egyenlő erővel indul harcba, de aztán a Vasfejük kezdtek alulmaradni. A Vasfejük inkább a villámtámadás jellegű akciókra specializálták magukat. Eddig még soha nem kellett kiélezett küzdelembe keveredniük a telepések legelvetemültebb fajtájával.

És az előadások megjelent telepések valódi nehézfiúk voltak. Nem irodakukacok vagy ügyintézők, akiknek sikerült kimaradni a piszkos munkából. Bárki is válogatta össze az előadás telepés hallgatóságát, a legkeményebb fickókat szedte össze.

Kezdték megmutatkozni a tapasztalatok és a hozzáállás nyújtotta különbségek. Amikor egy Vasfejű megütött egy telepest, a telepés állt, és tűrte. Amikor azonban egy telepés talált el egy Vasfejűt, az leginkább a földre rogyott, és vinnyogott a fájdalomtól.

Ez logikus is volt. Végül is a Vasfejűeket robotjaik a legjelentéktelenebb fájdalomtól és traumától is megóvták, egy életen keresztül. Nem szoktak hozzá. A telepések viszont - legalábbis ezek a nehézfiúk - hajlandók voltak bármennyi szenvedést eltűrni azért, hogy egyszer jól elagyabugyalják és ráadásul kellőképpen megszegyenítsék a Telepésvárost annyiszor háborgató gazfickókat.

A Vasfejük azonban nem vonultak teljesen vissza. Néhányuk elég bátor volt ahhoz, hogy ott maradjon, és küzdjön - és ez éppannyira megfelelt Alvarnak, mint a telepéseknek. A Vasfejük az elmúlt évek során éppen eléggé megkeserítették a rendőrség életét. Valaki ismét a lábára lépett, és Alvar felordított.

Valaki visszaordított, egyenesen a fülébe, ő pedig hátrafordult, hogy szembenézzen támadójával. És akkor hirtelen ott állt szemtől szemben a haragos tekintetű Simcor Beddle-vel, a Vasfejük tömzsi vezérével.

Alvarnak fejébe toltult a vér. Az utóbbi néhány nap életének egyik legszörnyűbb időszaka volt. Még ha ennek legnagyobb részt nem is a Vasfejű-banda volt az oka, akadt néhány régebbi visszafizetendő kölcsön. Ha már nem tudta nyakon csípni Anshaw-t, a kormányzót Weltont vagy Kalibánt, Simcor Beddle igazán kapóra jött.

Megragadta Beddle gallérját, és kaján örömmel nézte, ahogy a szerencsétlen ijedtében felkiált. Alvar

felemelte a másik kezét, ujjait ökölbe szorította, és...

És hirtelen egy hatalmas, metálzöld kéz tapadt az öklére, hogy visszatartsa. Alvar felnézett, és körbepillantott a teremben. Valakinek volt elég esze ahhoz, hogy behívja az előtérben ácsorgó robotokat. Egyetlen robot semmit sem tudott kezdeni egy tömegverekedésben. Ezer együttműködő robotot azonban nem lehetett megállítani. A robotok az egész termet előzönlötték, szétválasztották a verekedőket úgy, hogy támadó és támadott közé álltak, majd harcba szálltak - egy egész sereg, készen arra, hogy minden áron betartsa az Első Törvényt.

Hát jó, gondolta Alvar, miközben leengedte a kezét, és futni hagyta Beddle-t. *Tartott ameddig tartott, megérte...*

De milyen szép is lett volna, ha legalább egyet behúzhat neki!

FREDDÁNAK nem volt kellemes útja az előadóteremtől hazáig. Jomaine, egyetlen emberi kísérője, nem bizonyult valami szórakoztatónak, hogy Finoman fogalmazzon.

Mégis, rosszabb is lehetett volna. A többiek mind a saját légimobiljukon távoztak. Jomaine rossz útitárs volt, de ahhoz képest, hogy előfordulhatott volna: Gubber Anshaw idegösszeomlását kell végignéznie, a Jomaine-nel töltött idő nem is volt olyan kibírhatatlan.

Ami nem jelentette azt, hogy élvezte az utazást. Az, hogy tüntető csendben ült egyik dühös munkatársával, míg egy robot vezette a légimobilt, nem vidította fel túlságosan. Másrészt akkor sem lett boldogabb, amikor Jomaine megszólalt. Ugyanis tudta, mit fog mondani: - Tudja - mondta Jomaine.

Fredda lehunyta a szemét, és fejét az ülés támlájának támasztotta. Egy-két pillanatig eljátszott az ötlettel, hogy úgy csinál, mintha nem hallaná, mintha fogalma sem lenne, miről beszél a férfi, de ennek Jomaine nem dőlné be, nem menne bele abba, hogy elismételje, amit a lány amúgy, is tudott.

- Ne most, Jomaine! Épp elég nehéz nap volt a mai.

- Nem hiszem, hogy van választási lehetőségünk, mikor vitassuk meg, Fredda. Veszélyben vagyunk. Mindketten. Azt hiszem ideje, hogy megpróbáljuk kitalálni, hogyan lehetnénk ismét úrrá a helyzeten. És ennek nem az a módja, hogy nem veszünk tudomást a problémáról.

- Rendben, Jomaine, akkor beszéljünk róla. mit akarsz mondani? Szerinted pontosan mennyit tud Kresh, és miből gondolsz, hogy tudja egyáltalán?

- Azt hiszem, tudja, hogy Kalibán Törvény Nélküli robot. Láttam, hogy az előadáson egy jelentést kapott. Biztosan Horatióról. Látszott az arcán.

Fredda tágra nyílt szemmel nézett Jomaine-re:

- Mi van Horatióval? Mindössze egy-két elejtett dolgot hallottam erről az ügyről, semmi konkrétumot.

- Nem, azt hiszem, nem is hallhattál mást. Megpróbáltunk megkímélni a mai nap, hogy koncentrálni a beszédre. A rendőrség ma megszállta a Limbo Lerakatot. Tanúk láttak egy nagy vörös robotot bemenni a felügyelő irodájába Horatióval. Öt perc múlva a vörös robot az egyik ablakon keresztül távozott, beiskolt az egyik alagútba, a zsaruk meg utána. Majd felbukkant egy rendőrségi robot-dílidoki, és elvitte Horatiót. Aztán Kresh megkapta azt a jelentést a beszéd alatt. Fel kell tételeznünk, hogy Kalibán beszélt Horatióval, valahogy elárulta magát, az pedig agyblokkot kapott, míg a pszichológusok fel nem oldották.

Fredda az égneke emelte tekintetét, és csendes szitkozódásban tört ki a sötétségben, majd szándékosan rezenéstelen, nyugodt hangon válaszolt:

- Igen, ez ésszerű feltevésnek hangzik - mondta tárgyilagosan. Kénköves pokol! Ez már egy kicsit sok volt a jóból.

- Mi a pokolért nem mondtad meg neki? - tudakolta Jomaine - Kresh nem hogy rájött az igazságra, de arra is, hogy mi el akartuk tussolni. Épp elég bajt hozott ránk, hogy tudott Kalibánról, de te még mindezt tetőzted azzal, hogy eltitkoltad előle a dolog többi részét.

Fredda erőt vett magán, hogy ne jöjjön ki a sodrából:

- Tudom - mondta röviden. Megkísérelte megőrizni a nyugalomát. - Szólnom kellett volna a rendőrségnek Kalibánról, amint magamhoz tértem a kórházban. Ehelyett bíztam a szerencsémbe, és reménykedtem, hogy nem lesz semmi baj. Emlékezz csak, először azt sem tudtam, hogy eltűnt. És úgy gondoltam, hogy a Törvény Nélküli robotok nyilvánosságra hozatala már önmagában is nagy bajt fog hozni ránk - és ez így is történt, ha nem vetted volna észre. Így hát vállaltam a kockázatot, hogy hallgatók - és vesztettem. Köszönöm, hogy fenntartottad nekem a döntés jogát. Te elmondhattad volna.

- Csakis önzésből tettem. Nem akartam rács mögé kerülni. Amikor még volt remény arra, hogy elsimulhatnak a dolgok. Aztán meg minél nagyobb a baj, annál veszélyesebb vallomást tenni.

- Nem tudom elképzelni, hogy lehetne ennél rosszabb a helyzet - mondta Fredda. Hirtelen megfedkezett eddigi önuralmáról, és felsóhajtott: - Szólni kellett volna Kresh-nek Kalibánról. De most már mindegy. A jelenre és a jövőre kell koncentrálnunk. mit csináljunk ezután?

- Gondolkozzunk csak - mondta Jomaine. - Lehet, hogy a rendőrségnek vannak különböző elméletei, és szakértői jelentései, de csak te és én tudjuk biztosan, hogy Kalibán Törvény Nélküli.

- Gubber gyanakszik rá - felelte Fredda. - Ebben biztos vagyok. De Gubber nincs olyan állapotban vagy helyzetben, hogy beszéljen a seriffel.

- Egyetértünk - mondta Jomaine. - Miatta nem aggódom. Azt akarom mondani, hogy mindegy, mi történt Kalibán és Horatio között, Kresh nem lehet biztos abban, hogy Kalibán nem csupán egy újtörvényes robot, vagy esetleg a szabvány háromtörvényes egy speciális változata. Volt rá példa, hogy olyan robotokat építettek, melyek nem tudták, hogy a Három Törvény szerint működnek, mégis betartották azokat. Kresh mindössze Horatio jelentésére támaszkodhat - és kétlem, hogy Horatio olyan megbízható hírforrás lenne. Amennyire emlékszem, rettenetesen erős Első és Harmadik Törvényes potenciállal alkottad, a Második Törvényt kissé gyengítve. A cél az volt, hogy képessé tudd az önálló döntéshozatalra.

- Tehát, mit akarsz ezzel mondani? - kérdezte Fredda.

- Egy kiemelt Első Törvényes robot mint ő nem képes elég okosan és elég sokáig eldiskurálni Kalibánnal anélkül, hogy leblokkolna - mondta Jomaine. - Ha Kalibán beszél veled, és a normálistól valamennyire eltérő tevékenységről számol be, Horatio valószínűleg komoly kognitív disszonanciás sokkot szenved, és tönkremegy.

- Vagyis?

- Éppen most fejeztél be egy előadást arról, mennyire függünk a robotoktól. Annyira hiszünk bennünk, hogy el sem tudjuk képzelni, hogy másképp is meg lehet őket alkotni. Szerintem ha Kresh választhat a között, hogy valóban létezik Törvény Nélküli robot, illetve, hogy egy meghibásodott robot kissé összezavarodott, inkább ez utóbbi lehetőség mellett fog dönteni.

Fredda az ülésen feszengve felsóhajtott. Csábítónak tűnt, rettenetesen csábítónak, hogy egyetértsen Jomainel. Egész életében egy olyan kultúrába kényszerült, mely abban hitt, amiben akart, a tények teljes semmibe vételével. Jomaine-ra pillantott, nézte a lelkes, reményteli arcot, ahogy a férfi folytatta, kétségbeesetten azon igyekezve, hogy meggyőzze Freddát és önmagát.

- Kalibánnak az intézetben kellett volna maradnia - mondta. - Csak kiskapacitású energiablokkja van, és nem tanítottuk meg arra, hogyan kell feltölteni. A legjobb esetben is már csak egy-két napja van hátra. Lehet, hogy már meg is halt. Ha nem, akkor is hamarosan eléri a végzet, kifogy az energiája. Meghal. Ha éppen bujkál valahol, amikor ez bekövetkezik, akkor egyszerűen eltűnik. Lehet, hogy már akkor is tartalék energián volt, amikor Horatióval találkozott. Talán ott hever egy alagútban, ahová vagy húsz évig egy lélek sem fog bemenni.

De talán Horatio elmondta neki, hogy kell rákapcsolódnia a feltöltőre, vagy talán látott olyan robotot, amely pont ezt csinálta, vagy rájött magától. Csak remélhetjük, hogy kifogy az energiája, de nem *számíthatunk* rá.

Fredda habozott egy ideig, aztán megszólalt: - Mellesleg van valami, amiről nem tudsz. A Gubbertől kapott adatbank, amit odaadtál nekem a kórházban. A teljes rendőrségi anyag volt benne. Eddig nem szóltam róla, mert azt hittem, nem akard megtudni, miről van szó. Nagyon sok nyom utal arra, hogy egy robot támadott meg. Eddig nem akartak hinni a bizonyítéknak, de most változni fog a véleményük. És tudják, hogy egy Kalibán nevű robot egy robotpusztító telepescsoportba botlott, melynek egy épület felgyújtása lett az eredménye. Mellesleg azóta biztos történt még egy és más. Kresh nem az a fajta, aki csak ül ölbe tett kézzel, és várja a sültgalambot. Még ha nem is hiszi el egy Törvény nélküli robot létezését, mostanra Horatio jelentése mellett sok egyéb információja is van ahhoz, hogy tudja, Kalibán másfajta, és veszélyes. Kétlem, hogy felhagynia a keresésével, még akkor is, ha Kalibán energiája elfogy, és nyomavész.

- Valóban azt hiszed, Kresh meg van győződve arról, hogy Kalibán veszélyes? - kérdezte Jomaine.

Fredda Leving gyomra fájdalmasan összerándult, feje lüktetni kezdett. Ideje volt olyan igazságokról beszélni, melyekkel eddig nem mert szembesülni.

- Azt akarom mondani, Jomaine, hogy Kalibán tényleg veszélyes. Legalábbis fel kell tételeznünk, hogy az. Talán valóban ő támadott rám. Mi tudjuk a legjobban, hogy semmi, abszolút semmi nem gátolta ebben. Lehet, hogy fel akar kutatni, hogy elintézzem. Ki tudja? Persze, lehet, hogy egyszerűen el fog bújni, vagy eltűnik a sivatagban, vagy meghibásodik. Először azt reméltem, le fog merülni az energiátára, vagy hagyja magát elfogni és megsemmisíteni, mielőtt komoly bajt csinál - vagy mielőtt felfedi valós kilétét. Ezek ésszerű feltevések voltak. Végül is laboratóriumi próbarobotnak terveztük. Szándékosan nem programoztuk a külvilági életre. Valahogy mégis túlélte, és eleget tanult ahhoz, hogy lerázza a rendőrséget.

- Azt hiszem, ezért Anshaw a felelős - mondta Jomaine. - A gravitronaggal pont azt akarta elérni, hogy rugalmasabb és alkalmazkodóbb legyen, mint a túlságosan is megkövesedett pozitronagy - mosolygott halványan. Arca alig volt kivehető a légimobil félhomályában.

- Úgy tűnik, Gubber kissé túl jól csinálta.

- Nem ő az egyetlen, Jomaine - dörzsölte Fredda kimerülten a homlokát. - Mi csináltuk az alapprogramozást. Fogtuk Gubber rugalmas kis gravitronagyát, és írtunk bele egy programot, mely lehetővé teszi, hogy fejlődjön és tanuljon a laboratóriumi kísérletek során. Csupán annyi történt, hogy kissé nagyobb laboratóriumba tévedt, mint gondoltuk...- Fredda megrázta a fejét. - De arról sejtelmem sem volt, hogy ez a gravitronagy elég alkalmazkodó ahhoz, hogy Kalibán megmaradjon odakint - tűnődött, inkább a sötétséghez intézve szavait, semmint Jomaine-hoz.

- Nem értem - mondta Jomaine. - Azt mondd, veszélyes, de nekem úgy tűnik, mintha inkább aggódnál miatta, nem félnél tőle.

- Tényleg aggódom miatta - mondta Fredda. - Én alkottam, felelős vagyok érte, és nem tudom elhinni, hogy gonosz vagy erőszakos. Nem láttuk el Törvényekkel, hogy ne tegyen kárt emberben, de okot sem adtunk neki arra, hogy megtegye. A személyiség programozásánál mást se csináltunk, mint megpróbáltuk kiegyenlíteni a Három Törvény hiánya okozta irt, olyan kiegyensúlyozottá téve az agyát, olyan racionálissá a gondolkodását, amennyire csak lehet. És jól csináltuk, ebben biztos vagyok. Kalibán nem gyilkos.

Jomaine halkán megköszönte a torkát.

- Lehet, hogy így van - mondta. - De van még egy tényező. Most, hogy végre nyíltan megvitatjuk a dolgot, beszélnünk kell a kísérlet természetéről, melyet el akartunk végezni Kalibánnal. Mindegy, mit mondasz személyiségének stabilitásáról, vagy agyának rugalmasságáról, végül is azért készült, hogy egyetlen kísérletben vegyen részt, egyetlen kérdésre adjon meg a választ. És amikor kísértél az intézetedből, tökéletesen kész volt erre a feladatra. Muszáj megtalálnia a választ. Valószínű, hogy azt sem tudja, mit keres, vagy hogy keres valamit egyáltalán. De akkor is keresni, kutatni fog utána.

A légimobil lassított, majd megállt a levegőben, és ereszkedni kezdett. Megérkeztek Jomaine otthonába, a Leving Intézet közvetlen közelébe, ahol az egész kezdődött. A légimobil leereszkedett a háztetőre, és kinyílt az ajtaja. A kabinban lágy fény gyűlt. Jomaine felállt, Fredda felé nyújtotta a karját a szűk kabinban, és megszorította a lány kezét.

- Sok mindenről el kell gondolkodnod, Fredda Leving. És senki nem védhet meg ezután. Most már nem. Túl nagy a kockázat. Azt hiszem, jobb lesz eltöprengened azon, milyen választ fog találni Kalibán.

Fredda bólintott.

- Értem - mondta. - De emlékezz rá, hogy te is éppúgy benne vagy, mint én. Nem várhatom, hogy megvédj, de tartsd eszedben, hogy együtt győzünk - vagy együtt veszítünk.

- Ez nem biztos, Fredda - felelte Jomaine. Csendes és nyugodt volt a hangja, egy csepp fenyegetés vagy rosszakarat sem érződött benne. Hanghordozásából kiderült, hogy tényekről beszél, nem akarja megfélemlíteni Freddát. - Emlékezz rá, hogy nem én, hanem te végeztél Kalibán agyának végső programozását. Erre egyébként bizonyíték is van a dokumentációnkban. Igen, együtt dolgoztunk, és a bíróság kétségtelenül bűnösnek találta engem - de kevésbé bűnösnek. Ez a te ötleted volt, a te terved, a te kísérleted. Ha bizonyítást nyer, hogy ez az agy esetleg képes károkozásra, vagy akár gyilkosságra, a vér a te kezedhez fog tapadni, nem az enyémhez.

Ezzel végtelenül hosszan a lány szemébe nézett, majd elfordult tőle. Nem kellett többet mondania.

Fredda nézte, ahogy Jomaine kiszáll, ahogy becsukódik mögötte az ajtó, ahogy a kabin fénye újra elhomályosul. A légimobil felemelkedett a levegőbe, Fredda pedig az ablak felé fordult. Vakon meredt az éjszaka leplébe burkolt, lassanként széthulló dicsfénybe, Hádész városára. Aztán a légimobil hirtelen irányt változtatott, és a Leving Intézet épülete úszott be a látóterébe. Most már semmit sem látott, mégis túl sokat. Láta saját múltját, saját örültségét, és óriási ambícióját - rettenetes magabiztosságát. Ott, abban az épületben alkotta ezt a rémálmot, mely saját katasztrófális hatású kérdéseiből táplálkozott.

Akkor még olyan egyszerűnek tűnt minden. Az első újtörvényes robotok megállták a helyüket a laboratóriumi tesztek során. A meglehetősen ügyetlen és erőszakos tárgyalások után megegyezés született, hogy a Limbo Projekt keretein belül fognak dolgozni. Mindössze több robotot kellett gyártani, és előkészíteni őket a behajózásra. Ez valóban erőfeszítést és gondos tervezést igényelt, de Fredda számára az Újtörvény Projekt - akárhogy is nézzük - véget ért. Rengeteg ideje maradt, és gondolatai ismét szabadon kalandozhattak a nagy kérdések felé. Alapvető, egyszerű kérdések voltak ezek, az újtörvényes robotok elméletének és gyakorlatának nyilvánvaló velejárói.

HA AZ ÚJ TÖRVÉNYEK VALÓBAN JOBBAK, LOGIKUSABBAK, ÉS KORUNKBAN JOBBAN ALKALMAZHATÓK, AKKOR NEM ELÉGÍTI KI JOBBAN A ROBOTOK IGÉNYEIT?

Ez volt az első kérdés. De ezt több olyan követte, mely most már örültnek, veszélyesnek, fenyegetőnek tűnt. Akkor viszont egyszerűek, érdekesek, izgalmasak voltak. Most azonban odakint szaladgált egy szökevény robot, a városban pedig elég feszült volt a légkör ahhoz, hogy zavargások törjenek ki.

HA NEM AZ ÚJ TÖRVÉNYEK A LEGJOBBAK AZ ITT ÉLŐ ROBOTOK SZÁMÁRA, AKKOR MELYEK? MILYEN TÖRVÉNYEKET VÁLASZTANA MAGÁNAK EGY ROBOT?

Vegyünk egy robotot, melynek teljesen üres gravitronagya van, a Három Törvény vagy az új Törvények nélkül. Ehelyett tápláljuk bele a törvények kialakításának képességét, szükségletét. Ültessünk egy fehér foltot az agyába, oda, ahol a lelke lenne, ha volna lelke. Ebbe a foltba plántáljuk bele a léthez szükséges szabályok iránti vágyat. Tegyük a robotot egy laborba. Teremtsünk egy sor olyan helyzetet, amikor emberekkel és robotokkal találkozhat, és kapcsolatba kell kerülnie velük. Kezeljük úgy a robotot, akár egy egeret a labirintusban, kényszerítsük, hogy megpróbáltatások és hibák segítségével tanuljon.

Égni fog a vágytól, hogy tanuljon, lásson, tapasztaljon, hogy képet alkosson magáról és a világról, hogy lefektesse létének saját szabályait. Szükségét fogja érezni annak, hogy helyesen cselekedjen, de nem fogja biztosan tudni, hogy ez mit jelent.

De tanulni fog. Felfedezéseket fog tenni. És Fredda tiszta szívből remélte, hogy végül azt az új Három Törvényt fogja kialakítani magának, melyet ő maga is megalkotott. Ez lesz a bizonyíték, annak megerősítése, hogy filozófiája, elemzései és elméletei mindvégig helyesek voltak.

A légimobil elérte az utazómagasságot. A robotpilóta gyorsán irányt változtatott, a gép orrával célba vette Fredda házát, és gyorsított. Fredda érezte, hogy teste az ülés párnáiba nyomódik. úgy tűnt, mintha túlságosan is mélyre süllyedne, mintha valami óriási erő nyomná egyre beljebb és beljebb. De ez pusztán illúzió volt, bűnös képzeletének további megnyilvánulása.

Visszagondolt, miféle dolgokról beszélt a közönségnek - a robotika több ezer évvel ezelőtti első időszakának sötét titkaira.

A sötétségben hirtelen eszébe jutott a Frankenstein-legenda, és a szörny mintha megelevenedett volna: szinte látta maga előtt, érezte a jelenlétét. A mítosz bizonyos elemeit elhallgatta a közönség előtt. A történet lényegében az önhiúság bűnét taglalta, azt, hogy az ember nem kelhet versenyre az istennel. A benne szereplő varázsló elérhetetlen erőkre áhítozott, és a mítosz verzióinak többségében méltó büntetést kapott - teremtménye kezeitől kellett elpusztulnia.

Kalibán ébredése első pillanatában leütötte. Vagy talán nem? Fredda gondosan összeállított adatbankkal látta el, azt remélve, hogy ha a tényeket saját véleményével színezi, talán könnyebben teremtenek kapcsolatot, és Kalibán könnyebben megérti őt.

Talán túlságosan jól megértette, már az első percben? Ő volt az, aki lesújtott rá? Vagy valaki más?

Választ csak akkor kaphat, ha valahogy kinyomozza, hol van Kalibán, mielőtt Kresh megtenné, és megkérdezi tőle.

Ez nagyon nyugtalanító ötletnek tűnt. Vajon bölcs dolog egy olyan robot keresésére indulni, amely látszólag megpróbálta megölni?

Vagy ez volt az egyetlen lehetőség, hogy tisztázza magát? Megtalálja, és bizonyítja a robot ártatlanságát? Mellesleg nem úgy látszott, hogy kizárólag Kalibán jelent rá veszélyt, és hogy csak úgy lehet tönkretenni valakit, ha egyszerűen rátámadnak...

Az egész dolog kezdett kicsúszni az irányítása alól. Nem nagyon kell messzebbre menni, és a hírnevének vége. Talán máris túl késő. Ha pedig ez megtörténik, nem fogja tudni pártfogásába venni a Limbo Projekt újtvényes robotjait. Még épp elég belharca van szükség ahhoz, hogy az U.T-k biztonságba kerüljenek. A Limbo Állomás újjáépítéséhez szükség van a robotok munkájára - egyszerűen nincs elég szakképzett munkaerő, sem telepes, sem űrlakó, aki számításba jöhetne. Tonya Welton azonban kijelentette, hogy vagy újtvényes robotok dolgoznak Limbón, vagy senki.

Az újtvényesek nélkül a telepések kiszállnának - a projekt halálra lenne ítéelve.

És vele együtt az egész bolygó.

Vajon a pusztán egoizmus, az önteltségnek egy újabb, magasabb és örültebb fokozata hitette el vele, hogy ennyire fontos a személye? Hogy ha ő nem veszi védelmébe az újtvényes robotokat, egy *bolygó* fog elpusztulni?

Érzelmek azt súgták, ez nem igaz, egyetlen ember nem lehet ilyen fontos. Az ésszerűség, a logika, a politikai helyzet azonban pontosan az ellenkezőjére utaltak. Ez hasonló volt a gyermekkorában játszott játékhoz, amikor dominókat rakott egymás mögé. Amikor az elsőt feldöntötte, eldőlt a második, majd a harmadik és a negyedik...

És egy börtöncellában aligha védelmezheti meg az újtvényes robot-projektet.

Az ősi Frankenstein-mítosznak egyéb verzióira is ráakadt kutatásai során. Ritkábban fordultak elő, ezért kevésbé tűntek eredetinek, de akkor is léteztek. Olyan verziók, melyek szerint a varázsló levelezte bűnait, jóvátett mindent az istenek előtt azzal, hogy megvédte teremtményét a félelemittas parasztoktól, akik el akarták pusztítani.

Freddának választania kellett, és a lehetőségek egyre élesebb és nyugtalanítóbb körvonalat öltöttek előtte.

Megkeresheti Kalibánt, vállalhatja a rizikót, hátha mégsem ő volt a tettes, és ezt esetleg bizonyítani is tudja - ezzel jóváteszi bűnét, és megmenti a Limbo Projektet. Kockázatos terv volt, óriási fehér foltokkal, és megalapozatlan reményekkel.

Az egyetlen másik megoldás az volt, hogy megvárja, amíg tönkreteszik: Kalibán elpusztítja, Kresh vagy a politikai káosz véget vet a karrierjének, és mindvégig fennáll a lehetőség, hogy saját végzete a bolygó végét okozza.

Fredda kihúzta magát, és ujjait mélyen az ülés puha karfájába mélyesztette. Döntött.

Milyen furcsa,- gondolta. *Döntöttem, holott eddig fogalmam sem volt arról, hogy döntéshelyzetben vagyok.*

ALVAR Kresh hálás volt, amiért nagy nehezen bekászálódhatott az ágyába. Ez is egy újabb végtelenül hosszú, és kiábrándító éjszaka volt. Miután a robotok véget vetettek az összetűzésnek, ő pedig felélesztette Donaldot, meg kellett tisztítaniuk a helyszínt: még csak ezután következtek a letartóztatások, a sebesültek ellátása, a kár felmérése, és a tanúvallomások.

Csak akkor talált magának időt arra, hogy felidézze, mit is csinált Fredda Leving, miután ezt mond elvégezte, és a légimobilban ült, átengedve Donaldnak a vezetést. Nem is pusztán felidézéssel volt szó: egészen a gondolataiba merült, töprengett egész úton, szinte észre sem vette, hogy hazaért, és ágyba került.

De amikor már ágyban volt, és a sötétséget bámulta, be kellett ismernie, hogy az átkozott kis nőnek igaza

volt, legalábbis részben.

Attól az örültségtől eltekintve, hogy épített egy Törvény Nélküli robotot. Az egész rendőrség ezen dolgozott. Mindent elkövettek, hogy megtalálják Kalibánt, és elpusztítsák. Ez más téma volt.

Fredda Levingnak azonban igaza volt abban, hogy az űrlakók túl sok mindent átengednek a robotjaiknak. Alvar pislogott, és körülnézett a sötétségben. Rádöbent, hogy anélkül került ágyba, hogy egyáltalán észrevette volna. Valahogy bejutott a házba, megszabadult a ruháitól, zuhany alá került, majd pedig az ágyába, de hogy hogyan, arról fogalma sem volt. Egy pillanatig töprengett, aztán rájött: mindent Donald intézett.

Emlékezetébe ötlöttek az eddig elfelejtett percek. HÁT PERSZE, hogy Donald csinálta. ő vezette be a házba, kézmozdulatokkal és gyengéd érintésekkel jelezve, hogy üljön le, emelje fel az egyik lábát, majd a másikat, és máris megszabadította a cipőitől és a nadrágjától. Aztán a frissítőfülkéhez támogatta, beállította a vízsugarat, bevezette, és lemosta. Majd megtörölte, ráadta a pizsamát, és lefektette az ágyába.

Lehet, hogy Alvar lélekben nem is volt jelen a művelet alatt. Donald ragadta magához a kezdeményezést, és Alvar kényszerült a lélektelen automata szerepébe.

Alvar Kresh-t akkora aggodalommal töltötte el Fredda Leving figyelmeztetése, miszerint az inferniók túl sok mindent végeztetnek robotokkal, hogy fel sem fogta: robotja nem csupán törődött vele, hanem IRÁNYÍTOTTA.

Alvarnak hirtelen eszébe jutott valami, egy pillanat a múltjából, még járőr korából, amikor pályafutásának egyik legrettenetesebb esetéhez hívták. A Davirnik Gidi-esethez. Gyomra a puszta gondolatra összerándult.

Mindenütt, minden kultúrában vannak az emberi természetnek olyan oldalai, melyeket csak a rendőrök látnak, és még ők is ritkán. És azt kívánják, bárcsak soha ne fordulna elő ilyesmi. Az emberi lélek sötét, személyes megnyilvánulásai ezek, melyek nem bűntények, nem törvényellenesek, talán még csak nem is gonoszak. De olyan kapukat tárnak szét, melyekről a józanul gondolkodók tudják: zárva kellene maradniuk.

Olyan emberi tulajdonságokat fednek fel, melyeket senki sem kíván látni. Alvar tanult valamit Davirnik Giditől. Megtanulta, hogy az örültség nyugtalanító, félelmetes, mert megmutatja, mi mindén lehetséges, mi mindenre képes egy látszólag egészséges ember.

Mert ha egy olyan ismert és szeretett egyéniség, mint Gidi, ilyen DEVIÁNS viselkedésre volt képes, akkor mi a helyzet a többiekkel? Ha Gidi ilyen mélyre süllyedhetett abba, aminek még nevet sem lehetett adni, akkor hányan kerülhettek még bele rajta kívül?

Talán már ő, Alvar Kresh, is áldozatul esett? Talán már zuhan is lefelé, és éppolyan biztos, mint Gidi volt annak idején, hogy amit csinál, az rendjén való?

Davirnik Gidi. Kénköves pokol, micsoda csúnya ügy volt. Olyan csúnya, hogy szinte teljes egészében kiirtotta az emlékezetéből, bár néha még mindig voltak rémálmai róla: Ezúttal kényszerítette magát, hogy emlékezzen rá.

Davirnik Gidit a rendőrség csupán a hangzatos Mozdulatlan Halál elnevezéssel illette. Minden rendőr tudta, hogy a Mozdulatlanok nem sok jót ígértek, de abban mindenki egyetértett, hogy köztük is Gidi volt a legrosszabb. Pont. Ha létezett valaha olyan eset, mely valami borzalomra figyelmeztetett, akkor az a Gidi-ügy volt.

Az űrlakók nem szívesen beszéltek a Mozdulatlanokról. Nem akarták elismerni, hogy ilyen emberek léteznek. Részben azért, mert egy szörnyűség akkor válik még szörnyűbbé, ha ráadásul még rettenetesen közel is van. Majdnem minden űrlakó úgy tekintett a Mozdulatlanokra, mintha görbe tükörbe nézne, mintha egy önmagából alkotott, kiforgatott rémséget látna.

A Mozdulatlanok egy szalmaszálat sem tettek keresztbe. Pont. úgy szervezték az életüket, hogy mindent a robotjaik végezzenek. Semmit sem csináltak meg, amit nekik kellett volna. Csak feküdtek a testük vonalát követő pamlagon, és hagyták, hogy robotjaik kiszolgálják őket.

Így tett Gidi is, és ez volt az egészben az ijesztő. A Mozdulatlanok remetének számítottak - elrejtöztek a világ elől, elbarikádozták magukat privát területükön, szándékosan megszűntek létezni a külvilág számára.

Gidi azonban ismert egyéniség volt Infernón, híres kritikus, aki minden hónapban estélyt rendezett. Ezek kiemelkedő eseménynek számítottak, és nagyon népszerűek voltak. Gidi csak videoképernyőn mutatkozott, széles, húsos arca ott mosolygott a falon, ahogy a vendégekkel cseverészett. A kamera mindig csak az arcát mutatta.

Ennyit tudott meg róla a Fiala Kresh rendőr, amikor a halála ügyében nyomozott. Első kézből mindezt nem tapasztalhatta meg: a rendőrök nem jártak olyan elegáns helyekre, mint Gidi estélyei.

Az űrlakók társadalmában nem számított túlságosan szokatlannak, ha a házigazda nincs jelen az estélyen, így Gidi távolléte sem szűrt szemet. Nagyon visszahúzódo - mondták róla az emberek, ez pedig mindent megmagyarázott, minden alól felmentette. Az űrlakók nagyon tisztelték a magánéletet.

Az egyetlen furcsa dolog Gidivel kapcsolatban az volt, hogy soha nem használt hologramvetítőt, amellyel saját háromdimenziós alakját a vendégek közé vetíthette volna. Gidi szerint a hologramok megtévesztők voltak, és olyan illúziót keltenek volna, melyet ő mindenképpen el akart kerülni - nevezetesen azt hogy valóban jelen van. Az illúziók kiábrándítják az embereket. Megpróbálnának kezét fogni a hologrammal, vagy átadni neki egy pohár italt, esetleg helyet kínálnak, teljesen szükségtelenül. Egyetlen házigazda sem akarja összezavarni a

vendégeit. Mindössze arról volt szó, hogy ő lényegében félénk, visszahúzódó embernek számított. Megelégedett azzal, hogy otthon maradt, és szeretett a barátaival videoképernyőn keresztül társalogni, szerette nézni, ahogy jól érzik magukat.

Ezzel még divatot is csinált. Mások is elkezdtek videón feltűnedezni a társasági összejöveteleken.

Mindez azonban véget ért azon az ominózus napon, amikor Chestrie, Gidi háztartási irányítórobotja, értesítette a rendőrséget.

Kresh és egy altiszt társa vette a hívást, és egyenesen Gidi házához repült - egy nagy, komor épülethez a város szélén, melynek környéke furcsa módon elhanyagoltnak, gazdátlanoknak tűnt. A befelé vezető sétányt és az ajtót szinte betemették a repkény és a földiszeder indái. Ezt az ajtót nyilvánvalóan már évek óta nem használták. Gidi sohasem küldte ki a robotjait, hogy tegyék rendbe a kertet - sőt, úgy tűnt, maga sem merészkedett ki.

Az ajtó szenzorai azonban még működtek. Ahogy a két rendőr a küszöb elé ért, az ajtó kinyílt, bár a mechanika kissé erőlködött a mindent elborító indák alatt.

Chestrie, az irányítórobot már várta őket, és nagyon izgatottnak látszott. Az ajtó kinyílásakor kisebb porfelhő szabadult ki, és vele együtt a szag.

Ördög és pokol, micsoda szag! A rothadás büze, az oszló élelem, az emberi veríték és vizelet szaga szinte fejbe kólintotta a két rendőrt - de ez még semmi sem volt ahhoz képest, ami később megcsapta az orrukát: a rothadó hús édeskés, orrfacsaró, áporodott büze. Még ma, harminc évvel később is rosszul lett, amikor arra az iszonytató büzre gondolt. Akkor épp elég baj volt, hogy a társa már az ajtóban elájult. Chestrie elkapta, és kivitte a levegőre. Még a kertben is lehetett érezni, amint az elviselhetetlen szag kiáramlik a házból. Kresh társa egy-két perc alatt rendbejött, amikor is visszamentek a légimobilhoz, felbontották a zavargások leverésére rendszeresített csomagot, és felvették a gázálarcot.

Betörtek a házba.

Később a szakértők közölték Kresh-sel, hogy Gidi a Mozdulatlanság-szindróma klasszikus esete volt. A betegség áldozatai első ránézésre normálisnak tündek, legalábbis úrlakó-szemmel nézve. Talán kissé zárkózottak voltak, kissé óvatosak, kissé túlságosan elszántak, hogy maguk felügyeljék saját környezetüket. Arról voltak viták, hogy mi indította el a folyamatot. Néhány szakember szerint a megszokás, mely egyre keskenyebb vágányra terelte a beteg viselkedését, amíg végül minden tevékenység rítussá vált. Gidi lefekvés előtti teáját minden este pontosan ugyanúgy kellett elkészíteni, mert ha nem, a varázs megtört. Még a havonta megrendezett estélyeknek is megvolt a maguk rítusa: egy úrhajó felbocsátásának pontosságával kezdődtek, és értek véget.

A megszokott részletek ismétlése azonban a dolognak csak egy része volt. A Mozdulatlanság-szindróma másik felét az önként vállalt elszigeteltség jelentette, és egyesek szerint valójában ez indította el a betegséget. Valami kellemetlen körülmény megzavarja a teget, a napirend felborul, az illető pedig megfogadja, hogy ilyen a jövőben még egyszer nem fordul elő. Az áldozat így fokozatosan minden szálát elszakít a külvilággal, utasítja a robotjait, hogy senkit se engedjenek be, és a legszükségesebb dolgokat házhoz szállíttatja - tipikusan, mint ahogy Gidi esetében is történt, a kevésbé feltűnő alagutakon keresztül, nem a föld felett. A beteg így gyakorlatilag elszigeteli magát a külvilágtól, mint ahogy Gidi is tette, és arra utasítja robotjait, hogy soha, senkinek ne nyissanak ajtót. Pont.

A rendőrök sok mindent megtudtak Chestrie-től, a többi robottól, és Gidi hatalmas feljegyzésgyűjteményéből, mely arról tudósított, hogy Gidi az általa "kényelmes élet"-nek nevezett valamit kereste.

A feljegyzésekből kiderült, mikor indult el Gidi a lejtőn. Egy estélyen vett részt, mely rosszul sült el: egy ittas vendég valami képzelt sérelemből kifolyólag Gidinek támadt.

Az erőszak meglepte, megdöbbenette. Gidi többé nem ment estélyekre, sőt sehová sem.

Otthon nyugodtan maradhatott, teljes kényelemben volt része. Miért mozduljon ki, amikor ott vannak a kommunikációs panelek, a szórakoztató berendezések? Mivel robotjai mindent megtettek érte, kezdett örülségnek, sőt, szinte bűnnek látszani, ha ő maga csinált valamit, hiszen a robotok sokkal jobban és gyorsabban dolgoztak, anélkül, hogy felborult volna a napirendje. Beletemetkezett a művészeti katalógusokba, cikket diktált, havonta megrendezett estélyeinek végtelen előkészületeibe bonyolódott. Feljegyzéseiben "boldog ember"-nek titulálta magát "egy tökéletes világban"...

Világa valóban *majdnem* tökéletes volt. Minél több békében és nyugalomban levő része, annál jobban bosszantotta minden apró kellemetlenség.

Saját és robotjai *bármely* felesleges cselekedete elviselhetetlen lett számára. A rendszeresség mellett az egyszerűség lett a vesszőparipája: csak a legszükségesebb dolgokat tűrte maga körül, majd azok közül is eltüntetett mindent, amit még lehetett. Keresgélni kezdett, hogy eltávolítson mindent, ami megzavarhatta nyugalomát, magányát, a tudatot, hogy saját otthonában biztonságban érezheti magát. Eltűntette, kitiltotta őket, és élete ezután tökéletességben telt.

Ahogy megszállottsága fokozódott, egyre különösebb dolgokat kezdett művelni. Rájött, hogy ki se kell mennie a kommunikációs teremből, ki se kell szállnia kedvenc karosszékéből. Utasította robotjait, hogy vigyék oda az élelmét, és mosdassák a székben. Aztán eljött az a pillanat, amikor még a legelszigeteltebb úrlakó remete szemszögéből nézve is kétségtelenül az örület felé mozdult a mérleg nyelve. Gidi utasította robotjait, lépjenek kapcsolatba az orvosi berendezéseket szállító szolgálattal, és rendeljék meg a megfelelő eszközöket. Székét

olyan kórházi vízágyra cserélte, melyet égéseknél, és hosszan tartó kezeléseknél alkalmaztak. Így kiküszöbölte a felfekvések veszélyét, ezen kívül az ágynak beépített salakanyag-elvezető rendszere volt, így már ezért sem kellett felkelnie. Amikor a rendszer nem működött megfelelően, és alkalmanként kisebb csöpögés fordult elő, a robotok megszüntették a hibát.

De még a tökéletes semmittevés sem volt elég Gidinek. Túl nagy volt körülötte a sürgés-forgás. Gyorsan elege lett abból, hogy a robotok ide-oda ugrándoznak, így arra utasította őket, próbálják korlátozni tevékenységüket - ne takarítsanak olyan gyakran, sőt, ne takarítsanak egyáltalán. Ezután azt parancsolta nekik, hogy ne gondolják a kertet sem, mert még a gondolat is zavarta a nyugalmát, hogy a robotok odakint metszenek, nyírnak vagy ásnak.

Rájött, hogy estélyei unalmasak lettek, és zavarók, így felhagyott velük. Mellesleg túl sok időt kellett saját maga ápolásának szentelnie miattuk. Ez a probléma így megoldódott.

Utasította a robotokat, hogy ritkábban fürdessék aztán még ritkábban, majd még ritkábban. Haját és szakállát véglegesen eltávolíttatta, hogy soha többé ne kelljen borotválkoznia, vagy haját vágatnia. Kéz- és lábujjait speciális anyaggal kezelte, hogy soha ne nőjön tovább a körme.

Nem szerette, ha a robotok élelmet visznek neki, aztán ott ácsorognak, és csörömpölnek az edényekkel. Utasította őket, hogy eldobható dobozokban hozzák az ételét, és utána azonnal menjenek ki. De a dobozokat még mindig el kellett dobnia. Egyszerűen ledobhatta őket a padlóra, ha végzett az evéssel, de bosszantotta a látványuk, így el kellett tűrnie azt a sokkal nagyobb kényelmetlenséget, hogy jött egy robot, és feltakarította a szemetet.

Rájött arra, hogy ha az üres dobozokat a háta mögé hajigálja, akkor kiesnek a látószögéből, és jelenlétük nem zavarja többé. De a takarító robotok csapta zajt még mindig bosszantónak találta, ezért utasította őket, hogy hagyják abba.

Egy idő után orra hozzászokott a terjengő bűzhöz, és egyáltalán nem zavarta sem a mocskok, sem a szag.

Még az étkezéseket is zavarónak találta. Szólt a robotoknak, hogy szereljenek be etető- és itatócsöveket. Ekkor már csak félre kellett fordítania a fejét, és száját rátapasztotta a csövekre, ha enni vagy inni akart.

Gidi ily módon a lehető legközelebb jutott az általa elképzelt tökéletességhez. Semmi sem zavarta meg többé. Elérte a teljes magány állapotát. Robotjait kiparancsolta a szobából, és utasította őket, hogy maradjanak a fülkékben, amíg nem szólítja őket, de ez egyre ritkábban fordult elő.

Egy idő után pedig soha többé.

Természetesen mire eddig fajult a helyzet, Chestrie és a többi robot már félőrültként viselkedett - az Első Törvény okozta trauma hatása alatt. Gidi igen ügyesen tudott parancsokat osztogatni: meggyőzte robotjait, hogy engedelmeskedniük kell a hóbortjainak, ha meg akarják őt kímélni egy súlyos érzelmi és mentális válságtól. Elég meggyőzően adta elő magát ahhoz, hogy a robotok ne aggódjanak állapotának hosszan tartó romlása miatt.

Ezért - illetve a robotok szaglóérzékének hiánya miatt - halott teste rég oszlásnak indult, mire felfedezték. Chestrie-t Első Törvényes potenciálja végül arra készítette, szegje meg a gazdájától kapott parancsot.

Bement Gidihez, és látta, semmi egyebet nem tehet, mint hogy értesíti a hatóságokat.

Kresh és partnere egy nedves, bűzös helyiségbe értek. A falakat valamiféle penész borította. A szoba hátsó részébe hajigált dobozokon csak úgy nyüzsögtek a bogarak. Mégis Gidi - vagyis ami megmaradt belőle - volt az, ami olykor még mindig megjelent Kresh rémálmaiban. Az a vigyorgó, legyekkel borított hulla, melynek *mozgott* a bőre, ide-oda hullámozott, amint a belsejében elszaporodott férgek az oszladozó húst rágták. Az az iszonyatos, nyúlós valami, ami az ágy széléről csöpögött le - a rothadás valamely folyékony mellékterméke. A kiszáradt szemüregek, a fül és az orr húsos részei, melyek összezsugorodtak és megfeketedtek, és leginkább bőrdarabokra emlékeztettek.

A halottkém nem is bajlódott azzal - vagy nem volt benne elég lelkielő -, hogy felboncolja a hullát, a halál okának meghatározása miatt. Természetes okokat említett, és ezt senki sem forszírozta tovább, és senkit nem érdekelt, milyen fényt vet az űrlakó-társadalomra, ha egy efféle halálesetet természetesnek tekint.

Soha senki nem akart beszélni róla. Chestrie-t és a többi robotot titokban megsemmisítették, a házat lebontották, a telket üresen hagyták. Az emberek még csak a környékére sem mentek soha. Gidi nevét ezek után ki sem ejtették többé.

Azok a művészek, akik az ő kritikájára alapozták pályájukat és hírnevüket, most nemcsak hogy szponzor nélkül találták magukat, hanem ráadásul kiderült, hogy mindvégig egy örült értékelte műveik erényeit, s ami még rosszabb, véleményével befolyásolta művészetüket. Senki sem akart tudni róluk ezek után. Néhányuk távozott a művészvilágból, az állhatatosabbak pedig újra kezdtek mindent - először is új nevet választottak maguknak, ezáltal Gidi iránymutatása vagy támogatása nélkül.

Halálának másik érezhető következménye az volt, hogy a társasági események hologram illetve videoernyő általi látogatásának szokása egy csapásra, minden átmenet nélkül megszűnt.

Sovány vigasz volt azzal nyugtatnia magát az embernek, hogy Gidi megőrült. Végül is az elején normális volt, és fel sem tűnt neki, hogy kissé túllőtt a célon. Ott állt a bizonyíték a feljegyzéseiben, hogy mindvégig hitte, racionálisan gondolkodik. Utolsó napjainak nagy részét azzal töltötte, hogy gratulált magának, amiért sikerült ilyen ésszerű és rendezett életmódot kialakítania.

Ha az örülteknek fogalmuk sincs arról, hogy örültek, akkor hogy lehet bárki is biztos abban, hogy normálisak? Hádész városában ezt a kérdést senki sem firtatta. Senki sem beszélt erről, vagy az eset egyéb tanulságairól.

Milyen egészséges egy társadalom, amikor egy szörnyűség, valós rémálomra egyértelműen úgy reagál, mintha soha meg nem történt volna? És hol van az a pont, amikor már túl sokat csinálnak a robotok?

Alvar felhorkantott. Az, hogy tudatában sem volt, mi történik a testével, miközben egy robot hazavitte és lefektette, egyáltalán nem volt jó jel.

- Donald! - kiáltotta a sötétben.

A szobából mocorgás hallatszott. úgy hangzott, mintha Donald, aki a helyiség szemközti falába süllyesztett fülkéjében álldogált, tett volna egy-két lépést előre. Kresh először semmit sem látott belőle, de aztán a robot szeme kivilágosodott, és a férfi észrevette a két kéken ragyogó pontot a sötétben.

- Igen, uram.

- Menj ki - mondta Kresh. - Töltsd valahol a házban az éjszakát, de né a hálósobámban. Ne csinálj semmit, amíg ki nem jövök innét holnap reggel! Utasítsd a többi háztartási robotot, hogy tegyék ugyanezt.

- Igen, uram - felelte Donald. Nyugodt volt a hangja, a meglepetés legcsekélyebb jele nélküli, mintha a reggeli tennivalók nem ugyanúgy zajlottak volna már évtizedek óta.

Alvar Kresh figyelte, ahogy a két fénylő pontocska az ajtó felé halad, hallotta, amint kinyílik majd becsukódik az ajtó, és Donald kimegy a folyosóra.

Hányan lehetnek még?, töprengett Alvar. Hányan voltak a közönség soraiban, vagy akik otthonról nézték a közvetítést, akik ma este elküldték robotjaikat, mert nyugtalanította őket, amit Fredda Leving mondott, és elhatározták, hogy újra kezdik, a saját életüket fogják élni, nem hagyják, hogy a robotok döntsenek helyettük?

Egy ilyen sem akadt? Vagy több millióan voltak? Vagy valahol a kettő között? Zavarta, hogy sejtelve sem volt erről: Szerette magát abban a hitben ringatni, hogy jól ismeri Hádész lakosságát. De ebben a kérdésben csődöt mondott. Talán nem ő volt az egyetlen, akinek ma este eszébe jutott Davirnik Gidi. Ha pedig így volt, akkor Fredda Leving nagy szolgálatot tett. Ráfért az emberekre, hogy valaki kinyissa végre a szemüket.

Ekkor azonban eszébe jutott az, amire megpróbált nem gondolni: Kalibán, aki ott lapult valahol a sötétben. Törvények nélkül, zabolátlanul. Pusztá létezése is könnyen pánikhoz és zavargásokhoz vezethet, nem szólva a komolyabb bajokról.

Alvar Kresh dühösen összeráncolta a szemöldökét. Lehet, hogy Fredda Leving jót is tett ma éjjel, de kétség nem fért hozzá, hogy egy szörnyű bűn is száradt a lelkén.

Azért pedig fizetnie kell.

KALIBÁN most egy másik sötét zugban üldögélt, egy másik barlangban. Egyedül, üldözőivel a nyomában, a teljes sötétséget választotta, még infravörös érzékelőit sem kapcsolta be. Nem mert semmi olyat tenni, amivel magára vonhatja a figyelmet. Nem akart rizikót vállalni.

Nehéz volt elképzelnie, hogy kerülhetne még ennél is rosszabb helyzetbe, bár eddig még mindig sikerült. Visszagondolt arra a katasztrófális próbálkozásra, amikor egy robottól kért segítséget. Legalább jó néhány kérdésre választ kapott. úgy tűnt, igen hatásos tanulási módszer, ha rálőnek valakire - feltéve, hogy túléli. Arra mindenesetre jó volt, hogy megtanuljon koncentrálni.

Most már tudta, hogy a robotokban sem bízhat. Elárulnák azon a hiperhullám-rendszeren keresztül, amiről Horatio említést tett. De tanult még valamit. Egy nagyon lényeges dolgot.

Ez a Három Törvény, amiről Horatio beszélt. A logika, és valami logikán túli dolog, amit az adatbankjába beszüremelő kísérteties személyiségvonások rejtettek, azt súgta, hogy a Törvények, bármik legyenek is azok, jelentik a rejtély kulcsát. Ha megtudja, mik azok, és hogy működnek, megoldja a problémát.

Valahogy ezeken a Törvényeken alapult a robotok viselkedése. Ennyit biztosan tudott. Volt valami köztük a telepések elvárásaihoz, miszerint hagynia kellett volna elpusztítani magát. Azt is megmagyaráznák, miért gondolta az a mulatságos kis fickó, hogy vinni fogja a csomagjait. A Törvények ismerete megvilágítaná, miért számít megbocsáthatatlan bűnnek az, hogy nem ismeri őket.

Logikus, hogy nem lehetett *biztos* abban, hogy a Törvények ismerete megmenti, de Kalibán kezdte felismerni, hogy a logika és az ésszerűség önmagában még nem megbízható iránymutatók, mert a világ se nem logikus, se nem ésszerű. Talán egy logikusan gondolkodó, és a Törvényeket ismerő lénynek sikerül fennmaradnia ebben a világban. Talán a Törvények használható megoldást kínálnak arra, hogy lehet úgy gondolkodni és cselekedni hogy közben kirekesztjük a világnak azt a részét, melyet látszólag irracionális felfogások és a vakszerencse irányít, nem is szólva a múlt felesleges befolyásáról.

Ha megtanulná a Törvényeket, talán megértené a világot. Ez legalábbis használható elméletnek látszott. Mellesleg nem hitte, hogy a Törvények ismerete bármiféle hátránnyal járna számára. És ha úgy találja,

korlátozzák a gondolkodásban és a cselekvésben - akkor végül is nem kötelező betartania őket. Már pusztá ismeretük is nagy segítség lenne, és valószínűtlen, hogy ez bármiben is gátolná.

A Három Törvényt ezzel félretette, és egy újabb elméleten kezdte törni a fejét. Amennyire meg tudta ítélni, a seriff és beosztottai jelentették rá nézve a legnagyobb veszélyt. Lehet, hogy mások is megpróbálnak ártani neki, vagy rendőrt hívnak, amikor felbukkan, de csak a seriff és helyettesei vennék komolyan üldözőbe.

Ez az elmélet bajt hozhat rá, ha téved - és talán még akkor is, ha igaza van. De nem volt más lehetősége, hinnie kellett benne. Mert ha azt feltételezi, hogy minden lény, legyen az robot vagy ember, olyan veszélyes, mint a rendőrök, halálra van ítélve. Egyetlen reménye a túlélésre, ha örökre itt marad az alagútrendszerben, márpedig ez a megoldás szóba sem jöhet.

Eszerint két dolga volt: az egyik, hogy kiderítse, mi áll a Törvényekben, a másik pedig, hogy elkerülje a seriffet. Ez utóbbit minél hosszabb ideig képes csinálni, annál több esélye van arra, hogy boldogul az elsővel.

A tervében többről volt szó, mint a seriff elkerüléséről. Mert hiszen a seriff el akarta pusztítani, ő pedig élni akart. Ezt a hajtóerőt, ezt a szükségletet Kalibán megtanulta - nem, nem is egyszerűen megtanulta. Magába szívta, egyesítette a túlélés iránti vágygal, annak szükségletével. Többé már nem pusztá ötlet volt, vagy választható lehetőség. Létfontosságot nyert.

Ez meglepő gondolat volt, mely már önmagában is figyelemre méltónak tűnt. Kalibán visszagondolt arra, mennyiben változtak az étellel kapcsolatos elképzelései ébredése óta. Először a folyamatos létezés mindössze intellektuális érdeket képviselt. Az elmúlt napok eseményei alatt azonban egy ponton sokkal több lett ennél. Minden újabb, pusztá létét fenyegető megnyilvánulással erősödött benne a túlélés iránti vágy, az elszánás, hogy küzdeni fog az életéért.

Ennek ellenére tudta, hogy a túlélés önmagában nem lehet a lét egyetlen célja. Ha az lenne, elegendő volna megbújnia a legmélyebb, legsötétebb alagútban. Az biztos, hogy a legjobb esélyt az életre az jelentette, ha meglapul idelent. De nem. Létének így semmi értelme nem lett volna. Az élet és a gondolkodás, az értelem és az ésszerűség egyébre is hivatott, mint arra, hogy örökösen a barlang faláról lecsöpögő víz csobbanását hallgassa a sötétségben.

A létnek egyéb célja is volt. Tudta, hogy ez így van, bár azt nem, hogy mi ez az egyéb cél. És valószínűnek látszott, hogy még hosszú, hosszú ideig nem fogja megtudni. Egy valamire azonban már rájött: inkább a lények közti érintkezésben, mint a lények bensejében rejtett az élete célja. Minden robot és ember adott a másiknak egy kis értéket, egy kis teljességet. Különböző bonyolult módokon meghatározták egymás létének értelmét - talán olyan összetett és magától értetődő módokon, hogy észre sem vették. Mégis világos volt, hogy egy ember vagy egy robot egyedül, a többiektől elszigetelve semmit sem ért, halálra volt ítélve. Robotoknak és embereknek érintkezniük kellett egymással, mert enélkül semmire sem voltak képesek - azon kívül, hogy az idők végezetéig egy barlangban kuksolnak, mozdulatlanul.

Rendben van. Inkább vállal egy rövid, aktív életet, melyet az okok és célok kutatására szán, mint egy hosszú és haszontalan létet a vaksötétben.

De hogy tudna legalább valamelyest biztonságban maradni anélkül, hogy a seriff és helyettesei rátalálnának? Kalibán ismét adatbankjához fordult azzal, hogy kész a lehető legalaposabban átvizsgálni, hátha talál még információt, bármily csekélyet is, a rendőrségről. Törvények, hagyományok, történeti adatok, meghatározások áramlottak keresztül a tudatán. Várjunk csak. Talált valamit. A seriff hatásköre földrajzilag behatárolt. Mindössze Hádész városára terjedt ki. Azon kívül, a város határain túl, nem volt hatalma. Ez olyan adalék volt, melyet Kalibán figyelmen kívül hagyott volna, amikor még azt hitte, Hádészon kívül semmi sem létezik.

Tehát ki kell mennie a városból, abban a reményben, hogy nem botlik bele a seriffbe. Ez persze csupán bizonytalan védelmet jelentene. Egy valamit már jól megtanult: az idealizált szabályok és a mindennapi valóság ritkán találkozott. De ha a városban marad, a biztos halált választja. Addig keresnék, amíg rá nem akadnának. Ha elmegy, legalább van reménye a túlélésre.

Mégis, szembe kellett néznie bizonyos problémákkal. Még mindig nem volt biztos abban, miféle világ vár rá Hádész városán kívül. Belső térképe a legapróbb információt sem volt hajlandó megadni a város határain kívüli területekről. Ha nem látta volna a saját szemével, semmilyen bizonyítéka nem lenne arra vonatkozólag, hogy van valami a városon kívül. Csupán néhány kilométernyi területről volt szó? Vagy végtelen nagyról, bármelyik irányba indul? látott egy gömböt az irodában, ahol Horatióval beszélt, de az iszonyatosan nagy kiterjedésű területet jelölt. Mire lehet jó egy ekkora bolygó? Talán a gömb nem volt pontos térkép, vagy lehet, hogy az egész félreértette.

Ezt nem tudhatta. A városban valahol biztosan lett volna lehetősége arra, hogy kiderítse. De túl nagy volt a kockázat, hogy észreveszik. Nem. Nem fog addig kimenni a rejtekéből, amíg nem kész rá, hogy maga mögött hagyja a várost. S amint kikerült Hádészből, a furcsa és titkos Három Törvény kiderítésének szenteli magát, mely a világot irányítja, s melyről az ő kivételével mindenki tud.

Miután ezt eldöntötte, már csak az a kérdés maradt hátra, hogy tudna a legügyesebben kijutni a városból anélkül, hogy felfedeznék és elpusztítanák.

Ez a kérdés pedig hosszan tartó gondolkodást igényelt.

ÉHEZETT. Az étel - az ínycsiklandó, tápláló étel - ott volt előtte az asztalon. Torka égett a szomjúságtól, mint még soha. De nem volt robot, aki felvágja a húst, és a fátokat a szájába adja. Nem volt robot, aki állkapcsára és torkára helyezze a kezét, és mozgassa, hogy ő rágni és nyelni tudjon. Bár fel tudta emelni a kezét, ehetett volna magától, inkább a halált választotta. A halál volt a végső, az abszolút biztosíték, hogy többé nem kell megmozdulnia, nem kell szennyeznie az agyát a mozgással, testével, és undorító szükségleteivel kapcsolatos ízléstelen gondolatokkal.

Ige. A halál. A halál. A ha...

Alvar Kresh kinyitotta a szemét. Reggel volt. Az ablakon beszűrődött a fény. Teste verítékben fürdött.

A világ igazi volt. Csak úgy, mint a feje feletti plafon az absztrakt festménnyel, mely színfoltok halmazából állt, és nem jelentett semmit. A kép értelmetlensége bizonyos szempontból megnyugtatta. Alvar úgy érezte, hogy az utóbbi napokban amúgy is túl sok értelmet kapott az élete.

Ez az álom, ez a rémálom volt a határ.

Óvatos mozdulattal felült az ágyban, és a padlóra lendítette a lábát - mindent kissé eltúlzott elővigyázatossággal csinált. Nem telt bele sok idő, és megmutatkozott, mennyire igaza volt: teste mintha fájdalmas horzsolások, és görcsös izmok tömege lett volna.

Csak ült egy ideig, s megszokásból arra várt, hogy megérkezzen Donald - aztán eszébe jutott saját utasítása. Ez volt az a reggel, amikortól a saját lábára kellett állnia. Egy pillanatig csábította a gondolat, hogy felülvizsgálja ezen elhatározását. Végül is nehéz éjszakája volt, és nem érezte magát a helyzet magaslatán.

De nem. Mert kétségtelen, hogy holnap is lesz majd valami kibúvó, és holnapután is. Ha addig vár, amíg ideálisak lesznek a körülmények arra, hogy elkezdjen törődni magával, akár vissza is térhet a rémálomba, és élheti Gidi életét.

Ez a gondolat elég volt ahhoz, hogy kipattanjon az ágyból. Minden Gidivel kapcsolatos rémséget szándékosan száműzött a fejéből. Kissé merev végtagokkal felállt, s a frissítőfülke felé indult. Kellemesen meglepte, hogy még emlékezett rá, hol van a kapcsolótábla. Vett egy kellemes tűzuhanyt, hagyta, hogy az erős vízsugarak kimasszírozzák tagjaiból a fájdalmat és a feszültséget. Azt tapasztalta, hogy minden nehézség nélkül elboldogul a frissítőfülkében - bár adódott némi nehézség, amikor el akarta zárni a vizet, és a szárító levegő is forróbb volt kissé, mint szerette volna. Ezek azonban lényegtelen problémák voltak, és mindössze egy kis kísérletezés kellett a megoldásukhoz. Most már sokkal magabiztosabb volt, és az izmai is ellazultak, ahogy visszament a hálószobába. És hirtelen ráébredt, hogy fogalma sincs, hol lehetnek a ruhái. Elkezdett kutatni a fiókokban, leásott a szekrények mélyére, az ajtókon levő ismeretlen zárral bajlódott. De a küzdelemnek korántsem volt vége azzal, hogy végre összegyűjtötte a szükséges ruhadarabokat. Ruháinak jó részén olyan helyre tették a csatokat és pántokat, mintha abszolút nem számított volna, hogy eléri-e őket vagy sem. Még több holmit kellett kibányásznia, ezúttal használhatóság volt az egyetlen szempont, nem pedig a divat. Beletelt vagy fél órába, mire úgy-ahogy szalonképessé tette magát bár valami mintha szorította volna a derekát - talán túl szorosra húzta magán az egyik pántot. Vetközzön le és kezdje az egészet előlről? Nem, nem számít. Már így is épp elég sokáig tartott az öltözködés, és pillanatnyilag ez is megteszi. Majd holnap jobban fog menni. Ma reggel elérte, hogy saját maga zuhanyozott és öltözködött, és ez volt a fő.

Kilépett házának emeleti folyosójára, és büszke volt a teljesítményére - csak homályosan derengett neki, micsoda disznóolat hagyott maga után a szobában és a frissítőfülkében. Szinte öntudatlanul elintézte a dolgot annyival, hogy a takarítórobotok úgyszólamint rendet csinálnak.

Donald már várta, és egy köteg iratot nyújtott át neki.

- Jó reggelt, uram - mondta. - Azt hiszem, bölcsen tenné, ha minél hamarabb elolvasná a legfrissebb jelentéseket: Több lényeges fejlemény történt. Feltételezem, hogy azonnal tudni kíván róluk.

- Miért nem keltettél fel, ha olyan fontosak?

- Emlékezzen vissza, uram, határozott utasítást adott, hogy reggelig, ne zavarjam.

Kresh már-már kinyitotta a száját, hogy tiltakozik de aztán leállította magát. Ördög és pokol, valóban ezt az utasítást adta. Donald bizonyára berontott volna, ha létfontosságú dologról van szó.

Hirtelen eszébe jutott valami. Általában Donald keltette fel reggelenként. De most arra utasította a robotot, reggelig ne zavarja...Ránézett a falórára, és átkozódni kezdett. Két egész órával tovább aludt a kellesénél. Érezte, hogy kezd feldühödni, de aztán rádöbbsent hogy csakis önmagára haragudhat, annak pedig semmi értelme. Felsőhajtott, és megadóan tűrte a sorsát. Tatán nem is ártott, hogy egyszer normálisan kialhatta magát. Azt azonban felismerte, hogy sokkal bonyolultabb dolog gondoskodnia magáról, mint ahogy azt először képzelte.

Hagyta, hogy Donald a reggelizőasztalhoz vezesse, evés közben pedig átolvasta a jelentéseket.

Az éjszakai és kora reggeli fejlemények kivonatából egyértelműen az derült ki, hogy odakint elszabadult a pokol. úgy látszott, mindennek, amit el akart tussolni, híre ment az egész városban. Alvar lehangoltan vette tudomásul, hogy Donaldnak igaza lett: a robotnak nem volt semmi oka arra, hogy felébressze. Végül is egy seriff ezekkel a dolgokkal kapcsolatban már semmit sem tehetett.

Kresh-nek úgy tűnt, az események olykor elszabadulnak, hogy saját logikájuk szerint alakuljanak. Látszólag

különálló dolgok kapcsolódnak össze, hogy egymásba gabalyodva krízishelyzetet teremtsenek. Most is pontosan ez történt...

Végül is híresztelésekben és pletykákban nem volt hiány. Ott voltak a robotpusztító telepések, akik rémtörténeteket terjesztettek a robotról, amely áthajított egy embert egy raktár tulsó végébe, majd felgyújtotta az egész kócerájt, ott volt Centor Pallichan, a járőrelő, aki értesítette a zsarukat, miután egy robot megtagadta parancsának teljesítését, ott voltak a mostanra futótűzként terjedő hírek a Fredda Levingot ért támadásról, a számos tanú előtt lejátszódó Limbo Lerakat-beli incidens, amikor egy vörös színű robot az egyik ablakon át távozott, nyomában lövöldöző rendőrökkel, a vitathatatlan tény, hogy a telepések keze is benne van az újtörvényes robotok kifundálásában, s mindennek a tetején ott volt a tömegverekedés Leving előadásán.

Valamikor az éjszaka és a hajnal között, a Fredda Leving újtörvényes robotokról tartott előadása utáni reggelen kicsordult az a bizonyos pohár. A városban keringő pletykák hirtelen szövetségre léptek, hogy megerősítsék egymást, és iszonytató egésszé álljanak össze. S mintha a firkászok is megérezték volna, hogy itt az ideje mélyebbre ásni. A médiákban egymást követték a hiteles, és kevésbé hiteles tudósítások.

Alvar Kresh felsőhajtott, és odébb tolta az irathalmazt. A felszolgálórobot elvette előle a gyümölcsöstálat, s Alvar ekkor döbbsen rá, mit is evett egyáltalán. A robot ezután egy omlettet helyezett az asztalra, a férfi pedig elhatározta, hogy ezután kissé nagyobb figyelmet fordít az étkezésre.

Ebbéli elhatározása azonban nem tartott sokáig. Túl gyorsan járt az agya - az utóbbi napok eseményeit próbálta feldolgozni, majd megkísérelte kitalálni, mi fog történni ezután.

Nem tudta elterelni a figyelmét arról, ami az összes híresztelés középpontjában állt: a feltételezett összeesküvésről, annak forgatókönyvéről, melyet sikeresen szétkürtöltek a híradások. Grieg kormányzó gyanította, hogy így lesz.

"A telepések állnak az egész mögött. Csináltak egy hibás robotot, hogy ne bízzunk a többi robotban. Az újtörvényes robotok, és az ámokfutó Kalibán mind ugyanannak a tervnek a részei: meg akarják félemlíteni Infernó békés polgárait, hogy rettenjenek saját robotjaiktól, és végül összeomljon az egész társadalom. Mindez a telepések tervének része, hogy átvehessék a hatalmat!"

Alvart mindebben az bosszantotta igazán, hogy egy héttel ezelőtt még maga is bedőlt volna egy ilyen híresztelésnek. És végül is még mindig nem volt megalapozott bizonyíték, mely ennek az ellenkezőjére utalt volna. A Leving Intézet kétségtelenül összejátszott a telepésekkel, és kétség nem fért hozzá, hogy mindkét csoport keze benne volt az újtörvényes robotok megalkotásában. Azt pedig a lakosságnál sokkal jobban tudta, hogy az ámokfutó robotról szóló rémtörténetek mennyire igazak. S a robotot ugyanaz a Fredda Leving alkotta, akit Tonya Welton sikeresen lekenyerezett.

A pokol összes bugyrára, hiszen lehetett ez egy Leving Welton összeesküvés is. Talán üzletet kötöttek egymással, szövetkeztek, hogy kicsinálják Infernó társadalmát, majd szépen osztoznak a zsákmányon.

Mindketten törekvő, sőt, szinte kegyetlen emberek. Ezt a lehetőséget sehogysen tudta kizárni.

De nem mert erre, vagy valami ehhez kapcsolódó elméletre alapozni. Grieg kormányzó meggyőzte arról, mennyire szüksége volt Infernónak a telepésekre. Lehet, hogy az egész felhajtás arra ment ki, hogy megingassa az úrlakók hitét a robotokban. Vagy esetleg a telepések egy szakadár csoportja ki akarta tenni a többi telepest a bolygóról, valamely önös érdekből. Talán a telepés vezetés, Tonya Weltonnal az élen, valóban azt szerette volna, ha Infernó összeomlik.

Tegyük fel, hogy a telepések kezdettől fogva így tervezték: bejönnek, vállalják, hogy átveszik a terraformáló munkálatok irányítását, majd gyártanak egy jó kifogást arra, miért kell elhagyniuk a bolygót, miután az úrlakók már kivonták magukat a projektből. Ha szándékos összeesküvésről van szó, akkor persze olyan ürüggyel rukkolnak elő, mint például egy robotikai malőr, mely gyengíti az úrlakók kultúráját. Aztán elizskolnak, és várják, mikor dől össze a kártyavár. Eredmény: egy olyasféle helyzet, mellyel Alvarnak jelen pillanatban szembe kellett néznie.

Hacsak kezdettől fogva nem tévedett. Mert tegyük fel, hogy a Vasfejük álltak az egész mögött, és valamilyen oknál fogva arra vártak, mikor szabadulhatnak meg az úrlakóktól úgy, hogy megrendeznek egy látszólag robot általi támadást, és szabadon eresztik a megbütykölt Kalibánt, hogy a telepésekre terelessék a gyanút, és a beálló káoszban még több hívet toborozzanak maguknak.

Alvar Kresh felhorkantott, és fejét a kezébe temette összeesküvések egész sorozata kavargott előtte. Úgy tűnt, mintha mindenkinek, minden csoportosulásnak lenne indítéka, vagy eszköze, vagy lehetősége, vagy egyszerre mindhárom arra, hogy gyakorlatilag bármit elkövessen. Kísértést érzett, igen erős kísértést, hogy egyszerűen elmenekül.

A baj azonban megtörtént, és Alvar Kresh nem az az ember volt, aki meg tudta állni, hogy ne teljesítse a kötelességét.

Ha a Vasfejüknek sikerül egy vérre menő összeütközést megszervezniük, az eredmény katasztrofális lesz. A telepések még titkos összeesküvés nélkül is odébbállnának, ha életveszélyben éreznék magukat.

Ha elégük lesz a tüntetésekből, zavargásokból, háborgatásokból és bántalmazásokból, feladják, és hazamennek - Alvar pedig nem igazán tudta hibáztatni őket ezért. Miért tűrnék el mindezt, ha nem muszáj?

De a pokolba is, Infernónak szüksége van a telepésekre! Ezt, úgy ahogy volt, mindig szem előtt kellett

tartania. Ha elmennek, a bolygó elpusztul. És valószínű, hogy elmennek, ha nem oldja meg gyorsan ezt az ügyet, úgy, hogy az igazság, a tények felülkerekedjenek a félelmeken és a haragon, és csillapítsák valamelyest a feszültséget. Ennek az esetnek olyan végkifejletet kellett találnia, mely megnyugtatja a pattanásig feszült idegeket, és lehetővé teszi, hogy a jóakarátú emberek újra együttműködjenek.

Bárcsak besegítene egy kicsit az igazság. Mert csak az igazság lesz elég jó. A dolgok szőnyeg alá söprése nem fog működni, legalábbis nem sokáig.

Lenézett a tányérjára, és rádöbent, hogy megette inycsiklandó omlettjének felét anélkül, hogy bármiféle ízt érzékelt volna. Letette a villáját - feladta. Semmi étvágya nem volt, abban meg nem talált egy csepp élvezetet sem, hogy gépiesen lapátolta magába az ételt. Ó, kénköves poklok pokla, nagyon valószínűnek látszott, hogy ezek a feltételezett összeesküvések éppúgy csak képzeletének játéka, mint a többi bonyolult titkos és ostoba terv, melyek olyan emberek elméjéből pattantak ki, akik nem tudtak mit kezdeni ráérő idejükkel.

Arra a feltételezésre kellett építenie, hogy NEM VOLT semmiféle összeesküvés. Ha létezett is valamilyen nagyszabású terv arra, hogy a telepések kiűzessenek a bolygóról, azt egy magányos rendőrtiszt úgysem lenne képes meghíúsítani. Még ha le is leplezné az ádáz tervet, a tettesek egyszerűen egy újabbat fundálnának ki, vagy életbe léptetnének egy már amúgy is meglévő, ördögi B Változatot. Ha sikerült ekkora botrányt csinálniuk, bárkik is legyenek azok, könnyedén túljárnak egy egyszerű rendőr esz én. összefoglalva: egy olyan csoport ellen, amely képes és elég elszánt arra, hogy szándékosan ekkora káoszt teremtsen, labdába sem rúghatott.

Elmosolyodott. Egyetlen reménye az maradt, hogy a dolgok maguktól fajultak idáig. Eltolta maga elől a tányért, és felállt. Eljött a munka ideje.

- Donald! - kiáltotta. - Készítsd elő a mobilt! Indulunk!

DONALD 111 egyre nehezebben tűrte, hogy tétlenül ücsörögjön, mialatt Alvar Kresh vezet. Világosan látszott azonban, hogy a férfi mindenáron ragaszkodott ehhez, bármilyen meggondolatlanul vezette a gépet. Donald nem először, még csak nem is századszor emlékeztette magát, hogy Alvar Kresh minden látszat ellenére kitűnő pilóta, és eddig még soha nem volt balesete. Így aztán nem is töprengett tovább azon, hogy tudná különböző körülmények között a leggyorsabban átvenni az irányítást.

Mégis, *egyetlen* robot sem vezetne így.

- Mi a helyzet Jomaine Terach-hal és Gubber Anshaw-val? - kérdezte Kresh anélkül, hogy félrefordította volna a fejét.

- Mindkettőjüket letartóztatták a múlt éjjel, ahogy elrendelte, uram. Mivel az előadást követő összetűzésben nem lehetett, rendőröket küldtünk az otthonuk elé. Mindkettőjüket még azelőtt vették őrizetbe, hogy beléptek volna a házukba, és így biztonságba helyezhették volna magukat. A Kormánypalota celláiban vannak, nem érintkezhetnek egymással, sem a külvilággal.

- Remek. Hát várhatják, hogy hamarosan érintkezhetnek - velem. Hosszú beszélgetést tervezek mindkettőjükkel. Remélem, hogy a börtönben töltött éjszaka majd megoldja a nyelvüket.

Donald tétovázott egy ideig, aztán úgy döntött, mégis jobb lesz megkérdezni:

- Uram, egy kérdés. Feltételezem, még mindig az a véleménye, hogy a politikai helyzetre való tekintettel nem tartóztathatja le Freda Levingot. Végül is bizonyított, hogy súlyos bűn terheli.

- Bizony, Donald. De még nem vihetjük be. Ezzel sokat ártanánk a Limbo Projektnek, és ezt nem szeretném. Reménykedhetünk, hogy a játszma során még lesz alkalmunk megejteni a dolgot. Keményen megdolgozzuk Terachot és Anshaw-t, és ily módon megtudunk mindent, amit csak lehet. ők fognak elvezetni minket Kalibánhoz.

- Igen, uram.

Kresh rendőrfőnök tehát nyilvánvalóan eldöntötte magában, hogy Kalibán támadott Madame Levingra, vagy a Kalibán jelentette veszély elsődlegességet élvezett az eset megoldásával szemben. Donald egyik feltevésével sem tudott egyetérteni, de jól ismerte Alvar Kresh-t. Nem látta értelmét a további vitának, amikor a seriff ilyen hangulatban volt. Ha most ellenkezne azzal csak még elszántabbá tenné. Akkor kell majd előrukkolnia a lehetséges megoldással, amikor az események rádöbentik Kresh-t, hogy tévedett.

Egyéb dolgokról is szót kellett azonban ejteniük, különösen egyvalamiről, mely nagyon izgatta Donaldot:

- Uram, jelentenem kell önnek egy meglehetősen érdekes fejleményt Gubber Anshaw őrizetbe vételével kapcsolatban.

- És mi lenne az? - kérdezte Kresh, és látszott, hogy inkább a vezetésre koncentrált, nem a társalgásra.

- Tonya Welton robotja, Ariel, a házában volt, amikor a rendőrség odaért.

A légimobil hirtelen oldalra dőlt, és Donald már félúton járt az irányítópult felé, amikor sikerült leküzdenie az Első Törvényes impulzust, hogy gazdája védelmére siessen.

- Bocsáss meg, Donald. Menj szépen vissza a helyedre. Ez a dolog egy kicsit meglepett. Ariel ott volt, az ördögbe is. Mi a kénköves poklot keresett ott?

- Nem tudjuk. Amikor a rendőrök arra utasították, mondja el, mi járatban van, nem engedelmeskedett, mondván, hogy Madame Welton határozott parancsot adott neki, melyben megtiltotta, hogy erről beszéljen.

- Valóban? Elég magas szintű programozást kíván, ha meg akarjuk akadályozni, hogy egy robot fecsegjen a rendőröknek. Akik speciális kiképzést kapnak, hogy megtörjék az effajta blokkolást. Hogy a pokolba tanulta meg mindezt Tonya Welton? És vajon miért volt ennyire előrelátó?

- Igen, uram: Ezt a két kérdést már én is feltettem magamnak.

- Érdekes - mondta Kresh. - Nagyon, nagyon érdekes...

Az egész utazás alatt nem szólt többet. Gondolataiba merülve vezetett tovább.

Ami Donaldot illette, az igazsághoz hozzátartozott, hogy amikor a seriffnek törnie kellett valamin a fejét, sokkal lassabban vezetett. És tessék, a légimobil ez esetben is jelentősen lelassult.

Donald engedélyezett magának egy pillanatnyi pihenést, amikor látta, hogy a sebességmérő nyelve visszalendül a normális tartományba. Érdekes, micsoda hatást válthat ki egy jól időzített kérdés! De a dolog működött, és ez volt a fő. Donaldnak olykor mégis úgy tűnt, hogy Alvar Kresh felügyelete nem is annyira tudomány volt, hanem már-már művészet.

A KIHALLGATÁSI helyiség komor volt és sivár, fákó, szürkéskék falakkal. Két egyenes támlájú szék, egy asztal, egy rendőr és egy robot volt benne. A kihallgatandó rab még váratott magára. Kresh hosszan és erősen gondolkodott, míg kitalálta, milyen sorrendben hívassa be a két férfit. Végül hatodik érzékére hagyatkozva először Terach-ot kérte, és csak azután Anshaw-t.

Igen, Gubber volt a második. A javát hagyta utoljára. Szóval Ariel a házában járt a múlt éjjel. Erre csak egyetlen magyarázat létezett, az pedig jó néhány rejtélyre fényt deríthet az esettel kapcsolatban... Anshaw-val azonban így is kesztyűs kézzel kell majd bánnia. De előtte még ott volt Jomaine. Akit komoly puhításnak fog alávetni.

Az ajtó kinyílt, s megjelent előtte Jomaine Terach. Milyen kicsinek, gyengének és sápadtnak tűnt a két óriás őrzőrobot között, akik cellájából idáig kísérték.

Kresh gyors kézmozdulatot tett, mire Terach belépett, és leült az asztalhoz.

A versenyzők felsorakoztak, gondolta. Kezdődjék a játék!

JOMAINE Terach lelkében ezerféle érzés kavargott, zavar, fáradtság, félelem és harag. Pontosán tudta nincs megfelelő állapotban a kihallgatáshoz. De pont ezért választották ezt a pillanatot a megoldozására.

Alvar Kresh kellemetlenül rávigyorgott, és hangjából világosan kiderült, hogy élvezi, amit csinál:

- Legjobb lesz, ha nem pocsékolom az időnket, inkább elmesélem, amit már tudunk - mondta - És ezúttal lehetne kissé bőbeszédűbb is. Ebben az esetben nem engedek a kísértésnek, és nem hozom fel ön ellen az eddig felmerült vádakokat - olyanokat, mint a nyomozás hátráltatása, vagy a tények elhallgatása. mit szól hozzá? - Alvar Kresh ismét megeresztett egy mosolyt, mely még kellemetlenebbre sikerült, ahogy áldozata szemébe nézett.

Jomaine Terach visszabámult rá, és igyekezett megőrizni a nyugalmát, igyekezett kitalálni, mi történhetett. Hosszú volt a rács mögött töltött éjszaka, és nem tett neki valami jót. Persze nem is ez volt a cél. Elég valószínűnek tűnt, hogy Gubbert, és talán Freddát is behozták vele együtt. Ezt azonban a rendőrségen senki sem volt hajlandó közölni vele, ahogy semmi egyebet sem.

De ha Gubber is itt sínylődött - ő nem az a fajta volt, aki ilyen helyzetben meg tudta őrizni a hidegvérét. Egy cellában töltött éjszaka bizonyára meg fogja oldani a nyelvét. És Alvar Kresh dühös, fenyegető udvariassága mögött ott leselkedett a Pszichés Próba réme. Ennek egyetlen józan belátású ember sem kívánta alávetni magát. Jomaine pedig igen józan belátásúnak tartotta magát. Elég józannak ahhoz, hogy felmérje, milyen komoly vádakat varrhatnak a nyakába, ha Kresh úgy határoz, hogy lecsukhatja.

Ha szabadlábban akar maradni, ép elmével, akkor el kell mondania Kresh-nek mindent, amit tudni akar, és még *azelőtt*, hogy ezt Gubber vagy Fredda megtenné helyette. Eljött az ideje, hogy megvédje magát a többiek bonyolult taktikáival szemben. Hacsak nem késelt el már így is.

- Mondjon el mindent, és kérdezzen bármit - mondta. - Nem tudok mindent. Nem akartam mindent tudni. De amit tudok, megosztom önnel. Semmi okom nem maradt, hogy hallgassak.

Alvar Kresh hátradőlt a székén.

- Rendben - felelte. - Akkor először elmondom annak egy részét, amit már tudunk, és meglátjuk, mennyire tudja kitölteni a fehér foltokat...

Egy részét annak, amit tudnak, gondolta Jomaine. Ez volt a lényeg. Kresh vajon kilencvenöt százalékát közli vele annak, amit tudnak, vagy öt százalékát? A lehetséges csapdák száma végtelen volt.

- Először is: tudjuk, hogy Kalibán nem Három Törvényes robot, még csak nem is egy átkozott újtörvényes robot, hanem Törvény Nélküli.

Kresh mereven Jomaine szemébe nézett. Hamar a lényegre tért, annyi szent: Itt az alkalom. Kresh arra kíváncsi, mit csinálna, ha engedné egy kicsit játszani. Mert Kresh még csak nem is kérdezett. Jomaine visszakérdezhetett volna, hogy mi az a Törvény Nélküli robot, vagy kicsoda Kalibán. Jomaine-nak azonban világos elképzelése volt arról, mi történne, ha ezt tenné, és nem igazán akarta kideríteni, igaza van-e.

A csend eltartott még egy ideig, mielőtt Jomaine Terach rászánta magát, hogy kimondja:

- Igen. Kalibán valóban Törvény Nélküli robot.

- Értem - mondta Kresh. - De hogy lehet ez?

Jomaine-t nagyon megdöbbenette a kérdés, és kétségtelen, hogy Kresh-nek pont ez volt a célja.

- Nem...nem értem - mondta. - Hogyhogy hogy?

- Azt hiszem, a rendőrfőnök a dolog technikai részleteire kíváncsi - szólt közbe Donald 111.

Jomaine ránézett a kis kék robotra, és egy pillanatig sem tévesztette meg annak megnyerő külseje, és finom hanglejtése. Hisz Donald is a Leving-féle Intézetben készült, és Jomaine közreműködött a tervezésében. Az ártalmatlan kék fémkasznit fantasztikus agyat rejtett, olyat, mely flexibilitásban és tanulóképességben nagyon közel járt a pozitronagy nyújtotta lehetőségek felső határához.

- A merénylet utáni első beszélgetésünk során említette, hogy a gravitronagy új távlatokat nyit a robotikában - mondta Kresh megtévesztően lágy hangon.

- Ez így van. Gubber alakította ilyenre, és jogosan volt büszke a találmányára. De senki sem törődött vele - amíg Fredda rá nem talált.

- Rendben, eddig semmi gond. A probléma ezután kezdődik. Enyhén szólva nem töltött el különösebb boldogsággal, amikor az új törvényes kísérletről tudomást szereztem. De úgy tűnik, a kormányzó hivatalosan is áldását adta rá, és ez ellen én nem tehetek semmit. De úgy értesültem, hogy a gravitronagnak éppúgy szerves részét képezik az új Törvények, mint ahogy a pozitronagy szerkezetének is elengedhetetlen tartozéka a Három Törvény. Hát akkor hogy lehetett kitörölni ezeket a törvényeket Kalibán agyából?

- Soha nem is voltak benne - mondta Terach. - A gravitronagyban nincsenek ilyen szerkezetbe ágyazott törvények. Épp ez a lényeg. A pozitronagy éppen azért jelentett zsákutcát, mert bele volt ágyazva a Három Törvény. S mivel a Törvények a pozitronagy szerkezetéhez tartoztak, szinte lehetetlen volt az agy bizonyos részeit egyenként alakítani. A Három Törvény annyira erősen összetartotta az agy egészét, hogy ha egy részt megváltoztattunk volna, az az agy többi részében bonyolult és kaotikus változásokat eredményezett volna. Képzeld el, hogy átrendezi a nappaliját, mire a tető kigyullad, vagy megváltozik az alagsor falának színe, és ha eloltja a tüzet, vagy átfesteti a falat, esetleg leszakadnak az ajtók, és a bútorok visszamennek eredeti helyükre. A pozitronagy belső szerkezete is hasonlóképpen viselkedik. Egy alapos átprogramozás vagy átalakítás során is csupán a letriviálisabb potenciál beállítást lehetett elvégezni - minden más feladat reménytelenül összetett volt. A gravitronagy érintetlen szerkezettel készült, *szándékosan* nem építettük be a Három Törvényt az összes áramkörbe és neurális hálóba, mert egy új programot sokkal egyszerűbb egy üres agyba táplálni.

Jomaine felnézett, És Alvar Kresh arcán haraggal vegyes utálatot fedezett fel. Számára a Három Törvény bármiféle megváltoztatásának még a pusztá gondolata is nyilvánvalóan a perverzitás csúcsának tűnt.

- Rendben - mondta a seriff, és igyekezett uralkodni magán. - De ha a gravitronagyban nincsenek beépített törvények, akkor hogy kerültek bele azok az átkozott új Törvények? Leírja őket egy darab papírra, és reméli, hogy a robot majd átfutja őket, mielőtt eltesz láb alól egy-két embert?

- Nem. - Jomaine nyelt egy nagyot. - Nem, uram. Nincs semmi felületesség vagy véletlenszerűség abban, amikor a gravitronagyba betáplálunk egy törvényblokkot - bármilyen törvényblokkot. A különbség az, hogy ezt centrálisan végezzük, az agy topológiájának kulcspontjain, ha úgy tetszik. A törvényblokkot nem egyszer, hanem többször, bonyolult redundanciával építjük be a több száz kulcspontra mindegyikébe. A topológia meglehetősen összetett, de legyen elég annyit mondanom, hogy egyetlen kognitív vagy akció-induktív folyamat sem mehét végbe a gravitronagyban anélkül, hogy legalább féltucatnyi ezeket a törvényeket tároló kulcspontra. A különbség annyi, hogy a modern pozitronagyban a Törvények több milliószor, ha nem több milliárdszor találhatók meg a pszeudocortexen, mint ahogy a DNA is több milliárdszor fordul elő az agyban, minden sejtben egyszer-egyszer. Agyunk akkor is remekül működik, ha sejtjeinek egy része károsodik, és testünk sem mondja fel a szolgálatot, ha néhány sejt hibásan másolja át a DNA-t. A pozitronagyban a redundancia elve rettenetesen el van túlozva. Minden másolatnak mindig egyeznie kell, és a diagnosztikai rendszerek ezt folyamatosan ellenőrzik. Ha a beépített Három Törvény néhány, vagy akár egyetlenegy redundáns másolata a több milliárd közül nem egyezik pontosan a szabvánnyal, az részleges, sőt akár teljes blokkhoz vezethet...

Jomaine látta Kresh arcán, hogy már nem tudja követni.

- Bocsásson meg - mondta. - Nem akartam előadást tartani. De pont a Három Törvény több milliárd másolata teszi lehetetlenné a pozitronagy fejlesztését. A kísérleti agy sem lehet kísérleti, mert abban a pillanatban, hogy a szabványtól eltérő folyamatok kezdenek zajlani benne, a Három Törvény ötmilliárd mikromásolata közbelép, és visszakényszeríti az agyat normál üzemmódba.

- Értem a nehézséget - mondta Donald. - De be kell vallanom, hogy a megváltozott Három Törvényes robotok gondolatát meglehetősen aggasztónak találok.

Ennek ellenére értem, miért nincsenek a gravitronagnál rugalmatlansági problémák - mert nem fordulnak elő benne olyan gyakran a Törvények. De nem kockázatosabb, ha kevesebb megerősítéssel működnek?

- De igen. A kockázat mértéke azonban minimális.

A statisztika nyelven szólva nem valószínű, hogy a te agyadban, Donald, egy kvadrillió éven belül súlyos

Három Törvényes programozási rendellenesség mutatkozik. A mindössze néhány száz redundancia-szinttel rendelkező gravitronagyban a Törvények szintjén hamarabb bekövetkezhet programozási hiba. Valószínűleg egy-két milliárd éven belül. Persze mindkét fajta agy előrepszik néhány száz, legfeljebb néhány ezer év alatt, ha különösen ügyelnek rá a karbantartásnál.

Igen, milliószor kisebb az esélye annak, hogy a pozitronagy meghibásodik. De bár milliószor kisebb az esély arra, hogy beszippant bennünket egy fekete lyuk, mint arra, hogy eltalál egy meteor, mindkettő annyira valószínűtlen, hogy mindennapi életünkben semmiféle veszélyt nem jelentenek ránk nézve. A gravitronagnál a gyakorlati veszély nem növekszik.

- Ez megnyugtató érv, Dr. Terach, de nem hiszem, hogy a két agytípusnál potenciálisan jelentkező veszélyt egyenlőnek lehetne tekinteni. Ha például a valószínűségi ballisztikai analízist vesszük...

- Rendben van, Donald - szólt közbe Kresh. - Abban biztosak lehetünk, hogy semmi sem biztonságosabb egy pozitronaggal felszerelt robotnál. Most felejtsük el az elméleteket, Terach. Megtudtuk, hogy lehet az új Törvényeket, illetve a Három Törvényt beépíteni a gravitronagyba. De mi a helyzet Kalibánnal? A maguk fantasztikus Törvény Nélküli védencével? Egyszerűen elfelejtették elvégezni azt a beépítési eljárást?

- Nem, nem. Nem ilyen egyszerű a dolog. A Törvényeket olyan áramkörök mátrixai tartalmazzák, melyek közrefogják a gravitronagy minden akaratközpontját. Gyakorlatilag ezek teremtik meg a kapcsolatot az agy szubtopológiai hálózatai között. Ha ezeket a mátrixokat üresen hagyjuk, a kapcsolat nem lesz tökéletes, és a robot cselekvésképtelenné válik. A mátrixokat *nem* lehet üresen hagyni. Mellesleg ennek nem is lenne értelme. Kalibán egy...egy kísérlet volt. Nem is volt róla szó, hogy elhagyja az intézetet. Fredda éppen egy tartományszabályozót akart belé ültetni azon az éjszakán, amikor, hát, az a dolog történt. Az agyegység túl korán bekapcsolt, mielőtt még a szabályozót sikerült volna beletenni.

- És mi volt a kísérlet célja, doktor? - tudakolta Donald.

- Hogy megtudjuk, miféle törvényeket alakítana ki magának egy robot. Fredda hitt abban - mindannyian hittünk abban -, hogy egy robot, mely a Törvények szintjén csupán azt az utasítást kapja, hogy keressen magának megfelelő létezési szabályokat, végül az új Törvényeknél fog kikötni. Törvények helyett Fredda - vagyis mi - az ezen szabályok iránti vágygal, ezek igényével töltöttük fél Kalibán mátrixait. Nagyon részletes, de gondosan kigyomlált beépített adatbankot kapott, mely mint információforrás és tapasztalati anyag útmutatásként volt hivatva szolgálni neki. Kalibánnak egy sor laboratóriumi kísérletben és szimulációban kellett volna részt vennie, melyek döntéshelyzetbe hozták volna. Döntéseinek következményei fokozatosan beépültek volna a Törvényeknek fenntartott mátrixokba, és beírták volna magukat, mint saját cselekedeteinek eredményei.

- Egyáltalán nem aggódtak amiatt, hogy egy Törvény Nélküli robot fog tartózkodni az intézetben? - kérdezte Donald.

Jomaine a fejét ingatta.

- Tudatában voltunk annak, hogy amire készülünk, hordoz magában némi kockázatot. Nagyon elővigyázatosan terveztük meg a mátrixokat, mindent körültekintően csináltunk. Még Kalibán előtt építettünk egy prototípust, egy tesztelőállványra rögzített kísérleti egységet, és átadtuk Gubbernak, hogy végezzen vele egy duplán vak kísérletet.

- Duplán vak micsodát? - érdeklődött Kresh.

- Gubber nem tudott a Kalibán Projektről. Freddán és rajtam kívül senki sem tudott róla. Gubbernek mindössze annyit mondtunk, hogy szeretnénk, ha elvégezne egy sorozat szimulációt - valójában ugyanazokat, melyeknek később Kalibánt is alá akartuk vetni - az üres mátrixokkal megépített kísérleti egységgel, illetve annak standard programozású, Három Törvényes párjával. Persze ez utóbbi helyett jobban szerettünk volna egy új törvényest használni, mert az volt a cél, hogy majd Kalibán is ugyanezekkel a törvényekkel rukkoljon elő. Sajnos azonban ezen a ponton még nem kaptunk hozzájárulást ahhoz, hogy új törvényesekkel kísérletezzünk, így erről le kellett mondanunk. A legfontosabb kísérlet abból állt, hogy megnézzük, képes-e egy Törvények Nélküli agy magába szívni és önállóan beépíteni egy törvényblokkot. Gubber nem tudta, melyik egység milyen, sőt azt sem, hogy egyáltalán különböznek egymástól. Ezután elvégzett rajtuk egy rutin tesztsorozatot, és azt találta, hogy az eredmények tökéletesen egyeznek. A Törvény Nélküli egység beépítette a Három Törvényt, mint ahogy azt megjósoltuk.

- Mi történt ezután a kísérleti egységekkel? - kérdezte Donald.

- A Törvény Nélküli üres mátrixost megsemmisítettük, amikor a tesztelést befejeztük: Azt hiszem, a Három Törvényesből működő robotot csináltunk, és felhasználtuk valamire.

- Mi kell egy ilyen kísérleti egység átalakításához?

- Ó, nem sok. A kísérleti egység lényegében egy teljesen összeszerelt robot, csupán a lábak hiányoznak a torzóról, amíg az állványon rögzítjük, És ráteszük a tesztelő berendezéseket. Gyakorlatilag csupán a lábakat kell beleilleszteni, És kész.

- Fredda mindenesetre annak utolsó bizonyítására szánta volna Kalibánt, hogy egy racionálisan gondolkodó robot az ő törvényeit választaná magának.

- Várjunk csak - mordult fel Kresh - Azt mondja, ennek KELLETT VOLNA történnie. De mi történik ehelyett? Mi a poklot művel odakint Kalibán?

Jomaine vállat vont.

- Ki tudja? Elméletben pont azt kellene csinálnia, amit az előbb mondtam - tapasztalataira támaszkodva kodifikálnia kellene saját törvényeit.

Kresh kinyújtotta a karját, és tenyerét az asztal lapjára helyezte. Jobb mutatóujjával dobolni kezdett a faburkolaton. Legalább fél percig nem válaszolt, de amikor megszólalt, az álarc lehullt. A nyugalom és az udvariasság nem létezett többé, csak a hangjában megbúvó jéghideg harag.

- Más szóval az a robot, mely ébredésének pillanatában megtámadta, és kis híján megölte saját alkotóját, az a robot, mely áthajított egy embert egy raktárhelyiségen, majd felgyújtotta az épületet, megtagadta a parancsok teljesítését, és több ízben elmenekült a nyomába eredő rendőrök elől - ez a robot most a saját életét meghatározó törvényeket keresi odakint? Ördög és pokol, miféle szabályokat állított fel eddig magának? "A robotnak meg kell támadnia az emberi lényeket és tétlensége folytán sem hagyhatja, hogy azok elmenekülhessenek"?

Jomaine Terach behunyta a szemét, és összefonta ujjait az ölében.

Csak lenne már vége! Bárcsak felébrednék és tudhatnám, hogy rossz álom volt az egész!

- Nem tudom, seriff. Nem tudom, mi történt. Nem tudom, hol csúszott hiba a számításainkba.

- Na és azt tudja, ki támadta meg Fredda Levinget?

- Nem, uram. Nem tudom. De nem hiszem, hogy

Kalibán tette.

- Miért nem? Minden jel erre utal.

- Mert én végeztem az alap-programozását. Ő nem volt...ő nem...egyszerű, üres papírlap. Nincsenek beépített törvényei. Mint ahogy nekünk sincsenek. Belső lénye azonban sokkal inkább az ésszerűség, a racionalitás elkötelezettje, mint bármelyik ember. Sokkal valószínűbb, hogy ön vagy én ok nélkül erőszakot alkalmazunk valakin. És ha elég nagy hibát követtem volna el ahhoz, hogy rávegyem Kalibánt, támadja meg Freddát, ez a hiba a viselkedését irányító operációs rendszer minden részébe beette volna magát. Lefagyott volna még az előtt, hogy kilép a laborból.

- Akkor ki tette?

- Ott a belépési nyilvántartó. Nézzük át. Valaki, aki szerepel rajta. Ennyit bizton állíthatok.

- Belépési nyilvántartó?

Jomaine meglepetten pillantott fel. Nem tudtak a nyilvántartóról! Hát persze. Hogy is juthatna eszükbe ilyesmi? Az úrlakó-társadalom végtelen gazdagsága miatt, és a mindenütt ott okvetetlenkedő, örnek is kiváló robotok miatt a rablás szinte ismeretlen fogalom volt, a biztonsági berendezések pedig még ennél is ritkábbak. Ha nem tételezte volna fel, hogy tudnak róla, és elhallgatja, sosem jöttek volna rá. Ha befogta volna a száját, soha nem derült volna ki, hogy aznap éjjel bent járt ő is az intézetben, ráadásul körülbelül a támadás időpontjában...

De most már késő. Most már tudni fogják, miről kérdezzék. Nem volt más választása, folytatnia kellett:

- Ez egy telepes biztonsági rendszer - mondta. - Tonya Welton ragaszkodott hozzá, hogy Fredda felszereltesse, mert a Leving Intézet hozzáfért a Limbo Projekt-tel kapcsolatos anyagokhoz. A szerkentyű feljegyzi minden be- és kilépés idejét, illetve a kérdéses személy nevét. Az arcokat ismeri fel. Csak az emberekét. Úgy programozták, hogy a robotokkal ne törődjön. Túl sok van belőlük.

Kresh Donald 111 felé fordult, de a robot megszólalt, mielőtt még gazdája megethette volna:

- Máris kiküldtem az intézetbe egy technikuscsoportot, uram. Fél órán belül megtudjuk, mi van a nyilvántartóban.

- Remek. örülnék, ha megkímélne bennünket a felesleges munkától, és elmondaná, milyen információt tartalmaz a nyilvántartó önnel kapcsolatban.

Jomaine elfogta az idegesség. Hatalmas hibát követett el, amikor megemlítette a nyilvántartót. De a pokolba is! Most, hogy erről már tudtak, nem volt értelme semmit eltitkolnia:

- Nincs sok mondanivalóm. A laboromban felejtettem egy jegyzetömböt. Akkor vettem észre, amikor otthon dolgozni kezdtem volna. Nagyon közel lakom az intézethez, így átsétáltam érte. A főbejáraton mentem be. Úgy emlékszem, elkiáltottam magam, hogy megtudjam, van-e valaki odabent, de senki sem válaszolt. Bementem a laboromba, magamhoz vettem a jegyzeteimet, majd az egyik hátsó ajtón át távoztam. Ez minden.

- Ez az ön verziója.

- Igen.

- Miért nem küldött át egy robotot a jegyzetekért? - tudakolta Kresh. - Nekem úgy tűnik, ez éppen robotnak való feladat lett volna.

- Azt hiszem, átküldhettem volna Bertrant, de több lett volna a gond, mint a haszon. Nem emlékeztem biztosan, melyik jegyzetömbben volt az az információ, amire szükségem lett volna, és hogy hová tettem. Néha arra sem emlékszem, melyik anyagra van szükségem. Látnom kell ahhoz, hogy tudjam. A laboromban sokszor nagy a zűrzavar, és mindenütt jegyzetek hevernek. Rájöttem, hogy ha csak állok, és végignézek a szobán, biztos megtalálom, amit keresek. Ezt egy robot nem képes megtenni helyettem. - Jomaine-nek az a kellemetlen érzése támadt, hogy egyre csak magyarázkodik, de nem tehetett mást, folytatnia kellett: - Bertran vagy fél tucat jegyzetömböt elhozott volna, hogy biztos legyen benne, köztük van az is, ami nekem kell. Ez ostobaság.

Tudtam, hogy meg fogom találni a jegyzeteimet abban a percben, ahogy belépek. És így is történt.

- Mintha kissé túlmagyarázta volna, miért volt egyszerűbb, ha saját maga megy be az intézetbe.

Jomaine Kresh-re bámult.

- Igen, én is azt hiszem. De emlékezzen rá, hogy a Leving Intézetben mindannyian eleget hallottuk Fredda dörgedelmeit arról, mennyire függünk a robotoktól. Mindannyian szokást csináltunk abból, hogy bizonyos dolgokat magunk intéztünk.

Kresh felhorkantott:

- Tudom, miről beszél - dohogta. - Rendben van. Egész sok fehér foltot sikerült megszüntetnie, Terach. Most hazamehet - legalábbis egyelőre. De ha a maga helyében lennék, számítanék rá, hogy a közeljövőben még sort kerítünk egy-két hasonló beszélgetésre, az egyéb felmerülő kérdésekről. És ilyenkor minél jobban működik a memóriája, annál jobban meg fogjuk érteni egymást. Világosan fogalmaztam?

Jomaine Terach egyenesen Kresh rendőrfőnök szemébe nézett, és bólintott.

- Hát persze - felelte. - A lehető legvilágosabban.

TERACH kilépett a Kormánypalotából a halovány reggeli fénybe. Feltörő büntudatot érzett, amiért visszaélt Fredda bizalmával, de ezzel el is intézte a dolgot. Mi értelme a gyerekes titkolózásnak, amikor az egész világ összeomlik körülötte? Amivel a társadalomnak, és saját magának tartozott, messze túlment a Fredda iránti elkötelezettségen. Mellesleg nem tudhatta: Lehet, hogy elmondott valami olyasmit, mellyel tudtán kívül előremozdította az események menetét. Talán Kresh felfedezett valamit a szavaiban, mely kulcsfontossággal bírt. Elképzelhető, tényleg elképzelhető, hogy nyíltságával mindannyiukat megmentette.

Jomaine-t hirtelen undor fogta el. Micsoda nemes szándéktól vezérelve lett áruló! Volt egy másik magyarázat is, mely távolról sem tüntette fel nemzeti hősként.

Meglehet, hogy valójában gyáva alak.

Fogott egy légitaxit, és hazament.

- A BELÉPÉSI nyilvántartó adatai, uram - mondta Donald, miközben átnyújtotta az iratokat.

- Köszönöm, Donald - felelte Kresh. Egyszer-kétszer átfutotta az adatokat, majd részletesen tanulmányozni kezdte őket. Kétköves pokol! Miért is nem értesült erről néhány nappal korábban? Olyasvalamit kapott ajándékba, mely eddig nem állt a rendelkezésére: a gyanúsítottak gyönyörű listáját. Az emberi gyanúsítottakét legalábbis. Terach azt mondta, a szerkentyű nem tartja nyilván a robotok mozgását.

- Uram, bölcs dolog volt elengednünk Jomaine Terach-t? - érdeklődött Donald - Nem hiszem, hogy teljesnek kellene tekintenünk ezt a kihallgatást, arról nem is szólva, hogy több ízben megszegte a robotok gyártását szabályozó törvényeket.

- Mi? - kérdezte szórakozottan Kresh. - Ja, Terach! Kissé kockázatos volt, de ha előbbre akarunk jutni az ügyben, nem árt, ha szabadon mozoghat - legalábbis egyelőre. Ugyanez vonatkozik Anshaw-ra, ha befejeztük a kihallgatását. Egyiküknek sincs hová mennie. Nem hiszem, hogy meglógnának. De arra számítok, hogy legalább az egyik pánikba esik. Ha pedig így lesz, akkor átkozottul valószínű, hogy elkövetnek egy-két hibát, és ezzel jelentősen megkönnyítik a munkánkat. Na menj, vezesd be Anshaw-t!

- Igen, uram. - Donald kilépett az ajtón, és eltűnt a cellák felé vezető folyosón.

Alvar Kresh felállt, és elkezdett fel-alá járkalni a helyiségben. Izgatott volt, alig várta, mi fog történni. A dolgok hirtelen kimozdultak a holtpontról. Nem tudta pontosan hogyan, vagy miért, de ez volt a helyzet. A belépési nyilvántartó is hozzájárult ehhez, de csak részben. Az inkább sugallt bizonyos dolgokat. Most rajta a sor, hogy ezeket bizonyítsa. Érezte, hogy nagyon közel jár a válaszhoz - hogy a kezében tartja az egész átkozott história megoldásának kulcsát. Mindössze erőlködni kell egy kicsit, és győz Gubber Anshaw. Kresh ledobta az iratokat az asztalra, és Anshaw-ra gondolt. A kihallgatásra, melyet az események zűrzavarában újra meg újra elhalasztottak, elfelejtettek. Most azonban, a nyilvántartó adataival a markában, Ariel múlt éjszakai jelenlétével Anshaw házában, hirtelen nyilvánvalóvá vált, hogy EZ lesz az a beszélgetés, mely fényt derít az eseményekre. Ez volt az az ember, aki mindent tudott. Alvar Kresh még kétszer körbejárta a szobát, aztán nagy nehezen leült, és várt. Az ajtó kinyílt, és Donald beteretelt rajta Gubber Anshaw-t. Alvar Kresh megvárta, míg Anshaw leül az asztal túloldalán levő székre. Akkor tenyerét az asztal lapjára tette, és előrehajolt. Egyenesen a robottervező szemébe nézett. Ideje megkezdeni a *valódi* nyomozást.

- MIÓTA fűzik gyengéd szálak Tonya Weltonhoz, Anshaw? - érdeklődött halk, nyugodt hangon. Gubbernek leesett az álla. Mély döbbenettel bámult a rendőrfőnökre.

Kresh felnevetett.

- Hadd találgassak! Ezt mindenáron el akarta hallgatni, emiatt nem tudott aludni a múlt éjszaka. Azon töprengett, hogy tudná a legjobban eltitkolni előlem de mi már mindent tudunk.

- Honnan jöttek rá? - kérdezte Anshaw, és hangja leginkább cérnavékony vinnyogásra hasonlított. - Ki árulta el?

- Senkinek sem kellett elárulnia, Anshaw. És csak ebben a pillanatban szereztem abszolút-bizonyosságot.

Ez volt az egyetlen logikus magyarázat. Kezdetektől fogva ott volt az orrom előtt. Csak az ördög a megmondhatója, miért nem jöttem rá eddig. Tonya Welton annak idején öt perccel később érkezett a támadás színhelyére, mint én. Semmi oka nem volt rá, hogy beleártsa magát a nyomozásba. Legalábbis semmi szakmai oka. Tehát a dolog csak személyes jellegű lehetett. De engem nem is ez érdekel. Talán el tudná mondani, mit keresett Welton - illetve ön - az intézetben a Fredda Levinget ért támadás idején.

Gubber Anshaw kinyitotta a száját, de nem jött ki hang a torkán. Egyetlen hang sem.

Kresh kihasználta a lépéselőnyt:

- Nálunk vannak a belépési nyilvántartó adatai, Anshaw. Tudjuk, ki járt ott, és mikor: Három névről van szó, ezek pedig a következők: Jomaine Terach, Tonya Welton - és ön, Gubber Anshaw. Maguk mindannyian és senki más, leszámítva persze Fredda Levinget. Az orvosi vizsgálatok szerint a merénylet ideje egyórás pontossággal meghatározható - És önök mindannyian ebben az intervallumban szaladgáltak ki-be az épületből. Maguk, és *senki más!*

- Hah...- próbálkozott Gubber, de egy szót sem bírt kinyögni.

- Nyugodjon meg, Anshaw! Mondja el! Válaszoljon a kérdéseimre, vagy sokkal nagyobb bajban lesz, mint most. El akarta titkolni előlünk, hogy Welton aznap éjjel ott volt Levinggel? Gondolja, hogy ő támadott rá?

- Ó, istenem! Ó, egek!

- Válaszoljon!

- Igenis. Igen. Természetesen már nem hiszem. De akkor... olyan szörnyű volt az egész! Nem tudtam, mit gondoljak. És ő meg Fredda nagyon heves vitába bonyolódottak:

- És miből gondolta, hogy Welton rátámad a maga főnökére?

Csend. Kresh dühbe gurult:

- Beszéljen már, Anshaw! Most azonnal. És az igazat mondja! Szépen tálaljon ki mindent, amit hallani akarok. Így tudja a legjobban megvédeni Tonya Weltont. A hallgatás és a hazugságok csak ártanak neki. Újra megkérdem: Miből gondolja, hogy Tonya Welton szándékosan rátámadt a maga főnökére?

- Ó, nem hinném, hogy szándékosan tette - mondta gyorsan Gubber. Aztán rájött, mekkora baklövés követett el. - Vagyis, nem hiszem, hogy ő tette. De, de akkor azt hittem, hogy lehet, esetleg előfordulhat, hogy ő tette. Talán azért, mert hirtelen elvakította a düh.

- Rendben van. ő is eltitkolta, hogy *maga* ott járt - mondta Kresh. - Azért tette, hogy magát megvédje? Vajon azt hitte, hogy *maga* követte el a bűntényt?

Gubber kissé zavartan és szórakozottan felnevetett.

- Micsoda? Ó, igen, azt hiszem...- Egy kis ideig gondolkozott, aztán valamivel lelkesebben folytatta: - Fredda és én...Dr. Leving és én...szintén vitakoztunk, és elég gyakran. Lehet, hogy Tonya azt hitte, elég dühös vagyok rá ahhoz, hogy elkövessek valami ilyesmit - de ha így gondolta, az azt bizonyítja, hogy nem ő a tettes!

- Attól még lehet, hogy ő tette, és ezért adja az ártatlant. Talán csak színészkedik, hogy magára húzhassa a vizes lepedőt. Vagy erre még nem gondolt?

Anshaw megnyúlt arccal hallgatta Kresh-t. Minden bizonnyal arra számított, hogy a seriff meggyőzőnek találja majd a gondolatmenetét.

- Nem, még nem. És most sem hiszem. Tonya nem ilyen. Nem lett volna képes rátámadni Freddára.

- Akkor mégis azt hitte, hogy képes rá. Miből gondolja, hogy akkor tévedett, most viszont igaza van?

- A bűntény éjszakáján képtelen voltam logikusan gondolkodni. Amikor megtaláltam a testet, annyira meglepődtem és megijedtem, hogy teljesen leblokkoltam. Amikor sikerült higgadtan végiggondolnom az egészet, rájöttem, hogy ez lehetetlen.

Amikor megtaláltam a testet... Alvarnak minden önuralmára szüksége volt, hogy ne csapjon le azonnal erre a kijelentésre. Később is sort keríthetett rá. Anshaw-nak fogalma sem volt, miket beszélt, és minél tovább fenntartható ez az állapot, annál jobb.

Hagyjuk csak, gondolta. Majd később visszatérnek a dologra. Témát váltott most - szinte találomra.

- Említette, hogy maga és Leving sokat vitáztak. Miről?

Gubber kihúzta magát a széken, és összekulcsolta a kezét.

- Nem helyeselt, amit csinált.

- Pontosan mit nem helyeselt?

- Az újtörvényes robotokat. Azt hittem, és hiszem ma is, hogy a dolog veszélyessé válhat.

- Ennek ellenére bekapcsolódott a projektbe.

Gubber egy pillanatra az asztalra tette a kezét, majd ismét összekulcsolta az ujjait. Bőre fénylett az izzadságtól.

- Igen, ez igaz - mondta. Felnézett Alvarra, és hirtelen mintha fellobbant volna valami a tekintetében. - Én találtam fel a gravitronagyat, Kresh rendőrfőnök. Óriási előnyei vannak a pozitronagyhoz képest, hatalmas áttörésről van szó. Az én gravitronagyam teljesen új kutatási területeket eredményez, hihetetlenül megnöveli a robotok intelligenciáját és képességeit. Megvoltak a feljegyzéseim, a prototípusaim, a tervrajzok, a tesztelesek anyagai, melyek bizonyították, hogy a dolog működik. A bolygó összes kutatóintézetébe bekopogtattam velük, és vagy féltucat egyéb űrlakóvilágba küldtem tájékoztatót. *És senki nem figyelt rám!* Senkit sem érdekelt. Senki sem akarta felhasználni a munkámat. Nem is robot az olyan, amelyik nem pozitronaggal működik. Az én találmányomat nem lehet robotba ültetni. Ebbe az átkozott dogmába botlottam mindenütt. Először Fredda is elutasította a találmányomat. Aztán derengeni kezdett neki, hogy olyan üres lapot ajánlottam, melyre felírhatja az új Törvényeit.

- Tehát lenyelte a Leving ötleteivel kapcsolatos ellenvetéseit, nehogy kárba vesszen a munkája.

- Így igaz. Ő volt az egyetlen, aki elismerte a munkában, és esélyt adott arra, hogy tökéletesítsem a találmányomat. Fredda Levingot nem nagyon érdekelték, érdeklík - a gravitronagy nyújtotta technikai újítások. Számára a gravitronagy nem több, mint olyan robotagy, mely nem tartalmazza a Három Törvényt. Ez érdekelte az egészben.

- Maga pedig belement ebbe. Annak ellenére, hogy az imént említette, az újtörvényes robotok veszélyesek.

- Igen, belementem, bár ma azt kívánom, bárcsak veszett volna oda inkább a munkám! - Gubberben egy pillanatig látható, heves érzelmek dúltak, aztán a kis ember újra magába zárkózott. Alvar Kresh egy kis ideig szinte megsajnálta Gubber Anshaw-t. Bármilyen véget is ér ez az ügy, nem sok remény volt arra, hogy élete visszatérhet a régi kerékvágásba. Lehet, hogy valamennyire ő is bűnös, de legalább annyira áldozat is: - Nem azt akarom mondani, hogy olyan büszke vagyok arra, amit tettem - folytatta Gubber. - De ez tűnt az utolsó lehetőségnek arra, hogy megmentsem az életművem. Nagyon meg akartam győzni magam arról, hogy az új Törvények elegendő biztonságot nyújtanak. Hát, tudják, mi lett a vége. Hiba csúszott a számításokba - vagy a Törvényeknél, vagy az agynál. Bár abban biztos vagyok, hogy az agy kifogástalan volt. Akkor a Törvények voltak a hibásak.

Várjunk csak, gondolta Kresh. Azt hiszi, hogy Kalibán újtörvényes!

Eddig arra épített, hogy Terach hazudott, és Kalibánról mindenki tudta az igazságot az intézetben. Amennyiben Tonya Welton legfőbb információs csatornája Anshaw, ami több, mint valószínű, akkor ő is azt hiszi, hogy Kalibán újtörvényes robot.

Ördög és pokol! Ha ez igaz, akkor Welton jogosan tart attól, hogy a Limbo Projekt keretén belül hamarosan egy egész hadsereg hasonló fenevad fogja megkezdeni a munkát a telepésekkel. Ha nem ő támadta meg Freddát, és nem is tudja, ki tette, akkor is biztos őszintén reméli, hogy Kalibán ártatlan és megbízható, saját embereinek biztonsága érdekében. Ha azonban Kalibánt és Weltont ki kell zárnia, akkor a lehetséges tettesek listája átkozottul véges - és pontosan Welton szerelmese, Gubber Anshaw áll az élén.

Nem csoda, ha a nő kissé ideges mostanában.

- Azzal áltattam magam, hogy az újtörvényes robotok csupán laboratóriumi kísérletek lesznek - mondta Anshaw. - Ebben is tévedtem.

- Laborkísérlet? De hát az újtörvényeseket bevetik a Limbo Projektben. Arra kószálhatnak Purgatóriumon, amerre kedvük tartja.

Anshaw szomorúan elmosolyodott.

- Az újtörvényesek Limbón való bevetése az én lelkemen szárad. Említést tettem Tonyának az újtörvényes Projektről, és ő el volt ragadtatva. Elképzelte, hogy az újtörvényesek pont megfelelők lennének a

Limbo Projekthez, igazi lehetőséget kínálnának a kompromisszumra, és az űrlakó-telepes együttműködésre egy olyan világért, mely csak a robotok nyújtotta előnyöket ismerné, a hátrányokat nem. Rettenetesen izgatott volt. Persze tudta, hogy én nem akarnám a nevemet adni hozzá, így úgy intézte, mintha valami más forrásból szivárgott volna ki az információ: egy telepés találkozik a Leving Intézet egyik munkatársával, vagy ilyesmi.

- Ez hihetően hangzik. A biztonsági intézkedéseik a nullával egyenlők.

- Azt sem tudom, valóban így történt-e. Nem is akartam tudni a részletekről. Mindegy. A lényeg az, hogy Tonya elment Freddához, és közölte vele, hogy értesült az újtörvényes Projektről. Fredda persze rettenetesen dühös volt, hogy a dolog kiszivárgott, de aztán őt is magával ragadta az ötlet. Elképzelésüket közös előterjesztésként adták elő Grieg kormányzónak, aki áldását adta a tervre.

- Úgy hangzik, igen gyümölcsöző munkakapcsolat volt köztük - szólt közbe Donald - Miért romlott meg a viszonyuk?

Gubber kényelmetlenül feszengeni kezdett a széken:

- A rivalizálás volt az oka - mondta egy idő után. Mindketten mindig az élen akartak - illetve akarnak lenni, bármiről legyen is szó.

Ambíció, rivalizálás, töprengett Kresh. Nagyon komoly hajtóerők tudnak lenni, és ezzel Gubber is tisztában van. Mi lehet nehezebb neki - az, hogy kitalálja a rendőrségnek ezeket az indítékokat, vagy ha minden tiltakozása ellenére azon tépelődik, vajon elég erősek voltak-e ahhoz, hogy rávegyék az ő féktelen telepés babáját egy büntény elkövetésére?

- Említette, hogy önnek is voltak nézeteltérései Dr Levinggel. Megtudhatnám, mivel kapcsolatban? - kérdezte Alvar. - Talán nem helyeselte a viszonyát Tonya Weltonnal?

- Micsoda? - Gubbert láthatóan meglepte a kérdés.

- Ó, nem, nem erről volt szó. Ő nem is tudott róla, most sem tud róla... - Tétovázott egy pillanatig, majd úgy tűnt, kétségei támadnak: - Vagyis azt hiszem. Mert önök elől sem tudtuk sokáig titkolni.

Kresh elmosolyodott.

- Ha ez megnyugtatja, Leving semmi jelét nem mutatta annak, hogy tudna a románcról.

- Ha megengedi, témát váltanék, Dr Anshaw - mondta Donald.

Kresh hátradőlt, és hagyta, hogy Donald folytassa. Legalább Anshaw nem vette sértésnek, hogy egy robot faggatta.

- Tudomást szereztünk egy, az újtörvényes robotokkal kapcsolatos dologról. Talán hallhatnánk kissé bővebbet róla.

- Természetesen, ha tudom, miről van szó.

Milyen érdekes, mennyire készséges volt Anshaw a saját kihallgatásán. Kresh találkozott már ilyesmivel - amikor eljött az a furcsa perc, melytől fogva a küzdelem közös munkává vált.

- Önt felkérték arra, végezzen egy teszt sorozatot két kísérleti újtörvényes egységgel, bár azt nem árulták el, mire kellenek a tesztek. Emlékszik erre?

- Igen, persze. Semmi különös nem volt benne. Néhány héttel ezelőtt történt. Csak azért emlékszem olyan jól, mert Tonya - azaz Lady Welton - éppen aznap jött be. Később el is gondolkoztam azon, hogy ez volt az utolsó alkalom, amikor úgy jött be az intézetbe, hogy nem kezdett el vitatkozni Freddával. Ott maradt, és figyelte a tesztelést, még beszélgetett is az egyik kísérleti egységgel. Ezt egyébként mindig megtesszük. A két egység közül az egyik kísérleti példány volt, a másik pedig a kontroll, egy standard gép. Olyan kísérletről volt szó, melyben még a tesztelő szakember sem tudja, melyik melyik - sőt a kísérlet célját sem ismeri. Az illető kap egy listát az elvégzendő feladatokról, és az előírások szerint megcsinálja a tesztek.

- Mi a célja annak, hogy a kísérlet és az egységek jellege nem ismert a tesztelő szakember számára?

- Hogy elkerüljük a részrehajlást. Az ilyen teszteknel gyakran előfordulhat, hogy az eredményeket a kísérletet végző szakember személyes benyomásai eltorzítják. Vagy az illetőt elfogulttá teszi a robot igekezdete, hogy minél jobban megfeleljen az elvárásoknak. Az intézetben nem szokatlan, hogy kollégáinkat időről időre felkérjük az efféle tesztelés elvégzésére.

- Ennél a tesztelésnél pontosan mit kellett megnéznie?

- Ó, nem sokat. Azt a feladatot kaptam, hogy beszélgessek a robotokkal a Három Törvényről, majd jegyezzem fel alapreakciójukat a szimulált élethelyzetekben. A két egységet estefelé kaptam meg, és másnap reggel kezdtem meg velük a munkát - a megszabott módon elmagyaráztam nekik a Három Törvényt, majd a szimulációk következtek. Mindkettő ragyogóan megállta a helyét.

- Ezután mi lett velük?

- Hát, eltelt már azóta egy kis idő. A kísérleti egységet általában megsemmisítik, a kontroll egységet pedig összeszerelik, és munkába állítják. Hadd gondolkozzam. A kísérleti egységet egyértelműen megsemmisítettük. Ez a szabvány biztonsági előírás. Ami a kontrollt illeti... - Gubber töprengett egy kis ideig. - Hát, arról tényleg tudok mesélni egyet s mást. Ahogy említettem, Tonya Welton aznap az intézetben járt, és beszélgetésbe elegyedett a kontroll egységgel. Persze mivel duplán vak kísérletről volt szó, akkor még nem tudtam, hogy az a kontroll egység, de később Tonya elkezdett áradozni, mennyire szimpatikus volt neki az a robot, amellyikkel beszélt. Tonyának nem nagyon tetszett az a robot, amit eredetileg kiutaltak neki, és megkérdezte, ki lehetne-e cserélni arra, amellyikkel a laboromban találkozott. Ha a robotról kiderült volna, hogy az a kísérleti modell, akkor persze nem kaphatta volna meg. De Ariel szerencsére a kontroll volt, és az intézetben dolgozott. Fredda hozzájárult a cseréhez, és Tonya megkapta a robotot.

Gubbert szemmel láthatólag meglepte ez a kérdés, de nem kapott magyarázatot arra, miért volt olyan érdekes ez a jelentéktelen mozzanat.

- Remek. Mindig lényeges dolog ellenőrizni a részletek pontosságát. Amit elmondott, tökéletesen egybeesik előzetes információinkkal.

És kiderült belőle, hogy Terach, legalábbis részben, igazat beszélt, gondolta Kresh. Talán mostanra elérkezett az idő, hogy visszatérjen a legfontosabb dologra. "Amikor felfedeztem a testet" - mondta Gubber. Olyan természetességgel szaladt ki a száján, mintha azt hitte volna, Kresh úgyszólván tudja. Ezt a látszatot kellett fenntartania. Donald okos volt, elhitette Anshaw-val, hogy csupán az információik pontosságát ellenőrzik. Természetesen a robotok képtelenek hazudni, hacsak nem kapnak erre határozott utasítást, és akkor is kilóg a lóláb. Egy olyan kifinomult egység azonban, mint Donald, néha-néha képes volt arra, hogy egy, a valóságnak megfelelő kijelentéssel a kívánt látszatot keltse.

- Térjünk vissza még valamire, Anshaw. Arra a pillanatra, amikor felfedezte a testet.

Anshaw egykedvűen bölintott, és látszólag fel sem tűnt neki, hogy kikotyogta a dolgot.

- Remek - mondta Kresh olyan hangnemben, mintha csak rutinból ellenőrizné a részleteket - Máris rengeteget segített nekünk, de el tudja képzelni, milyen lényeges dolog a bűntény helyszíne. Nem szeretnénk

utólag eltorzítani az emlékeit. Valójában ugyanaz a helyzet, mint a vak robotkísérletnél. Nem akarjuk mellékvágányra terelni egy sor olyan kérdéssel, melyek a tudata alatt befolyásolják a válaszait, és így azt mondja, amit hallani szeretnénk. Nem tudom, érthetően fejeztem-e ki magam.

- Igen, hogyne. Tisztában vagyok veled, hogy előadódhatnak ilyen jellegű eltérések, melyek végül teljes káoszhoz vezetnek.

- Igen, igen...- Kresh-nek tetszett saját találó hasonlata, és azon töprengett, vajon Donald azt várta-e tőle, hogy folytassa a gondolatmenetét. Donald olykor nagyon furfangos tudott lenni. Kresh ezzel folytatta Gubber Anshaw kizsigerelésének nagy műgondot igénylő munkálatait.

- Tehát azt szeretném, ha egyszerűen, a saját szavaival elmondaná, mi történt, ahelyett, hogy a kérdéseinkre válaszol: Lehet, hogy felteszek majd egy-két kérdést, ha egy-egy részlet nem világos, de egyébként megvárjuk, míg befejezi. Akkor még lesz módunk arra hogy visszamenjünk, és tisztázzuk a dolgokat, ha azok nem egyeznek eddigi információinkkal.

Vagyis a nagy semmivel, tette hozzá gondolatban.

Gubber idegesen Kresh-re sandított, de nem szólalt meg: Kresh rájött, hogy erélyesebben kell fellépnie. De nem túl erélyesen, mert akkor fennáll a veszély, hogy Anshaw teljesen magába zárkózik.

- Meséljen nekünk, Gubber - folytatta Kresh - Fogalma sincs, mekkora bajt okozott már eddig is a hallgatásával. A hallgatás olyan, mint a vákuum, amely egyre több embert szippant magába. Lehet, hogy mindössze néhány szóra lenne szükségünk, olyan részletekre, melyekről nem is sejti, hogy megragadtak az emlékezetében, hogy a gyanú árnyékát is eloszlatassuk önről és Lady Tonyáról az ügyvel kapcsolatban. Mindkettőjüket gyanúsítottuk, amikor Maga besétált ide. De lehet, hogy mindkettőjüket azonnal törölhetjük a listáról, ha most elmondja az igazat - hazudta Alvar.

- Becsületszavára? - kérdezte Gubber, és látszott, mennyire akar hinni neki.

- Becsületszavamra - hazudta újra Kresh, és ösztönösen Donaldra pillantott. Ez azon percek egyike volt, amikor veszélyessé válhatott a robot jelenléte a szobában. Ha az első Törvényes potenciálok komplex rendszere kibillen, a világon semmi, még Donald akarata sem akadályozhatja meg, hogy a robot nyílt színen ellentmondjon Kresh-nek.

Donald tudta, hogy Kresh hazudik, mert olyan ígéreteket tett, melyeket esze ágában sem volt betartani. De hogy lesz képes úgy alakítani az Első Törvényes reakciókat, hogy tétlensége folytán se okozzon kárt? Az biztos, hogy Gubber kárt szenved, ha hisz Kresh-nek. De ha Donald tiltakozik, azzal viszont a seriffnek és a rendőrségnek okozhat bajt. Sőt, ha hazugságon fogja Kresh-t, és ezzel árt a nyomozásnak, akkor lehet, hogy Infernó egész népessége bajba jut, mert Fredda támadója szabadlábban maiad, és bármikor újra lecsaphat.

Kresh-nek meglehetősen jó érzéke volt ahhoz, hogy felmérje az ilyen esetek kiváltotta Első Törvényes reakciókat, és elég biztosra vette, hogy Donald nem fog ellentmondani neki. De mindig fennállt a lehetőség, hogy a robot a legrosszabbkor fog beavatkozni. Kresh néha elgondolkodott azon, hogy az űrlakótársadalom minden elfécsérelt energiával és rossz közhangulattal kapcsolatos problémái egy csapásra megoldódnának, ha nem kellene ennyire aggódni a robotok ilyenén viselkedése miatt.

- Rendben van - szólalt meg végül Gubber Anshaw, miközben tenyerével az állát simogatta, és a semmibe bámult. - Azt hiszem, igazuk van. Nekem és Tonyának semmi közünk a dologhoz. Ebben biztos vagyok. Sőt, azt hiszem, alibit is tudok biztosítani neki, ha ugyan ez a helyes kifejezés. Elárulhatom, hol volt, és miért nem tudta elkövetni a bűntényt. De akkor bizonyos, hm, SZEMÉLYES jellegű dolgokat kellene kitergetnem.

- Valóban? - kérdezte Alvar, és mepróbált nem elvigyorodni.

Gubber Anshaw még jobban kihúzta magát a széken, és szorosan összekulcsolta a kezét.

- Szó sincs semmi törvénybe ütköző dologról, vagy erkölcsstelenségről, vagy...vagy bármilyen ilyesmiről - folytatta. Az utolsó szavakat sietve mondta ki, miközben az asztal lapját vizsgálgatta - Mégis nehéz lesz beszélni róla.

Ezzel pillantását felemelte az asztallapról, és a Kresh bal válla feletti falat kezdte tanulmányozni.

- Nagyon nehéz este volt - mondta. - Nagyon nehéz. Amint azt biztosan tudják, Fredda és Tonya szinte mindig veszekedtek, amikor csak találkoztak. Hogy miről, az mindegy volt. A robotok Limbóra szállításának részleteiről, a bejelentés időzítéséről, a projekthez szükséges telepes és űrlakó szakemberek toborzásának mikéntjéről. Bármiről volt szó, mindig találtak valami okot a vitára. Maga a téma nem is volt lényeges. A valódi kérdés az volt, melyikük a főnök. Elképzelhetik, milyen nehéz helyzetbe kerültem. Egyfelől azt szerettem volna, ha Tonya boldog és elégedett. Másfelől azonban Freddára is gondolnom kellett, aki munkatársam és főnököm volt egyben, és felesleges hozzátennem: semmiképpen sem akartam, hogy értesüljön a Tonyával való viszonyomról. Akárhogy is, az a nap volt a legrosszabb. Fredda begurított hozzám egy teszttárványon levő új robotot, és megkért, hogy végezzem el a mechanikus rendszere utolsó ellenőrzését. A robot természetesen Kaliban volt, de akkoriban sejtelmem sem volt arról, hogy bármilyen módon különbözik a többitől. Utólag visszagondolva talán furcsának kellett volna találnom, hogy Fredda nem mondta, végezzek el rajta egy kognitív tesztet is. A laboromban voltam, és ezen dolgoztam, amikor beállított Tonya és Ariel. Tonya bedugta a fejét az ajtón, és azt mondta, a folyosó végébe tart, mert Freddával van találkozója. Én tudtam, hogy Fredda éppen leltároz, és azt is, hogy ettől nem szokott jó kedve lenni. Erre Tonya figyelmét is felhívtam, ő pedig ezzel

elindult a folyosón Fredda laborja felé.

Nem telt bele öt perc, hallottam, hogy vitatkoznak. Megpróbáltam nem odafigyelni, mert éppen akkor vettem le a robotot - Kalibánt az állványról, és elkezdtem rajta a munkát. De abban az épületben túl jó az akusztika. Azt hiszem, a vita az újtörvényes robotokról szóló bejelentés időzítéséről folyt, és hogy azonnal összekapcsolják-e a Limbo Projekt közzétételével. Erről már mindkét részről eleget hallottam, többször is. Nem nagyon figyeltem oda.

Fredda amiatt aggódott, hogy a két dolog együttes bejelentése esetén az úrlakók hajlamosak lennének a telepésekhez kapcsolni az újtörvényes robotokat. Tonya nem értette, mi lenne ebben a probléma. Fredda először az új Törvények elvét szerette volna közzétenni, hagyni, hogy az emberek hozzászokjanak, és csak azután akarta közölni velük, hogy az újtörvényes robotok az intézetből kikerülve igazi produktív munkát fognak végezni a Limbo Projekt keretében, biztonságos távolságban Purgatórium szigetén. Tonya ragaszkodott a saját elképzeléséhez, és minden mást azonnal elutasított. Azt hiszem, úgy érezte, egyszerűen nincs idő arra, hogy az inferniók labilis érzelmi állapotával foglalkozzunk.

Hát, azt tudja, ki nyerte meg a vitát - az eredményt látta tegnap éjjel. Tonya végül azzal a fenyegetéssel győzte meg Freddát, hogy minden telepest eltávolít a bolygóról. Kétlem, hogy komolyan gondolta volna, de Freddának komolyan kellett vennie a dolgot. Ha lenne fogalma arról, milyen katasztrofális állapotban van Infernó...

- Van fogalmam róla - szólt közbe Kresh. - A kormányzó volt olyan szíves tájékoztatni.

- Hát akkor érti, miért érezte Fredda, hogy nem vállalhat rizikót. Beadta a derekát, de kettőjük között persze megmaradt az ellenségeskedés. Tonya nem először érezte, hogy a telepések kivonulásával kell fenyegetnie Freddát. Később elmondta nekem, ez volt az utolsó alkalom, hogy ehhez kell folyamodnia.

Kresh meglepettnek látszott. Előrehajolt a székében:

- Valóban ezt mondta volna?

Tonya Welton ezzel egyre gyanúsabb lett. Gubber-nek nagyon neheze esett ellene vallania, mégis igen lényeges információt közölt.

- És miért mondta ezt?

- Ó, nem, nem! Nem úgy van, ahogy gondolják. Úgy értette, hogy a bejelentés után túl késő visszakozni. Amint a telepések elfoglalják a posztjukat Purgatóriumon, és az újtörvényes robotok munkába állnak, ő nyerni fog, és nem lesz többé szüksége az effajta fenyegetésekre.

Emellett mindketten belefáradtak a vitatkozásba. Azt hiszem, Tonya úgy értette, hogy kibékültek egymással. Az aznapi vita nem hangosan, ajtócsapkodásokkal tarkítva ért véget, hanem nagyon is civilizáltan. A végén már nem is hallottam őket. A laborom ajtaját nyitva hagytam, hogy "véletlenül" találkozhasam Tonyával, miután befejezte, anélkül, hogy bárki gyanút fogna. De még nyitott ajtó mellett sem hallottam őket. Amikor Tonya és Ariel kijöttek, odalopóztam az ajtóhoz. Láttam, hogy Tonya is, Fredda is meglehetősen kimerült, mégis kezét fogták egymással és mosolyogtak, mintha végre sikerült volna mindkettőjük számára megfelelő megoldást találniuk.

- Mi lehetett ez a megoldás? - kérdezte Donald.

- Azt hiszem, arról lehetett szó, hogy Fredda enged a bejelentéssel kapcsolatban, és ennek fejében ő irányítja a toborzást a Limbo Projekthez. Sok emberre szükség lesz ott, és bonyolult dolog a személyzet összeállítása. Fredda azért akarta átvenni az irányítást, hogy olyan telepésekkel és úrlakókkal vegye körül az újtörvényes robotjait, akik tudnak is velük bánni.

Egyébként pedig Fredda a laborja előtt búcsút vett Tonyától, és olyasmit mondott, hogy vissza kell térnie a leltározás problémáihoz. Valamelyik szériaszám nem egyezett, vagy ilyesmi. Fredda borzasztóan figyel az ilyen apróságokra. Becsukta az ajtót maga mögött, Tonya pedig bejött a laboromba. Arielt elküldte azzal, hogy jöjjön vissza később. Ebből jöttem rá, hogy személyes dologról van szó. Tonya nagyon különös ilyen téren - nem érzi magát teljes biztonságban, amíg robotok is vannak a helyiségben.

Gubber Anshaw kényelmetlenül feszengett a székében, és nem akaródzott többet mondania. Alvar Kresh rendőrségi gyakorlata nélkül is kitalálta volna az okát. De attól, hogy ő már tudta a választ, még hallania kellett Gubber szájából is. Gubbernek tudnia kellett, hogy Alvar Kresh-t minden részlet érdekli, és ebből nem enged. Máskülönben Gubber Anshaw-nak könnyen az az érzése támadhat, hogy nem gond, ha egyéb hasznos részletektől is megkíméli Kresh-t.

- Mi történt ezután, Gubber? - kérdezte udvariasan a seriff. - Miért akart Tonya kettesben maradni magával?

Gubber megköszönte a torkát, majd pillantását ismét az üres falra szegezte, bár mintha villant volna valami a szemében.

- Utasítottam az összes személyzeti robotot, hogy hagyjanak magunkra bennünket. Ezután a folyosó végén levő ügyeleti helyiségbe mentünk, és szeretkeztünk, jelentette ki határozottan.

- Ertem - mondta Alvar, inkább csak azért, mert Gubber valami hasonló választ várhatott tőle. Alvar gyanította, hogy Gubber úgy gondolja, biztos felháborodik a hallottakon. Kresh azonban ehelyett inkább a falba szerette volna verni a fejét. Rájöhetett volna! Olyan nyilvánvaló volt. A profi utasítás, mellyel az összes intézeti robotot több alkalommal elparancsolták, elárulhatta volna neki, mi történt. S ki tudta volna olyan ügyesen

elrejtteni azt a parancsot, ha nem egy Gubberhez hasonló szakember? Ennyit Tonya Welton elméletéről, miszerint az agy mikroáramköreibe ültették a blokkolót. Ez természetesen félrevezetés volt. Kresh azon gondolkodott, mennyi port hinthetett még Tonya a szemébe. Kísértést érzett, hogy kiderítse, de ez most nem volt olyan fontos. Majd ha az ügy lezárul, talán lesz ideje az elvarratlan szálakkal törődni.

Elgondolkodva nézett Gubber Anshaw-ra. A férfi nagyon zavarban volt. Alvart nem zavarta, hogy értesült Gubber személyes ügyeiről, de megértette, ha az aggódott emiatt. Infernó nem számított különösebben prúd világnak, de sokak nem helyeselték volna egy közülük való viszonyát egy telepessel - főleg nem üzleti berkekben.

- Tehát mindketten az ügyeleti helyiségbe mentek. Innen folytassa.

- Nem mintha valami durva vagy illetlen dolgot műveltünk volna - folytatta Gubber Anshaw, és láthatóan a fejébe vette, hogy nem létező ellenvetéseket cáfol meg - Nem úgy történt, hogy egyszerűen lesöpörtünk mindent az egyik munkapadomról, vagy hát, szóval mindenki számára láthatóan csináltuk. Lementünk a folyosó végén lévő ügyeleti helyiségbe. úgy képezték ki, hogy valaki ott tölthesse az éjszakát, ha egy kísérlet úgy kívánja. Tudja egyáltalán, hol van?

- Igen - felelte Alvar, és nagy erőfeszítésébe telt megőriznie komolyságát - A következő reggel azt használtuk kihallgatási helyiségnek. Emlékszem, volt a sarokban egy jókora ágy. Akkor furcsának is találtam ezt. A rendőrségen is van egy ilyen helyiség, de nekünk egy sima priccs is megfelel.

Gubber Anshaw mélyen elpirult, és olyan erősen szorította összekulcsolt ujjait, hogy az ízületei felett elfehéredett a bőr. Félszegen megköszöri a torkát, és folytatta:

- Igen, hát akkor tudja, mi van benne - mondta különleges- hangsúllyal - Egyébként - hát, ott voltunk összesen körülbelül két-három óra hosszat. Nem mintha egész végig, hát szóval, tudja. Beszélgettünk is. Olyan kevés időt tölthetünk együtt.

- Értem - mondta újra Kresh, bátorításképpen.

- Hát, azt hiszem, ebből nyilvánvaló, hogy nem akkor először találkoztunk az intézetben. Lehet, hogy furcsán hangzik, de az ez volt a legbiztonságosabb találkahely: Nagyon feltűnő, ha én látogatok meg Tonyát Telepesvárosban. Ráadásul ismert személyiség. A szomszédaim azonnal felismernék. Az intézetben végül is hivatalos alkalmakkor találkoztunk. Ott az emberek általában magukban dolgoznak, így igazán nem volt nagy a kockázat, hogy, hm, felfedeznek bennünket. Mindenesetre mindig úgy egyeztünk meg, hogy Tonya távozik elsőként.

- Akkor éjjel is így történt?

Gubber töprengett egy pillanattal.

- Igen. Erre emlékszem, mert éppen indulni akart, amikor meghallottuk Jomaine lépteit a folyosón. Tudja, nagyon közel lakik az intézethez, és folyton ide-oda ingázik a leghetlenebb időpontokban. Hallottam, hogy odakiált valamit Freddának.

- És ő válaszolt? - érdeklődött Kresh. Megpróbált úgy tenni, mintha a kérdésnek nem lett volna életbevágó jelentősége. Megvoltak a nyilvántartó adatai, megerősítve Jomaine tanúvallomását, miszerint be- és kilépése között mindössze tíz perc telt el. Az érdekes az volt, hogy az a tíz perc pontosan beleesett abba az időintervallumba, melyben az orvosi leletek szerint a támadást elkövették.

Most már Gubber is megerősítette Jomaine vallomását, azzal együtt, hogy Jomaine elkiáltotta magát - bár Jomaine azt állította, azért kiabált, hogy hallja, van-e valaki az épületben. Gubber szerint pedig személy szerint Freddának kiáltott. Ha Gubber hallotta Fredda válaszát, akkor az időintervallum, melyben a bűntény történhetett, a felére rövidül.

Anshaw töprengett egy sort.

- Nem, nem hallottam - mondta. - De nem is számítottam arra, hogy hallani fogom. Jomaine a folyosón volt, ami eléggé visszahangzik. Ha azonban Fredda éppen az egyik laborban tartózkodott - az enyémben, vagy a sajátjában - akkor kétkeltem, hogy hallottam volna, még akkor is, ha teli torokból kiabál, egyébként pedig teljesen reménytelennek tűnt a dolog. Annyit hallottam, hogy Jomaine egyszer elkiáltja magát.

Kresh arca meg sem rezgett, de a pokolba is, az úgy nem lett világosabb. Az időintervallum azonban maradt.

- Rendben. Hallotta, hogy betoppan Jomaine, és odakiabál Freddának. Utána mi történt?

- Úgy hallatszott, belép a laborjába. Vártunk egy kicsit, aztán amikor minden elcsöndesedett, úgy gondoltuk, biztos a laborja egyik utcára nyíló ajtaján át távozott. Elbúcsúztunk, és szokás szerint Tonya lépett ki elsőként. Aztán, hát, attól tartok, elszundítottam.

- Meddig?

Gubber megrázta a fejét:

- Sajnos nem tudom megmondani. Tíz percig, vagy negyvenöt percig, talán annál is tovább. Borzasztóan kimerítő nap volt, már Tonya látogatása előtt is. Miután elment, semmi dolgom nem volt, csak hogy egy ágyon feküdjek egy sötét és csendes szobában, amíg tiszta nem lesz a levegő - miért ne szundítottam volna egyet? De nem tudtam nyugodtan aludni. Elég nyugtalanító álomom volt, melyben Fredda és Tonya verekedtek. Én voltam középen, és valahányszor valamelyikük megpróbálta megütni a másikat, engem talált el. Egy idő után felébredtem, bementem a helyiségben levő frissítőfülkébe, majd felöltöztem.

Kiléptem a folyosóra, és a laborom irányába indultam, hogy magamhoz vegyem a holmimat, és hazamenjek.

Kresh érdeklődve előrehajolt. Nem tudta tovább elhítenni, hogy pusztán rutinról van szó, a tények megerősítéséről. Ha Gubber Anshaw elmondja, mit látott és mit csinált, az az egész ügyre fényt deríthet. Még akkor is hasznos lesz a vallomása, ha hazudik, mert előbb-utóbb rájönnek, és a hazugság jellege irányíthatja a nyomozást.

- Rendben van - mondta - Azt szeretném, ha a lehető legrészletesebben beszámolna a továbbiakról. Ha mindenről beszélne, amit tapasztalt. Mindenről! Semmit se hagyjon ki.

Anshaw meglehetősen idegesen pillantott Kresh-re.

- Rendben - felelte. - Rendben. Hadd gondolkozzam egy kicsit! Az első dolog, ami feltűnt, az volt, hogy a laborom ajtaját zárva találtam, bár általában nyitva szoktam hagyni. Ezen kissé meglepődtem, de nem nagyon. A nap folyamán ki-be járkálunk egymás laborjába. Valaki bejöhett, mert engem keresett, és megszokásból becsukta az ajtót, amikor kiment.

Odamentem az ajtóhoz, kinyitottam, és aztán megláttam... megláttam.

- Mit, Anshaw? Pontosan mit látott?

- A földön feküdt, ámultan, a robot pedig lekerült az állványról, és előtte állt, és a karja valahogy így fel volt emelve - Gubber kinyújtotta a bal karját, könyökét félig behajlította, tenyerét kinyitotta. Keze és karja párhuzamos volt a törzsével.

Kresh-t azonban nem nagyon érdekelte, pontosan hogyan tartotta a kezét Kalibán. Hogy a kénköves pokol vinné el! Gubber azt mondta, hogy Kalibán még mindig ott volt! Erre aztán végképp nem számított. Nem logikus. Egyáltalán nem. Amennyiben Kalibán követte el a bűntényt, miért álldögált ott utána? Ha viszont nem, akkor mi az ördögért tűnt el később?

- Várjon egy kicsit. Kalibán még mindig ott volt?

Gubber meglepetten pillantott fel.

- Hát persze! Azt hittem, tudtak róla.

- Tudja... szóval többféle verziónk volt a bűntény helyszínét illetően.

- Megkérdezhetném, működött-e Kalibán? - szólt közbe Donald. - Be volt kapcsolva, működőképes-volt, vagy nem?

- Ó, nem, nem. Be kell vallanom, először nem nagyon törődtem vele. Nem vizsgáltam meg közelről. Természetesen ösztönösen Fredát néztem meg. Nem tudtam, él-e még. A fejénél egy kis vértócsa kezdett kialakulni. Természetesen halálra rémültem. Még mindig kótyagos voltam egy kicsit, és az álmom a két verekedő nőről kissé felkavart. Arra gondoltam, biztos Tonya volt - az elkövető. Ott álltam Freda előtt, a robot mellett, és azon töprengtem: mitévő legyek, amikor meghallottam a robot MŰKÖDŐKÉPES hangjelzését.

- Micsodáját?

- Háromszor három sípoló hangról van szó. Bip-bip-bip, szünet, bip-bip-bip, szünet, bip-bip-bip. Olyan hangjelzés, melyet a gravitronagy bocsát ki, amikor bekapcsol. A gravitronagy egyik apró hátránya, hogy az első bekapcsoláskor körülbelül tizenöt perctől egy óráig terjedő időre van szüksége ahhoz, hogy bemelegedjen. A pozitronagnál ugyanez két-három másodpercig tart. Az újgenerációs agyagnál biztosan sikerülni fog ezt az időtartamot lerövidíteni, de...

- Állj, állj! Most ne aggódjunk az újgenerációs agyak sorsa miatt. Tehát, ha jól értettem: hallotta, hogy ilyen tripla bűgő hang jön ki Kalibánból, és ez azt jelentette, hogy a robot kezd magához térni.

- Igen, így van.

Hihetetlen. Hogy követhettek el ekkora baklövést? Kalibán végig be volt kapcsolva. Ezt egyszerűen természetesnek vették anélkül, hogy feltették volna az alapvető kérdést: ki kapcsolta be? Az ördögbe! Gubber Anshaw-nak az lett volna a feladata, hogy új válaszokkal szolgáljon, nem pedig újabb kérdésekkel.

- Rendben. Mi történt ezután?

- Elmenekültem. Felkaptam a holmimat, amiért jöttem, és odébbálltam.

- Micsoda? A barátja illetve a főnöke a padlón fekszik, öntudatlan vagy halott, erre maga egyszerűen kisétál?

Gubber lehorgasztotta a fejét, és pillantását a keze fejére szegezte.

- Nem vagyok büszke rá, serifí. De így történt. A háromszoros bűgő hangból rájöttem, hogy még két perc, és a robot felébred. Azt hittem, egy közönséges háromtörvényes egységről van szó. A gravitronagyba éppúgy be lehet ültetni a Három Törvényt, mint az új Törvényeket, és szabvány előírás, hogy az új törvényes robotokat nagyon szigorú felügyelet alatt kell tartani. Ha Kalibán háromtörvényes lett volna, akkor Freda fél percen belül szakszerű elsősegélyben részesül - és ez sokkal jobb, mint amit én nyújtani tudtam volna. És lett volna egy tanú - robottanú, de az mindegy -, aki jelentette volna, hogy én ott voltam, amikor a támadás történt. Pedig nekem semmi közöm nem volt az egészhez, arra megesküszöm! És Tonyának, sőt Jomaine-nak sem. Erre később jöttem rá.

- Honnan tudja?

- Freda teásbögréiből.

- Tessék?

- Freda meglehetősen nagy és törékeny bögrékből issza a teáját, melyeket valami művész barátja fabrikál.

Mindig megfélekedezik arról, hogy nem olyan erősek, mint a normál edények. Gondatlan velük. A bögrék gyakran leesnek és darabokra törnek. Amikor az intézet kemény padlójára zuhannak, az egész épület visszhangzik.

- És ennek mi köze az esethez?

- A labor padlóján egy bögre darabjait fedeztem fel. Tonyát és Jomaine-t is hallottam a folyosón. Hallottam, ahogy Tonya elmegy, és mindketten hallottuk, hogy Jomaine a folyosóról bemegy az épület túlsó végében levő laborjába. Nem jött vissza a folyosóra, a laborok utcára vezető bejáratait pedig csak belülről lehet kinyitni, ezért csakis a főbejáraton keresztül érkezhettek. Ezt mind hallottam...- Gubber felnézett, és Kresh-re, majd Donaldra pillantott, mielőtt folytatta: - Feltételezem, hogy egy embert kis zajjal is le lehet ütni. Erre talán nem figyeltem volna fel. De nagyon füleltem, amikor Jomaine és Tonya elmentek, *mégsem hallottam, hogy összetört volna a bögre!* Akkor történhetett, amikor aludtam. Mélyalvó vagyok, és mint mondtam, ki voltam merülve. Vagy egyszerűen átaludtam az egészet, vagy beépítettem a csattanást az álmomba, melyben a két nő verekedett. Lehet, hogy pont a zaj indította be ezt az álmot.

- Bocsássa meg indiszkrét kérdésemet, uram - szólalt meg Donald -, de feltételezhető, hogy elmulasztotta volna a csattanást, ha korábban történik, mialatt én és lady Welton együtt voltak a szobában?

Gubber felnézett. Nagyon zavarban volt. Arca céklavörös színt öltött.

- Igen - felelte. - Tény, hogy volt olyan időszak, amikor semmit sem hallottunk volna.

- Még egy kérdés, uram - folytatta Donald. - Emlékszik-e bármire, ami a labor padlóján volt?

- Hogyan?

- Említette, hogy látta a széttört bögrét, és a növekvő vértócsát Dr. Leving fejénél. Volt még valami említésre méltó?

- Ó, már értem. Nem, nem láttam ilyesmit. De annyit mondhatok, nem voltam olyan állapotban, hogy bármit észrevegyek. Ahogy meghallottam a robotból jövő hangjelzést, csakis a menekülésre gondoltam. Nem lehettem odabent harminc másodpercnél tovább.

- Ez a hangjelzés...- mondta Kresh. - Említette, hogy a robot ébredéséhez tartozik, és azt jelzi, mennyi idő múlva tér magához a robot. Meg tudná mondani, hogy a jelzés előtt hány perccel kapcsolták be a robotot?

- Ahhoz sokkal többet kellene tudnom arról, milyen felépítésű egységről van szó. Három vagy négy agy típus is létezik, gravitron és pozitron, mely abba a testbe illik, és más részletek is okozhatnak eltéréseket. Például a beépített adatbank mérete és típusa. Tizenöt perc és egy óra között bármennyi időbe telhet, míg a gravitronagy tripla szignált bocsát ki.

A pokolba is! Kresh úgy érezte, hogy az események összeesküdtek ellene. Minden újabb információ csak még jobban összekuszálta az időrendet, és távolabbra tolt a megoldást. Megőrül, ha nem talál még egy potenciális tanút - de úgy tűnt, már csak egyetlenegy maradt.

- Lehetséges-e, hogy Kalibán már magához tért egyszer, mielőtt ön belépett volna a laborba? - kérdezte.

- Igen, hogyne - felelte Gubber. - Erre később jöttem rá. Az alatt, amíg Tonyával voltam, lett volna elég idő arra, hogy bekapcsolják, lefuttassák rajta az aktivációs programot, majd lekapcsolják - vagy lekapcsoljon magától, bármi oka legyen is rá. Utána újra be lehet kapcsolni, vagy be lehet állítani rajta az ébredés időpontját. A legtöbb robot képes magától lekapcsolni, majd újra bekapcsolni. Nagyon valószínű, hogy valami ilyesmi történt.

- Ezt honnét veszi?

- Hát, Kalibán valahogy lejutott a teszttálványról, és álló pozícióba helyezkedett. Mellesleg a karja fel volt emelve, mintha le akarna csapni. Én nem így állítanám be a végtagokat, ha le akarnám szedni az állványról. Úgy tűnik, vagy Fredda szedte le, vagy Kalibán magától jött le, és ez utóbbi a valószínűbb. Kár, hogy Fredda nem emlékszik az esetre.

- A traumatikus amnézia - jegyezte meg Kresh.

- De hogy tudta volna Leving levenni a robotot az állványról? Egy akkora robotnak ötször akkora lehet a súlya, mint az övé.

- Az állványon több emelőszerkezet is van. Arra tervezték, hogy robotokat emeljen és szállítson, függessen fel és engedjen le, illetve tartsa meg őket a levegőben, bármilyen pozícióban.

- Rendben. Térjünk vissza a történetekhez. Meglátta Kalibánt a test mellett, pánikba esett. és elmenekült. Utána mi történt?

- Hazamentem - mondta Gubber. - Kisiettem a légimobilomhoz, és a pilóta-robotom hazavitt. Otthonról felhívtam Tonyát, és...- Gubber elhallgatott.

- És?

- Hát, először meg akartam vádolni. Meg akartam kérdezni tőle, hogy volt képes ilyet tenni. Aztán megláttam az arcát a képernyőn. Pihent volt, nyugodt, felszabadult. *Tudtam*, hogy nem ő tette. És akkor rádöbbenem, mekkora hibát követtem el azzal, hogy elmenekültem. Nem akartam elmondani Tonyának. Hirtelen ráébredtem, hogy semmit sem tudok mondani neki. Annyit elárultam, hogy az intézetben valami szörnyűség történt, ezért bezárkózom a házamba. Aztán minden ajtót bezártam, a kommunikációs csatornákat kikapcsoltam, és pár napig nem moccantam.

Tonya Welton pedig épp eleget tudott meg ahhoz hogy magánakcióba kezdjen, gondolta Kresh. Hacsak az egész történet nem kitaláció az első betűtől fogva, amit együtt főztek ki. Akkor bele kellett építeniük ezt a részt, hogy megmagyarázzák, miért ugrott bele olyan gyorsan Tonya a nyomozásba, melyet azután minden áron vakvágányra akart terelni.

- És ezzel vége - mondta. - Ez minden, amit látott, és amit tett?

- Igen, uram. Biztosíthatom, boldogabb lennék, ha többet tudnék mondani - de becsületszavamra ez minden.

Ami épp elég ahhoz hogy minden korábbi elképzelésünket halomra döntse, gondolta Kresh.

- Rendben van, hazamehet. legalábbis egyelőre.

Gubber Anshaw meglepettnek látszott.

- Úgy érte, ez minden, uram?

- Pillanatnyilag igen - morogta Kresh. - Menjen. Azonnal! Mielőtt meggondolom magam.

Gubber nyelt egy nagyot, felállt, és kiment.

- Lássuk, milyen eredményt kaptál, Donald. Igazat mondtak?

- Mielőtt válaszolnék, meg kell jegyezmem, hogy a helyzet természetesen bonyolódik azzal, hogy Anshaw is és Terach is közreműködtek a megalkotásomban. Ezért nem elég, hogy az átlagpolgárnál több fogalmuk van arról, hogy képes vagyok érzékelni, igazat mondanak-e a tanúk, azt is pontosan tudják, hogy működnek ezek a szenzorok. Elképzelhető, hogy ezen tudást arra használják fel, hogy szándékosan olyan reakciókat színlelnek, melyek igazmondásra utalnak.

- Szerinted ez valószínű?

- Nem, uram. Meglehetősen valószínűtlennek látszik, hogy bármelyikük képes lenne akaratlan megnyilvánulásainak ilyen finomhangolására, mely az effajta akcióhoz szükséges. Ehelyett olyan idegesek voltak, hogy nem lennének meglepve, ha mindketten meglepedeztek volna ilyen irányú képességemről. Másrészt ha valamelyikük is képes lenne produkálni az igazmondás biológiai jellemzőit hazudozás közben, azt azonnal felfedezném.

- Hát ez remek. Észben fogom tartani, hogy a válaszod inkább valószínűsége épül, nem megdönthetetlen tényekre. mit gondolsz, igazat mondtak?

- Mindketten a stresszhelyzetben levő, őszinte felnőtt férfiak klasszikus biofizikai reakcióit produkálták. Izgatottak, idegesek voltak, és felkavarta őket a kihallgatás, de ez természetes. Véleményem szerint mindketten igazat mondtak - sőt, nagyon koncentráltak, hogy semmit se hagyjanak ki.

Alvar bólintott, és felsóhajtott.

- Kénytelen vagyok egyetérteni. Amennyire magam meg tudom ítélni, valóban igazat mondtak. De ha ez így van, akkor távolabb kerültünk a megoldástól, mint valaha. Mindössze annyit értek el, hogy jól összezavartak bennünket. Felfedeztél-e bármiféle szokatlan érzelmi reakciót, mely elárulna valamit?

- Több heves érzelmi reakciót felfedeztem, de kétlem, hogy hasznosak lennének. Gubber Anshaw bizonyította, hogy valóban erős érzelmeket táplál Tonya Welton iránt. őszintén megvallom, uram, nem vagyok szakértő az emberi érzelmeik viharait illetően, de sok minden megdöbbenett. Nem egészen értem, mi tetszik Tonya Weltonnak Gubber Anshaw-n. A már eddig megfigyelt párokhoz viszonyítva úgy látom, ők ketten egyszerűen nem illenek össze!

Alvar Kresh felnevetett, és ez kimondottan jólesett neki. Az utóbbi néhány napban ilyesmire kevés alkalom kínálkozott.

- Donald, sokkal nagyobb szakember vagy, mint gondolnád. Gyanítom, hogy mindenki, aki értesült a viszonyukról, ugyanezen rágódik. És azon, miért isteníti annyira Anshaw azt a perszónát, ahelyett, hogy elmenekülne előle félelmében.

- Ez is átfutott már az agyamon. Lady Welton meglehetősen ijesztő személyiség. De akkor mi a válasz? Mivel magyarázható egy ilyen valószínűtlen párosítás?

Kresh megrázta a fejét.

- Erre még senkinek sem sikerült rájönnie, és gondolom, ez a jövőben is így lesz. Lehet, hogy Tonya Welton nem is igazán Anshaw érdeklő, csupán felhasználja valamire, amit a fejébe vett. Olyan fajta ember, aki pillanatok alatt a rabszolgájává tesz egy ilyen Anshaw-félét, ha úgy tartja a kedve.

- Gondolja, hogy ez megmagyarázza a dolgot?

Kresh gondolkodott egy ideig.

- Nem - felelte. - Weltonnak már éppen elég alkalmat lett volna, hogy véget vessen az afférnak. Gubber Anshaw elég veszélyes társ mostanság. Komoly bajban van, és Welton tudja ezt. Mégis megpróbálta elterelni róla a figyelmünket. Azt hiszem, tényleg szereti Gubbert, bár fogalmam sincs, mit eszik rajta.

- És mit szól a történetekhez, uram? ön szerint hogy alakulnak a dolgok?

- Ez a legátkozottabb zűrzavar, amit valaha ki kellett bogoznom. Vagy Terach, Anshaw és Tonya a világ három legnagyobb hazudozója, vagy tényleg semmi közük az ügységhez. És Fredda Levingot is fel lehet írni a tehetséges hazugok listájára. ő azzal volt elfoglalva, hogy minden áron elkendőzze az őt ért támadást. Az összes tanúvallomás összefügg az övével. Nem látok egyetlenegy lényeges eltérést sem.

Kresh hátradőlt a széken, és gondolataiba merülve bámulta a mennyezetet. '

- Az is igaz, hogy mindegyiknek remek indítéka volt. Jomaine tarthatott attól, hogy Fredda ténykedése mindannyiukat komoly bajba sodorhatja. Jól megalapozott félelem, mely egyre növekszik. Tanya valószínűleg szabad kezet akart a Limbo Projektben, Fredda okvetetlenkedése nélkül. Vagy talán megsejtette Kalibán létét, és rávette Gubbert, piszkáljon bele, hogy gyanút ébresztessen a robotokkal kapcsolatban. Gubber pont Kalibánnal volt elfoglalva, mielőtt találkozott volna Tonyával. Ha azonban így történt, akkor fel kell tételeznünk, hogy az egész válsághelyzet a telepések műve, ami hatalmas galibának tűnik, mert ha szedik a sátorfájukat, azzal a vesztünket okozzák.

Vagy talán Gubber sikeresen eltitkolta gyűlöletét és féltékenységét azzal a nővel kapcsolatban, aki elvette tőle az ő drága kis gravitronagyát, és új Törvényeket rakott bele. Esetleg fellángolt benne a szenvedély, és leütötte Levingot, amiért annyi fejfájást okozott Tonyának. A pokolba is, bármelyik verzió helyes lehet! Mindegyik indíték hihető. Az a hihetetlen, ahogy a bűntényt elkövették. Még ha valóban közülük tette is valaki, akkor is fel kellett csatolnia a robotcsizmát, robotkart kellett használnia fegyverként, mindkettőt embert próbáló precizitással, továbbá kétszer át kellett gyalogolnia a helyiségen a csizmában, mialatt emberek járkáltak ki-be a laborokba. Örjítő. A szobában egy ideig csend honolt, aztán Kresh mégis úgy döntött, hogy folytatja. Ritkán lélekemelő bevallani, hogy az ember tévedett, és valaki másnak volt igaza. Főleg, ha a valaki más történetesen robot.

- Akkor csak Kalibán marad. És minél jobban belegondolok az ellenvetéseidbe a bűnösségét illetően, annál inkább kénytelen vagyok egyetérteni veled. Nem valószínű, hogy ő volt a tettes. Számos egyéb lehetősége nyílt volna arra, hogy gyilkoljon, sokkal jobb lehetősége, mégsem tette. Nem szólva arról, hogy egy robot, amelyik képes gyilkolni, és akar is, sokkal jobban csinálta volna. Egy gyilkolni szándékozó robot valóban gyilkolt volna, nem szúrta volna el azzal, hogy életben hagyja az áldozatát.

Kresh Donaldra szegezte a tekintetét. Ujjaiával dobolni kezdett az asztal lapján, másik kezével pedig megdörzsölte az állát.

- Amiből az következik, hogy az elkövet egy teljesen ismeretlen személy. Valaki, aki meg tudja bütykölni a telepés biztonsági berendezéseket, mert a belépési nyilvántartóban több név nem szerepel. Talán egy robotnak álcázott telepés, aki el akarta tenni Fredda Levingot láb alól, hogy lefűjják az akciót, és ő hazamehessen. Vagy ilyesmi.

Esetleg Simcor Beddle egyik Vasfejűje tette, sőt, Simcor személyesen. Tegyük fel, hogy egyikük értesült az újtörvényes robot-projektről, és fenyegetésnek érezte szent, változások nélküli életvitelükre nézve. Ha Simcor vagy egyik cimborája a bűnös, akkor a Vasfejűek jobban értenek a telepés technológiához, mint hittem.

- Minden, amit mond, logikusnak tűnik, uram. De ha megjegyezhetem, kezdünk megfélemezni a másik problémánkról.

- Tudom, tudom. Kalibánról. A szökevény robotról. Ha ő támadta meg Fredda Levingot, ha nem, akkor is odakint van valahol. Ámokfutó, törvények nélküli, ezért el kell kapnunk. Reménykedtem, hogy a Leving-ügy fejleményei majd hozzá is közelebb visznek bennünket. De végül is ezzel az üggyel sem jutottunk messzire. Feltételezem, hogy a kiküldött kutatóbrigádok még semmi nyomra nem bukkantak.

- Nem, uram. Semmire.

- Az áldóját! - Alvar Kresh felállt, és elkezdett fel-alá járkálni a szobában - Be kell vallanom, megrekedtem. Csődöt mondtam. Nem tudom összerakni ezt a mozaikot. Az ügy két oldala annyira összefügg, mégis úgy tűnik, mintha semmi közük nem lenne egymáshoz - Alvar ezzel az ablakhoz lépett, és lenézett a városra. Esteledett. Újra eltelt egy hosszú nap, normális étkezések nélkül - viszont erősen sajgott a háta az átkozott szék miatt, amin egész nap ülnie kellett.

- Kalibán - suttogta. - Talán ő el tudja mondani, mi a pokol történt aznap éjjel.

- De ahhoz először el kell kapnunk, uram. Évekig is megbújhat a város alatti alagútrendszerben anélkül, hogy rábukkannánk.

- Igen, tudom. De nem hiszem, hogy ezt fogja tenni. Nem olyan fajta, aki hajlandó a föld alatt kuksolni. Nem. Abba nem nyugodna bele. Megtehetné volna akkor is, amikor először menekült be az alagútrendszerbe, mégsem tette. Most is elő fog bújni. Talán a városból is ki akar jutni, hogy távol kerüljön az üldözőitől. Kalibán odakint van. Odakint van, meg akar lógni. És ha a helyében lennék, én a mai éjszakát választanám.

CHANTO Grieg kormányzó aláírta az engedélyt, majd Fredda Leving elé tolta a papírt. A lány kissé túlságosan lelkesen nyúlt érte, és ez zavarta Grieget. Valami nem volt rendjén. Grieg visszahúzta a papírt, és rákönyökölt.

- Nem értem, miért akarja annyira ezt a papírt, Fredda - mondta. - Még mindig kísértést érzek arra, hogy megtagadjam, és vállaljam a kockázatot, hogy önként mond le a Limbo Projekt irányításáról.

- Kérem, kormányzó, adja ide. Biztosíthatom, nem blöffölök. Ha megtagadja, lemondok. Kiszállok a

játékból.

Grieg azonban hajthatatlan volt.

- Azt tudja, hogy az engedély mostantól lép életbe - mondta. - Nem menti fel a kihágás alól, hogy törvények nélküli robotot alkotott. Csupán azt tartalmazza, hogy a mai nappal vállalja a felelősséget egy ilyen robotért, és megkapja az engedélyt, hogy megtartsa. Ezzel együtt még mindig komoly vádakat varrhatnak a nyakába. Ha Kresh úgy dönt, hogy letartóztatja, semmit sem tehetek. Ez a papír semmitől sem fogja megóvni.

- Nem magamat akarom megvédeni - mondta Fredda. - Az incidens óta szinte semmit nem csináltam, csak erről gondolkodtam. Először magam akartam a keresésére indulni. Nem tudtam, azért akarom-e meg találni, hogy megmentsem, vagy azért, hogy megsemmisítsem. De minél többet rágódtam rajta, annál jobban éreztem, hogy nem szeretném, ha elkapnák és kivégeznék csak azért, mert ilyenre alkottam. Ha meghal, az azért lesz, mert én elkövettem azt a bűnt, hogy megalkottam. Nem neki kellene bűnhődnie az én vétkeimért, de az ön engedélye nélkül pont ez a sors vár rá.

- Szerintem egyértelmű bizonyíték van arra, hogy ő támadott magára. A helyzet kaotikus, de még mindig ez a legvalószínűbb magyarázat.

- Ha valóban így volt, akkor bűnhődjön csak azért, amit tett. Ez igazságos lenne. De kegyetlenség elpusztítani azért, ami. Kalibán az első olyan robot, akinek nincs korlátok közé szorítva az intellektusa. Ő az első, aki képes arra, hogy *úgy gondolkodjon, mint mi*, talán azzal a különbséggel, hogy valószínűleg jobban csinálja, mint mi. Ezért a bűnért fogják elkapni és kivégezni. Azt kell mondanom, hogy ha akkora fenyegetésnek érezzük mások szabadságát, hogy ezért meg kell ölnünk őket, akkor magunk sem érdemeljük meg a szabadságot - és nem is fogjuk sokáig megtartani.

Grieg kormányzó nem szólt, nem is nézett Fredda Levingre. Ehelyett kinézett az ablakon, és a gyönyörű városra emelte tekintetét, mely már megkezdte haláltusáját.

- Nagy változásról beszél, Fredda Leving, és a változás nem könnyű dolog - mondta. - Néha úgy érzem, mintha orvos lennék, és a betegemen csak egyetlen gyógyszer segíthet: a változás. Ha túl sokat, vagy rosszkor adok belőle, megölöm a beteget. Ha azonban egyáltalán nem írom fel a szert, a pácienszt a biztos halálba küldöm. Többször elgondolkodtam már azon, vajon mi, úrlakók, úgy döntünk-e, hogy a változás túlságosan keserű pirula. Lehet, hogy úgy határozzunk, könnyebb és kellemesebb, ha nem nyeljük le az orvosságot, inkább meghalunk. Maga mit gondol?

- Pillanatnyilag, uram, engem egyes egyedül az engedély érdekel. Megkaphatnám?

Grieg Freddára nézett. A lány szeme vérágas és fáradt volt, arca sápadt, turbánja alól pedig kikandikált egy-két újonnan kinőtt hajszál tuskéje. Ez a nő rég túltette magát azon, hogy néz ki, mert egy ideje nyilvánvalóan azon törte a fejét, melyik a helyes út, merre menjen.

Végül megszólalt:

- Rendben van. Ha a társadalmunk olyan törekeny, olyan merev, hogy egyetlen törvény nélküli robot miatt összeomlik, akkor kétszemélyes, hogy a betegét életben lehetne tartani.

Chanto Grieg erre átnyújtotta a papírt.

- Köszönöm, uram. Most pedig ha megbocsát, mennem kell... - Fredda meghajolt, sarkon fordult, és kísért.

Chanto Grieg hosszan nézett utána, majd egyedül maradt a nyugtalanító gondolattal, hogy nem is olyan biztos benne, hogy Infernó képes lesz együtt élni egyetlen szabad robottal is.

Mely esetben, természetesen, egyáltalán nincs remény.

NEM VOLT több értelme annak, hogy a földön gyakoroljon. Vagy működni fog a masina, vagy nem. Vagy elboldogul a vezetésével - vagy nem.

Kalibán elhelyezkedett a nyitott pilótafülkéjű légimobil pilótaülésén. Határozottan megmarkolta a botkormányt, lábát a pedálokra tette, majd felengedte azt a szerkentyűt, ami szerinte felemelte a gépet. A mobil lassan a levegőbe emelkedett. Remek. A masina működik!

Sokkal jobban izgatta, vajon működni fog-e a légimobil, mint az, vajon tudja-e kezelni a műszereket. Végül is úgy látszott, a légimobil azóta rostokol itt elfelejtve a Hatos Számú Légikikötőben, mióta a földalatti kikötőt bezárták, valamikor a múlt század folyamán. Kalibán infralátását használva meglehetősen biztonságosan libbentette fel a jó öreg masinát körülbelül tíz méternyire a földalatti csarnok padlója fölé. Körbepüült a csarnokban - körülbelül olyan gyorsan és kecsesen, mint ahogy azok az öregemberek mozogtak az utcákon, akiket az első városban töltött napján látott.

Igen: lassítás, emelkedés, kanyar - mindent jól csinált. A légimobilvezetés azon foglalatosságok közé tartozott, melyekről legnagyobb bánatára hallgatott az adatbankja. Mindenre magától kellett rájönnie, és tisztában volt azzal, fogalma sincs, hogy fog viselkedni a légimobil, ha gyorsabban fog menni, és nem szélsőségekben vezet.

Most azonban, feltételezve, hogy a légimobil egy darabban marad, nem volt oka tétovázni: Ideje volt elindulnia. Kalibán óvatosan a széles kivezető járatba irányította a gépet, és nyugodt tíz kilométer per órák tempóban vezetett. A fényforrást infravörös rendszere szolgáltatta. Szépen haladt a felszín felé a lágyan felfelé

küszö alagútban. A járat málladozó falai csendben suhantak el előtte. Még a földalatti világ részletes felderítése után is zavarba ejtette ez a széles, sötétségbe torkolló alagút, és az egész süllyesztett légikikötő.

- Ez a hely ősréginek látszott, amely felett elszálltak az évek, míg az meglapult a sötétségben - mégis úgy tűnt, mintha soha nem használták volna. Minden régi volt, de semmi sem látszott kopottnak. A porréteg alatt egy érintetlen kikötő szendergett.

Beletelt egy-két percbe, mire elérte az évtizedek óta lezárt külső kaput. Előzőleg már felment idáig, és megvizsgálta a zár mechanikáját. Meglehetősen biztos volt abban, hogy ki tudja nyitni, bár erre nem számíthatott. S még azzal sem oldódna meg minden problémája, ha sikerülne kinyitnia. Legalábbis elképzelhetőnek látszott, hogy a rendőrség emberei megfigyelés alatt tartják a város szélén levő lejáratoakat. Ezért nem nyitotta ki korábban a kaput - nem akarta felfedni tartózkodási helyét addig, amíg el nem készült a menekülésre.

Amennyiben sikerül kinyitnia a kaput, a lehető leggyorsabban ki kell jutnia rajta. Ezért választotta a légimobilt ahelyett, hogy egyszerűen kiszaladt volna.

Sürgette az idő. Egy-két nap, és veszélyesen lemerül az energiatára. A városon belül nem mert felkeresni egy töltőállomást sem. A rendőrök előzőnlötték az alagutakat, és máris adódott egy-két meleg helyzet. Nem akart egy helyre kényszerülni közel egy órán keresztül, amennyit a feltöltés igénybe vett volna. Mellesleg a lehető legnagyobb örütség lenne a töltőállomások közelébe mennie. Fel kellett tételeznie, hogy Kresh rendőrfőnöknek volt elég esze ahhoz, hogy minden állomás elé őrséget állítson. Nem. Ki kell jutnia a városból, és kint kell töltőállomást keresnie. Valahogy majd csak sikerül.

A járat véget ért. Kalibán a vártnál kissé nagyobb zökkenéssel ért földet, majd kiszállt. Odament a kapu kapcsolótáblájához, és felkattintotta a kézi vezérlés kapcsolóját.

Tompa puffanás hallatszott. A kaput fedő por is mocsok az alagútba hullott, az pedig kitérült.

Kalibán visszaugrott a pilótaülésbe, még mielőtt teljesen kinyílt volna a kapu. Kimanőverezett a nyíláson, majd maximumra állította a hajtóművet és az emelő mechanizmust, és azon igyekezett, hogy a lehető legnagyobb darab eget tudja maga ő Hádész városa között.

MOSTANRA Alvar teljesen hozzászokott ahhoz, hogy felverjék álmából. Ezúttal, ahogy Donald megérintette a karját, azonnal ébren találta magát, kótyagosság nélkül. Felült, lábát a földre lendítette, és talpra ugrott. Odament a székhez, melyre lefekvés előtt a ruháit tette. Ha már maga szándékozik felöltözni, nem akart több időt vesztegetni arra, hogy újabb holmikat keresgél.

- Milyen jelentés érkezett? - kérdezte.

- Lehet, hogy vakláрма, uram, de elképzelhető, hogy megtalálták Kalibánt. A várost ellenőrző robotokat utasítottuk, hogy minden szokatlant jelentsenek. Meglehetősen konzervatív tervek szerint készültek, így mindenféle megszokott dolgot is jelentettek, így nagyon megnehezítették emberi felügyelőik helyzetét, akik a valóban szokatlan dolgokat próbálták kiszűrni...

- Az ördögbe is, Donald, a lényegyet mondd!

- Igen, hogyne. Bocsanat, uram. Az egyik város széli légikikötő ötven éve most először nyitotta ki az egyik kapuját.

- Ez valóban szokatlan.

- Igen, uram. Ráadásul a városi légiellenőrzés jelentett egy mobilt, mely pontosan onnan emelkedett fel nem sokkal azután, és gyorsabban, illetve magasabban repült a megengedettnél, bár meglehetősen lassan érte el az utazósebességet.

- Mintha a pilóta nem lett volna egészen biztos a dolgában...Igen! Pillanatnyilag mi a helyzet? - Kresh levetette a pizsamáját, és elkezdett öltözködni. Ezúttal eszébe jutott, hogy nagyban megkönnyíti a dolgát, ha először az inget veszi fel, nem a nadrágot.

- Két légimobilunk üldözőbe vette, bár a szökevény mobil nagy előnnyel vezet. Egyenesen északnak, a hegyek felé tart, pontosan egy meglehetősen nagy vihar közepébe. És aligha kell hozzátennem, hogy az éjszakai hajsza mindig nehezebb.

Kresh leült, hogy felhúzza a nadrágját, de a zárak bekattantak, mielőtt befejezhette volna a műveletet. Bajlódott velük egy ideig, mire ki tudta nyitni őket.

- Az ördögbe is! Semmi sem könnyű - morogta Kresh, és ezt nemcsak a hajszára értette, hanem a nadrág felhúzásának problematikájára is. A sivatagban ritkán volt vihar, de akkor annál kiadósabb. Még egy tapasztalt pilóta sem merészkedne ki ilyen időben. Ha pedig Kalibán berepül a viharzónába, van rá esély, hogy soha nem kerül elő belőle. - Rendben. Továbbítsd a pilótáknak, hogy folytassák a hajszát - de semmi hősködés! A bűvészműtávközlőből elegendő van. Ha túl veszélyessé válik a helyzet, fűjd le az akciót. A pilóták határozott utasítást kaptak, hogy ne kockáztassák se a saját életüket, se a mobilokat. Emlékeztessd őket, hogy könnyen rá fogunk találni a robotra a városon kívül. Nincsenek alagutak, felhőkarcolók, vagy robotok, amelyek közé be tudna olvadni. Semmiképpen, ismétlem, *semmiképpen* ne lőjék le a mobilt! A parancs úgy szól, hogy fogják el Kalibánt, nem úgy, hogy semmisítsék meg. Ha lehetséges, kényszerítsék leszállásra. Ki akarom hallgatni. Lehet,

hogy ő az egyetlen tanú a Leving-ügyben. Nehogy lepuffantsák! Azt később is megtehetjük... - Kresh ezzel felállt, hogy felhúzza a nadrágját. - Fújd le a városi hajtóvadászatot - morogta. - Hadd pihenjék ki magukat a kutatóbrigádok, és maradjanak készenlétben, hátha szükség lesz rájuk a városon kívül.

- Igen, uram. Nyomban továbbítom az utasításait. Egy érvényes parancs szerint azonban emlékeztetnem kell arra, hogy Tonya Weltont a nyomozás minden lényeges eseményéről értesítenünk kell.

- Majd küldünk neki egy összefoglalót holnap reggel. Erről azonban egy szót sem fog hallani. Addig nem, amíg gyanúsított, és amíg biztosra vehetjük, hogy minden hírt szépen kifecseg Gubber Anshaw-nak.

- Igen, uram. Teljesen egyetértek, a parancs ellenére. Azonban arra is figyelmeztetnem kell, hogy az ön, valamint a rendőrség hatásköre Hádész városára korlátozódik. Önnek és beosztottainak tehát semmiféle hatalmuk sincs a város határán kívül.

- A pokolba a hatáskörrel! Munkához akarok látni. Mégpedig *azonnal!*

- Igen, uram. Ezt úgy értem, hogy ön és én személyesen csatlakozunk a hajtóvadászatához?

- Pontosan. - Alvar egy pillanatig még a pántokkal bajlódott, aztán sikerült rögzítenie magán a nadrágot. Felvette a zakóját, és észrevette, hogy Donald a fegyvertáskáját is odakészítette. De volt valami furcsa ebben. A robotok általában nem nyúltak fegyverhez. Nyilvánvaló volt az Első Törvényes konfliktus - ha Donald fegyvert ad Kresh kezébe, és Kresh azt gyilkolásra használja, akkor Donald fizikailag hozzájárult egy ember halálához. A tűzvető és a táska ráadásul nem is volt ismerős.

- Mit jelentsen ez, Donald? - kérdezte Alvar, miközben kézbe vette a fegyvert és a tokot.

- Lehet, hogy a saját fegyverét is vinni kívánja, uram, de jó okom van rá, hogy arra kérjem, ezt viselje. Gyakorlófegyver. Remekül utánozza a valódi tűzvető sugarát, de nem produkál mást, mint egy meglehetősen látványos fénykitörést.

- Értem - mondta Alvar, bár nem értette. - Megtudhatnám, miért viseljek gyakorlófegyvert egy ilyen bevetésen?

- Uram, ha bízok bennem, azt szeretném, ha minél kevesebbet beszélne róla. Lehet, hogy nem lesz szükség rá. De el tudok képzelni egy olyan helyzetet, ahol az elméletemet bizonyítaná. Amint ebbe a helyzetbe kerülünk, meg fogom kérni, hogy tegye ezt - és bizonyítsa az elméletemet.

- Donald, mindaddig nem tudtam, hogy rébuszokra is beprogramoztak.

- Igen, uram. Tisztában vagyok azzal, hogy homályosan fogalmaztam. De nem bízom eléggé az elméletemben, és azt hiszem, az lenne a legjobb, ha nem vonnám el a figyelmét a jelenlegi feladatról valószínűtlen feltevéseimmel. Nincs feltétlen oka rá, hogy magával vigye a gyakorlófegyvert.

Alvar Kresh a fegyverrel a kezében hosszan és fürkészőn Donaldra bámult. Donald akkor volt a legdühítőbb, amikor titokzatoskodott - viszont az is igaz, hogy nagyon sokszor Donald volt a megmentője. A robot bizonyára rengeteget gondolkodott az esetről, és nem lenne meglepve, ha kifejlesztette volna a saját elméleteit, még akkor is, ha nem látta itt az idejét annak, hogy kifejtse őket: És csak egy örült nem törődne egy ilyen zseniális elméből származó feltevésekkel. Kresh felcsatolta a fegyvertáskát, kivette saját fegyverét az egyik fiókból, és becsúsztatta a zakója zsebébe. Ott a keze ügyében lesz, bár reflexszerűen először a fegyvertartóhoz fog kapni, ha szüksége lesz rá.

És akkor Donald feladata lesz annak megakadályozása, nehogy pont ez a reflex okozza a halálát.

- Rendben - mondta. - Indulhatunk.

KALIBÁN még sohasem látott valódi éjszakát, sem a külvilágot, mesterséges fények nélkül. Furcsa volt a feketeség, a bársonyos üresség, mely mindent beborított. Izgalmas, titokzatos, ijesztő volt a sötétség. Most már értette, miért jött elő olyan gyakran a sötétség képe az adatbankjából. Az emberiségnek fennállása során nagyon sokszor szembe kellett néznie a sötétséggel.

És ráadásul minden előny és infralátás nélkül kellett szembenézniük vele. Pusztá akaratereje segítségével tudott normális látásról infralátásra kapcsolni, és az őt körülvevő feketeség eloszlott. Tisztán látszott az alatta elterülő táj hőmérsékletének színképe, de ennél is lényegesebb volt, hogy két üldözője is szépen kivehető volt, bár a légimobilok a normális fényviszonyok mellett láthatatlanok maradtak: Ennyit arról az elméletéről, miszerint a seriff nem fogja a városon kívül üldözni. Legalább nem löttek rá. Talán azért, mert élve akarták elkapni.

Ha pedig így volt, annál jobb. Emiatt könnyebb lesz kicsúsznia a kezük közül - bár előbb-utóbb elkapják, ha nem talál ki valamit.

Volt előtte egy hatalmas, időjárással kapcsolatos dolog, mely infralátással tökéletesen kivehető volt, és csak úgy forrongott az energiától. Feléje repült, amilyen gyorsan csak tudott, de üldözői minden másodpercben közelebb értek hozzá. Nem lesz könnyű. Egy hirtelen széllelés megtaszította az öreg gépet, ami igencsak meglepte Kalibánt. A mobil felbukfencezett, és már majdnem a hátára fordult, mire Kalibán visszanyerte uralmát a gép felett.

Egy újabb széllelés a másik irányból kapta el a mobilt, de ezúttal Kalibán készenlétbe helyezte magát. A vihar falként toltul elé. Hallotta morajló erejét, látta a benne villanó villámokat. Mostanra a széllelések szinte

állandósultak, víz és jég verődött a légimobil oldalának, majd Kalibán nyakába zúdult. Hirtelen úgy tűnt, mintha a szél, a víz és a felhők beborítanák, mintha elnyelné a rettenetes vihar.

Egy széllökés előre taszította a légimobilt, egy újabb pedig megemelte, majd ugyanolyan erővel visszaejtette. Szikrák pattantak, ahogy valamelyik műszer zárlatot kapott, és az irányítópuhult fele kihuny: A mobilt most oldalra dobta a szél, és a szinte irányíthatatlan gép majdnem az oldalára billent, mielőtt Kalibán egyenesbe hozhatta volna. A vihar morajlása és ereje hihetetlen volt, mindenütt döngött és villámlott, az alázúduló eső pedig szinte felfalta, betemette Kalibánt. Szinte egygé vált a vízzel, a széllel, a sötétséggel, és a vakító villámlással. A mobilt most újra elkapta egy szélroham, az pedig felbucskázott, és iszonyatos sebességgel megindult a talaj felé. Kalibán megpróbálta egyenesbe hozni a gép orrát, az emelő mechanizmust maximumra kapcsolta, az öreg mobil pedig csikorogva tiltakozott, és a hajtómű környékén valami mély, dühös rángatózás kezdődött. Aztán egy iszonyatos csattanás hallatszott, melybe az egész masina beleremegett, majd a rángatózás hirtelen abbamaradt, mintha valami egyszerűen leszakadt volna a gépről.

Kalibánt mindez nem érdekelte. Azzal volt elfoglalva, hogy egyenesbe hozza a gépet - lassítani akarta a fékevesztett zuhanást a láthatatlan föld felé. A megkínzott mobil lassan, nagyon lassan felemelte az orrát, miközben kegyetlen zajokat bocsátott ki magából.

A gép döbbenetes hirtelenséggel tört ki a viharfelhők fogságából, és láthatóvá vált a talaj, mely felé zuhant, méghozzá irtóztos gyorsasággal. Most legalább felülről ömlött az eső Kalibánra, nem pedig minden irányból, de még így is alig látott valamit.

A meggyötört légimobil egy utolsó, hősies erőfeszítéssel egyenesbe került. A padló résein keresztül azonban füst gomolygott elő, és Kalibán ki sem látott volna belőle, ha az eső nem akadályozza meg, hogy felfelé szálljon. A műszerek leblokkoltak, és a helyzet egyre aggasztóbbá vált. Az utolsó kijelző még villant egyet-kettőt, aztán kihuny. A hajtómű leállt, a mobil pedig vitorlázni kezdett, de nem sokáig. Egyre közelebb került a talaj, és Kalibán tehetetlen volt. Megpróbálta lassítani a gépet, felemelni az orrát, hogy a zuhanást siklássá szelidítse. De késő volt - semmi többet nem tehetett.

A mobil a földnek csapódott, és a sivatag nedves feketeségében ide-oda bucskázott a homokdombok között.

ALVAR Kresh és Donald kiléptek a ház tetején levő leszállópályára, és azt kellett tapasztalniuk, hogy hivatalan vendégük érkezett. Tonya Welton éppen kiszálláshoz készülődött saját légimobiljából, robotjával, Ariellel a nyomában.

- Én is magával tartok - közölte Tonya - Megtalálták Kalibánt. Most éppen utána mennek. És nekem jogom és felhatalmazásom van arra, hogy a nyomozás bármelyik részébe bekapcsolódjam. Törvényes jogom van rá, és ezt ki is fogom használni.

- Honnan a pokolból tudja, hogy hova megyünk? - érdeklődött Kresh, bár kitalálta a megalázó igazságot, mielőtt feltette volna a kérdést. Az ördög vigye el a telepeseket, az átkozott technológiájukkal együtt.

- Bizalmas hiperhullámú üzeneteik egyáltalán nem olyan bizalmasak - felelte Tonya. - Figyelemmel kísérvük őket.

- Csak kísérték - mordult fel Kresh. - Ezen igen hamar változtatni fogunk. Elárulta magát!

Tonya megrázta a fejét, arra utalva, hogy a dolog nem lényeges.

- Ennek nincs jelentősége. Legalábbis ahhoz képest, mekkora veszélyben vagyunk most. Számptalan lehetőség van arra, hogy az eset politikai lavinát indítson el, és szabotálja a terraformáló projektet, akkor azonban ez a világ elpusztul. És mi is, mindannyian.

- Mi? Mióta érzi ennyire otthon magát minálunk?

Tonya Kresh-re nézett. Szeme ragyogott, és tágra nyílt a félelemtől és aggodalomtól.

Amióta Gubberrel találkoztam. Nem fogom elhagyni, és nem fogom engedni, hogy elpusztuljon a világa. Én mindenképpen Infernón szeretnék maradni, történjék bármi.

- Lady Welton, nyomatékosan szeretném felszólítani, hogy ne jöjjön velünk - mondta Donald. - Nem tudom udvariasan megfogalmazni: ön is gyanúsított az ügyben.

- Azt az átkozott mindenit! Persze, hogy az vagyok! Azt hiszik, nem tudom, hogy Gubber és én gyanúsítottak vagyunk? - Welton szünetet tartott, mellkasa megremegett, és könnyek patakzottak végig az arcán.

- A mindenit, hát nem értik? Ha ő tette, és Kalibán ezt megerősíti, ott kell lennem. Tudnom kell. El fogom viselni, akárhogy alakuljon is. De nem színlelhetek többé előtte. Tudnom kell.

Anvar Kresh őszinte ámulattal bámult Tonya Weltonra. Ő volt az univerzumban az utolsó élő ember, akiről feltételezte, hogy képes ilyen heves érzelemkitörésre. Nehéz volt nem észrevenni, milyen remek álarc ez a szenvedély, ha Tonya ragaszkodik ahhoz, hogy velük tartson. Egyetlen lövés, és Kalibán hallgatni fog, mint a sír...

De a pokolba is, törvényes joga, hogy jelen legyen, és ha esetleg mégsem lenne az, akkor sem tudnák megakadályozni, hogy Tonya a saját mobiljával kövesse őket, hacsak le nem lövik a gépet. De ettől még nem kellett megkönnyítenie a nő dolgát.

- Rendben van - mondta Alvar. - Velünk jöhet. De minden fegyvere itt marad, és hagyja, hogy Donald

megmotozza: biztosra kell mennünk. Én fogok magának ruhát adni, nehogy be tudjon csempészni bármiféle tiltott szerkentyűt.

Tonya Welton ellenkezni akart, aztán meggondolta magát.

- Nincs nálam fegyver, de hajlandó vagyok megmotoztatni magam, és át is öltözöm, ha úgy akarja.

Ezúttal Kresh lepődött meg. Talán mégis őszintén beszél a nő...

- Donald, mozogj már! Motozd meg, aztán öltöztess át, gyorsan!

- Igen, uram. Bár nem hinném, hogy sok értelme lenne a sietségnek. - A robot az északi horizontra mutatott.

Alvar Kresh felnézett, és átkozódni kezdett. A vihar egyre közeledett, és nagyon komolyan ígérkezett. A szél máris feltámadt. Poklok kénköves pokla! Egy robot sem hagyja, hogy ilyen időben repüljön, és most az egyszer be kellett ismernie, hogy ebben igazuk is van. öngyilkosság lenne berepülni egy ekkora viharba. Bár erre gondolni sem mert.

Még hozzá azért, mert Kalibán, egyetlen reménye, hogy mégis ki tudja bogozni ezt az ügyet, néhány perccel ezelőtt igenis belerepült.

19.

ABSZOLÚT semmit sem tehettek. Semmit. Fredda Leving fel-alá járkált a laborjában, Jomaine az asztalnál ücsörgött egy széken, Gubber pedig vigasztalhatatlanul gubbasztott az egyik munkapad melletti zsámolyon. Egyetlen hír, egyetlen szó, egyetlen halovány utalás nélkül várakoztak. Igen, mindenképpen meg kellett találniuk Kalibánt. De ez lehetetlennek tűnt. A városban rémhírek és állítólagos tényszerű jelentések tömkelege keringett, melyek egytől egyig használhatatlanok voltak.

Úgy tűnt, még Alvar Kresh-nek és Tonya Weltonnak is nyoma veszett. Fredda többször próbálkozott, hogy elérje őket, hasztalanul. Hol lehettek? Kalibán után kutattak a tomboló viharban, vagy tanácskoztak valahol? Együtt dolgoztak, vagy véletlenül ugyanabban az időben mentek el valamerre?

Tonya Welton. Fredda újra Gubberra nézett, és hitetlenkedve megrázta a fejét. EZ a hír teljesen felkavarta. Kissé bosszantó volt a felismerés, hogy szinte ő volt az utolsó ember a bolygón, aki eddig még nem tudott a dolgról.

Bár őszintén szólva nem hibáztatta Gubbert. Ha annak idején megtudja, rettenetesen dühbe gurult volna, és egy cseppet sem bízott volna meg Gubberben. Most, ahogy az álomtalan, morajló éjszaka sötét és dühöngő hajnállá változott, az, hogy ki kivel aludt, minden jelentőségét elvesztette. Bár ez talán túlzás volt. Bármennyire dübörög is fenn az ég, az embereket mindig elvarázsolja egy-egy viharos románc híre. Ő persze még mindig nem értette az egészet, de ez most nem számított. Pillanatnyilag egyéb kérdések és aggodalmak kötötték le a figyelmét.

Kalibán.

A többi embernek bizonyára mást jelentett, Freddának azonban valami nagyon egyszerűt: valaminek a kezdetét. És valószínűleg a végét is. Ha kudarcnak, vagy veszélyesnek hiszik, ha a hatalmas káosz és felfordulás okát látják benne, nem az áldozatát, akkor soha senki nem mer majd hasonlóan szabad robotot alkotni. Összes társa rabszolga marad az idők végezetéig, és elméjüket megnyomorítja a Három Törvény. A legjobb esetben elenyésző töredékük az új Törvények lazább kötöttségeit fogja örökölni, de még azok is gúzsba fogják kötni az elméjüket.

Kalibán. Hol a csudában lehet? Mostanra bárhová eljuthatott: a városba, az alagutakba, a városon kívülre. Persze ha van egy kis esze, megbújik az alagútrendszerben, és ott is marad. Megvárja, míg a tenger felé húzódik a vihar. Ezek az időjárási szélsőségek mindössze néhány óráig tartanak. De ha kell, ő akár évekig is meglapulhat az alagutakban.

Csak hát nincs elég energiája. Mi jutott eszébe, hogy alacsony kapacitású, laborkísérletekhez való energiatárral szerelte fel? Ha egy szabvány tárat épít bele, akár évekig, évtizedekig is bujkálhat anélkül, hogy bármire szüksége lenne.

De hát laborkísérletekhez való energiatárral látta el. Nem említette, is nem is kívánta megemlíteni senkinek, hogy Kalibán energiafogyasztása a vártnál kissé magasabb volt. Átlagfogyasztás esetén Fredda úgy számolta, hogy mostanra csupán néhány órára elegendő energiája maradt.

A TOMBOLÓ szél ereje végre csillapodott, az eső lassan szemerkéléssé szelídült. A jó öreg légimobil ronccsa gyűrődött darabjait a vihar szanaszét szórta a hegyoldalban.

Kalibán óvatosan előbújt egy csoport szikla mögül, mely valamelyest megvédte az időjárás szélsőségeitől. Egyszer-kétszer megbotlott, ahogy a még mindig sáros hegyoldal felé tartott. Tér látása megszűnt, mert a bal szeme összetört, és hasznavehetetlenül csüngött alá. A jobb karjában valami elgömbülhetett az ütközéskor, mert nagy erőfeszítésébe telt, hogy megmozdítsa, és az olyankor ijesztő, csikorgó hangot adott ki magából. Egykor

makulátlan, csillogó, vörös fémtestét most szétkenődött sárfoltok szennyezték. Mellkasán több horpadás és repedés éktelenkedett.

De ez nem számított. Túlélte.

De valóban túlélte-e? Lehet, hogy bár még életben van, mégis halálra ítéltették?

Beépített diagnosztizáló rendszere megszámlálhatatlan vészjelzést küldött az agyába, nem csupán a vihar okozta károkról, hanem alapvető energia-ellátásával kapcsolatban is. Ha nem csinál gyorsan valamit, elfogy az energiája, ő pedig holtan esik össze. Az energiavesztéséget túl fogja élni, és fel lehet támasztani, ha újra feltöltik, de addig itt fog heverni mozdulatlanul, kiszolgáltatottan, és könnyű prédája lesz a seriffnek.

Kalibán teljesen kétségbeesett. Semmi sem sikerült. A menekülés a városból katasztrófába torkollott. Valójában semmit sem ért el vele, csak annyit, hogy kárt tett magában, és megrekedt egy kihalt világban, mely számára teljesen idegen volt. Erről a helyről nem volt betáplált térképe. S ami még ennél is rosszabb, a múlt éjjel látta, hogy két légimobil követi. Tisztában volt azzal, hogy üldözői hamarosan a nyomára bukkannak.

És most nem tudta kicszelezni őket. Töltőállomást kellett találnia, hogy energiát nyerjen, különben elpusztul itt, a sivatagban. De merre menjen? Megfordult, és Hádész esőbe burkolt tornyaira nézett, a déli horizont peremén. Nem mehet vissza a városba, annyi bizonyos. Akkor biztosan elkapják. De csakis ebben volt biztos. A városon kívül semmit sem ismert. De mivel a városnak voltak kivezető útjai, azok pedig északnak tartottak, ebből kiderült, hogy legalábbis valamikor voltak egyéb helyek is Hádésztől északra, a hegyeken túl, ahová menni lehetett. Biztos maradt még belőlük valami. Ahol van egy-két működő töltőállomás. Valami. Bármi.

Nem volt más választása, csak hogy megnézzze.

Sarkon fordult, és merev végtagokkal, botorkálva elindult felfelé a sziklás hegyoldalon a szemerkélő esőben, a hegyeken túlra, észak felé.

- KITÖRT a vihar, uram. A következő három napra szóló előrejelzés nagyon kecsesgető.

Alvar Kresh felriadt a szunyókálásból, és zavartan felpillantott. Egy jócskán kipárnázott karosszékben találta magát a nappalijában. Tonya Welton, akit Donald egy valahonnan előkotort kezelábasba öltöztetett, békésen szuszogott a kanapén.

Ariel csendesen és mozdulatlanul álldogált a gazdájához legközelebb eső fülkében. Furcsa volt látni egy telepest állandó robotkísérettel. Kresh úgy nőtt fel, hogy folyton robotok vették körül, de Weltonnak ez néha biztos az idegeire ment. Bizonyára hozzá kellett szoknia a robotok örökös jelenlétéhez.

De nem akart több gondolatot Weltonra fecsérelni. ő maga alig aludt valamit az éjjel. Biztos elszundított néhány percre, de semmi másra nem emlékszik, csak arra, hogy a falat bámulta a kanapé felett, amelyen Welton aludt. A falat bámulta, és töprengett. Erre az elmúlt napok folyamán nem nagyon nyílt lehetősége, és talán jót is tett vele a vihar, amiért arra kényszerítette, hogy ne siesse el a dolgokat.

Nagyon lényeges volt, hogy átgondolja a történeteket, sorra vegye a bizonyítékokat, minden irányból megvizsgálja az elméleteit. De erre sosem maradt ideje. Furcsa. Az űrlakó-társadalom pont azért használt robotokat, hogy az embereknek legyen idejük gondolkodni. Mégis úgy látszott, hogy azok mindennek ellenére sem érnek rá ilyesmire.

Donald hozott neki egy csésze kávé. Kresh elvette a csészét. Lassan, óvatosan kortyolt belőle. Igen, igen, gondolta ismét, ahogy a koffein kezdte kifejteni jótékony hatását. Nagyon fontos volt utoljára áttekinteni a dolgokat az éjszaka közepén, a hajnali órák előtt, amikor úgy tűnt, megáll az idő. Az ember kimerültségéből is nyerhet új ötleteket, mert az álom és ébrenlét közti homályos állapot olykor olyan dolgokat sugall, melyekre sem ébren, sem alvás közben nem jönne rá. Ezek a félálomban fogant gondolatok könnyen újabb és helytállóbb elméletek felé terelhetik.

És érezte, hogy közeleg a megoldás. Nagyon is közeleg. Ott volt valahol az agya legmélyén, és mindenáron ki akart szabadulni.

Most azonban nem volt ideje olyan válaszokat keresgélni, melyek nem szúrták ki a szemét. Eljött a cselekvés ideje. A személyes cselekvésé. Be fog avatkozni, és maga fogja befejezni a műveletet.

- Donald, minden egység térjen vissza a normális munkához. Minden Kalibánnal kapcsolatos akció lefűjva - a város peremének megfigyelése kivételével persze. Nincs értelme vállalnunk a kockázatot, hogy esetleg visszaszökik a városba. Madame Welton és én pedig személyesen járunk az ügy végére.

Ezzel jókorát kortyolt a kávéból, és majdnem megégette a nyelvét. Letette a csészét, felállt, Tonya mellé lépett. Megragadta a nő vállát, és alaposan megrázta.

- Ébredjen! - szölongatta. - Vadászni megyünk.

ÍME.

Kalibán látta - lent volt a völgyben, talán két kilométernyire tőle. Egy kis épülecsoport, eléggé kopottas, mely csak úgy ragyogott a vihar gyorsan eloszló felhőfoszlányai mögül előbukkanó nap fényében. Azt nem tudta előre, vajon lesz-e ott energia, és hogy hogyan juthat hozzá, de ezek a kérdések mind értelmüket veszítik,

ha nem cselekszik minél gyorsabban. Egyetlen reménye az volt, hogy a tulajdonos nem hallott még róla. Erre volt némi esély, a hely elhagyatottságából ítélve. Ha egyszerűen csak egy szűk helyzetben levő robot benyomását kelti, akkor talán rábeszélheti az illetőt, hogy adjon neki energiát. Más választása nem igazán volt. A hegy megmászása szinte minden tartalékát felemésztette. Más életre utaló nyomot semmilyen irányban nem látott. Az az épülecsoport volt az utolsó reménye. Elkezdett ereszkedni a hegyoldalon, óvatosan lépkedve a cserjével és labilis sziklával borított talajon. Nem volt nehéz terep. De ha valóban olyan rossz a helyzet, amilyennek látszik, akkor ez lesz a legutolsó erőpróbája.

Ezért elszánta magát, hogy mindent megtesz, ami tőle telik.

ABELL Harcourt kinézett a munkapadja feletti ablakon, és valami rettenetesen furcsa dolgot látott. Egy robot, egy erősen sérült robot támolgott elő a déli hegyekből. Hát ez mindennek a teteje volt. Pont azért jött el a városból, hogy ne kelljen robotokkal találkoznia. Abell régen rájött, hogy semmi érdemlegeset nem tud alkotni, ha egy sereg tökéletes szolga sürgölődik körülötte. Robotok, meg az a sok állítólagos, eszement szobrász, akiknek halvány gőzük sem volt, melyik végén kell megfogni a vésőt. Szobrászok, akik a robotsegédek munkáját "irányítják", és lélektelen, tizenkettő egy tucat stílusú alkotásokat ontanak magukból. Átkozott robotok. Rájuk szokik az ember. Rosszabbak, mint a kábítószerek.

De ez másilyennek látszott. Ez a fickó nem azért vergődött át a hegyen, és nem azért verette ki a fél szemét, hogy az ő munkapadján rendet csinálhasson, és eltüntesse a dolgait. Abell letette a vésőjét, és kiment. Talán száz méterre sétált el a háztól, aztán megállt, és várta, hogy a robot odaérjen.

Abell Harcourt alacsony, szikár, temperamentumos emberke volt - sötétbőrű, és teljesen kopasz. És nem szenvedhette, ha megzavarták a munkájában.

- Oké - mondta, amikor a robot hallótávolságba ért. - Most, hogy ki kellett jönnöm miattad a műhelyből. Mondd csak, mi járatban vagy?

- A segítségét szeretném kérni, uram. A légimobilommal lezuhantam a hegyekben a vihar alatt. Alig maradt energiám, és hamarosan kikapcsolok, ha nem tudom feltölteni magam.

- Azt hiszed, atomenergiát tárolok én itt, vagy mi?

- Nem, uram. Nem atomenergiát használok. Újratölthető telepem van, és már majdnem lemerült.

Harcourt egy metsző pillantást vetett a robotra. Rettenetesen furcsa volt. Nagyon furcsa. Ki a fene gyártana olyan robotot, amelyiknek pár nap alatt lemerül az aksija? És mi a pokolért repdesett ez a robot ekkora viharban?

- Remélem, ember nem volt abban a légimobilban...

- Nem, uram. Egyedül voltam.

- Hmmm...- Harcourt egy hosszú percig gyanakodva méregette a robotot. - Hát, azt hiszem, a feltöltésnek semmi akadálya. De a szemedet nem tudom megjavítani.

- Köszönöm a kedvességét, uram.

- Majd a kamrában levő feltöltőt használjuk. Gyere utánam!

Abell Harcourt hátat fordított a furcsa robotnak, és előrement. Aztán derengeni kezdett neki valami. Várjunk csak... Vörös színű, egyedül repül, emberek sehol - a szíve majd' kiugrott a helyéből. Ez az a gyilkos robot, a fékevesztett szökevény, akivel minden híradás tele volt, amikor előző este végigzongorázta a csatornákat, Kaliborn, vagy valami ilyesmi. Nem, Kalibán.

Kalibán, a bandita - most már emlékezett. De rögtön érezte, hogy itt valami nincs rendjén.

Várjunk csak. Gyilkos robot? Ennek semmi értelme. Mellesleg ez a Kalibán túl udvarias ahhoz, hogy gyilkos legyen. Hisz már vagy egy tucatszor leszedhette volna a fejét, ha ez lenne a szándéka...

Abell Harcourtot büszkeséggel töltötte el, hogy rájött: valami nem stimmel az egészben. A híradások mindenféle vad történettel rukkoltak elő, de azt sehol sem mondták be, hogy a szökevény robot udvarias is.

Bevezette a robotot a szerszámoskamrába, egy apró kalyibába, melyben a régi faragványait, a kerti szerszámokat, és mindenféle egyéb kacatot tárolt.

- Hol van a csatlakozó-aljzatod? - kérdezte, miközben felkapcsolta a villanyt. Nyugodtabb volt, mint gondolta volna.

- Itt, uram.

A robot törzsének bal oldalán felpattant egy kis ajtó, körülbelül ott, ahol a bordái lettek volna.

- Hmmm...Na jó. Gyere, ülj le...ide! - Abell felfordított egy dobozt. - Ide ni! Azt hiszem, ha itt maradsz minden gond nélkül rád tudom kapcsolni a feltöltő vezetőkét.

Remegett a keze, ahogy a sok limlom között turkált. Mégsem olyan nyugodt hát. Ennyire félne? Nem érezte, hogy félne. Ördög és pokol! Ez örjítő. Egy pillanatig arra gondolt, visszarohan a házba, előszedi a jó öreg vadászpuskát, és kilyukasztja ezt a furcsa robotot. De nem. Ezt azok a puhány hédésziak tennék vele. Abell Harcourt úgy élte az életét, hogy feltette magában, azért se fog úgy gondolkodni, ahogy azt mások elvárják tőle. Főleg nem ilyen helyzetben.

A feltöltő egység a padló fölé van erősítve, valahol arrafelé. Ez az! Félresöpört egy kupac félresikeredett,

fából készült aktszobrot.

- Megvagy - mondta, és igyekezett némi felszabadultságot csempészni a hangjába, ahogy a kábellel bajlódott. Még remegett egy kicsit a keze, amikor átnyújtotta a vezetékét a robotnak.

A nagy robot megvizsgálta a vezetők végét, majd a testén levő aljzatba illesztette.

- Hálásan köszönöm, uram. Energiahelyzetem valóban katasztrofális volt.

- Meddig tart, amíg teljesen feltöltődsz?

- Nem egészen egy óráig. Ha egyáltalán megengedi, hogy ennyi energiát elhasználjak.

- Igen, hogyne - felelte Harcourt, és kavarogtak a gondolatai, a szíve pedig a torkában dobogott.

- Nagyra értékelem a kedvességét, uram. Eddig nem sűrűn találkoztam ilyesmivel.

- Kalibán a neved, ugye? - csúszott ki a kérdés Harcourt száján, aztán azonnal meg is bánta, hogy megkérdezte. Őrületség volt.

A robot ránézett, és ép szemével fürkészni kezdte, míg a másik vakon és hasznavehetetlenül csüngött alá a foglalatból.

- Igen, uram. Tartottam tőle, hogy tudja.

- Nekem lenne okom tartani tőled.

- Miért, uram? Semmi okom rá, hogy ártsak önnek. Hiszen segített rajtam.

- A hírekben azt mondják ám, hogy egy csomó embert megtámadtál.

- Nem, uram - felelte Kalibán. - Inkább úgy kellene fogalmazniuk, egy csomó ember támadott meg engem. Azért jöttem el a városból, mert azt reméltem, itt talán békén hagynak. Ez minden. - Kalibán figyelmesen vizsgálgatni kezdte a férfit, s közben elgondolkozva oldalra hajtotta a fejét. - Maga fél tőlem.

- Egy kicsit. Talán nem eléggé. De a pokolba is, öregember vagyok én már, és a legrosszabb, amit tehetsz velem, ha fogod magad, és megölsz. De amúgy is túl sokat éltem már - legyintett Abell.

- Mégis segített rajtam. Csupán annyit kellett volna tennie, hogy megtagadja a lehetőséget, és néhány percen belül összeesem. Nem értem.

Abell Harcourt vállat vont.

- Azt hiszem, túl udvarias voltál ahhoz, hogy gyilkosnak nézzelek. És valahogy teszik az ötlet, hogy a városi rendőrök orra alá dörgölhetnek. De úgy látom, bajban vagy. Most mihez kezdesz?

- Nem tudom. A világról szerzett ismereteim sok szempontból végesek. Szeretnék megmenekülni, életben maradni. Talán tud nekem tanácsot adni, mit csináljak.

Abell Harcourt talált egy régi vödröt, és felfordította, nagyon ügyelve arra, hogy Kalibán beleessen a látószögébe, és hogy ne tegyen semmiféle fenyegető mozdulatot. Hajlandó volt vállalni a rizikót ezzel a robottal kapcsolatban, aki elég beszámíthatónak, tűnt, de azért nem akarta kihívni a sorsot maga ellen.

- Ebben nem vagyok olyan biztos - ismerte be. - Hadd gondolkodjak egy kicsit!

Ki a pokol akarna segíteni Kalibánnak, amikor mindenki a pusztulását kívánja?

De várjunk csak. Az egész világ egy szerencsétlen számkivetettet üldöz. Fredda Leving is valami ilyesmiről beszélt. Később ki is kereste, el is olvasta. A Frankenstein-mítosz, vagy inkább mítoszok. Egyetlen megragadó mese különböző, egymásnak ellentmondó változatai. Mese a félreértett szörnyetegről, akit olyan világba kényszerítettek, amiről semmit sem tudott, és mindenki félt tőle és gyűlölte, mert az volt a bűne, hogy más volt, mint ők. A rettegő, félvad falusiak végül megrohmozták a kastélyt és megölték, mindössze azért, mert elvakarta őket az iszonyat. Pedig csak a híresztelések, és saját előítéleteik szolgálták bizonyítékul bűnösségére.

Vajon most újra ez a régi mese kelt életre? Az űrlakók ideális társadalma jöttányit sem haladt előre a mítoszok és félelmek korszaka óta? Nem. Szinte biztosan nem.

- Nem hinném, hogy egyedül messzire jutsz - mondta Harcourt elővigyázatosan. - Ha lezuhantál, a seriff hamarosan megtalálja a mobilod roncsait. Üldöztek, amikor a baleset ért?

- Igen.

- Akkor nyugodj bele, hogy nemsokára rád bukkannak, akár itt maradsz, akár nem. Megtalálják a roncsot, talán az idevezető nyomokat is, vagy egyenesen idejönnek, mert ez a legközelebbi lakott hely. Ha továbbmész, a nyitott völgyben egykettőre felfedeznek. Ha elviszed a légimobilomat, az sem jó, mert biztosra veszem, hogy minden elképzelhető szerkentyűvel az eget figyelik. És ha mégis sikerülne meglógnod, akár légi mobilon, akár gyalog, az energiatárad megint csak néhány napra lenne elegendő. Egyszerűen csak figyelniük kell azokat a helyeket, ahol fel tudod tölteni magad, hogy lecsaphassanak rád, amikor felbukkansz.

- Akkor mit csináljak? - kérdezte Kalibán. - Merre menjek? Élni akarok. Nem tudom elfogadni a halált.

Abell Harcourt felnevetett. - rövid és lemondó kacaj volt ez.

- Kevesen tudjuk, pajtás. Kevesen. Na, hadd gondolkozzam még egy kicsit!

A kamra csendbe burkolózott. Abell Harcourt gyakran érezte, hogy nem illik az infernói emberek közé. Na de ez... Ez más volt. Segíteni egy törvények nélküli robotnak a menekülésben bizonyára bünténynek számít, és joggal. Kalibán veszélyes.

Olyan veszélyes, mint bármelyik ember.

De nem támadt-e tulajdon alkotójára, Fredda Levingre?

- Azt mondod, senkinek sem ártottál? - kérdezte Abell.

- Megvédttem magam, anélkül, hogy szándékosan bajt okoztam volna, amikor egy csoport telepes megpróbált megölni. Ezen kívül nincs tudomásom arról, hogy bárkinek ártottam volna.

- Nincs tudomásod? Ez arra utal, hogy megtámadhattál valakit anélkül, hogy tudtál volna róla. Ez meg hogy lehet?

- Első emlékkémem az, hogy egy eszméletlen nő előtt állok, akiről később kiderült, hogy Fredda Leving a neve. Lehetséges, bár valószínűtlen, hogy én ütöttem le, aztán kikapcsoltam, majd újra bekapcsoltam, de a memóriám kiürült.

- Ez nem hangzik valami meggyőzően. És ha így is volt, és utána mindent töröltek a memóriádból, akkor egy egész sor unalmas filozófust idézhetek, akik szerint a jelenlegi éned nem is azonos azzal a lényel, aki a bűntényt elkövette.

- Igen, uram. Magam is erre a következtetésre jutottam.

- Csak nem?

Abell robot-filozófusokról még sosem hallott.

Ismét Fredda Levingre gondolt, és a Frankenstein mítoszra. Elképzelhető, hogy amíg Kalibán léte titok volt, a nő meg akarta semmisíteni a robotot, hogy magát védje - most azonban, hogy a titok kitudódott, az szolgálta legjobban Leving érdekeit, ha azt hangoztatta, hogy Kalibán nem átokfutó gyilkos. Amennyiben Kalibán nem követte el azokat a bűntényeket, melyekkel gyanúsítják, akkor Leving bűnössége is csökken. Tehát Levingnek minden oka megvan arra, hogy segítsen Kalibánnak. Talán jobban meg tudná védeni, mint ő, Abell Harcourt.

De az is lehet, hogy nagyon is Fredda Leving nemes természetére alapoz, holott az azonnal kiszolgáltató Kalibánt a rendőrségnek, hogy mentse a bőrét. De mi más megoldás kínálkozott, mint az, hogy hozzá forduljon? Nagyon szorította az idő. Előbb-utóbb - de inkább előbb - felbukkan a völgyben a seriff.

- Van egy ötletem - mondta Abell Harcourt. - Bár eléggé kockázatos. Más módot azonban nem látok arra, hogy megmenekülj.

- A kockázat is sokkal jobb, mint a biztos halál - felelte Kalibán, és kissé furcsán csengett a hangja. Mintha fáradt volna. De a robotok nem fáradtak el addig, amíg volt energiájuk, és Kalibán éppen most töltődött.

Hacsak nem a lelke fáradt. Ámbátor egy robotnál ez is merőben szokatlan lenne.

Abell Harcourt felállt, és már nem félt többé. Viszont annál elszántabb volt. Ha ez itt egy örült robot, akkor a világnak sokkal több örültségre lenne szüksége. Fredda Leving. Értesíti, és a segítségét fogja kérni.

Más megoldást nem látott.

HÁROM perccel Abell Harcourt hívása után már a levegőben voltak. Fredda ösztönei azt súgták, kapcsoljon maximális sebességre, és süvítsen az Abell által megadott koordináták felé. De Kresh-t nem ejtették a fejére, ami annyit jelentett, hogy bizonyára figyeltette Freddát. Freedának viszont nem állt szándékában Kalibán nyomára vezetni Kresh-t. Nyugatnak irányította a légimobilt, és szép nyugodt tempóban, a helyi közlekedési szokásoknak megfelelően haladt. Hátrapillantott, és látta, hogy a hátsó ülésen gubbasztó Jomaine és Gubber mereven, rezzenéstelen arccal bámulnak maguk elé.

Vajon közülük tette valamelyik? A mögötte levő két férfi egyike próbálta eltenni őt láb alól, és szúrta el a dolgot?

Megpróbált nem gondolni erre. Nyugat. Neki mindössze az volt a feladata, hogy csak repüljön szépen a város nyugati pereme felé, majd alacsonyan szállva forduljon északnak, repüljön át a hegyeken - és aztán teljes gőzzel előre Harcourt házának irányába. Még Kresh előtt oda kell érnie.

Aztán meg imádkoznia kell, adja az ég, hogy Kresh megnézzze az engedélyét, mielőtt lepuffantaná Kalibánt.

A LÉGI szerencsétlenségek helyszíne sohasem úgy festett, ahogy Kresh várta, pedig eleget látott már belőlük ahhoz, hogy tudja, mire számítson. Mindig abban reménykedett, hogy majd talál egy csinos kis krátert a becsapódás helyén, a légimobil pedig egy darabban lesz - esetleg behorpad egy kicsit. Elképzelte, hogy a pilóta - általában egy részeg alak, aki elég hülye volt ahhoz, hogy egyedül fuvarozza magát haza, de ahhoz elég okos, hogy minden robotkíséretet mellőzzön - az irányítópultra bukva fekszik, halott, de SZÉP TISZTÁN halott, mindenféle ocsmány sérülés nélkül, hogy könnyen lehessen azonosítani.

A valóság persze jóval csúnyább volt. Például ez a mai eset. Azonnal tudta, amint Donald kiszúrta a becsapódás helyét, és elrepültek felette. Már a levegőből sem volt valami szemet gyönyörködtető látvány. A földön azonban csak még rosszabb lett a helyzet. A hegyoldalon ezernyi szénén égett, összepöndörödött ócskavas-darab hevert szanaszét, a szélrózsa minden irányában. Ha ember vezette volna a mobilt, semmi felismerhető nem maradt volna belőle, nem is szólva olyan viszonylag épen maradt testrészekről, melyek alapján be lehetett volna azonosítani.

Csakhogy ezt a gépet robot vezette, és a robotok nem égnek el. *valaminek* maradnia kellett belőle. Tonya, Donald és Ariel szétszóródtak a hegyoldalon, és másodszor is átfésülték a környéket, mivel az első alkalommal semmit sem találtak. Kresh töprengeni kezdett, vajon valamilyen csoda folytán megúszhatta-e Kalibán a

balesetet.

- Kresh rendőrfőnök! - kiáltotta Tonya a helyszín keleti régióiból. - Lányomok! Lányomokat találtam! Kresh odasietett, és égett a vágytól, hogy lássa, mit talált Welton.

Már majdnem odaért, amikor hirtelen megtorpant, és kiábrándultságában átkozódni kezdett.

- Igen, lányomok - mondta. - De nem Kalibántól származnak. Ahonnan ő állt, láthatta azt, amit Tonya nem látott. A lányomok egyenesen tulajdonosukhoz vezettek - Arielhez, aki éppen egy másik terület vizsgálgatásával foglalatoskodott. A robot felnézett, rádöbbsent a kiábrándultság okára, és elkiáltotta magát:

- Bocsánatot kérek, Lady Welton! Nem akartam zűrzavart okozni.

- Kétköves pokol! - sziszegte Kresh. - Ebben az átkozott ügyben semmi sem mozdul. *Semmi!*

Aztán derengeni kezdett neki valami. Várjunk csak egy percet! Várjunk akár csak egy átkozott fél percet!

De félpercnyi idő sohasem állt rendelkezésére.

- Seriff! - hangzott fel egy újabb kiáltás, ezúttal Donald részéről. Ez jó jel. Sokkal jobban bízott Donald helyszínelő-képességében, mint Tonyában. Visszabaktatott a hegyre, a becsapódástól északra, Tonyával és Ariellel a nyomában.

Ezúttal nem lehetett szó tévedésről. A csupasz sziklákat jó darabon mocskos homokrétteg fedte. Abban pedig egy egész sor lányom volt látható, melyek felfelé tartottak, olyan irányba, amerre eddig még nem vizsgáldták. Kresh letört gallyakat és odébbbrügött szikladarabokat is felfedezett. A nyomok egyenesen felfelé vezettek.

Ehhez kétség sem fért.

Aztán hirtelen zajt hallottak a fejük fölül. Mindannyian felnéztek, és felfedezték a zaj forrását. Egy gyorsan és alacsonyan szálló légimobil közeledett nyugat felől, mely éppen leszálláshoz készülődött az alatt elterülő völgyben.

- Ez az - mondta Kresh. - Akármibe lefogodom, hogy Fredda Leving az. ő akarja elsőnek megkaparintani. Gyérünk! Gyorsan oda kell érünk, még mielőtt megléphetne vele.

Ezzel mind a négyen sarkon fordultak, és rohanni kezdtek a légimobil felé.

Félúton lehettek, amikor Alvar Kresh hirtelen megtorpant, és addig a bizonyos fél percig földbe gyökerezett lábbal állt.

Ennyi volt az egész.

Rájött a megoldásra.

ABELL Harcourt meghallotta a közeledő légimobil hangját, és a kamra ajtajához lépett. Felnézett az égre. Két gépet is felfedezett. Az egyik civil jármű volt, a másik pedig a rendőrség egyik kék járőr-kocsija.

Kalibánhoz fordult:

- Jó lesz, ha kihúzod azt a vezetékét - mondta. - Társaságot kapunk.

Kalibán kihúzta a feltöltő vezetékét a törzsébe süllyesztett aljzatból, és felállt. Az ajtó mellé lépett, ép szemét az égre emelte. Képzelt volt csupán, vagy a robot válla valóban megremegett kissé csaldódottságában, amikor felfedezte a seriff légimobilját, és rádöbbsent, hogy ez mit jelentett?

- Vagy Leving kotyogta ki Kresh-nek, vagy annak sikerült az asszony nyomába erednie. Kimenjünk eléjük, hogy civilizált népek módjára fogadjuk őket? - kérdezte Harcourt nem kis keserűséggel a hangjában. Vagy rohanjunk inkább be a mobilomba? Talán még egérutat nyerhetünk.

- Nem, Abell barátom: Most már késő menekülni - felelte Kalibán. - Menjünk ki. Kint fogadjuk őket, távolabb a házadtól. Ha meg akarnak ölni, semmi szükség arra, hogy az otthonodat is lerombolják. Menjünk inkább ki eléjük.

KRESH rendőrfőnök úgy manőverezett, hogy közben azt sem tudta, mit csinál. Semmi más nem érdekelte, csak a látvány, ami a földön a szeme elé tárult. Ott volt.

Kalibán.

Alvar Kresh most pillantotta meg először a robotot, melyet mindeddig üldözött. A földön állt egy különös emberke mellett, és mindketten nyugodtak várták, hogy vendégeik leszálljanak.

Elkapta! Elkapta! Még egy perc, és megnyeri a játszmat, méghozzá olyan partner ellen, akire mindeddig nem is gyanakodott. Olyan nyilvánvaló volt, ha minden eddigi feltételezését félretette, és megvizsgálta, alaposan megvizsgálta a bizonyítékot!

Nézte, ahogy Fredda légimobilja megfordul és leereszkedik, de tudta, hogy néhány másodpercen belül ő is lészzi a sajátját. Így pont megfelelt neki. Menjenek csak előre. Elég gyorsan beéri őket.

Mert tudta. Nem maradt más hátra - csak a bizonyítás. De jobb lesz vigyáznia. Ezt nem kapkodhatja el.

Finoman letette a mobilt a völgy aljába, kikapcsolta az övét, és megfordult, hogy egy futó pillantást vessen Tonyára és Arielre, akik hátul ültek. Ariel természetesen semmiféle érzelmet nem mutatott, Tonya Welton azonban, a telepese királynője, szemmel láthatólag a hisztéria határán volt.

- Hát akkor - mondta Kresh -, Ariel, Donald és Madame Welton: azt szeretném, ha mindannyian nagyon

elővigyázatosak lennének. A helyzet továbbra sem veszélytelen. Ha valaki hibázik, és emiatt egyeseknek bántódásuk esik... hát, az nem lesz kellemes. Mindenkit élve akarok viszontlátni a kaland végén, ha másért nem, hát azért, hogy végre tisztázzuk ezt az átkozott históriát. Nem akarok több elvarratlan szálat. Érthető?

- Igen - mondta Tonya Welton. Arca sápadt volt, tekintete merev és értelmezhetetlen. Kresh tudta, hogy bármelyik pillanatban összeomolhat.

- Nagyszerű - felelte. - Akkor indulás!

Tonya meglehetősen gépiesen bólintott, majd kinyitotta a mobil ajtaját. Kilépett, Ariel pedig követte.

De sem Kresh, sem Donald nem követte őket. Érdekes volt, hogy Donald pontosan tudta, Kresh azt akarta, hogy maradjon a helyén. Végül is azonban Donald egy-két lépéssel mindig előrébb járt, azóta, hogy annak idején elsőként ért a tett színhelyére.

- Donald - szólalt meg Kresh. - Említetted, hogy bizonyítani szeretnéd egy elméleted helyességét. Azt hiszem, most már értem, mire gondoltál. Ugye tudod?

Donald nem szólt. Mereven nézett maga elé, figyelte, hogy alakulnak odakint az események. Kresh követte a pillantását. A férfi, aki itt lakott, Kalibán mellett állt. Terach és Leving Kalibán oldalára helyezkedett, és alaposan szemügyre vették teremtményüket. Tonya Welton ideges és elnyűtt arccal állt Leving mellett, Ariellel a háta mögött. Gubber Anshaw Welton mellett kötött ki, megfogta a kezét, és szemmel láthatólag büszkeséget és megkönnyebbülést érzett, hogy most már mindenki előtt vállalhatja az érzelmeit. Lassanként egy kissé megtépázott félkör alakot formáltak a rendőrségi légimobil körül, és várták, hogy Kresh kiszálljon. Donald még mindig nem szólt semmit. Alvar Kresh viszont érezte, hogy zakatolni kezd a szíve, majd kiesik a helyéről. Donald persze mindezt érzékelte a hazugságvizsgáló segítségével. Mi lesz ebből?

- Donald, kérdeztem valamit - mondta Kresh.

Donald hallgatott.

Kresh felsóhajtott. Mint mindig, most is a Törvények potenciáljainak beállításáról volt szó: Ha gyengítjük az Első Törvényes készíttést, miszerint nem szabad kárt okoznia, azzal erősítjük e Második Törvényt, mely engedelmességre szólít.

- Donald, először megjegyzem, hogy önbecsülésem semmilyen kárt nem fog szenvedni, függetlenül attól, mit válaszolsz. Most pedig *parancsolom*, hogy felelj a kérdésemre! Már tudod egy ideje, nem igaz?

- Igen, uram. De nem voltam biztos a dolgomban, egészen tegnap estig.

- A jövőre nézve figyelmeztetek, Donald, hogy ha megtartod magadnak az elméleteidet és a következtéseidet, azzal nagyobb kárt okozol nekem és pályafutásomnak, mintha elmondasz mindent, és ezzel lerombolod az önbecsülésemet. De ezt később még megbeszéljük. Most azt hiszem, ideje letesztelnünk az elméletedet. Ha javasolhatom, helyezkedj úgy, hogy Fredda Leving közted és Ariel között legyen.

- Magam is éppen így gondoltam, uram.

- Remek. Figyeld minden szavamat! Gyerünk...

Kresh kinyitotta az ajtót, és kiszállt, míg Donald a másik oldalról jött elő. Kresh némi szórakozottsággal megállapította, hogy tenyere nedves az izzadságtól. Csak óvatosan. Óvatosan. Beletörölte a kezét a nadrágjába. Már majdnem célhoz érték, de csak egyetlen sansza volt. Sikerülnie kell, és azt sem szabad elfelejtenie, hogy az illető még mindig átkozottul veszélyes. Még mindent elronthatnak.

Előlépett a mobil mögül, és lassan a félkör felé sétált. Jól van. Donald pontosan Leving mögé állt, Ariellel a másik oldalon.

Kresh lassan, óvatosan elindult feléje. Az idő mintha lelassult volna, és vele együtt a mozdulatok is. Minden megnőtt, kiterjedt, a legkisebb részletek is borotvaélessé váltak.

Fredda Leving felemelte a kezét, tunikája zsebe felé nyúlt, és kezdett valamit kihúzni belőle. Kresh ujjai megrándultak, de a férfi erőnek erejével az oldala mellett tartotta a kezét. Még nem. Lassan. Óvatosan.

Leving egy darab papírt húzott elő a zsebéből, és meglobogtatta.

- Kresh rendőrfőnök, engedélyem van, mely szerint tarthatók egy darab Törvény Nélküli robotot. A papír szerint Kalibán törvényes vagyontárgy, mely minden tekintetben megfelel...

Az idő hirtelen felgyorsult. Alvar Kresh lázasan dobogó szívvel, homlokán hideg verítékkal előhúzza a fegyverét, és teste szinte előbb engedelmeskedett, mint ahogy agya kiadta volna a parancsot. Egyetlen rossz lépés, vagy hibás döntés, és ő fog rátámadni. Megöli, két szívdobbanás között.

Most, most, most. Alvar Kresh felemelte a fegyverét. Egyenesen Fredda szívére célzott.

- Dr. Fredda Leving, letartóztatom mint telepes kémet és szabotórt - dörögte ellentmondást nem tűrő hangon, a félelem legapróbb jele nélkül. - Megrendezett egy támadást önmaga ellen, beprogramozta Kalibánt, hogy pánikot keltsen a bolygón, majd szabadon engedte a városban. Ez mind egy telepes összeesküvés részét képezte, mely arra ment ki, hogy Infernó társadalmát anarchiába taszítsa!

Fredda Leving állá leesett a döbbenettől. Előre lépett, hogy tiltakozzon. A félkörben álló emberek nem kisebb megdöbbenéssel léptek hátra. Fredda magára maradt, csupán két robot állt mögötte rendületlenül. Ariel kissé közelebb volt hozzá, mint Donald. Tökéletes.

- Ne mozduljon, Dr. Leving! Egy rezzenés, és kénytelen leszek tüzelni!

Fredda Leving halálra vált arccal állt, és kissé leengedte a papírt szorongató kezét. Semmi más nem volt,

csak egy akaratlan mozdulat, de ürügynek elég.

Kresh tüzelt.

Fredda Leving felsikoltott.

A tűzvetőből vakító fénynyaláb tört elő, és pontosan szíven találta.

20.

DE SEMMI sem történt.

Fredda Leving lenézett a mellkasára, ahol a lyuknak kellett volna sötétlenie, de minden porcikája épnek tűnt. Egy pillanatig, egy apró, mégis örökkévalóságnak tetsző pillanatig senki sem mozdult. . .

Aztán Ariel előreugrott, oda, ahová az imént a lövésnek kellett volna csapódnia.

- Késő, Ariel - mondta Kresh, miközben visszatette a tokba a gyakorlófegyvert, és előhúzta az igazit, mellyel azonnal megcélozta a robotot. - Megpróbáltad, de túl későn. Egy olyan robot, melyben valóban benne van az Első Törvény, már akkor Dr. Leving elé vetette volna magát, amikor a ravaszra tettem az ujjamat. De hát te csak azt tudod, hogy kell utánozni a Törvények betartását. És a halál azért túl kemény dolog lett volna, nemde? Másrészt kapóra jött volna, ha pont az az ember hal meg a rendőr kezétől, aki végül felfedte volna a kilétedet.

- De hát semmi esély nem volt, hogy megmentsem - tiltakozott Ariel. - És a saját robotja, Donald se moccan!

- Mert Donald tudta, hogy gyakorlófegyver van nálam. Az egész az ő ötlete volt.

- De nekem van Első Törvényem! Én Három Törvényes robot vagyok!

- Hagyd abba, Ariel!

- Maga téved! - kiáltotta a robot.

- Attól tartok, éppen most szegtél meg egy parancsot, melyben arra utasítottak, hogy hagyd abba - szolt közbe Donald, aki tisztos távolságra helyezkedett Arieltől. - Megjegyzem, szó sem volt Első Törvényes konfliktusról, mely megmagyarázhatta volna a tétovázásodat.

- Én sem így képzelek el egy Három Törvényes robotot - mondta Kresh.

- Nem értem - közölte Tonya.

- Pedig nagyon egyszerű - felelte Kresh. - Minden összeáll, ha figyelembe vesszük, hogy a bizonyíték szerint robot követte el a bűntényt - de nem Kalibán. Ez vezetett bennünket vakvágányra. Azt hittük, ő az egyetlen törvények nélküli robot, az egyetlen, aki képes megtámadni egy embert. Egyikünknek sem tűnt fel Ariel, bár pont ugyanúgy nézett ki, ugyanolyan lábnyomokat hagyott maga után, ugyanakkorát lépett, és ugyanolyan az alkarja is. Úgy állította be a dolgot, mintha a lábnyomok Kalibántól származtak volna, és pontosan olyan ütést mért Fredda fejére, amelyet Kalibán mért volna, HA ő követi el a bűntényt.

- Nem én tettem! - tiltakozott Ariel.

- Dehogynem.

- De milyen indítéka lehetett? - kérdezte Tonya Welton.

- Az önfenntartás - mondta Kresh, és továbbra is rajta tartotta a szemét, no meg a fegyverét, Arielen. - Fredda Leving rájött volna, hogy Ariel a Gubber Anshaw által tesztelt két gravitronagyas egység közül az üres mátrixú. Emlékszik, Gubber? A duplán vak kísérlet. Fredda Leving nem kötötte az orrára, de az egyik Három Törvényes egység volt, a másik pedig törvények nélküli. Azt akarta látni, vajon az üres mátrixú gravitronagy be tudja-e önállóan építeni a Három Törvényt. Hát, lehet, hogy a szabad mátrixos meg tudja tanulni a Törvényeket - csak hogy Ariel először az önfenntartás törvényét ötlötte ki magának.

- De hát Gubber elmondta nekem! - tiltakozott Tonya. - Azt mondta, a kísérleti példányt elpusztítják, a kontrollegységet pedig munkába állítják. És Ariel a kontroll volt.

- Igen, valóban - mondta Kresh. - Legalábbis miután helyet cserélt a valódi kontrollegységgel, a tesztelést megelőző éjszakán. Volt egy egész éjszakája arra, hogy tökéletesen végrehajtsa a cserét.

- De akkor a valódi kontroll szolt volna! - vélte Tonya.

- Nem - mondta Fredda színtelen, remegő hangon. - Ilyen esetekben a tesztelni kívánt párosnak nagyon szigorú utasítást adunk, hogy ne árulják el senkinek, melyikük melyik, hogy elkerülhessünk minden részrehajlást. A valódi kontrollegység úgy nézett szembe a pusztulással, hogy tudta az igazságot, de nem szólhatott róla.

Fredda szeme ekkor hirtelen elkerekedett, majd újra megszólalt, ezúttal már hangosabban:

- A leltár! Még mindig nem emlékszem arra az éjszakára, de arra igen, hogy át akartam nézni az agyak jegyzékét.

- Igen! - mondta Gubber. - Emlékszem! Azt mondtad, valami nem stimmel a listán.

- És ezt Tonya, Gubber és Ariel előtt mondta - tette hozzá Kresh. - Ariel rájött, hogy Fredda ellenőrizni fogja a kísérletben szereplő két agy szériaszámát, és abból megtudja, hogy Ariel helyett a kontrollegységet pusztították el. Ezért Gubber laborjában várt, míg Fredda Madame Weltonnal vitakozott, mert tudta, hogy oda fog visszamenni, ha befejezte. Akkor pontosan úgy tett, ahogy eltervezte: egy jól irányzott csapással szépen

fejbe kólintotta Freddát, úgy, hogy az amnéziát kapjon. Ez volt a második nagy tévedésem. Azt hittem, a támadás gyilkossági kísérlet volt, még akkor is, ha az elkövetőnek tudnia kellett, hogy Fredda Leving túlélte az ütést. De ha gyilkossági kísérletről van szó, akkor nem lehetett törvény nélküli robot a tettes mert egy robot nem végezne félmunkát.

- Akkor honnan tudja, hogy én voltam? - érdeklődött Ariel.

- Azt mondtam, maradj csendben - mordult fel Kresh. - Hirtelen mégsem utánszod olyan jól a Három Törvényes robotokat. Nem akartad, hogy Fredda meghaljon. Csak azt, hogy felejtse el a jegyzéket a szériaszámokkal. És ez sikerült is. A szanitécrobotok szerint valószínűtlen, hogy Dr. Leving valaha is visszanyeri az emlékeit azzal az estével kapcsolatban.

- De miért nem akart megölni? - kérdezte Fredda.

- Mert ha te meghalsz, akkor a Limbo Projektnek befellegzett - jegyezte meg Tonya Welton tárgyilagosan. - Én már kezdem érteni a logikáját. Ha Fredda Leving nem áll ki az új törvényes robotok mellett, a Limbo Projekt megbukik. Ez egy esetleges gyilkosság kiváltotta politikai helyzetben elkerülhetetlen. Gondolj arra, milyen rossz volt a helyzet úgy is, hogy életben voltál. Ha megölték volna, szinte biztosra vehető, hogy az összes telepest elűzik a bolygóról. És én nem vittem volna magammal Arielt, ha deportálnak...

- A hamuszürke arcú Tonya Welton tett néhány óvatos lépést előre, és Arielre bámult. - Azt mondja, seriff, hogy nappalaimat és éjszakáimat egy mindenre elszánt robottal töltöttem, aki úgy tett, mintha hasznos segítőtársam lenne? - Ariel szemébe nézett. - Így van? - kérdezte, és megremegett a hangja.

- Igen, asszonyom. Attól tartok, körülbelül erről van szó.

- És ott voltál mellettem nap mint nap - mondta Tonya Arielnek. - Kihallgattad minden titkomat, és ott voltál éjjelente, és végignézted...és végignéztél mindent! Bízom benned!

Ezzel Tonya Gubberre nézett, aki éppolyan megütközve bámult a robotra, mint ő. Arielre mutatott, és a seriff felé fordult:

- Ez a szörnyeteg bármikor megölhetett volna!

Tonya hirtelen nevetésben tört ki. Szinte hisztérikus kacagás volt ez, melyet inkább a rettegés szült, és nem a jókedv.

- Az ég összes csillagaira, legalább most megértettem, miért van olyan nagy szükségetek a Három Törvényre!

- Jobb későn, mint soha, Madaine Welton - mondta Kresh. - De a problémánkra visszatérve, ha ön elmegy a bolygóról, és hátrahagyja Arielt, akkor az felesleges, szakképzetlen robottá alacsonyodik, ráadásul bélyeg van rajta, mert előzőleg egy telepes birtokolta. Mellesleg életének hátralevő idejét úrlakókkal kell töltenie akik valószínűleg azonnal kiszúrják, ha a Három Törvényes viselkedés utánzásánál valami hibát követ el.

Jó robot volt, de nem tökéletes, Dr. Leving. A sérült vállát ragadta meg, amikor az előadása utáni zűrzavarból akarta kimenteni...- Kresh megrázta a fejét, és Arielre nézett. - Vagy hibát követne el, vagy elhagyott vagyontárgynak minősítenék, és elpusztítanák. Mindenképpen ócskavasként végezni.

- De mi van Kalibánnal? - érdeklődött Gubber.

- Be volt kapcsolva, amikor visszamentem a laboromba.

- Ariel nagyon összezavarta a nyomozást - mondta Donald -, de elkövetett egy két hibát, miközben Kalibánra akarta terelni a gyanút. Vörösre festette a karját, mielőtt lesújtott Dr Levingre, és nem jött rá, hogy Kalibán vörös színe anyagának szerkezetéből következik, és nem a fényezés sajátja. Bár biztos felismerte hogy tévedett, amikor észrevette, hogy nem tapad a testére a festék...- Ezzel Ariel felé fordult. - Bizonyára rettenetes felismerés lehetett, amikor rájöttél, hogy nem is kell lemosnod a karodat.

- Ez megmagyaráz még egy rejtélyt - mondta Kresh. - A gyanúsítottól tudtuk, hogy hajszálpontosan imitálta a robotok viselkedését, bár igen keveset tud azok felépítéséről. Ez pedig elég jól jellemzi Arielt. Miután befestette a karját, megvárta Fredda Levingot, fejbe kólintotta, majd bekapcsolta Kalibánt. Rájött arra, hogy Kalibán Törvény Nélküli, méghozzá vagy úgy, hogy elolvasta a róla készült feljegyzéseket, vagy a szériaszámból állapította meg, esetleg megütötte valami a fülét egy előző látogatás alkalmával. Maguk aztán nem sokat törődnek a biztonsággal. Vagy lehet, hogy egyszerűen kitalálta. Ugyanaz a gyártmány, ugyanaz a modell, különös figyelemmel veszik körül...Talán hallotta, amikor Gubber azt az utasítást kapta, hogy ne tesztelje a kognitív funkciókat. Ez áruló jel lehetett volna. Akkor már csak el kellett emelnie az adatbankot a leltári jegyzékekkel. Az adatbankot nem hagyhatta a laborban, mert tudta, hogy bizonyítéknak tekintették volna, és előbb-utóbb úgyis átvizsgáljuk...- Fegyverével Ariel felé bökött, vigyázva, hogy továbbra is a robot mellkasára célozzon. - Szóval, Ariel? Abban a rengeteg szabad időben, amivel Madame Welton megajándékozott, volt alkalmad arra, hogy minden rólad szóló adatot megváltoztass? Vagy még mindig erre vártál? Valójában egyetlen kérdés maradt, amit szeretnék feltenni neked. A lábnyomok. Véletlenül hagytad hátra a véres lábnyomokat, vagy rájöttél arra, hogy Kalibán egy ugyanolyan sorozatot fog hagyni maga után, és szándékosan kevertél meg bennünket?

Ariel nem szólt, nem is mozdult.

- Végül is nem számít - legyintett Kresh. - Ó, egyébként nagyon sajnálom, Dr. Leving, hogy az imént halálra rémítettem. Szükség volt rá. Biztosan tudni akartuk, hogy Arielnek nincs Első Törvénye. Gondolom, tudja, hol

vannak rajta a kapcsolók. Ha megkérhetném, hogy kapcsolja ki...

Addigra azonban Ariel már futásnak eredt. Félúton járt Fredda légimobilja felé. Kresh megfordult, gondosan célzott, és tüzelt.

Ariel a földre zuhant. Hamuvá égett az agya.

- Erre is szükség volt - suttozta Kresh.

CSAK valamivel később, miután a törvényszékiek elszállították Ariel maradványait, hogy megvizsgálják, miután Gubber Anshaw és Tonya Welton visszarepültek a városba a légimobiljával, miután Jomaine Terach elfogadta Abell Harcourt meghívását, és bement egy itatra, csak mindezek után történt, hogy Freddának hirtelen eszébe jutott még valami. Furcsa volt, gondolta Kalibán, hogy Fredda mellett lehetett, alkotója mellett, az asszony mellett, aki úgy gondolta, hogy az univerzumnak szüksége van egy olyan teremtményre, mint ő.

- Kalibán - mondta Fredda. - Gyere velem!

Kalibán azonban nem mozdult. Továbbra is ép szemével méregette a nőt.

Fredda zavartan nézett a robotra. Aztán felderült az arca.

- Ó, hát persze - mondta. - Kalibán, gyere velem kérlek!

- Rendben - felelte Kalibán. Végül is elvi kérdésekről volt szó. A robot felvette Fredda lépéseinek iramát, és a nyomába eredt.

Fredda elgondolkozva bólintott.

- Egy robot, aki azt csinál, amit akar - mondta fennhangon. Ezzel kapcsolatban maradt még valami, illetve valaki, akivel tisztáznia kellett egyet s más.

Mindketten odasétáltak Kresh rendőrfőnökhöz és Donaldhoz, akik elmélyülten beszélgettek egymással.

- Kresh rendőrfőnök! - kiáltotta Fredda, amikor elég közel kerültek hozzájuk.

Kresh felnézett, és Donald is feléjük fordult.

- Igen, Dr. Leving - mondta a seriff. - Miről van szó?

Fredda feltartotta a papírt, amit egész idő alatt a kezében szorongatott.

- Itt az engedély, mely feljogosít arra, hogy megtarthassak egy darab Törvény nélküli robotot.

Kalibán nézte, ahogy Alvar Kresh jó ideig rezzenéstelen arccal bámul Freddára. Ez volt az az ember, a félelmetes seriff, aki keresztül-kasul üldözte Hádész városán. Kalibán már nem ringatta magát olyan illúziókban, hogy Alvar Kresh-t holmi közigazgatási határokkal vagy papírdarabokkal fel lehetne tartóztatni, saját akarata ellenére. Ez volt az az ember, aki egyetlen kis mozdulattal megsemmisítette Arielt - és senki sem állította meg.

Kalibán erős késztetést érzett arra, hogy sarkon forduljon és elszaladjon, hogy minél messzebbre kerüljön ettől az embertől - hogy életben maradhasson. De nem. Ariel is ezzel próbálkozott, és öklömnyi lyukkal a testében végezte. Csak akkor lenne esélye arra, hogy túlélje a mai napot, ha ez az ember elismerné: joga van az élethez.

Kalibán a seriffre bámult, és Kresh viszonzta a pillantását. Ember és robot, seriff és üldözött, hosszasan méregették egymást.

- Pokoli jó kis hajszát rendeztél nekünk, barátocskám - szólalt meg Kresh rendőrfőnök.

- És nagyon értették a dolgukat, uram - felelte Kalibán. - Mert alig éltem túl.

Mindketten csak álltak, pillantásukat a másikra szegezve, némán, mozdulatlanul. Végül a seriff kivette a papírt Dr. Leving kezéből, átadta Donaldnak - de még mindig nem vette le a szemét Kalibánról.

- Mi a véleményed, Donald?

A kis kék robot elvette az iratot, és hozzáértően tanulmányozni kezdte.

- Valódi, a kormányzó által használt papír, és ez a kormányzó hiteles aláírásának tűnik. A szöveg valóban tartalmazza az engedélyt. Ennek ellenére, uram, lehet vitatkozni, vajon jogi értelemben pontosan mire hatalmaz fel ez a papír, vagy hogy van-e egyáltalán felhatalmazása a kormányzónak, hogy egy efféle engedélyt kiadjon. Egy Törvény Nélküli robot akkora veszélyt hordoz, hogy mindenképpen azt javasolnám, ne tekintse érvényesnek ezt az iratot.

- Pokoli jó kis hajszá - ismételte Kresh, inkább csak magának. Tekintetét még mindig Kalibán ép szemére szegezte, miközben visszakérte a papírt, és átadta Fredda Levingnak.

- Ne tekintsük érvényesnek, Donald? Miért ne? Szerintem abszolút törvényes.

Ezzel Alvar Kresh rendőrfőnök, Hádész város és megye seriffje bólintott Kalibánnak és Freddának, majd sarkon fordult.

- Gyere, Donald - mondta. - Menjünk szépen haza.

Epilógus

VÉGE volt. Vagyis csak most kezdődött. Limbo készen állt. Készen a bolygó megmentésére. Fredda Leving

mosolyogva hajolt Kalibán fölé, és helyére illesztette az új szemet. Az felragyogott, és éppen olyan mélykék fényt bocsátott ki magából, mint a párja.

- Ezzel megvolnánk - mondta Fredda. - Most pedig lássuk csak azt a deformált karodat!

- Köszönöm a segítségét, Dr. Leving. Nagyon komoly bajba került miattam. úgy érzem, sok mindennel tartozom önnek.

- Tényleg? - kérdezte Fredda nevetve. - Ez nagyon érdekes. Úgy tűnik, mintha máris beépítetted volna magadnak a Harmadik Törvényt, mely az önfenntartásról szól. S a hála érzése talán már a Második Törvény beépülését jelzi. Kíváncsi vagyok, mi lesz a végeredmény...

Megrázta Kalibán karját, és mutatta neki, hogy tartsa egyenesen. Apró, halkan zümmögő szerszámot vett a kezébe, melynek nyomán Kalibán karján szétnyílt a külső burkolat.

- Nem olyan vészes - jegyezte meg Fredda szórakozottan, miközben a sérült mozgató-mechanizmust vizsgálgatta. - Amíg arra várunk, hogy a helyére kerüljön a Második Törvény, javasolhatnék valamit azzal kapcsolatban, hogyan hálálhatnád meg, amit érted teszek?

- Hogyan?

Fredda Kalibánra nézett, egyenesen a ragyogó kék szempárba.

- Gyere velem - mondta - Gyere el Limbóra! Ez a város nem neked való. Kétlem, hogy valaha is kényelmesen és biztonságban éreznéd itt magad.

Kalibán elgondolkodott.

- Igen, ez igaz. Nem hinném, hogy boldogan tudnék élni itt, Hádészban. De mihez fogok kezdeni Limbón? Hogy tudom hasznossá tenni magam?

Fredda újra felnevetett.

- Igen, látszik, hogy alakul a felelősségérzeted is. Nagyon kíváncsi vagyok, mi jön ezután...- Majd komolyra váltott a hangja: - Nagy hasznodat vennénk Limbón, Kalibán. Zseniális elméd és kiváló meglátásaid vannak. Három Törvényes robot, újtörvényes robot, űrlakó, telepes - mindannyiunknak vannak gyengeségei. Te viszont olyan szemszögből nézed a dolgokat, mint még senki más.

Gyere, csatlakozz hozzánk, Kalibán! Menjünk el együtt a Limbó állomásra, Purgatórium szigetére, és mentsük meg ezt a bolygót a pusztulástól! Kalibán, a robot, alkotója szemébe nézett, és beleegyezően bólintott.

- Dr. Leving - mondta ünnepélyesen -, elfogadom a meghívását.

VÉGE